DRAFT STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A MUNICIPIULUI LUPENI 2022-2027 RAPORT INIȚIAL v1

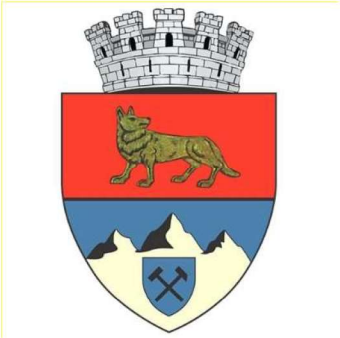

CUVÂNT ÎNAINTE

Pentru conducerea administrației publice a Municipiului Lupeni, îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, a condițiilor în care performează mediul de afaceri și mediul non-guvernamental constituie priorități, pentru a căror realizare se depun toate eforturile necesare dezvoltării Municipiului în domeniile cu potențial.

Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 reprezintă o viziune clară de dezvoltare durabilă a Municipiului Lupeni, ghidând deciziile și acțiunile viitoare ale Primăriei.

Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni reprezintă un instrument menit să ghideze modul în care Municipiul va răspunde nu doar provocărilor imediate, ci și să valorifice provocările și oportunitățile care vor avea impact asupra orașului în următorii ani. Această strategie servește ca un ghid în asigurarea creșterii economice pe termen lung, a coeziunii sociale și a rezilienței. Prin intermediul obiectivelor strategice și a direcțiilor strategice asociate identificate, ne dorim consolidarea economiei orașului pe termen scurt, mediu și lung.

Prioritățile și obiectivele stabilite în această strategie sunt corelate cu documentele de referință de la nivel european, fiind astfel în acord cu pilonii strategici ai Uniunii Europene, în domeniile tematice digitalizare, eficiență energetică, mobilitate și dezvoltare inteligentă.

Strategia a fost elaborată cu implicarea tuturor factorilor interesați de la nivel local, astfel încât să reflecte cât mai fidel nevoile și asteptările pe care locuitorii Municipiului le au, iar acestea au fost conturate sub forma unui portofoliu de proiecte prin care se urmărește satisfacerea acestor expectanțe.

Viziunea Municipiului Lupeni se referă la accelerarea dezvoltării economice a Municipiului Lupeni, urmărind asigurarea unor condiții mai bune la nivelul economiei locale, al pieței forței de muncă locale și la nivelul cetățenilor prin îmbunătățirea numărului și calității locurilor de muncă și a oportunităților de afaceri. Municipiul Lupeni va urmări dezvoltarea avantajelor sale competitive prin exploatarea durabilă a patrimoniului său natural, concomitent cu îmbunătățirea serviciilor publice pentru cetățeni, cu un turism care valorifică sustenabil resursele existente, cu o calitate a vieții crescută și cu un sistem educațional și de protecție socială performant.

O abordare colaborativă pentru realizarea acțiunilor este crucială pentru succesul nostru, astfel încât Primăria Municipiului Lupeni încurajează cu tărie parteneriatul dintre mediul de afaceri, comunitate și toate instituțiile publice, pentru a realiza obiectivele colective de dezvoltare economică și socială.

Primar,

Lucian RESMERIȚĂ

LISTĂ ABREVIERI

A.D.I	Asociație de Dezvoltare Intracomunitară
ANABI	Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate
ANCOM	Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații
CA	Cifră de afaceri
CDI	Cercetare, Dezvoltare, Inovare
CEF	Connecting Europe Facility
CFM	Cadru Financiar Multianual
CoG	Centrul Guvernului
CPȚ	Cadru de Parteneriat de Țară
DLRC	Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității
DUD	Dezvoltare Urbană Durabilă
ESI	Fondurile structurale și de investiții europene
EPSO	European Personnel Selection Office
ESPON	European Spatial Planning Observation Network
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FMI	Fondul Monetar Internațional
FSE	Fondul Social European
FSE+	Fondul Social European Plus
GAL	Grupuri de Acțiune Locale
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INCD	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare
ITI	Investițiile Teritoriale Integrate
MCSI	Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale
MCV	Mecanismul de Cooperare și Verificare
MRR	Mecanismul de Redresare și Reziliență
NEETS	Not in Education, Employment or Training

NGEU	Next Generation Eu
OMD	Organizații de Management al Destinației
ONG	Organizație Non-Guvernamentală
ONR	Oficiul Național al Registrului Comerțului
OS	Obiectiv Specific
OSG	Obiectiv Specific General
PIB	Produs Intern Brut
PNDL	Programul Național de Dezvoltare Locală
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
POC	Programul Operațional Competitivitate
PCIDIF	Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare
PDD	Programul Dezvoltare Durabilă
PEO	Programul Educație și Ocupare
PIDS	Programul Incluziune și Demnitate Socială
PR	Programul Regional
PS	Programul Sănătate
PT	Programul Transport
PNRR	Planul Național de Redresare și Reziliență
PRAT	Plan Regional de Acțiune pentru Turism
PTȘ	Părăsire timpurie a școlii
RIS3	Strategiei Regională pentru Specializare Inteligentă
S.A	Societate pe acțiuni
SEE	Spațiu Economic European
SIDU	Strategii Integrate de Dezvoltare Urbană
SNCISI	Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare si Specializare Inteligenta
SPC	Standardul puterii de cumpărare
S.R.L	Societate cu răspundere limitată
TEN-E	Trans-European Networks for Energy

UAT	Unitate administrativ teritorială
UNCRPD	United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities
ZUF	Zonă Urbană Funcțională

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE 2
LISTĂ ABREVIERI 3
LISTĂ TABELE 9
LISTĂ FIGURI 14
SECȚIUNEA 1: CONTEXT STRATEGIC 16
1. Rolul Strategiei de Dezvoltare Locală 16
1.1. Necesitatea și rolul Strategiei de Dezvoltare Locală 16
1.2. Aspecte metodologice privind elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală 18
1.3. Procesul de elaborare a strategiei 19
2. Concepte cheie și tendințe internaționale, regionale și locale 22
3. Contextul internațional, regional, național și local 25
3.1. Contextul internațional 25
3.2. Contextul european 28
3.3. Contextul național, regional și local 31
4. Strategii relevante la nivel internațional, național, regional și local 39
4.1. Propunerile de arhitectură pentru Programele 2021-2027 39
4.2. Strategii relevante la nivel național 60
4.3. Strategii relevante la nivel regional 82
4.4. Strategii relevante la nivel județean 96
4.5. Strategii relevante la nivel local 103
4.6. Alte propuneri de programe destinate dezvoltării locale 107
4.7. Contribuția cu politicile existente/contribuția la obiectivele orizontale 113
5. Procesul de consultare și implicare a factorilor interesați 116
5.1. Cercetarea sociologică- Analiza factorilor interesați 116
5.2. Colectarea de provocări și soluții urbane 116
5.3. Consultări tematice 117
5.4. Bugetare participativă 117
5.5. Prezentarea percepției actorilor relevanți 119
SECȚIUNEA 2: PROFILUL SOCIAL, ECONOMIC ȘI DEMOGRAFIC AL MUNICIPIULUI LUPENI . 123
1. Prezentarea generală a Municipiului Lupeni 124
2. Dezvoltarea urbană 125
2.1. Profil spațial 125
2.2. Profil funcțional 128
3. Populație și forță de muncă 131
3.1. Profil demografic 131
3.2. Profil social 136
3.3. Piața forței de muncă 138
4. Dezvoltare economică 141
4.1. Mediul și dinamica antreprenorială 143
4.2. Cercetare-dezvoltare-inovare 152
5. Turism 154

6. Infrastructura și echipare edilitară 166
6.1. Infrastructura 166
6.2. Echiparea tehnico-edilitară 169
7. Educație și cultură 176
7.1. Infrastructura și serviciile de educație 176
7.2. Infrastructura și serviciile culturale, pentru sport și agrement 180
8. Sănătate și protecție socială 184
9. Serviciile de ordine și siguranță publică 191
10. Mediu 193
10.1. Capital natural 193
10.2. Rezervații naturale și arii protejate 195
10.3. Calitatea factorilor de mediu și poluarea (apă, aer, sol). Schimbări climatice și riscuri de mediu 203
11. Capacitate administrativă 207
11.1. Instituții publice locale 207
11.2. Bugete locale 213
11.3. Capacitate administrativă locală 215
12. Rezultatele analizei-diagnostic elaborată la nivel local **222**
12.1. Prezentarea datelor obținute ca urmare a analizelor sectoriale realizate la nivelul Municipiului Lupeni 222
12.2. Prezentarea instituției din punct de vedere al performanței în management strategic 234
12.3. Elaborarea concluziilor și recomandărilor cu privire la eficientizarea și îmbunătățirea subsistemelor de management 237
12.4. Recomandări de îmbunătățire a aspectelor identificate 239
13. Analiza SWOT 240
13.1. Analiza SWOT la nivelul dezvoltării urbane 240
13.2. Analiza SWOT la nivelul populației și forței de muncă 240
13.3. Analiza SWOT la nivelul dezvoltării economice 243
13.4. Analiza SWOT la nivelul turismului 246
13.5. Analiza SWOT la nivelul infrastructurii și echipării edilitare 248
13.6. Analiza SWOT la nivelul educației și culturii 251
13.7. Analiza SWOT la nivelul sănătății și protecției sociale 254
13.8. Analiza SWOT la nivelul serviciilor de ordine și siguranță publică 257
13.9. Analiza SWOT la nivelul mediului 258
13.10. Analiza SWOT la nivelul capacității administrative 260
SECȚIUNEA 3: VIZIUNEA DE DEZVOLTARE A MUNICIPIULUI LUPENI 262
1. Fundamentarea formulării viziunii și obiectivelor strategice 262
2. Principii de planificare strategică 263
3. Viziunea de dezvoltare 2023-2027 264
4. Obiective și direcții strategice de acțiune 265
4.1. Obiective strategice 266
4.2. Direcții strategice de acțiune 273
5. Planuri sectoriale de măsuri și acțiuni 278
6. Portofoliul de proiecte 282

6.1. Portofoliul de proiecte prioritare orizont strategic 2023-2027 282
6.2. Surse de finanțare pentru noul orizont strategic 2023-2027 302
6.3. Mecanismul de prioritizare a investițiilor 312

7. Componenta Smart City în cadrul orizontului strategic 2023-2027 314

7.1. Intervenții Smart City 315
7.2. Digitalizare 320
7.2. Regenerare urbană 324
7.3. Conectivitate și acces la servicii 327
7.4. Eficientizare energetică 328
7.6. Analiza diagnostic a intervențiilor Smart City 330
7.7. Analiza SWOT a intervențiilor Smarty City 331

SECȚIUNEA 4: MECANISMUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE 333

1. Responsabilitățile și planul de acțiune pentru implementarea strategiei 333
2. Plan de acțiuni 334

2.1. Plan de acțiuni pe termen lung, cu orizont 2030 335
2.2. Plan de acțiuni pe termen mediu (2025) 336
2.3. Plan de acțiuni pe termen scurt (2023-2024) 337

3. Scop și aplicabilitate 338
4. Definiții 338
5. Documente de referință 340
6. Flux procedural de monitorizare și evaluare 342
7. Roluri și responsabilități 344
8. Sistemul de monitorizare și evaluare 345
9. Indicatori de monitorizare 346
10. Documente de monitorizare 358

10.1. Fișa de monitorizare a proiectelor 358
10.2. Fișa de monitorizare a indicatorilor de impact 362
10.3. Raportul de monitorizare 377

11. Transferabilitatea rezultatelor și valorificarea acestora 380

BIBLIOGRAFIE 381
ANEXE 384

LISTĂ TABELE

Tabelul nr. 1: Concepte cheie în elaborarea și fundamentarea SDL 22
Tabelul nr. 2: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PCIDIF 41
Tabelul nr. 3: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PT 42
Tabelul nr. 4: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PS 45
Tabelul nr. 5: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PIDS 48
Tabelul nr. 6: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PDD 53
Tabelul nr. 7: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PEO 55
Tabelul nr. 8: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PAP 2021-2027 58
Tabelul nr. 9: Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 61
Tabelul nr. 10: Obiective și direcții de acțiune ale Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027 66
Tabelul nr. 11: Obiectivele generale și specifice ale Strategiei Naționale de Sănătate 2022 - 2030 68
Tabelul nr. 12: Obiectivele specifice și direcțiile de acțiune ale Strategiei naționale pentru locuri de muncă verzi 2018-2025 69
Tabelul nr. 13: Cele 15 componente ale PNRR al României 72
Tabelul nr. 14: Sumele alocate fiecărui pilon din PNRR 79
Tabelul nr. 15: Prioritățile și obiectivele specifice ale Programului Regional al Regiunii Vest pentru perioada 2021-2027 82
Tabelul nr. 16: Piloni, priorități și obiective specifice ale Strategiei Regionale pentru Dezvoltare Vest 2021-2027 85
Tabelul nr. 17: Axele prioritare și domeniile de intervenție din cadrul Strategiei Regionale pentru Specializare Inteligentă RIS3 a Regiunii Vest 93
Tabelul nr. 18: Nișe de specializare inteligentă de la nivelul Regiunii Vest 94
Tabelul nr. 19: Direcțiile prioritare de dezvoltare strategică și obiectivele specifice ale Strategiei de Dezvoltare a Județului Hunedoara pentru perioada 2021-2027 96
Tabelul nr. 20: Problemele și obiectivele Planului Teritorial pentru o Tranziție Justă în Județul Hunedoara 101
Tabelul nr. 21: Pilonii, obiectivele și direcțiile strategice ale Strategiei de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului 105
Tabelul nr. 22: Acțiuni în cadrul Interreg EUROPE 2021-2027 108
Tabelul nr. 23: Pilonii Orizont Europa 2021-2027 110
Tabelul nr. 24: Contribuția documentelor strategice elaborate la nivel european/național/regional la elaborarea direcțiilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Lupeni 113
Tabelul nr. 25: Suprafața fondului funciar, după modul de folosință, în Municipiul Lupeni, anul 2014 127
Tabelul nr. 26: Evoluția populației pe grupe mari de vârstă la nivelul Municipiului Lupeni (2015-2022) 131

Tabelul nr. 27: Numărul de nașteri și decese înregistrat la nivelul Municipiului Lupeni... 134
Tabelul nr. 28: Analiza sporului migratoriu în perioada 2015-2021 135
Tabelul nr. 29: Evoluția indicatorilor de nupțialitate și divorțialitate în perioada 2015-2021 136
Tabelul nr. 30: Ponderea salariaților în totalul populației Municipiului Lupeni, 2015-2020 139
Tabelul nr. 31: Evoluția câștigului salarial nominal mediu net lunar la nivel județean, pe sexe, în perioada 2015-2021 (lei) 141
Tabelul nr. 32: Parametri ai forței de muncă, la nivel județean..... 142
Tabelul nr. 33: Principalii indicatori economici pe domenii de activitate, anul 2021 143
Tabelul nr. 34: Principalii indicatori economici pe domenii de activitate mari, anul 2021 148
Tabelul nr. 35: Top 5 companii locale după cifra de afaceri, respectiv după numărul mediu de salariați, anul 2021 149
Tabelul nr. 36: Indici de competitivitate și atractivitate (analiză comparativă) 151
Tabelul nr. 37: Cheltuieli cu cercetarea-dezvoltarea efectuate la nivel județean..... 152
Tabelul nr. 38: Structuri de cercetare-dezvoltare la nivelul județului Hunedoara..... 153
Tabelul nr. 39: Unități de primire turistică la nivelul Municipiului Lupeni 154
Tabelul nr. 40: Capacitatea de cazare la nivelul localităților din județul Hunedoara 155
Tabelul nr. 41: Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică, în perioada 2015-2021 155
Tabelul nr. 42: Sinteza principalilor indicatori de atractivitate turistică..... 157
Tabelul nr. 43: Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al resurselor turistice naturale..... 158
Tabelul nr. 44: Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al resurselor turistice antropice 160
Tabelul nr. 45: Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al infrastructurii turistice 161
Tabelul nr. 46: Indicele de accesibilitate la infrastructura majoră de transport..... 163
Tabelul nr. 47: Proiecte de modernizare a infrastructurii rutiere locale efectuate de către Primăria Municipiului Lupeni 168
Tabelul nr. 48: Cantitatea de apă distribuită și capacitatea de producție a instalațiilor la nivelul Municipiului Lupeni..... 169
Tabelul nr. 49: Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile la nivelul Municipiului Lupeni 170
Tabelul nr. 50: Lungimea rețelei de canalizare la nivelul Municipiului Lupeni 170
Tabelul nr. 51: Cantitatea de gaze distribuită pe categorii la nivelul Municipiului Lupeni 171
Tabelul nr. 52 - Indicatori de performanță și tehnici pentru serviciul public de salubrizare gestionat de S.C. Supercom S.A. (2019) 173
Tabelul nr. 53 - Tipuri de amplasamente de colectare/valorificare a deșeurilor din Municipiul Lupeni..... 174

Tabelul nr. 54: Cantitatea de deșeuri colectată și depozitată în anul 2019 și 2020 (tone) 175
Tabelul nr. 55: Unitățile de învățământ pe niveluri de educație la nivelul Municipiului Lupeni 176
Tabelul nr. 56: Dotări ale infrastructurii de învățământ disponibile la nivelul Municipiului Lupeni 176
Tabelul nr. 57: Evoluția populației școlare la nivelul Municipiului Lupeni (2015-2021).... 177
Tabelul nr. 58: Evoluția personalului didactic la nivelul Municipiului Lupeni (2015-2021) 178
Tabelul nr. 59: Numărul bibliotecilor și al cititorilor activi la nivelul Municipiului Lupeni 180
Tabelul nr. 60: Capacitatea centrelor publice/private la data: 30.01.2023 la nivelul Municipiului Lupeni 184
Tabelul nr. 61 - Furnizorii de servicii sociale de pe teritoriul Municipiului Lupeni 185
Tabelul nr. 62: Unități sanitare, pe categorii la nivelul Municipiului Lupeni 188
Tabelul nr. 63: Personalul sanitar din Municipiul Lupeni pe categorii 189
Tabelul nr. 64 - Situația principalelor mijloace și utilaje întrebuințate în caz de situații de urgență la nivelul municipiului Lupeni 191
Tabelul nr. 65: Zone naturale protejate de interes național regăsite în apropierea Municipiului Lupeni 196
Tabelul nr. 66: Situri de importanță comunitară și aviafaunistică 202
Tabelul nr. 67 - Analiza numărului de funcții/posturi din Primăria Municipiului Lupeni... 209
Tabelul nr. 68 Analiza numărului de funcții/posturi din cadrul Compartimentelor/ Serviciilor/Direcțiilor aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Lupeni 209
Tabelul nr. 69 - Analiza excedentului/deficitului bugetar înregistrat în perioada 2019-2022, la nivelul Primăriei Municipiului Lupeni 213
Tabelul nr. 70: Lista proiectelor de investiții finalizate/în implementare existente la nivel municipal 215
Tabelul nr. 71: Analiza diagnostic a dezvoltării urbane 222
Tabelul nr. 72: Analiza diagnostic a populației și forței de muncă 223
Tabelul nr. 73: Analiza diagnostic a dezvoltării economice 225
Tabelul nr. 74: Analiza diagnostic a sectorului turistic 226
Tabelul nr. 75: Analiza diagnostic a infrastructurii de transport 227
Tabelul nr. 76: Analiza diagnostic a infrastructurii tehnico-edilitare 227
Tabelul nr. 77: Analiza diagnostic a serviciilor de educație și cultură 229
Tabelul nr. 78: Analiza diagnostic a serviciilor de sănătate și protecție socială 231
Tabelul nr. 79: Analiza diagnostic a serviciilor de ordine și siguranță publică 232
Tabelul nr. 80: Analiza diagnostic a factorilor de mediu 232
Tabelul nr. 81: Analiza diagnostic a capacității administrative la nivel local 233
Tabelul nr. 82: Analiza SWOT la nivelul dezvoltării urbane 240
Tabelul nr. 83: Analiza SWOT la nivelul populației și forței de muncă 240
Tabelul nr. 84: Analiza SWOT la nivelul dezvoltării economice 243

Tabelul nr. 85: Analiza SWOT la nivelul turismului 246
Tabelul nr. 86: Analiza SWOT la nivelul infrastructurii și echipării edilitare 248
Tabelul nr. 87: Analiza SWOT la nivelul educației și culturii 251
Tabelul nr. 88: Analiza SWOT la nivelul sănătății și serviciilor sociale 254
Tabelul nr. 89: Analiza SWOT la nivelul serviciilor de ordine și siguranță publică 257
Tabelul nr. 90: Analiza SWOT la nivelul mediului 258
Tabelul nr. 91: Analiza SWOT la nivelul capacității administrative 260
Tabelul nr. 92 Piramida nevoilor de la nivelul Municipiului Lupeni 262
Tabelul nr. 93: Viziune, obiectiv general, obiective strategice și obiective specifice 268
Tabelul nr. 94: Coordonarea obiectivelor specifice cu obiectivele politicii de coeziune a UE și cu Agenda Urbană pentru UE. 269
Tabelul nr. 95 Politici și programe sectoriale corelate cu obiectivele specifice identificate 273
Tabelul nr. 96: Portofoliul de proiecte 282
Tabelul nr. 97: Principii și criterii de prioritizare a proiectelor de investiții 313
Tabelul nr. 98: Soluții smart city în sectorul economic 315
Tabelul nr. 99: Soluții smart city în domeniul mobilității 316
Tabelul nr. 100: Soluții smart city în domeniul energiei și mediului 317
Tabelul nr. 101: Soluții smart city în sectorul oameni inteligenți 317
Tabelul nr. 102: Soluții smart city în sectorul condițiilor de locuire 318
Tabelul nr. 103: Soluții smart city în domeniul guvernării inteligente 319
Tabelul nr. 104: Gradul de implementare a soluțiilor smart city la nivelul Municipiului Lupeni 330
Tabelul nr. 105: Analiza SWOTa intervențiilor Smart City 331
Tabelul nr. 106: Acțiuni de monitorizare pe termen lung 335
Tabelul nr. 107: Acțiuni de monitorizare pe termen scurt 336
Tabelul nr. 108: Acțiuni de monitorizare pe termen scurt 337
Tabelul nr. 109: Listă a definițiilor utilizate 338
Tabelul nr. 110: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare 346
Tabelul nr. 111: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații . 347
Tabelul nr. 112: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului. 349
Tabelul nr. 113: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS2.1. Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni 350
Tabelul nr. 114: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS2.2.Promovarea măsurilor de digitalizare a infrastructurii publice 352
Tabelul nr. 115: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS2.3.Promovarea măsurilor de

dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului 352

Tabelul nr. 116: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile 354

Tabelul nr. 117: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local..... 356

Tabelul nr. 118: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS 4.1 Consolidarea capacității administrative pentru o dezvoltare integrată 357

Tabelul nr. 119: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul infrastructurii 362

Tabelul nr. 120: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul mobilității urbane și gestionarea deșeurilor 363

Tabelul nr. 121: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul mediului 366

Tabelul nr. 122: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul turismului..... 368

Tabelul nr. 123: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul digitalizării ... 369

Tabelul nr. 124: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul educației și tineretului 370

Tabelul nr. 125: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul asistenței sociale și sănătății..... 372

Tabelul nr. 126: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în sectorul antreprenorial. 375

Tabelul nr. 127: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul administrației publice 376

Tabelul nr. 128: Situația indicatorilor de rezultat raportat la domeniile de dezvoltare .. 378

LISTĂ FIGURI

Figura nr. 1: Relația dintre Programele Operaționale, strategiile SDL și proiecte 17

Figura nr. 2: Metodologia cercetării în elaborarea SDL a Municipiului Lupeni pentru perioada 2022-2027.....18

Figura nr. 3: Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.....60

Figura nr. 4: Cei șase piloni ai reformelor sustenabile, Planul Național pentru Redresare și Reziliență.....71

Figura nr. 5: Logica de acțiune a programului Interreg EUROPE 2021-2027 108

Figura nr. 6: Profilul respondentului 119

Figura nr. 7: Principalele probleme întâlnite la nivelul Municipiului Lupeni 120

Figura nr. 8: Gradul de mulțumire privind serviciile medicale de la nivelul Municipiului Lupeni 121

Figura nr. 9: Principalele necesități în domeniul medical..... 122

Figura nr. 10: Principalele elemente reprezentative pentru Municipiul Lupeni..... 122

Figura nr. 11: Harta Văii Jiului 124

Figura nr. 12: Harta Municipiului Lupeni..... 125

Figura nr. 13: Amplasarea Municipiului Lupeni în județul Hunedoara 126

Figura nr. 14: Ponderea populației urbane pe fiecare tip de zonă, agregată la nivel de regiune 128

Figura nr. 15: Marginalizarea urbană la nivelul Regiunii Vest 129

Figura nr. 16: Distribuția populației Municipiului Lupeni pe sexe la nivelul anului 2022 .. 132

Figura nr. 17: Piramida vârstelor elaborată la nivelul Municipiului Lupeni, anul 2022..... 133

Figura nr. 18: Distribuția populației în funcție de tipul ariei de rezidență în Municipiul Lupeni 137

Figura nr. 19: Evoluția numărului mediu de salariați, 2015-2021 139

Figura nr. 20: Evoluția numărului de șomeri la nivelul Municipiului Lupeni 140

Figura nr. 21: Evoluția PIB la nivelul județului Hunedoara, 2015-2020..... 141

Figura nr. 22: Analiza principalilor indicatori economici la nivelul Municipiului Lupeni , anul 2021 147

Figura nr. 23: Înmatriculări companii în perioada 2015-2020..... 151

Figura nr. 24: Analiza comparativă a atractivității turistice urbane..... 157

Figura nr. 25: Accesibilitate stații de transport în Municipiul Lupeni 167

Figura nr. 26: Lungimea conductelor de gaze..... 172

Figura nr. 27: Rata de promovabilitate la examenul de bacalaureat, pe unități școlare, sesiunea 2021 179

Figura nr. 28: Arii protejate, Harta la nivelul Municipiului Lupeni 195

Figura nr. 29: Accesibilitate zone naturale, Harta la nivelul Municipiului Lupeni 203

Figura nr. 30: Principalele surse de poluare existente la nivel municipal 204

Figura nr. 31: Analiza riscurilor SEVESO la nivel municipal 205
Figura nr. 32: Analiza cheltuielilor înregistrate la nivelul Primăriei pe un pilon durabil..... 214
Figura nr. 33: Domeniile în care au fost elaborate proiecte la nivelul Municipiului Lupeni220
Figura nr. 34: Stadiul proiectelor elaborate la nivelul Municipiului Lupeni..... 221
Figura nr. 35: Sursa de finanțare a proiectelor elaborate la nivelul Municipiului Lupeni.. 221
Figura nr. 36: Beneficiile dezvoltării spațiale și regenerării urbane..... 326
Figura nr. 37: Flux procedural de monitorizare și evaluare..... 343

SECȚIUNEA 1: CONTEXT STRATEGIC

1. Rolul Strategiei de Dezvoltare Locală

1.1. Necesitatea și rolul Strategiei de Dezvoltare Locală

Pentru perioada 2021-2027, Comisia Europeană propune o dimensiune urbană și teritorială mai puternică, prin introducerea unui nou obiectiv de politică, și anume „O Europă mai aproape de cetățeni", care să sprijine o abordare bazată pe realitatea din teritoriu și implicarea autorităților locale, a societății civile și a cetățenilor în abordarea provocărilor locale.

Mai mult, Comisia Europeană subliniază necesitatea inițiativelor europene privind dezvoltarea urbană, care să sprijine orașele prin consolidarea capacităților, soluții inovatoare, cunoștințe, elaborarea de politici și comunicare, fondurile alocate pentru dezvoltarea urbană durabilă fiind majorate la 6% din totalul Fondului European de Dezvoltare Regională.

Principalele elemente constitutive care caracterizează abordarea dezvoltării urbane durabile și integrate pot fi descrise astfel:

- abordare care promovează o viziune strategică asupra dezvoltării zonelor urbane;
- abordare care vizează orașe de toate dimensiunile și promovează integrarea tuturor nivelurilor de intervenție, de la cartiere până la teritorii mai vaste;
- abordare bazată pe guvernanța pe mai multe niveluri și cu implicarea mai multor părți interesate, care coordonează diferiți actori în funcție de rolurile, abilitățile și nivelurile de intervenție ale acestora, asigurând implicarea activă a cetățenilor;
- abordare integrată între sectoare, care impulsionează orașele să colaboreze în mai multe domenii de politică;
- abordare bazată pe integrarea mai multor surse de finanțare;
- abordare care promovează logica orientată spre rezultate și stabilește cadre de monitorizare și evaluare.

Ca și concept, Strategia de Dezvoltare Locală (SDL) se bazează pe:

a) o analiză a necesităților de dezvoltare și a potențialului zonei;

b) o descriere a unei abordări integrate care răspunde necesităților de dezvoltare și potențialului identificat

c) o listă cu operațiunile/proiectele care urmează să fie sprijinite.

Astfel, o Strategie de Dezvoltare Locală contribuie atât la obiectivele de dezvoltare urbană, cât și la programele UE gestionate la nivel regional sau național.

Dacă programele operaționale garantează un context financiar, orientat spre obiective pentru inițiativele de dezvoltare durabilă, SDL este acel instrument utilizat pentru a selecta cele mai coerente proiecte la nivel local și a le reuni într-o viziune cuprinzătoare și multiscalară, care poate îndeplini obiectivele stabilite în programele operaționale.

Dacă programele operaționale sunt pilonii care conectează obiectivele UE cu agendele locale existente, SDL reprezintă instrumentul utilizat pentru a canaliza aceste obiective înspre selectarea și consolidarea proiectelor locale inovatoare.

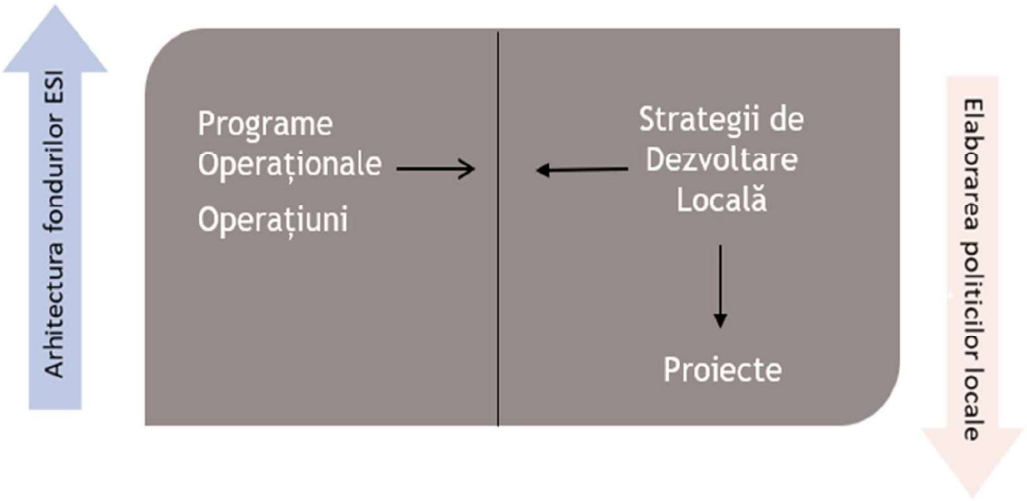

Figura nr. 1: Relația dintre Programele Operaționale, strategiile SDL și proiecte

Sursa: Autorul

Proiectele operaționalizează prioritățile strategice ca parte a unei foi de parcurs transformatoare. Fie că au fost dezvoltate recent sau fac parte deja din planuri de dezvoltare strategică existente, acestea trebuie să răspundă unor cerințe specifice.

Un pachet bine conceput de proiecte de investiții pentru dezvoltare urbană ar trebui să includă: proiecte care sunt legate în mod clar de obiectivele de politică ale unei strategii de dezvoltare; și proiecte care se completează reciproc pentru a forma un întreg coerent. Selectarea proiectelor pe baza unei logici transparente și bazate pe date concrete dezvoltă încrederea între factorii de decizie și contribuie la obținerea consensului în ceea ce privește schimbările viitoare la nivel local/regional.

De asemenea, este necesară o implicare mai puternică a autorităților locale în gestionarea SDL pentru a asigura un grad mai ridicat de adecvare a conținutului și a calendarului de implementare a portofoliului de proiecte.

1.2. Aspecte metodologice privind elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală

În scopul elaborării prezentei strategii este necesară demararea unei activități de cercetare completă și complexă, care să surprindă situația reală a Municipiului din punct de vedere economic, social, ecologic, precum și pentru a identifica punctele forte și slabe, respectiv a oportunităților și a amenințărilor existente la nivel de municipiu. Pentru realizarea acestor analize, se impune culegerea de date din teritoriu, cercetarea documentelor, identificarea percepției comunității locale și a principalilor agenți economici privind nevoile acestora și oportunitățile de dezvoltare. Astfel, potrivit celor menționate anterior, demersul cercetării cuprinde o serie de etape, reprezentate în figura de mai jos:

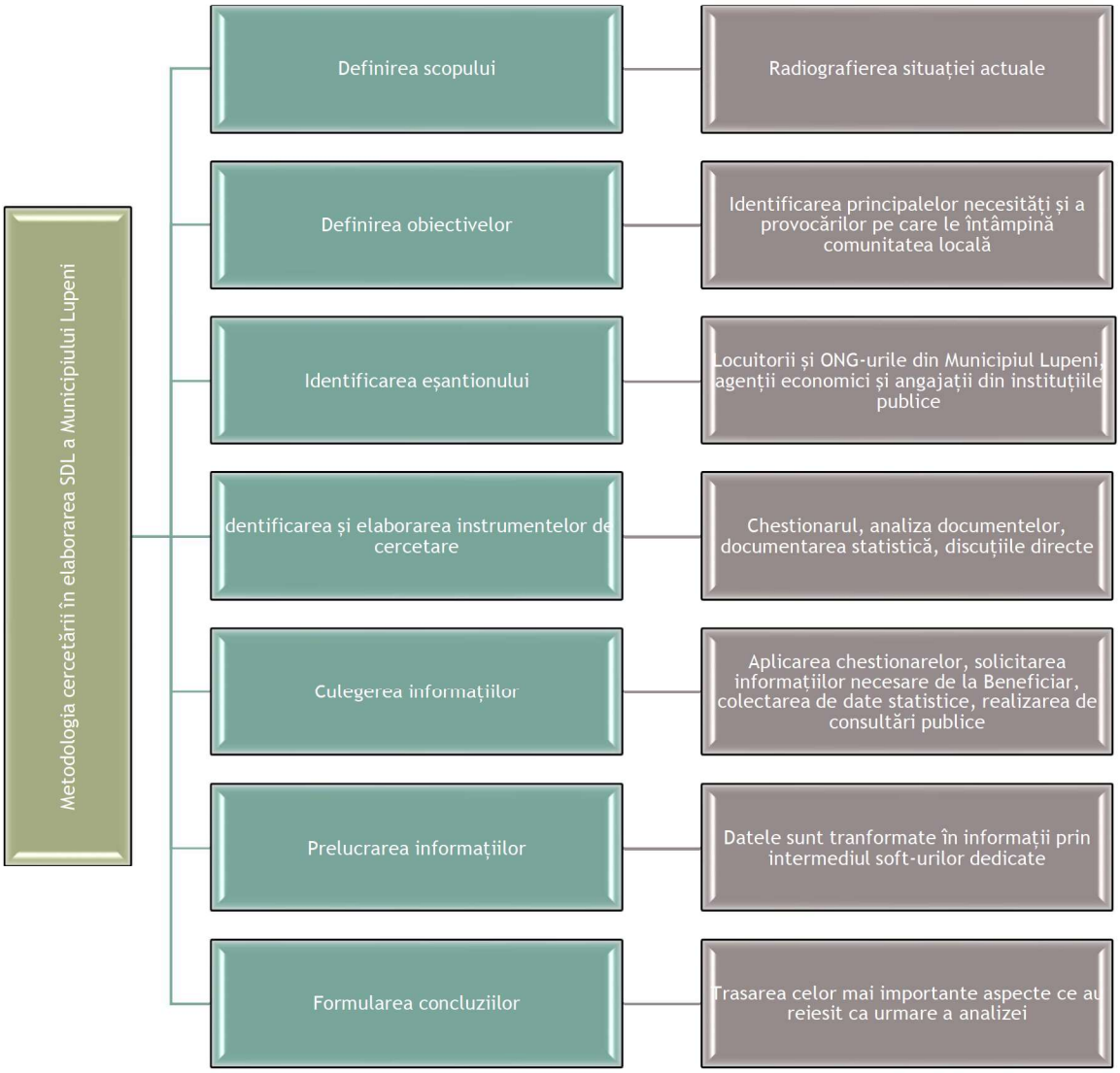

Figura nr. 2: Metodologia cercetării în elaborarea SDL a Municipiului Lupeni pentru perioada 2022-2027

Sursa: Autorul

1.3. Procesul de elaborare a strategiei

Prezentul subcapitol urmărește trasarea principalelor etape necesare elaborării Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni în perioada 2022-2027. Strategia Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni constituie un document programatic, alcătuit din obiectivele majore determinate la nivelul Municipiului pe termen lung (2022-2027), principalele modalități de atingere a obiectivelor și resursele necesare, astfel încât să se obțină avantajul competitiv, în concordanță cu misiunea de dezvoltare a Municipiului.

Elaborarea strategiei reprezintă un demers complex, care se desfășoară în mai multe etape, utilizându-se un instrumentar de cercetare și colectare variat, menit să surprindă cât mai realist aspectele specifice Municipiului Lupeni.

Fazele elaborării strategiei de dezvoltare locală (SDL) sunt prezentate în continuare:

- **analiza situației actuale** - radiografierea teritoriului Municipiului astfel încât să se surprindă cât mai fidel principalele aspecte de natură economică, socială, culturală, ecologică etc., ce caracterizează Municipiul Lupeni;
- **realizarea analizei SWOT** pentru principalele sectoare strategice regăsite în teritoriu, respectiv: mediul economic, potențialul agricol, potențialul turistic, infrastructura, sistemul sanitar și de asistență social, sistemul de învățământ, patrimoniul cultural, mediul și protecția mediului, capacitatea administrativă;
- **elaborarea viziunii de dezvoltare**, precum și a indicatorilor de monitorizare și a portofoliului de proiecte;
- **consultarea publică**, în vederea integrării feedback-ului primit de la comunitatea locală cu privire la anumite aspecte din cadrul strategiei ce pot fi revizuite; procesul de consultare reprezintă parte integrantă și din etapele de mai sus, având în vedere că elaborarea strategiei reprezintă un demers participativ și consultativ;
- **definitivarea și aprobarea strategiei.**

În conformitate cu figura de mai sus, în continuare sunt detaliate etapele procesului de cercetare.

Scopul cercetării constă în identificarea principalelor nevoi/probleme existente la nivelul Municipiului Lupeni, în vederea generării unor soluții privind remedierea acestora, precum și a oportunităților, astfel încât aceste să poată fi fructificate; Elementele ce urmează a fi analizate se referă la: amplasarea geografică, resursele naturale, caracteristicile demografice, potențialul economic, mediul antreprenorial, activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare, potențialul turistic, infrastructura (transport, telecomunicații, echipare tehnico-edilitară, termoficare, gestionare deșeuri), educație și cultură, sănătate și protecție socială, servicii de ordine și siguranță publică, mediu, capacitate administrativă.

Obiectivele cercetării constau în:

- identificarea și definirea profilului socio-demografic al respondenților precum și a viziunii acestora cu privire la nevoile și oportunităților de dezvoltare ale Municipiului Lupeni;
- identificarea problemelor, disfuncționalităților, deficiențelor constatate la nivel municipal, dar și identificarea elementelor de avantaj competitiv și a punctelor forte;
- crearea unei perspective multilaterale a situației în plan administrativ, social și economic.

Cercetarea a vizat **eșantionarea a trei categorii distincte**, respectiv: societatea civilă și cetățenii Municipiului Lupeni, mediul de afaceri, și angajații din instituțiile publice locale, fiecare dintre acestea având un grad de reprezentativitate crescut prin raportare proporțională la ponderea totală a populației din fiecare categorie menționată;

Instrumentele de cercetare utilizate sunt atât de natură cantitativă cât și calitativă, constând în:

1. ***documentare statistică*** - analiza principalilor indicatori economici și sociali a fost realizată utilizând bazele de date:
   - → Institutul Național de Statistică, de unde au fost colectate date necesare efectuării analizei demografice, a activității economice și a potențialul de cercetare-dezvoltare-inovare, a turismului, a infrastructurii, a sectorului sănătății, al asistenței sociale, al educației, culturii;
   - → Comisia Națională de Strategie și Prognoză - Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial 2020 - 2024 (aferentă prognozei macroeconomice de iarnă 2021) ;
   - → ONRC, în completarea informațiilor privind mediul antreprenorial al Municipiului Lupeni.

Documentarea statistică, a vizat definirea contextului urban și a provocărilor cu care acesta se confruntă (provocări economice, sociale, climatice, demografice, de mediu etc.), pe baza statisticilor și a studiilor privind populația, demografia, șomajul, structura ocupării forței de muncă, condițiile de locuire, infrastructura socială și educațională, condițiile climatice și de mediu din arealul studiat, situația transportului public local, facilități urbane, situația infrastructurii urbane, situația spatiilor verzi, zone urbane marginalizate etc., colectarea datelor colectarea datelor fiind realizată utilizând site-uri oficiale, acestea fiind specificate anterior. De asemenea, s-a menținut permanent legătura cu Beneficiarul, astfel încât au putut fi completate și confirmate toate datele obținute.

2. ***registrul documentelor*** - principalele documente analizate constau în documente strategice existente la nivel local, județean și național;

Prelucrarea informațiilor este realizată cu ajutorul soft-urilor specializate, precum: Microsoft Excel, Microsoft Visio etc., pentru a obține o centralizare a informațiilor sub formă grafică și tabelară. În urma prelucrării datelor, s-a realizat:

- diagnosticarea teritorială, acoperind următoarele dimensiuni: cadrul natural, mediul economic, turismul, agricultură și dezvoltare rurală, amenajare teritoriu, infrastructură, sănătate și asistență socială, educație și învățământ, cultură, culte și agrement, mediu și protecția mediului, capacitate administrativă și cooperare interinstituțională;
- evaluarea percepției asupra Municipiului Lupeni (din punct de vedere al comunității locale, ONG-urilor, agenților economici și angajaților din instituțiile publice locale);
- realizarea analizei SWOT;
- analiza domeniilor strategice.

3. **chestionarul** - fiind elaborat în acest sens un chestionar care a vizat toate cele trei tipologii eșantionate. Chestionarul aplicat se regăsește în Secțiunea - Anexe. Chestionarul a cuprins:

   → un total de 12 întrebări, dintre care 9 au fost întrebări cu variante multiple de răspuns, dintre care 3 întrebări deschise;

   → 4 întrebări au vizat conturarea profilului socio-demografic al respondenților, 3 au vizat identificarea gradului de mulțumire al respondenților în legătură cu serviciile medicale și infrastructura Municipiului, una a avut menirea de a identifica problemele din teritoriu, una a avut drept scop identificarea oportunităților de investiții, iar cele 3 întrebări deschise au urmărit să descopere necesitățile respondenților în ceea ce privește domeniul sanitar, identificarea elementelor reprezentative pentru Municipiul Lupeni, respectiv îmbunătățirile considerate ca fiind necesare la nivelul Municipiului Lupeni.

Etapa de culegere a datelor a presupus aplicarea chestionarului prin intermediul platformei electronice Survey Monkey.

Utilizând această metodă de cercetare, s-a asigurat primirea unui feedback consistent din partea tuturor stakeholderilor locali, respectiv din partea comunității, agenților economici, ONG-urilor, dar și din partea angajaților de la nivelul instituțiilor publice.

Formularea concluziilor - pe baza rezultatelor obținute în etapele anterioare, se identifică principalele nevoi/probleme și se propun elemente de planificare strategică pentru perioada 2022-2027 în vederea eliminării deficiențelor identificate și creșterii competitivității locale, în conformitate cu obiectivele naționale, regionale, locale și europene.

2. *Concepte cheie și tendințe internaționale, regionale și locale*

La nivel teoretic, un concept poate fi definit drept un produs abstract, generalizat, de analiză și raționament. În cadrul SDL, s-a pornit de la o abordare deductivă, fiind prezentate și definite conceptele-cheie, iar ulterior, conceptele-cheie au fost aplicate la nivelul Strategiei, problematizate și prezentate în contextul tendințelor internaționale, regionale și locale.

Mai jos, se regăsesc cele 12 concepte-cheie care au stat la baza fundamentării Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni în perioada 2022-2027.

Tabelul nr. 1: Concepte cheie în elaborarea și fundamentarea SDL

Nr. crt.	Concept cheie	La ce se referă
1.	**Strategie de Dezvoltare Locală**	Strategia de dezvoltare reprezintă un document-cheie al cărui scop este reprezentat în cadrul perioadei curente de programare de asigurarea unei viziune coerente de dezvoltare la nivelul municipiilor, orașelor și zonelor metropolitane, transpuse într-un portofoliu de propuneri prioritare, ideal sprijinite de comunitate și finanțabile de către Uniunea Europeană. Ca instrument de planificare, o Strategie Locală (SDL) trebuie să răspundă nevoilor locale de dezvoltare prin implementarea unui proces participativ în care buna guvernanță, colaborarea și implicarea comunității să reprezinte piloni de dezvoltare și să asigure continuitatea pe termen lung a viziunii de dezvoltare.
2.	**Unitate administrativ-teritorială (U.A.T.)**	Suprafață delimitată prin lege pentru județe, municipii, orașe și comune, constituit din suprafața agricolă (teren arabil, pășuni și fânețe, vii și livezi), suprafața fondului forestier, suprafața ocupată de construcții și amenajări de infrastructură (căi de comunicație, altele decât cele aparținând domeniului public al statului, echipare energetică, lucrări de gospodărire a apelor), ape și bălți și suprafața aferentă intravilanului (construcții și amenajări), delimitată prin planurile urbanistice.
3.	**Centru urban polarizator**	Unitate administrativ-teritorială de bază ce constituie nucleul unei zone urbane funcționale.
4.	**Contiguitate spațială**	Criteriu de vecinătate conform căruia, pentru a se unifica sau a se asocia în zone metropolitane, unitățile administrativ-teritoriale de bază trebuie să aibă cel puțin un segment de hotar comun.[1]
5.	**Zonă Urbană Marginalizată (Z.U.M)**	În România, nu există o definiție legală a ”zonelor marginalizate”. Din acest motiv, documentarea realizată pentru Atlasul Zonelor Marginalizate a

[1] POLITICA URBANĂ A ROMÂNIEI, (Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Admi & The World Bank, 2021), material disponibil la adresa https://citadini.ro/, consultat la data de 10.03.2023

		pornit de la o analiză a studiilor existente cu privire la ”comunitățile sărace”, ”comunitățile segregate”, ”comunitățile dezavantajate” și ”comunitățile marginalizate” din România. Cele mai multe studii în domeniu din România, indiferent de metoda de cercetare, indică trei criterii principale pentru definirea și analiza diferitelor tipuri de zone marginalizate, și anume: capitalul uman (de obicei, educație, starea de sănătate, mărimea și compoziția gospodăriei), ocuparea și condițiile de locuire. Zonele urbane ”dezavantajate” sunt, prin definiție, zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu ating un standard corespunzător pe unul sau două din criteriile menționate anterior. Zonele urbane ”marginalizate” sunt definite ca zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu satisfac un standard corespunzător pe nici unul din cele trei criterii, adică au deficit de capital uman, au un nivel scăzut de ocupare formală și oferă condiții improprii de locuire.
6.	**Zonă urbană funcțională (Z.U.F.)**	Teritoriul constituit dintr-unul sau mai multe centre urbane polarizatoare și una sau mai multe unități administrativ-teritoriale de bază contigue cuprinse în zona de navetism a acestuia/ acestora, în cadrul căreia s-au dezvoltat relații de cooperare pe multiple planuri.
7.	**Îmbunătățirea conectivității și accesului la servicii**	Conceptul vizează reducerea dependenței față de automobil, facilitarea mobilității nemotorizate, creșterea accesibilității la servicii în interiorul cartierelor (utilizând principiul accesibilității pietonale de 15-20 de minute) și accesul echitabil la servicii publice.
8.	**Regenerarea urbană**	Este un concep-cheie, referitor la creșterea atractivității nucleului urban prin revitalizarea spațiului public, a calității vieții în cartierele rezidențiale și valorificarea activelor urbane pentru investiții strategice (inclusiv a zonelor industriale dezafectate).
9.	**Buna guvernanță**	În funcție de context și de obiectivul determinat, buna guvernare cuprinde respectarea totală a drepturilor omului, asigurarea supremației legii, participarea eficientă, parteneriatele mai multor actori, sectorul public eficient și efectiv, legitimitatea, accesul la cunoștințe, informațiile și educația, acordarea atribuțiilor politice oamenilor, echitatea, dezvoltarea durabilă, atitudinile și valorile care promovează responsabilitatea, solidaritatea și toleranța. Cu toate acestea, există un consens semnificativ, potrivit căruia prin buna guvernare înțelegem guvernarea care: se bazează pe respectarea legilor și aplicarea regulamentelor; presupune asumarea deplină a răspunderii față de membrii societății; permite participarea echitabilă a tuturor factorilor interesați în elaborarea și

		formularea politicilor și deciziilor politice; permite participarea cetățenilor la buna funcționare a instituțiilor publice; este transparentă; asigură integritatea reprezentanților administrației publice; livrează servicii publice în mod eficient.[2]
10.	**Consultarea și implicarea comunității locale**	Concept-cheie prin natura conținutului său, consultarea și implicarea comunității locale se face realiza prin promovarea procesului de dezvoltare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană și comunicarea cu toate părțile interesate pe parcursul fiecărei etape a procesului, prezentat anterior. Formularea strategiei integrate de dezvoltare urbană trebuie să fie rezultatul unui proces participativ, care implică factorii de decizie, asociațiile și organizațiile non-guvernamentale, mediul privat și cetățenii, în vederea stabilirii unor direcții prioritare pentru dezvoltarea orașului. Cu cât cetățenii sunt mai implicați în viața orașului lor, cu atât orașul devine mai atractiv și mai competitiv.
11.	**Piramida nevoilor**	Orice SDL trebuie să fie capabil să răspundă nevoilor a patru mari grupuri de actori: cetățenii; mediul privat; turiștii, administrația publică. Piramidele nevoilor, gândite pe principiul Piramidei Nevoilor Umane ale lui Maslow, pot fi folosite de către orice administrație locală din România, pentru a vedea modul în care un obiectiv strategic sau un proiect răspunde nevoilor acestor trei grupe de actori.

Sursa: Autorul

[2] Articol, Tatiana ȘAPTEFRAȚI, Administrarea publică: teorie și practică, Buna guvernare: caracteristici, dimensiuni și metode de evaluare, disponibil la adresa https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Buna%20guvernare%20caracteristici%2C%20dimensiuni%20si%20metode%20de%20evaluare.pdf, consultat la data de 14.03.2023

3. *Contextul internațional, regional, național și local*

3.1. Contextul internațional

Redactarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni are loc într-un context internațional al anilor 2022-2023, puternic marcați de schimbările climatice, digitalizare, globalizare, factori influenți, care au un impact semnificativ asupra dezvoltării comunităților.

În ultimii 2 ani, pandemia COVID-19 a expus întreaga lume la alte schimbări drastice în ceea ce privește infrastructura locurilor de muncă, educația, economia, sistemele sociale și viața socială. Astfel, pandemia COVID-19 a reprezentat o urgență majoră și un șoc economic, în materie de sănătate publică și economie, pentru cetățenii, societățile și economiile mondiale.

Epidemia de COVID-19 care a izbucnit la sfârșitul anului 2019 a fost declarată pandemie de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) la 11 martie 2020, fiind prima pandemie cauzată de un coronavirus. Coronavirusul (COVID-19) este o boală infecțioasă, cauzată de un coronavirus de tip nou descoperit, cunoscut sub numele de sindrom respirator acut sever (SARSCoV-2).

Pandemia s-a dovedit a fi un șoc din punct de vedere socio-economic, având un puternic asupra activităților realizate în toate ramurile economiilor naționale și a tuturor tipurilor de afaceri, în special asupra IMM-urilor și economiei informale, cu o reducere fără precedent a activității economice și a timpului de muncă. De asemenea, trebuie menționat faptul că pandemia a avut un efect în lanț, astfel încât șocurile produse economiei, au atras după sine o multitudine de probleme, la nivelul mediului de afaceri, societății civile, autorități publice locale, la nivel internațional.

Impactul economic resimțit s-a concretizat într-o încetinire economică generală, care include volatilitatea și eroziunea pieței financiare, deteriorarea creditelor, continua creștere a intervenției guvernamentale, creșterea șomajului, a nivelurilor stocurilor, a numărului concedierilor și reducerea producției din cauza scăderii cererii.

Societățile care activează în industriile de turism, ospitalitate, agrement și retail au înregistrat scăderi majore ale veniturilor cauzate de măsurile impuse de carantină, de închiderea școlilor, precum si de schimbările din comportamentul consumatorilor, efect al distanțării sociale. În vreme ce unele domenii de activitate sunt într-un puternic declin, alte domenii de activitate s-au dezvoltat, în principal cel bazate pe digitalizare, IT, servicii financiare, jocuri de noroc, servicii de îngrijire la domiciliu a copiilor, dezvoltare reieșită din descoperirea unor noi nevoi la nivelul societății.

Conform unui studiu realizat de UNICEF[3], vizând **impactul asupra societății civile**, perturbările provocate de COVID-19 și măsurile aferente de limitare a răspândirii epidemiei afectează copiii, familiile și mediul extins. Ca reacții de urgență au fost închise unele servicii publice, bazându-se considerabil pe alte servicii, care deseori au fost deja la limita capacității funcționale. Mediile familiale marcate de sărăcie sau resurse limitate

[3] Studiu realizat de UNICEF, în perioada pandemiei de COVID-19. Copiii și îngrijirea alternativă. Măsuri de răspuns imediat, disponibil la adresa https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/covid-19_tn_romanian.pdf/, consultat la data de 17.03.2023

au fost afectate cel mai puternic de măsurile aplicate pentru a preveni și controla răspândirea COVID-19, cum ar fi restricțiile de circulație și folosire a transportului public, ceea ce a condus la reducerea venitului/ocupării forței de muncă, închiderea școlilor, accesul la serviciile și asistența socială, foame și izolare socială.

Criza provocată de COVID-19 a scos în evidență, de asemenea, importanța reformelor și a investițiilor în domeniul **sănătății**, precum și al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză, în special prin îmbunătățirea continuității activității și a serviciului public, a accesibilității și capacității sistemelor de sănătate și de îngrijire, a eficacității administrației publice și a sistemelor naționale.

De asemenea, evenimentele de la nivelul anului 2022 privind **invadarea Ucrainei de către Rusia** încă produc un efect perturbator asupra piețelor mondiale. De la începutul conflictului, s-a înregistrat o creștere puternică, la nivel mondial, a prețurilor principalelor produse de bază, Ucraina fiind principalul exportator de cereale din Uniune, iar Rusia principalul furnizor de combustibili fosili al UE.

La numai o lună de la izbucnirea conflictului s-a înregistrat o încetinire a creșterii economice și o creștere alarmantă a inflației. Fondul Monetar Internațional a declarat faptul că acest război vine ca o lovitură puternică pentru economia mondială. Astfel, pe acest fond, Rusia a primit sancțiuni care au avut menirea de a o izola pe scena internațională. Una dintre sancțiuni a vizat excluderea băncilor rusești din sistemul SWIFT, având loc astfel o prăbușire masivă a rublei, însă odată cu deprecierea rublei și alte monede au suferit căderi (în prima săptămână a lunii martie 2022, moneda Euro a ajuns la paritate cu Francul Elvețian, iar Zlotul Polonez a atins un minim istoric în raport cu moneda Euro). Cele mai afectate de această scădere a valorii monedelor globale, alături de creșterea inflației sunt companiile internaționale de import-export.

Războiul dintre Federația Rusă și Ucraina va avea un impact puternic, pe termen lung asupra întregului lanț logistic global, întrucât Rusia reprezintă un actor cheie în multe dintre acestea. Rusia este al doilea cel mai important furnizor de paladiu din lume, iar înainte de începerea războiului, aceasta deținea 40% din paladiul necesar la nivel mondial. De asemenea, este al treilea producător de titan la nivel global și un furnizor important de îngrășăminte, dar și cel mai mare exportator de nitrat de amoniu, uree, azot, potasiu și fosfor.

Pe de altă parte, este important să menționăm faptul că există state care sunt dependente de gazul rusesc, această dependență conducând la întreruperi semnificative ale lanțului de aprovizionare la nivel mondial, la creșterea inflației și a prețurilor materiilor prime.

Așa cum a fost menționat anterior, atât Rusia cât și Ucraina reprezintă state cu un rol important pe piața cerealelor, Ucraina fiind un principal exportator mondial de grâu, porumb și ulei de floarea soarelui. Prin stoparea exporturilor se vor produce întreruperi în lanțul alimentar, generând astfel creșterea costurilor.

Implicațiile pe termen mediu și lung ale războiului constau în: creșterea prețurilor la energie, metale și alimente; scăderea profitului în industriile care consumă multă energie; creșterea treptată și semnificativă a inflației și reducerea expansiunii economice, mai ales în cazul piețelor emergente.

Sectoarele care vor fi cele mai afectate de acest conflict sunt: auto, de transport și

industria chimică.

Așadar, conform Fondului Monetar Internațional, vor fi resimțite trei tipuri de impact, respectiv prețuri mai mari la mărfuri precum alimentele și energia, care vor împinge și mai mult inflația, erodând, la rândul său, valoarea veniturilor și cântărind cererea. În al doilea rând, economiile vecine, în special, se vor confrunta cu perturbarea comerțului, a lanțurilor de aprovizionare și a remitențelor, precum și cu o creștere istorică a fluxurilor de refugiați, iar al treilea impact constă în reducerea încrederii de a dezvolta afaceri și incertitudinea mai mare a investitorilor, elemente ce vor afecta prețurile activelor, înăsprirea condițiilor financiare și stimularea ieșirilor de capital de pe piețele emergente[4].

Pe de altă parte, **lumea se află în mijlocul unei crize energetice globale de o profunzime și complexitate fără precedent**. Europa se află în centrul acestei crize, care are însă, implicații majore pentru piețele, politicile și economiile din întreaga lume. Această situație a fost puternic exacerbată odată cu invadarea Ucrainei de către Rusia.

Deși de-a lungul anilor au existat numeroase apeluri prin care se solicita reducerea dependenței de combustibilii fosili, statele au continuat să utilizeze pe scară largă cărbunele, petrolul și gazele pentru a-și alimenta economiile. Nu numai că arderea combustibililor fosili a fost responsabilă pentru creșterea emisiilor de carbon care conduc la încălzirea globală, dar s-a și creat o lume globalizată, în care sistemele alimentare și energetice sunt foarte concentrate - ceea ce le face extrem de vulnerabile la perturbări. Prețurile extraordinar de mari declanșează o reevaluare a politicilor și priorităților energetice, astfel încât Grupul Global de Răspuns la Criză al ONU s-a reunit pentru a găsi soluții la criza actuală. Soluțiile propuse au vizat tranziția către energia verde.

Această criza energetică globală produsă reprezintă o reamintire clară a nevoii de reziliență energetică și un impuls mai puternic pentru tranziția la energia regenerabilă[5].

[4] FMI, Cum se răsfrânge războiul din Ucraina în regiunile lumii, disponibil la adresa https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2022/03/15/blog-how-war-in-ukraine-is-reverberating-across-worlds-regions-031522, accesat în data de 15.03.2023

[5] UNCTAD, Criză energetică: Grupul ONU de răspuns la criză global solicită sprijin celor mai vulnerabili și tranziția către sursele regenerabile, disponibil la adresa https://unctad.org/news/energy-crisis-un-global-crisis-response-group-urges-support-most-vulnerable-and-transition, accesat în data de 15.03.2023

3.2. Contextul european

Elaborarea Strategiei Integrate de Dezvoltare a Municipiului Lupeni are loc într-un context european în care, urmare a acordului Parlamentului European din 16 decembrie 2020, Consiliul UE a adoptat la 17 decembrie 2020 Regulamentul privind noul Cadru Financiar Multianual (CFM) 2021-2027 și pachetul de relansare economică Next Generation EU (NGEU).

Uniunea Europeană propune un buget pe termen lung, pragmatic și modern pentru perioada 2021-2027, ca răspuns la realitatea actuală, în care se așteaptă ca Europa să joace un rol mai important în asigurarea securității și a stabilității într-o lume instabilă, într-un moment în care Brexit va lăsa un gol considerabil în bugetul Uniunii Europene.

Strategia de Dezvoltare a Municipiului Lupeni cuprinde analiza politicilor de dezvoltare, fiind urmărită corelarea cu strategiile și planurile regionale, convergența cu politicile naționale și, cel mai important, corespondența cu politicile comunitare de alocare a fondurilor nerambursabile ale Uniunii Europene, alături de impactul pandemiei și războiului dintre Rusia și Ucraina asupra economiei europene.

În ciuda dorinței unui răspuns comun la nivelul Uniunii Europene în ce privește măsurile adoptate, pandemia a afectat transporturile și producția.

Munca intracomunitară a fost complet redefinită, fiecare stat membru al Uniunii Europene definindu-și propriile reguli pentru accesul în spațiul său, contribuind la apariția discrepanțelor în legislația interstatală.

De asemenea, Strategia a luat în calcul și impactul socio-economic extins produs de către pandemia mondială a virusului SARSCoV-2. Referitor la **intervenția Uniunii Europene**, prin diferite măsuri de reducere a impactului produs de pandemie, aceasta a constat într-un set complex de acțiuni, definite din mai multe perspective.

Astfel, primul set de măsuri a vizat relaxarea condițiilor de reglementare a competiției economice. Relaxarea restricțiilor impuse acordării ajutoarelor de stat către companii prin Cadrul temporar de exceptare a permis un nivel de intervenționism financiar direct în economie tuturor statelor membre UE, ceea ce părea imposibil înainte de criză.

Un alt set de măsuri a vizat limitarea extinderii noului virus, prin pachetul SURE, menit să ofere asistență de urgență statelor membre prin finanțare, achiziții centralizate de medicamente, teste COVID-19, echipamente medicale specifice etc.

Cel mai important mecanism de sprijin constituit la nivelul UE este Programul Next Generation (**NEXTGEN**).

România este nevoită să acopere trei axe principale de investiții, deplin armonizate cu contextul economic și financiar în care România se află și care constau în:

- **acoperirea cheltuielilor de combatere a efectelor negative asupra sănătății publice**, însemnând cheltuieli cu testarea, carantina, tratarea pacienților, achiziția de medicamente, echipamente medicale etc. și cu remunerarea medicilor, asistentelor, infirmierelor, angajaților SMURD, DSP și ai celorlalte instituții direct implicate în sistemul medical;

- **asigurarea stabilității consumului**, contracția consumului fiind cauzată de numărul mare de persoane disponibilizate și a scăderii puterii de cumpărare;
- **asigurarea continuității afacerilor**, inclusiv prin finanțarea companiilor aflate în dificultate în scopul formării stocurilor de materii prime și materiale critice, care să asigure independența economiei pe viitor, în orice situație de criză. [6]

Având în vedere situația mondială, încă de actualitate, în ce privește pandemia globală a virusului Sars-COV-2, Consiliul European a reafirmat angajamentul UE față de solidaritatea internațională ca răspuns la pandemie. Liderii UE au convenit să continue lucrările în curs menite să **contribuie la stimularea producției mondiale de vaccinuri împotriva COVID-19 și a accesului universal la acestea.** UE și statele sale membre **colaborează pentru a consolida sistemele naționale de sănătate și pentru a limita răspândirea virusului.** În același timp, UE și statele sale membre **iau măsuri pentru a atenua impactul socio-economic al COVID-19 și a sprijini redresarea**.

Pe de altă parte, Strategia a luat în considerare și impactul pe care războiul dintre Rusia și Ucraina l-a avut asupra pieței. Răspunsul UE la acest conflict a fost unul prompt, elaborând pachete se sancțiuni care să aibă menirea de a slăbi baza economică a Rusiei, lipsind-o de tehnologii și piețe critice și reducând în mod semnificativ capacitatea acesteia de a purta războiul. În total, de la izbucnirea conflictului au fost adoptate 10 pachete de sancțiuni. Printre cele mai importante sancțiuni aduse Rusiei se numără:

- restricții privind relațiile economice cu zonele necontrolate de guvern din oblastele Donețk și Luhansk;
- restricționări ale accesului Rusiei la piețele de capital și la piețele și serviciile financiare ale UE;
- sancțiuni economice care vizează sectorul finanțelor, al energiei, al transporturilor și al tehnologiei;
- suspendarea dispozițiilor privind facilitarea eliberării vizelor pentru diplomații ruși și alți funcționari și oameni de afaceri ruși;
- închiderea spațiului aerian al UE pentru toate aeronavele rusești;
- interzicerea tranzacțiilor cu Banca Centrală a Rusiei;
- interdicție privind accesul la SWIFT pentru șapte bănci rusești;
- interzicerea furnizării de bancnote euro către Rusia;
- interzicerea furnizării de servicii de rating de credit oricărei persoane sau entități din Rusia;
- interzicerea de noi investiții în sectorul energetic rusesc;
- interzicerea exporturilor către Rusia de produse de lux;
- interzicerea intrării în UE a operatorilor de transport rutier ruși și belaruși;
- interzicerea importurilor din Rusia de lemn, ciment, fructe de mare și băuturi

[6] În conformitate cu un studiu realizat de Deloitte, disponibil la adresa https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/business-continuity/articles/economia-romaneasca-la-rascruce-intre-contractia-economica-provocata-de-pandemie-si-oportunitatile-oferite-de-sprijinul-financiar-al-uniunii-europene.html, consultat la data de 29.03.2023

alcoolice;

- interzicerea exporturilor către Rusia de combustibil pentru avioane cu reacție și de alte bunuri;
- o interdicție asupra importurilor de țiței și de produse petroliere rafinate din Rusia (cu excepții limitate);
- o interdicție asupra importurilor de țiței și de produse petroliere rafinate din Rusia (cu excepții limitate);
- interdicția de a furniza Rusiei servicii de arhitectură și inginerie, precum și servicii de consultanță în domeniul informatic și servicii de consultanță juridică;
- restricționarea exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare;
- interzicerea investițiilor în sectorul minier;
- interzicerea tranzacțiilor cu Banca Rusă de Dezvoltare Regională;
- restricționarea exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare;
- interzicerea investițiilor în sectorul minier;
- interzicerea tranzacțiilor cu Banca Rusă de Dezvoltare Regională.

Pentru a răspunde provocărilor crizei energetice, liderii UE au convenit să elimine treptat dependența UE de importurile de combustibili fosili din Rusia, iar statele membre să conlucreze astfel încât să garanteze aprovizionarea cu gaze, reducând în același timp cererea de gaze, să atenueze efectele prețurilor ridicate ale energiei asupra gospodăriilor și întreprinderilor și să accelereze tranziția către o energie curată.

De asemenea, s-a subliniat importanța unei mai bune coordonări la nivelul UE pentru a face față viitoarelor anotimpuri reci prin accelerarea utilizării surselor regenerabile de energie și construirea unui mecanism de corecție a pieței pentru prețurile gazelor.

În ceea ce privește criza alimentară, țările UE furnizează ajutor de urgență statelor care au cea mai mare nevoie, sprijină țările în curs de dezvoltare pentru ca producția lor de alimente să devină mai durabilă, sprijină comerțul deschis și fără bariere și colaborează strâns cu partenerii mondiali. Prin intermediul culoarelor de solidaritate, aproximativ 18 milioane de tone de cereale și semințe oleaginoase au fost exportate din Ucraina începând din mai 2022, în țări precum Africa, Orientul Mijlociu și Asia[7].

[7] Consiliul European, Răspunsul UE la invadarea Ucrainei de către Rusia, disponibil la adresa https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/, accesat în data de 15.03.2023

3.3. *Contextul național, regional și local*

Conform datelor publicate de Comisia Națională de Strategie și Prognoză (Prognoza de iarna 2022-2026)[8], în 2022, activitatea economică la nivel mondial a consemnat o relativă deteriorare, pe fondul unei creșteri economice mai modeste și a unei inflații mai ridicate și mai persistente decât s-a estimat în proiecțiile macroeconomice ale experților BCE din luna septembrie 2022. În ceea ce privește țara noastră, per ansamblu, avansul economic în volum pentru anul 2022 a fost ajustat pozitiv cu 0,3 puncte procentuale, de la 4,6% la 4,9%, fiind estimată o dinamică a economiei peste așteptări la nivelul ultimului trimestru.

În anul 2022, conform datelor „semnal" publicate de către Institutul Național de Statistică, produsul intern brut s-a majorat față de perioada similară din anul precedent cu 3,8% pe serie brută și cu 1,2% pe serie ajustată sezonier.

Creșterea de 3,8% este mai mică decât creșterea din anul 2021 cu 2 puncte procentuale, remarcându-se astfel faptul că intensitatea de creștere a PIB-ului în anul 2022 este mai redusă față de cea din 2021. Pe de altă parte, **potrivit estimărilor Comisiei Europene**, economia României va încetini, existând o creștere reală a PIB-ului de aproximativ 2% în următorii doi ani, ca urmare a unei inflații ridicate, a condițiilor financiare mai stricte și a consecințelor războiului din Ucraina. Șomajul se va situa în jurul valorii de 5-6%. Deficitul bugetar ESA va scădea treptat la 4,8% din PIB în 2024, determinat de o reducere a ponderii cheltuielilor curente, în principal pe fondul creșterii PIB-ului nominal. Raportul datorie/PIB va fi de 47,6% în 2024.

Proiecții în ceea ce privește creșterea economică a României au fost trasate și de alte instituții și organisme internaționale, iar Banca Mondială arată faptul că în anul 2023 creșterea economică va fi de 3,2% și în 2024 de 3,9%, în scădere față de anul 2022.Prognozele FMI arată faptul că economia României va crește cu 4,8% în 2022, cu 3,1% în 2023 și cu 3,5% în 2027.

Rezultatele din ianuarie-septembrie 2021 arată un avans al volumului producției industriale cu 10,5% comparativ cu perioada similară a anului 2020, dar o reducere de 2,9% față de aceeași perioadă din anul 2019, ceea ce indică faptul că sectorul industrial se află încă într-un proces de recuperare.

Conform aceluiași material, riscurile asupra dinamicii economice sunt preponderent de natură externă, economia României fiind strâns dependentă de situația schimburilor comerciale cu Zona Euro la nivelul unor activități din industrie cu valoare adăugată ridicată, precum sectorul auto, mijloace de transport, utilaje, echipamente.

Însăși structura economiei românești a predispus la vulnerabilități, în ce privește impactul COVID-19: prelucrarea resurselor primare și construcțiile de mașini, principalele domenii care contribuie la formarea PIB-ului, sunt printre cele mai serios lovite de recesiune, iar sectorul serviciilor este supus restricțiilor aferente pandemiei.

Conform estimărilor Comisiei Europene, referitor la **impactul asupra mediului de afaceri,** aproximativ 91% dintre companiile de la nivelul Uniunii Europene se simt

[8] Comisia Națională de Strategie și Prognoză, Prognoza pe termen mediu 2022-2026, varianta de iarnă , disponibilă la adresa https://cnp.ro/wp-content/uploads/2023/01/Prognoza-2022-2026-varianta-de-iarna-2023.pdf, consultată la data de 15.03.2023

afectate de pandemia de Coronavirus, cu un impact total mediu de -10.2% la nivelul anului 2020, în România. În cifre, impactul mediu estimat de o organizație tipică este de 100.000 de Euro, cu până la 100% din cifra de afaceri

Conform ultimului raport de țară, **sectorul de afaceri** din România are slăbiciuni structurale de lungă durată. Infrastructura de transport este insuficient dezvoltată și învechită, ceea ce face dificil transportul mărfurilor în interiorul și în afara țării și adâncește disparitățile teritoriale. Pe de altă parte, mediul de afaceri este afectat de birocrația excesivă, alături de o administrație publică uneori ineficientă și un cadru legislativ imprevizibil.

Serviciile sociale și de sănătate sunt insuficiente, inclusiv accesul la îngrijire pe termen lung. Disparitățile în accesul la asistență medicală persistă, 11% din populație fiind neasigurată, iar distribuția forței de muncă din domeniul sanitar în întreaga țară este neuniformă. De asemenea, serviciile de îngrijire la domiciliu sunt foarte puține, raportat la media UE. A crescut numărul nevoilor medicale care nu au putut fi acoperite de sistemul de sănătate, cu diferențe mari între zonele urbane și cele rurale și cu o acoperire redusă în cazul grupurilor cu venituri mici și cel al persoanelor vârstnice.

Impactul asupra autorităților publice locale s-a manifestat mai ales prin urgentarea digitalizării serviciilor, produsă de pandemie.

Pandemia a determinat necesitatea digitalizării rapide a serviciilor, inclusiv a celor oferite de către autoritățile publice. Deși este un aspect pozitiv și solicitat de multă vreme de către cetățeni, digitalizarea încă nu este standardizată la nivelul instituțiilor publice, ceea ce atrage sincope în funcționalitatea acestora.

Totodată, a avut loc digitalizarea medicinei, prin apariția sau după caz, dezvoltarea serviciilor de telemedicină.

Telemedicina reprezintă furnizarea de la distanță a serviciilor de asistență medicală, bazată pe utilizarea tehnologiei informației și a comunicațiilor, în situații în care cadrul medical și pacientul se află în locații diferite. Cu ajutorul tehnologiilor moderne de comunicație, medicii pot consulta, trata și monitoriza pacienți aflați la distanță, fără a fi compromise standardele asistenței medicale.

Un element de o importanță majoră este reprezentat de faptul că România are posibilitatea accesării de fonduri în valoare de aproape 80 de mld. de euro, de la Uniunea Europeană, din bugetul multianual al Uniunii Europene și din planurile de redresare economică de la nivel european.

Multiple analize economice relevă faptul că aceste fonduri europene reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea economică a României în anii următori.

În cadrul subcapitolului prezent, analiza a vizat implicațiile poziționării Municipiului Lupeni, din perspectiva Zonei Urbane Funcționale și a Zonelor Marginalizate, în contextul în care, noua perioadă de programare a fondurilor europene, 2021-2027, va avea apeluri dedicate ZUF (Zonelor Urbane Funcționale).

Concentrarea activităților economice și implicit a locurilor de muncă în orașe, și în special în orașele mari - nu de puține ori cu caracter de metropolă și/sau capitale naționale sau regionale - este una dintre problemele majore semnalate de studiile efectuate la nivel european (ESPON, 2004, 2007, 2010, 2011), din punct de vedere al

dezvoltării economice echilibrate.

În cazul regionalizării și implicit al dezvoltării regionale este vizibilă tendința de concentrare în orașe mari, acestea devenind centre regionale în detrimentul teritoriilor înconjurătoare care pierd atât din punct de vedere economic, cât și din punct de vedere social, forța de muncă migrând spre centru - sursa locurilor de muncă. Dezvoltarea tehnologiei comunicațiilor și a infrastructurii de transport a dus însă la popularea zonelor adiacente centrelor urbane și căilor de comunicație de proximitate ale acestora. Astfel, au apărut zone urbane bazate pe migrația bidirecțională, formate dintr-un centru urban și localitățile înconjurătoare.

Această relație strânsă între centrele urbane și teritoriile adiacente, bazată pe oferta de locuri de muncă, oportunități legate de educație și oferta serviciilor (publice sau private) a dus la conturarea a ceea ce a fost numit zonă urbană funcțională (ZUF). Definirea ZUF este extrem de flexibilă, aceasta variind de la stat la stat, atât din punct de vedere al conceptului cât și în felul în care acesta a fost integrat în legislațiile naționale.[9]

Conform Strategiei naționale de dezvoltare urbană integrată pentru orașe reziliente, verzi, incluzive și competitive 2022-2035, Municipiul Lupeni este o zonă urbană aflată în declin, înregistrând pierderi semnificative de populație în perioada 2003-2018[10].

Pe de altă parte, din punct de vedere al comunităților marginalizate declarate de autoritățile locale, la nivelul Municipiului Lupeni existau 1.020 locuitori aflați în zone de tip ghetou cu blocuri (în cartierul Brăila), 1.230 de cetățeni aflați în zone de tip ghetou în foste colonii de muncitor (în cartierele Brăila și Ștefan) și 720 de locuitori aflați în zone de tip mahala cu case (în cartier Ștefan). Raportat la întreaga populație a municipiului, persoanele care locuiesc în zone marginalizate reprezintă 11,93%.

Pentru remedierea acestei situații, ***inițiativa privind regiunile rămase în urmă*** reprezintă un instrument european menit pentru a identifica constrângerile care împiedică creșterea în regiunile mai puțin dezvoltate și a oferi asistență specifică și programe care să încurajeze creșterea. La nivelul Uniunii Europene au fost identificate două tipuri de regiuni rămase în urmă:

- ***regiuni cu creștere lentă***, care cuprind regiunile mai puțin dezvoltate și de tranziție care nu s-au apropiat de media UE între anii 2000 și 2013, aflate în state membre cu un PIB pe cap de locuitor (exprimat ca SPC) mai mic decât media UE în 2013. Printre acestea se numără aproape toate regiunile mai puțin dezvoltate și cele de tranziție din Grecia, Italia, Spania și Portugalia.
- ***regiuni cu venituri mici***, care cuprind toate regiunile cu un PIB pe cap de locuitor (exprimat ca SPC) mai mic de 50% din media UE în 2013. Acest grup cuprinde regiunile mai puțin dezvoltate din țări precum Bulgaria, Ungaria, Polonia și România.

Polonia și România au fost primele țări care au pilotat această inițiativă, cu două regiuni

[9]Centru Român de Politici Europene, România are nevoie de Zone Urbane Funcționale. Oportunitatea includerii acestora în Strategia de Dezvoltare Teritorială, disponibil la adresa http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2013/09/raport-crpe-dezvoltare-urbana.pdf, consultat la data de 20.03.2023

[10] Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Strategia națională de dezvoltare urbană integrată pentru orașe reziliente, verzi, incluzive și competitive 2022-2035, disponibilă la adresa https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/12/ANEXA-STRATEGIA.pdf, accesat în data de 13.03.2023

fiecare - Świętokrzyskie și Podkarpackie în Polonia, Regiunile Nord-Vest și Nord-Est în România.

Județul Hunedoara este situat în partea de vest a României, fiind amplasat pe râul mijlociu al râului Mureș, având în partea de nord Munții Apuseni, în partea de sud-est Munții Orăștiei și Șureanu, în sud Munții Retezat-Godeanu, Vâlcan și Parâng, iar în sud-vest Munții Poiana Ruscă, fiind traversată de paralele 45º și 46º latitudine nordică și de meridianele de 21º, 22º, 23º longitudine estică.

Județul Hunedoara face parte din Regiunea de Dezvoltare Vest, regiune ce se află pe locul 5 din punct de vedere al numărului de locuitori. Regiunea Vest face parte, alături de regiunea Sud-Vest, din Macroregiunea 4 a României. Suprafața regiunii este de 32.028 km², reprezentând aproximativ 13,43% din suprafața României, cele mai întinse județe fiind Timiș, cu o suprafață de 8.697 km² și Caraș-Severin cu 8.514 km². Județul Hunedoara are cea mai mică întindere din regiune, respectiv 97,3 km², reprezentând 22,05% din suprafața totală a Regiunii Vest.

La nivel european, județul Hunedoara aparține de Euroregiunea DKMT (Dunăre-Criș-Mureș-Tisa), care include unități administrative din Ungaria și Serbia. De asemenea, județul Hunedoara se află în vecinătatea județelor Cluj și Mureș la nord, Sibiu la est, Gorj la sud și Caraș-Severin, Timișoara și Arad la vest.

Pentru județul Hunedoara, ramurile industriale reprezentative sunt:

- industria extractivă, ramură economică tradițională, datorată bogatelor și variatelor resurse ale județului (huilă, minereuri feroase, neferoase și auro-argintifere);
- industria textilă, piele și blănuri, precum și industria alimentară și a băuturilor;
- industria metalurgică;
- industria siderurgică.

Infrastructura județului Hunedoara este alcătuită din două mari componente, respectiv rutieră și feroviară. Din punct de vedere al infrastructurii rutiere, la nivelul anului 2019 județul avea un total de 3.425 km de drumuri publice, 47,6% dintre aceste fiind modernizate. Județul Hunedoara a înregistrat cel mai mare progres din acest punct de vedere față de județele din Regiunea Vest, numărul kilometrilor de drumuri modernizate crescând în perioada 2015-2019 cu 59%. De asemenea, , județul Hunedoara avea, în anul 2019, cea mai vastă rețea de drumuri publice (peste 30% din totalul regiunii) și cea mai mare creștere a rețelei în ultimii cinci ani. Totodată, județul Hunedoara are și cea mai densă rețea de drumuri publice raportată la 100 km² de teritoriu din regiunea Vest.

Drumurile naționale care asigură legătura între centrele urbane din interiorul județului Hunedoara și cele din județele învecinate sunt:

- DN 66A Petroșani-Vulcan-Lupeni-Uricani;
- DN 7A Petroșani-Petrila-Obârșia Lotrului-Voineasa;
- DN 66 Simeria-Călan-Hațeg-Petroșani-Târgu Jiu;
- DN 68 Hațeg-Oțelu Roșu-Caransebeș;

- DN 7 Deva-Simeria-Orăștie-Sebeș;
- DN 76 Deva-Brad-Beiuș-Oradea;
- DN 74 Brad-Abrud-Zlatna-Alba Iulia;
- DN 68A Ilia-Făget-Lugoj.

Din infrastructura rutieră a județului fac parte și cele trei loturi din autostrada A1, respectiv Tronsonul III (Sibiu-Orăștie), Tronsonul IV (Orăștie-Deva) și Tronsonul V (Deva-Lugoj).

În ceea ce privește infrastructura feroviară, județul Hunedoara are un total de 289 km de căi ferate, pe teritoriu trecând doar un singur segment de cale ferată major, pe relația Orăștie-Deva-Simeria-Ilia, care face parte din rețeaua principală a TEN-T, culoarul Rin-Dunăre.

Referitor la contextul actual, menționăm că anumite particularități locale reprezintă *puncte-forte ale Municipiului Lupeni*:

- existența stațiunii turistice de schi de interes național Straja (Lupeni-HD), care dispune de următoarele facilități: 1 telegondolă, 4 teleschiuri, 6 telescaune, 6 pârtii cu instalație de nocturnă, 4 ratrack-uri (din care 2 aflate în proprietatea U.A.T. Lupeni), 25 de tunuri de zăpadă artificială (din care 10 aflate în proprietatea U.A.T. Lupeni), 2 benzi rulante pentru transport schiori începători, 1 snow-park, 1 pârtie pentru săniuș, 2 pârtii pentru snow-tubing, 2 școli de schi, centre de închiriere echipamente sportive;
- trasee mountain-bike apreciate (Traseul Lupilor, Traseul Baloo);
- Munții Vâlcan, cu o înălțime maximă de 1.946 m, constituie elementul principal de atracție turistică a zonei;
- potențialul turistic extrem de ridicat, pe teritoriul municipiului existând o serie de obiective turistice atractive.

Din punct de vedere al Asociațiilor de Dezvoltare Comunitară, s-a constituit **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Apa Valea Jiului"** în anul 2008 prin asocierea Consiliului Județean Hunedoara cu Municipiul Petroșani, Municipiul Vulcan, Municipiul Lupeni, Orașul Aninoasa, Orașul Petrila și orașul Uricani. Conform Statutului Asociației, scopul acesteia constă în înființarea, organizarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea și gestionarea în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza UAT-urilor membre și realizarea unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional comune privind înființarea, modernizarea/dezvoltarea sistemelor de utilități publice. Asociația este partener al Operatorului Regional - S.C. APASERV Valea Jiului S.A, iar din anul 2011 a fost demarată implementarea efectivă a proiectului „Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Hunedoara (Valea Jiului)"[11].

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul Integrat de Gestionare a Deșeurilor Hunedoara" s-a constituit în anul 2009, prin asocierea Consiliului Județean Hunedoara cu toate cele 70 de UAT-uri de pe teritoriul județului

[11] Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Apa Valea Jiului", informații disponibile la: http://adiapavj.ro, accesat în data de 13.03.2023

Hunedoara. Asociației se concentrează asupra dezvoltării comunității județene prin crearea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor (colectare, transport, reciclare și depozitare a deșeurilor municipale) din județul Hunedoara[12].

Asociația pentru Dezvoltare Teritorială Integrată Valea Jiului s-a constituit în anul 2021 prin asocierea Municipiului Lupeni, Municipiului Petroșani, Municipiului Vulcan, Orașului Aninoasa, Orașului Petrila și Orașului Uricani, împreună cu Consiliul Județean Hunedoara, Universitatea din Petroșani și reprezentanți ai societății civile prin 4 organizații neguvernamentale active, respectiv Valea Jiului Society, Autism Helping Hands, Urban Lab Valea Jiului și Asociația Comitetul de Inițiativă Valea Jiului. Asociația se concentrează pe dezvoltarea integrată a teritoriului în domenii prioritare pentru Valea Jiului, precum dezvoltare urbană durabilă, asistență socială, protecția mediului și antreprenoriat[13].

În scopul atingerii angajamentelor asumate prin Tratatul de Aderare la Uniunea Europeană, procesul de regionalizare reprezintă un element esențial, astfel încât s-a observat faptul că la nivel județean activează 4 operatori de servicii de salubritate, iar Municipiul Lupeni face parte din una dintre cele 4 zone mari de colectare a deșeurilor de la nivelul județului Hunedoara, pentru a se asigura implementarea Sistemului de Management Integrat al Deșeurilor. Astfel, Municipiul Lupeni este parte integrantă a *Zonei 4 - Valea Jiului - cu o populație totală de 127.685 locuitori, fiind deservită de* Stația de transfer de la Petroșani, Stația de sortare Vulcan și Stația de sortare Petrila.

Din punct de vedere al colaborărilor transnaționale, începând cu data de 16 aprilie 2009, Municipiul Lupeni a dezvoltat un parteneriat cu orașul Kecel din Republica Ungaria, înfrățire care vizează în principal interesele culturale comune.

Pentru perioada de programare 2021-2027, Comisia Europeană a propus ca Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) să pună un accent mai puternic pe activitățile de Dezvoltare Urbană Durabilă (DUD), statele membre fiind încurajate să aloce cel puțin 6% din fondurile FEDR dezvoltării integrate în zonele urbane (dezvoltare urbană durabilă), fie printr-un program operațional dedicat sau printr-o axă prioritară dedicată în cadrul unui program operațional, fie cu ajutorul unor instrumente precum Investițiile Teritoriale Integrate (ITI) sau Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC).[14]

Municipiul Lupeni a fost implicat în perioada anterioară de programare, 2014-2020 în derularea a două proiecte care au vizat dezvoltarea unei linii verzi de autobuze electrice, respectiv Linia verde de autobuze electrice între Petrila-Petroșani-Aninoasa-Vulcan-Lupeni-Uricani Green Line Valea Jiului - Componenta 1 și Linia verde de autobuze electrice între Petrila-Petroșani-Aninoasa-Vulcan-Lupeni-Uricani Green Line Valea Jiului - Componenta 2. Anterior acestui proiect de amploare, în perioada 2007-2014, Municipiul a implementat un proiect privind reabilitarea și modernizarea străzilor urbane, podurilor și șoselei de centură în municipiul Lupeni;

[12] Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul Integrat de Gestionare a Deșeurilor Hunedoara", informații disponibile la adresa https://www.adideseurihd.ro/2020/, accesat în data de 13.03.2023
[13] Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul Integrat de Gestionare a Deșeurilor Hunedoara", informații disponibile la adresa https://www.adideseurihd.ro/2020/, accesat în data de 13.03.2023
[14]The World Bank, Romania, catching up regions, Raport Final, document disponibil la adresa http://documents1.worldbank.org/curated/en/784601580298213740/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Final-Report.pdf, consultat la data de 20.03.2023

Alte proiecte care au contribuit la dezvoltarea integrată a Municipiului Lupeni (finanțate în perioada 2014-2020 și finalizate/ aflate în implementare):

- Modernizarea străzii Tudor Vladimirescu (bulevard)- finalizat;
- Extindere și dotare A.T.I. Spital Municipal Lupeni (Spital suport pacienți COVID-19 pozitiv) - finalizat;
- Proceduri administrative simplificate prin eficientizare digitală - la Primăria municipiului Lupeni - finalizat;
- Bahtalo! Împreună combatem sărăcia și discriminarea - finalizat;
- Sprijinirea capacității instituțiilor de învățământ din municipiul Lupeni pentru gestionarea situației de pandemie generate de virusul SARS-COV-2 - finalizat;
- Grădinița Viitorului - Reabilitare și echipare grădiniță și reabilitare alei de acces la grădiniță în zona dintre străzile Viitorului și Tineretului -în implementare;
- Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială Nr.3 Lupeni-în implementare;
- Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială Nr.2 Lupeni -în implementare;
- Școala Gimnazială nr. 1 Lupeni - Reabilitare și echipare școală și reabilitare căi de acces la școală în zona dintre străzile Bisericii și Pădurarilor -în implementare;
- Reabilitare, modernizare și dotare Liceul Tehnologic Lupeni -în implementare;
- Extindere rețea de distribuție gaze naturale în Municipiul Lupeni-în implementare;

Menționăm de asemenea proiectele aflate în perioada de contractare și implementare finanțate prin PNRR în perioada 2021-2027, care au în vedere dezvoltarea integrată a Municipiului Lupeni:

- Creșterea performanței energetice la Liceul Teoretic Mircea Eliade Lupeni;
- Eficientizarea termică clădiri publice în Municipiul Lupeni - Școala Generală nr.4;
- Renovare energetică moderată pentru Primăria Municipiului Lupeni;
- Îmbunătățirea eficienței energetice pentru imobilul situat în Lupeni, str. Aleea Liliacului, nr.8";
- Îmbunătățirea eficienței energetice pentru Grădinița "Lumea Copiilor" ;
- "Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale lot 1 ;
- "Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale lot 2;
- Sistem automat pentru administrarea parcărilor în Municipiul Lupeni, județul Hunedoara;
- Extinderea și modernizarea sistemului de colectare separată a deșeurilor în Municipiul Lupeni prin achiziția și amplasarea de centre de colectare prin aport voluntar" ;

- „Extinderea și modernizarea sistemului de colectare separată a deșeurilor în Municipiul Lupeni prin achiziția și amplasarea de insule ecologice digitalizate";
- Reabilitarea corpului vechi al Spitalului Municipal Lupeni;
- Proiect tip - Construire creșă mică, str. Tineretului nr. 43, municipiul Lupeni, județul Hunedoara;
- Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din Municipiul Lupeni - Etapa I;
- Construirea de locuințe pentru tineri in Municipiul Lupeni, județul Hunedoara
- Îmbunătățirea eficienței energetice pentru sediul Serviciului Public Salvamont Lupeni;
- Mobilitatea urbană verde - Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete în Municipiul Lupeni;
- Elaborarea și actualizarea în format digital/GIS a documentațiilor de amenajare a teritoriului - PATZM și Planului Urbanistic Zonal (P.U.Z) în Municipiul Lupeni.
- Sprijin la nivelul Regiunii de Dezvoltare Vest pentru pregătirea de proiecte finanțate din perioada de programare 2021-2027 pe domeniile mobilitate urbană, regenerare urbană, centre de agrement/baze turistice (tabere școlare), infrastructură și servicii publice de turism, inclusiv obiectivele de patrimoniu cu potențial turistic și infrastructură rutieră de interes județean, inclusiv variante ocolitoare și/sau drumuri de legătură;

La acestea, se adaugă proiecte aflate în contractare, finanțate prin Programul Național de Investiții Anghel Saligny, respectiv:

- Extinderea infrastructurii de alimentare cu apă și a sistemelor de canalizare inclusiv stații de pompare ape uzate, în Municipiul Lupeni, Județul Hunedoara;
- Modernizare rețea rutieră în Municipiul Lupeni - LOT 1

La momentul elaborării prezentului document strategic, o serie de proiecte au fost depuse de UAT Municipiul Lupeni spre finanțare, aflându-se în prezent în etapa de evaluare:

- Modernizarea Spitalului Municipal Lupeni în vederea creșterii siguranței pacienților:
- Dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a unităților de învățământ preuniversitare din Municipiul Lupeni, județul Hunedoara;
- Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din Municipiul Lupeni - bloc 55, bld Păcii;
- Mobilitatea urbană verde - Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete în Municipiul Lupeni - componenta 2;
- Construirea de locuințe pentru tineri in Municipiul Lupeni, județul Hunedoara, lot 2.

4. Strategii relevante la nivel internațional, național, regional și local

4.1. Propunerile de arhitectură pentru Programele 2021-2027

La sfârșitul anului 2018, Comisia Europeană a publicat pachetul legislativ referitor la politica de coeziune, completând astfel propunerile generale care au vizat Cadrul Financiar Multianual (CFM) 2021-2027.

În acest context, investițiile viitoare se vor axa pe următoarele obiective:

1. **O Europă mai inteligentă** (transformare economică inovatoare și inteligentă);
2. **O Europă mai verde cu emisii reduse de carbon** (inclusiv tranziția energetică, economia circulară, adaptarea la schimbările climatice și gestionarea riscurilor);
3. **O Europă mai socială** (Pilonul european al drepturilor sociale);
4. **O Europă mai apropiată de cetățenii săi** (dezvoltarea durabilă a zonelor urbane, rurale și costiere și inițiative locale);
5. **O Europă mai conectată** (mobilitatea și conectivitatea TIC).

De asemenea, sunt urmărite și următoarele obiective orizontale:

- Consolidarea capacității administrative;
- Cooperare între regiuni și la nivel transfrontalier[15].

Ca și **obiective**, Politica de Coeziune urmărește:

- valorificarea în beneficiul României a potențialului reprezentat de resursele europene disponibile;
- orientarea resurselor financiare al Uniunii Europene către domenii cheie, convergente și complementare cu impact real pentru calitatea vieții și bunăstarea cetățenilor.

În acord cu pachetul legislativ 2021-2027 propus de Comisia Europeană, alocările dedicate României din fondurile aferente Politicii de Coeziune însumează aprox. 31 miliarde euro (prețuri curente), fiind distribuite pe fonduri astfel:

- Fondul European de Dezvoltare Regională - 19,000 miliarde euro (55%);
- Fondul Social European Plus - 6,708 miliarde euro (26%);
- Fondul de Coeziune - 4,499 miliarde euro, inclusiv alocarea de transferat către Mecanismul pentru Interconectarea Europei (Connecting Europe Facility - CEF) - 1,091 miliarde euro, din care doar 70% la dispoziția Statului Membru (14%);
- Fondul pentru o Tranziție Justă – 1,766 miliarde euro (5%).

Alocarea a avut în vedere un transfer de 20% din anvelopa financiară FSE+ către FEDR.

[15]Consiliul European, Politica de coeziune pentru 2021-2027, disponibil la adresa https://ec.europa.eu/regional_policy/rest/cms/upload/08102019_081221_OPEN%20DAYS%202019%20state%20of%20play%20of%20the%20negotiations%20ver%203_RO.pptx, accesat în data de 13.03.2023

Conform acordului de parteneriat al României cu Comisia Europeană, în perioada 2021-2027 România va beneficia de 9 **Programe**[16], respectiv:

1. **Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF);**
2. **Programul Transport (PT);**
3. **8 Programe Regionale (PR);**
4. **Programul Educație și Ocupare (PEO);**
5. **Programul Incluziune și Demnitate Socială (PIDS);**
6. **Programul Sănătate (PS);**
7. **Programul Dezvoltare Durabilă (PDD).**
8. **Fondul pentru Tranziție Justă.**

Pentru a beneficia alocările financiare, România va trebui să îndeplinească mai multe condiții favorizante, printre care:

- mecanisme eficace de monitorizare a pieței achizițiilor publice;
- instrumente și capacități pentru aplicarea eficace a normelor privind ajutoarele de stat;
- aplicare și implementare eficace a Cartei drepturilor fundamentale a UE;
- implementarea și aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități (UNCRPD).

Arhitectura propusă pentru programele de la nivelul României în perioada 2021-2027 este redată în cele ce urmează.

Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF) propune măsuri în domeniile cercetării, dezvoltării și inovării/specializării inteligente și al digitalizării, finanțate fie prin granturi, fie prin instrumente financiare cu respectarea regulilor de ajutor de stat, după caz, pentru a răspunde provocărilor identificate la nivel național. Programul contribuie la realizarea Obiectivului de Politică 1 - OP1 „O Europă mai competitivă și mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente și a conectivității TIC regionale" prin următoarele obiective specifice:

- 1.1. Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;
- 1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice;
- 1.3. Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive;
- 1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat;

[16] Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, informații disponibile la adresa https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/, consultat la data de 23.02.2022

- 4.6. Consolidarea rolului culturii și turismul durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială

Programul are o alocarea financiară totală de aprox. 2,201 mld euro din care: 1,650 mld euro din Fondul European de Dezvoltare Regională și 0,551 mld euro din Bugetul de Stat. În tabelul prezentat mai jos, au fost sintetizate oportunitățile de finanțare:

Tabelul nr. 2: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PCIDIF

Nr. Crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Susținerea și promovarea unui sistem de CDI atractiv și competitiv în RO	OS 1.1. Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate (FEDR)
		OS 1.3. Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive
		OS 1.4. dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat (FEDR)
P 2.	Digitalizare în administrația publică centrală și mediul de afaceri	OS 1.1. Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate (FEDR)
		OS 1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice
P.3	Transformarea digitală și furnizarea de servicii îmbunătățite în sectorul cultural	OS 4.6. Consolidarea rolului culturii și turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială (FEDR)

Sursa: Autorul

Beneficiarii programelor sunt reprezentați de IMM-uri (pentru care perioada de durabilitate este de 3 ani), organizații de cercetare (instituții de învățământ superior/institute/centre de cercetare), consorții, întreprinderi mari (doar ca parteneri cu IMM-uri), start-up si scale-up, organizații de sprijin pentru start-up si scale-up publice sau private, Asociatia ROStart-up.

În același timp, există oportunități de participare a României ca membru în cadrul parteneriatelor dezvoltate în Spațiul de Cercetare European și Internațional (prin AP1) - în acest moment România fiind membră în 6 dintre cele 32 de parteneriate dezvoltate la nivel european. Totodată, interoperabilitatea reprezintă un element-cheie pentru Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF), în scopul digitalizării.

PT - Programul Transport înglobează o viziune pentru anul 2030 în care obiectivele constau în a avea în funcțiune în România o rețea de infrastructura de transport de înaltă calitate care să asigure conectivitatea între România și restul Uniunii Europene, precum și între toate regiunile țării, în siguranță și în armonie cu obiectivele de neutralitate climatică și protecție a mediului.

Obiectivul general al PT 2021-2027 este astfel de a asigura realizarea investițiilor ce răspund nevoilor de dezvoltare ale României identificate în Acordul de Parteneriat 2021-2027 în concordanta cu Raportul de țară și Recomandările specifice de Țară, dar și cu strategia dezvoltată de România pentru recuperarea în mod sustenabil a decalajelor de dezvoltare a infrastructurii de transport, respectiv Planul investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2020-2030 (PI).

Prin intermediul acestui program se vor lua măsuri în următoarele domenii: infrastructura rutieră, siguranță, securitate și interoperabilitate, infrastructura feroviară și serviciile feroviare, transportul fluvial și maritim, transportul intermodal, transportul cu metroul, mobilitate urbană.

Programul are un buget total în valoare de aproximativ 9,626 miliarde euro, din care: 2,012 miliarde euro din Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), 2,639 miliarde euro din Fondul de coeziune (FC) și 4,975 miliarde euro din contribuție națională.

Tabelul nr. 3: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PT

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Îmbunătățirea conectivității primare rutiere	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale (FEDR)
		Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale (FC)
P 2.	Îmbunătățirea conectivității secundare rutiere	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale (FEDR)
		Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere (FEDR)
P 3.	Creșterea siguranței rutiere	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale (FEDR)

		Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere (FEDR)
P 4.	Creșterea eficienței căilor ferate române	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale (FEDR)
		Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale (FC)
P 5.	Creșterea atractivității transportului feroviar de călători	Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere (FEDR)
P 6.	Dezvoltarea mobilității sustenabile în nodurile urbane (Obiectivul specific privind mobilitatea urbană prevăzut la articolul 3 alineatul (1) litera (b) punctul (viii) din Regulamentul FEDR și Fondul de coeziune)	Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon (FEDR)
		Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon (FC)
P 7.	Dezvoltarea transportului naval și multimodal	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale (FC)
P 9.	Asistență tehnică	

Sursa: Autorul

Beneficiarii programului sunt reprezentați de: Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere (CNAIR), Compania Națională de Investiții Rutiere (CNIR), parteneriate între CNAIR și autoritățile locale, direcțiile regionale de drumuri și poduri, poliția rutieră, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, Compania Națională de Căi Ferate CN CFR SA; direcțiile Regionale de Căi Ferate, Autoritatea pentru Reforma Feroviara (ARF), parteneriate ale operatorilor feroviari de transport de călători cu ARF/MTI, Metrorex SA, autoritățile publice locale, administratorii porturilor maritime și fluviale, operatori portuari privați, operatori de transport naval, operatori de terminale logistice, autoritățile și companiile naționale, regiile autonome, societățile și entitățile naționale care administrează și/sau au în concesiune infrastructura aeroportuară, Autoritatea de Management pentru Programul Transport 2021-2027.

PS - Programul Sănătate surprinde măsurile planificare pentru domeniul sănătății publice, un domeniu de interes major, căruia i s-a acordat prioritate în ceea ce privește investițiile din fonduri nerambursabile.

Conform studiului „Profilul Stării de Sănătate pentru România 2021", principalele provocări din domeniul sănătății sunt reprezentate de următoarele particularități:

- speranța de viață este una din cele mai scăzute din UE (2018);
- boala cardiovasculară este prima cauză de deces, mortalitatea prin cancer pulmonar este cea mai frecventă cauză de deces prin cancer;
- consumul de alcool, dieta nesănătoasă, fumatul reprezintă principalii factori de risc. Obezitatea și fumatul la copii sunt în creștere;
- cheltuielile cu sănătatea, deși au crescut, se mențin scăzute;
- sănătatea publică, înaintea pandemiei era subfinanțată și cu performanță suboptimală;
- cheltuiala în AMP este cea mai scăzută din UE;
- rețeaua de asistență medicală primară este în scădere și nu dispune de stimulente atractive pentru zonele rurale;
- rata mortalității evitabile este a treia cea mai ridicată din UE, iar cea a mortalității din cauze tratabile este dublă față de media UE;
- accesibilitate redusă la serviciile de sănătate, cu diferențe mari între urban și rural și pentru grupurile cu venituri mici și persoane vârstnice;
- persoanele din zonele rurale, cele care provin din comunități marginalizate și grupurile cu nivel socio-economic mai scăzut se confruntă cu bariere de acces la servicii medicale;
- proporția de populație neasigurată este de 11%;
- capacitatea de testare pentru SARS CoV-2 este scăzută, cu rate de pozitivitate mari, în valurile 2,3 și 4;
- campania de vaccinare anti-COVID 19 este ineficientă, cu o rată de acoperire modestă.

Programul are un buget total în valoare de 5,881 mld. euro, fiind finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR -1,625 mld. euro), Fondul Social European+ (FSE+ - 0,650 mld. euro) și Bugetul de Stat (3,606 mld. Euro).

Tabelul nr. 4: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PS

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară, a serviciilor oferite în regim ambulatoriu și îmbunătățirea și consolidarea serviciilor preventive	OS 4.5. Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie sau în comunitate (FEDR) OS 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 2.	Servicii de reabilitare, paliație și spitalizări pentru boli cronice adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației, impactului dizabilității și profilului de morbiditate	OS 4.5. Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie sau în comunitate (FEDR) OS 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 3.	Creșterea eficacității și rezilienței sistemului medical în domenii critice, de importanță strategică cu impact transversal asupra serviciilor medicale și asupra stării de sănătate	OS 4.5. Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie sau în comunitate (FEDR) OS 4.7. Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a oportunităților flexibile de actualizare a competențelor și de recalificare pentru toți, ținând seama de competențele antreprenoriale și digitale, printr-o

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		mai bună anticipare a schimbării și a cerințelor de noi competențe bazate pe nevoile pieței muncii, precum și prin facilitarea tranzițiilor profesionale și promovarea mobilității profesionale (FSE+)
		OS 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 4.	Investiții în infrastructuri spitalicești noi	OS 4.5. Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie sau în comunitate (FEDR)
P 5.	Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical	OS 1.1. Dezvoltarea și sporirea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate (FEDR)
P 6.	Digitalizarea sistemului medical	OS 1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice (FEDR)
P 7.	Măsuri care susțin domeniile oncologie și transplant	OS 4.5. Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie sau în comunitate (FEDR)
		OS 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		termen lung (FSE+)

Sursa: Autorul

Beneficiarii programului sunt reprezentați de cabinete de medicină de familie/diferite forme de asociere a cabinetelor în grupuri de practică și centre de permanență, structuri publice responsabile cu distribuția vaccinurilor la nivel teritorial, unități școlare publice unde se vor furniza servicii de asistență medicală școlară, inclusiv servicii de asistență stomatologică, unități sanitare publice/ alte structuri publice care desfășoară activități medicale de tip ambulatoriu/ acordă asistență medicală ambulatorie, unități sanitare publice cu paturi de acuți care se reorganizează/ reconvertesc secții în paturi de spitalizare de zi, personal din APC (inclusiv servicii deconcentrate) și locală a sistemului public de sănătate, personalul implicat în derularea PNV (ex. personal medical, nemedical, APL și APC etc.), personal implicat în furnizarea de servicii medicale/ medico- sociale la nivelul comunității, personal implicat în furnizarea de servicii de asistență medicală primară/ comunitară (ex. MdF, asistente medicale/ AMC/ mediatori sanitari, inclusiv paramedici, personal din jandarmeria montană), persoane care beneficiază de servicii de asistență primară/ comunitară, personal implicat în furnizarea de servicii medicale în regim ambulatoriu (ex. medici, asistente medicale, moașe etc.)/ personal superior din structuri paraclinice (ex. biologi, chimiști etc.)/ personal implicat în furnizarea de servicii conexe actului medical în regim ambulatoriu (ex. tehnicieni de laborator, kinetoterapeuți, tehnicieni imagistică, psihologi etc.)/ personal suport (ex. personal administrativ, IT, registratori medicali etc.), personal implicat în furnizarea de programe de sănătatea reproducerii, inclusiv stimularea natalității, persoane/ cupluri infertile, personal implicat în tratarea persoanelor cu tulburări psihice/ din spectrul autist, inclusiv părinți, persoane care beneficiază de servicii de diagnosticare/ sprijin destinate recuperării persoanelor cu tulburări psihice/ din spectrul autist, persoane care oferă servicii de medicină școlară, inclusiv servicii stomatologice (ex. medici de familie, medici din asistența medicală școlară, asistente medicale, AMC/ mediatori sanitari, personal care asigură AMP acordată copiilor și tinerilor, medici stomatologi, asistente medicale din cabinetele medicale stomatologice etc.), copii/ tineri care beneficiază de servicii de medicină școlară/ stomatologice, unități sanitare publice de recuperare medicală, recuperare neurologică și post-traumatică, unități sanitare publice acuți care beneficiază de sprijin în vederea transformării în unități sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare, servicii de paliație și îngrijiri medicale pe termen lung, unități medico-sociale publice, centre/unități non profit care furnizează servicii de paliație și îngrijiri medicale pe termen lung, unități sanitare publice care tratează mari arși, centre regionale de genetică medicală, institute oncologice, INML si structurile teritoriale, unități sanitare publice unde se realizează îngrijirea pacienților cu boli rare - centre publice de expertiză pentru boli rare, spitale evidențiate ca potențiali beneficiari în cadrul documentelor programatice naționale sau ale altor instituții, INSP și structurile sale teritoriale, centrele de transfuzii, centre de colectare de plasmă din unități sanitare publice, spitale publice mici, altele decât institutele, spitalele județene, unități sanitare publice cu impact teritorial major.

PIDS - Programul Incluziune și Demnitate Socială are ca scop sprijinirea incluziunii sociale a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, mai ales ale celor cu risc ridicat, inclusiv prin reducerea decalajului rural-urban în ceea ce privește sărăcia și excluziunea socială și creșterea accesului la servicii de calitate pentru populația vulnerabilă, urmărind următoarele obiectivele generale:

- creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, cu precădere din mediul rural prin înființarea și dezvoltarea de servicii sociale la nivel local;
- creșterea calității și capacității serviciilor sociale destinate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile prin asigurarea de personal de specialitate bine pregătit la nivel local si infrastructura adecvată;
- reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile prin oferirea de sprijin și servicii accesibile pentru depășirea situațiilor de dificultate în care se află;
- creșterea capacității autorităților locale de a identifica nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ și de a elabora planuri de acțiune adecvate.

Programul are un buget total în valoare de 4,152 mld. euro, din care 2,996 mld. din Fondul Social European (FSE+), 370 milioane euro din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și 786 milioane de euro din Bugetul de Stat.

Tabelul nr. 5: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PIDS

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	RSO 4.2. Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online (FEDR)
		RSO 4.3. Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale (FEDR)
		ESO 4.6. Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea timpurie, continuând cu educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scopul învățării pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități (FSE+)
		ESO 4.10. Promovarea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, cum ar fi romii (FSE+)

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		ESO 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 2.	Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității - zona rurală	ESO 4.12. Promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a celor mai defavorizate persoane și a copiilor (FSE+)
P 3.	Protejarea dreptului la demnitate socială	RSO 4.3. Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale (FEDR)
		ESO 4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+)
		ESO 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 4.	Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale	RSO 4.3. Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale (FEDR

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		ESO 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 5.	Reducerea disparităților dintre copiii la risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii	RSO 4.3. Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale (FEDR)
		ESO 4.3. Promovarea unei participări echilibrate din perspectiva genului la piața muncii, condiții de muncă egale și un echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, inclusiv prin intermediul accesului la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor aflate în întreținere, la prețuri abordabile (FSE+)
		ESO 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 6.	Servicii de suport pentru persoane vârstnice	RSO 4.3. Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale (FEDR)
		ESO 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 7.	Sprijin pentru persoanele cu dizabilități	RSO 4.3. Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale (FEDR)
		ESO 4.8. Favorizarea incluziunii active în vederea promovării egalității de șanse, a nediscriminării și a participării active, precum și în vederea îmbunătățirii capacității de inserție profesională, în special în rândul grupurilor defavorizate (FSE+)
		ESO 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 8.	Servicii sociale si de suport acordate altor grupuri vulnerabile	RSO 4.3. Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale (FEDR)
		ESO 4.9. Promovarea integrării socioeconomice a resortisanților țărilor terțe, inclusiv a migranților (FSE+)
		ESO 4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung (FSE+)
P 9.	Inovarea socială (Acțiuni sociale	ESO 4.8. Favorizarea incluziunii active în vederea

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
	inovatoare)	promovării egalității de șanse, a nediscriminării și a participării active, precum și în vederea îmbunătățirii capacității de inserție profesională, în special în rândul grupurilor defavorizate (FSE+)
P 10.	Ajutorarea persoanelor defavorizate (Sprijin pentru cele mai defavorizate persoane în cadrul obiectivului specific prevăzut la articolul 4 alineatul (1) litera (m) din Regulamentul FSE+ (ESO.4.13))	ESO 4.13. Reducerea deprivării materiale
P 11.	Asistență tehnică	-

Sursa: Autorul

Beneficiarii programului sunt reprezentați de comunitățile urbane care au nevoie de o infrastructură educațională modernizată, persoanele din grupurile marginalizate, precum romii, migranții, persoanele cu dizabilități și alte nevoi speciale, persoanele în vârstă, persoanele fără adăpost sau cu acces redus la o locuință decentă, copii în risc de abandon școlar din zone urbane marginalizate, GAL-uri urbane, copiii din mediul rural rămași in tara, cu cel puțin un părinte care lucrează în străinătate, copii din mediul rural care revin în țară, după ce au însoțit părinții care au lucrat în străinătate, copii orfani din mediul rural, copiii migranților sau solicitanților de azil stabiliți in mediul rural, copii din mediul aflați în plasament, părinți/părinți singuri /bunici/aparținătorii copiilor vulnerabili din mediul rural, personalul care sprijină în implementarea măsurilor (pedagogi, profesori, terapeuți, asistenți personali etc.), Persoane care doresc să înființeze întreprinderi sociale în mediul rural, persoanele care locuiesc în așezări informale

PDD - Programul Dezvoltare Durabilă direcționează sprijinul acordat către un număr limitat de sectoare de intervenție. Astfel, prin PDD vor fi finanțate nevoile de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin îmbunătățirea eficienței energetice, creșterea gradului de utilizare a energiei regenerabile și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversității, calitatea aerului si decontaminarea siturilor poluate, managementul riscurilor.

Din analiza socio-economică efectuată pentru sectoarele avute în vedere pentru PDD, au rezultat următoarele aspecte:

- infrastructura de apă și apă uzată insuficientă și inadecvată în raport cu cerințele de conformare cu directivele privind calitatea apei potabile și epurarea apelor uzate urbane, și pentru asigurarea adecvată a calității vieții;
- infrastructură insuficientă de colectare separată, pregătire pentru reutilizare, reciclare și tratare a deșeurilor, nefiind asigurate premisele necesare pentru conformarea cu Pachetul privind Economia Circulară (PEC);
- nivel limitat al resurselor pentru asigurarea managementului adecvat și măsurilor pentru protejarea și refacerea naturii;

- măsuri insuficiente pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare și reducere a emisiilor pentru a asigura o contribuție eficientă la realizarea obiectivelor UE privind calitatea aerului;
- slaba cunoaștere a situației privind siturile contaminate și risc crescut asupra sănătății umane și a mediului;
- gradul insuficient de adaptare la efectele schimbărilor climatice și managementul riscurilor.

Programul are un buget total în valoare de 5,254 miliarde euro, din care: 3,145 miliarde euro din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), 899 milioane euro din Fondul de coeziune (FC) și 1,210 miliarde euro din Bugetul de Stat.

Tabelul nr. 6: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PDD

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară	RSO 2.5. Promovarea accesului la apă și o gospodărire sustenabilă a apelor (FEDR)
		RSO 2.5. Promovarea accesului la apă și o gospodărire sustenabilă a apelor (FC)
		RSO 2.6. Promovarea tranziției la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor (FC)
P 2.	Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate	RSO 2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare (FEDR)
P 3.	Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor	RSO 2.4. Promovarea adaptării la schimbările climatice și prevenirea riscurilor de dezastre și reziliență, pe baza unor abordări ecosistemice (FEDR)
P 4.	Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	RSO 2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (FEDR)
		RSO 2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (FC)
		RSO 2.2. Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva privind energiei din surse regenerabile (UE) 2018/2001[1], inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta (FEDR)
		RSO 2.3. Dezvoltarea la nivel local a unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente în afara rețelei energetice

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		transeuropene (FEDR)
		RSO2.3. Dezvoltarea la nivel local a unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente în afara rețelei energetice transeuropene (FC)

Sursa: Autorul

Beneficiarii sunt reprezentați de populația urbană și rurală din regiunile mai puțin dezvoltate/București-Ilfov, comunitățile care au acces limitat la sisteme adecvate de distribuție din rețeaua publică de alimentare cu apă și la rețele publice adecvate de tratare și colectare a apelor uzate, operatorii de apă, autoritățile publice locale sau ADI, autorități publice centrale cu competențe în sectorul gestionării deșeurilor, MMAP, ANAR, ANM, ROMSILVA, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, parteneriate între instituțiile publice centrale cu rol în gestionarea inundațiilor/secetei și după caz, STS, precum și cu ONG-urile și alte structuri cu o anumită specializare în domeniul ecologic, populația din centrele urbane și rurale, la nivel național, care sunt expuse riscurilor generate de schimbările climatice, populația din localitățile litorale și turiștii etc. Ca o clarificare, noțiunea de ”smart grid” de la nivelul promovării eficienței energetice nu se referă doar la energie, astfel, și proiectele de apă pot conține elemente de acest tip.

PEO - Programul Educație și Ocupare reprezintă o intervenție necesară la nivelul țării, având în vedere faptul că România se confruntă cu o serie de deficiențe, care pot fi ameliorate prin intermediul acestuia.

Cele mai mari provocări pe care le înfruntă România în acest domeniu sunt: nivelul de instruire scăzut în ceea ce privește competențele de bază, digitale și non-tehnice, participare redusă la educația și îngrijirea timpurie, rată ridicată de părăsire timpurie a școlii, relevanța redusă pentru piața forței de muncă a educației și formării profesionale și a învățământului superior, deficitul de cadre didactice, mai ales în mediul rural, precum și acces precar la formarea profesională.

Obiectivul național de politică privind educația și ocuparea este: „O Românie mai socială cu acces egal la ocupare durabilă, de calitate, la un sistem de educație relevant pentru piața muncii, stimulativ pentru învățarea pe tot parcursul vieții, o societate bazată pe solidaritate și condiții de viață mai bune pentru toți cetățenii”. Acest obiectiv este în acord cu obiectivul de politică 4 al UE și cuprinde 2 obiective majore, respectiv:

- (i) „Optimizarea sistemelor de educație și formare pentru a răspunde cerințelor pieței muncii, concomitent cu promovarea accesului egal la educație și stimularea învățării pe tot parcursul vieții”;
- (ii) „Consolidarea funcționării eficiente a pieței muncii și facilitarea accesului și a participării incluzive și egale la ocupare de calitate și durabilă pentru resursa de forță de muncă”.

Programul are un buget total în valoare de 4,342 mld. euro, din care 3,484 mld. euro din Fondul Social European+ și 858 milioane euro din Bugetul de Stat.

Tabelul nr. 7: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PEO

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Modernizarea instituțiilor pieței muncii	ESO 4.2. Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii (FSE+)
P 2.	Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii (Ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor)	ESO 4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+)
P 3.	Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți	ESO 4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+)
		ESO 4.3. Promovarea unei participări echilibrate din perspectiva genului la piața muncii, condiții de muncă egale și un echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, inclusiv prin intermediul accesului la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor aflate în întreținere, la prețuri abordabile (FSE+)
		ESO 4.4. Promovarea adaptării la schimbare a lucrătorilor, a întreprinderilor și a antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate și a unui mediu de lucru sănătos și bine adaptat, care să reducă riscurile la adresa sănătății (FSE+)
P 4.	Antreprenoriat și economie socială	ESO 4.1. Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanției pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale (FSE+)
P 5.	Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară	ESO 4.6. Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea timpurie, continuând cu educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scopul învățării pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități (FSE+)
P 6.	Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație	ESO 4.6. Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea timpurie, continuând cu educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scopul învățării pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități (FSE+)
		ESO 4.10. Promovarea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, cum ar fi romii (FSE+)
P 7.	Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic	ESO 4.5. Îmbunătățirea calității, a caracterului incluziv, a eficacității și a relevanței sistemelor de educație și formare pentru piața muncii, inclusiv prin validarea învățării non-formale și informale, pentru a sprijini dobândirea de competențe-cheie, inclusiv de competențe de antreprenoriat și digitale, precum și prin promovarea introducerii sistemelor de formare duală și a sistemelor de ucenicie (FSE+)
P 8.	Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic	ESO 4.5. Îmbunătățirea calității, a caracterului incluziv, a eficacității și a relevanței sistemelor de educație și formare pentru piața muncii, inclusiv prin validarea învățării non-formale și informale, pentru a sprijini dobândirea de competențe-cheie, inclusiv de competențe de antreprenoriat și digitale, precum și prin promovarea introducerii sistemelor de formare duală și a sistemelor de ucenicie (FSE+)
		ESO 4.6. Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii,

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea timpurie, continuând cu educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scopul învățării pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități (FSE+)
P 9.	Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității	ESO 4.5. Îmbunătățirea calității, a caracterului incluziv, a eficacității și a relevanței sistemelor de educație și formare pentru piața muncii, inclusiv prin validarea învățării non-formale și informale, pentru a sprijini dobândirea de competențe-cheie, inclusiv de competențe de antreprenoriat și digitale, precum și prin promovarea introducerii sistemelor de formare duală și a sistemelor de ucenicie (FSE+)
		ESO 4.7. Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a oportunităților flexibile de actualizare a competențelor și de recalificare pentru toți, ținând seama de competențele antreprenoriale și digitale, printr-o mai bună anticipare a schimbării și a cerințelor de noi competențe bazate pe nevoile pieței muncii, precum și prin facilitarea tranzițiilor profesionale și promovarea mobilității profesionale (FSE+)
P 10.	Asistență tehnică	

Sursa: Autorul, pe baza analizei Programului Educație și Ocupare

Beneficiari sunt reprezentați de: personal al serviciului public de ocupare, inclusiv personal CRFPA; personal din autorități și instituții publice, universități și institute de cercetare; furnizori de servicii de ocupare și formare publici și privați; membrii/ specialiști ai comitetelor sectoriale și ai partenerilor sociali; organizații sindicale și patronale reprezentative ONG-uri cu competențe în domeniu; angajatori; tineri sub 30 ani; tineri cu vârsta de peste 30 ani; șomeri; șomeri de lunga durată; șomeri cu nivel redus de competențe; persoane cu dizabilități; persoane din comunități marginalizate; persoane din zone rurale; persoane cu vârsta peste 55 de ani; persoane reîntoarse în țară; persoane aparținând minorităților; persoane eliberate din detenție; refugiați și persoane beneficiare ale unei forme de protecție internațională; femei inactive, șomere, șomere de lungă durată; femei angajate, inclusiv femei refugiate; persoane angajate, angajatori; persoane angajate, angajatori, personal specializat în management resurse umane, antreprenori; persoane care au fost în șomaj tehnic, cu contractul de muncă suspendat, angajați ai întreprinderilor din sectoare economice în dificultate, profesioniști și cei care au încheiate convenții individuale de muncă; persoane angajate cu risc de disponibilizare/concediere; foști sportivi de performanță, lucrători vârstnici 55+,; persoane aflate în căutarea unui loc de muncă; tineri cu vârsta de peste 30 ani;

persoane din grupuri dezavantajate pe piața muncii; persoane inactive; administratori de grant; microîntreprinderi; IMM-uri; antreprenori; manageri; entități de economie socială; structuri specializate în adresarea nevoilor pe care le au întreprinderile sociale; antreprenori și personal angajat în sectorul economiei sociale; copii 0-6 ani, neînscriși în programe de educație timpurie, cu accent pe cei proveniți din medii sau grupuri dezavantajate; antepreșcolari și preșcolari, cu accent pe cei proveniți din medii sau grupuri dezavantajate; personal didactic de predare, auxiliar (inclusiv mediatori școlari) și personal didactic de conducere, de îndrumare și control; personal cu atribuții în domeniul educației, altul decât cel didactic: personal de îngrijire /sprijin din sistemul de ÎETC; studenți/elevi din programe de formare ÎETC, unități de învățământ și unități conexe; instituții de învățământ superior.

Programul pentru Acvacultură și Pescuit 2021-2027 asigură principalul sprijin financiar pentru dezvoltarea sectorului pescăresc din România în perioada de programare 2021-2027. Obiectivele strategice ale PAP urmăresc asigurarea condițiilor pentru implementarea Politicii Comune de Pescuit (PCP) în România, cu luarea în considerare a angajamentelor Comisiei Generale pentru pescuit în Marea Mediterană (GFCM).

În ceea ce privește disfuncționalitățile pieței pescărești din România, acestea sunt:

- producătorii din sectorul pescăresc nu acoperă consumul la nivel național;
- pescarii întâmpină probleme în a desface produsele, în ritmul solicitat de piață și cu asigurarea de venituri mai ridicate. Principala problemă o constituie imposibilitatea asigurării unui flux continuu în aprovizionarea pieței, cu consecințe în desfacerea cu întârziere a peștelui și în scăderea valorii sale;
- Organizarea producătorilor din sectorul pescăresc este deficitară. Deși sunt înființate mai multe organizații de producători, acestea au o insuficientă capacitate financiară și organizatorică pentru a deveni poli de atracție pentru toți producătorii din sector și astfel, actori importanți pe piața produselor de acvacultură, în contextul unor politici inconsistente de susținere a organizațiilor de producători;
- epidemia de Covid-19 a afectat întregul sector pescăresc, determinând încetarea sau reducerea activității producătorilor. Disfuncționalitățile sistemice care afectează piața pescărească, cauzate de această epidemie sau de alți factori cu efecte similare, au efecte imposibil de estimat.

Tabelul nr. 8: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PAP 2021-2027

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Promovarea pescuitului durabil și a refacerii și conservării resurselor biologice acvatice	OS 1.1.1. Consolidarea activităților de pescuit durabile din punct de vedere economic, social și de mediu
		OS 1.3. Promovarea adaptării capacității de pescuit la posibilitățile de pescuit în caz de încetare definitivă și contribuirea la un nivel de viață echitabil în caz de încetare temporară a activităților de pescuit

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		OS 1.4. Promovarea unui control eficient al pescuitului și a unor măsuri eficiente de asigurare a respectării normelor, inclusiv a luptei împotriva pescuitului INN, precum și a unor date fiabile pentru luarea de decizii bazate pe cunoaștere
		OS 1.6. Contribuirea la protejarea și refacerea biodiversității acvatice și a ecosistemelor
P 2.	Promovarea activităților durabile de acvacultură, precum și a prelucrării și comercializării produselor pescărești și de acvacultură, contribuind astfel la securitatea alimentară în Uniune	OS 2.1. Promovarea activităților durabile de acvacultură, mai ales creșterea competitivității producției din acvacultură, asigurând totodată durabilitatea activităților din perspectiva mediului
		OS 2.2. Promovarea comercializării, a calității și a valorii adăugate ale produselor pescărești și de acvacultură, precum și a prelucrării acestor produse
P 3.	Facilitarea dezvoltării unei economii albastre durabile în zonele costiere, insulare și continentale și favorizarea dezvoltării comunităților care practică pescuitul și acvacultura	OS 3.1. Facilitarea dezvoltării unei economii albastre durabile în zonele costiere, insulare și continentale și la favorizarea dezvoltării durabile a comunităților care practică pescuitul și acvacultura
	Asistență tehnică	

Sursa: Autorul

Beneficiarii programului sunt: persoane juridice care intenționează să înființeze un FLAG sau FLAG-urile care au implementat o SDL în perioada de programare 2014-2020 și îndeplinesc condițiile de eligibilitate, respectiv FLAG-urile care elaborează o SDL pentru perioada de programare 2021- 2027; FLAG-urile care implementează o SDL, respectiv solicitanții selectați pentru finanțarea unei operațiuni în cadrul SDL respective; pescarii comerciali din zona pescărească; operatorii economici care desfășoară activități de acvacultură, precum și operatorii economici care intenționează să înființeze o fermă de acvacultură, inclusiv cooperativele și organizațiile de producători din acvacultură; Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură/institute de cercetare/instituții de formare profesională, asociații profesionale din acvacultură/instituții de învățământ; angajații operatorilor economici din domeniul acvaculturii; operatorii economici din domeniul acvaculturii care desfășoară activități economice generatoare de servicii de mediu; institute de cercetare, instituții de învățământ superior, organizații profesionale de profil, de sine stătător sau în colaborare cu operatori din sectorul acvaculturii sau organizații ale acestora; Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și instituțiile aflate în subordinea și/sau coordonarea autorității publice centrale pentru protecția mediului; ANPA, conform atribuțiilor stabilite prin legislație; comunitățile locale din zonele unde se desfășoară acțiunile de colectare a deșeurilor; proprietarii/operatorii ambarcațiunilor/navelor de pescuit și pescarii comerciali care au încetat temporar activitatea ca urmare a apariției uneia sau mai multora dintre situațiile prevăzute de Regulamentul FEAMPA la art. 21 alin. (2).

4.2. Strategii relevante la nivel național

Subcapitolul curent redă strategiile redactate la nivel național, care prezintă relevanță pentru Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni. În acest sens au fost analizate prevederi din cadrul următoarelor documente programatice:

- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030
- Programul de Guvernare 2021-2024 al Coaliției pentru Reziliență, dezvoltare și prosperitate
- Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027
- Strategia Națională de Sănătate 2022 – 2030
- Strategia Națională pentru locuri de muncă verzi 2018-2025.

Astfel, în scopul oferirii unui răspuns la Agenda 2030 a ONU, dar și pentru corelarea cu politicile de la nivel european, România a elaborat Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, prin care s-au trasat 17 direcții privind obiectivele ce trebuie atinse în acest interval de timp. Având drept repere direcțiile europene, în Strategia națională pentru dezvoltare durabilă a României 2030 s-au stabilit ținte specifice pentru fiecare dintre cele 17 direcții[17].În esență, documentul programatic promovează ideea conform căreia dezvoltarea durabilă reprezintă un cadru de gândire care, odată însușit de către cetățean, va ajuta la crearea unei societăți mai echitabile, definită prin echilibru și solidaritate și care să poată face față schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale, inclusiv scăderea demografică. În continuare, în figura de mai jos sunt prezentate cele 17 obiective de dezvoltare durabilă, iar în tabelul de mai jos țintele fiecărui obiectiv[18]:

Figura nr. 3: Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

Sursa: Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

[17] Departamentul pentru dezvoltare durabilă, din cadrul aparatului de lucru al Guvernului României (N.D.) Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, disponibil la adresa https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-Rom%C3%A2niei-2030.pdf, accesat la data de 09.03.2023

[18]Informații disponibile la adresa: https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-Rom%C3%A2niei-2030.pdf, accesat la data de 09.03.2023

Tabelul nr. 9: Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

	▪ Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă ▪ Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.
	▪ Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10% ▪ Finalizarea cadastrului agricol ▪ Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României ▪ Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană.
	▪ Digitalizarea completă a sistemului de sănătate ▪ Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin ▪ Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor ▪ Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile ▪ Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile ▪ Reducerea consumului de substanțe nocive
	▪ Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional ▪ Învățământ axat pe competențe prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale ▪ Accentuarea rolului educației civice cu accent pe fenomenul de violență în școli ▪ Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; ▪ Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale ▪ Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor
	▪ Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe ▪ Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare ▪ Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică

	▪ Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă ▪ Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90% ▪ Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate
	▪ Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale ▪ Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale ▪ Sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) ▪ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi
	▪ Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin startup, creativitatea și inovația ▪ Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică ▪ Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți
	▪ Stimularea economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, ▪ Întărirea cercetării științifice, ▪ Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe
	▪ Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților ▪ Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului

	▪ Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, ▪ Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național ▪ Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic ▪ Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului
	▪ Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030 ▪ Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 ▪ Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025 ▪ Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024
	▪ Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate
	▪ Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, ▪ Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege
	▪ Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării ▪ Asigurarea conservării ecosistemelor montane, ▪ Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare ▪ Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații
	▪ Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, ▪ Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe ▪ Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor ▪ Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la

	toate nivelurile
17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR	• Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică

Sursa: Adaptare a Autorului, Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

Programul de Guvernare 2021-2024 al Coaliției pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate își propune să construiască o societate unitară, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducere a inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, astfel încât să se promoveze o societate deschisă, în care cetățenii să se simtă apreciați și sprijiniți.

În ceea ce privește obiectivele derivate, la nivel programatic se are în vedere **implementarea reformelor din PNRR** în special îmbunătățirea capacității instituționale, guvernanța corporativă, atingerea țintelor europene de decarbonizare a transportului, digitalizarea transporturilor și creșterea siguranței în domeniu, dar și punerea în practică a Planului investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport.

Obiectivele principale trasate pentru fiecare dimensiune politică sunt redate în continuare. Astfel, în ceea ce privește **ordinea și siguranța publică**, obiectivul principal constă în întărirea capacității de a acționa în interesul cetățenilor și comunităților pe de-o parte, și transformarea digitală a serviciilor publice oferite cetățenilor de către structurile MAI, pe de altă parte.

În plan internațional, România va continua să facă eforturi astfel încât să grăbească aderarea la spațiul Schengen și la zona euro. De asemenea, va continua demersurile de finalizare a mecanismului de cooperare și de verificare prin care Comisia evaluează și sprijină evoluția Bulgariei și României în direcția eficientizării sistemului administrativ și judiciar. Pe de altă parte, prioritară pentru politica externă a țării este susținerea programului de reforme pro-democratice.

România va crea un cadru instituțional și financiar propice derulării proiectelor celor 6 piloni ai PNRR, respectiv: tranziție verde, transformare digitală, creștere economică inteligentă, sustenabilă și incluzivă, coeziune socială și teritorială, sănătate și reziliență instituțională, copii, tineri, educație și competențe.

Totodată, este prioritară punerea în aplicare a Pactului Verde European, astfel încât să se dezvolte o economie reziliență prin corectarea dezechilibrelor economice interne și externe și susținerea unui nou model de dezvoltare sustenabilă, pe dezvoltarea capitalului uman, investiții, stimularea și dezvoltarea capitalului, creșterea competitivității companiilor românești și transformarea digitală a economiei și administrației, eficientizarea cheltuielilor statului și combaterea sărăciei. Sunt vizate totodată reindustrializarea României prin promovarea de tehnologii digitale, tehnici moderne de producție, materiale noi și dezvoltarea economiei circulare, dar și prin construirea unor ecosisteme industriale și a unei

rețele de hub-uri.

Conform obiectivelor Programului de Guvernare 2021-2024 al Coaliției pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate, sunt vizate următoarele priorități:

- **Sistemul de sănătate** va deveni rezilient și capabil să ofere servicii medicale de bună calitate, pentru fiecare cetățean, prioritizându-se accesul neîngrădit la medicamente esențiale, compensarea/gratuitatea medicamentelor din programele naționale și a vaccinurilor, reevaluarea politicii medicamentului și încurajarea producției autohtone de produse farmaceutice. Celelalte deziderate constau în: construirea unei rețele naționale de centre medicale comunitare, asigurarea personalului medical necesar în mediul rural și în zone defavorizate, accesul mai bun, în mediul rural și în zonele defavorizate, la medicamente, inclusiv la cele compensate și gratuite, dezvoltarea unei rețele de centre de asistență medicală ambulatorie de specialitate.
- Aplicarea unei **noi politici energetice**, care să asigure tranziția verde și digitalizarea sectorului energetic, și care să promoveze producția de energie electrică din surse regenerabile, eficiența energetică și tehnologiile. Pe de altă parte, obținerea **independenței energetice** constituie o prioritate pentru Guvernul României.
- Se va avea în vedere **reducerea disparităților de dezvoltare dintre regiuni și județe**, prin intermediul fondurilor europene, al Programului Național de Dezvoltare Locală și al celorlalte programe desfășurate. Obiectivele de investiții constau în: extinderea rețelelor de apă și canal, modernizarea și reabilitarea drumurilor județene și locale, construirea și modernizarea unităților de învățământ, cadastrarea sistematică.
- Procesul de **modernizare a capacității administrative a statului** va fi continuat, urmărindu-se: creșterea calității și accesului la serviciile publice, pregătirea și selecția resurselor umane din sectorul public competente, integre și dedicate cetățeanului, promovând etica, integritatea, prevenirea corupției și transparența. Vor fi realizate debirocratizarea, simplificarea administrativă, informatizarea serviciilor, standardizarea, modernizarea și reducerea suprapunerii capacității și regulilor de control ale autorităților statului. Un alt obiectiv al acestui domeniu constă în reluarea și consolidarea procesului de descentralizare a competențelor către administrația publică locală.
- **Modernizarea sistemului de educație** se va realiza prin intermediul Proiectului „România educată", care are următoarele ținte: educație de calitate pentru toți, educație individualizată — diversitate, realizarea autonomiei și gândirii critice, considerarea modelului profesorului în formarea elevului ca fiind cel mai puternic instrument pedagogic, alocarea prioritară de resurse suficiente, în mod transparent, echitabil și eficient. Se va urmări și obținerea unei conectivități generalizate, prin echiparea cu dispozitive electronice a tuturor beneficiarilor sistemului de educație, adecvate nivelului de învățământ, oferirea de conținut digital pentru toate disciplinele și toate nivelurile, formarea tuturor cadrelor didactice pentru pedagogie digitală, dezvoltarea de platforme de evaluare dedicate și securizate.

Alte obiective pe care **Coaliția pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate** și-a propus să le atingă în perioada 2021-2024 constau în:

- stimularea natalității prin adoptarea măsuri concrete care să ofere ajutor real familiilor;
- creșterea ponderii în PIB la 7% a investițiilor;
- facilitarea accesului tuturor la sănătate, reziliența sistemului de sănătate, accelerarea și încurajarea vaccinării anti-COVID-19, standarde europene de calitate a serviciilor de sănătate, gestionarea resurselor din fonduri europene pentru investiții în infrastructura de sănătate, implementarea telemedicinei;
- susținerea parteneriatului stat—biserică;
- valorificarea patrimoniului cultural al României, prin intermediul turismului, și a valorilor tradiționale autentice;
- creșterea performanței sportive, investiții în sport și baze sportive, gestionarea carierei sportive;
- stimularea și încurajarea învățământului dual;
- combaterea sărăciei;
- promovarea tehnologiei digitale;
- eficientizarea cheltuielilor statului[19].

Pe lângă documentele prezentate anterior, este important ca prezenta strategie de dezvoltare locală (SDL) să se coreleze și cu următoarele strategii naționale sectoriale: Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2021- 2027, Strategia națională de sănătate a României 2022-2030, Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018-2025. O scurtă descriere a acestora este redată în paragrafele următoare.

Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027 are drept obiectiv general creșterea ocupării de calitate, în condiții de sustenabilitate, astfel încât, până la sfârșitul anului 2027, rata de ocupare a populației 20-64 ani să fie de 75%. Astfel, strategia este structurată pe obiective specifice și direcții de acțiune conform tabelului de mai jos[20]:

Tabelul nr. 10: Obiective și direcții de acțiune ale Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027

Obiectiv specific	Obiectiv specific
O.S. 1 Integrarea durabilă pe piața muncii a forței de muncă disponibile	O.S. 2 Creșterea gradului de valorificare a potențialului economic al tinerilor (inclusiv a tinerilor NEET)

[19] Guvernul României, Programul de Guvernare 2021-2024 al Coaliției pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate, disponibil la adresa https://gov.ro/ro/obiective/strategii-politici-programe/programul-de-guvernare-2021-2024&page=1, accesat în data de 09.03.2023

[20] Ministerul Muncii, Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027, disponibil la adresa https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/SNOFM_2021-2027.pdf, accesat la data de 09.03.2023

Direcții de acțiune D.A. 1 Promovarea de noi abordări în furnizarea măsurilor active pentru îmbunătățirea accesului la piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă D.A. 2 Promovarea, dezvoltarea și consolidarea inițiativelor /oportunităților de antreprenoriat și economie socială vizând crearea de locuri de muncă de calitate D.A. 3 Dezvoltarea de măsuri pentru identificarea și reducerea deficitelor de forță de muncă, în special a celor de la nivel local/regional D.A. 4 Reducerea disparității de gen privind ocuparea forței de muncă D.A. 5 Furnizarea unor măsuri de sprijin pentru menținerea activității economice în contextul COVID-19 sau a altor situații excepționale	**Direcții de acțiune** D.A. 1 Creșterea ocupării tinerilor și promovarea unei ocupări durabile, inclusiv prin implementarea Garanției pentru Tineret consolidate **Obiectiv specific** O.S. 3 Modernizarea și consolidarea instituțiilor pieței muncii în vederea creării unui mediu care să conducă la susținerea unei piețe a muncii flexibile, funcționale și reziliente **Direcții de acțiune** D.A. 1 Reconcilierea flexibilității pieței muncii cu securitatea ocupării și coeziunea socială D.A. 2 Crearea unui sistem de monitorizare și evaluare a politicilor publice și de anticipare a modificărilor de pe piața muncii în vederea unei mai bune corelări între cerere și ofertă D.A. 3 Consolidarea dialogului social în vederea îmbunătățirii implicării partenerilor sociali în elaborarea și implementarea politicilor cu impact pe piața muncii D.A. 4 Transformarea muncii nedeclarate în muncă declarată
Obiectiv specific O.S. 4 Consolidarea sistemului de formare profesională a adulților pentru o mai bună conectare la cerințele pieței munci	
Direcții de acțiune D.A. 1 Promovarea formării profesionale pentru redresare economică D.A. 2 Sprijinirea participării adulților la educație și formare profesională de calitate, favorabilă incluziunii, atractivă, mai flexibilă și adecvată erei digitale și tranziției ecologice D.A. 3 Implicarea entităților relevante pentru a oferi adulților oportunități de formare de calitate și pentru deblocarea investițiilor publice și private care să stimuleze realizarea unui echilibru dintre cererea și oferta de competențe D.A. 4 Stimularea dobândirii de noi competențe în vederea ocupării unui loc de muncă și gestionarea cu succes a tranzițiilor profesionale	

Sursa: Autorul, în baza analizei Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027

Pentru fiecare dintre direcțiile de acțiune amintite anterior sunt trasate măsuri specifice, regăsite în Planul de acțiuni pe perioada 2021-2027 pentru implementarea Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027.

Beneficiarii acestei strategii sunt: persoane inactive apte de muncă, persoane cu dizabilități, șomeri cu un nivel redus de competențe, șomeri de lungă durată, persoane cu vârsta peste 50 de ani, persoane reîntoarse în țară, persoane beneficiare ale unei forme de protecție internațională (migranți).

Strategia Națională de Sănătate 2022 - 2030 are drept misiune asigurarea unui sistem de sănătate responsiv și transparent, care oferă alegeri informate și servicii de calitate înaltă cetățenilor, posibilități de dezvoltare și motivație profesioniștilor în sănătate,

asigură facilități sanitare sigure și primitoare, investiții adecvate în sănătatea populației și a comunităților și își asumă rolul de lider în toate deciziile care privesc starea de sănătate.

Strategia Națională de Sănătate 2022 – 2030 este constituită din trei arii strategice de intervenție care acoperă protecția, promovarea sănătății și prevenția bolilor cetățenilor și a populației în ansamblu (sănătatea publică), furnizarea adecvată a serviciilor de îngrijiri de sănătate de calitate înaltă și a tehnologiilor medicale inovative, sigure și accesibile pacienților (servicii de sănătate) și funcționarea optimă și coordonată a tuturor componentelor sistemului de sănătate (sistem de sănătate inteligent, sustenabil și predictibil). Fiecare arie strategică este constituită din obiective generale (OG), obiective specifice (OS), programe (direcții de acțiune – DA) iar măsurile (activitățile) sunt detaliate în planul de acțiuni. În tabelul de mai jos sunt prezentate obiectivele generale și obiectivele specifice ale strategiei[21]:

Tabelul nr. 11: Obiectivele generale și specifice ale Strategiei Naționale de Sănătate 2022 - 2030

Obiectiv general (OG)	Obiectiv specific (OS)
OG. 1. Sustenabilitatea și reziliența sistemului de sănătate publică	OS. 1.1. Creșterea capacității instituționale și a rolului societal al sistemului de sănătate publică
	OS. 1.2. Abordarea integrată a determinanților sociali ai stării de sănătate și întărirea capacității programatice a principalelor intervenții de sănătate publică
	OS.1.3. Întărirea capacității de supraveghere, răspuns rapid, adecvat și coordonat la amenințările sănătății publice
	OS.1.4. Dezvoltarea capacității de asigurare a sănătății publice la nivelul comunităților locale în vederea diminuării inechităților în starea de sănătate
	OS.1.5. Îmbunătățirea performanței sistemului național de securitate transfuzională
OG.2. Ani de viață sănătoși și creșterea calității vieții	OS.2.1. Profesionalizarea educației pentru sănătate și a promovării sănătății
	OS.2.2. Consolidarea prevenției prin evaluarea riscurilor pentru sănătate, screening și diagnosticare precoce, prevenirea bolilor pe parcursul vieții și controlul progresiei acestora
	OS.2.3. Îmbunătățirea capacității de răspuns la provocările generate de schimbările demografice și tendințele epidemiologice în

[21] Ministerul Sănătății, Strategia Națională de Sănătate 2022 – 2030, disponibil la adresa: https://www.ms.ro/wp-content/uploads/2022/04/SNS_consultare-public%C4%83.pdf, accesat la data de 16.03.2023

	starea de sănătate, pe parcursul vieții
OG.3. Reducerea mortalității și morbidității asociate bolilor transmisibile cu impact individual și societal major	OS.3.1. Reducerea poverii bolilor prevenibile prin vaccinare
	OS.3.2. Controlul adecvat al rezistenței la antibiotice și al infecțiilor asociate actului medical
	OS.3.3. Reducerea poverii asociate bolilor transmisibile prioritare

Sursa: Autorul, în baza analizei Strategiei Naționale de Sănătate 2022 - 2030

Strategia Națională pentru Locuri de Muncă Verzi 2018-2025 are drept obiectiv general asigurarea unei ocupări durabile prin stimularea și valorificarea potențialului generator de locuri de muncă verzi al sectoarelor competitive.

Strategia are la bază trei obiective specifice care au în vedere stimularea antreprenoriatului și creării de locuri de muncă verzi, în special în sectoarele competitive, dezvoltarea competențelor forței de muncă și consolidarea cooperării cu partenerii sociali din sectoarele cu potențial în scopul dezvoltării de locuri de muncă verzi.

Obiectivele specifice împreună cu direcțiile de acțiune sunt prezentate în tabelul de mai jos[22].

Tabelul nr. 12: Obiectivele specifice și direcțiile de acțiune ale Strategiei naționale pentru locuri de muncă verzi 2018-2025

Obiective specifice	Direcții de acțiune
OS. 1. Stimularea antreprenoriatului și creării de locuri de muncă verzi cu accent pe sectoarele de competitivitate crescută identificate în Strategia Națională pentru Competitivitate 2014 - 2020 și în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014 - 2020	1. Creșterea competitivității economiei românești prin inovare; 2. Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic în domenii de specializare inteligentă; 3. Crearea de mari infrastructuri de cercetare-dezvoltare (CD); 4. Crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale Programului-cadru ORIZONT 2020 al Uniunii Europene și alte programe CDI internaționale; 5. Atragerea de personal cu competențe avansate din străinătate pentru consolidarea capacității CD; 6. Sprijinirea creșterii valorii adăugate generate de sectorul TIC și a inovării în domeniu prin dezvoltarea de clustere; 7. Promovarea și consolidarea inițiativelor antreprenoriale pentru crearea de locuri de muncă verzi; 8. Facilitarea diversificării activităților economice, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și

[22] Ministerul Muncii, Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018-2025, disponibil la adresa https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/Munca/2018/21082018_SN_Locuri-_Munca_Verzi_2018-2025.pdf, accesat în data de 09.03.2023

	crearea de locuri de muncă în mediul rural; 9. Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de silvicultură și în îmbunătățirea viabilității pădurilor; 10. Promovarea tehnologiilor cu emisii reduse de dioxid de carbon și a utilizării eficiente a resurselor; 11. Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice de noi idei și prin stimularea creării de firme noi, inclusiv prin intermediul incubatoarelor de afaceri; 12. Promovarea turismului durabil.
OS. 2. Dezvoltarea competențelor forței de muncă în vederea asigurării unei ocupări de calitate în sectoarele competitive, generatoare de locuri de muncă verzi.	1. Formarea și dezvoltarea competențelor verzi; 2. Creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii; 3. Creșterea rolului științei în societate; 4. Consolidarea cooperării internaționale pentru a genera excelență în CDI; 5. Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier; 6. Promovarea îmbunătățirii competențelor în ceea ce privește eficiența energetică în clădiri și în sistemele majore de infrastructură urbană; 7. Dezvoltarea competențelor privind gestionarea deșeurilor; 8. Promovarea îmbunătățirii nivelului tehnologiilor curate și a energiei cu emisii reduse sau zero de carbon; 9. Sprijinirea parteneriatelor dintre universități și sectorul privat, pentru a facilita tranziția de la educație la angajare în domeniul schimbărilor climatice sau domenii conexe; 10. Creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic și la programe de învățare pe tot parcursul vieții; 11. Creșterea relevanței învățământului terțiar universitar în relație cu piața muncii și sectoarele economice competitive.
OS. 3. Consolidarea cooperării cu actorii relevanți și a dialogului cu partenerii sociali din sectoarele cu potențial pentru crearea de locuri de muncă verzi.	1. Facilitarea cooperării între actorii implicați în dezvoltarea rurală; 2. Consolidarea participării partenerilor sociali și a altor actori relevanți în politicile publice care vizează crearea de locuri de muncă verzi.

Sursa: Autorul, în baza analizei Strategiei naționale pentru locuri de muncă verzi 2018-2025

În scopul sprijinirii statelor Uniunii Europene, în contextul izbucnirii crizei Covid-19, Comisia Europeană a hotărât să înființeze un instrument financiar temporar - #NextGenerationEU, în valoare de 750 de miliarde euro, separat de bugetul pe termen lung al UE. Obiectivul principal al acestui mecanism constă în suportul acordat statelor membre pentru a face față provocărilor generate de criza Covid-19 și consecințele sale economice. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde

euro. Din alocarea totală de 672,5 miliarde de euro pentru Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) la nivelul UE, România poate beneficia de 29,182 miliarde de euro, compuse din 14,240 miliarde de euro sub formă de granturi și 14,942 miliarde de euro sub formă de împrumuturi. Fiecare stat membru al UE trebuie să elaboreze propriul Plan de Redresare și Reziliență (PNRR) prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul depășirii crizei, relansării economice și creșterii capacității de reziliență. Planul de Redresare și Reziliență (PNRR) pe care România l-a elaborat se constituie într-un Document Strategic ce stabilește prioritățile investiționale și reformele necesare pentru redresare și creștere sustenabilă, corelate tranziției verzi și digitale avute în vedere de Comisia Europeană.

Obiectivul general al PNRR al României vizează dezvoltarea României prin realizarea unor programe și proiecte esențiale, care să sprijine reziliența, nivelul de pregătire pentru situații de criză, capacitatea de adaptare și potențialul de creștere, prin reforme majore și investiții cheie cu fonduri din Mecanismul de Redresare și Reziliență.

Având în vedere impactul major pe care criza Covid-19 l-a avut asupra statelor membre, la nivel european s-a accentuat necesitatea consolidării cadrului actual pentru furnizarea de sprijin, prin utilizarea unui instrument inovator. Astfel, Uniunea Europeană a instituit acest mecanism de redresare și reziliență („mecanismul") menit să furnizeze sprijin financiar eficace și semnificativ, astfel încât să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investițiilor publice conexe în statele membre.

PNRR al României este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament. Pilonii reformelor sustenabile sunt redați în figura de mai jos:

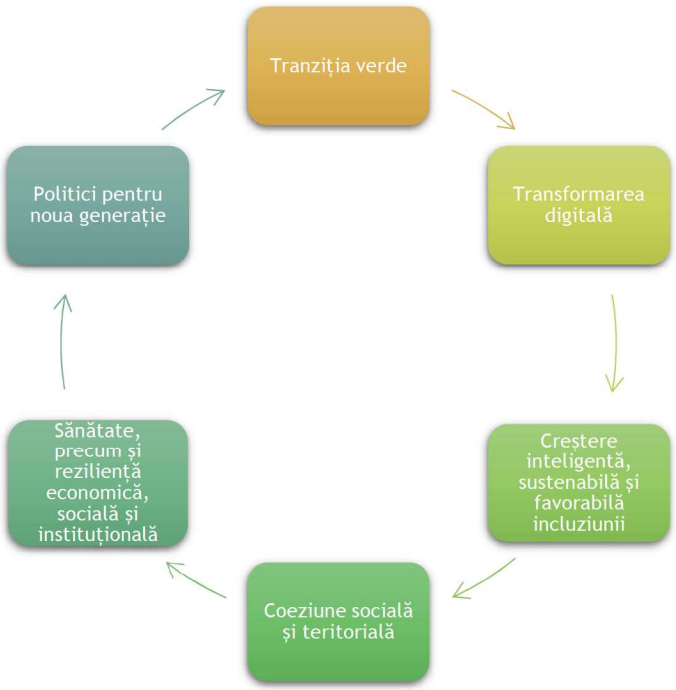

Figura nr. 4: Cei șase piloni ai reformelor sustenabile, Planul Național pentru Redresare și Reziliență

Sursa: Adaptare a Autorului, în conformitate cu informațiile cuprinse în Planul Național pentru Redresare și Reziliență

Fiecare pilon este alcătuit din componente, PNRR al României însumând 15, acestea fiind prezentate în cele ce urmează:

Tabelul nr. 13: Cele 15 componente ale PNRR al României

I. Tranziția verde	C1. Managementul apei C2. Păduri și protecția biodiversității C3. Managementul deșeurilor C4. Transport sustenabil C5. Valul Renovării C6. Energie
II. Transformare digitală	C7. Transformare digitală
III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	C8.Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii C9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare
IV. Coeziune socială și teritorială	C10. Fondul local C11. Turism și cultură
V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională	C12. Sănătate C13. Reforme sociale C14. Bună guvernanță
VI. Politici pentru noua generație	C15. Educație

Sursa: Adaptare a autorului, în conformitate cu informațiile cuprinse în Planul Național pentru Redresare și Reziliență

În continuare, se va face o analiză a prevederilor și informațiilor cuprinse în fiecare dintre cei șase piloni ai reformelor sustenabile, cu accent în principal asupra reformelor și investițiilor relevante pentru Municipiul Lupeni.

Din punct de vedere al primul pilon, **Tranziția verde,** în PNRR se accentuează faptul că pe lângă producerea de cantități însemnate de CO2 din energie, transport, agricultură, capacitatea naturală de captare a carbonului este redusă ca urmare a exploatării intensive a pădurilor. Acest lucru are efecte negative și asupra capacității de atenuare a schimbărilor climatice și a calității aerului, crescând riscurile la dezastre și afectând ecosistemele, conservarea habitatelor și a speciilor.

Corelat cu fondul de păduri, pierderea biodiversității și prăbușirea ecosistemelor sunt alte amenințări ale schimbărilor climatice și degradarea mediului.

Gestionarea deșeurilor continuă totodată să fie o provocare majoră pentru România, având în vedere rata scăzută de reciclare a deșeurilor municipale (14%) și ratele ridicate de depozitare a deșeurilor (70%).

Evoluțiile recente au arătat că sectorul de transport nu se constituie doar ca un vector de sprijin al celorlalte domenii, ci contribuie, atât la aspectele de reziliență economică, cât și la potențialul de revenire accelerată în urma unor evenimente cu un impact negativ de

amploare. Astfel, modernizarea infrastructurii de transport din România, în special a celei feroviare devine prioritară între proiectele de investiții ale României.

Vom relua principalele reforme și investiții prevăzute în componentele aferente fiecărui Pilon, relevante pentru Municipiul Lupeni, după cum urmează:

Pilonul I Tranziție verde

Componenta I.1 Managementul apei

- Implementarea planului de extindere accelerată a rețelelor de apă și canal pentru UAT-uri cu peste 2000 locuitori, implementarea programului „prima conectare la apă și canalizare" și colectarea și tratarea apelor uzate urbane în aglomerările cu mai puțin de 2000 locuitori folosind fose.

Componenta I.2 Păduri și protecția biodiversității

- Limitarea tăierilor ilegale prin investiții în mijloace moderne de supraveghere și control și plantarea pădurilor noi și perdelelor forestiere și agrosilvice;
- Dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente (Codul Silvic și legislație forestieră secundară).

Componenta I.3 - Managementul deșeurilor

- Adoptarea și pilotarea strategiei de economie circulară și încurajarea reciclării și a economiei circulare și operaționalizarea sistemului de garanție pentru ambalaj, precum și implementarea unor sisteme de scanare mobile pentru camioane și containere de deșeuri;
- Modificări legislative pentru o practică unitară de gestionare a deșeurilor.

Componenta I.4 Transport sustenabil

- "Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră" - Îmbunătățirea cadrului strategic, legal și procedural pentru tranziția către transport sustenabil;
- „Viziune și management performant pentru transport de calitate" - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernanță corporativă;
- Prin reformele și investițiile propuse în cadrul componentei se va asigura completarea rețelei de stații electrice de reîncărcare cu 52 de stații de încărcare electrică care vor avea 264 de puncte de încărcare până în anul 2026 pe cele 4 autostrăzi propuse prin PNRR;
- Reformele vizează infrastructura rutieră, de cale ferată și metrou;
- Îmbunătățirea eficienței energetice, adresată la nivelul PNRR prin două subcomponente consistente: Renovation Wave și Green Energy.

Componenta I.5 Valul Renovării

- Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente;
- Asigurarea cadrului strategic și de reglementare tehnică actualizat pentru proiectarea și realizarea de construcții verzi și reziliente.

Componenta I.6 Energie

- Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile;

- Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
- Îmbunătățirea guvernanței corporative a companiilor de stat din sector;
- Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficientei energetice în industrie;
- Creșterea competitivității și decarbonizarea sectorului de încălzire - răcire;
- Decarbonizarea sectorului de transporturi prin investiții în infrastructură de transport electric și crearea de stimulente pentru transportului verde.

Pilonul II - Transformare digitală

Cel de-al doilea pilon din Planul Național de Redresare și Reziliență, respectiv **transformarea digitală,** are la bază ultimul raport de țară, din 2020, care menționează capacitatea insuficientă de a furniza servicii de calitate, inclusiv servicii digitale, aspect care are un impact negativ asupra cetățenilor și întreprinderilor. Nivelul competențelor digitale de bază și avansate rămân cele mai scăzute din UE.

România este cu mult sub media UE în ceea ce privește integrarea tehnologiei digitale în întreprinderi. 23% dintre întreprinderile din România fac schimb electronic de informații și doar 8% utilizează platformele de comunicare socială (media UE: 25%). Capacitățile existente ale României nu sunt suficiente pentru asigurarea unui nivel ridicat de securitate a rețelelor și de gestionare adecvată a riscurilor/incidentelor cibernetice în UE și la nivelul statelor membre, acestea având niveluri de pregătire neunitare.

Serviciile publice digitale constituie un alt domeniu în care România nu excelează conform statisticilor europene, ocupând ultimul loc la nivel european în conformitate cu Indicele economiei și societății digitale pentru toate componentele subcriteriului menționat (utilizatori de e-guvernare, ponderea utilizatorilor de internet care trebuie să trimită formulare, formulare precompletate, servicii publice digitale pentru întreprinderii, servicii publice derulate online, date deschise).

Rezumatul reformelor și investițiilor prevăzute în componentele aferente **Pilonului II Transformare digitală** este redat mai jos:

Componenta II.7 Transformare digitală

- Dezvoltarea și implementarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental, a principalelor servicii livrate de către acesta, a componentelor sale de infrastructură și guvernanță, inclusiv proiectarea, implementarea și operarea acestui tip de sistem care să permită interconectarea sistemelor digitale din administrația publică printr-o abordare standardizată și livrarea de servicii digitale de înaltă calitate către cetățeni, firme și alte autorități publice.
- Alinierea strategiei naționale în domeniul conectivității digitale la legislația europeană prin măsuri specifice pentru atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 si stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate cu acoperire largă națională, inclusiv în corelație cu rețelele de transport, respectiv zonele de interes de mediu, prin eliminarea barierelor din cadrul normativ în vigoare.
- Creșterea arealului de protecție și asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice

- Creșterea competentelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru cetățeni
- Se preconizează acoperirea cu servicii de acces la internet de mare viteză, la punct fix a aproximativ 790 de localități rurale (sate) în care, conform datelor ANCOM, piața nu poate livra astfel de servicii prin forțe proprii

Pilonul III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii

Reformele și investițiile în acest pilon trebuie să vizeze consolidarea potențialului de creștere și să permită o redresare sustenabilă a economiei Uniunii. De asemenea, sunt destinate promovării antreprenoriatului, economia socială, dezvoltarea de infrastructuri și de transporturi sustenabile, industrializarea și reindustrializarea și să atenueze efectul crizei provocate de COVID-19 asupra economiei.

Provocările principale ale României în context larg macroeconomic sunt legate de sistemul de administrare fiscală, mai ales capacitatea acestuia de a gestiona relația cu contribuabilii, de sistemul de pensii, care este strâns legat de problematica resurselor bugetare și de cea a forței de muncă, de relația cu mediul de afaceri și sprijinul care poate veni dinspre resursele publice - mai specific, pe baza fondurilor europene.

Din perspectiva competitivității, productivității și creării de noi locuri de muncă, noua realitate a imprimat și o mai mare nevoie de adaptare și de flexibilizare a comportamentului agenților economici.

Aceștia s-au confruntat cu diferite situații de întrerupere a lanțurilor de aprovizionare și de limitare a mobilității/circulației diverselor categorii de capital/factori de producție, ducând la reducerea activității economice, la repoziționarea acesteia în mediul online sau readaptarea fluxurilor și procedurilor pentru conformarea cu măsurile de distanțare impuse, sau chiar de închidere temporară sau definitivă. Întreprinderile de toate mărimile, dar în special cele mici și mijlocii, au fost puternic afectate de perturbarea schimburilor comerciale și de măsurile de limitare a mișcării capitalului, mărfurilor și forței de muncă, confruntându-se cu un deficit de lichidități și cu un risc crescut de insolvență.

Reformele și investițiile prevăzute în componentele aferente **Pilonului III Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii**, sunt redate în cele ce urmează:

Componenta III.8 Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii

- Reforma ANAF prin digitalizare
- Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice
- Consolidarea capacității instituționale de prognoză a cheltuielilor cu pensiile prin utilizarea de instrumente complexe de modelare economică
- Revizuirea cadrului fiscal
- Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare
- Reforma sistemului de pensii, prin crearea unui sistem nou bazat pe o formulă stabilă de beneficii și o indexare automată a pensiilor

Componenta III.9 Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare

- Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri

- Reforma privind cercetarea dezvoltarea inovarea, inclusiv a carierei de cercetător
- Se preconizează ca printr-un Proiect European de Interes Strategic (IPCEI) în domeniul microelectronicii cel puțin 3 entități din România să participe în consorțiile răspunzând apelurilor de proiecte ale Întreprinderii Comune Tehnologii Digitale Esențiale

Pilonul IV. Coeziune socială și teritorială

Coeziunea socială și teritorială reprezintă unul dintre pilonii PNRR, dat fiind contextul demografic, distribuția veniturilor la nivel regional, indicatorii privind sănătatea, educația, rata șomajului, competențele, impactul social și economic asupra grupurilor vulnerabile, aspect ce au fost exacerbate în contextul pandemiei de COVID-19. Pandemia a dus la schimbări semnificative cu efecte de durata la nivel socio-economic și de mediu în anii următori. Ținând seama de provocările și disparitățile preexistente, va fi necesară rezolvarea unor provocări considerabile mai ales pentru reducerea inegalităților. Stimularea dezvoltării echilibrate, revitalizarea zonelor defavorizate și stimularea cooperării inter-regionale trebuie toate promovate pentru o dezvoltare durabilă.

Rezumatul reformelor și investițiilor prevăzute în componentele aferente **Pilonului IV Coeziune socială și teritorială** este redat mai jos:

Componenta IV.10 Fondul local

- Politica Urbană a României, cadru de politici pentru îmbunătățirea dezvoltării urbane
- Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, cadru de politici pentru reducerea disparităților teritoriale
- Pentru maximizarea impactului vor fi promovate inițiativele în parteneriat sau asocierile între mai multe UAT-uri (Asociațiile de Dezvoltare Intracomunitară - Zone Metropolitane, precum și parteneriate cu Consiliile Județene, Municipii - altele decât reședințe de județ, ADI și parteneriate cu Consilii Județene - Orașe, plus ADI și alte parteneriate)
- Câteva dintre rezultatele așteptate: 3.000 km de piste pe trasee velo naționale, inclusiv traseele EuroVelo - Municipii, ADI, parteneriate multi-nivel, constituirea Centrului Național de Coordonare Velo; 420 autobuze electrice (împreună cu stații de încărcare rapide și lente)/hidrogen/ și troleibuze cu baterii; 50 de tramvaie - în municipii reședințe de județ

Componenta IV.11 Turism și cultură

- Transformarea structurală socio-economică în zonele rurale și în zonele defavorizate prin dezvoltarea sustenabilă a turismului cultural și natural ca vector de dezvoltare teritorială
- Creșterea competitivității turismului românesc prin managementul participativ al destinațiilor turistice și operaționalizarea Organizațiilor de Management al Destinației(OMD)
- Modele de finanțare pentru tranziția digitală a sectoarelor culturale și creative
- Sunt create sau modernizate muzeele memoriei
- Câteva dintre rezultatele așteptate: 1 cartografie a nevoilor digitale pe termen mediu și lung ale companiilor de producție și distribuție, 1 sistem național de monitorizare a distribuției de cărți și de creștere a capacității editurilor de realizare a cărților în format electronic (ebook), care va include 50 edituri sprijinite pentru realizare ebook-uri, certificarea a 15 destinații turistice verzi

Pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională, în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză

Penultimul Pilon pe care PNRR îl abordează se referă la **sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională**, în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză.

Efectele crizei COVID au arătat că marea majoritate a țărilor trebuie să asigure reziliența și securitatea sistemului sanitar, economic, social și instituțional, în cazul unor situații de urgență sau de criză.

Principalele probleme ale sistemului sunt legate de asigurarea accesului la asistență medicală, starea de sănătate a populației, subfinanțarea sistemului (dotări, infrastructură deficitară, personal calificat insuficient), precum și de reziliența sistemului în situații de criză. România se confruntă cu provocări considerabile în ceea ce privește asigurarea accesului la asistență medicală.

Sectorul sanitar se bazează pe o infrastructură concepută acum 50-60 ani, când nevoia de servicii de sănătate era diferită față de realitățile de astăzi. Clădirile rețelei de spitale sunt, în cele mai multe cazuri, inadecvate și neadaptate tehnic și tehnologic. Fluxurile intra-spitalicești nu sunt asigurate în mod continuu în aceeași clădire, ci, de multe ori, funcțiunile sunt dispuse în amplasamente aflate la distanțe mari și foarte mari (de exemplu spitalele de tip pavilionar).

Sănătatea nu este sigurul sector afectat de pandemie. Consecințele socio-economice și riscul ca pandemia să adâncească disparitățile regionale în România rămâne important. Educația este un alt domeniu în care consecințele măsurilor impuse pe perioada stării de alertă și de urgență pentru reducerea riscului de răspândire a virusului a evidențiat principalele lacune ale procesului de educație și formare profesională.

Ca urmare a identificării vulnerabilităților prezentate anterior, PNRR vine cu propunerea unor reforme și investiții, prevăzute în componentele aferente **Pilonului V. Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională**.

Componenta V.12 Sănătate

- Reforma gestionării fondurilor publice din sănătate
- Reforma managementului fondurilor destinate investițiilor în sănătate
- Reforma managementului sanitar și a resurselor umane din sănătate
- Rezultatele pe care PNRR țintește să le obțină: 26 compartimente/secții de terapie intensivă nou-născuți dotate, inclusiv cu ambulanță transport nou-născuți (pentru centrele regionale), 25 unități sanitare publice/spitale publice care beneficiază de infrastructură nouă 4 10 unități medicale mobile - pentru zonele cu acces limitat la servicii de asistență medicală specializată

Componenta V.13 Reforme în domeniul social

- Crearea unui nou cadru legal pentru oferirea de soluții adecvate sprijinirii familiilor care trăiesc în sărăcie, cu copii în întreținere, astfel încât aceștia să poată fi menținuți în familie
- Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități: intensificarea acțiunilor de creștere a rezilienței sociale în comunitate, având ca scop prevenirea instituționalizării și îmbunătățirea calității vieții persoanelor adulte cu dizabilități.

- Implementarea Venitului Minim de Incluziune
- Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii în domeniul lucrătorilor casnici
- Îmbunătățirea și modernizarea legislației privind economia socială
- Se preconizează: crearea unei rețele de centre de zi creată pentru copiii în situații de risc: aproximativ 150 de servicii comunitare de prevenire a separării copilului de familia sa la nivelul municipiilor, orașelor și comunelor; vizează menținerea a 4.500 de copii în familie, introducerea Venitului Minim de Incluziune, minim 350 de structuri de economie socială nou înființate (din care 875 locuri de muncă verzi, 875 tineri NEETS angajați) și susținerea scale-up-ului pentru minim 50 întreprinderi de economie socială cu minim 350 de locuri de muncă nou create

Componenta V.14 Bună guvernanță

- Predictibilitatea și eficiența proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației
- Întărirea coordonării la Centrul Guvernului (CoG) printr-o abordare integrată și coerentă a inițiativelor în domeniul schimbărilor climatice și a dezvoltării durabile
- Reforma funcției publice prin digitalizare și managementul parcursului de carieră
- Modificarea și modernizarea legislației privind sistemul de salarizare
- Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia
- Intensificarea luptei împotriva corupției
- Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate, pentru a răspunde recomandărilor mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) și mecanismului privind statul de drept (Rule of Law)
- Reformarea sistemului național de achiziții prin eficientizarea procesului de achiziții, în sensul identificării măsurilor de simplificare aferente, concomitent cu întărirea capacității administrative a autorităților/entităților contractante, într-un cadrul legal flexibil și coerent
- Parteneriat și participare în dezvoltarea politicilor la nivel local și digitalizarea sectorului neguvernamental - Creșterea predictibilității, eficacității, coerenței și "inclusivității" proceselor de formulare a politicilor publice/ deciziei publice prin planificare, monitorizare și evaluare transparente și participative, cu consultarea și coordonarea permanentă cu actorii relevanți din comunitate
- Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernanței corporative în cadrul întreprinderilor de stat
- În administrația publică, detaliile reformei se preconizează că vor include: Un sistem de recrutare pilot pe modelul EPSO european pentru administrația centrală, în 2022, urmat de replicarea la nivel național pe baza lecțiilor învățate, începând cu 2023, Adoptarea legii de modificare a competențelor ANABI, reformarea sistemului național de achiziții prin eficientizarea procesului de achiziții

Pilonul VI. Politici pentru generația următoare, copii și tineret, cum ar fi educația și competențele

PNRR vizează și **politici pentru generația următoare, copii și tineret**, cum ar fi educația și competențele, ca Pilon în cadrul Planului. România are rezultate deosebit de slabe în raport cu media UE în ceea ce privește tinerii care nu sunt încadrați profesional și nici nu urmează vreun program educațional, de formare sau de

calificare în muncă. Disparitățile dintre mediul urban și cel rural creează inegalități foarte mari în ceea ce privește veniturile și oportunitățile în rândul populației. În 2018, ponderea tinerilor care nu erau încadrați profesional și nu urmau niciun program educațional sau de formare în rândul populației tinere din mediul rural era de aproape trei ori mai mare decât cea a tinerilor din mediul urban (18,1 %, comparativ cu 7 %). Ca reforme, PNRR propune:

Componenta VI.15 Educație

- Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie pentru copiii de la naștere la 6 ani, unitar, incluziv și de calitate, având la bază un mecanism eficient de cooperare interinstituțională și de coordonare intersectorială, care să asigure beneficiarilor rate crescute de acces și participare
- Reformarea sistemului de învățământ obligatoriu prin creșterea autonomiei unităților de învățământ în scopul identificării și implementării unor măsuri specifice pentru prevenirea și reducerea abandonului școlar
- Constituirea unei rute profesionale complete, facilitată de un bacalaureat reformat, care să ofere elevilor oportunitatea unei rute deschise, cu acces la instituții de învățământ superior cu profil tehnic
- Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației
- Modificarea și eficientizarea cadrului normativ pentru asigurarea standardelor de siguranță și calitate, prietenoase cu mediul, în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar
- Reforma guvernanței sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului în condițiile unei autonomii sporite a școlilor.
- La finalul acestor reforme și investiții se așteaptă rezultate importante precum: 4 1175 SMART Lab-uri achiziționate pentru unitățile de învățământ de nivel gimnazial și liceal, 10 centre de învățământ dual integrate, finalizate și operaționale, corelate cu cerințele operatorilor economici din zona respectivă

Toate cele de mai sus, reforme și investiții, sunt piese de puzzle care compun România modernă și reformată. PNRR este răspunsul pe care Guvernul României, prin documentul finalizat de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, îl dă provocărilor majore ale țării. Planul evidențiază cele două fețe ale României - o țară ce necesită investiții pentru recuperarea decalajelor economico-sociale și o țară ce trebuie să țină pasul cu avangarda din Uniunea Europeană prin reformele și investițiile ce contribuie la schimbările climatice și tranziția digitală.

Referitor la sumele alocate pentru fiecare pilon, redăm datele disponibile în cadrul PNRR în următorul tabel, după cum urmează:

Tabelul nr. 14: Sumele alocate fiecărui pilon din PNRR

Buget			Suma (milioane euro)	Din care: contribuție la tranziția verde (milioane euro)	Din care: contribuție la tranziția digitală (milioane euro)	Din care: finanțări nerambursabile (milioane euro)	Din care: împrumuturi (milioane euro)
Pilonul I	I.1	Managementul apei	1,462.00	238.82	114.11	0.00	1,462.00

	I.2	Păduri și protecția biodiversității	1,173.00	926.80	7.16	781.00	392.00
	I.3	Managementul deșeurilor	1,239.01	448.55	118.74	0.00	1,239.01
	I.4	Transport sustenabil	7,620.00	4,134.60	864.00	3,906.00	3,714.00
	I.5	Valul Renovării	2,200.00	2,185.72	5.00	0.00	2,200.00
	I.6	Energie	1,620.00	1,039.00	32.00	460.00	1,160.00
Pilonul II	II.1	Transformare digitală	1,884.96	163.89	1,817.09	1,827.06	57.90
Pilonul III	III.1	Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii	456.93	0.00	386.75	456.93	0.00
	III.2	Sprijin pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare	2,558.63	100.00	1,064.00	0.00	2,558.63
Pilonul IV	IV.1	Fondul local	2.100.00	1.613.00	317.50	1.200.00	900.00
	IV.2	Turism și cultură	449.01	253.68	19.26	0.00	449.01
Pilonul V	V.1	Sănătate	2450.01	239.68	70.00	2450.01	0.00
	V.2	Reforme sociale	196.74	1.86	4.03	107.69	89.05
	V.3.	Bună guvernanță	165.60	22.09	27.33	165.60	0.00
Pilonul VI	VI.1	Educație	3605.97	601.93	1129.50	2885.40	720.57
TOTAL			29,182	11,970	5,976	14,240	14,942

Sursa: Adaptare a autorului, în conformitate cu informațiile cuprinse în Planul Național pentru Redresare și Reziliență

Astfel, conform tabelului anterior, se pot trage următoarele concluzii:

- cele mai mari sume au fost distribuite către pilonul I (aproximativ 53%), urmat de pilonul VI (12%), pilonul III (10%), pilonul V (10%) și pilonul IV (9%);
- cele mai mici sume au fost alocate pilonului II (6%);
- în cazul pilonului I, cele mai mari sume au fost direcționate către transportul

sustenabil (aproximativ 49,76%), urmate de sumele alocate pentru Valul Renovării (14,37%), energie (10,58%), managementul apei (9,55%), managementul deșeurilor (8,09%), iar cele mai mici sume au fost îndreptate către componenta păduri și protecția diversității (7,66%);

- din punct de vedere al pilonului III, 84,85% din fonduri au vizat sprijinirea sectorul privat, cercetarea, dezvoltarea și inovarea, iar 15,15% au fost îndreptate spre reforma fiscală și reforma sistemului de pensii;
- în ceea ce privește pilonul IV, 82,38% dintre fonduri au fost direcționate către dezvoltarea fondului local, iar 17,62 către susținerea turismului și culturii;
- referitor la pilonul V, 87,12% dintre alocări au vizat dezvoltarea sistemului de sănătate, 7% reformele sociale, iar 5,89% buna guvernanță;
- la nivel global, din punct de vedere al ponderii sumelor alocate fiecărei componente, s-a observat faptul că cele mai mari sume au fost direcționate către transportul sustenabil (26,11%) și educație (12,36%);
- în ceea ce privește sumele alocate pentru tranziția verde, componentele pentru care au fost prevăzute cele mai mari sume sunt transportul sustenabil și valul renovării;
- din punct de vedere al sumelor alocate pentru tranziția digitală, componentele pentru care au fost prevăzute cele mai mari sume sunt transformare digitală și educație;
- referitor la modalitatea de finanțare a componentelor, s-a observat faptul că există componente finanțate exclusiv din fonduri nerambursabile, componente finanțate exclusiv din împrumuturi și componente cu finanțare mixtă;
- componentele finanțate exclusiv din fonduri nerambursabile sunt: Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii, Sănătate și Bună guvernanță;
- componentele finanțate exclusiv din împrumuturi sunt: Turism și cultură, Sprijin pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare, Valul renovării, Managementul deșeurilor și Managementul apei;
- componentele cu finanțare mixtă, care au însă o pondere mai mare a fondurilor nerambursabile sunt: Păduri și protecția biodiversității, Transport sustenabil, Transformare digitală, Fondul local, Reforme sociale și Educație;
- componenta cu finanțare mixtă, cu o pondere mai mare a împrumuturilor este componenta Energie.

4.3. Strategii relevante la nivel regional

Programul Regional al Regiunii Vest pentru perioada 2021-2027 are în vedere următoarele elemente de ordin strategic:

Viziunea: *Regiunea Vest dorește să devină o regiune competitivă la nivel european, cu un nivel ridicat de cercetare, dezvoltare și inovare, capabilă să atragă și să capitalizeze investiții, conectată intern și internațional, ai cărei cetățeni să beneficieze de un sistem educațional la nivel european, în localități prietenoase cu mediul și care să asigure o calitate a vieții ridicată.*

Tabelul nr. 15: Prioritățile și obiectivele specifice ale Programului Regional al Regiunii Vest pentru perioada 2021-2027

Prioritatea	Alocarea financiară	Obiectivul specific
Prioritatea 1 O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice	50.173.700, 00 euro	Dezvoltarea și consolidarea capacităților de cercetare și inovare și utilizarea tehnologiilor avansate
	13.075.000,00 euro	Valorificarea avantajelor digitalizării pentru cetățeni, companii, organizații de cercetare și autorități publice
	127.144.021,00 euro	Intensificarea creșterii sustenabile și creșterea competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive (FEDR
	8.500.000 euro	Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat
	10.300.000,00 euro	Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat (FEDR)
Prioritatea 2 O regiune cu orașe Smart și o administrație digitalizată	29.000.000,00 euro	Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice (FEDR)
Prioritatea 3 O regiune cu orașe prietenoase cu mediul	99.276.000 euro	Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
	34.000.000,00 euro	Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a

		naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare (FEDR)
Prioritatea 4 O regiune cu mobilitate urbană sustenabilă	133.759.000 euro	Promovarea unei mobilități urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon (FEDR)
Prioritatea 5 O regiune accesibilă	134.606.000 euro	Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere (FEDR)
Prioritatea 6 O regiune educată și atractivă	82.631.329,00 euro	Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online (FEDR)
	61.176.667,00 euro	Creșterea rolului culturii și al turismului sustenabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială (FEDR)
Prioritatea 7 O regiune pentru cetățeni	164.062.000,00 euro	Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane (FEDR)
Prioritatea 8 Asistență Tehnică	41.970.030,00 euro	-

Sursa: Autorul, în baza analizei Programului Operațional Regional al Regiunii Vest pentru perioada 2021-2027

În scopul rezolvării problemelor regăsite la nivelul Regiunii Vest, prin intermediul **Programului Regional al Regiunii Vest pentru perioada 2021-2027** sunt propuse următoarele obiective:

- dezvoltarea ecosistemului regional de cercetare, dezvoltare și inovare, care să susțină și să stimuleze o creștere economică sustenabilă;
- îmbunătățirea accesului, transparentizarea și facilitarea utilizării serviciilor digitale la nivelul întregii regiuni pentru administrația publică, întreprinderi și cetățeni;
- susținerea aglomerărilor urbane din Regiunea Vest prin utilizarea tehnologilor digitale și inovative;
- creșterea numărului de IMM-uri în regiune, a competitivității și productivității acestora, cu prioritate în domeniile de specializare inteligentă, inclusiv prin acces la structuri instituționale și servicii de sprijin;
- dezvoltarea, diversificarea și perfecționarea competențelor și abilităților resurselor umane;
- adaptarea regiunii la provocările globale privind schimbările climatice prin transformarea și îmbunătățirea performanței energetice în clădiri, în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră;
- o abordare verde și sănătoasă pentru regenerarea orașelor în vederea îmbunătățirii calității vieții cetățenilor[23].

Strategia Regională pentru Dezvoltare a Regiunii Vest 2021-2027 își propune pentru anul 2030 următoarele elemente de ordin strategic:

Viziunea: La orizontul anului 2030, Regiunea Vest este o referință națională pentru modelul de dezvoltare inovativ, sustenabil și incluziv, bazat pe creștere economică susținută datorată promovării inovării, digitalizării și creativității la toate nivelurile și pe o dezvoltare teritorială echilibrată, care asigură tuturor acces echitabil la servicii publice moderne, educație și oportunități.

Totodată, Regiunea Vest își propune ca până în anul 2030 să devină:

- ”hub de inovare”, lider în ceea ce privește adoptarea tehnologiilor avansate și a promovării inovării la toate nivelurile societății;
- referință pentru modelul de abordare a provocărilor climatice și demografice;
- model de dezvoltare sustenabilă bazat nu doar pe creștere economică, ci pe plasarea culturii și creativității în centrul politicilor de dezvoltare.

Obiectivele prin intermediul cărora se va atinge misiunea constau în:

- transpunerea ideilor rezultate din activitatea de cercetare în produse și servicii noi sau îmbunătățite și dezvoltarea capacităților pentru ca regiunea să adopte/creeze tehnologii avansate și inovare disruptivă;

[23] ADR Vest, **Programul Regional al Regiunii Vest** pentru perioada 2021-2027, disponibil la adresa https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2021/04/POR-Vest-2021-2027_Draft-2_16.04.2021.pdf, accesat în data de 20.03.2023

- diversificarea bazei economice și avansul spre activități economice cu valoare adăugată mare, crearea unei culturi antreprenoriale și de inovare care să permită echiparea întreg teritoriului regiunii cu companii puternice și reziliente;
- dezvoltarea în permanență a aptitudinilor/competențelor populației ca urmare a schimbării tiparelor legate de progresele tehnologice;
- schimbarea modului în care sunt produse și consumate energia și resursele;
- ajustarea politicilor de dezvoltare astfel încât să răspundă tendințelor de îmbătrânire demografică, migrării urban rural în special în zonele din jurul orașelor mari și digitalizării societății,
- orientarea și prioritizarea intervențiilor în funcție de impactul asupra îmbunătățirii calității vieții cetățenilor și promovarea identității culturale.

Pilonii (domeniile majore de intervenție) ale Strategiei pentru Regiunea Vest 2021-2027 sunt:

- Pilon 1. Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare;
- Pilon 2. Tranziție verde și schimbări climatice;
- Pilon 3. Accesibilitate;
- Pilon 4. Educație, Sănătate și sisteme sociale performante;
- Pilon 5. Sustenabilitate prin turism și cultură;
- Pilon 6. Dezvoltare urbană durabilă;
- Pilon 7. Tradiție și diversificare în mediul rural.

În continuare, în tabelul de mai jos sunt cuprinse prioritățile și obiectivele specifice ale fiecărui pilon din cadrul Strategiei Regionale pentru Dezvoltare 2021-2027:

Tabelul nr. 16: Piloni, priorități și obiective specifice ale Strategiei Regionale pentru Dezvoltare Vest 2021-2027

Pilon	Prioritate	Obiectiv specific
Economie prosperă, competitivă și inovatoare	Prioritatea 1. Transformarea regiunii într-un "hub de inovare"	Dezvoltarea unui ecosistem de inovare, care să permită transformarea regiunii Vest într-o pol național de referință în inovare
	Prioritatea 2. O regiune cu companii dinamice și competitive	Transformarea economiei prin creșterea bazată pe inovare a productivității și competitivității IMM-urilor
	Prioritatea 3. O regiune pregătită pentru era digitalizării	Adoptarea și integrarea tehnologiilor digitale în economie și sectorul public
Tranziție verde și schimbări climatice	Prioritate 1. Extinderea și modernizarea infrastructurii de mediu	Acces crescut la servicii edilitare de calitate prin investiții în infrastructura de alimentare cu apă, apă uzată, reciclarea și

Pilon	Prioritate	Obiectiv specific
		valorificarea deșeurilor
	Prioritate 2. Protejarea și conservarea biodiversității regionale și decontaminarea siturilor poluate	Creșterea bunăstării locuitorilor regiunii și scăderea poluării prin refacerea, protejarea și valorificarea biodiversității regionale
	Prioritate 3. Îmbunătățirea eficienței energetice și a energiei din surse regenerabile	Îmbunătățirea confortului termic și scăderea costurilor cu energia prin creșterea eficienței energetice și prin valorificarea resurselor regenerabile de energie
	Prioritate 4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței la dezastre	Îmbunătățirea capacității de previziune și intervenție în situațiile de risc climatic și de mediu
Accesibilitate	Prioritate 1. Continuarea investițiilor la infrastructura aferentă rețelelor TEN-T	Îmbunătățirea conectivității și mobilității inter-regionale și transfrontaliere prin investiții la axele TEN-T
	Prioritate 2. Dezvoltarea infrastructurilor de transport cu rol de artere suport pentru rețelele TEN-T	Îmbunătățirea conectivității și mobilității intra-regionale, care să conducă la creșterea mobilității durabile și inteligente între localități
	Prioritate 3. Dezvoltarea infrastructurii digitale	Dezvoltarea infrastructurii de telecomunicații, interoperabile și sigure
Educație, Sănătate și Sisteme sociale performante	Prioritate 1. Acces egal la o educație modernă, conectată la tendințele pieței muncii	Asigurarea unui acces incluziv la educație și formare și optimizarea sistemelor de educație și formare pentru a răspunde cerințelor pieței muncii
	Prioritate 2. Acces incluziv la servicii medicale performante și inovative, orientate către pacient	Îmbunătățarea stării de sănătate a populației și creșterea duratei de viață prin dezvoltarea unui sistem medical eficient și accesibil
	Prioritate 3. Asigurarea unor servicii sociale echitabile, limitarea excluziunii sociale și riscului de sărăcie	Reducerea numărului de persoane vulnerabile, aflate în pragul sărăciei sau în fața riscului de excluziune socială, prin servicii calibrate nevoilor beneficiarilor

Pilon	Prioritate	Obiectiv specific
	Prioritate 4. Creșterea ocupării forței de muncă și asigurarea incluziunii pe piața muncii	Creșterea gradului de ocupare și sprijinirea accesului tuturor pe o piață a muncii modernă, inclusivă și flexibilă
Sustenabilitate prin turism și cultură	Prioritate 1. Crearea unui brand turistic regional prin promovarea potențialului endogen	Diversificarea și promovarea integrată a ofertei turistice regionale, cu accent pe nișele de turism care prezintă avantaje competitive
	Prioritate 2. Valorificarea patrimoniului cultural	Punerea în valoare a patrimoniului cultural pentru creșterea atractivității turistice și dezvoltării sustenabile locale
	Prioritate 3. Promovarea culturii în regiune	Asigurarea unei game variate de facilități în scop cultural, recreațional și educațional, care să promoveze cultura, ca avantaj comparativ al regiunii Vest
Dezvoltare urbană durabilă	Prioritate 1. Mobilitate urbană durabilă	Reducerea poluării și congestiei în orașe, prin încurajarea modurilor ecologice de transport
	Prioritate 2. Orașele Regiunii Vest - orașe smart	Creșterea calității vieții în orașele din regiune, prin susținerea utilizării tehnologiilor digitale și inovative
	Prioritate 3. Regenerare urbană	Revitalizarea orașelor și a cartierelor urbane din regiune, prin investiții integrate în spații publice și spații verzi
Tradiție și diversificare în mediul rural	Prioritate 1: Dezvoltarea sustenabilă și inteligentă a spațiului rural	Reducerea decalajelor sociale și economice față de mediul urban, prin susținerea activităților tradiționale și încurajarea diversificării economice

Sursa: Autorul, în baza analizei Strategiei Regionale pentru Dezvoltare pentru Regiunea Vest 2021-2027

Conform **Strategiei Regionale pentru Dezvoltare pentru Regiunea Vest 2021-2027**, din punct de vedere al economiei regiunii, s-a observat faptul că:

- regiunea este un inovator modest, ocupând locul 230 din 238 de regiuni UE;
- nivelul cheltuielilor cu inovarea ale regiunii au reprezentat 0,46% din PIB, cu mult sub media UE care este de 2,18%;
- rezultatele obținute în urma procesului de cercetare nu sunt aplicate pe piață;
- există 6 sectoare care prezintă avantaj competitiv;

- interesul IMM-urilor pentru inovare și colaborare este redus;
- activitatea de CDI este concentrată preponderent în județul Timiș;
- economia regiunii este orientată spre export, astfel încât 17% din exportul total al României provine din partea de Vest a țării;
- densitatea IMM-urilor la 1000 locuitori este de 26, mult mai redusă decât media UE, care este de 56;
- productivitatea muncii este de 25.450, mult mai redusă decât media UE, care este de 63.281;
- nivelul salariului mediu brut este unul ridicat, regiunea fiind pe locul 2 în România, din acest punct de vedere;
- soldul migratoriu este unul scăzut, regiunea fiind pe locul 3 în România, din acest punct de vedere;

În ceea ce privește tranziția verde și schimbările climatice, din document reiese faptul că:

- 72% din populație este deservită de sistem public alimentare cu apă;
- 54% din populație este conectată la sistem public de canalizare;
- rețelele de apă-canal sunt subdezvoltate/sub-dimensionate în ZUF-uri;
- epurarea apei este insuficientă;
- există o rată scăzută de reciclare a deșeurilor municipale și rate ridicate de depozitare a deșeurilor;
- există tipare de consum neadaptate economiei circulare;
- pe teritoriul regiunii există situri poluate contaminate ;
- pe teritoriul regiunii există situri Natura 2000, parcuri naționale și rezervații care nu sunt valorificate la adevăratul potențial sau nu sunt bine conservate;
- în clădirile publice și rezidențiale există un consum ridicat de energie.

Din punct de vedere al accesibilității, documentul reflectă faptul că:

- pe teritoriul regiunii se regăsesc 2 coridoare TEN-T și un aeroport internațional;
- până în prezent în regiune au fost construiți 254 km autostradă;
- 51%dintre drumurile publice ale regiunii sunt modernizate, iar 32,3% sunt drumuri județene în stare rea;
- există conexiuni parțiale la TEN - T centrală;
- regiunea este pe locul întâi în România în ceea ce privește accidentele rutiere;
- nu există un sistem de transport public intra-regional;

- potențialul infrastructurii feroviare nu este pe deplin utilizat;
- accesibilitatea către Aeroportul Internațional Timișoara este scăzută;
- transportul multimodal nu este valorificat;
- 87% dintre gospodării au acces broad band.

Documentul evidențiază următoarele elemente referitoare la educație, sănătate și sisteme sociale:

- regiunea este una neperformantă, având un scor de 50.07 în EU Regional Social Progress Index, fiind pe locul 260 din 272;
- indicatorii referitori la educație prezintă decalaje puternice față de cei de la nivel european;
- infrastructura ante și preșcolară este slab dezvoltată;
- la nivelul școlilor din mediul urban există o supraaglomerare;
- regiunea se confruntă cu fenomenul de îmbătrânire a populației și creșterea incidenței bolilor;
- sistemul medical regional are performanțe modeste;
- rețeaua medicală este una fragmentată, concentrată în principal în marile orașe;
- medicina preventivă și personalizată și de ambulatoriu se află în stadiu incipient;
- există ponderi ridicate ale populației aflate în situație de risc;
- 15% din populația orașelor trăiește în ZUM;
- între infrastructura din mediul urban și rural există discrepanțe majore.

În cazul turismului și al culturii au fost semnalate următoarele aspecte:

- regiunea nu este consacrată ca destinație turistică importantă;
- regiunea are caracter cosmopolit și multiculturalism, caracteristici care nu sunt însă, suficient exploatate și valorificate;
- Timișoara este Capitală Culturală Europeană în anul 2023;
- pe teritoriul regiunii patrimoniu cultural și natural este unul divers și bogat, însă insuficient valorificat;
- fluxul turistic este unul modest: 8% din totalul de turiști, 8,5% din total de înnoptări, durată mică sejur a sejurului, în medie 2-3 zile;
- regiunea deține 40,2% din totalul suprafeței de parcuri naționale și naturale din România;
- identitatea multor localități din regiune este risc de pierdere;
- există un deficit de facilități culturale amenajate în scopul petrecerii timpului liber.

În ceea ce privește dezvoltarea urbană durabilă, situația regăsită la nivelul regiunii este următoarea:

- dezvoltare regională este centrată pe cele 2 orașe mari respectiv Timișoara și Arad;
- pe teritoriul regiunii predomină orașele mici, cu tendințe de ruralizare, sub 20.000 locuitori;
- între cele 4 municipii reședință există decalaje mari de dezvoltare;
- zonele urbane funcționale sunt slab conectate cu centrul urban;
- zonele urbane sunt poluate ca urmare a planificării deficitare a mobilității urbane în favoarea autoturismelor;
- serviciile publice au o calitate scăzută și grad un grad scăzut de digitalizare;
- în regiune există spații publice urbane nevalorificate, care afectează estetica urbană, mediul și calitatea vieții;
- există o distribuție spațială inegală a spațiilor verzi în orașe.

Referitor la tradițiile din zonele rurale ale regiune, s-a observat faptul că:

- există disparități de dezvoltare între satele din zonele joase și zonele montane
- în satele regiunii este populația este din ce în ce mai redusă și îmbătrânită
- agricultura nu este practicată la potențialul real;
- diversitatea economică, inovațiile și investițiile sunt modeste;
- adaptabilitatea la schimbările climatice este una redusă;
- conectivitate cu mediul urban este slabă;
- infrastructura și serviciile publice sunt insuficient dezvoltate;
- potențialului și specificul local sunt valorificate insuficient[24].

Conform **Planului de Dezvoltare Regională Vest (PDR Vest) 2021-2027**, aspectele-cheie care au un impact pozitiv asupra regiunii constau în:

- poziția strategică a regiunii la granița de Vest a României, lângă statele europene centrale;
- existența unor programe de cooperare transfrontalieră cu Serbia și Ungaria;
- prezența Câmpiei de Vest, foarte fertilă, unde se desfășură activități socio-economice complexe și de anvergură;
- relieful montan înalt oferă posibilitatea dezvoltării unor activități economice sustenabile, în special a turismului;
- există o varietate de resurse naturale și în rezerve răspândite în întreaga regiune;

[24] ADR Vest, Strategia Regională pentru Dezvoltare pentru Regiunea Vest 2021-2027, disponibil la adresa https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/11/Strategie-PDR-Regiunea-Vest.pdf,accesat în data de 09.03.2023

- durata medie a vieții este într-o creștere ușoară, dar consolidată la nivel regional;
- natalitatea se află într-o ușoară creștere ;
- există performanțe medicale importante ale unor spitale din regiune;
- există o densitate mai mare a medicilor comparativ cu nivelul național;
- prin intermediul POR se vor face investiții importante în ambulatorii și unități primiri urgențe;
- în regiune există universități de renume, cu tradiție;
- ponderea populației tinere absolventă de studii medii și superioare este una ridicată;
- infrastructura școlară este în continuă dezvoltare;
- nivelul populației sărace și cu risc de excluziune respectiv lipsuri materiale grave este în general mai scăzut comparativ cu situația de la nivel național;
- prezența unor coridoare europene de bază TEN-T care traversează regiunea: ORIENT/ MEDITERANA DE EST și RIN-DUNĂRE;
- densitate ridicată și cea mai mare lungime a căilor ferate din țară, în special în județul Timiș;
- creșterea activității de transport public urban;
- grad foarte ridicat de conectare la rețeaua de energie electrică a localităților din regiune;
- progrese importante în ceea ce privește închiderea depozitelor urbane neconforme.

Pe de altă parte, aspectele care au un **impact negativ**, sunt următoarele:

- creșterea suprafețelor terenurilor degradate;
- numărul mare de locuințe colective vechi, ineficiente energetic;
- conectarea slabă a regiunii la rețeaua de distribuție a gazelor naturale;
- materialul rulant pentru transport public este subdimensionat și învechit, rutele de transport public și stațiile de călători sunt parțial modernizate;
- lipsa unui centru intermodal de transport marfă pe teritoriul regiunii;
- infrastructura feroviară (căile de rulare) este învechită și are numeroase restricții de viteză;
- drumurile comunale sunt neasfaltate;
- existența unor lungimi mari de drumuri județene nereabilitate;
- disparități importante în ceea ce privește infrastructura de asistență socială;
- ponderea mare a tinerilor din regiune (18-24 ani) care nu erau încadrați profesional și nu urmau niciun program educațional sau de formare profesională (NEETs);

- creșterea ponderii ratei părăsirii timpurii a școlii;
- populația școlară din regiune scade cu o intensitate mai mare față de de la nivel național;
- serviciile medicale sunt în general, sub standardele europene;
- zonele rurale au deficit de personal medical (medici de familie);
- rata de mortalitate este ridicată și contribuie major la scăderea populației;
- scăderea constantă a numărului de locuitori, mai ales în județele Caraș Severin și Hunedoara.

De asemenea, documentul evidențiază faptul că pe teritoriul regiunii se regăsesc zone miniere și orașe industriale, acestea putând fi beneficiare ale Fondului de Tranziție Justă (FTJ). Cele două județe propuse sunt Caraș-Severin și Hunedoara.

Pe raza județului Caraș-Severin arealele industriale constituite sunt:

- zona industrială Reșița-Bocșa, complexe industriale siderurgice și metalurgice, cu zona de exploatare a minereurilor feroase în Dognecea, Ocna de Fier, Lupac;
- orașul Oțelu Roșu centrat pe industria siderurgică-metalurgică;
- arealul industrial Oravița-Anina, cu industrie minieră pentru industria energetică;
- orașul Moldova Nouă, cu industrie concentrată pe minereurile cuprifere.

La nivelul județului Hunedoara arealele formate sunt următoarele:

- Bazinul Minier Valea Jiului format din orașele actuale Petroșani, Petrila, Aninoasa, Vulcan, Lupeni și Uricani;
- depresiunea Petroșani, unde au funcționat 15 mine din care se exploata huilă, o zonă exclusiv monoindustrială axată pe minerit;
- centrele industriale în cele mai importante localități - Deva, Hunedoara, Călan[25].

La nivelul Regiunii Vest nu este elaborată o strategie distinctă pentru turism pentru perioada viitoare, dezvoltarea acestuia fiind vizată în cadrul Strategiei Regionale pentru Dezvoltare.

Țintele pe care Regiunea și le-a propus pentru anul 2030, în materie de turism sunt următoarele:

- Regiunea Vest să fie consacrată național pentru destinații turistice în domeniul: cultural, balnear/wellness, ecoturism, MICE;
- oferta turistică să fie una integrată, cu accent pe familie, bazată pe identitate regională/locală;

[25] ADR Vest, Planul pentru Dezvoltarea Regională a Regiunii Vest în perioada 2021-2027, disponibil la adresahttp://apmtmold.anpm.ro/upload/191472_Planul%20pentru%20dezvoltare%20regionala%20Regiunea%20Vest%202021-2027.pdf, accesat în data de 10.03.2023

- stațiunile turistice cu tradiție balneară/ de agrement să fie revitalizate;
- cultura și creativitatea să fie plasate în centrul politicilor de dezvoltare;
- să existe un model de dezvoltare al localităților bazat pe valorificare patrimoniu cultural și cultură;
- orașele să dispună de o gamă variată de facilități culturale, recreaționale și educaționale ;
- patrimoniul construit relevant pentru identitatea regiunii și a localităților să fie inventariat în întregime;
- constituirea unui hub de specialiști recunoscuți național în conservarea și reabilitarea patrimoniului.

Prin intermediul Strategiei Regionale pentru Specializare Inteligentă RIS3, Regiunea Vest își propune să își consolideze ecosistemul regional de inovare și să devină mai productivă, mai dinamică și mai conectată la nou, prin accentuarea rolului cercetării-inovării aplicative, prin preluarea tehnologiilor înalte și prin concentrarea asupra întăririi potențialului inovativ al IMM-urilor.

La nivelul Regiunii Vest au fost identificate 6 domenii de specializare inteligentă, respectiv:

- Agricultura și industria alimentară;
- TIC și Automotive;
- Eficiență energetică și construcții sustenabile;
- Industria manufacturieră și prelucrătoare;
- Industrii culturale și creative;
- Sănătate și calitatea vieții.

Axele prioritare împreună cu domeniile de intervenție ale Strategiei Regionale pentru Specializare Inteligentă RIS3 a Regiunii Vest, sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 17: Axele prioritare și domeniile de intervenție din cadrul Strategiei Regionale pentru Specializare Inteligentă RIS3 a Regiunii Vest

Axa prioritară	Domeniu de intervenție
AP1. Consolidarea infrastructurii regionale de cercetare, dezvoltare și inovare	1.1. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare și inovare
	1.2. Îmbunătățirea competențelor resurselor umane
	1.3. Servicii tehnologice și inovative
AP2. Creșterea competitivității companiilor prin inovare	2.1. Antreprenoriat pentru inovare
	2.2. Impulsionarea competitivității IMM-urilor
	2.3. Proprietate intelectuală: patente, brevete,

	mărci, licențe și know-how
AP3. Accelerarea digitalizării companiilor și a societății	3.1. Parteneriate, rețele și/sau consorții
	3.2. Orașe smart
	3.3. Regiune digitală
AP4. Sprijinirea sectoarelor regionale de specializare inteligentă	

Sursa: Autorul, pe baza analizei Strategiei Regionale pentru Specializare Inteligentă RIS3

În cadrul *Strategiei Regională pentru Specializare Inteligentă RIS3* au fost identificate domenii și nișe de specializare inteligentă pentru Regiunea Vest, pe care le vom prelua în cele ce urmează, ca element relevant pentru Municipiul Lupeni, întrucât **pot reprezenta potențiale direcții de acțiune promovate prin proiecte dedicate mediului de afaceri, în acord cu industriile dezvoltate de la nivelul Municipiului Lupeni**[26].

Tabelul nr. 18: Nișe de specializare inteligentă de la nivelul Regiunii Vest

Domeniu	Nișă de specializare
Agricultură și industrie alimentară	biotehnologii și ameliorarea produselor agricole și dezvoltarea zootehniei biosecuritatea și certificarea soiurilor procesarea produselor locale și a altor produse cu valoare adăugată producția biocombustibilului din plante vegetale
Eficiență energetică și construcții (clădiri) sustenabile	clădiri inteligente noi modele și tehnologii pentru clădiri modulare rețele inteligente de energie
Industria manufacturieră și prelucrătoare	materiale avansate și tehnice design și producție industrială noi tehnologii de producție și producție customizată 3D printing
Industrii culturale și creative	design și creație artistică infrastructuri suport pentru comunități creative
TIC și Automotive	IoT, automatizare/robotizare, inteligența

[26] ADR Vest, Regiunea Vest Strategia Regională de Specializare Inteligentă, disponibilă la adresa https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2022/12/Strategia-Regionala-de-Specializare-Inteligenta-a-Regiunii-Vest-2021-2027-RIS3-.pdf, accesat în data de 10.03.2023

	artificială, big data, realitate virtuală autoturisme autonome sisteme inteligente de transport fabricarea echipamentelor de comunicații design sisteme, customizare și programare
Sănătate și calitatea vieții	wellness și turism medical tratamente inovative pentru boli degenerative tehnologii emergente în IT medical e-sănătate

Sursa: Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă RIS3

Componentă a politicii europene de coeziune, specializarea inteligenta beneficiază de susținere financiară, inclusiv prin intermediul fondurilor europene nerambursabile. România are și va avea în perioada de programare 2021-2027 atât strategii regionale de specializare inteligentă, cât și o componentă națională a specializării inteligente, care va fi subsumată Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare si Specializare Inteligenta 2021-2027 (SNCISI).

4.4. Strategii relevante la nivel județean

Strategia de Dezvoltare a Județului Hunedoara pentru perioada 2021-2027 reprezintă un document strategic care edifică, sistematizează și ordonează direcțiile către care județul își propune să direcționeze resursele existente, în vederea atingerii unor obiective strategice cuantificabile, respectiv a unor ținte de dezvoltare, ținând în egală măsură cont de nevoile și așteptările fiecărei unități administrativ-teritoriale din județ, de așteptările mediului de afaceri și de percepția societății civile. Documentul prezintă și fundamentează etapele de planificare strategică care se vor parcurge pentru ca județul Hunedoara să devină un județ rezilient, performant și pregătit să facă față provocărilor. Strategia a avut drept punct de pornire analiza situației actuale a județului, astfel încât să fie identificate **nevoile de dezvoltare la nivel** local, iar ulterior s-au propus soluții care să permită atingerea unui anumit nivel al progresului și conturarea unei arhitecturi integrate a tuturor factorilor de stare demografică, teritorială, de infrastructură și economie, socială, culturală și de mediu ai comunității, urmărindu-se în permanență optimizarea soluțiilor.

Viziunea strategică de dezvoltare a județului Hunedoara este centrată pe dezvoltarea susținută a economiei locale și pe echilibrarea și modernizarea condițiilor de locuire între toate comunitățile județului, susținute de un efort instituțional eficient și implicat, interesat de dezvoltarea durabilă și sustenabilă a teritoriului.

Strategia este construită pe baza a trei direcții prioritare de dezvoltare strategică, acestea regăsindu-se detaliate în cadrul tabelului de mai jos. Așa cum se poate observa, dezvoltarea județului pentru perioada 2021-2027 vizează:

- reducerea discrepanțelor socio-economice, dintre mediul rural și urban;
- creșterea nivelului de trai al cetățenilor;
- creșterea calității învățământului din județ;
- îmbunătățirea sistemului de sănătate de la nivel județean;
- susținerea industriei;
- promovarea și sprijinirea antreprenoriatului;
- consolidarea infrastructurii din județ;
- promovarea eficienței energetice;
- creșterea importanței turismului;
- sprijinirea agriculturii și dezvoltării rurale;
- protecția mediului[27].

Tabelul nr. 19: Direcțiile prioritare de dezvoltare strategică și obiectivele specifice ale

[27] Consiliul Județean Hunedoara, Strategia de Dezvoltare a Județului Hunedoara pentru perioada 2021-2027, disponibil la adresa https://www.cjhunedoara.ro/documente/2022/SDL_HD_Consultare_merged_ compressed .pdf , accesat în data de 10.03.2023

Strategiei de Dezvoltare a Județului Hunedoara pentru perioada 2021-2027

Direcție prioritară de dezvoltare strategică	Obiectiv strategic
DPD 1.1. Dezvoltarea socială, prin creșterea stocului de capital uman și a calității actului educațional	1.1.1. Dezvoltarea infrastructurilor și serviciilor de educație
	1.1.2. Investiții în educație cu impact major și durabil în dezvoltarea socială
DPD 1.2. Reducerea disparităților între localitățile urbane și cele rurale privind accesul la locuri de muncă plătite decent și la servicii educaționale și medicale de calitate	1.2.1. Sprijinirea tranziției forței de muncă
	1.2.2. Eliminarea inegalităților dintre mediul urban și rural din județ în ceea ce privește accesibilitatea și calitatea facilităților educaționale oferite
	1.2.3. Extinderea, creșterea calității și accesibilității serviciilor de sănătate
DPD 1.3. Creșterea gradului de incluziune socială a categoriilor vulnerabile	1.3.1. Dezvoltarea serviciilor sociale adresate persoanelor vulnerabile - familiile sărace cu copii, vârstnicii singuri, persoanele cu dizabilități
	1.3.2. Sprijinirea tinerilor și creșterea atractivității localităților din județ pentru tineri, în vederea reducerii migrației interne și externe a tinerilor:
DPD 2.1. Dezvoltarea economică a județului Hunedoara prin valorificarea potențialului local de resurse minerale, utilizarea inovării și a noilor tehnologii	2.1.1. Restaurarea, protecția și valorificarea durabilă a terenurilor degradate de activitatea minieră
	2.1.2. Valorificarea resurselor de minereuri din județul Hunedoara
DPD 2.2. Dezvoltarea economică a județului Hunedoara prin valorificarea potențialului industrial local	2.2.1. Dezvoltarea activităților industriale
DPD 2.3. Dezvoltarea și susținerea mediului de afaceri local	2.3.1. Dezvoltarea infrastructurii necesare creșterii afacerilor
	2.3.2. Sprijinirea inițiativelor care utilizează în practică rezultatele inovative ale cercetării și dezvoltării tehnologice
	2.3.3. Dezvoltarea antreprenoriatului și sprijinirea funcționării noilor întreprinderi
DPD 2.4. Atenuarea sărăciei energetice prin dezvoltarea de sisteme de producere și utilizare eficientă a energiei electrice și termice	2.4.1. Dezvoltarea capacităților în regim de cogenerare de înaltă eficiență/integrarea surselor regenerabile de energie (SRE) în producția de energie termică pentru sistemele centralizate de încălzire, conform Planului național integrat în domeniul energiei și

	schimbărilor climatice (PNIESC)
	2.4.2. Promovarea eficienței energetice și asigurarea accesului nediscriminatoriu la energie
DPD 2.5. Dezvoltarea economică a județului Hunedoara prin reabilitarea infrastructurii de transport și regenerarea infrastructurii serviciilor publice (de transport și distribuție gaze	2.5.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport pentru satisfacerea cererii de deplasare a persoanelor și mărfurilor și încurajare a mobilității durabile
	2.5.2. Regenerarea infrastructurii de transport al gazelor naturale prin conducte
DPD 3. Dezvoltarea turismului și a patrimoniului cultural prin valorificarea durabilă a resurselor naturale și antropice existente la nivel județean	3.1. Dezvoltarea capacității de management și marketing a destinațiilor turistice județene
	3.2. Dezvoltarea infrastructurii turistice și valorificarea potențialului turistic natural și antropic local
	3.3. Valorificarea elementelor de patrimoniu cultural mobil și imobil
DPD 4. Dezvoltarea spațiului rural prin agricultură și pluriactivitate	4.1. Sprijinirea activităților agricole și silvice
	4.2. Diversificarea activităților economice în mediul rural
DPD 5. Îmbunătățirea calității componentelor mediului și atingerea neutralității climatice	5.1. Creșterea calității componentelor mediului la nivelul județului Hunedoara și combaterea efectelor negative
	5.2. Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea riscurilor naturale și tehnogene
	5.2. Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea riscurilor naturale și tehnogene

Sursa: Autorul, pe baza analizei Strategiei de Dezvoltare a Județului Hunedoara pentru perioada 2021-2027

Strategia de Dezvoltare a Județului Hunedoara este relevantă în contextul elaborării actualei strategii, întrucât dezvoltarea vizată la nivel județean are impact asupra priorităților de dezvoltare la nivel local, al Municipiului.

Pe de altă parte, noua strategie verde și durabilă a Uniunii Europene are drept principal obiectiv reducerea la zero a emisiilor de gaze cu efect de seră, astfel încât, până în anul 2050 continentul european să fie primul continent neutru din punct de vedere al climei.

În acest context, și România trebuie să se alinieze tendințelor europene și să contribuie la atingerea țintelor generale impuse prin gestionarea în mod echitabil a tranziției sectorului energetic românesc către producerea de energie curată, din surse regenerabile.

Pe teritoriul României cele mai multe gaze cu efect de seră provin din exploatarea cărbunelui (peste 66% din total). Cărbunele este exploatat în

județele Hunedoara (unde există singurul bazin minier de unde se exploatează huilă) și Gorj.

Astfel, județul Hunedoara este județul cel mai vulnerabil și afectat de tranziția către economia verde, fiind nevoie de măsuri care să atenueze implicațiile sociale și economice. De altfel, trebuie menționat și faptul că în județ sunt activități care emit cantități mari de gaze cu efect de seră pentru care nu există alternative, activități pentru care producția va înceta, dar și activități pentru care pot fi găsite alternative tehnologice la procesele cu intensitate mare a carbonului, în vederea menținerii producției economice și a creșterii nivelului de ocupare a forței de muncă, fiind însă nevoie ca acestea să treacă printr-o transformare.

În scopul sprijinirii tranziției, la nivel european a fost înființat **Fondul pentru Tranziție Justă**, iar în România acest lucru a fost transpus prin intermediul Programelor de Tranziție Justă.

Pentru județul Hunedoara a fost elaborat un model pentru planul teritorial de tranziție justă. Documentul menționează existența celor două tipuri de sectoare, respectiv *în declin și în transformare*.

Tranziția către o economie verde va produce schimbări majore și va afecta în special zonele considerate vulnerabile, iar la nivelul județului Hunedoara severitatea impactului economic și a impactului asupra ocupării forței de muncă a fost determinat pe baza analizei factorilor prezentați în continuare.

Contribuția la obiectivul național de reducere a emisiilor - județul Hunedoara este unul dintre cele mai importante centre de producție de electricitate și agent termic pe bază de huilă din România, iar acest tip de producție urmează să fie eliminat gradual din structura de producție de electricitate a României. La nivelul teritoriului ocupat de județul Hunedoara există 6 blocuri energetice (5 blocuri energetice pe bază de cărbune ale termocentralei Mintia (5*210MW) și Termocentrala de la Paroșeni (1*150MW)), care au generat în anul 2020 51,23% din întregul volum de emisii ETS al județului. Închiderea acestor blocuri energetice va conduce la o reducere de 592.000 tone CO2/an în perioada 2022 - 2030, iar începând cu 2031, vor fi evitate în medie 840.000 tone CO2/an.

Declinul sectorului minier - industria minieră se află într-un declin continuu începând cu anul 1991, iar în perioada următoare sunt prevăzute măsuri de închidere a ultimelor exploatări miniere (de la Lupeni, Lonea, Vulcan și Livezeni). Închiderea subterană, reabilitarea și ecologizarea suprafețelor afectate vor fi efectuate până la sfârșitul anului 2026. În cazul exploatărilor miniere Vulcan și Livezeni, se estimează că lucrările de punere în siguranță se vor încheia la sfârșitul anului 2030, iar reabilitarea și ecologizarea la finalul anului 2032.

Declinul populației - județul Hunedoara a prezentat o tendință accentuată de scădere a populației globale în perioada 2012 - 2020 (-8,9%). Cea mai puternică scădere a numărului de locuitori s-a observat în cazul municipiului Lupeni, care a pierdut peste 22% din totalul populației, urmat de Uricani cu -19,97% și Vulcan (-19,07%). Scăderi mai mari decât media județeană se regăsesc și în zona bazinului minier Brad (-20,85%) sau a localităților dependente de industria grea: Hunedoara (16,6%).

Trei sferturi din populație aflată în zone defavorizate - populația din județul

Hunedoara care locuiește în zone defavorizate este formată din aproximativ 250.000 de persoane. Zonele defavorizate sunt constituite din localitățile rurale dar și de orașele din Valea Jiului - Lupeni, Petroșani, Vulcan, Petrila, Aninoasa și Uricani.

Venituri constant sub media națională și sărăcia energetică - salariul mediu net la nivelul județului s-a aflat sub media națională, fiind cu 18% mai mic în perioada 2010-2020. Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 70% în timpul iernii și de 45% raportat la întregul an.

Nivel ridicat al șomajului - județul Hunedoara este teritoriul afectat de tranziție care a înregistrat cea mai mare scădere a populației active (13,8%) în perioada 2012 -2020, iar în decembrie 2021 erau înregistrați 6.231 de șomeri, rata șomajului fiind de 3,64%, mai mare cu 0,95% față de media națională.

Ponderea mare a forței de muncă expuse în industrie și nivelul tehnologic modest al producției de bunuri și servicii - procentul total al persoanelor care activează în industrie în județul Hunedoara este de 28,7%, cu o tendință de scădere de 30% în perioada 2008 - 2019. Tehnologia înaltă a fost utilizată în 1,2% din totalul producției, tehnologia mediu înaltă a fost utlizată în 24,08% din producție, iar , serviciile bazate pe cunoștințe, inclusiv cercetare-dezvoltare, au o pondere de aprox. 12% în serviciile furnizate la nivelul județului.

Concentrare de industrii mari consumatoare de energie și nivel ridicat de poluare a aerului - la nivelul județului sunt derulate activități industriale care consumă cantități mari de energie (industria metalurgică, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, componentelor de autovehicule, fabricarea cimentului și a altor produse din minerale nemetalice). Nu toate aceste activități generează gaze cu efect de seră, însă toate contribuie la degradarea calității aerului din județ.

Insuficienta dezvoltare a capacităților de producție de energie regenerabilă - capacitatea de producție de energie fotovoltaică în funcțiune în mai 2020 era de doar 1,51 MW, însemnând 0,11% din întreaga capacitate instalată de energie fotovoltaică.

Ocuparea forței de muncă - se constată un dezechilibru considerabil între pierdere (7.400 locuri de muncă) și generare (1.700 locuri de muncă) în ceea ce privește ocupațiile care necesită un nivel de pregătire de bază sau mediu.

Documentul menționează existența celor două tipuri de sectoare e generatoare de efecte socio-economice, respectiv *în declin și mari consumatoare de energie*.

Sectorul de pe teritoriul județului Hunedoara care se află în declin, care ar urma să își înceteze sau să își reducă în mod semnificativ activitățile legate de tranziție (generând astfel pierderea locurilor de muncă), este cel al producției de energie electrică și termică pe bază de cărbune. Sectoare mari consumatoare de energie și cu un număr semnificativ de angajați sunt: industria componentelor pentru autovehicule de transport rutier (5.297 de angajați), fabricarea de produse din minerale nemetalice (1.464 angajați) și industria alimentară (3.400 de angajați). Sectoarele care se află în transformare, care ar urma să fie supuse unei transformări a activităților, a proceselor și a producției sunt cele din Industria energetică, dar și din Industria prelucrătoare, în special Industria metalurgică și siderurgică.

Obiectivul general al planului teritorial de tranziție justă constă în protejarea

populației și economiei județului în contextul provocărilor tranziției la neutralitatea climatică și favorizarea valorificării depline a oportunităților de dezvoltare create de parcursul către o economie cu emisii reduse.

În cadrul Planului Teritorial pentru o Tranziție Justă în Județul Hunedoara au fost identificate nevoi pentru care au fost setate operațiuni.

Nevoile identificate se referă la:

- modernizarea și realizarea unei diversificări economice durabile din punct de vedere al mediului, în special a sectorului antreprenorial productiv mic și mijlociu, în vederea creșterii competitivității și capacității economiei locale de a genera locuri de muncă durabile, sigure și cu un nivel de salarizare atractiv
- îmbunătățirea accesului persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și angajatorilor la programe de calificare/recalificare, perfecționare și specializare de calitate și care să fie corelate dinamic și anticipativ cu cererea de calificări și specializări preconizate în economia județului, însoțite de servicii de asistență pentru căutarea unui loc de muncă și de măsuri de incluziune activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, prioritare fiind nevoile persoanelor cu pregătire medie sau de bază afectate de reducerea sau transformarea activităților economice expuse negativ tranziției la neutralitatea climatică
- generarea de locuri de muncă în cadrul unor servicii publice moderne și durabile furnizate prin utilizarea potențialului de producție de energie regenerabilă din județ (ca de exemplu producția și furnizarea de agent termic din resurse regenerabile pentru școli, grădinițe, spitale, cămine de bătrâni, creșe etc.) sau prin utilizarea de tehnologii verzi și sustenabile
- stimularea activității de cercetare - dezvoltare cu implicarea universităților și a organizațiilor de cercetare publice și private în vederea identificării soluțiilor optime de transformare a activităților economice expuse negativ tranziției, dar și, după caz, în vederea valorificării oportunităților de dezvoltare create de procesul de tranziție
- combaterea sărăciei energetice prin instalarea de panouri fotovoltaice/fototermice la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare[28].

Tabelul nr. 20: Problemele și obiectivele Planului Teritorial pentru o Tranziție Justă în Județul Hunedoara

Operațiuni	Măsuri de investiții
A. Sprijin pentru dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor,	Active corporale și necorporale legate de crearea unei unități noi, de extinderea capacității unei unități existente și / sau de diversificarea producției unei unități prin bunuri și servicii care nu au fost fabricate / furnizate anterior în unitate sau de o schimbare fundamentală a procesului general de producție al unei unități existente

[28] Consiliul Județean Hunedoara, Planul Teritorial pentru o Tranziție Justă în Județul Hunedoara, disponibil la adresa https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/04/27fa4d3854cd8463f5f869632030315c.pdf, accesat în data de 13.03.2023

a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic, care conduc la diversificare, modernizare și reconversie economică	Costuri salariale aferente locurilor de muncă nou create generate de sprijinul pentru activitățile de mai sus, costuri legate de formarea profesională a personalului nou angajat, precum și alte activități / costuri conform regulilor de ajutor de stat aplicabile Activități legate de recalificarea profesională a personalului nou angajat în producție Certificarea produselor, serviciilor sau diferitelor procese specifice legate de activitatea de creare / extindere / diversificare a bunurilor și serviciilor furnizate Activități de promovare și digitalizare a procesului productiv/de furnizare a bunurilor și/sau serviciilor nou create/ extinse/diversificate, inclusiv instrumente de vânzare on-line și/sau activități de promovare a produselor Investiții în activitatea de cercetare-dezvoltare proprie cu scopul maturizării rezultatelor cercetărilor și integrarea acestora în activitatea productivă, precum și investiții legate de preluarea/integrarea rezultatelor cercetărilor provenite de la terți cu scopul creșterii competitivității
B. Sprijinirea dezvoltării întreprinderilor nou-înființate, inclusiv prin incubatoare /acceleratoare de afaceri	Crearea și pătrunderea pe piață a microîntreprinderilor (servicii pentru înregistrarea întreprinderii, realizarea planurilor de afaceri, consultanță pentru demararea afacerii, precum și investiții în active corporale și necorporale) Crearea/modernizarea/extinderea incubatoarelor/acceleratoarelor de afaceri, inclusiv dezvoltarea serviciilor de consultanță care conduc la crearea de noi locuri de muncă, diversificarea afacerilor și dezvoltarea unui mediu antreprenorial în cadrul comunităților locale. Infrastructura incubatorului de afaceri presupune clădirile, spațiile de producție, instalațiile, sistemele de alimentare cu energie electrică, rețele de telecomunicații, rețele de alimentare cu gaze, apă, de canalizare, parcările și servicii de internet în conformitate cu prevederile Legii 102/2016 privind incubatoarele de afaceri. De asemenea, se are în vedere dotarea incubatoarelor / acceleratoarelor de afaceri cu echipamente necesare derulării activității.
C. Sprijinirea tranziției forței de muncă	Creșterea capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile sectoriale de formare profesională în raport cu procesul dinamic de transformare economică în colaborare cu partenerii economicosociali și autoritățile relevante Dezvoltarea și dotarea centrelor de formare profesională pentru a răspunde nevoii de a diversifica și a crește gradul de cuprindere a serviciilor de formare oferite Actualizarea competențelor și/sau recalificarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și în servicii de asistență și în măsuri active de ocupare pentru acestea. Persoanele vizate pot fi direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau pot fi indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii Actualizarea competențelor și/sau recalificarea lucrătorilor ocupați în sectoarele/industriile afectate de tranziție, precum și în cele cu potențial ridicat de generare de locuri de muncă durabile Servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii -

	transport, masă, etc.
D. Asigurarea accesului comunităților afectate de tranziție la servicii publice esențiale	Capacități de mici dimensiuni de producție și stocare de energie regenerabilă, inclusiv rețelele de transport aferente, necesare pentru furnizarea serviciilor publice esențiale în cadrul școlilor, spitalelor, căminelor de bătrâni, creșelor, centrelor sociale, centrelor de formare profesională, etc. Achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public inter-urban în vederea conectării zonelor defavorizate cu principalele aglomerări urbane din județ pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare Instalarea de panouri fotovoltaice/fototermice la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, pentru combaterea sărăciei energetice, crearea de comunități de energie și creșterea nivelului de acceptare față de tranziția energetică prin dobândirea statului de prosumator
E. Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare	Regenerarea/decontaminarea/restaurarea imobilelor dezafectate, cu respectarea principiului poluatorul plătește, și reconversia acestora în vederea generării de locuri de muncă durabile

Sursa: Autorul, pe baza analizei Planului Teritorial pentru o Tranziție Justă în Județul Hunedoara

Planului Teritorial pentru o Tranziție Justă în Județul Hunedoara este corelat cu următoarele documente strategice elaborate la nivel național sau regional:

- Planul Național de Redresare și Reziliență;
- Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2021 – 2027;
- Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 – 2025;
- Strategia regională pentru dezvoltare 2021-2027 - Regiunea Vest 2021 – 2027;
- Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Vest 2021-2027;
- Strategia de dezvoltare a județului Hunedoara 2020-2026;
- Strategia de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului (2022-2023);
- Programul Educație și Ocupare (PEO) 2021-2027;
- Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF) 2021-2027;
- Programul Incluziune și Demnitate Socială (PIDS) 2021-2027;
- Programul Dezvoltare Durabilă (PDD) 2021-2027;
- Programul Transport (PT) 2021-2027.

4.5. Strategii relevante la nivel local

În subcapitolul curent se va face o analiză a **Strategiei de Dezvoltare Economică, Socială și de Mediu a Văii Jiului,** întrucât aceasta reprezintă instrumentul prin intermediul căruia, Valea Jiului va trece printr-un proces de transformare, pornind de la nevoile identificate în teritoriu. Valea Jiului reprezintă o zonă monoindustrială, în care facilitățile teritoriale și de infrastructură sunt reduse, rata șomajului este una ridicată, iar oportunitățile economice și serviciile oferite în diferite domenii sunt reduse.

Principalele activități realizate în zonă sunt legate de exploatarea minieră, iar în contextul închiderii minelor, încă operaționale este nevoie de o reconfigurare socio-economică și de mediu, care să aibă rolul de a asigura tranziția justă de la cărbune.

Conform viziunii strategiei, Valea Jiului va deveni o regiune revitalizată social, durabilă și interconectată, cu un mediu economic competitiv, susținut de investiții, inovare și recunoscută pentru specificul local.

Strategia este constituită din patru piloni de dezvoltare, care au menirea de a contribui la îndeplinirea obiectivelor setate. Cei patru piloni sunt:

- I - Îmbunătățirea calității vieții și crearea unui mediu sănătos și durabil pentru generațiile viitoare;
- II - Diversificarea economică, inovare și antreprenoriat;
- III - Valorificarea durabilă a specificului local;
- IV - Accesibilitatea, mobilitatea și conectivitatea.

Cei patru piloni vor contribui la:

- îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, punându-le la dispoziție locuri de muncă sigure, durabile și satisfăcătoare;
- creșterea cunoștințelor și competențelor populației și susținerea educației pe termen lung;
- îmbunătățirea sistemului sanitar prin asigurarea unor servicii medicale la standarde calitative înalte;
- crearea unui brand local, promovând și conservând tradițiile și specificul zonei;
- combaterea excluziunii sociale;
- închiderea în siguranță a minelor încă operaționale, cu protejarea și valorificarea frumusețiilor naturale și asigurarea nevoilor locuitorilor;
- dezvoltarea economică a zonei prin susținerea antreprenoriatului și atragerea de investiții;
- dezvoltarea infrastructurii rutiere și feroviare.

În tabelul de mai jos sunt prezentate elementele de ordin strategic, respectiv pilonii, obiectivele și direcțiile strategice ale Strategiei de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului.

Tabelul nr. 21: Pilonii, obiectivele și direcțiile strategice ale Strategiei de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului

Pilon	Obiectiv	Direcție strategică
I. Îmbunătățirea calității vieții și crearea unui mediu sănătos și durabil pentru generațiile viitoare	Crearea unui climat socio-profesional dinamic și performant pentru optimizarea standardelor de viață și asigurarea în mod responsabil a tranziției Văii Jiului spre economia verde	I.1. Calibrarea potențialului uman local pentru creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și combaterea excluziunii sociale
		I.2. Optimizarea serviciilor medicale și dezvoltarea serviciilor sociale pentru depășirea situației de vulnerabilitate
		I.3. Modernizarea învățământului în regiune, îmbunătățirea accesului la educație și realizarea de investiții în competențe
		I.4. Sprijinirea tranziției către o economie verde pentru protejarea mediului
II. Diversificarea economică, inovarea și antreprenoriatul	Crearea unui mediu economic diversificat, axat pe consolidarea creșterii și competitivității întreprinderilor mici și mijlocii cu activități și produse cu valoare adăugată mare, susținut de inițiative în favoarea inovației și a antreprenoriatului local, inclusiv cu dezvoltarea în microregiune a întregului lanț valoric de la nivelul industriei respective	II.1. Reconfigurarea sectorului energetic al regiunii prin valorificarea potențialului de dezvoltare pe diverse paliere
		II.2. Atragerea de investiții în domenii specifice profilului și nevoilor fiecărui oraș din Valea Jiului, cu potențial pentru dezvoltarea economică sustenabilă a zonei
		II.3. Susținerea antreprenoriatului prin dezvoltarea competențelor specifice și sprijinirea afacerilor locale individuale și a unor noi inițiative economice
III. Valorificarea durabilă a specificului local	Dezvoltarea coerentă și durabilă a turismului și industriilor creative în Valea Jiului, prin stimularea producătorilor locali, punerea în valoare a patrimoniului natural și cultural al zonei și conectarea cu regiunile învecinate.	III.1. Elaborarea unui concept turistic integrat al Văii Jiului
		III.2. Modernizarea și diversificarea infrastructurii și serviciilor de turism
		III.3. Dezvoltarea domeniilor cultură, activități sportive, agrement și industrii creative, adaptate specificului local
		III.4. Valorificarea resurselor locale din domeniul agroalimentar și meșteșugăresc
IV. Accesibilitatea, mobilitatea și conectivitatea	Dezvoltarea durabilă a mobilității urbane multi-modale, într-un mod unitar, facilitând accesibilitatea în toate zonele microregiunii prin consolidarea conectivității între orașele/	IV.1. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii rutiere și feroviare pentru conectarea Văii Jiului la nivel teritorial, regional și transfrontalier
		IV.2. Dezvoltarea și eficientizarea sistemului de transport public în mod

	municipiile componente și zonele imediat învecinate	integrat, durabil și inteligent
		IV.3. Reabilitarea și construirea străzilor și a zonelor pietonale cu îmbunătățirea condițiilor de accesibilitate pentru persoanele cu mobilitate redusă / dizabilități, amenajarea spațiilor publice
		IV.4. Dezvoltarea rețelelor de utilități, de telecomunicații și a rețelelor de iluminat stradal

Sursa: Autorul, pe baza analizei Strategiei de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului

Unele dintre cele mai importante acțiuni propuse în cadrul Strategiei, pentru Municipiul Lupeni vizează:

- reducerea până în 2027 a angajaților din cadrul E.M. Lupeni cu 705 față de 2019 (până în 2027 numărul de angajați ar trebui să scadă la 20)
- optimizarea serviciilor acordate pacienților prin introducerea de noi specialități (medicină preventivă, servicii paliative moderne, medicină pentru recuperare) în cadrul Spitalului Municipal Lupeni
- introducerea de ateliere în instituțiile de învățământ din Lupeni și asigurarea standardelor de dotare a atelierelor cu mijloace didactice și echipamente necesare învățământului profesional;
- dotarea cu aplicații/ echipamente digitale a instituțiilor de învățământ primar și secundar și dotarea atelierelor școlare din cadrul liceelor tehnologice cu echipamente performante;
- înființarea de creșe/grădinițe în acord cu direcțiile Programului Reformei Școlare Timpurii și Planului Național pentru Investiții și Relansare Economică, pentru sprijinirea familiilor care nu dispun de posibilități de asigurare a îngrijirii copiilor în regim privat;
- îndiguirea în zonele Jiului de Vest afectate la ultimele inundații, pentru asigurarea protecției populației împotriva inundațiilor, în linie cu măsurile vizate prin Planul de Management al Riscurilor la Inundații;
- închiderea exploatărilor miniere operaționale de la Lupeni;
- demararea și derularea programelor de ecologizare pentru toate elementele poluante (mina Lupeni), în acord cu metodologia propusă în SNPNAGSCR, cu luarea în considerare a perspectivei valorificării economice a acestora;
- promovarea stațiunii Straja;
- renovarea și transformarea într-un nod intermodal de transport a gării Bărbăteni-Lupeni;
- realizarea Centrului Educațional Lupeni;
- evaluarea oportunității reabilitării și modernizării infrastructurii feroviare pe ruta Petroșani – Lupeni[29].

[29] Primăria Municipiului Lupeni, Strategia pentru dezvoltarea economică, socială și de mediu a Văii Jiului (2021-2030), disponibilă la adresa https://www.municipiullupeni.ro/dm_lupeni/portal.nsf/AllByUNID/397D90A7538BBE44C22589670042E55C/$FILE/Strategia%20pentru%20dezvoltarea%20economic%C4%83,%20social%C4%83%20%C8%99i%20de%20mediu%20a%20V%C4%83ii%20Jiului%20(2021-2030).pdf, accesată în data de 13.03.2023

4.6. Alte propuneri de programe destinate dezvoltării locale

Referitor la alte inițiative constituite la nivel european, cu impact asupra teritoriului național, menționăm:

A. Programul Interreg EUROPE 2021-2027

Programul surprinde prin măsurile propuse răspunsul unei crize de sănătate fără precedent, cauzată de pandemia virusului Sars-COV-2. Pandemia a creat contextul apariției unor efecte de lungă durată, asupra unor sectoare economice de importanță strategică (de exemplu, turismul, sectorul cultural și creativ) dar și asupra altor aspecte fundamentale, precum modalitatea de transport aleasă de cetățeni, obiceiurile privind consumul, în regiunile Europei.

Dat fiind faptul că în următoarele decenii, UE trebuie să abordeze provocările care decurg din aceste efecte, împreună cu tranziția ecologică, tranzițiile digitale și schimbările demografice, politicile publice vor fi esențiale pentru a ajuta economia Europei și societatea în general să-și revină din criză. În acest sens, politica de coeziune a UE rămâne esențială pentru sprijinirea redresării economice și sociale în regiunile UE.

Interreg Europe continuă să fie un instrument cu potențialul de a accelera dezvoltarea armonioasă prin promovarea unui schimb la scară largă și a transferului de experiență, a învățării de la egal la egal și a evaluării comparative în întreaga Europă.

Obiectivul general al Programului Interreg EUROPE 2021-2027 constă în îmbunătățirea implementării politicilor de dezvoltare regională, inclusiv investiții vizând crearea de locuri de muncă și accelerarea creșterii economice, prin promovarea schimbului de experiență, a abordărilor inovatoare și a dezvoltării capacităților în legătură cu identificarea, diseminarea și transferul de bune practici în rândul actorilor politici regionali.

Dacă în perioada de programare anterioară, 2014-2020, prioritățile se pot rezuma având în vedere 4 tematici de bază, respectiv: Cercetare-inovare, Competitivitatea IMM-urilor, Economie cu emisii reduse de carbon, Mediu și eficiență energetică, în actuala perioadă de programare, 2021-2027, programul presupune setarea focusului asupra unei singure priorități, o **prioritate transversală privind consolidarea capacităților**, pentru dezvoltarea regională armonioasă. Prioritățile actuale presupun corelarea unor elemente-cheie: Cetățeni-Guvernare-Smart-Verde-Interconectare-Social, având ca scop consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a stakeholderilor relevanți pe plan local.

Grupul țintă principal al programului Interreg Europe este reprezentat de orice organizație responsabilă de politica de dezvoltare regională, respectiv autoritățile publice naționale, regionale, locale și alte organisme relevante responsabile cu dezvoltarea și/sau implementarea politicilor de dezvoltare regională, în domeniile tematice abordate de program.

Programul vizează și alte tipuri de organizații relevante, cu condiția ca relevanța și competența lor în politica de dezvoltare regională să poată fi demonstrată. Acestea includ, de exemplu (lista este non-exhaustivă):

- Organizații de sprijinire a afacerilor (de exemplu, agenții de dezvoltare, agenții de inovare, camere de comerț, clustere);
- Organizații de mediu (de exemplu, agenții de mediu, agenții energetice, ONG-uri);
- Instituții de educație și cercetare (de exemplu, universități, centre de cercetare);
- Alte organizații relevante pentru politicile de dezvoltare regională.

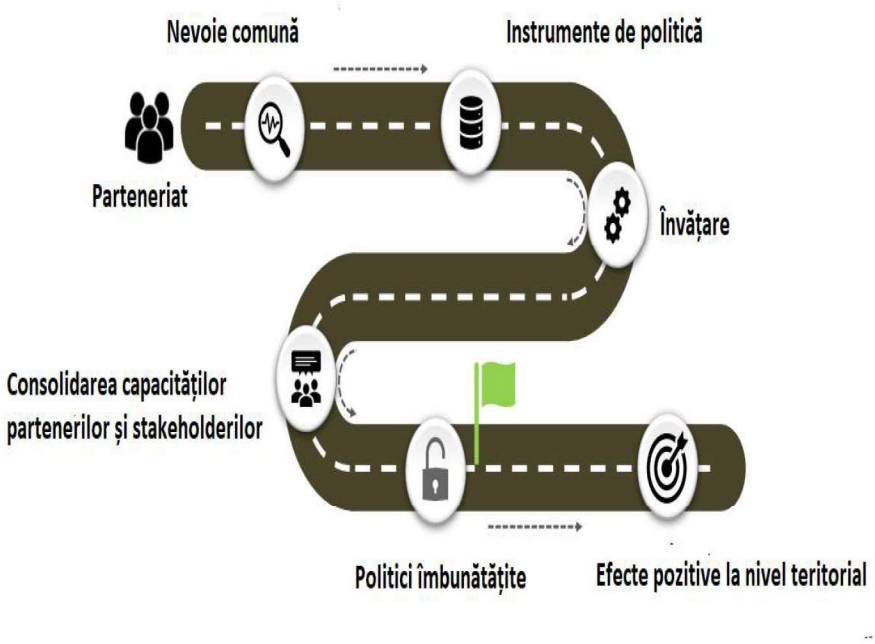

Figura nr. 5: Logica de acțiune a programului Interreg EUROPE 2021-2027

Sursa: INTERREG EUROPE

Tabelul nr. 22: Acțiuni în cadrul Interreg EUROPE 2021-2027

Prioritate	Obiectiv specific	Acțiuni
Consolidarea capacităților instituționale pentru politici de dezvoltare regională mai eficiente	Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice, în special a celor mandatate să gestioneze un anumit teritoriu, și a părților interesate.	Proiecte de cooperare interregională Platformă de învățare a politicilor

Sursa: Autorul

B. Strategia UE în domeniul biodiversității pentru 2030

Strategia pune accent pe refacerea naturii și care va constitui un element central al planului UE de redresare în urma pandemiei de coronavirus, oferind oportunități imediate

de afaceri și de investiții pentru relansarea economiei europene, prin 3 sectoare economice cheie:

- construcțiile;
- agricultura;
- produsele alimentare și băuturile.

Aceste sectoare depind în mare măsură de natură și generează peste 7.000 de miliarde EUR. Obiectivele constau în refacerea ecosistemelor terestre și marine degradate de pe întreg teritoriul Europei, prin:

- deblocarea a 20 de miliarde EUR pe an pentru biodiversitate din diferite surse, inclusiv fonduri UE și finanțare națională și privată. Aspectele legate de capitalul natural și de biodiversitate vor fi integrate în practicile comerciale;
- luarea măsurilor necesare pentru ca UE să devină lider mondial în abordarea crizei globale a biodiversității. Comisia va mobiliza toate instrumentele de acțiune externă și parteneriatele internaționale pentru a obține un nou cadru ambițios al ONU privind biodiversitatea la Conferința părților la Convenția privind diversitatea biologică din 2021.

C. Strategia Europeană Pentru Tineret 2019 - 2027

Adoptată printr-o Rezoluție a Consiliului Uniunii Europene din 26 noiembrie 2018 , este în vigoare pentru perioada 2019 -2027. Documentul are în vedere trei direcții de acțiune:

- încurajarea implicării și participării tinerilor în viața civică și democratică;
- conectarea tinerilor la nivelul Uniunii Europene și dincolo de ea în vederea creșterii implicării voluntare, a încurajării mobilităților de învățare, solidarității și înțelegerii interculturale;
- sprijinirea tinerilor prin calitatea, inovarea și recunoașterea lucrului de tineret.

De altfel, sunt mai multe noutăți pe care Comisia Europeană le-a propus în noua Strategie, cum ar fi: instituirea unui coordonator al UE pentru tineret în cadrul Comisiei Europene, monitorizarea cheltuielilor UE în domeniul tineretului; o legătură mai clară între implementarea politicii europene de tineret și activitățile relevante din cadrul programelor Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate.

D. Orizont Europa (Horizon Europe) 2021-2027

Horizon Europe este principalul program de finanțare al UE pentru cercetare și inovare (C&I) pentru perioada 2021-2027. Este inițiativa emblematică a UE, menită să sprijine C&I din etapa de concept până la comercializare și completează finanțarea națională și regională. Orizont Europa reprezintă continuarea programului Orizont 2020 al UE. Structura propusă a programului Orizont Europa presupune trei piloni:

- excelență științifică;
- provocări globale și competitivitate industrială europeană;
- O Europă inovatoare.

Tabelul nr. 23: Pilonii Orizont Europa 2021-2027

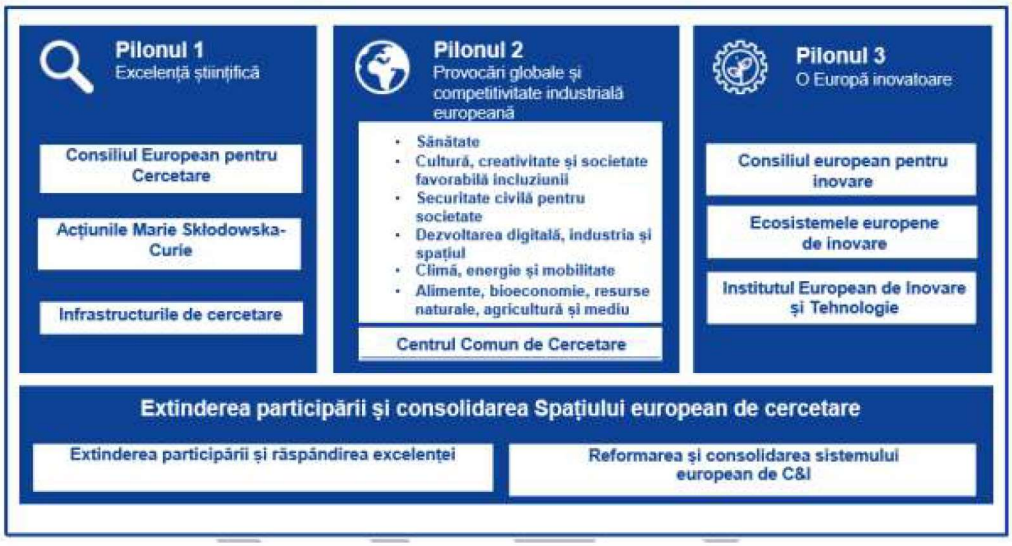

Sursa: Adaptare a autorului

E. Programul Interreg URBACT IV 2021-2027

Programul are drept obiectiv promovarea dezvoltării urbane durabile integrate prin cooperare. În cadrul acestui program pot participa toate statele din UE și alte 2 state partenere, acestea fiind Norvegia și Elveția. Obiectivul de politică: O mai bună guvernanță a cooperării (ISO1): (iv) prin consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate de a implementa strategii macroregionale și strategii pentru bazinul mării, precum și alte strategii teritoriale.

De asemenea, Programul Interreg URBACT IV promovează dezvoltarea urbană durabilă integrată, prin cooperare, prin acțiuni pentru consolidarea capacității de natură trans-tematică prin intermediul rețelelor transnaționale și activități generale de consolidare a capacității și schimb de cunoștințe. Temele ce pot fi abordate în cadrul rețelelor transnaționale sunt din sfera largă a dezvoltării urbane durabile integrate, vizând: dezvoltare teritorială (mobilitate, valori culturale, zone prioritare, spațiul public, planificare urbană, regenerare urbană), economie (antreprenoriat și IMM-uri, cercetare și inovare, locuri de muncă), mediu (economie circulară, reducere emisiilor de carbon, adaptare climatică, eficiență energetică, managementul deșeurilor), guvernanță (promovarea valorilor orașului, sănătate, economie socială, participare, integrare) și incluziune (educație, îmbătrânirea populației, migrarea, minorități, sărăcie, tineri).

F. Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene

Granturile reprezintă contribuția Islandei, Principatului Liechtenstein și Regatului Norvegiei la reducerea disparităților economice și sociale în Spațiul Economic European și la consolidarea relațiilor bilaterale cu cele 15 state beneficiare din Estul și Sudul Europei și statele baltice. Aceste mecanisme de finanțare sunt stabilite în baza Acordului privind Spațiul Economic European, ce reunește statele membre UE și Islanda, Liechtenstein și Norvegia ca parteneri egali pe piața internă. În total, cele

trei state au contribuit cu €3,3 miliarde între 1994 și 2014 și €2,8 miliarde pentru perioada de finanțare 2014-2021.Granturile SEE sunt finanțate în comun de toți cei trei donatori, iar Granturile Norvegiene sunt finanțate exclusiv de Norvegia și sunt disponibile în cele 13 țări care au aderat la UE după 2003. Fondurile sunt distribuite pe programe de finanțare, încadrate în sectoarele prioritare specifice și domeniile, obiectivele și rezultatele așteptate stabilite cu fiecare stat beneficiar în parte.

Cooperarea dintre România și țările Spațiului Economic European (SEE) a început ca urmare a aderării la Uniunea Europeană la 01 ianuarie 2007, România devenind parte contractantă la Acordul privind SEE în data de 25 iulie 2007. Astfel, România a beneficiat de o alocare de 906 mil. euro, pentru trei perioade de finanțare:

- perioada 2007-2009 - 98,5 milioane de euro, prin care au fost finanțate 69 de proiecte în domenii precum protecția mediului, sănătate, patrimoniu cultural și o rată de absorbție de 88%;
- perioada 2009-2014 - 305,95 milioane euro, prin care au fost finanțate 830 de proiecte în 22 de programe de finanțare, încheiate în decembrie 2017;
- perioada 2014-2021 – 502 milioane euro alocate către 12 programe de finanțare (încă în curs de derulare), în domeniile:
  - dezvoltare locală, reducerea sărăciei, incluziunea romilor, copii și tineri în situații de risc, drepturile omului;
  - energie regenerabilă, eficiență energetică, securitate energetică;
  - dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM;
  - sănătate publică;
  - cercetare;
  - patrimoniu cultural, antreprenoriat cultural și cooperare culturală;
  - justiție, servicii corecționale, combaterea violenței domestice și de gen;
  - afaceri interne, cooperare polițienească și combaterea criminalității;
  - educație, burse, ucenicie și antreprenoriat pentru tineri;
  - dialog social și muncă decentă;
  - cetățenie activă - societate civilă;
  - mediu și schimbări climatice.
- **Consiliul Directorilor Executivi al Băncii Mondiale** a aprobat în 2020 **un nou Cadru de Parteneriat de Țară** (CPȚ) cu România, cu o perioadă de cinci ani, care va avea ca priorități investițiile în oameni, susținerea unei dezvoltări mai dinamice a sectorului privat și un grad de pregătire mai avansat în fața dezastrelor naturale și a schimbărilor climatice. Strategia are un caracter selectiv în țintirea provocărilor existente în România, iar scopul acesteia este de a aborda problemele-cheie care afectează creșterea sustenabilă și incluzivă. CPT cu România se va axa pe trei domenii principale, concentrându-se pe îmbunătățirea capitalului uman, dezvoltarea sectorului privat și competitivitate, precum și pe rezistența în fața șocurilor.

Printre obiectivele specifice menționăm:

1. Îmbunătățirea tranziției către educația terțiară pentru categoriile sărace și vulnerabile;
2. Îmbunătățirea accesului la servicii de sănătate moderne;
3. Conectarea categoriilor sărace și vulnerabile la locurile de muncă;
4. Consolidarea capacității de construire a infrastructurii de transport;
5. Îmbunătățirea capacității de atragere a investițiilor private la nivel regional și local;
6. Accelerarea ritmului de dezvoltare a pieței de capital și accesul la finanțare;
7. Îmbunătățirea gradului de pregătire națională în fața dezastrelor naturale și a schimbărilor climatice.

Banca Mondială și-a deschis biroul din România în anul 1991. Începând de atunci, Banca Mondială a furnizat finanțare în valoare totală de peste 13,6 miliarde dolari, reprezentând împrumuturi, garanții și granturi în toate sectoarele de activitate ale economiei românești. Portofoliul curent al Băncii Mondiale include împrumuturi pentru investiții, activități analitice și asistență tehnică pentru sprijinirea priorităților de reformă ale României.

4.7. Contribuția cu politicile existente/contribuția la obiectivele orizontale

Prezenta strategie va fi corelată cu politicile Uniunii Europene și ale României și aliniată la documentele strategice de dezvoltare prevăzute pentru perioada 2021-2027, acestea fiind prezentate în capitolele precedente. Obiectivele și direcțiile strategice formulate în cadrul Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Lupeni vor fi formulate pe baza analizei documentelor relevante. Prin intermediul acestor corelări, în prezenta strategie se vor atinge cele 5 obiective ale politicii de coeziune, respectiv OP 1 – O Europă mai inteligentă, OP 2 – O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, OP 3 – O Europă mai conectată, OP 4 – O Europă mai socială și OP 5 – O Europă mai aproape de cetățeni. În tabelul de mai jos este realizată alinierea obiecivelor strategice ale Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Lupeni la programele și strategiile dezvoltate la nivel național/regional/local.

Tabelul nr. 24: Contribuția documentelor strategice elaborate la nivel european/național/regional la elaborarea direcțiilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Lupeni

Obiectiv/ Document	OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	OS2.2.Promovarea măsurilor de digitalizare a infrastructurii publice	OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului	OS2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile	OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	OS 4.1. Consolidarea capacității administrative pentru o dezvoltare integrată
PR Vest	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027	X	X	X						
Programul Transport 2021-2027	X	X							
Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare					X				
Program Sănătate							X		
Planul Național de Redresare și Reziliență al României	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Programul Tranziție Justă	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Programul Combaterea Sărăciei 2021-2027							X		
Strategia de Dezvoltare a Județului Hunedoara pentru perioada 2021-2027	X	X	X	X	X	X	X	X	
Strategia de Dezvoltare Economică, Socială și de Mediu a Văii Jiului	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Programul de Guvernare 2021-2024 al Coaliției pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate	X					X	X	X	X
Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027									
Strategia Națională de Sănătate 2022 - 2030							X		
Strategia Națională pentru Locuri de Muncă Verzi 2018-2025		X						X	
Strategia Regională pentru Dezvoltare a Regiunii Vest 2021-2027	X	X	X	X	X	X	X	X	

Prin intermediul Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Lupeni sunt reflectate politicile de dezvoltare relevante la nivel european, național și regional, raportate la nevoile identificate și la specificul local.

În derularea procesului de elaborare a strategiei au fost asigurate premisele necesare respectării **principiilor orizontale**.

Astfel, preocuparea pentru **egalitatea de gen** a fost în permanență una dintre priorități, urmărirea și respectarea acestui principiu orizontal realizându-se pe toată durata de elaborarare a startegiei, la toate nivelurile, urmărindu-se în mod continuu aplicarea principiului egalității de gen, în acord cu prevederile din Ghidul beneficiarului privind abordarea principiilor orizontale la nivelul proiectelor finanțate din POCA 2014-2020 și cu cele din Ghidul privind integrarea principiilor orizontale în cadrul proiectelor finanțate din FESI 2014-2020. Comunitatea locală din Municipiul Lupeni beneficiază în egală măsură de serviciile oferite în cadrul strategiei, în funcţie de nevoile individuale. Benficiarii au fost implicati într-o manieră participativă în elaborarea strategiei, indiferent de sex, categorie socială, economică, etnică. De asemenea, strategia urmărește crearea unui spațiu local incluziv, bazat pe toleranță și respect, în care cetățenii să împărtășească aceleași valori.

Un alt principiu pe care strategia îl respectă face referire la **nediscriminare**, iar prin aplicarea acestuia s-au evitat discriminările pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală sau orice alt criteriu, care prin natura sa ar putea produce o formă de discriminare. În toate etapele elaborării strategiei a putut aduce amendamente orice persoană, indiferent de sex, origine rasială sau etnică, convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală etc.

Principiul **„poluatorul plătește”** s-a realizat prin îndeplinirea tuturor cerințelor astfel încât să se evite poluarea în oricare formă, inclusiv prin promovarea, pe cât posibil a mijloacelor de comunicare electronică între Prestator și Beneficiar. De asemenea, chestionarele au fost proiectate în format online.

Membrii echipei au fost instruiți și informați în legătură cu **protecția mediului** și consecințele pe care poluarea le poate avea asupra calității vieții, iar în acest sens, au fost încurajați să transmită documentele în format electronic astfel încât să se reducă în mare măsură consumul de hârtie toner și resurse poluatoare. În derularea proiectului se promovează consumul energetic redus, folosirea echilibrată a consumabilelor (cu precădere hârtia de scris), folosirea rațională a echipamentelor, utilizarea tehnologiilor „prietenoase cu mediul”.

Principiul **„protecţia biodiversităţii”** va fi respectat în elaborarea strategiei, iar echipa de specialiști se va asigura că proiectele propuse nu vor avea un impact negativ asupra protecţiei biodiversităţii.

În procesul de selectare a proiectelor prioritare se va ține cont de principiile orizontale.

5. Procesul de consultare și implicare a factorilor interesați

5.1. Cercetarea sociologică- Analiza factorilor interesați

Un principiu de bază al democrației participative constă în consultarea cetățenilor de către administrația publică locală, în procesul decizional. Consultarea publică permite crearea unui dialog între cetățeni și instituțiile statului, crescând astfel încrederea între cele două părți. De asemenea, consultarea publică poate duce la schimbarea percepției generale despre administrațiile publice locale și îmbunătățirea relațiilor dintre decidenți și destinatarii deciziilor administrative. Prin intermediul consultărilor, administrațiile publice se asigură de promovarea unor direcții care răspund nevoilor comunității locale.

Astfel, în vederea elaborării prezentei Strategii a fost creat un instrument prin care s-a realizat procesul de consultare publică, implicând în acest mod comunitatea în procesul de luare a deciziilor.

Instrumentul a constat într-un ***chestionar*** care a avut în vedere identificarea principalelor elemente de analiză a mediului socio-economic existent în cadrul Municipiului Lupeni, precum și pentru evaluarea problemelor comunitare din perspectiva cetățenilor, a autorităților/instituțiilor și a tuturor actorilor locali relevanți, astfel încât să se poată trasa/elabora direcțiile de dezvoltare ale Municipiului în perioada 2022-2027.

Grupul țintă a fost constituit de angajații Primăriei Municipiului Lupeni, locuitorii Municipiului, dar și de către reprezentanții mediului de afaceri.

Angajații instituției reprezintă un grup țintă întrucât aceștia vor contribui la atingerea obiectivelor setate, dar vor beneficia, de asemenea și de instrumente de planificare și fundamentare a politicilor publice.

Locuitorii Municipiului și mediul de afaceri reprezintă un grup țintă deoarece se constituie ca beneficiari indirecți ai aplicării strategiei.

Pe baza rezultatelor obținute au fost diagnosticate principalele **probleme** și **nevoi** cu care se confruntă Municipiul Lupeni la nivel de comunitate locală, oferindu-se în capitolele următoare propuneri de soluționare a acestora, dar și recomandări pentru asigurarea unei dezvoltări eficiente în perioada 2021-2027, în acord cu obiectivele naționale regionale și europene.

5.2. Colectarea de provocări și soluții urbane

În scopul redactării Strategiei Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni, a fost consultată structura Ghidului pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU), ghid dezvoltat în cadrul proiectului de elaborare a Politicii Urbane a României, creat cu scopul de a sprijini orașele din România în a deveni verzi și reziliente, competitive și productive, juste și incluzive și bine guvernate.

Nu în ultimul rând, acesta oferă posibilitatea de a alinia noile strategii cu direcțiile

și obiectivele propuse de prima politică urbană a țării. De altfel, acesta oferă o serie de instrumente practice în procesul de planificare, astfel încât energiile și eforturile de la nivel local să poată fi canalizate cât mai eficient către creșterea nivelului de participare publică și identificarea proiectelor cu impact major pentru următoarea perioadă de programare.

Alte elemente care au fost preluate din cadrul Ghidului, în plus față de adaptarea structurii Strategiei la structura propusă sunt:

- *conceptul de dezvoltare spațială, prin propunerea unor măsuri de regenerare urbană ca direcție de acțiune;*
- *utilizarea piramidelor nevoilor grupurilor-țintă;*
- *analiza diagnostic pentru fiecare dimensiune urbană.*

5.3. Consultări tematice

În scopul identificării nevoilor și trasării priorităților prezentei strategii, au fost derulate acțiuni de consultări tematice. Temele abordate în cadrul întâlnirilor au fost: dezvoltarea mediului de afaceri, dezvoltarea turismului și a serviciilor conexe, regenerarea infrastructurii, protecția mediului, dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate, de îngrijire și protecție socială, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber, creșterea capacității administrative.

Întâlnirile de consultare au avut loc între Grupul de Lucru desemnat prin dispoziția nr. 326/2023, a primarului Municipiului Lupeni și Prestator. Grupul de Lucru a oferit sprijin Presatorului în ceea ce priveste diseminarea informațiilor obținute pe baza chestionarelor aplicate și centralizate la nivelul Aparatului de Specialitate al Primarului Municipiului Lupeni. De asemenea, în cadrul Grupului de Lucru au fost organizate focus-grupuri în vederea identificării problemelor cu care se confruntă locuitorii Municipiului, respectiv formularea propunerilor prin intermediul cărora să fie acoperite nevoile existente în domeniile analizate.

Concomitent, au fost realizate consultări cu administrația locală, societatea civilă și experții în ceea ce privește obiectivele de dezvoltare, acest demers fiind desfășurat prin instrumentul online, Survey Monkey, prin care părțile interesate (administrația locală, societatea civilă și experții) și-au putut exprima opinia cu privire la nevoile de investiții ale Municipiului.

5.4. Bugetare participativă

Bugetarea participativă poate fi definită drept un proces ce permite cetățenilor să se implice în procesul decizional referitor la oportunitățile de dezvoltare a teritoriului pe raza căruia locuiesc. Procedura constă în parcurgerea a două etape, respectiv etapa 1 când primăria alocă o parte din bugetul anual și etapa 2, când **locuitorii vor propune** îmbunătățiri pe care le doresc în localitate în anul următor.

În cadrul formulării acestor propuneri, cetățenii, asistați de administrația orașului, participă la **discuții publice locale sau tematice și cu vecinii**, subiectul discuțiilor constând în schimbările pe care doresc să le vadă în localitate și modalitatea de realizare a acestora, iar apoi depun la Primărie propunerile comune pentru a fi verificată fezabilitatea lor. Cel mai important moment este **votul popular**, prin care sunt selectate propunerilor cetățenilor care vor fi realizate de autoritățile locale.

Bugetarea participativă nu reprezintă un element de noutate, fiind adoptată pentru prima oară în anul 1989 în Brazilia, însă în ultimii 15 ani s-a extins și pe teritoriul european. Bugetarea participativă este utilizată în peste 1.500 de orașe din întreaga lume, aproximativ 100 dintre acestea fiind din România.

Temeiul legal al bugetării participative, constă în:

- Codul administrativ;
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică;
- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public;
- Ordonanța Guvernului nr. 51/1998 privind îmbunătățirea sistemului de finanțare a proiectelor culturale, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 273/ 2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare.

Obiectivele bugetării participative constau în:

- dezvoltarea unui cadru organizațional eficient de dialog între administrația publică locală, cetățeni, asociații, fundații și societăți comerciale pentru găsirea soluțiilor optime pentru problemele orașului;
- creșterea transparenței activității administrației publice locale, modernizarea administrației, responsabilizarea aleșilor locali, eficientizarea cheltuirii banului public, implementarea guvernării;
- creșterea implicării cetățenilor în viața comunității: procesul încurajează cetățenii să identifice preocupările personale cu binele comun, să înțeleagă complexitatea problemelor comunității și să furnizeze soluții, să-și dezvolte abilitățile participative;
- adaptarea politicilor publice la nevoile cetățenilor cu scopul de creștere a nivelului calității vieții în oraș și de stimulare a acestei creșteri;
- stimularea democrației participative și dezvoltarea leadership-ului în societate.

Aspectele ce pot fi semnalate de către cetățeni fac referire la domenii precum:

- **infrastructură stradală**: alei, trotuare, scuaruri, zone pietonale (amenajarea, renovarea, întreținerea, înființarea acestora);
- **amenajare de spații verzi și locuri de joacă** (amenajarea, repararea, renovarea, înființarea acestora, întreținerea, preluarea în administrație de către comunitate);
- **mobilitate, accesibilitate și siguranța circulației** (îmbunătățirea căilor de acces spre obiectivele importante ale orașului, fluidizarea traficului, crearea

de infrastructuri pentru siguranța rutieră, creșterea gradului de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, propuneri de zone cu restricție auto, piste de biciclete, sisteme de supraveghere video, ș.a.);
- **amenajare spații publice** (mobilier stradal, iluminat public, etc - amenajare, înființare, reparare);
- **cultură;**
- **strategie/planificare urbană;**
- **asistență socială / sănătate;**
- **digitalizare** (proiecte IT/Smart City menite să crească gradul de utilizare a tehnologiilor în scopul îmbunătățirii calității vieții, dar și cu scopul unui marketing mai dinamic al orașului).

La procesul de bugetare participativă pot participa persoane fizice sau juridice, cetățenii români sau străini care locuiesc, muncesc sau studiază în localitatea în care se organizează bugetarea participativă și care au vârsta de minimum 18 ani. De asemenea, pot înainta propuneri de proiecte persoane juridice - asociațiile, fundațiile, ONG-urile și societățile comerciale cu sediul social în localitatea respectivă.

La momentul elaborării Strategiei, la nivelul Municipiului Lupeni nu era implementat mecanismul de bugetare participativă.

5.5. Prezentarea percepției actorilor relevanți

1. Conturarea profilului respondentului

Respondenții chestionarului adresat cetățenilor, instituțiilor publice și mediului de afaceri de la nivelul Municipiului Lupeni prezintă următoarele caracteristici, care au contribuit la conturarea profilului respondentului:

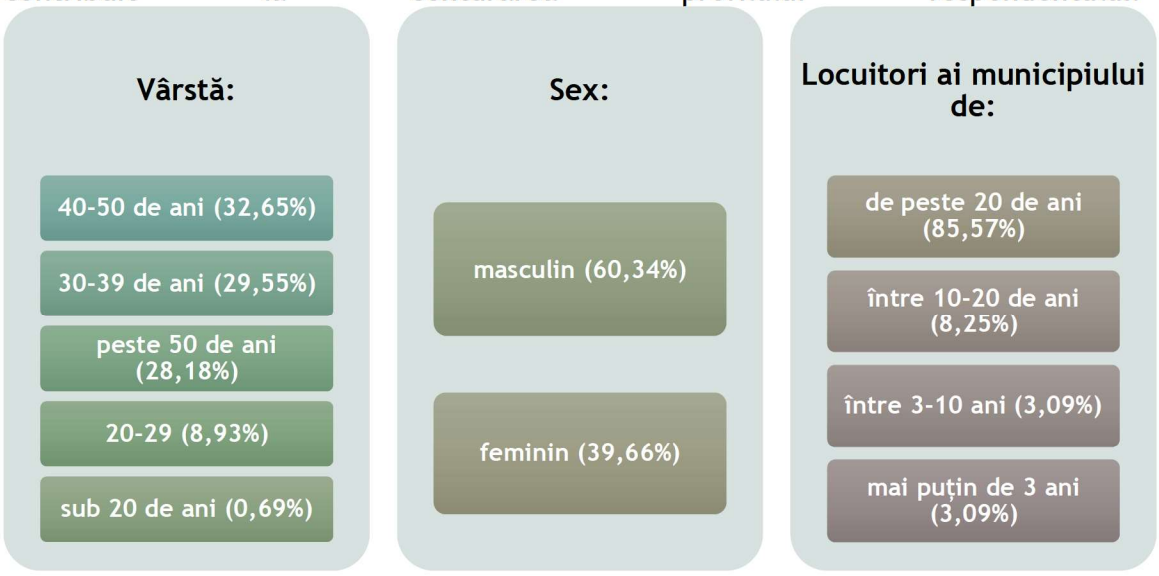

Figura nr. 6: Profilul respondentului

Sursa: Autorul

2. Identificarea principalelor probleme întâlnite la nivel municipal

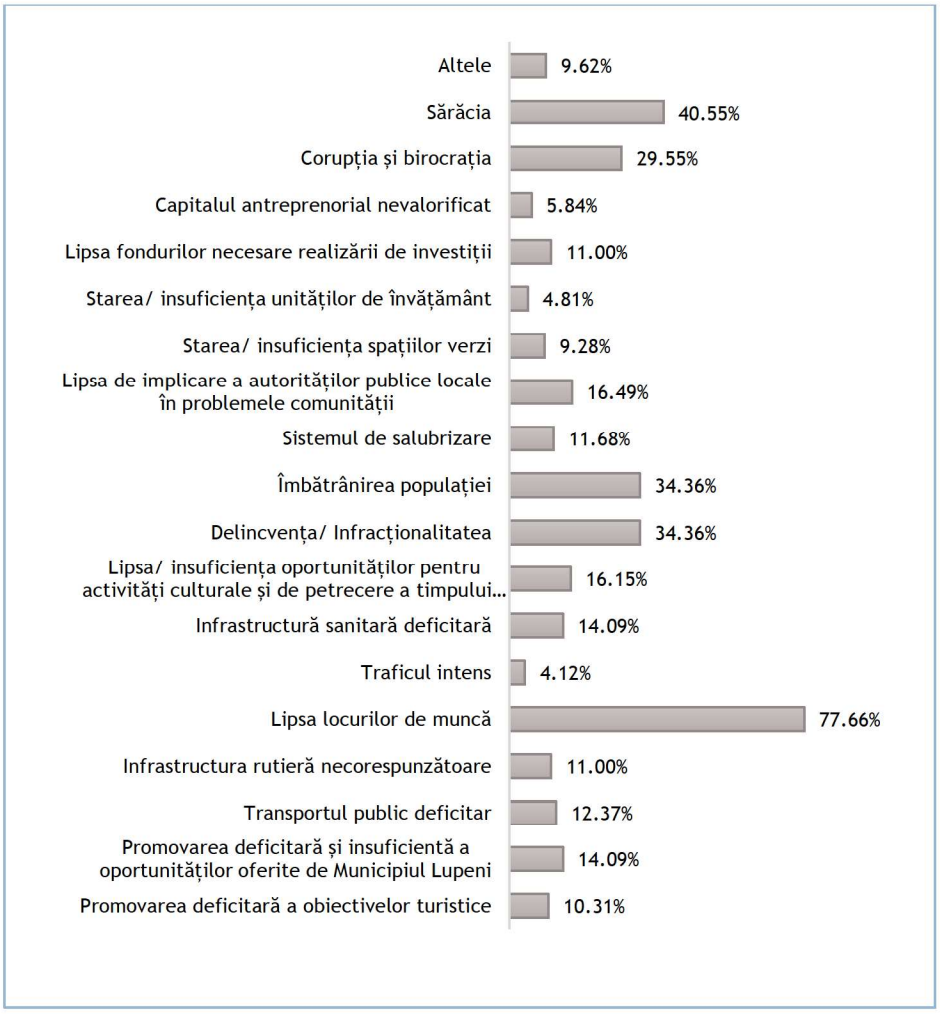

Figura nr. 7: Principalele probleme întâlnite la nivelul Municipiului Lupeni

Sursa: Autorul

Conform figurii de mai sus, în ordinea descrescătoare a intensității cu care se manifestă la nivel local, principalele probleme identificate sunt:

- lipsa locurilor de muncă, cu o pondere de 77,66% din răspunsuri, apreciată ca fiind o necesitate la nivelul comunității locale;
- sărăcia, cu o pondere de 40,55% din răspusuri;
- îmbătrânirea populației cu o pondere de 34,36% din răspunsuri;
- delicvența/infracționalitatea, cu o pondere de 34,36% din răspunsuri;
- corupția și birocrația, cu o pondere de 29,55% din răspunsuri;
- lipsa de implicare a autorităților publice locale în problemele comunității, cu o pondere de 16,49% din răspunsuri;

3. Prezentarea gradului de importanță a principalelor direcții de investiții

În urma cercetării, investițiile considerate de către respondenți ca fiind foarte importante sunt următoarele:

- ☑ Reabilitarea clădirilor;
- ☑ Îmbunătățirea infrastructurii de siguranță publică;
- ☑ Amenajarea de centre medicale de permanență sau centre de tratament;
- ☑ Modernizarea/dotarea infrastructurii educaționale;
- ☑ Dezvoltarea infrastructurii pentru susținerea afacerilor locale înregistrează;
- ☑ Digitalizarea serviciilor administrative;

În urma cercetării cantitative, investițiile considerate foarte puțin importante sunt următoarele:

- ☑ Înființarea infrastructurii pentru autovehicule electrice;
- ☑ Amenajarea de noi spații verzi;
- ☑ Modernizarea transportului public;

4. Identificarea gradului de mulțumire privind serviciile medicale de la nivelul Municipiului Lupeni

Foarte mulțumit(ă)	•Farmacii (26,80%) •Medicii de familie (20,98%) •Serviciul de Ambulanță (12,07%)
Mulțumit(ă)	•Farmacii (56,36%) •Medicii de familie (46,58%) •Serviciul de Ambulanță (40,69%)
Neutru	•Asistență medicală comunitară (33,79%) •Recuperare/ balneologie/ kinetoterapie (32,76%) •Medici stomatologi (27,84%)
Nemulțumit(ă)	•Spitalul Municipal Lupeni (20,07%) •Laborator de analize medicale (19,16%) •Recuperare/ balneologie/ kinetoterapie (11,72%)
Foarte nemulțumit(ă)	•Spitalul Municipal Lupeni (11,62%) •Asistență medico-socială la domiciliu (7,53%) •Asistență medicală comunitară (4,83%)
Nu știu/ Nu răspund	•Asistență medico-socială la domiciliu (39,73%) •Recuperare/ balneologie/ kinetoterapie (33,45%) •Asistență medicală comunitară (31,38%)

Figura nr. 8: Gradul de mulțumire privind serviciile medicale de la nivelul Municipiului Lupeni

Sursa: Autorul

5. Prezentarea principalelor necesități din punct de vedere medical

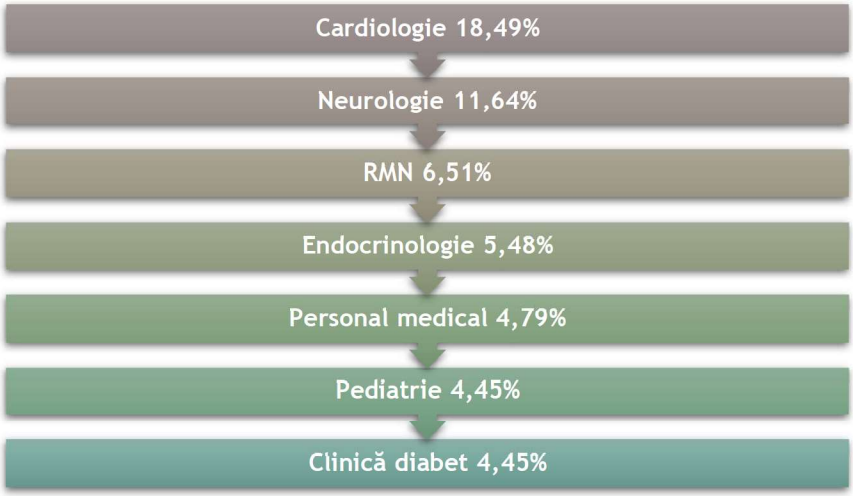

Figura nr. 9: Principalele necesități în domeniul medical

Sursa: Autorul

6. Prezentarea principalelor 3 elemente reprezentative pentru Municipiul Lupeni

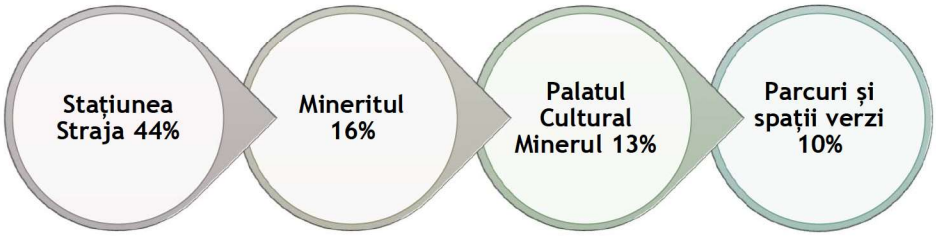

Figura nr. 10: Principalele elemente reprezentative pentru Municipiul Lupeni

Sursa: Autorul

7. Prezentarea principalelor propuneri de îmbunătățire identificate de către respondenți

- ☑ Atragerea de investitori și crearea locurilor de muncă, cu o proporție de 38% din răspunsuri;
- ☑ Reabilitarea locuințelor, cu o proporție de 11% din răspunsuri;
- ☑ Transportul în comun cu o proporție de 4% din răspunsuri;
- ☑ Sistemul de canalizare și apă , cu o proporție de 4% din răspunsuri;
- ☑ Înființarea piețelor agroalimentare , cu o proporție de 2% din răspunsuri;

SECȚIUNEA 2: PROFILUL SOCIAL, ECONOMIC ȘI DEMOGRAFIC AL MUNICIPIULUI LUPENI

Analiza prezentă vizează efectuarea unei radiografii a situației actuale și a contextului urban din Municipiul Lupeni, județul Hunedoara, cuprinzând analiza tuturor aspectelor și domeniilor relevante pentru monografia Municipiului Lupeni.

Succint, principalele elemente de interes analizate au fost:

a) **profilul spațial și funcțional** - această secțiune a cuprins analiza unor indicatori, precum: amplasarea geografică, utilizarea terenurilor, , suprafețe ocupate de arii protejate; de asemenea, au fost analizați și indicatori ce definesc profilul funcțional al Municipiului Lupeni, respectiv: tipologia zonelor urbane la nivel regional, zone urbane marginalizate, indici de accesibilitate urbană etc;

b) **profilul socio-demografic** - secțiunea a cuprins analiza unor factori, precum: evoluția populației după domiciliu, structura pe sexe a populației, structura pe vârste a populației, sporul migratoriu, indicatori de divorțialitate și nupțialitate, structura etnică și confesională, nivelul de trai al populației;

c) **profilul economic** - secțiunea a cuprins analiza unor indicatori asociați contextului economic, mediului și dinamicii antreprenoriale, pieței forței de muncă, turismului și activității de cercetare-dezvoltare-inovare;

d) **profilul spațial și funcțional** - această secțiune a cuprins analiza unor indicatori, precum: amplasarea geografică, utilizarea terenurilor, , suprafețe ocupate de arii protejate; de asemenea, au fost analizați și indicatori ce definesc profilul funcțional al Municipiului Lupeni, respectiv: tipologia zonelor urbane la nivel regional, zone urbane marginalizate, indici de accesibilitate urbană etc;

e) **infrastructura de transport și mobilitate** - secțiunea a cuprins analiza de indicatori alocați unor domenii, precum: infrastructura rutieră, infrastructura de căi ferate, infrastructura pentru deplasări nemotorizate;

f) **echiparea tehnico-edilitară** - secțiunea a cuprins analiza de indicatori alocați unor domenii, precum: infrastructura de alimentare cu apă și canalizare, infrastructura de producere, transport și distribuție a energiei electrice, iluminat public, infrastructura de alimentare cu gaze naturale, managementul deșeurilor;

g) **serviciile publice** - secțiunea a cuprins analiza de indicatori alocați unor domenii, precum: educație, sănătate, asistență socială, cultură, sport și agrement, ordine și siguranță publică etc.;

h) **factori de mediu** - secțiunea a cuprins analiza de indicatori alocați unor domenii, precum: capitalul natural, rezervațiile naturale și ariile protejate, calitatea factorilor de mediu și poluarea;

i) **profil și capacitate administrativă** - secțiunea a cuprins analiza de indicatori alocați unor domenii, precum: instituții publice locale, bugete locale, capacitate administrativă;

Modalitatea de prezentare a elementelor menționate mai sus a vizat nu doar redarea

descriptivă a principalelor informații de interes, cât mai ales, analiza acestora prin plasarea Municipiului Lupeni în context județean și național, precum și prin analiza evoluției indicatorilor analizați într-o perioadă de timp dată, pentru a identifica trendul de dezvoltare a respectivului sector. Ulterior efectuării acestor analize, au fost identificate principalele provocări și au fost propuse soluții în vederea gestionării cu succes a evenimentelor imprevizibile ce pot apărea.

1. Prezentarea generală a Municipiului Lupeni

Municipiul Lupeni este situat în județul Hunedoara, Transilvania, România, la 18 km SV de Petroșani. Este situat în partea de Vest a depresiunii Valea Jiului, la o distanță de 18 km de Petroșani și aproximativ 110 km distanță față de Deva.

Situat în zona de sud a județului Hunedoara și în sud estul Transilvaniei, Municipiul Lupeni face parte bazinul carbonifer Valea Jiului, respectiv depresiunea Valea Jiului ce se întinde pe o suprafață de 163 km si cuprinde municipiile Petroșani, Lupeni, Vulcan si orașele Petrila, Uricani, Aninoasa. Zona reprezintă cel mai important bazin carbonifer de pe teritoriul României.

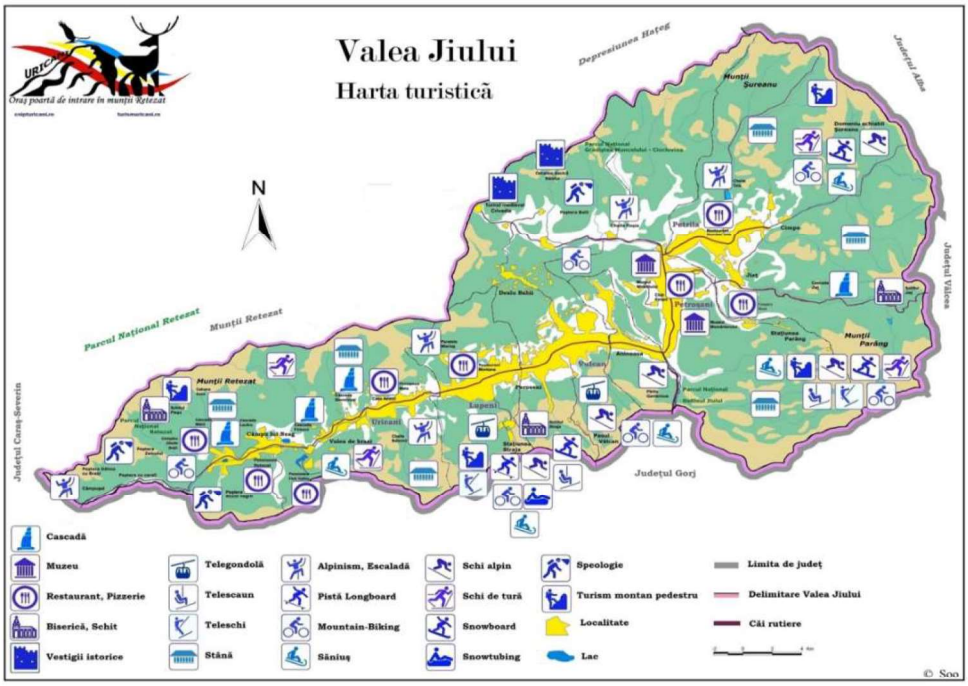

Figura nr. 11: Harta Văii Jiului

Sursa: Google Images

Din punct de vedere istoric, Municipiul Lupeni este atestat documentar din 1770. Începând cu 1840 au fost inițiate primele explorări miniere, de către companii străine ce exploatau diferite perimetre miniere, fapt ce dus la o afluență de naționalități prezente în teritoriu, generând schimbări economice, sociale și demografice. La data de 18.12.1940 Lupeni a fost declarat Oraș iar în anul 2003 a obținut calitatea de Municipiu.

2. Dezvoltarea urbană

Secțiunea prezentă cuprinde două componente majore: profilul spațial și profilul funcțional, analizate în continuare.

2.1. Profil spațial

Profilul spațial este analizat prin prisma următorilor indicatori:

a) amplasare geografică

Plasat *într-o poziție sud - vestică în județul Hunedoara, Municipiul Lupeni se învecinează la est cu Municipiul Vulcan, la vest cu orașul Uricani, la sud cu județul Gorj și la nord cu comuna Baru. Municipiul Lupeni se situează pe drumul național DN 66A, la o distanță de doar 10 km față de stațiunea Straja din Munții Vâlcan, o stațiune de interes internațional pentru pârtiile de ski pe care le pune la dispoziție turiștilor.*

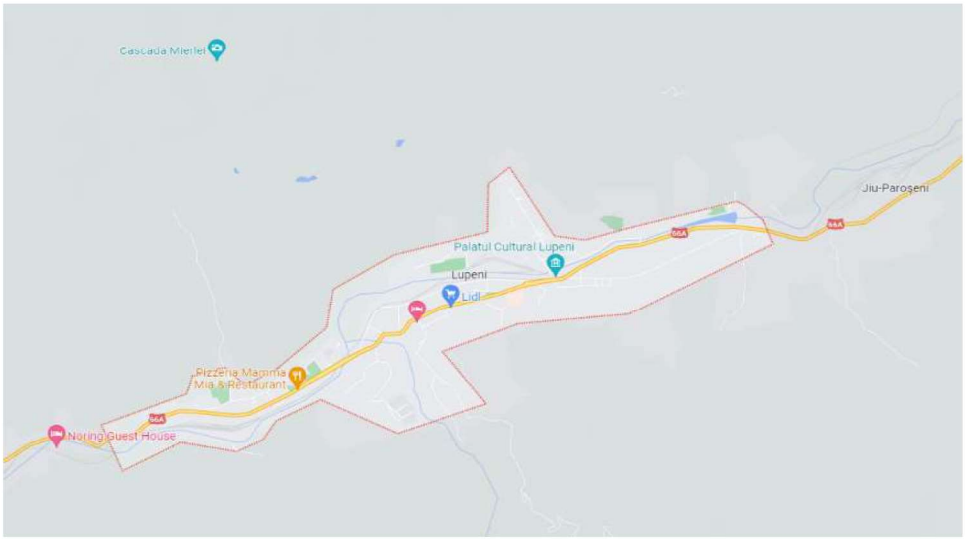

Figura nr. 12: Harta Municipiului Lupeni

Sursa: Google Images

Municipiul Lupeni este situat în partea de Vest a Văii Jiului, la o altitudine de aproximativ 700 metri în Depresiunea Petroșani și la o altitudine de 675-725 m față de nivelul mării, la poalele Munților Vâlcan.

Arealul reprezentat de Municipiul Lupeni este dominat de trei masive muntoase:

- La NV și N, de masivul muntos Retezat, având ca cel mai înalt punct Vârful Peleaga (2.509 m);
- La S, de masivul muntos Vâlcan, având ca cel mai înalt punct Vârful Straja (1.868 m);
- La E, de masivul muntos Parâng-Sureanu, având ca cel mai înalt punct Vârful Parângul Mare (2.518 m).

Municipiul se întinde pe o suprafață de 77.73 km^2, reprezentând un punct local cu o importanță socio-economică ridicată.

Accesul în regiune se face pe trei direcții principale:

- din Sud – prin Defileul Jiului dinspre Târgu Jiu;
- din Nord – prin DN 66 dinspre Simeria;
- din Vest - prin Cheile Buții dinspre Herculane.

Amplasarea Municipiului Lupeni în județul Hunedoara se regăsește în figura de mai jos:

Figura nr. 13: Amplasarea Municipiului Lupeni în județul Hunedoara

Sursa: Plan de Mobilitate Urbană Durabilă ADI Transport Public Local Green Line Valea Jiului și UAT-urile Petroșani, Vulcan, Lupeni, Petrila, Uricani, Aninoasa

b) utilizarea terenurilor (fond funciar pe categorii de folosință)

Indicatorul este redat în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 25: Suprafața fondului funciar, după modul de folosință, în Municipiul Lupeni, anul 2014

Modul de folosință pentru suprafața agricolă	Suprafața (ha)	Pondere/categorii
Agricolă (total), din care:	***2.538***	32.65%[30]
Arabilă	68	2.68%
Pășuni	1314	51.77%
Fânețe	1.140	44.91%
Livezi si pepiniere pomicole	16	0.63%
Terenuri neagricole (total), din care:	***5.235***	67.35%[31]
Păduri și altă vegetație forestieră	4.258	81.34%
Ocupată cu ape, bălți	30	0.57%
Ocupată cu construcții	395	7.55%
Căi de comunicații și căi ferate	172	3.29%
Terenuri degradate și neproductive	380	7.26%
Total (agricol și neagricol)	***7.773***	-

Sursa: Institutul Național de Statistică

Conform informațiilor din tabelul de mai sus, se observă următoarele:

- ☑ **ponderea majoritară** revine **terenurilor neagricole**, acestea ocupând aproximativ 68% din suprafața totală de 7.773 ha; dintre terenurile neagricole, ponderea majoritară revine terenurilor ocupate de **păduri și alte vegetații forestiere - 81.34%;**
- ☑ referitor la **terenurile agricole,** acestea reprezintă aproximativ 33% din totalul suprafeței Municipiului, cu o suprafață ce se întinde pe 2.538 de hectare; dintre terenurile agricole, **ponderea majoritară revine pășunilor**, cu o suprafață de 1.314 hectare, ocupând 51.77% din totalul suprafeței agricole a Municipiului Lupeni, urmată de **fânețe**, cu o suprafață de 1.140 hectare, ocupând 44.91% din suprafața agricolă.

Din punct de vedere al **suprafeței intravilane**[32] aceasta ocupă 1.080 hectare.

[30] Din totalul de 7773 hectare
[31] Din totalul de 7.773 hectare
[32] Institutul Național de Statistică, GOS102A - Suprafața intravilană a municipiilor si orașelor, pe județe si localități

2.2. *Profil funcțional*

Profilul funcțional este analizat prin prisma următorilor indicatori:

c) tipologia zonelor urbane la nivel regional

La nivel național, implicit regional și local, tipologia zonelor urbane este surprinsă în următoarea hartă. Conform hărții sunt identificate, la nivelul Regiunii Vest, următoarele tipuri de zone:

- **zone nedezavantajate - pondere majoritară** în totalul populației;
- zone dezavantajate pe locuire;
- zone dezavantajate pe ocupare;
- zone dezavantajate pe capital uman;
- zone marginalizate - o pondere redusă în totalul populației;
- zone cu instituții sau cu mai puțin de 50 de persoane - o pondere foarte redusă în totalul populației.

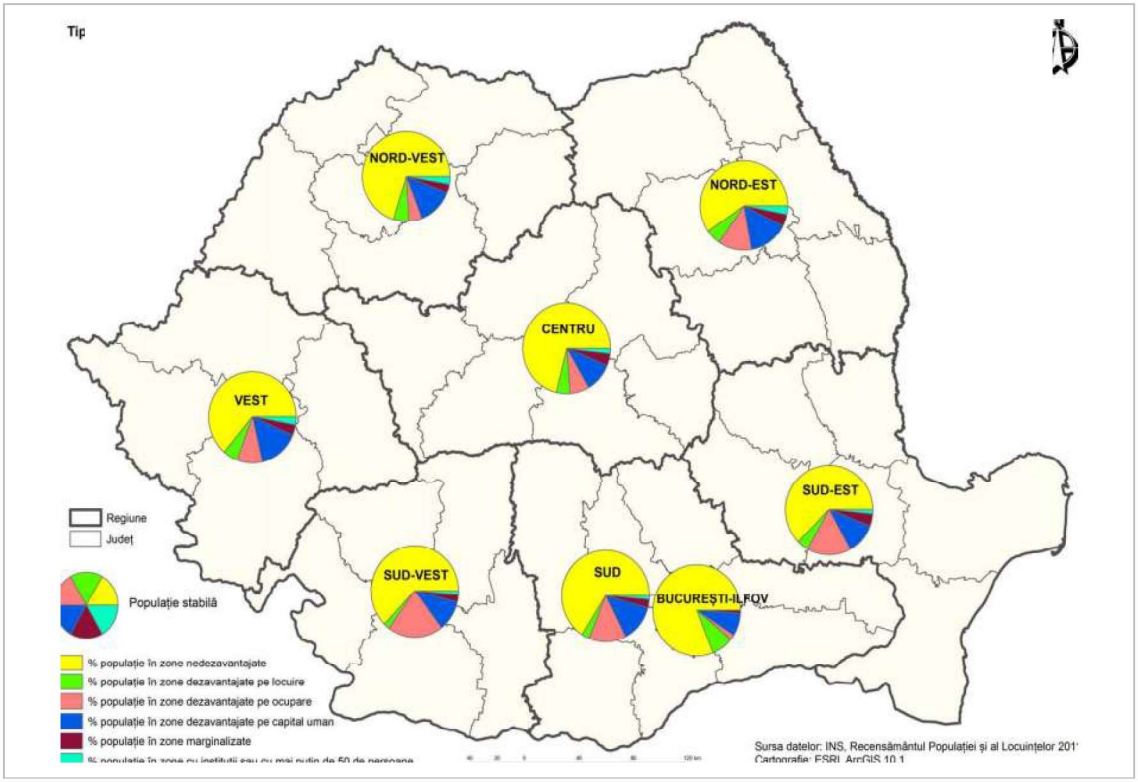

Figura nr. 14: Ponderea populației urbane pe fiecare tip de zonă, agregată la nivel de regiune

Sursa: Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România[33]

[33] Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România, accesat online: https://documents1.worldbank.org/curated/en/857001468293738087/pdf/882420WP0P1430085232B00OUO0900Atlas.pdf, la data: 31.01.2023

a) zone urbane marginalizate la nivel municipal

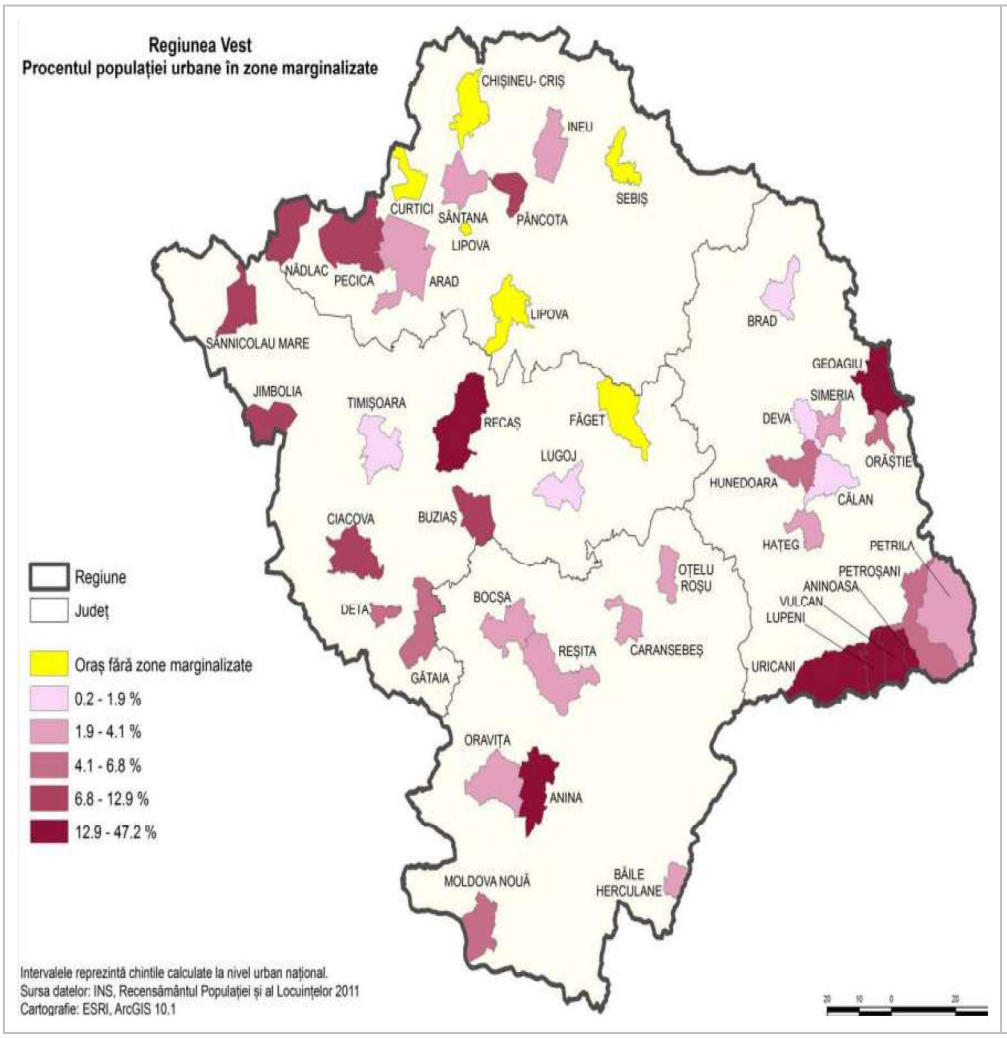

Conform hărții alăturate, se observă faptul că Municipiul Lupeni aparține zonelor cu o populație marginalizată cuprinsă între 12,9-47,2%.

Figura nr. 15: Marginalizarea urbană la nivelul Regiunii Vest

Sursa: Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România

b) indici de accesibilitate urbană

Accesibilitatea urbană este strâns corelată cu **gradul de dezvoltare** a unei localități:

La nivelul Municipiului Lupeni constatăm următoarele particularități:

- Referitor la accesibilitatea la infrastructura majoră de transport[34], scorul obținut este de 5, ceea ce indică un nivel scăzut, conform clasificării.

[34] Analiza potențialului de atractivitate al ofertei turistice la nivelul unităților administrativ-teritoriale urbane din România, secțiunea accesibilitatea la infrastructura majoră de transport. În vederea evaluării și ierarhizării unităților-administrativ teritoriale s-a utilizat metoda arborilor de analiză pe criterii de bază și subcriterii, atribuirea nivelurilor de apreciere făcându-se prin ponderarea unei valori maximale de 100 de puncte, fiecărei componente alocându-i-se un punctaj variabil în funcție de ponderea lor participativă în alcătuirea ofertei turistice globale (Punctaj: <6 scăzut; 6.1-9.9 mediu; 10.1-12.4 ridicat; 12.5-15 foarte ridicat). Analiză consultată pe https://citadini.ro/baza-de-date-urbane/, la data de 02.02.2023

Comparativ, la nivel județean, municipiile au înregistrat următoarele rezultate:

- Municipiile Hunedoara și Vulcan obțin un scor de 5, ceea ce indică un nivel scăzut de accesibilitate la infrastructura majoră de transport, conform clasificării.
- Municipiile Deva, Brad, Orăștie, Petroșani înregistrează un scor de 10, adică o accesibilitate ridicată la infrastructura majoră de transport;
    - Cel mai apropiat aeroport se află la Craiova, la o distanță de 185 km sau la Sibiu, la o distanță de 195 km, astfel că durata medie de timp (minute) *până la cel mai apropiat aeroport* este de aproximativ 180 minute;
    - Există o gară, aflată la 180 m de Primăria Municipiului Lupeni care nu este funcțională la momentul elaborării prezentei documentații, mersul trenurilor fiind suspendat temporar;
    - Distanța până *la cea mai apropiata universitate este de 19.81 km, adică aproximativ 30 de minute* până la Universitatea din Petroșani;
    - În zona Valea Jiului există 31 de zone industriale (25 publice și 6 private), dar niciun parc industrial.

3. Populație și forță de muncă

Analiza demografică constituie un element introdus relativ recent în studiile ce vizează dinamica socio-economică a unor comunități. Interesul pentru problemele populației și pentru schimbările provocate în cadrul unui teritoriu au început să capete interes în perioada postbelică odată cu apariția unor fenomene precum explozia demografică, migrația, îmbătrânirea populației sau în alte cazuri scăderea natalității[35].

3.1. Profil demografic

Profilul demografic al Municipiului Lupeni a fost analizat prin prisma următoarelor elemente:

a) evoluția populației după domiciliu, pe grupe de vârstă, în perioada 2015-2022

Un prim element analizat în prezentarea profilului demografic al Municipiului Lupeni îl constituie evoluția populației pe grupe de vârstă, aspect redat în tabelul alăturat:

Tabelul nr. 26: Evoluția populației pe grupe mari de vârstă la nivelul Municipiului Lupeni (2015-2022)

Ani	Indicatori	sub 19 ani	20-44 de ani	45-64 de ani	peste 65 de ani	Total
2015	*Nr.*	5.175	11.006	8.067	3.306	27.554
	%	18,78%	39,94%	29,28%	12,00%	100%
2016	*Nr.*	5.013	10.661	8.167	3.365	27.206
	%	18,43%	39,19%	30,02%	12,37%	100%
2017	*Nr.*	4.831	10.321	8.229	3.374	26.755
	%	18,06%	38,58%	30,76%	12,61%	100%
2018	*Nr.*	4.719	10.029	8.263	3.413	26.424
	%	17,86%	37,95%	31,27%	12,92%	100%
2019	*Nr.*	4.646	9.719	8.277	3.471	26.113
	%	17,79%	37,22%	31,70%	13,29%	100%
2020	*Nr.*	4.545	9.351	8.336	3.554	25.786
	%	17,63%	36,26%	32,33%	13,78%	100%
2021	*Nr.*	4.478	9.039	8.246	3.612	25.375
	%	17,65%	35,62%	32,50%	14,23%	100%
2022	*Nr.*	4.329	8.731	8.149	3.655	24.864
	%	17,41%	35,12%	32,77%	14,70%	100%

Sursa: Institutul Național de Statistică

Pe baza datelor oferite de către Institutul Național de Statistică se pot concluziona următoarele aspecte privind evoluția populației:

[35] Vladimir Trebici. Demografia, disponibil la adresa https://sas.unibuc.ro/storage/downloads/demografie-67/CeEsteDemografia.PDF, accesat la data de 12.08.2021

- **trend descendent al populației**, în anul 2022 înregistrându-se un total de 24.864 locuitori, cu 2,01% mai puțin față de anul 2021;
- **trend de îmbătrânire accelerat**, toate categoriile de vârstă înregistrând reduceri de la an la an, cu excepția populației cu vârste cuprinse între 45 și 64 de ani, care prezintă un trend fluctuant și a populației de peste 65 de ani care s-a aflat în creștere pe toată perioada analizată (2015-2022) cuprinzând în anul 2022 un număr de 3.655 persoane, însumând aproximativ 15% din totalul populației[36].

Din punct de vedere al structurii populației pe grupe de vârstă, se constată următoarele:

- **ponderea majoritară** (35,12% în anul 2022) revine grupei de vârstă 20-44 de ani, cumulând un număr de 8.731 persoane în anul 2022, urmată la o distanță mică de grupa de vârstă 45-64 de ani;
- **cele mai mici ponderi revin grupelor de vârstă: sub 19 ani, respectiv peste 65 de ani**, persoanele cu vârste sub 19 ani reprezentând 17,41% din totalul populației, iar persoanele cu vârste de peste 65 de ani reprezentând 14,70% din totalul populației.

Densitatea populației este mai mare în zona blocurilor de locuit, iar în zona rezidențială şi în zona veche a orașului, precum și în localitatile componente, densitatea este una normală, de aproximativ 73 locuitori/km^2.

b) structura pe sexe a populației

În strânsă legătură cu dinamica populației se regăsește **distribuția pe sexe**, aspect redat în figura de mai jos pentru populația totală a Municipiului Lupeni la nivelul anului 2022.

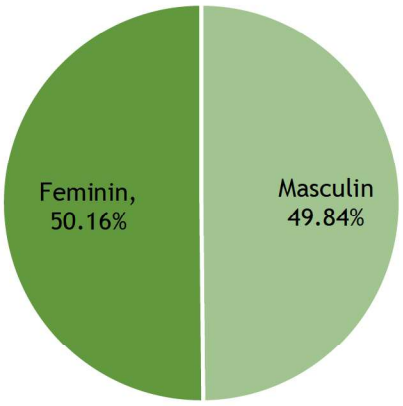

Datele indică o **ușoară preponderență a populației de sex feminin**, aceasta constituind 50,16% din total și 12.471 de locuitori în cifre absolute. Cu o pondere de 49,84%, populația de sex masculin adună 12.393 de locuitori la nivelul anului 2022[37].

Figura nr. 16: Distribuția populației Municipiului Lupeni pe sexe la nivelul anului 2022

Sursa: Institutul Național de Statistică

[36] Institutul Național de Statistică, POP107D - POPULAȚIA DUPĂ DOMICILIU la 1 ianuarie pe grupe de vârstă si vârste, sexe, județe și localități
[37] Ibidem

Coroborând informațiile prezentate mai sus (structura pe vârste și pe sexe a populației), se poate elabora piramida vârstelor, ca instrument util în reflectarea potențialului forței de muncă la nivel local, respectiv al gradului de îmbătrânire a populației.

Piramida vârstelor este redată în figura de mai jos:

Grupe de vârste	M	F
0- 4 ani	474	494
5- 9 ani	529	475
10-14 ani	574	531
15-19 ani	641	611
20-24 ani	720	614
25-29 ani	832	736
30-34 ani	1.072	917
35-39 ani	1.008	877
40-44 ani	1.023	932
45-49 ani	1.057	1.060
50-54 ani	1.361	1.394
55-59 ani	846	815
60-64 ani	794	822
65-69 ani	605	754
70-74 ani	399	540
75-79 ani	195	416
80-84 ani	166	310
85 ani și peste	97	173
TOTAL	12.393	12.471

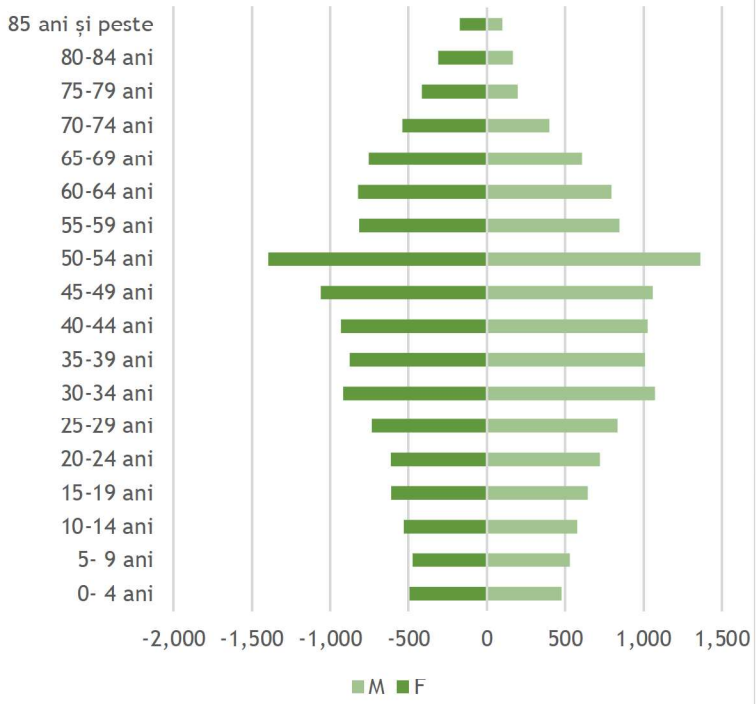

Figura nr. 17: Piramida vârstelor elaborată la nivelul Municipiului Lupeni, anul 2022

Sursa: Institutul Național de Statistică

Piramida vârstelor, efectuată pentru anul 2022, reflectă următoarele:

- **baza îngustă reflectă un nivel redus al populației tinere**, deci viitoare generații de tineri puțin numeroase;

- **o superioritate numerică a grupei de vârstă 45-64 ani** (8.149 persoane) față de grupa de vârstă 0-19 ani (4.329), făcând dificilă înlocuirea generațiilor, raportul de substituție fiind de 53,12% (ponderea generațiilor tinere - 0-19 ani în generațiile de 45-64 ani);
- populația activă (15-64 de ani) cumulează 17.310 persoane, reprezentând 69,62% din totalul populației Municipiului Lupeni, evidențiind o resursă importantă de muncă;
- **cea mai numeroasă generație este reprezentată de grupa de vârstă 50-54 de ani**, reunind 2.755 persoane (cu accent pe populația feminină) și reprezentând 11,08% % din totalul populației; încă 3 generații sunt la o distanță foarte mică de generația predominantă, respectiv:
  - **grupa de vârstă 45-49 ani** - 2.117 persoane - 8,51% din totalul populației;
  - **grupa de vârstă 30-34 ani** - 1.989 persoane - 8,00% din totalul populației;
  - **grupa de vârstă 40-44 ani** - 1.955 persoane - 7,86% din totalul populației.

c) gradul de îmbătrânire a populației

Există următoarele praguri pentru a determina dacă o **populație este tânără:**

- ☑ o populație este **tânără** dacă proporția populației vârstnice este **mai mică de 7%;**
- ☑ **procesul de îmbătrânire demografică este în desfășurare** dacă ponderea populației vârstnice este cuprinsa **între 7% si 12%;**
- ☑ **pondere mai mare de 12%** corespunde unei **populații îmbătrânite demografic** (ponderea populației adulte prezinta o stabilitate relativă în timp).

În cazul Municipiului Lupeni, ponderea populației vârstnice (65+) reprezintă **14,70%** din totalul populației, reflectând o **populație îmbătrânită demografic.**

d) evoluția mișcării naturale a populației (natalitate, mortalitate, spor natural)

Parte din analiza demografică, evoluția mișcării naturale a populației prin numărul de nașteri și decese înregistrate pe plan local este redată în continuare:

Tabelul nr. 27: Numărul de nașteri și decese înregistrat la nivelul Municipiului Lupeni

Indicator	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Număr de nașteri	211	207	229	212	176	201
Număr de decese	316	342	305	310	293	351
Spor natural	***-105***	***-135***	***-76***	***-98***	***-117***	***-150***

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din tabelul de mai sus, se poate remarca o situație îngrijorătoare. Numărul de nașteri înregistrat prezintă fluctuații moderate: în anul 2016 numărul de nou născuți a scăzut cu 1,90% comparativ cu anul 2015, în anul 2017 acesta a crescut cu 10,63% comparativ cu anul 2016, în anul 2018 numărul de nou născuți a scăzut, de această

dată cu 7,42% comparativ cu anul 2017, în anul 2019 numărul de nou născuți a continuat să scadă, cu 16,98% comparativ cu anul 2018, iar în anul 2020 numărul de nou născuți a crescut cu 14,20% comparativ cu anul 2019[38]. Corelat cu acest aspect, numărul de decese depășește numărul de nașteri pe toată perioada analizată (2015-2020), prezentând de asemenea un trend fluctuant, cel mai ridicat număr de decese înregistrându-se în anul 2020 (351 decese), iar cel mai scăzut în anul 2019 (293 decese) aspect ce poate fi explicat prin prisma efectelor pandemiei COVID-19[39]. *Dat fiind sporul natural negativ regăsit pe plan local, trendul demografic descendent poate fi explicat pe baza fenomenului migrației, populația Municipiului Lupeni, în special tinerii, optând să migreze către marile centre urbane regăsite la nivel național.*

a) sporul migratoriu

Evoluția indicatorului în perioada 2015-2021 este redată în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 28: Analiza sporului migratoriu în perioada 2015-2021

Indicator	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Imigranți definitivi	7	10	9	-	5	5	11
Emigranți definitivi	26	49	64	37	32	29	51
Spor migratoriu	***-19***	***-39***	***-55***	***-***	***-27***	***-24***	***-40***

Sursa: Institutul Național de Statistică

Conform informațiilor din tabelul de mai sus, se observă un **spor migratoriu negativ** în perioada 2015-2021, numărul emigranților[40] depășind numărul imigranților[41], cu următoarele observații:

- sporul natural negativ observat în perioada 2015-2021 poate fi explicat prin prisma **migrației populației tinere** către marile centre urbane;
- **creștere a numărului de imigranți** în anul 2021, înregistrând un număr de **aproape 2 ori mai mare** față în anul 2020;
- **în anul 2018 nu există date cu privire la numărul de imigranți;**
- **evoluția numărului de emigranți și imigranți** a înregistrat fluctuații moderate pe parcursul întregii perioade analizate (2015-2021).

b) indicatori de divorțialitate și nupțialitate

Referitor la **situația căsătoriilor și a divorțurilor**, evoluția acestora este următoarea:

[38] Institutul Național de Statistică, POP201D - Născuți vii pe județe si localități
[39] Institutul Național de Statistică, POP206D - Decedați pe județe si localități
[40] Institutul Național de Statistică, POP309E - Emigranți definitivi pe județe și localități de plecare
[41] Institutul Național de Statistică, POP310E - Imigranți definitivi pe județe și localități de destinație

Tabelul nr. 29: Evoluția indicatorilor de nupțialitate și divorțialitate în perioada 2015-2021

Indicator	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Nupțialitate	146	133	153	183	153	103	145
Divorțialitate	55	52	43	67	50	45	47

Sursa: Institutul Național de Statistică

Conform informațiilor din tabelul de mai sus, se observă următoarele:

- **indicele de nupțialitate este superior indicelui de divorțialitate**[42] pe întreaga perioadă analizată, reflectând un număr mai ridicat al căsătoriilor comparativ cu cel al divorțurilor;
- **anul 2018 marchează o creștere semnificativă în planul căsătoriilor**, fiind înregistrate 183 de căsătorii, cele mai multe din perioada analizată;
- **anul 2020 înregistrează cele mai puține căsătorii**, fiind înregistrate cu 43,72% mai puține căsătorii comparativ cu anul 2018; situația, și în acest caz, poate fi pusă pe seama restricțiilor provocate de criza pandemică;
- **în ceea ce privește divorțurile**[43], anul 2018 marchează **cel mai ridicat nivel** înregistrat de-a lungul perioadei analizate.

3.2. *Profil social*

Profilul social al populației Municipiului Lupeni a fost analizat prin prisma următoarelor aspecte:

a) structura etnică și confesională

Conform datelor Recensământului Institutului Național de Statistică din 2011, populația stabilă majoritară din Municipiul Lupeni este de etnie română în procent de 82,79%, urmată de maghiar 6,70%, rromi aproximativ 3,30%, germani 0,29%, polonezi 0,08%, alte etnii nespecificate 0,06%, italieni 0,03%, turci 0,02%, evrei 0,01%. De asemenea, se remarcă faptul că pentru un procent de aproximativ 6,70% din populația stabilă din Municipiul Lupeni nu există informații clare despre etnie. Din punct de vedere al confesiunii, populația stabilă a Municipiului Lupeni este distribuită astfel: 75,75% ortodocși, 5,34% romano-catolici, 4,09% reformați, 2,58% penticostali, 1,45% greco-catolici, 1,37% baptiști, 0,80% martorii lui Iehova, 0,60% unitarieni, 0,29% adventiști de ziua a șaptea, 0,18% fără religie, 0,17% de alte religii față de cele recunoscute, 0,15% creștini după Evanghelie, 0,15% atei, 0,08% de religie evanghelică,0,07% religie evanghelică de confesiune augustană, 0,03% creștini de rit vechi, 0,03% musulmani și 0,03% de religie mozaică. Pentru un procent de 6,85% nu există informații clare despre religie.[44]

[42] Institutul Național de Statistică, POP210D - Căsătorii pe județe și localități
[43] Institutul Național de Statistică, POP212B - Divorțuri pe județe și localități
[44] https://www.recensamantromania.ro/rpl-2011/rezultate-2011/

b) nivelul de trai al populației

Conform bazelor de date Citadini, în ceea ce privește **spațiul locativ alocat pe cap de locuitor**, la nivelul Municipiului Lupeni, în anul 2018 se înregistra o suprafață de aproximativ 16,63 de m^2 per locuitor. Se remarcă o **situație favorabilă** dat fiind faptul că la nivelul Municipiului Hunedoara suprafața alocată pe cap de locuitor este aproape egală, de 16,52 m^2. Referitor la numărul de persoane fără adăpost, în anul 2020, nu era înregistrată nicio persoană fără adăpost.

c) distribuția populației urbane în funcție de tipul ariei de rezidență (zone nedezavantajate, zone dezavantaje pe locuire/ocupare/capital uman, zone urbane marginalizate, zone cu instituții sau sub 50 de locuitori)

Conform Recensământului Populației din anul 2011, **distribuția populației urbane în funcție de tipul ariei de rezidență** era următoarea[45]:

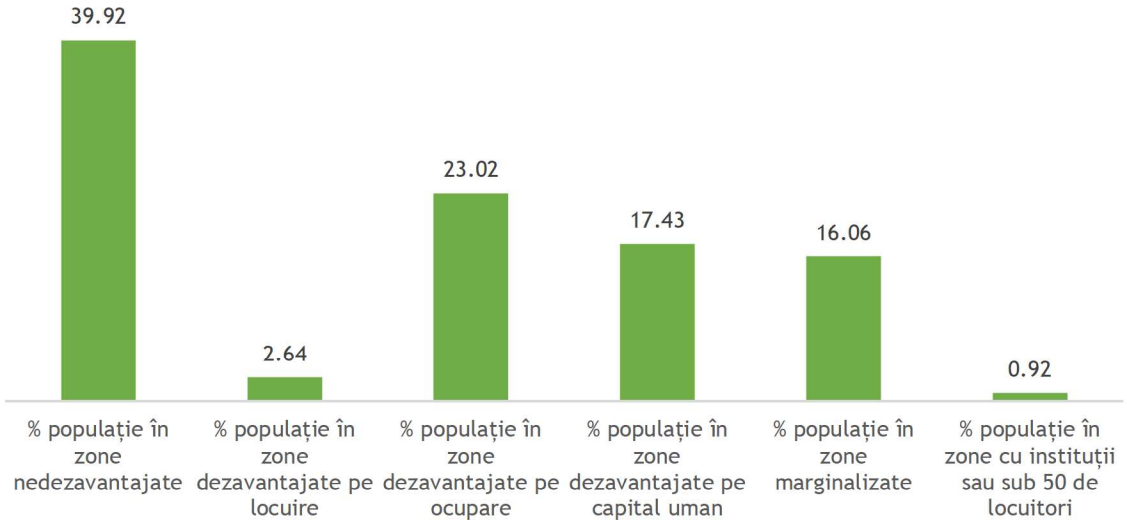

Figura nr. 18: Distribuția populației în funcție de tipul ariei de rezidență în Municipiul Lupeni

Sursa: Adaptare după Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate

Din punct de vedere al populației care locuiește în zone dezavantajate pe locuire/ocupare/capital uman/zone marginalizate, o serie de clarificări se impun asupra terminologiei utilizate[46], astfel:

- ☑ **zone nedezavantajate - la nivelul Municipiului Lupeni, ponderea populației care trăiește în astfel de zone este de 39,92%**, aspect favorabil, reprezentând a treia cea mai redusă pondere de la nivelul județului Hunedoara, după orașele Uricani (6,38%), Aninoasa (8,56%) și Petrila (27,75%); așadar, ponderea majoritară a populației locuiește în zone nedezavantajate, reflectând o dezvoltare economică și socială sustenabilă;
- ☑ **zone dezavantajate pe locuire** - *o zonă urbană dezavantajată pe*

[45] World Bank, Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate, accesat online: https://documents1.worldbank.org/curated/en/857001468293738087/pdf/882420WP0P1430085232B00OUO0900Atlas.pdf
[46] idem

dimensiunea locuire este un sector de recensământ în care sunt condiții de locuire precară, dar nu are un nivel scăzut de ocupare în sectorul formal și care poate prezenta sau nu un nivel scăzut de educație; **la nivelul Municipiului Lupeni, ponderea populației care trăiește în astfel de zone este de** 2,64%, reflectând și în acest caz o situație favorabilă din punct de vedere al condițiilor de locuire;

- ☑ **zone dezavantajate pe ocupare** - *sectoare de recensământ în care locuitorii nu prezintă un deficit educațional, însă nu reușesc să găsească un loc de muncă în sectorul formal*, indiferent de condițiile lor de locuit (condițiile de locuit variază și nu definesc zona); **la nivelul Municipiului Lupeni, ponderea populației care trăiește în astfel de zone este de** 23,02%, una dintre cele mai mici rate comparativ cu celelalte localități urbane din județul Hunedoara;
- ☑ **zone dezavantajate pe capital uman** - *includ persoane cu un nivel scăzut de educație formală care pot avea un loc de muncă sau nu, dar ale căror condiții de locuit sunt considerate standard pentru zonele urbane din România*; **la nivelul Municipiului Lupeni, ponderea populației care trăiește în astfel de zone este de** 17,43%, una dintre cele mai mici rate și în cazul acestui indicator;
- ☑ **zone urbane marginalizate** - *zone urbane ce acumulează dezavantaje din perspectiva capitalului uman, ocupării forței de muncă și a locuirii*. În cele mai multe cazuri, acestea sunt zone intraurbane, sărace, izolate din punct de vedere social și care nu sunt reflectate în statisticile privind ratele de sărăcie calculate la nivel de localitate sau județ; **la nivelul Municipiului Lupeni, ponderea populației care trăiește în astfel de zone este de** 16,06%; similar ratelor înregistrate mai sus, și această valoare susține dezvoltarea economico-socială semnificativă a zonei;
- ☑ **zone cu instituții sau sub 50 de locuitori** - la nivelul Municipiului Lupeni, ponderea populației care trăiește în astfel de zone este de **0,92%.**

d) rata locuințelor sociale

La nivelul anului 2020, existau **92 de locuințe sociale** (bloc/condominiu), corespunzătoare unui număr de 92 de beneficiari, locuințe sociale (bloc/condominiu) funcționând astfel la o capacitate maximă[47].

3.3. Piața forței de muncă

Piața forței de muncă din Municipiul Lupeni este analizată prin prisma următorilor indicatori:

a) numărul mediu al salariaților (perioada 2015-2021)

Indicatorul este analizat comparativ în figura de mai jos, pornind de la datele furnizate de Institutul Național de Statistică[48], fiind remarcate următoarele:

[47] Bazele de date CITADINI
[48] FOM104D - Numărul mediu al salariaților pe județe și localități

- evoluție relativ constantă a valorilor numărului mediu de salariați de la nivelul municipiului, în perioada 2015-2021;
- anul 2021 marchează o reducere cu 4,19% a numărului mediu de salariați la nivelul județului Hunedoara, în timp ce, la nivel municipal, scăderea este de 16.80%.

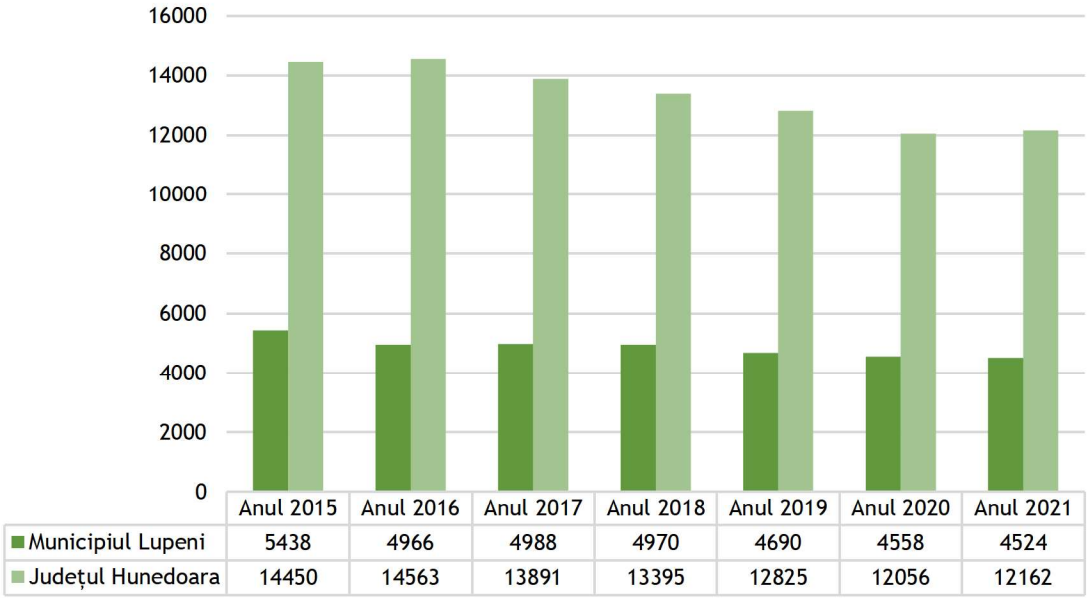

Figura nr. 19: Evoluția numărului mediu de salariați, 2015-2021

Sursa: Institutul Național de Statistică

b) ponderea salariaților în totalul populației Municipiului Lupeni, 2015-2020

Indicatorul este analizat în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 30: Ponderea salariaților în totalul populației Municipiului Lupeni, 2015-2020

Indicatori	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Populație totală	27.554	27.206	26.755	26.424	26.113	25.786	25.375
Nr. mediu salariați	5.438	4.966	4.988	4.970	4.690	4.558	45.24
Pondere salariați în totalul populației	***19,73%***	***18,25%***	***18,64%***	***18,80%***	***17,96%***	***17,67%***	***17,82%***

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din anul 2015 până în 2021 care reprezintă finalul perioadei analizate, se observă un **trend descendent al ponderii salariaților în populația totală** a Municipiului Lupeni, respectiv în populația ocupată, reflectând o scădere constantă a forței de muncă existentă la nivel local. Începând cu anul 2020, ponderea salariaților în populația totală a intrat pe un trend descendent, înregistrând o ușoară creștere (de la 17.67% la 17.82%).

c) evoluția numărului de șomeri, pe sexe, în perioada 2015-2021

Referitor la situația șomerilor, în figura de mai jos este redată evoluția fenomenului la nivelul Municipiului Lupeni.

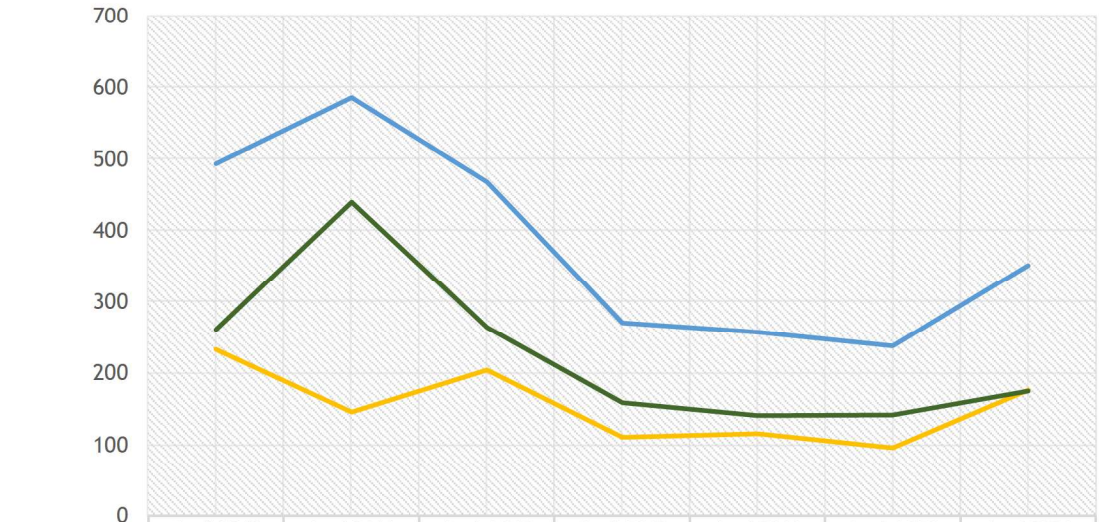

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Total	494	586	468	270	257	238	351
Masculin	233	146	204	111	116	96	176
Feminin	261	440	264	159	141	142	175

Figura nr. 20: Evoluția numărului de șomeri la nivelul Municipiului Lupeni

Sursa: Institutul Național de Statistică

Datele oferite de Institutul Național de Statistică indică variații majore ale numărului de șomeri înregistrați pe plan local. În anul 2020 la nivelul Municipiului Lupeni au fost înregistrați 238 de șomeri, în scădere comparativ cu perioada 2015-2019.[49]. În anul 2021, situația s-a schimbat, numărul șomerilor fiind cu 47.47% mai mare, ceea ce arată o scădere economică puternică.

[49] Institutul Național de Statistică (n.d.) SOM101E - Șomeri înregistrați la sfârșitul lunii, pe sexe, județe și localități, disponibil la adresa http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table, accesat la data de 02.02.2023

4. *Dezvoltare economică*

În secțiunea de față sunt analizate date ce țin de sfera economică regăsită la nivelul județului Hunedoara. A fost efectuată o scurtă analiză a unor factori, precum: situația PIB-ului, evoluția câștigului salarial mediu la nivel județean, piața forței de muncă la nivel județean etc.

a) evoluția PIB la nivel județean în perioada 2015-2020

Indicatorul este surprins evolutiv în figura de mai jos:

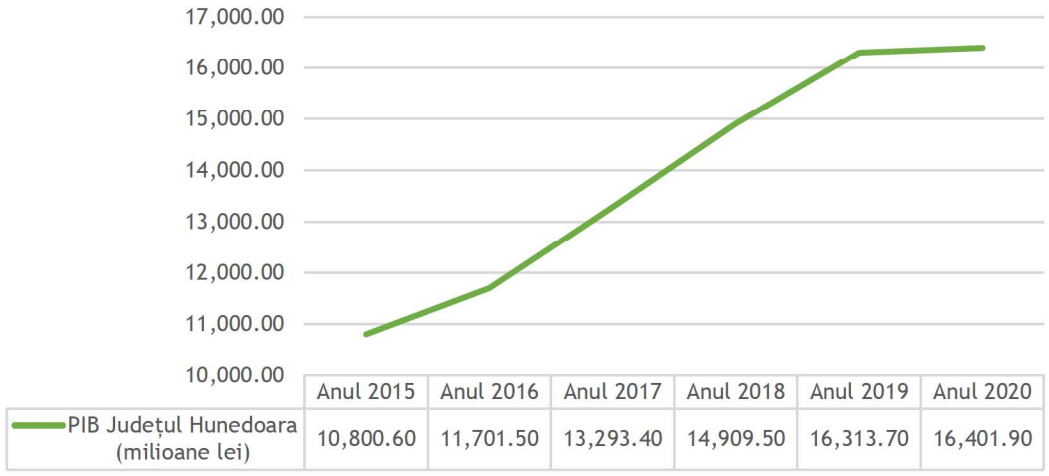

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
PIB Județul Hunedoara (milioane lei)	10,800.60	11,701.50	13,293.40	14,909.50	16,313.70	16,401.90

Figura nr. 21: Evoluția PIB la nivelul județului Hunedoara, 2015-2020

Sursa: Institutul Național de Statistică

Conform Institutului Național de Statistică, se concluzionează următoarele:

- **datele colectate prezintă un mediu economic dinamic, într-o continuă ascensiune,** la nivel județean estimându-se o creștere de aproximativ 51,86% a valorii PIB în anul 2020 comparativ cu anul 2015. PIB-ul pentru anul 2020 a fost estimat la o valoare de 16.401,90 milioane de lei.

b) evoluția câștigului salarial nominal mediu net lunar la nivel județean, pe sexe, în perioada 2015-2021 (lei)

Indicatorul este analizat în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 31: Evoluția câștigului salarial nominal mediu net lunar la nivel județean, pe sexe, în perioada 2015-2021 (lei)

Județul Hunedoara	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	%2021/2015
Total	1.524	1.600	1.898	2.088	2.426	2.617	2.731	79,20%
Masculin	1.622	1.665	1.935	2.101	2.494	2.666	2.780	71,39%
Feminin	1.417	1.529	1.860	2.075	2.358	2.567	2.680	89,13%

Sursa: Institutul Național de Statistică

În strânsă legătură cu creșterea PIB-ului, se remarcă următoarele aspecte la nivel județean:

- **o creștere totală a veniturilor** cu 79,20%, în anul 2021 față de anul 2015, reprezentând în cifre absolute un venit mediu net de 2.731 de lei;
- **o creștere a veniturilor mai mare în cazul femeilor** cu aproximativ 89%, prin compararea situației din anul 2021 cu datele de la nivelul anului 2015;
- **un venit mai ridicat în cazul bărbaților** (deși femeile prezintă o creștere procentuală mai ridicată, salariul bărbaților a rămas în mod constant mai mare decât cel al femeilor, înregistrând în anul 2021 o valoare cu aproximativ 4% mai mare față de cel al femeilor);
- **diminuare a discrepanței salariale între sexe** (analizând datele din anul 2015, diferența salarială dintre bărbați și femei a cunoscut o ameliorare, reducându-se cu aproximativ 11%, indicând un progres în ceea ce privește acțiunile de combatere a discriminării de gen la locurile de muncă).[50]

c) evoluția numărului mediu de salariați și a șomerilor în perioada 2015-2021

Piața forței de muncă la nivelul județului Hunedoara este surprinsă din punct de vedere al numărului de salariați, respectiv al numărului de șomeri, în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 32: Parametri ai forței de muncă, la nivel județean

Județ	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Numărul de salariați[51]							
Total	*105.922*	*106.944*	*106.767*	*105.407*	*104.195*	*101.414*	*101.482*
Masculin	54.982	56.058	53.453	52.170	51.953	51.044	51.694
Feminin	50.940	50.886	53.314	53.237	52.242	50.370	49.788
Numărul de șomeri[52]							
Total	*11.339*	*10.789*	*7.898*	*5.830*	*5.157*	*5.736*	*6.231*

Sursa: Institutul Național de Statistică

Ca și caracteristici principale, se poate observa un trend fluctuant al numărului de salariați în perioada 2015-2021, cu scăderi ușoare înregistrate în anul 2017 față de anul 2016 (-0,16%), respectiv în anul 2018 față de anul 2017 (-1,27%). Mai mult, se remarcă o situație îngrijorătoare, în anul 2021 numărul salariaților din județul Hunedoara s-a redus cu 4,19% comparativ cu anul 2015, în valoare absolută înregistrându-se 101.482 de salariați.

[50] Institutul Național de Statistică, FOM106E - Câștigul salarial nominal mediu net lunar pe activități ale economiei naționale (secțiuni și diviziuni) CAEN Rev.2, sexe, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe
[51] Institutul Național de Statistică, FOM104F - Numărul mediu al salariaților pe activități ale economiei naționale (secțiuni și diviziuni) CAEN Rev.2, sexe, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe
[52] Institutul Național de Statistică, SOM101B - Șomeri înregistrați pe categorii de șomeri, sexe, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe

Referitor la evoluția numărului de șomeri, reducerea evidențiată în perioada 2015-2019 marchează o dezvoltare a pieței muncii prin intermediul a 6.182 de persoane care au depășit statutul de șomeri. Cu toate acestea, criza economică declanșată de pandemie a fost resimțită puternic la nivelul anilor 2020 și 2021, lucru ce se reflectă prin creșterea numărului de șomeri la nivel județean cu 11,23% în anul 2020 comparativ cu anul 2019, respectiv cu 8,63% în anul 2021 comparativ cu anul 2020.

Așadar, se observă faptul că județul Hunedoara deține un potențial economic ridicat, atât din punct de vedere al PIB-ului și al veniturilor înregistrate de către salariați, cât și al pieței forței de muncă, reușind să susțină dezvoltarea individuală a localităților componente.

4.1. Mediul și dinamica antreprenorială

Secțiunea este detaliată în continuare, analiza debutând cu cifra de afaceri a companiilor la nivelul anului 2021.

a) analiza principalilor indicatori economici pe domenii de activitate, anul 2021

Conform datelor disponibile, cifra de afaceri a companiilor locale, profitul net și numărul mediu de salariați, conform Bilanțului depus pentru anul 2021 sunt redate în tabelul de mai jos, pentru principalele domenii economice competitive la nivel local, ordonate descrescător după CA:

Tabelul nr. 33: Principalii indicatori economici pe domenii de activitate, anul 2021

Div. CAEN	Detaliere activitate CAEN	Nr. întreprinderi active	CA	Profit	Nr. mediu angajați
01	Agricultură, vânătoare și servicii anexe	20	274.350	158.375	3
02	Silvicultură și exploatare forestieră	2	30.319.685	10.387.059	159
10	Industria alimentară	23	6.071.329	807.631	60
11	Fabricarea băuturilor	2	146.151	81.229	1
13	Fabricarea produselor textile	1	0	-31.938	2
14	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	1	122.063	16.902	3
15	Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor	2	0	-3.893	0
16	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea	7	3.018.434	421.143	24

Div. CAEN	Detaliere activitate CAEN	Nr. întreprinderi active	CA	Profit	Nr. mediu angajați
	articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite				
18	Tipărire și reproducerea pe suporți a înregistrărilor	3	296.970	221.740	2
22	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	1	2.199.451	304.484	7
23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	1	35.040	9.163	1
25	Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	8	354.325	82.071	8
27	Fabricarea echipamentelor electrice	1	0	0	0
28	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	1	2.948.554	341.195	11
31	Fabricarea de mobilă	5	1.076.039	-76.646	19
32	Alte activități industriale n.c.a	4	0	-100	0
33	Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	2	322.045	44.039	2
38	Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	1	0	0	0
41	Construcții de clădiri	24	799.658	81.718	16
42	Lucrări de geniu civil	3	1.373.652	1.081.511	10
43	Lucrări speciale de construcții	27	15.805.657	3.252.813	106
45	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	23	140.858.103	348.120	146
46	Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	25	1.986.590	59.648	6
47	Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	180	59.008.906	4.104.758	283

Div. CAEN	Detaliere activitate CAEN	Nr. întreprinderi active	CA	Profit	Nr. mediu angajați
49	Transporturi terestre și transporturi prin conducte	47	8.423.842	1.543.729	41
52	Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	3	-	-	-
53	Activități de poștă și de curier	4	1.184.334	148.213	5
55	Hoteluri și alte facilități de cazare	39	4.541.720	2.049.161	16
56	Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	55	9.195.720	1.292.917	93
59	Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	2	2.112	-15.869	1
61	Telecomunicații	1	-	-	-
62	Activități de servicii în tehnologia informației	8	2.593	812	0
63	Activități de servicii informatice	4	292.694	159.903	0
64	Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii	14	2.433.068	379.531	21
66	Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	16	813.533	465.589	5
68	Tranzacții imobiliare	9	953.693	506.303	8
69	Activități juridice și de contabilitate	3	543.000	206.918	8
70	Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	7	277.175	147.708	1
71	Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	10	323.668	137.327	2
72	Cercetare-dezvoltare	1	-	-	-

Div. CAEN	Detaliere activitate CAEN	Nr. întreprinderi active	CA	Profit	Nr. mediu angajați
73	Publicitate și activități de studiere a pieței	6	285.270	128.998	3
74	Alte activități profesionale, științifice și tehnice	14	588.945	56.157	9
75	Activități veterinare	1	238.095	63.190	1
77	Activități de închiriere și leasing	4	306.214	68.795	1
78	Activități de servicii privind forța de muncă	2	-	-	-
79	Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică	6	1.471.350	245.194	8
80	Activități de investigații și protecție	2	-	-	-
81	Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	9	2.869.477	816.620	26
82	Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	8	150.413	-11.065	1
85	Învățământ	21	4.825.904	1.612.108	23
86	Activități referitoare la sănătatea umană	12	967.237	197.031	11
90	Activități de creație și interpretare artistică	5	0	0	0
93	Activități sportive, recreative și distractive	16	544.036	139.304	12
95	Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	3	161.574	4.079	2
96	Alte activități de servicii	38	319.444	94.278	9
Total		***737***	***308.732.113***	***32.127.953***	***1.176***

Sursa: ONRC Hunedoara

Astfel, pe baza informațiilor din tabelul de mai sus, mediul antreprenorial la nivelul anului 2020 este caracterizat prin:

- un număr total de 737 de **întreprinderi active** înregistrate la nivelul Muncicipiului Lupeni;
- o **cifră de afaceri** totală de 308.732.113 lei;
- un **profit total** de 32.127.953 lei;
- un **număr mediu de salariați** de 1.176.

De asemenea, conform ONRC de pe lângă Tribunalul Hunedoara, la nivelul anului 2021 figurau **1.016 întreprinderi în funcțiune.**

Totodată, principalele domenii economice competitive la nivelul Municipiului Lupeni sunt redate în continuare:

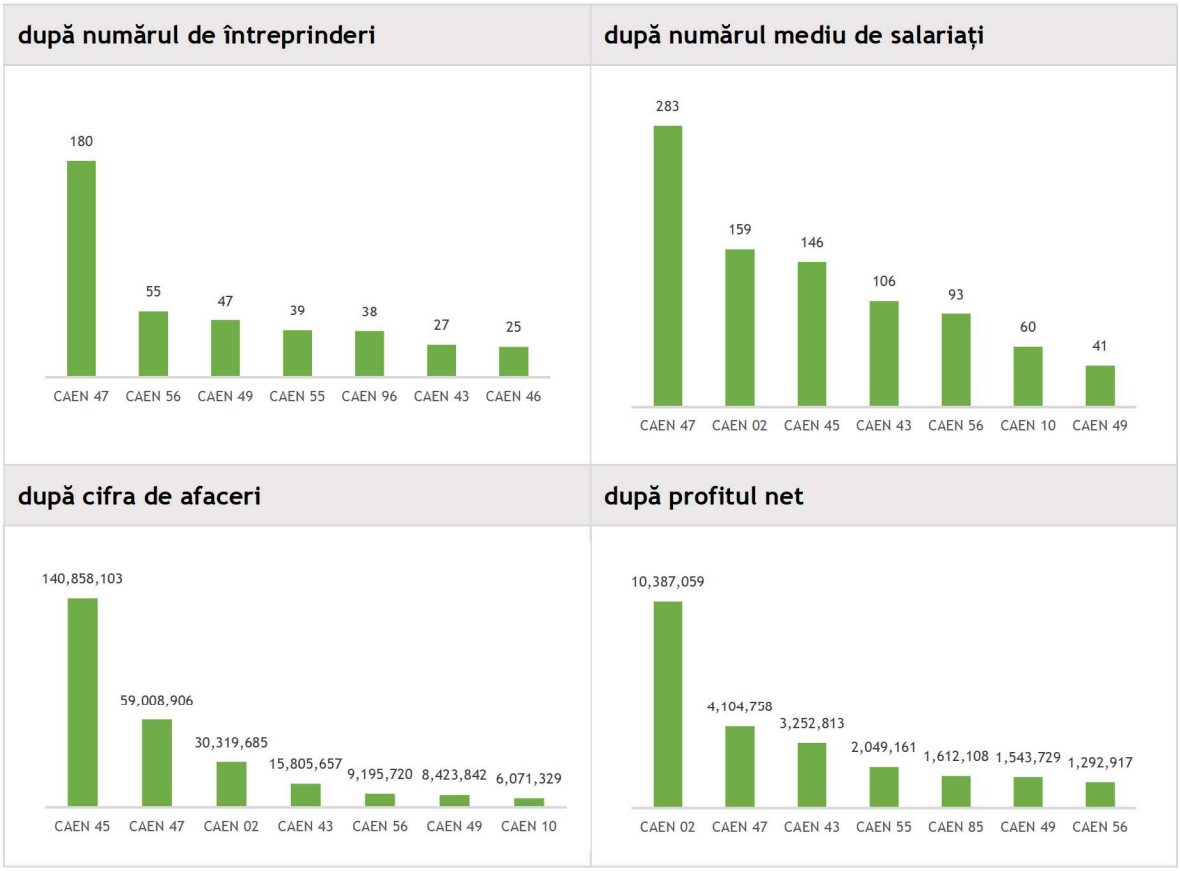

Figura nr. 22: Analiza principalilor indicatori economici la nivelul Municipiului Lupeni , anul 2021

Sursa: ONRC Hunedoara

Conform informațiilor de mai sus, **principalele domenii economice** cu potențial ridicat de competitivitate sunt:

- CAEN 02 - Silvicultură și exploatare forestieră;
- CAEN 10 - Industria alimentară;
- CAEN 43 - Lucrări speciale de construcții;
- CAEN 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor;
- CAEN 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete;
- CAEN 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor;
- CAEN 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte;

- CAEN 55 - Hoteluri și alte facilități de cazare;
- CAEN 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație;
- CAEN 86 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri;
- CAEN 96 - Alte activități de servicii.

Conform tabelului de mai jos, pe domenii mari, situația organizațiilor de pe teritoriul Municipiului Lupeni este următoarea:

- cele mai multe societăți activează în domeniul G - Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (228), urmat de domeniul I - Hoteluri și restaurante (94), Industria prelucrătoare (62), H - Transport și depozitare (54), F - Construcții (54), M - Activități profesionale, științifice și tehnice (42), iar cel mai mic număr în L - Tranzacții imobiliare (9) și E - Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (1);
- cea mai mare cifră de afaceri a fost obținută în Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (20.1853.599 lei) urmat de Agricultură, silvicultură și pescuit (30.594.035 lei), iar cea mai mică în domeniul Alte activități de servicii (481.018 lei) și Informații și comunicații (297.399);
- cel mai mare profit a fost obținut în Agricultură, silvicultură și pescuit (10.545.434 lei) și în Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (4.512.526 lei), iar cel mai mic în domeniul Activitați de spectacole, culturale și recreative (139.304 lei) și în domeniul Alte activități de servicii (98.357);
- cel mai mare număr al angajaților se regăseste în comerț (435) și agricultură (162), iar cel mai mic în domeniul Tranzacții imobiliare (8) și Informații și comunicații (1).

Tabelul nr. 34: Principalii indicatori economici pe domenii de activitate mari, anul 2021

CAEN	Nr. întreprinderi active	CA	Profit	Nr. mediu angajați
A - Agricultură, silvicultură și pescuit	22	30.594.035	1.0545.434	162
C - Industria prelucrătoare	62	16.590.401	2.217.020	140
E - Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1	0	0	0
F - Construcții	54	17.978.967	4.416.042	132
G - Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	228	201.853.599	4.512.526	435

H - Transport și depozitare	54	9.608.176	1.691.942	46
I - Hoteluri și restaurante	94	13.737.440	3.342.078	109
J - Informații și comunicații	15	297.399	144.846	1
K - Intermedieri financiare și asigurări	30	3.246.601	845.120	26
L - Tranzacții imobiliare	9	953.693	506.303	8
M - Activități profesionale, științifice și tehnice	42	2.256.153	740.298	24
N - Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	31	4.797.454	1.119.544	36
P - Învățământ	21	4.825.904	1.612.108	23
Q - Sănătate și asistență socială	12	967.237	197.031	11
R - Activitați de spectacole, culturale și recreative	21	544.036	139.304	12
S - Alte activități de servicii	41	481.018	98.357	11
	737	***308.732.113***	***32.127.953***	***1.176***

Sursa: ONRC Hunedoara

b) top 5 companii locale după cifra de afaceri, anul 2021

Tabelul nr. 35: Top 5 companii locale după cifra de afaceri, respectiv după numărul mediu de salariați, anul 2021

Nr. crt.	Top companii după CA, anul 2020	Domeniu de activitate	Cifra de afaceri, lei	Top companii după nr. mediu de salariați, anul 2020	Domeniu de activitate	Nr. mediu salariați
1.	*CONFEZIONI ANDREA ROMÂNIA SRL*	4531 - Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule	28.129.615	*COMEXIM R SRL*	0220 - Exploatarea forestieră	159
2.	*COMEXIM R SRL*	0220 - Exploatarea forestieră	6.127.541	*CONFEZIONI ANDREA ROMÂNIA SRL*	4531 - Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule	131
3.	*DIACOM PRESTCOM SRL*	4321 - Lucrări de instalații electrice	1.889.611	*COOP. STRAJA SOCIETATE COOPERATIVĂ*	4711 - Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse	48

Nr. crt.	Top companii după CA, anul 2020	Domeniu de activitate	Cifra de afaceri, lei	Top companii după nr. mediu de salariați, anul 2020	Domeniu de activitate	Nr. mediu salariați
					alimentare, băuturi și tutun	
4.	*COOP. STRAJA SOCIETATE COOPERATIVĂ*	4711 - Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	1.567.602	*DIACOM PRESTCOM SRL*	4321 - Lucrări de instalații electrice	48
5.	*TUNDRA EXPRES SRL*	4711 - Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	1.269.337	*BUGAN PAN SRL*	1071 - Fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie	30

Sursa: ONRC Hunedoara

Conform tabelului de mai sus, 3 dintre organizații activează în comerț, 1 în agricutură și 1 în construcții.

c) densitatea antreprenorială în anul 2021

Având în vedere că la nivelul anului 2021 figurau **737 întreprinderi în funcțiune** și **25.375 locuitori** ai Municipiului Lupeni **, densitatea antreprenorială** are o valoare de 0,029 întreprinderi/locuitori, respectiv **29,04 întreprinderi la 1.000 locuitori.**

d) rata de înmatriculare a companiilor în perioada 2015-2020

Conform graficului de mai jos, se observă un trend fluctuant al numărului de întreprinderi înființate în perioada 2015-2021, cu creșteri semnificative înregistrate în anii 2018 - de aproximativ 3 ori mai multe întreprinderi înființate în anul 2018 comparativ cu anul 2017, respectiv în 2021, când numărul întreprinderilor înființate a fost de aproximativ 4 ori mai mare comparativ cu cel înregistrat în anul 2020, reprezentând în cifre absolute 191 de întreprinderi. Dată fiind creșterea semnificativă înregistrată în anul 2021 la nivelul întreprinderilor înființate, se remarcă faptul că Municipiul Lupeni a reușit să depășească criza economică produsă de declanșarea pandemiei COVID-19.

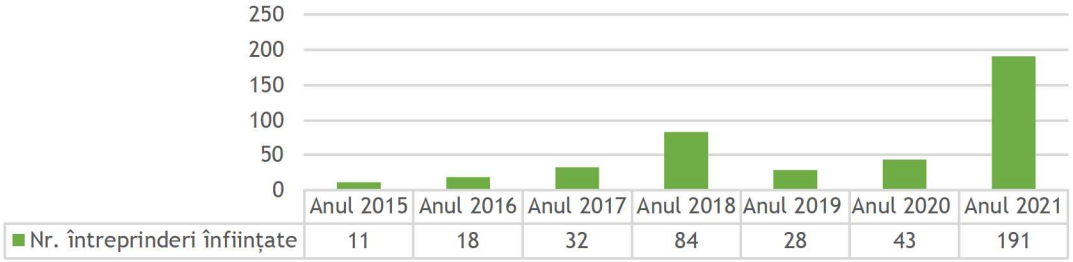

Figura nr. 23: Înmatriculări companii în perioada 2015-2020

Sursa: ONRC Hunedoara

De asemenea, numărul total de companii, indiferent de stare (în funcțiune, lichidate etc.) existente la nivelul Municipiului Lupeni este de **1.614 întreprinderi**, dintre care, la nivelul anului 2021, **în funcțiune - 737 firme active**, ceea ce înseamnă că un număr de 877 firme au trecut prin diverse procese de închidere a activității (faliment, dizolvare, lichidare, întrerupere temporară a activității).

e) indicii de competitivitate și de atractivitate la nivelul anului 2018

Pentru anul 2018, studiul CITADINI a reflectat următorii indici de competitivitate și de atractivitate pentru Municipiul Lupeni.

☑ Indicele de competitivitate urbană

Indicii de competitivitate și de atractivitate sunt redați în tabelul de mai jos, prin comparația valorii înregistrată în Municipiul Lupeni cu valorile înregistrate la nivelul celorlalte localități urbane din județul Hunedoara, precum și prin comparație cu indicii medii naționali.

Tabelul nr. 36: Indici de competitivitate și atractivitate (analiză comparativă)

Localitate	Indice de competitivitate	Ranking[53]	Indice de atractivitate	Ranking[54]
Aninoasa	0,53	260	0,68	191
Brad	1,00	102	0,86	118
Călan	0,47	288	0,88	113
Deva	1,45	46	1,08	61
Geoagiu	0,59	239	1,37	36
Hațeg	0,88	127	1,06	66
Hunedoara	1,06	91	0,99	84
Lupeni	***0,61***	***231***	***0,73***	***168***

[53] Poziția în clasamentul național (319 localități urbane)
[54] Poziția în clasamentul național (319 localități urbane)

Localitate	Indice de competitivitate	Ranking[53]	Indice de atractivitate	Ranking [54]
Orăștie	1,67	32	0,93	97
Petrila	0,47	289	0,79	150
Petroșani	0,86	133	1,04	72
Simeria	0,70	185	0,64	207
Uricani	0,43	306	0,53	260
Vulcan	0,52	267	0,85	123
Valoare medie la nivel național	1	n/a	0,98	n/a

Sursa: Bazele de date CITADINI

4.2. *Cercetare-dezvoltare-inovare*

Activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare la nivelul Municipiului Lupeni este analizată prin prisma următorilor indicatori:

a) contextul CDI existent la nivel județean

Conform datelor cuprinse în *Strategia de Dezvoltare a Județului Hunedoara pentru perioada 2021-2027*, **sectorul CDI la nivelul județului Hunedoara este necompetitiv și insuficient dezvoltat,** fiind necesare investiții în infrastructura de cercetare și în dezvoltarea facilităților de cercetare, inovare și transfer tehnologic. Situația este analizată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 37: Cheltuieli cu cercetarea-dezvoltarea efectuate la nivel județean

Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Regiunea VEST	*290.658*	*331.255*	*318.975*	*374.229*	*381.327*	*621.509*	*731.879*
Arad	20.917	23.669	58.838	48.551	56.368	53.436	60.596
Caras-Severin	469	546	213	49	76	:	0
Hunedoara	*19.246*	*17.104*	*21.059*	*27.967*	*22.265*	*22.853*	*24.693*
Timiș	250.026	289.936	238.865	297.662	302.618	545.220	646.590

Sursa: Institutul Național de Statistică

În acest context, județul Hunedoara se plasează pe locul al treilea la nivel regional (după Timiș și Arad) raportat la cheltuielile efectuate în domeniul cercetării, alocând în anul 2020 suma de 24.693 mii lei.

La nivelul județul Hunedoara, cheltuielile cu cercetarea-dezvoltarea prezintă un

trend fluctuant, aspect care indică instabilitate în planul activității de cercetare-dezvoltare și inovare la nivel județean.

Totodată, se remarcă un decalaj de competitivitate uriaș față de județul Timiș, care a cheltuit în anul 2021 de aproximativ 26 de ori mai mult în domeniul cercetării-dezvoltări față de județul Hunedoara în același an.

De asemenea, în ceea ce privește **infrastructura de CDI**, la nivelul județului Hunedoara există următoarele unități și instituții de drept public care fac parte din sistemul național de cercetare-dezvoltare.

Tabelul nr. 38: Structuri de cercetare-dezvoltare la nivelul județului Hunedoara

Nr. crt.	Denumire	Direcții de cercetare	Autoritate
1	INCD pentru Securitate Minieră și PROTECȚIE ANTIEXPLOZIVĂ INSEMEX Petroșani	Minerit și securitatea mineritului	Ministerul Educației și Cercetării
2	Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură (SCDP) Geoagiu	Pomicultură	Academia de Științe Agricole și Silvice "Gheorghe Ionescu - Șișești"

Sursa: Regiunea Vest, Strategia Regională de Specializare Inteligentă 2021-2027

La nivelul Regiunii Vest există un număr de 34 de structuri de cercetare-dezvoltare, infrastructura propriu zisă de cercetare cuprinzând 150 de laboratoare și/sau centre.

Dintre acestea, cele mai multe activează în județul Timiș, existând discrepanțe în ceea ce privește accesul la CDI între județele componente.

b) entități de inovare și transfer tehnologic acreditate, parcuri industriale etc.

Având în vedere contextul județean conturat mai sus, potențialul în domeniul activității CDI din Municipiul Lupeni este insuficient dezvoltat, infrastructura reprezentând o adevărată provocare pentru competitivitatea acestui sector, prin:

- entități de inovare și transfer tehnologic – nu există la nivelul Municipiului;
- clustere – nu există la nivelul Municipiului.

5. *Turism*

Sectorul turistic din Municipiul Lupeni este analizat prin prisma următorilor indicatori:

a) infrastructura turistică - unități de cazare turistică în perioada 2015-2022

Poziția geografică a Municipiului Lupeni a favorizat dezvoltarea sectorului turistic dată fiind multitudinea de obiective naturale și artificiale regăsite pe plan local. Pornind de la cadrul local, în tabelul alăturat este redată situația unităților de cazare pe tipuri de structuri:

Tabelul nr. 39: Unități de primire turistică la nivelul Municipiului Lupeni

Unități de primire turistică	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Hosteluri	:	:	1	1	1	1	:	:
Vile turistice	4	8	11	12	14	14	12	14
Cabane turistice	2	2	12	19	19	22	18	18
Popasuri turistice	:	:	:	:	1	:	:	:
Pensiuni turistice	2	8	18	21	21	22	21	20
Pensiuni agroturistice	:	3	3	:	:	:	:	1
Total	***8***	***21***	***45***	***53***	***56***	***59***	***51***	***53***

Sursa: Institutul Național de Statistică

Pe baza informațiilor de mai sus se remarcă:

- **un trend fluctuant cu tendințe de creștere înregistrat în perioada 2015-2020,** cele mai însemnate creșteri fiind identificate la nivelul anilor 2016, când numărul unităților de primire turistică a fost aproape triplu comparativ cu anul 2015, respectiv 2017 când numărul acestora a fost aproximativ dublu față de anul 2016; *creșterile înregistrate în perioada analizată se datorează investițiilor derulate la nivel local în sectorul turistic, cu precădere cele desfășurate la nivelul stațiunii montane Straja, inclusă în programele „Superschi Carpați" (din anul 2003) și „Schi în România" (din anul 2006);*
- **anul 2021**, an în care efectele economice produse de declanșarea pandemiei COVID-19 au fost cel mai puternic resimțite în sectorul turistic, **marchează reducerea numărului de unități de primire turistică cu 8 unități** (51 de unități de primire turistică înregistrate la nivelul anului 2021, comparativ cu 19 de unități înregistrate la nivelul anului 2020);
- **pensiunile reprezintă principala structură de cazare turistică**, acestea constituind în anul 2022 aproximativ 38% din numărul total de unități de primire turistică disponibile la nivelul Municipiului Lupeni[55].

b) evoluția capacității de cazare în perioada 2015-2022

Comparativ cu alte localități din județul Hunedoara, în tabelul de mai jos este redată capacitatea de cazare a unităților din Municipiul Lupeni. În tabel au fost incluse

[55] Institutul Național de Statistică TUR101C - TUR101C - Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică pe tipuri de structuri, județe și localități

localitățile cu capacitatea de cazare cea mai ridicată, astfel:

Tabelul nr. 40: Capacitatea de cazare la nivelul localităților din județul Hunedoara

Unitate administrativă	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Municipiul Deva	896	896	959	1.073	1.049	1.104	990	991
Municipiul Brad	95	54	108	116	116	117	116	116
Municipiul Hunedoara	491	517	532	446	642	501	487	777
Municipiul Lupeni	***311***	***668***	***1.157***	***1.253***	***1.290***	***1.343***	***1.156***	***1.202***
Municipiul Orăștie	350	350	406	406	406	313	322	311
Municipiul Petroșani	464	464	819	899	809	904	836	1.037
Municipiul Vulcan	:	:	77	77	61	83	56	83
Județul Hunedoara	***4.942***	***5.490***	***7.337***	***7.719***	***8.075***	***8.531***	***7.911***	***8.587***

Sursa: Institutul Național de Statistică

Datele colectate indică următoarele aspecte:

- comparativ cu celelalte municipii din județ, **Municipiul Lupeni prezintă o situație favorabilă**, acesta plasându-se pe primul loc în anul 2022 din perspectiva capacității de cazare, urmat de Municipiile Petroșani, Deva și Brad[56];
- **un trend fluctuant al capacității de cazare** la nivelul Municipiului Lupeni, cu creșteri semnificative înregistrate la nivelul anilor 2016, respectiv 2017, dar și o scădere ușoară înregistrată la nivelul anului 2021, an în care efectele economice produse de declanșarea pandemiei COVID-19 a condus la închiderea a numeroase unități de primire turistică;
- raportat la capacitatea totală, în anul 2021, unitățile de cazare din Municipiul Lupeni constituiau **aproximativ 14% din capacitatea totală de cazare** regăsită la nivel județean, o valoare semnificativă ce reflectă **potențialul turistic foarte ridicat al municipiului.**

b) sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică - număr turiști în perioada 2015-2021

În strânsă legătură cu acest aspect, în continuare este prezentată situația vizitatorilor raportat la numărul de sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică la nivelul Municipiului Lupeni comparativ cu județul Hunedoara.

Tabelul nr. 41: Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică, în perioada 2015-2021

[56] Institutul Național de Statistică, TUR102C - Capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică, județe și localități

Unitate administrativă	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	% 2021/ 2020
Județul Hunedoara	151.060	143.870	168.346	189.526	194.245	71.723	119.953	67,24%
Municipiul Lupeni	5.359	6.787	12.916	14.862	16.488	6.594	10.052	52,44%

Sursa: Institutul Național de Statistică

Datele oferite de către Institutul Național de statistică indică următoarea situație[57]:

- **un trend ascendent al numărului de turiști în perioada 2015-2019, atât la nivel județean, cât și la nivel municipal**;
- o **scădere dramatică a numărului de turiști în anul 2020 comparativ cu anul 2019, cu 63,08%** la nivel județean și **60,01%** la nivel municipal; situația este justificată de impactul negativ al pandemiei COVID asupra sectorului turistic și, implicit asupra dezvoltării economice;
- **numărul de turiști din anul 2020 de la nivel județean este mai mic inclusiv decât numărul de turiști din anul 2015**, cu 52,52%, reflectând efecte puternic negative asupra sectorului turistic din Municipiul Lupeni și nu numai;
- numărul de turiști care au sosit în Lupeni în anul 2021 este cu 52,44% mai mare decât numărul acestora din 2020, ceea ce arată o redresare a sectorului turistic după pandemia COVID-19; se constată o creștere în anul 2021 și la nivel județean, fiind cu 67,24% mai mulți turiști față de 2020.

c) indicatori de atractivitate turistică

Conform bazelor de date CITADINI, un studiu a fost efectuat la nivelul anului 2019 pentru a determina potențialul de atractivitate turistică a Municipiului Lupeni. Sintetizat, principalii indicatori analizați sunt redați tabelar și grafic, în continuare, comparativ, la nivelul tuturor centrelor urbane din județul Hunedoara. Ulterior prezentării situației globale, fiecare indicator este analizat individual.

[57] Institutul Național de Statistică, TUR104E - Sosiri ale turiștilor in structuri de primire turistică pe tipuri de structuri, pe județe si localități

Tabelul nr. 42: Sinteza principalilor indicatori de atractivitate turistică

Localitate	A. Resurse turistice naturale (max. 25 p)	B. Resurse turistice antropice (max. 30 p)	Punctaj total resurse turistice (A+B)	C. Infrastructură specific turistică (max. 30 p)	D. Accesibilitatea la infrastructura majoră de transport (max. 15 p)	Punctaj total infrastructură (C+D) (max. 45p)	Index general al atractivității turistice (punctaj total potențial de dezvoltare turistică) (A+B+C+D) (max. 100 p)
Deva	12,5	26	38,5	11	10	21	*59,5*
Geoagiu	18,5	14	32,5	12,2	10	22,2	*54,7*
Petroșani	16,5	7	23,5	13,3	10	23,3	*46,8*
Hunedoara	10,5	22	32,5	8,8	5	13,8	*46,3*
Hațeg	13,5	12	25,5	8,3	10	18,3	*43,8*
Orăștie	6	15	21	9,1	10	19,1	*40,1*
Uricani	14,5	5	19,5	8	5	13	*32,5*
Brad	8,5	10	18,5	3,1	10	13,1	*31,6*
Lupeni	***11,5***	***3***	***14,5***	***11,5***	***5***	***16,5***	***31***
Simeria	12	4	16	4	10	14	*30*
Călan	7	8	15	1,25	10	11,25	*26,25*
Aninoasa	9	2	11	5	10	15	*26*
Petrila	12,5	3	15,5	1	2,5	3,5	*19*
Vulcan	7,5	2	9,5	3,75	5	8,75	*18,25*

Sursa: Adaptare după Bazele de date CITADINI

Pe baza informațiilor din tabelul de mai sus, se conturează clasamentul general în funcție de indexul atractivității turistice:

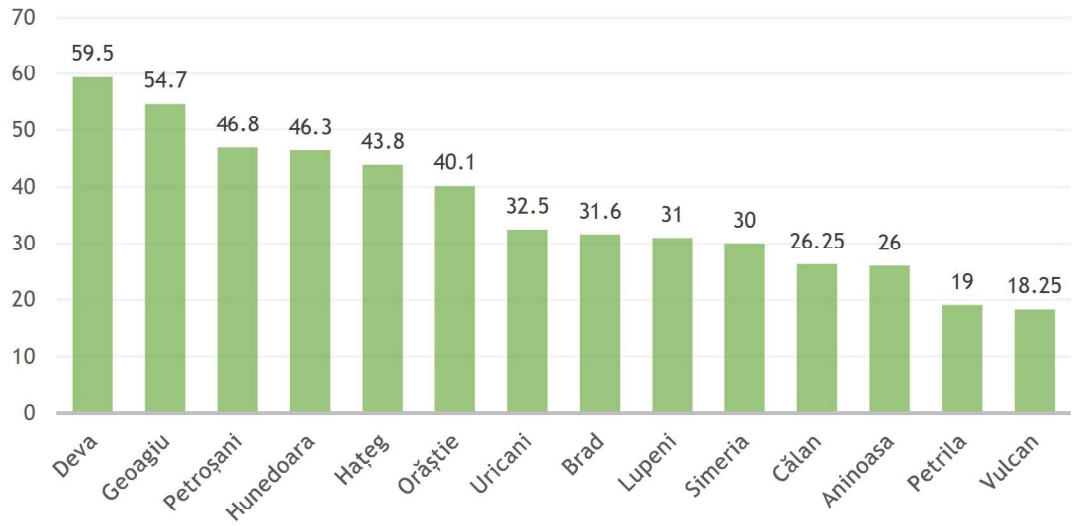

Figura nr. 24: Analiza comparativă a atractivității turistice urbane

Sursa: Autorul, pe baza studiului CITADINI

Situația globală evidențiată în tabelul de mai sus reflectă următoarele:

- Municipiul Lupeni deține poziția IX în clasamentul localităților urbane din județul Hunedoara, cu un punctaj total de 31 de puncte, surclasat de Deva (59,5 puncte), Geoagiu (54,7 puncte), Petroșani (46,8 puncte), Hunedoara (46,3 puncte), Hațeg (43,8 puncte), Orăștie (40,1 puncte), Uricani (32,5 puncte) și Brad (31,6 puncte);
- din punct de vedere al resurselor care contribuie prioritar la crearea unui potențial turistic ridicat, acestea sunt:
  - resurse turistice naturale - 11,5 puncte (poziția VIII în clasament);
  - infrastructura turistică - 11,5 puncte (poziția III în clasament);
- se observă deficiențe majoră la nivelul Municipiului Lupeni, ce derivă din resursele turistice antropice - 3 puncte, respectiv din accesibilitatea la infrastructura majoră de transport - 5 puncte.

Individual, indicatorii sunt analizați în continuare, pentru principalele localități urbane.

☑ Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al resurselor turistice naturale

Modul de calcul al indicatorului este redat în tabelul de mai jos, pentru principalele localități urbane:

Tabelul nr. 43: Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al resurselor turistice naturale

Localitate	A. RESURSE TURISTICE NATURALE (max. 25 p)			Punctaj total
	Cadrul natural (max. 10 p)	Areale naturale protejate (max. 5 p)	Stațiuni de interes național intrate în circuitul internațional, stațiuni de interes național general și local, localități cu factori naturali terapeutici (max. 10 p)	
Geoagiu	8,5	4	6	18,5
Petroșani	7,5	3	6	16,5
Uricani	9,5	5	-	14,5
Hațeg	8,5	5	-	13,5
Deva	8,5	4	-	12,5
Petrila	8,5	4	-	12,5
Simeria	8	4	-	12
Lupeni	***8,5***	**-**	***3***	***11,5***
Hunedoara	7,5	3	-	10,5

Localitate	A. RESURSE TURISTICE NATURALE (max. 25 p)			Punctaj total
	Cadrul natural (max. 10 p)	Areale naturale protejate (max. 5 p)	Stațiuni de interes național intrate în circuitul internațional, stațiuni de interes național general și local, localități cu factori naturali terapeutici (max. 10 p)	
Aninoasa	9	-	-	9
Brad	8,5	-	-	8,5
Vulcan	7,5	-	-	7,5
Călan	7	-	-	7
Orăștie	6	-	-	6

Sursa: Bazele de date CITADINI

Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al resurselor turistice naturale - determinat prin agregarea a 3 factori (cadrul natural, factorii naturali terapeutici și ariile protejate), cumulează la nivelul anului 2019 un număr total de *11,5 puncte* din maximul de 25; Municipiul Lupeni ocupă locul 8 în clasamentul județean, fiind surclasat de către orașele Geoagiu, Uricani, Hațeg, Petrila și de municipiile Simeria, Deva, Petroșani; se remarcă faptul că niciuna dintre localitățile urbane din județul Hunedoara nu deține punctajul maxim în cadrul indicatorului; Municipiul Lupeni prezintă deficiențe majore la nivelul arealelor naturale protejate (0 puncte) și la nivelul stațiunilor de interes național și local (3 puncte)[58]; prin urmare, **potențialul turistic din punct de vedere al resurselor turistice naturale este mediu în cazul Municipiului Lupeni.**

☑ **Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al resurselor turistice antropice**

Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al resurselor turistice antropice - determinat prin agregarea a trei componente (monumente istorice, muzee și colecții publice, manifestări culturale anuale/repetabile), cumulează la nivelul anului 2019 un număr total de 3 puncte din maximul posibil de 30 de puncte; analiza acestui indicator reflectă o **poziționare slabă a Municipiului Lupeni din punct de vedere al atractivității resurselor turistice antropice** în raport cu alte centre urbane din județ, precum municipiile Deva și Hunedoara care dețin fiecare peste 20 de puncte; scorul redus înregistrat la nivelul Municipiului Lupeni este generat de ***lipsa muzeelor, a caselor memoriale, a colecțiilor publice și galeriilor de artă*, precum și de lipsa instituțiilor de spectacole și concerte în anul de referință 2019**[59].

[58] Indicatorii utilizați pentru obținerea scorurilor sunt analizați la nivelul anului 2019, **Stațiunea Straja** regăsită la nivelul Municipiului Lupeni, care s-a bucurat de o importantă recunoaștere în ultimii ani la nivel național reprezintă un factor care poate determina modificări ale scorului acordat indicatorului ***Stațiuni de interes național intrate în circuitul internațional, stațiuni de interes național general și local, localități cu factori naturali terapeutici***

[59] În cadrul indicatorului **Instituții de spectacole și concerte** au fost identificate următoarele aspecte ce pot

Modul de calcul al indicatorului este redat, pentru fiecare localitate urbană din județul Hunedoara, în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 44: Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al resurselor turistice antropice

Localitate	B. RESURSE TURISTICE ANTROPICE (max. 30 p)				Punctaj total
	Monumente istorice - clasa A (max. 8 p)	Muzee, case memoriale și colecții publice, galerii de artă (max. 8 p)	Manifestări culturale anuale / repetabile (max. 8 p)	Instituții de spectacole și concerte (max. 6 p)	
Deva	8	7	7	4	*26*
Hunedoara	8	8	6	-	*22*
Orăștie	7	2	6	-	*15*
Geoagiu	8	2	4	-	*14*
Hațeg	7	5	-	-	*12*
Brad	-	6	4	-	*10*
Călan	7	-	1	-	*8*
Petroșani	-	4	3	-	*7*
Uricani	-	5	-	-	*5*
Simeria	-	4	-	-	*4*
Lupeni	**-**	**-**	***3***	**-**	***3***
Petrila	-	3	-	-	*3*
Vulcan	-	-	2	-	*2*
Aninoasa	-	-	2	-	*2*

Sursa: Bazele de date CITADINI

☑ Indice de analiză a potențialului turistic natural și antropic

Indice de analiză a potențialului turistic natural și antropic - determinat prin agregarea celor doi indicatori de mai sus, cumulează un număr total de 11,5 puncte

genera modificări ale scorului: conform website-ului primăriei Municipiului Lupeni, Cinematograful „Cultural" Lupeni a fost cuprins în Lista Sinteză a obiectivelor de investiții din cadrul subprogramului „Săli de cinema" din Programul Național de construcții de interes public, fiind redeschis în anul 2022; De asemenea, Palatul Cultural din Lupeni a fost redat reabilitat și pus în funcțiune de către Primăria Municipiului Lupeni și Consiliul Local al Municipiului Lupeni prin finalizarea proiectului de reabilitare și modernizare, finanțat din fonduri nerambursabile în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2014;

din maximul de 55, plasând **Municipiul Lupeni pe locul 8 în clasamentul județean**, fiind surclasat de orașele Geoagiu, Uricani, Hațeg, Petrila, Simeria și de municipiile Petroșani, Deva și, depășind, orașe precum Aninoasa, Brad, Călan, dar și municipiile Hunedoara, Vulcan, Orăștie; media înregistrată la nivelul celor paisprezece centre urbane este de 11,42 puncte, *prin urmare* ***Municipiul Lupeni deține un potențial turistic natural și antropic peste media urbană la nivel județean.***

☑ Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al infrastructurii turistice

Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al infrastructurii turistice - determinat prin agregarea a șase componente (structuri de primire cu funcțiuni de cazare turistică; instalații de tratament; săli de spectacole, concerte, săli de conferință etc.; pârtii de schi; alte instalații și dotări de agrement - divertisment; centre naționale de informare turistică), cumulează un număr total de **11,5 puncte din maximul de 30 de puncte, ocupând poziția a 3-a în clasamentul județean,** fiind surclasat doar de orașul Geoagiu și de Municipiul Petroșani, depășind municipii precum, Deva, Orăștie, Hunedoara, Vulcan, Brad, dar și orașele Aninoasa, Simeria, Călan și Petrila; media înregistrată la nivelul celor paisprezece centre urbane este de 7,16 puncte, prin urmare **valorile înregistrate reflectă un grad peste media urbană de atractivitate a infrastructurii turistice**; modul de calcul al indicatorului este redat, pentru fiecare localitate urbană din județul Hunedoara, în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 45: Indicator de analiză a potențialului turistic din punct de vedere al infrastructurii turistice

Localitate	C. INFRASTRUCTURA SPECIFIC TURISTICĂ (max. 30 p)						Punctaj total
	Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare (max. 15 p)	Instalații de tratament (max. 4 p)	Săli de spectacole, concerte, conferință (max. 3 p)	Pârtii de schi (max. 4 p)	Alte instalații și dotări de agrement-divertisment (parcuri de distracții/aventură, parcuri acvatice, facilități și instalații de agrement nautic, centre echitație, teren golf, grădină zoo, grădină botanică etc.) (max. 3 p)	Centre naționale de informare turistică (max. 1 p)	
Petroșani	7,3	-	0,5	3	1,5	1	*13,3*
Geoagiu	7,7	3	-	-	0,5	1	*12,2*
Lupeni	***7,5***	**-**	**-**	***4***	**-**	**-**	***11,5***
Deva	7,5	-	0,5	-	2	1	*11*
Orăștie	7,1	-	-	-	2	-	*9,1*

Localitate	C. INFRASTRUCTURA SPECIFIC TURISTICĂ (max. 30 p)						Punctaj total
	Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare (max. 15 p)	Instalații de tratament (max. 4 p)	Săli de spectacole, concerte, conferință (max. 3 p)	Pârtii de schi (max. 4 p)	Alte instalații și dotări de agrement-divertisment (parcuri de distracții/aventură, parcuri acvatice, facilități și instalații de agrement nautic, centre echitație, teren golf, grădină zoo, grădină botanică etc.) (max. 3 p)	Centre naționale de informare turistică (max. 1 p)	
Hunedoara	7,3	-	-	-	0,5	1	*8,8*
Hațeg	7,3	-	-	-	-	1	*8,3*
Uricani	7	-	-	-	-	1	*8*
Aninoasa	5	-	-	-	-	-	*5*
Simeria	3	-	-	-	1	-	*4*
Vulcan	3	-	-	0,75	-	-	*3,75*
Brad	3,1	-	-	-	-	-	*3,1*
Călan	1	-	-	-	0,25	-	*1,25*
Petrila	1	-	-	-	-	-	*1*

Sursa: Bazele de date CITADINI

☑ **indicele de accesibilitate la infrastructura majoră de transport**

Din punct de vedere al **indicelui de accesibilitate la infrastructura majoră de transport**, Municipiul Lupeni se plasează pe ultimele locuri ale clasamentului la nivelul județului Hunedoara, reflectând un nivel foarte scăzut de accesibilitate. De asemenea, Hunedoara, municipiu reședință de județ, prezintă o accesibilitate la fel de redusă, de 5 puncte. La nivel județean, media înregistrată în cadrul celor paisprezece centre urbane este de 8,03, ceea ce reflectă un grad redus de accesibilitate a infrastructurii majore de transport; modul de calcul al indicatorului este redat, pentru fiecare localitate urbană din județul Hunedoara, în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 46: Indicele de accesibilitate la infrastructura majoră de transport

Localitate	D. ACCESIBILITATEA LA INFRASTRUCTURA MAJORĂ DE TRANSPORT (max. 15 p)				Punctaj total
	Port (1 P)	Aeroport (5 p)	Acces la drum european / autostradă (max. 5 p)	Acces la drum național / cale ferată (max. 5 p)	
Deva	-	-	1	1	*10*
Brad	-	-	1	1	*10*
Orăștie	-	-	1	1	*10*
Petroșani	-	-	1	1	*10*
Aninoasa	-	-	1	1	*10*
Călan	-	-	1	1	*10*
Geoagiu	-	-	1	1	*10*
Hațeg	-	-	1	1	*10*
Simeria	-	-	1	1	*10*
Hunedoara	-	-	-	1	*5*
Lupeni	**-**	**-**	**-**	***1***	***5***
Vulcan	-	-	-	1	*5*
Uricani	-	-	-	1	*5*
Petrila	-	-	-	0,5	*2,5*

Sursa: Bazele de date CITADINI

☑ Indicele general al atractivității turistice

Indicele general al atractivității turistice - determinat prin agregarea a patru factori (indicatorul privind potențialul turistic natural, indicatorul privind potențialul turistic antropic, infrastructura cu specific turistic, accesibilitatea la infrastructura majoră de transport) cumulează **un număr total de 31 puncte, încadrând Municipiul Lupeni în categoria UAT-urilor cu indice general al atractivității turistice mediu[60];** cel mai ridicat grad de atractivitate este deținut de către Municipiul Deva, cu un număr total de 59,5 puncte, iar cel mai scăzut se înregistrează în cazul orașului Petrila (19 puncte); de asemenea, comparativ cu indicele mediu determinat la nivel național, respectiv 32,1 puncte, Municipiul Lupeni se situează peste valoarea medie națională, existând un **potențial semnificativ de dezvoltare a sectorului turistic.**

[60] <14.9 foarte scăzut; 15-29.9 scăzut; 30-44.9 mediu; 45-59.9 ridicat; >60 foarte ridicat

Astfel, putem evidenția anumite tipologii de practicare a turismului cu potențial pentru zona Lupeni:

1. **Turismul sportiv**

Anual, se organizează competiții sportive pentru toate categoriile de vârstă, organizate de primăria Municipiului Lupeni în parteneriat cu firmele și asociațiile din turism, dintre care menționăm:

- **Cupa Comexim la schi alpin**;
- **Cupa Straja la schi alpin;**
- **Cupa Tabere Straja la schi alpin și snowboard;**
- **Cupa veteranilor la schi;**
- **Cupa Baloo la schi.**

Competițiile sportive de iarnă se desfășoară în lunile februarie-martie, dar în timpul sezonului cald au loc diverse activități și competiții sportive, precum: longboard downhill, mountain-bike.

2. **Turismul pentru evenimente (festivaluri, evenimente etc).**

Pe teritoriul Municipiului Lupeni și în împrejurimi se disting o serie de evenimente organizate constant. Grupate în funcție de specificul acestora, menționăm:

a) Evenimente religioase:

- **Drumul Crucii** - Drumul crucii este un eveniment cultural-religios cu tradiție locală. Manifestarea a avut loc pentru prima dată în anul 2002 în preajma Sărbătorilor Pascale și reprezintă drumul suferinței parcurs de Isus Hristos către Golgota;
- **Hramurile Bisericii din Straja de Sfinții Constantin și Elena** - Hramurile Bisericii, din zilele de 21 mai și 14 septembrie sunt sărbătorite la schitul din Straja prin organizarea de pelerinaje și alte manifestări religioase.

b) Evenimente cultural-artistice:

- **Nedeia Sânzienelor** - Anual, la data de 24 iunie se sărbătorește Nedenia Sânzienelor. Astfel, în stațiunea Straja sunt organizate hore momârlănești, spectacole de cântece populare, precum și târguri de produse și preparate tradiționale;
- **Nedeia din a doua săptămână după Paști** - În a doua săptămână după Paște, în stațiunea Straja se serbează Nedenia după Paște. Evenimentul cu caracter religios, tradițional și popular cuprinde târguri de produse, spectacole de muzică populară în aer liber, dansuri populare, precum și alte manifestări artistice;
- **Măsuratul oilor** - Măsuratul oilor reprezintă o veche tradiție care are loc în preajma Sărbătorii Sfinților Constantin și Elena. Obiceiul marchează perioada din an în care ciobanii, înainte de a urcă oile la munte, măsoară cu știrca și cilindrul (vase de măsură tradiționale) cantitatea de lapte mulsă de la turme, stabilind rânduiala la ciobănit, la stână și la brânză. Măsuratul oilor este urmat

de Nedeia Măsuratului, o petrecere care are loc în natură, unde se împart bucate preparate la stână, precum: bulz, sloi de miel și alte preparate tradiționale momârlănești;

- Pe tot parcursul anului, în cadrul **Palatului Cultural din Lupeni** au loc diverse evenimente cultural-artistice, precum: piese de teatru, piese de teatru pentru copii, expoziții de artă, conferințe, întâlniri etc;
- **Zilele Municipiului Lupeni** - Festival local organizat pe timpul verii, în cadrul Zilelor Municipiului Lupeni, locuitorii din toată Valea Jiului participă la spectacole de muzică populară și ușoară și de dans în aer liber cu artiști din toată țara și la târguri de produse;
- **Zilele recoltei** - Eveniment organizat toamna, în luna octombrie, Zilele Recoltei reprezintă o sărbătoare tradițională dedicată belșugului și roadelor pământului;
- **Festivalul oamenilor de zăpadă** - Festivalul oamenilor de zăpadă este o competiție în care turiștii pot construi oameni de zăpadă sau alte modele folosindu-și propria imaginație, fiind premiate cele mai frumoase și originale creații.

c) Evenimente comemorative:

Ziua minerului din 6 august - Anual, în data de 6 august, la nivelul Municipiului Lupeni este organizat un eveniment dedicat tuturor minerilor. În cadrul evenimentului sunt comemorați minerii care și-au pierdut viața în mine, depunându-se coroane de flori la Exploatarea Minieră Lupeni și la monumentul eroilor „Lupeni 29" ridicat în memoria celor care au fost uciși la greva de la Lupeni din 6 august 1929.

6. *Infrastructura și echipare edilitară*

Secțiunea prezentă cuprinde următoarele componente majore: infrastructura rutieră și de căi ferate.

6.1. Infrastructura

Infrastructura rutieră de transport și mobilitate este analizată prin prisma următorilor indicatori:

6.1.1. Infrastructura rutieră

Infrastructura rutieră

La nivelul rețelei globale de transport rutier, teritoriul reprezentat de Municipiul Lupeni prezintă conexiune ridicată, ca urmare a faptului că teritoriul Valea Jiului este racordat la rețeaua Trans-Europeană de Transport extinsă(TEN-T Comprehensive).[61]

În cadrul Master Planului General de Transport al României, pe sectoarele rețelei TEN-T din teritoriul de analiză este prevăzut drumul Trans-Regio Țara Hațegului: Filiași- Tg. Jiu- Petroșani- Hațeg- Deva- A1.

Infrastructura rutieră majoră din zona de analiză este reprezentată de accesibilitatea Municipiului Lupeni la DN 66A Linia feroviară 214 (Livezeni-Vulcan-Lupeni-Bărbăteni) traversează principala arteră de circulație, B-dul. Păcii (DN66A) delimitând cartierul Bărbăteni (în care este concentrată aproximativ 22% din populația orașului) de restul zonei urbane. Acest punct prezintă consecințe negative asupra desfășurării traficului rutier și asupra accesibilității pietonale.[62]

Se remarcă, de asemenea și drumul județean DJ 664A Lupeni – Stațiunea Turistică Straja, modernizat recent, având o lungime de 9 km.

În Municipiul Lupeni există, de asemenea, drumuri cu 4 benzi, lungimea acestora fiind însă de doar 4 km. Aceste drumuri se regăsesc pe Bulevardul T. Vladimirescu și Bulevardul Păcii.

Conform informațiilor publice disponibile și publicate de către Institutul Național de Statistică, **rețeaua de străzi municipale la nivelul anului 2021** este următoarea[63]:

- *lungime străzi modernizate - 64 km*

*Lungimea totală a străzilor orășenești este de **81 km** (perioada 2015-2021, constant în fiecare an)[64].*

Numărul total de străzi la nivelul anului 2021 era de 149.

Conform Primăriei Municipiului Lupeni, la nivelul Municipiului 70% dintre străzi au o lungime sub 500 metri, 17% au peste 1.000 metri și 13% au între 500 și 1.000 metri.

Din punct de vedere al stării drumurilor, 44% dintre acestea sunt neasfaltate, 43% sunt asfaltate, 5% sunt pietruite, 4% sunt betonate, iar 4% parțial asfaltate.

[61] PMUD ADI pentru Transport Public Zonal Green Line Valea Jiului, aprobat prin HCL 143/2022, pag. 77
[62] Ibidem, p.80-81
[63] GOS105A - Lungimea străzilor orășenești modernizate, pe județe și localități
[64] GOS104A - Lungimea străzilor orășenești pe județe și localități

De asemenea, la nivelul Municipiului există 16 poduri și podețe, dintre care 2 au fost modernizate (Pod peste Jiul de Vest strada V. Gavrilă și Pod peste Jiul de Vest strada Tusu).

La nivelul municipiului sunt amenajate 1.749 de locuri de parcare de reședință, dintre care 1.401 sunt atribuite prin contract, iar la nivelul Stațiunii Turistice Straja există 1050 de locuri de parcare, din care 100 pentru rezidenți și restul alocate turiștilor ajunși în zonă pentru agrement[65].
Datele denotă o situație pozitivă, comparativ cu alte zone din regiunea Vest.
Pentru **transportul în comun**, Municipiul Lupeni beneficiază de o rețea de vehicule utilizată interurban. Există 2 curse care deservesc transportul public județean:

- cursă cu lungime a traseului de 111 km, 1 cursă/ zi, cu o capacitate minimă de transport de 10 locuri, pe traseul Lupeni-Petroșani-Deva.
- cursă cu lungime a traseului de 21 km, 7 curse/zi, cu o capacitate minimă de transport de 10 locuri, pe traseul Lupeni-Buta.

Serviciul de transport public în regim de taxi este gestionat de Compartimentul Serviciul de Utilități Publice și Transport Local, care funcționează în cadrul Primăriei Municipiului Lupeni. Sunt autorizate să funcționeze 6 stații de taxi, cu o capacitate de 16 autovehicule. Numărul de autorizații taxi eliberate este de 18 autorizații.

Referitor la mijloacele de transport în comun aflate în circulație și care fac conexiunea între localități, menționăm proiectul *Linia verde de autobuze electrice între Petrila - Petroșani - Aninoasa - Vulcan - Lupeni - Uricani Green Line Valea Jiului - Componentele 1 și 2*, prin care au fost achiziționate **26** autobuze electrice și **112** stații de transport public au fost construite/modernizate, prin finanțare nerambursabilă POR 2014-2020,în valoare de 82.969.632,63 lei.

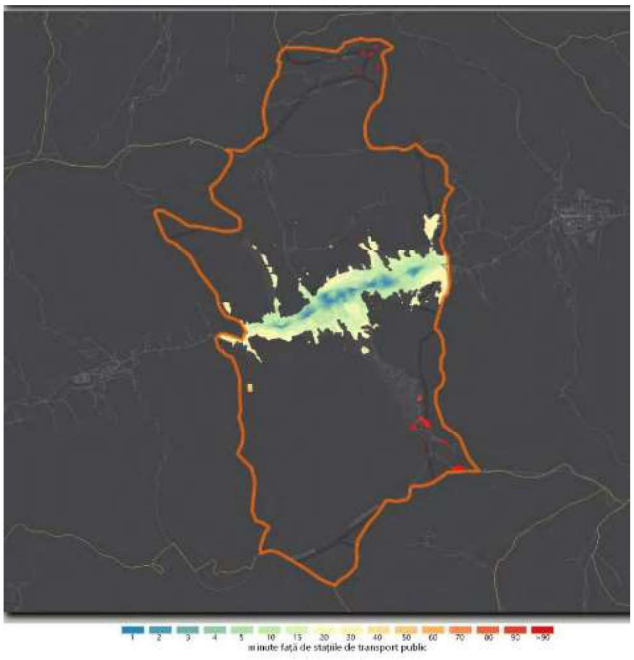

Figura nr. 25: Accesibilitate stații de transport în Municipiul Lupeni

Sursa: Bazele de date CITADINI

[65] PMUD ADI pentru Transport Public Zonal Green Line Valea Jiului, aprobat prin HCL 143/2022, pag. 93

Se poate remarca o dispunere centrală a rutei de transport în comun locuitorii având nevoie de un timp mediu de deplasare de 10-15 minute până la cea mai apropiată stație de transport în comun. O situație ce poate provoca un disconfort locuitorilor se regăsește în rândul zonelor recent dezvoltate din Nord și Sud unde timpul mediu necesar pentru a ajunge la o stație de transport depășește 50 de minute. În lipsa unor programe de extindere a transportului în comun locuitorii din cartierele dezvoltate recent vor fi nevoiți să utilizeze vehiculele proprii ducând la o supraaglomerare a traficului urban.

Accesul aerian este efectuat prin intermediul Aeroportului din Craiova sau Aeroportului din Sibiu, aflate la 185, respectiv 195 de km distanță față de Municipiul Lupeni. De asemenea, Aeroportul Timișoara se află la o distanță de 236 km față de Municipiul Lupeni, respectiv la aproximativ 3 ore distanță.

În vederea dezvoltării rețelei de transport locale, în tabelul de mai jos sunt redate **proiectele de modernizare și extindere a rețelei de transport locale** implementate sau în curs de implementare, la nivelul Primăriei Municipiului Lupeni.

Tabelul nr. 47: Proiecte de modernizare a infrastructurii rutiere locale efectuate de către Primăria Municipiului Lupeni

Nr. crt.	Denumire proiect	Stadiul actual
Proiecte în derulare finanțate din fonduri proprii		
1	Modernizare strada Tudor Vladimirescu (bulevard) - Programul Operațional Regional 2014 -2020, Axa prioritară 3.2	Finalizat
Proiecte propuse spre implementare începând cu anul 2023		
1	Modernizare rețea rutieră în Municipiul Lupeni - LOT 1	Aprobat la finanțare

Sursa: Informații furnizate de Primăria Municipiului Lupeni

6.1.2. Infrastructura de căi ferate

Infrastructura de căi ferate

Istoria căilor ferate în Municipiul Lupeni începe în 1892, când de la Petroșani se extinde o cale ferată până la Lupeni (CF 214), pentru a înlesni preluarea cărbunelui din Valea Jiului. În 1984 a fost realizată electrificarea căii ferate Simeria - Hunedoara (CF 207) dar și a căii ferate Petroșani - Lupeni, care în prezent este dezafectată.

La momentul elaborării prezentului document, în componența infrastructurii de transport local nu se regăsește **nicio linie de cale ferată funcțională în Municipiul Lupeni,** singurele trenuri care circulă între cele două localități sunt cele cu cărbune de la mina Lupeni, neexistând curse de pasageri.

6.1.3. Infrastructura pentru deplasări nemotorizate

Infrastructura pentru deplasări nemotorizate (infrastructura pietonală, lungimea pistelor pentru bicicliști etc.)

Informațiile privind infrastructura pentru deplasări nemotorizate se regăsesc detaliate în Planul de Mobilitate Urbană Durabilă.

6.2. *Echiparea tehnico-edilitară*

Secțiunea prezentă cuprinde următoarele componente majore: infrastructura de alimentare cu apă și canalizare; infrastructura de producere, transport și distribuție a energiei electrice; iluminat public; infrastructura de alimentare cu gaze naturale; managementul deșeurilor.

6.2.1. Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare

Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare este analizată prin prisma următorilor indicatori:

a) cantitatea de apă distribuită la nivelul Municipiului Lupeni

La nivelul teritoriului municipiului Lupeni se asigură o rețea de distribuție a apei potabile de 66,9 km, care deservește alimentarea locuințelor, având o capacitate a instalațiilor de producere a apei potabile 10.368 mc/zi, aflate sub administrația operatorului zonal de apă - APA SERV Valea JIULUI.

Principala linie hidrografică a județului Hunedoara este reprezentată de râul Mureș. Sursele de alimentare cu apă a Municipiului Lupeni sunt:

- Valea cu Pești (capacitate instalată de 34.560 mc/zi)
- Braia (capacitate instalată de 10.368 mc/zi)

Totuși, rețeaua de apă-canal necesită investiții substanțiale pentru întreținere și reparații, având în vedere atât asigurarea serviciilor fără întrerupere, cât și construirea de noi cartiere și zone rezidențiale în Municipiul Lupeni.

În tabelul de mai jos este redată cantitatea de apă distribuită la nivel local alături de capacitatea de producție a stațiilor.

Tabelul nr. 48: Cantitatea de apă distribuită și capacitatea de producție a instalațiilor la nivelul Municipiului Lupeni

Infrastructura rețelei apă	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
UM: Mc/zi							
Capacitatea instalațiilor de producere	10.368	10.368	10.368	10.368	10.368	10.368	10.368
Cantitatea de apă potabilă distribuită/ Mii de metri cubi							
Total	***603***	***563***	***548***	***539***	***550***	***577***	***581***
Din care: pentru uz casnic	515	489	484	484	498	533	538

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din datele analizate se poate remarca o **capacitate constantă** a instalațiilor de producție, de-a lungul anilor fiind produsă o cantitate de 10.368 mc de apă zilnic. Lipsa creșterii capacității indică inexistența proiectelor de extindere a instalațiilor de producere a apei potabile[66]. În ceea ce privește **consumul,** acesta prezintă ușoare

[66] Institutul Național de Statistică, GOS107A - Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile pe județe și localități, disponibil la adresa , accesat la data de 01.02.2023

variații în cadrul intervalului analizat. Anul 2015 prezintă cea mai ridicată valoare a cantității de apă, fiind distribuiți 603 mii de metri cubi. La nivelul anului 2019 a fost înregistrată o cantitate de 550 mii de metri cubi de apă distribuită, în creștere cu 2,04% față de anul anterior. Comparând 2020 cu 2019, sesizăm de asemenea o creștere de la 577 mii de metri cubi la 581 mii de metri cubi (0.69%).

Referitor la distribuția apei pentru consumul casnic, se remarcă o scădere a cantității distribuite în intervalul 2016-2020, comparativ cu 2015 (scădere de 3.3%), iar din 2019 observăm creșterea la valori de 533, respectiv 538 mii de metri cubi (creștere de aproximativ 8%).

b) lungimea rețelei de distribuție a apei

În tabelul de mai jos, se poate remarca un trend constant al lungimii **conductelor de distribuție a apei potabile** fiind înregistrată o lungime totală de 66,9 km.

Tabelul nr. 49: Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile la nivelul Municipiului Lupeni

Indicator	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Lungime rețea (km)	66,9	66,9	66,9	66,9	66,9	66,9	66,9

Sursa: Institutul Național de Statistică

c) lungimea conductelor de canalizare

Procesul de canalizare menajeră se realizează prin intermediul unui colector magistral care străbate municipiul Lupeni, întreaga acntitate colectată ajungând la stația de epurare Livezeni-Dănuțoi.

Infrastructura rețelei de canalizare este redată, în continuare, în tabelul de mai jos prin raportare la lungimea totală simplă a conductelor de canalizare.

Tabelul nr. 50: Lungimea rețelei de canalizare la nivelul Municipiului Lupeni

Indicator	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Lungime rețea (km)	46,9	46,9	52	60,4	61	61	61,1

Sursa: Institutul Național de Statistică

Datele oferite de Institutul Național de Statistică indică o creștere a lungimii rețelei de canalizare pentru în intervalul 2015-2021. Astfel, în vreme ce perioada 2015-2016 prezintă valori constante, sistemul având 46,9 km, din anul 2017 sesizăm **extinderea rețelei cu aprox. 11%,** reflectând o modernizare/extindere a infrastructurii de canalizare la nivel local[67]. Extinderea rețelei continuă la nivelul anilor 2018,2019,2020, cu un procent de 17%, iar la nivelul **anului 2021**, rețeaua de ape uzate avea următoarele caracteristici:

[67] Institutul Național de Statistică GOS110A - Lungimea totala simplă a conductelor de canalizare, pe județe si localități, disponibil la adresa http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table, accesat la data de 01.02.2023

- lungime conductă canalizare - 61,1 km;

La nivelul Municipiului zonele Ștefan, Zănoaga, Stadionului, nu sunt racordate la sisstemul de canalizare (în aceste zone locuiesc aproximativ 1.600 de persoane).

6.2.2. Infrastructura de producere, transport și distribuție a energiei electrice

Indicatorul analizat în cadrul prezentei secțiuni se referă la:

d) infrastructura de alimentare cu energie electrică

La nivelul Municipiului Lupeni, infrastructura de alimentare cu energie electrică este asigurată prin racordarea la Sistemul Energetic Național, prin intermediul a două stații de tranformare, respectiv Stația de transformare Lupeni Sud 110/20 kv și Stația de tranformare Lupeni Arena 110/20 kv.

Energia electrică este distribuită către consumatori prin linii de medie tensiune (20 kv și 6 kv), aeriene și subterane, posturi de transformare și retea de joasă tensiune, aeriană și subterană, desfășurată pe teritoriul localității.

Iluminatul public este realizat tot printr-o retea de joasă tensiune având traseu comun cu cea care alimentează consumatorii. Consumul de putere electrică la nivelul municipiului Lupeni este de 4 +2 (Straja) MW.

Lungimea totală a rețelei electrice este de 71 km

Rețelele electrice aeriene sunt din cablu de aluminiu, pe stâlpi de beton.

6.2.3. Infrastructura de alimentare cu gaze naturale

Infrastructura de alimentare cu gaze naturale este redată prin prisma următorilor indicatori:

a) cantitatea de gaze distribuită pe categorii la nivelul Municipiului Lupeni

Privitor la **sistemul de distribuție a gazelor**, tabelul de mai jos redă cantitatea distribuită la nivelul Municipiului Lupeni în intervalul 2015-2021.

Tabelul nr. 51: Cantitatea de gaze distribuită pe categorii la nivelul Municipiului Lupeni

Mii de metri cubi	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Total	4.107	4.730	4.956	4.785	4.832	5.335	5.722
din care: pentru uz casnic	3.173	3.763	3.946	3.806	3.911	4.320	4.634

Sursa: Institutul Național de Statistică[68]

[68] GOS118A - Gaze naturale distribuite, după destinație, pe județe și localități

Datele analizate prezintă următoarea situație:

- Creștere semnificativă a cantității de gaze distribuite, la nivelul anului 2021 fiind înregistrată o cantitate de 5.722 mii de metri cubi, cu 42.44% mai mult față de anul 2015;
- Consumul în mediu casnic prezintă, de asemenea, o creștere semnificativă, ajungând în anul 2021 la o cantitate de 4.634 mii de metri cubi, cu aproximativ 46% mai mult față de anul 2015;
- Raportat la cantitatea totală, consumul casnic constituia în anul 2021 81% din total.

b) lungimea conductelor de gaz

În strânsă legătură cu acest element, figura de mai jos redă **infrastructura sistemului de distribuție** a gazelor prin raportare la lungimea conductelor.

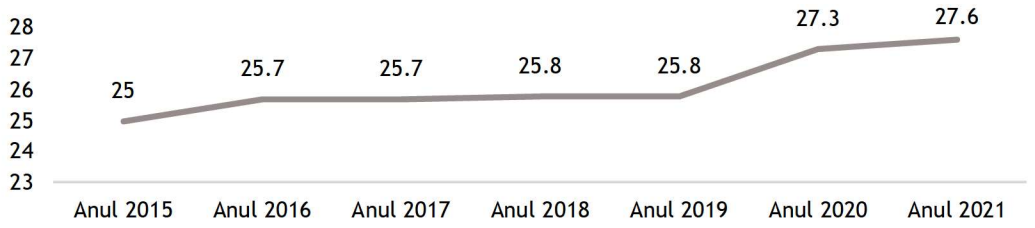

Figura nr. 26: Lungimea conductelor de gaze

Sursa: Institutul Național de Statistică

Per total, se poate remarca o creștere a lungimii conductelor de distribuție a gazelor.

La **nivelul anului 2021**, **rețeaua de gaz** prezenta următoarele caracteristici:

- lungime conductă - 27,6 km;
- volum de gaz distribuit - cca. 4.832.000 mc/an.

De asemenea, instalația de distribuție a gazelor a fost supusă unor lucrări de reabilitare, acestea fiind finalizate în proporție de 90%, restul fiind în curs de derulare.

6.2.4. Managementul deșeurilor

Managementul deșeurilor este analizat prin prisma următorilor indicatori specifici:

a) infrastructura de gestionare a deșeurilor

Gestionarea deșeurilor în Municipiul Lupeni este efectuată prin intermediul Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul integrat de Gestionare a Deșeurilor Județul Hunedoara". Serviciul este responsabil de colectarea și transportul separat al deșeurilor municipale, măturatul, spălatul, stropirea și întreținerea căilor publice și curățarea și transportul zăpezii de pe căile publice și menținerea în funcțiune a acestora pe timp de polei sau îngheț.

Totodată, operatorul se ocupă la nivel local și de colectarea deșeurilor din echipamente electrice și electronice, baterii și acumulatori. Colectarea deșeurilor menajere de la populație și de la agenții economici se face pe bază de contract de prestări servicii.

Referitor la colectarea selectivă, aceasta este efectuată astfel: pe raza Municipiului

Lupeni operează SUPERCOM SA (zona 4 - Valea Jiului cu următoarele UAT-uri: Petroșani, Lupeni, Vulcan Aninoasa, Petrila, Uricani, Bănița, Baru). Societatea deține, de asemenea un depozit conform ce deservește toate UAT-urile din județul Hunedoara. Contractul a fost încheiat în data de 04.12.2018, având o valabilitate de 8 ani. Operatorul colectează deșeuri menajere și municipale similare pe 4 fracții: hârtie/carton, metal/plastic, sticlă, fracție umedă. SUPERCOM SA derulează următoarele activități:

- colectarea separată și transportul separat al deșeurilor municipale și al deșeurilor similare;
- operarea și administrarea stației de transfer Petroșani;
- operarea și administrarea stațiilor de sortare Vulcan și Petroșani;
- transportul la distanță al deșeurilor la facilitățile de tratare/depozitare.

În tabelul de mai jos sunt prezentați indicatorii de performanță și tehnici obținuți de S.C. Supercom S.A. la nivelul anului 2019, putându-se observa faptul că societatea nu a atins țintele a cinci dintre indicatori (2-6). Aceste rate reduse ale indicatorilor pot fi puse pe baza faptului că populația nu respectă principiile de colectare selectivă. Pentru remedierea acestei situații, în perioadele precedente, S.C Supercom S.A. în colaborare cu Primăria Municipiului Lupeni a derulat campanii se educare a locuitorilor municipiului.

Pe de altă parte se constată faptul că în ceea ce privește primul indicator, respectiv rata de acoperire a serviciului de salubrizare, există un grad de atingere a țintei de 100%, ceea ce arată faptul că întreaga populație a unității teritorial administrative beneficiază de serviciul de colectare a deșeurilor.

Tabelul nr. 52 - Indicatori de performanță și tehnici pentru serviciul public de salubrizare gestionat de S.C. Supercom S.A. (2019)

Nr. Crt.	Indicator de performanță	Descriere	U.M.	Țintă	Grad de atingere a țintei
1.	Rata dc acopcrirc a serviciului de salubrizare	Populația care beneficiază de colectare a deșeurilor raportat la populația totală la nivel de unitate teritorial administrativă	%	100	100
2.	Deșeuri menajere și similare colectate separat, inclusiv deșeuri de ambalaje	Cantitatea de deșeuri menajere și similare colectată separat pe cele 4 fracții conform SMID [hârtie și carton, sticlă, alte deșeuri reciclabile (plastic, metale) (inclusiv deșeuri de ambalaje) și fracția umedă] raportată la cantitatea totală de deșeuri municipale colectată	%	Minim 80	2,85%
3.	Deșeuri menajere periculoase colectate separat	Cantitatea de deșeuri menajere periculoase colectate separat/locuitor și an raportat la indicatorul estimat în planurile de gestionare a deșeurilor aflate în vigoare	%	100	0
4.	Cantitatea de deșeuri menajere periculoase colectate separat	Cantitatea de deșeuri menajere periculoase colectate separat /locuitor și an trimisă la tratare/	%	100	0

	trimise la tratare/ eliminare	eliminare raportat la cantitatea totală de deșeuri menajere periculoase colectate			
5.	Deșeuri voluminoase colectate separat	Cantitatea de deșeuri voluminoase colectate separat /locuitor și an raportat la indicatorul estimat în planurile de gestionare a deșeurilor aflate în vigoare	%	100	0
6.	Deșeuri voluminoase colectate separat trimise la tratare/ valorificare/eliminare	Cantitatea de deșeuri voluminoase colectate separat trimise la tratare/ eliminare raportat la cantitatea totală de deșeuri voluminoase colectate de la populație	%	100	0

Sursa: Planul județean de gestionare a deșeurilor în județul Hunedoara (2020 – 2025)

De asemenea, în scopul gestionării deșeurilor de Echipamente Electrice și Electronice, pe raza Municipiului Lupeni a fost înființat un centru de colectare, care se află în administrarea Consiliului Local[69].

Conform APM Hunedoara, la nivelul anului 2019 existau 7 amplasamente de colectare /valorificare a deșeurilor (toate fiind de drept privat), așa cum poate fi observat în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 53 - Tipuri de amplasamente de colectare/valorificare a deșeurilor din Municipiul Lupeni

Numărul de centre	Operațiune	Tip deșeu
1	Colectare	feroase, plastic, pet
1	Colectare	deșeuri metalice și nemetalice
1	Colectare	metalice feroase si neferoase
2	Colectare	nemetalice(plastic)
1	Colectare	metalice feroase si neferoase, nemetalice, vehicule scoale din uz
1	Colectare/Valorificare	textile

Sursa: APM Hunedoara

În ceea ce privește operatorii economici autorizați pentru activități de colectare/depozitare temporară/valorificare/tratare deșeuri periculoase, operatorii economici autorizați să desfășoare activități de colectare a bateriilor și acumulatorilor și operatorii economici autorizați să desfășoare activități de colectare anvelope uzate, din datele furnizate de APM Hunedoara, se constată faptul că la nivelul anului 2019, pe teritoriul Municipiului Lupeni nu exista nicio societate de acest tip[70].

b) evoluția cantității de deșeuri colectată la nivel municipal

În tabelul de mai jos sunt redate datele furnizate de către S.C SUPERCOM S.A., referitoare la cantitatea de deșeuri colectată și depozitată în anul 2019 și 2020. Pe lângă acestea, societatea a menționat faptul că în anul 2020 nu a reușit să îndeplinească obiectivul anual de reducere cu 60% a cantităților de deșeuri municipale eliminate prin depozitare.

[69] Planul județean de gestionare a deșeurilor în județul Hunedoara (2020 – 2025), disponibil la adresa PJGD HD-final.pdf (cjhunedoara.ro), accesat în data de 02.03.2023
[70] APM Hunedoara, disponibil la adresa http://apmhd.anpm.ro/cadru-general, accesat la data de 02.03.2023

Tabelul nr. 54: Cantitatea de deșeuri colectată și depozitată în anul 2019 și 2020 (tone)

Indicator	2019	2020
Cantitatea de deșeuri municipale depozitată	-	2.540,90
Cantitatea de deșeuri municipale valorificată prin alte forme decât reciclarea	-	0
Cantitatea de deșeuri reciclată	-	56,01
Cantitate totală deșeuri menajere colectată	4.972,58	-
Cantitate P.S.C. (produs similar compostului) rezultat în urma tratării mecano-biologice	504,72	-
Diminuarea masică în urma tratării mecano-biologice	1.053,69	-
Fracție rezultată în urma sortării	13,12	-
Cantitate totală deșeuri eliminată prin depozitare finală	3.427,29	-
Total cantitate deșeuri ambalaj în amestec colectată	38,84	-

Sursa: S.C SUPERCOM S.A

6.2.5. Infrastructura de telecomunicații și telefonie

Infrastructura de telecomunicații și telefonie este analizată prin prisma următoarelor elemente:

a) capacitatea rețelelor de telecomunicații

Conform Strategiei de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului (2022-2030), UAT-urile care fac parte din componența Văii Jiului (Petroșani, Vulcan, Petrila, Aninoasa, Lupeni, Uricani) **beneficiază de prezența furnizorilor de telecomunicații, televiziune și internet la un stadiu normal de dezvoltare pentru specificul zonei**. Rețelele sunt preponderent **2G și 3G**, existând și câteva zone cu acoperire 4G.

b) operatori de servicii de telecomunicații

Principalii operatori de servicii de telecomunicații sunt **Orange**, **Vodafone** și **Telekom**, care oferă servicii mobile în rețele 2G, 3G și, doar parțial, 4G. Există, de asemenea, și operatori de internet prin cablu. **Vodafone** acoperă servicii de internet fix pe întreaga zonă Valea Jiului, în timp ce **DIGI Communications** e prezentă în Petroșani, Vulcan, Lupeni și Uricani. Televiziunea prin cablu este transmisă de operatorul SC UPC SA (VODAFONE) și RCS-RDS la nivelul întregii suprafețe a Municipiului Lupeni.

Astfel, se remarcă faptul că sunt necesare acțiuni de modernizare și creștere a capacității și rețelelor de telecomunicații. Dezvoltarea rețelelor de telecomunicații poate crește competitivitatea antreprenorială zonală realizând un schimb de date facil și în timp real. O dezvoltare mai accentuată în acest sens va conduce și la sporirea interesului firmelor de tehnologie și a companiilor care oferă servicii comune centralizate (de tip call-center) de a se reloca în zonă.[71]

[71] Strategia de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului (2022-2030), disponibilă la: https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/07/ANEXA-26.pdf

7. Educație și cultură

Secțiunea de față cuprinde *prezentarea* infrastructurii și a serviciilor de educație și cultură din Municipiului Lupeni, pe baza celor mai recente date, precum și *analiza diagnostic* a acestora.

7.1. Infrastructura și serviciile de educație

Sistemul educațional a fost analizat prin prisma următoarelor elemente:

a) infrastructura de învățământ

Sistemul educațional va fi analizat în continuare prin raportare la particularitățile regăsite în Municipiul Lupeni. Un prim element vizat este infrastructura educațională:

Tabelul nr. 55: Unitățile de învățământ pe niveluri de educație la nivelul Municipiului Lupeni

Unitățile de învățământ pe niveluri de educație	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Preșcolar	2	2	2	2	2	2	2
Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	2	2	2	2	2	2	2
Liceal	2	2	2	2	2	2	2
Total	**6**	**6**	**6**	**6**	**6**	**6**	**6**

Sursa: Institutul Național de Statistică

Astfel, infrastructura educațională existentă la nivelul Municipiului Lupeni se regăsesc: o unitate de învățământ preșcolar, o unitate de învățământ primar și gimnazial și două unități de învățământ liceal, în perioada 2015-2021 nefiind înființate alte unități noi.[72]

b) dotări ale infrastructurii de învățământ

Numărul de săli de clasă, laboratoare școlare, săli de gimnastică și PC-uri/echipamente IT reprezintă aspecte redate în tabelul de mai jos, pe baza informațiilor furnizate de Institutul Național de Statistică în perioada 2018-2020, astfel:

Tabelul nr. 56: Dotări ale infrastructurii de învățământ disponibile la nivelul Municipiului Lupeni

Indicator	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Săli de clasă[73]	130	132	127	129	126	125	115
Laboratoare școlare[74]	32	29	23	23	27	26	13
Săli de gimnastică[75]	5	5	5	5	5	5	4

[72] Institutul Național de Statistică, SCL101C - Unitățile de învățământ pe niveluri de educație, județe și localități
[73] Institutul Național de Statistică, SCL105B - Săli de clasă (cabinete școlare/amfiteatre) pe niveluri de educație, județe și localități
[74] Institutul Național de Statistică, SCL106C - Laboratoare școlare pe niveluri de educație, județe și localități
[75] Institutul Național de Statistică, SCL107C - Săli de gimnastică pe niveluri de educație, județe și localități

Indicator	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Ateliere școlare[76]	5	5	5	5	5	5	3
Terenuri de sport[77]	2	2	3	1	1	1	1
PC-uri/echipamente IT[78]	246	255	240	270	304	306	534

Sursa: Institutul Național de Statistică

Pe baza datelor prezentate în tabelul de mai sus, se remarcă următoarele aspecte:

- **numărul sălilor de clasă a cunoscut două creșteri în perioada analizată** (la nivelul anului 2016 și 2018), **apoi, în perioada 2018-2021 numărul sălilor de clasă înregistrează un trend descendent**, fapt ce indică o reducere a populației școlare la nivelul Municipiului Lupeni;
- **în anul 2021 numărul laboratoarelor școlare a cunoscut o reducere dramatică**, acesta înjumătățindu-se față de anul 2020 (13 laboratoare școlare în anul 2021, comparativ cu 26 înregistrate în anul 2020);
- **numărul sălilor de gimnastică a rămas constant în perioada 2015-2020, iar în anul 2021 acesta s-a redus cu o unitate;**
- **numărul terenurilor de sport** a rămas constant în perioada 2015-2020, iar în anul 2021 acesta **s-a redus cu o unitate**;
- o creștere semnificativă în ceea ce privește echipamentele IT și PC-urile disponibile în cadrul unităților școlare din Municipiul Lupeni se remarcă la nivelul anului 2021, numărul acestora crescând cu 74,51% comparativ cu anul 2020; creșterea poate fi explicată prin prisma măsurilor de digitalizare întreprinse în domeniul educației ca urmare a pandemiei COVID-19.

c) evoluția populației școlare și a personalului didactic

În continuare este redată evoluția populației școlare regăsite la nivelul Municipiului Lupeni, pe niveluri de învățământ, pe baza informațiilor furnizate de Institutul Național de Statistică:

Tabelul nr. 57: Evoluția populației școlare la nivelul Municipiului Lupeni (2015-2021)

Niveluri de educație	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Copii înscriși în grădinițe	501	492	468	499	446	428	391
Elevi înscriși în învățământul primar (inclusiv învățământul special)	1.002	939	924	853	806	714	741
Elevi înscriși în învățământul gimnazial	1.030	938	811	792	762	771	757

[76] Institutul Național de Statistică, SCL108B - Ateliere școlare pe niveluri de educație, județe și localități
[77] Institutul Național de Statistică, SCL110B - Terenuri de sport pe niveluri de educație, județe și localități
[78] Institutul Național de Statistică, SCL112B - PC-uri/echipamente IT pe niveluri de educație, județe și localități

Niveluri de educație	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
(inclusiv învățământul special)							
Elevi înscriși în învățământul liceal	990	902	915	890	895	845	837
Elevi înscriși in învățământul profesional	110	111	141	151	173	161	145
Elevi înscriși în învățământul postliceal (inclusiv învățământul special)	59	49	15	30	87	98	109
Elevi înscriși în învățământul de maiștri	58	34	33	11	:	:	:
Total	***3.750***	***3.465***	***3.307***	***3.226***	***3.169***	***3.017***	***2.980***

Sursa: Institutul Național de Statistică

Pe baza informațiilor centralizate în tabelul de mai sus, se remarcă următoarele aspecte:

- **trend descendent al populației școlare**, la nivelul anului 2021 fiind înregistrați 2.980 de elevi înscriși în unitățile de învățământ din Municipiul Lupeni, cu aproximativ -1,23% mai puțini față de anul 2020; *scăderea treptată a populației școlare are la bază atât sporul natural negativ cât și migrația elevilor către unitățile școlare din alte orașe;*
- cu toate că se remarcă o scădere a populației școlare la nivel general, **există și cazuri în care numărul elevilor a crescut**, de exemplu, în anul 2021 au fost înscriși 109 elevi în învățământul de maiștri, cu 11,22% mai mulți elevi comparativ cu anul 2020, iar la nivelul aceluiași an se remarcă un număr de 741 de elevi înscriși în învățământul primar (inclusiv învățământul special), cu 3,78% față de anul 2020;
- învățământul liceal prezintă cel mai mare număr de elevi din totalul populației școlare, în anul 2021 fiind înscriși 837 de elevi (aproximativ 28,09% din totalul populației școlare); [79]

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, situația **personalului didactic** din Municipiul Lupeni în perioada 2015-2021, se prezintă astfel:

Tabelul nr. 58: Evoluția personalului didactic la nivelul Municipiului Lupeni (2015-2021)

Niveluri de educație	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Învățământ preșcolar	25	24	25	24	24	23	23
Învățământ primar (inclusiv învățământul special)	42	45	50	40	39	39	40

[79] Institutul Național de Statistică, SCL103D - Populația școlară, pe niveluri de educație, județe și localități

Niveluri de educație	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Învățământ gimnazial (inclusiv învățământul special)	61	53	53	54	55	56	57
Învățământ liceal	74	60	56	57	60	56	52
Total	***202***	***182***	***184***	***175***	***178***	***174***	***172***

Sursa: Institutul Național de Statistică

Pe baza informațiilor prezentate în tabelul anterior, se remarcă următoarele aspecte:

- **se remarcă un trend fluctuant cu variații moderate al personalului didactic disponibil la nivelul Municipiului Lupeni;**[80]
- învățământul primar gimnazial prezintă cel mai mare număr de cadre didactice din totalul general, în anul 2021 existând 14 cadre didactice (aproximativ 46,67% din totalul cadrelor didactice de la nivelul Municipiului Lupeni);
- cadrele didactice din cadrul învățământului primar alcătuiesc o pondere însemnată, reprezentând 36,67% din totalul cadrelor didactice de la nivelul Municipiului.

d) gradul de promovabilitate la bacalaureat

Conform rapoartelor de activitate ale celor două licee de pe teritoriul Municipiului Lupeni, rata de promovabilitate la examenul de bacalaureat, sesiunea 2021, este redată pentru fiecare unitate de învățământ, astfel:

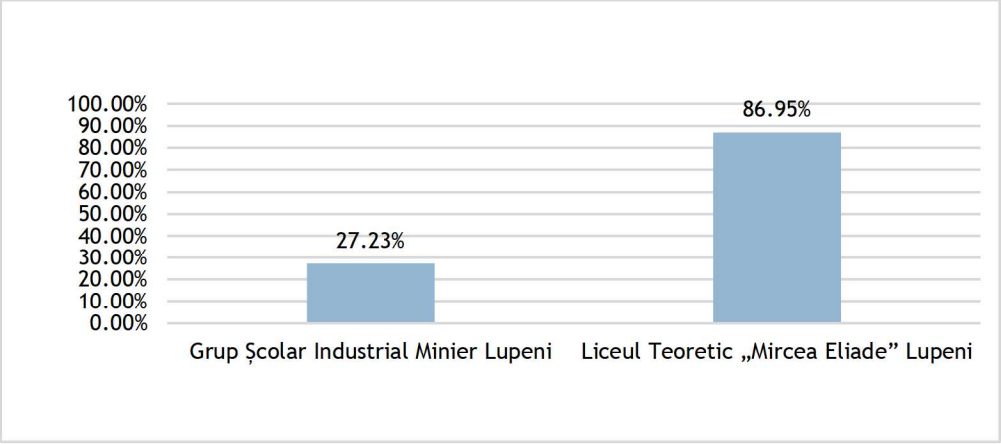

Figura nr. 27: Rata de promovabilitate la examenul de bacalaureat, pe unități școlare, sesiunea 2021

Sursa: Rapoartele de activitate ale unităților de învățământ liceal din Municipiul Lupeni

Se observă o rată medie de 57,09% la nivel local. De altfel, este demn de menționat faptul că Grupul Scolar Industrial Minier Lupeni face parte din sistemul de învățământ dual profesional și tehnic și permit elevilor formarea cunoștințelor practice în mediul real de muncă oferit de către companii.

[80] Institutul Național de Statistică, SCL104D - Personalul didactic, pe niveluri de educație, județe și localități

e) riscul de abandon școlar

Riscul de abandon școlar va fi analizat prin prisma Programului Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar, în cadrul căruia a aplicat 1 unitate de învățământ din Municipiul Lupeni (Liceul Teoretic „Mircea Eliade" Lupeni). Conform programului, riscul de abandon școlar la nivelul anului școlar 2020-2021 era unul ridicat. Conform aceluiași program, liceul este localizat într-o zonă marginalizată[81].

f) situația bibliotecilor existente la nivel local

Un element important al sistemului educațional este dat de situația bibliotecilor, aspect analizat în continuare prin corelare cu numărul cititorilor activi regăsiți la nivelul Municipiului Lupeni:

Tabelul nr. 59: Numărul bibliotecilor și al cititorilor activi la nivelul Municipiului Lupeni

Indicatori	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Biblioteci total[82]	5	5	5	5	5	5	5
Cititori activi[83]	3.541	2.956	2.824	2.610	2.733	2.664	1.895

Sursa: Institutul Național de Statistică

Datele indică o scădere semnificativă a numărului de cititori activi înregistrați pe plan local. În anul 2021 au fost înregistrați 1.895 de cititori activi, cu aproximativ -28,87% mai puțini cititori față de anul 2020. Numărul bibliotecilor a rămas constant pe toată perioada analizată, în anul 2021 activând 5 biblioteci la nivel local.

7.2. Infrastructura și serviciile culturale, pentru sport și agrement

Infrastructura culturală, pentru sport și agrement este analizată prin prisma următoarelor elemente:

a) resurse de patrimoniu turistic

Printre **principalele obiective** ce pot fi vizitate la nivelul Municipiului Lupeni se numără: Biserica de lemn din Bărbătenii de Sus, Biserica „Pogorârea Sfântului Duh", Biserica cu hramul "Sfintele Femei Mironosițe", Biserica cu hramul "Sf. Ierarh Nicolae", Biserica romano-catolică, Palatul Cultural Lupeni, Monumentul Eroilor „Lupeni 29", Monumentul memorial - funerar, Schitul din Straja, Tunelul sfinților ortodocși, Crucea Eroilor, descrise succint în continuare:

- **Biserica de lemn din Bărbătenii de Sus** - Lăcașul de cult, cunoscut și sub numele de Biserica „Pogorârea Sfântului Duh" a fost ridicată în anul 1870 fiind singurul monument istoric din Municipiul Lupeni integrat pe Lista Monumentelor Istorice (LMI) - Ministerul Culturii, având codul LMI HD-II-m-B-03362. Biserica păstrează în interiorul său panouri realizate în anul 1851 de

[81] Ministerul Educației, Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar (PNRAS), disponibil la adresa https://www.edu.ro/sites/default/files/Lista_unitati_invatamant_raspuns_invitatie_participare_PNRAS_0.pdf, accesat în data de 29.03.2023
[82] Institutul Național de Statistică, ART101B - Biblioteci pe categorii de biblioteci, județe și localități
[83] Institutul Național de Statistică, ART107A - Cititori activi la biblioteci pe județe și localități

către zugravul Ioan Opriș din Orăștie și se remarcă prin forma dreptunghiulară, altarul decroșat, precum și turnul octogonal cu clopotniță din partea de apus.

- **Biserica cu hramul "Sfintele Femei Mironosițe"** - Lăcașul de cult a fost ridicată în perioada anilor 1906-1908, remarcându-se prin stilul neobizantin al construcție și absida semicirculară, decroșată. Clopotnița a fost realizată în stil baroc, fiind compusă dintr-un turn de 30 de metri și alte două mai mici;
- **Biserica cu hramul "Sf. Ierarh Nicolae"** Construită între anii 1922-1928, Biserica "Sf. Ierarh Nicolae", având ca ctitori pe Regele Ferdinand, Regina Maria și Regele Mihai, se remarcă prin planul triconic, cu abside semicirculare, supraînălțata printr-o turlă amplă;
- **Biserica romano-catolică** - Lăcașul de cult de pe Muntele Carmel din Municipiul Lupeni a fost construit în stil clasicist între anii 1842-1848, făcându-se remarcat prin orga din cadrul acestuia, opera lui Mátisfalvi Szocs Sámuel;
- **Palatul Cultural Lupeni** - Palatul Cultural „Minerul", denumire sub care este cunoscut azi, a fost construit de către Societatea Anonimă Română „Lupeni", după proiectul Sălii de aur a Filarmonicii din Viena, la propunerea Regelui Ferdinand I. Palatul a avut o serie de funcționalități de-a lungul timpului: din anul 1927 până în anul 1948 au fost organizate concerte ale orchestrelor camerale și simfonice, din țara și străinătate, precum și piese de teatru, iar din anul 1948 a fost transformat în cinematograf;
- **Monumentul Eroilor "Lupeni 29"** - Realizat de către sculptorul Ion Irimescu în anul 1968, monumentul prezintă greva minerilor care a avut loc în anul 1929 în Valea Jiului, Lupeni, în urma căreia au fost înregistrați 200 de răniți și 20 de morți;
- **Monumentul memorial - funerar** - Monumentul a fost ridicat pentru comemorarea minerilor care au decedat pe data de 27 aprilie 1922 în urma unui grav accident minier, la Mina Aurelia din Lupeni. Tragicul evenimente a făcut ca Valea Jiului să capete denumirea de "Valea Plângerii";
- **Schitul din Straja** - Schitul din Straja a fost ctitorit în anul 1999, cuprinzând o biserică din lemn, precum și câteva chilii. Schitul se face remarcat prin faptul că în interiorul bisericii din lemn se regăsește o cruce care are încastrate părți din crucea pe care Iisus Hristos a fost răstignit;
- **Tunelul sfinților ortodocși** - Între bisericuța din lemn a schitului Straja și stațiune se află un pasaj care le leagă. Tunelul are o lungime de 54 de metri, în interior fiind pictate un calendar ortodox care începe cu data de 1 septembrie, reprezentând anul bisericesc, pe tavan - scenele Vechiului și Noului Testament, la intrare către curtea interioară a bisericii se află lunile anului, ocupând partea stângă, iar pe dreapta se află 12 prăznicare ortodoxe și 10 porunci creștine;
- **Crucea Eroilor** - Construită de către E. M. Lupeni în anul 1996, Crucea reprezintă un monument realizat în memoria celor 800 de soldați români care și-au pierdut viețile luptând în Straja în Primul Război Mondial, având 18,6 metri înălțime și brațele cu o anvergură de 9 m.

Pe lângă aceste obiective, **sectorul turistic** mai cuprinde și numeroase opțiuni date de turismul activ sau de evenimentele organizate de către autoritățile locale,

valorificate prin prisma Stațiunii Straja din Municipiul Lupeni. Stațiunea Straja, situată la o altitudine de 1300-1400 metri în inima munților Vâlcan, pe partea nordică, la 8 km de Lupeni. Stațiune este apreciată în special de iubitorii **sporturilor de iarnă și de amatorii de longboard downhill și mountain-bike**, fiind un factor important pentru dezvoltarea **turismului montan și de recreere**.

Stațiunea Straja pune la dispoziție turiștilor un impresionant **domeniu schiabil de aproximativ 26 km, valorificat prin intermediul a 12 pârtii de schi**, fiecare fiind echipată cu instalație de transport pe cablu și zăpadă artificială. De asemenea, în stațiune se regăsește **cea mai lungă pârtie de schi de pe teritoriul României**, și anume, pârtia Straja cu o lungime de 8,1 km cu punctul de plecare din Vârful Straja de la 1.868 m și punctul de sosire lângă stația de plecare a telegondolei, la 750 m.

Pentru asigurarea condițiilor optime de practicare a sporturilor de iarnă, Domeniul Schiabil Straja beneficiază de următoarele dotări și facilități: 1 telegondolă, 4 teleschiuri, 6 telescaune, 6 pârtii cu instalație de nocturnă, 4 ratrack-uri (din care 2 aflate în proprietatea U.A.T. Lupeni), 25 de tunuri de zăpadă artificială (din care 10 aflate în proprietatea U.A.T. Lupeni), 2 benzi rulante pentru transport schiori începători, 1 snow-park, 1 pârtie pentru săniuș, 2 pârtii pentru snow-tubing, 2 școli de schi, precum și numeroase centre de închiriere echipamente sportive.

Pe lângă sporturile de iarnă, **evenimentele de tip longboard downhill (competiția internațională de LongBoard din Straja) și mountain-bike**, care se pot practica pe timp de vară au, devenit din ce în ce mai căutate în ultimii ani. Printre cele mai apreciate trasee de mountain-bike la nivel județean se regăsesc și cele din cadrul Stațiunii Straja, Municipiul Lupeni:

- **Traseul Lupilor** - primul traseu de mountain-bike din Stațiunea Straja cu o lungime totală de aproximativ 4 kilometri.
- **Traseul Baloo** - al doilea traseu de mountain-bike din Stațiunea Straja, făcând parte din disciplina All Mountain/Enduro, cu o lungime totală de 3,2 kilometri, un profil fluid fără obstacole naturale și un grad de dificultate mediu pe toată lungimea lui.

De asemenea, Primăria Municipiului Lupeni are în vedere extinderea rețelei de piste pentru biciclete, proiectul „Mobilitatea urbană verde - Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete în Municipiul Lupeni" fiind la momentul actual în curs de implementare.[84]

Prin urmare, există mai multe tipuri de turism care pot fi practicate în zonă, respectiv: **turism cultural, turism montan, turism de recreerea, turism activ, turism religios**.

b) sport și agrement

☑ **suprafața spațiilor verzi urbane, spații publice recreere (mp recreere)**

Suprafața spațiilor verzi urbane (ha) - la nivelul anului 2021, valoarea acestui indicator era de 66 ha, reprezentând mai puțin de 1% din suprafața totală a Municipiului Lupeni de 7.773 ha; Municipiul Deva, reședință de județ, are cea mai mare suprafață a spațiilor verzi, de 954 ha, iar la pol opus se clasează Orașul Aninoasa

[84] Primăria Municipiului Lupeni, date disponibile la: https://www.municipiullupeni.ro/dm_lupeni/portal.nsf/AllByUNID/turism-00003932?OpenDocument

cu 8 ha;

Metri pătrați de spațiu public de recreere în aer liber pe cap de locuitor (m2/capita) - la nivelul anului 2018, valoarea acestui indicator era de 9,84 m2/capita; indicatorul reflectă un nivel de trai mai scăzut decât media județeană de 15,78 m2/capita de spații verzi ce revin unui locuitor.

☑ **suprafața parcurilor urbane (mp parcuri)**

Metri pătrați de parcuri urbane pe cap de locuitor (m^2/capita) - la nivelul anului 2018, valoarea acestui indicator era de 0,56 m^2/capita față de 1,14 cât se înregistra la nivelul reședinței de județ; indicatorul reflectă un nivel de trai scăzut prin prisma situării acestuia sub media națională de 1,78 m^2/capita;

Suprafața parcurilor urbane (ha) - la nivelul anului 2018, valoarea acestui indicator era de 1,55 ha, cu mult sub valoarea similară înregistrată la nivelul reședinței de județ de 8,56 ha.

☑ **numărul de parcuri și locuri de joacă pentru copii**, anul 2022

- număr de parcuri - 5;
- număr de locuri de joacă - 5.

8. *Sănătate și protecție socială*

Sistemul de asistență socială din Municipiul Lupeni a fost analizat prin prisma următoarelor elemente:

a) contextul județean de gestionare a serviciilor de asistență socială

La nivelul județului Hunedoara se regăsesc 126 de furnizori acreditați de servicii sociale drept public și privat[85].

Capacitatea centrelor și unităților sociale existente la nivelul Municipiului Lupeni fiind redată în cadrul tabelului de mai jos:

Tabelul nr. 60: Capacitatea centrelor publice/private la data: 30.01.2023 la nivelul Municipiului Lupeni

Municipiul Lupeni	Nr. de centre		Capacitate totală		Nr. total centre	Cap. totală
	Privat	Public	Privat	Public		
Centrul Comunitar de zi pentru copii şi tineri	-	1	-	50	1	50
Centre rezidențiale de îngrijire şi asistenţă pentru persoane vârstnice	1	-	90	-	1	90
Centre de zi pentru familie cu copii	-	-	-	-	-	-
Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	1	-	12	-	1	12
Centre de preparare şi distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	-	1	-	40	1	40
Total	***2***	***2***	***102***	***90***	***4***	***192***

Sursa: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

Pe baza informațiilor colectate se remarcă următoarele aspecte:

- existența unui **sistem de servicii sociale de bază ușor diversificat** (se remarcă inexistența serviciilor dedicate persoanelor cu handicap, cu boli cronice, persoanelor dependente etc.) alcătuit din 4 centre, distribuite egal în gestiunea furnizorilor publici și privați;
- **capacitate redusă a centrelor**, doar 192 de persoane vulnerabile putând beneficia de sprijin din partea furnizorilor ce activează pe plan local;
- **centrele de zi pentru familie cu copii** constituie un serviciu inexistent la nivel local. La nivelul Municipiului Lupeni nu activează niciun centru de acest tip.

Pe de altă parte, Primăria Municipiului Lupeni acordă o atenție sporită domeniului asistenței sociale, depunând toate eforturile necesare sprijinirii cetățenilor vulnerabili. Astfel, în cadrul aparatului de specialitate al Primarului Municipiului a

[85] Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Furnizori de Servicii Sociale acreditați în baza HG1024/2004 până la data de 31.12.2013

fost înființată Direcția de Asistență Socială, care are atribuții în domenii precum:

- acordarea de servicii sociale cu caracter primar, specializate, menite să asigure prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare sau permanente ale situațiilor de risc din domeniul familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și a oricăror persoane aflate în nevoie ce pot genera marginalizarea sau excluderea socială;
- stabilirea și organizarea tutelei;
- supravegherea, controlul și îndrumarea activității de ocrotire a minorului;
- participarea activă la judecarea cauzelor cu minori, precum și a prevenirii separării minorului de părinți.

b) furnizori de servicii sociale acreditați

Furnizorii de servicii sociale acreditați de pe raza Municipiului Lupeni sunt prezentați în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 61 - Furnizorii de servicii sociale de pe teritoriul Municipiului Lupeni

Denumire furnizor	Public/privat	Tip furnizor	Denumire serviciu social
Societatea Națională de Cruce Roșie din România (SNCRR)	Public	unități sanitare, unități de învățământ și alte instituții Publice care dezvoltă, la nivel comunitar, servicii sociale integrate	centrul comunitar de zi pentru copii și tineri
Asociația Misionar Umanitară Glasul Penticostalilor	Privat	organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații	cămin pentru persoane vârstnice
Asociația Umanitară Casa de Copii Lupeni	Privat	organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații	„Centrul de Consiliere pentru Părinți și Copii" Casa de Copii Lupeni
Liceul Teoretic Mircea Eliade Lupeni	Public	unități sanitare, unități de învățământ și alte instituții Publice care dezvoltă, la nivel comunitar, servicii sociale integrate	centrul de sprijin pentru copiii care provin din grupuri dezavantajate
Primăria Municipiului Lupeni - Direcția Asistență Socială	Public	structuri specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației Publice locale și autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu și sectoare	serviciul social furnizat în comunitate „Masa pe roți"

Sursa: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

Datele furnizate de către Ministerul Muncii și Solidarității Sociale indică, pentru anul 2023, existența a **5 furnizori de servicii sociale** acreditați ce activează la nivelul Municipiului Lupeni - Asociația Misionar Umanitară "Glasul Penticostarilor", Asociația Umanitară „Casa de Copii" Lupeni, Serviciul Public de Asistență Socială din cadrul aparatului de specialitate al primarului Municipiului Lupeni, Liceul Teoretic Mircea Eliade Lupeni și Societatea Națională de Cruce Roșie din România (SNCRR).

Se remarcă inexistența furnizorilor de servicii pentru persoanele fără adăpost și a celor de îngrijire la domiciliu.

Direcția de Asistență Socială a Municipiului Lupeni acordă serviciul social „Masa pe roți", serviciu al cărui scop principal constă în îmbunătățirea calității vieții beneficiarilor prin ameliorarea situației de criză a persoanelor vulnerabile aflate în risc social crescut.

Beneficiarii acestor servicii sociale sunt:

- copiii din familiile care se află într-o situație materială precară, expuse marginalizării și excluziunii;
- persoanele în vârstă de peste 65 de ani, care se află într-o situație materială precară, expuse marginalizării și excluziunii.

Funcțiile Serviciului social furnizat în comunitate „Masa pe roți" sunt următoarele:

- de furnizare a serviciilor sociale în comunitate;
- de valorificare a potențialului membrilor comunității în vederea prevenirii situațiilor de neglijare, abuz, abandon, violență, excluziune socială;
- de informare a potențialilor beneficiari și a publicului larg despre domeniul său de activitate și de promovare a drepturilor beneficiarilor și a unei imagini pozitive a acestora, de promovare a drepturilor omului în general, precum și de prevenire a situațiilor de dificultate în care pot intra categoriile vulnerabile care fac parte din categoria de persoane beneficiare, potrivit scopului acestuia;
- de asigurare a calității serviciilor sociale;
- de administrare a resurselor financiare, materiale și umane ale serviciului social[86].

Pe de altă parte, pentru a susține și a integra comunitățile marginalizate din teritoriu, Primăria Municipiului Lupeni a derulat un proiect intitulat „BAHTALO! Împreună combatem sărăcia și discriminarea". Obiectivul principal al acestui proiect a fost acela de a reduce numărul de comunități marginalizate în care există populație aparținând minorității rome aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, prin implementarea de masuri integrate.

Prin intermediul proiectului, cei 906 beneficiari au primit sprijin în vederea ocupării unui loc de muncă, prin informare și consiliere profesională, li s-a mediat munca, au participat la cursuri de formare profesională și au primit consiliere educațională.

Rezultatele proiectului au constat în:

- certificarea a 334 de persoane în ocupațiile de Lucrător în morărit și panificație - 3 grupe (53 persoane), Lucrător în structuri pentru construcții - 4 grupe (52 persoane), Brutar-patiser-preparator produse făinoase - 3 grupe (46 persoane), Confecționer asamblor în articole textile - 3 grupe (74 persoane), Îngrijitoare copii - 1 grupa (13 persoane), Îngrijitoare bătrâni la

[86] Primăria Municipiului Lupeni, HOTĂRÂREA nr. 13/ 2021, disponibil la adresa https://www.municipiullupeni.ro/dm_lupeni/portal.nsf/F4A9022A678F753DC225872C003609BB/$FILE/HCL-13_11.02.2021-.pdf, accesat în data de 06.03.2023

domiciliu - 2 grupe (45 persoane), Zugrav, ipsosar, tapetar, vopsitor - 3 grupe (48 persoane) și Competențe antreprenoriale (28 persoane);

- 64 de persoane au beneficiat de evaluări de competente în ocupațiile: Pavator - 3 persoane, Tâmplar-dulgher-parchetar 3 persoane, Lucrător în comerț 35 persoane și Mecanic-auto 17 persoane;
- acordarea de subvenții în valoare de 452.290 lei;
- acordarea unei mese calde copiilor care au participat la activitățile proiectului;
- acordarea de rechizite către 150 de copii;
- organizarea a 6 proiecții de film educative și 9 piese de teatru pentru întreaga comunitate, la care au participat copii și adulți;
- acordarea unor subvenții pentru sprijinul educației copiilor în valoare de 158.379,87 lei;
- acordarea unor pachete de hrană pentru vârstnicii singuri, cu venituri mici și copii;
- acordarea de asistență juridică pentru reglementari acte pentru 287 de persoane din grupul țintă;
- finalizarea lucrărilor de reabilitare ale apartamentelor din blocul M1, scara 1 din strada Viitorului, numerotate de la 5 la 20;
- relocarea în apartamentele reabilitate a 16 familii din grupul țintă;
- organizarea a 3 tabere și 6 excursii la care au participat copii din grupul țintă cu vârste cuprinse între 7 și 18 ani;
- acordarea către 87 de copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 18 ani de articole de îmbrăcăminte;
- oferirea către 1.379 de persoane a unor pachete cu produse pentru îngrijire personală;
- înființarea a 8 firme de către persoanele din grupul țintă, care au primit integral subvenția de 25.000 euro[87].

c) beneficiari ai serviciilor sociale

Conform Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Hunedoara, la nivelul lunii februarie 2023 situația beneficiilor sociale era următoarea:

- număr persoane asistate social - total persoane care beneficiază de **VMG (venitul minim garantat) – 83 persoane**;
- sumele totale platite pentru drepturile curente de venit minim garantat au fost de 18.387 lei

[87] Primăria Municipiului Lupeni, BAHTALO! Împreună combatem sărăcia și discriminarea, disponibil la adresa https://www.municipiullupeni.ro/dm_lupeni/portal.nsf/AllByUNID/comunicat-de-presa-finalizareproiect%C2%A0%E2%80%9Dbahtalo-impreuna-combatem-saracia-si-discriminarea%E2%80%9D-000090e6?OpenDocument, accesat în data de 06.03.2023

- numărul total al persoanelor care beneficiază de **ASF (**alocație de susținere a familiei) - 34;
- sumele totale platite pentru drepturile curente (alocație de susținere a familiei) au fost de 6.964 lei.

d) situația pensionarilor

- numărul total al pensionarilor de la nivelul Municipiului - 6970 persoane;

e) sume atrase de la bugetul de stat pentru beneficii de asistență socială

Din analiza contului de execuție al bugetului Primăriei Municipiului Lupeni, a reieșit faptul că în perioada 2019-2022, instituția a efectuat următoarele tipuri de cheltuieli pentru asistența socială: ajutoare sociale (atât în numerar cât și în natură), tichete de creșă și tichete sociale pentru grădiniță, sume acordate asociațiilor și fundațiilor, indemnizații pentru persoane cu handicap (grav) și sume aferente persoanelor cu handicap neîncadrate.

Sistemul sanitar din Municipiul Lupeni a fost analizat prin prisma următoarelor elemente:

a) evoluția numărului de unități sanitare pe categorii și forme de proprietate, în perioada 2015-2021

Infrastructura sanitară regăsită la nivel municipal este redată în continuare, tabelul de mai jos redând principalele unități sanitare:

Tabelul nr. 62: Unități sanitare, pe categorii la nivelul Municipiului Lupeni

Categorii de unităţi sanitare	Forme de proprietate	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Spitale	*Proprietate publică*	1	1	1	1	1	1	1
Ambulatorii integrate spitalului	*Proprietate publică*	1	1	1	1	1	1	1
Dispensare medicale	*Proprietate publică*	1	1	1	1	1	1	1
Cabinete medicale școlare	*Proprietate publică*	1	1	2	2	2	2	2
Cabinete medicale de familie	*Proprietate privată*	13	12	12	12	12	11	11
Cabinete stomatologice	*Proprietate privată*	7	6	5	5	5	5	5
Cabinete medicale de specialitate	*Proprietate privată*	4	4	5	5	5	4	4
Farmacii	*Proprietate publică*	1	1	1	1	1	1	1

Categorii de unități sanitare	Forme de proprietate	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
-	*Proprietate privată*	1	1	1	1	5	7	7
Laboratoare medicale	*Proprietate publică*	6	6	6	6	6	6	6
Alte tipuri de cabinete medicale	*Proprietate publică*	1	1	1	1	1	1	1
-	*Proprietate privată*	:	1	1	1	1	1	1

Sursa: Institutul Național de Statistică

Pe plan local se remarcă existența unei infrastructuri medicale de bază, ce necesită îmbunătățiri/modernizări. Locuitorii beneficiază de servicii medicale oferite în cadrul unui spital public, unui ambulatoriu integrat spitalului, 11 cabinete medicale de familie private, 5 cabinete stomatologice, 6 laboratoare medicale și 4 cabinete medicale de specialitate. Totodată, la nivel local se remarcă o creștere treptată a farmaciilor în proprietate privată, în anul 2021 ajungând la un număr de 7 farmacii. Raportat la cabinete medicale școlare, se constată o creștere a numărului acestora în anul 2017, după care numărul acestora a rămas constant. Pe plan local s-au înregistrat reduceri ale numărului de cabinete medicale de specialitate și cabinete stomatologice[88].

b) evoluția personalului medical în structurile sanitare publice, în perioada 2015-2021

În strânsă legătură cu infrastructura sanitară regăsită în Municipiul Lupeni, este redată situația personalului medico-sanitar pe categorii:

Tabelul nr. 63: Personalul sanitar din Municipiul Lupeni pe categorii

Categorii de cadre medico-sanitare	Forme de proprietate	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Medici	Proprietate publică	60	62	58	45	51	54	51
-	Proprietate privată	19	19	19	19	19	18	15
din total medici: medici de familie	Proprietate publică	:	1	:	:	:	:	2
-	Proprietate privată	12	12	12	9	9	8	9

[88] Institutul Național de Statistică, SAN101B - Unități sanitare pe categorii de unități, forme de proprietate, județe și localități

Categorii de cadre medico-sanitare	Forme de proprietate	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Stomatologi	Proprietate publică	2	2	1	1	:	:	:
-	Proprietate privată	7	6	6	6	7	7	7
Farmaciști	Proprietate publică	1	1	1	1	1	1	1
-	Proprietate privată	10	10	10	10	15	14	14
Personal sanitar mediu	Proprietate publică	132	136	109	109	122	118	107
-	Proprietate privată	17	20	20	20	20	20	20

Sursa: Institutul Național de Statistică

Datele indică o preponderență a medicilor ce activează în unitățile publice sanitare, la nivelul anului 2021 fiind înregistrați **161 de medici în unitățile sanitare publice (+59,63%) și 65 în cele private.** Cu toate acestea, din anul 2019 în structurile publice sanitare se remarcă faptul că nu mai activează niciun medic stomatolog. Numărul cel mai ridicat de cadre se regăsește în rândul personalului sanitar mediu, acesta constituind un total de 127 de angajați, 84,25% dintre aceștia activând în cadrul unităților publice sanitare[89]. Referitor la anul 2021, se observă o **reducere semnificativă a personalului medical din unitățile private.**

[89] Institutul Național de Statistică, SAN104B - Personalul medico-sanitar pe categorii, forme de proprietate, județe si localități, disponibil la adresa http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table, accesat la data de 09.02.2023

9. *Serviciile de ordine și siguranță publică*

Serviciile de ordine și siguranță publică sunt analizate prin primsa următoarelor elemente:

a) analiza criminalității la nivel local

☑ Poliția Municipiului Lupeni

Instituţia Poliţiei Hunedorene, prin activitatea pe care o desfăşoară, reprezintă un serviciu public specializat care își îndeplinește atribuţiile în interesul persoanei, al comunităţii, precum şi în sprijinul instituţiilor statului, exclusiv pe baza şi în executarea legii, a ordinelor, instrucţiunilor şi dispoziţiilor M.A.I şi I.G.P.R., a planurilor de măsuri şi de acţiune întocmite la nivelul fiecărui serviciu şi subunităţi de poliţie.[90]

Astfel, la nivelul Municipiului Lupeni, ordinea și siguranța sunt asigurate de cei 29 de angajați din cadrul Direcției Poliția Locală, aflată în subordinea Primarului dar și de Poliția Municipiului Lupeni.

Conform informațiilor furnizate de Poliția Municipiului Lupeni, în perioada 2015-2022, la nivelul instituției au fost sesizate un număr de 9,075 fapte penale, 219 (2,41%) fiind fapte de natură economică, 6,394 (70,46%) fapte de natură judiciară, iar 2,462 (27,13%) fapte de altă natură. Dintre acestea, 412 au fost săvârșite în zona segmentului stradal.

Totodată, **în vederea creșterii siguranței populației**, Primăria Municipiului Lupeni asigură cu **sisteme de supraveghere** video un număr de 15 zone.

b) mijloace și utilaje utilizate în cazul producerii unor situații de urgență

În cazul producerii unor situații de urgență specifice (inundații, cutremure, evacuare, conflict armat etc.), care ar afecta populația, Primăria Municipiului Lupeni colaborează cu două societăți comerciale, cărora le-a delegat atribuții în acest sens. Mijloacele și utilajele pe care instituția le va utiliza în cazul producerii unor situații de urgență sunt redate în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 64 - Situația principalelor mijloace și utilaje întrebuințate în caz de situații de urgență la nivelul municipiului Lupeni

Operatorul economic sau instituția publică	Utilaje lucrări terasiere				Autoîncărcătoare	Motocompresoare	Mijloace transport persoane și materiale		Tractor	Autospecială	Motopompă	Mașină C.V. Vidajnă
	Automacarale	Buldozere	Buldoescavator	Autobasculante			Autoturisme	UtilajF. (TAF)				
Primărie					4						1	

[90] Website-ul I.P.J. Hunedoara, disponibil la adresa https://hd.politiaromana.ro/ro/utile/statistici-evaluari, accesat la data de 08.02.2023

S.C. Apaserv Valea Jiului S.R.L.			1				1				2	1
GN Delgaz Grid						1	6+1			1		
OU MTJT valea Jiului EDistribuți e Banat	1						3					
S.C. Hercules Prest Com S.R.L.			1	6	2			2	2			
S.C Comexim R. S.R.L.	1	1		2				2				
RNP - Ocolul Silvic Lupeni							2					
EM Lupeni										1		
Total	2	1	2	8	6	1	13	4	2	2	3	1

Sursa: Primăria Municipiului Lupeni, Comitetul Local pentru Situații de Urgență

De asemenea, Municipiul dispune de 70 de hidranţi, dintre care 51 operativi.

10. Mediu

Secțiunea „Mediu" cuprinde următoarele componente majore: capital natural, rezervații naturale și arii protejate, calitatea factorilor de mediu și poluarea, schimbări climatice și riscuri de mediu.

10.1. Capital natural

Capitalul natural al Municipiului Lupeni este analizat prin prisma următoarelor elemente:

a) relief

Relieful zonei este determinat de depresiunile intramontane înalte din România, fiind dominat de trei masive muntoase: Munții Retezat, Munții Vâlcan și Munții Parâng-Șureanu. Zona este cel mai important bazin carbonifer de pe teritoriul României, datorită calității cărbunelui și experienței acumulată în exploatarea acestuia.

b) hidrologie

Municipiul Lupeni este străbătut de Jiul de Vest. Râul curge paralel cu creasta de sud a Munților Retezat și creasta principală de nord a munților Vâlcan, până la confluența cu Jiul de Est. Toate pâraiele din sectorul nordic al Munților Vâlcan se varsă în Jiul de Vest.

Densitatea rețelei hidrografice este de 0,9 - 0,11 km/km^2. Rețeaua hidrografică a Municipiului Lupeni aparține tipului pluvial moderat cu scurgere superficială (30 -40%) și alimentare subterană moderată (10-15 %).

c) vegetație, faună și soluri

Vegetația este caracterizată de o floră de tip central-europeană în părțile înalte ale munților și infiltrații mediteraniene în zonele mai joase. Fauna locală este dominată de păduri de fag, gorun și molizi, de graminee precum păiuș, rogoz, ufe de ienupăr și arbuști precum afinul, merișorul, coacăzul în cadrul cărora se regăsesc specii de animale precum: cerbul, ursul, căprioara, vulpea, râsul, iernuca,veverița și cocoșul de munte. Domeniul alpin este populat de specii precum: capra neagră, pisica sălbatică, vulturul, acvila țipătoare, uliul și vipera.

Teritoriul Municipiului Lupeni este acoperit în proporție de 62% cu păduri, acestea aflându-se în prorpietea ROMSILA. În funcție de utilitatea acestora, pădurile se împart în două grupe, respectiv:

- grupa 1 (în aceste păduri este interzisă prin lege recoltarea de masa lemnoasă):
    - păduri cu funcții de protecție - protecția apelor, protecția terenurilor și solurilor, protecția contra factorilor climatici și industriali dăunători;
    - paduri cu functii de recreere, de interes științific și de ocrotire a genofondului și ecofondului forestier - acestea conditionează păstrarea echilibrului ecologic și păstrarea și dezvoltarea unor obiective de interes economic, social sau științific.
- grupa 2 - paduri de producție și protecție destinate producerii materialului lemnos și a altor produse ale pădurii, concomitent cu protecția calității mediului înconjurator.

În cadrul economiei Municipiului pădurea are un rol esențial, generând venituri prin vânzarea de ciuperci, fructe de pădure, plante medicinale, produse de vânat și pescuit.

Fondul forestier al Municipiului reprezintă o resursă de importanță majoră, motiv pentru care resursele trebuie utilizate rațional.

Cele mai întâlnite tipuri de sol sunt cele din categoria cambisoluri, respectiv:

- solul brun-eumezobazic (regăsit în toată zona păduroasă, de-o parte şi de alta a treimii inferioare a Jiului);
- solul brun-luvic (regăsit în principal în zona muntoasă și în zona depresionară - Depresiunea Lupeni);
- luvisolul albic (întâlnit în special în zona depresionară Lupeni).

În ceea ce privește calitatea solurilor, Municipiul Lupeni este împărțit în trei zone, fiecare dintre acestea având caracteristici diferite, după cum urmează:

- zona I - zona din centrul Municipiului fiind localizată pe terasa joasă a Jiului are în compozitie gresii, pietrisuri și argile, terenul fiind favorabil construcțiilor;
- zona II - zona estică a Municipiului, are în compoziţie depuneri aluvionare grosiere și prafuri nisipoase argiloase, terenul fiind favorabil construcțiilor, însă din cauza faptului că zona a fost exploatată minier o lungă perioadă, este necesară acordarea unei atenții sporite;
- zona III - în această zonă a fost contruit cartierul Bărbăteni, fiind situată la vest de calea ferată, în lunca neinundabila a Jiului, are în compozitie depuneri aluvionare de tipul pietrișurilor și prafurilor argiloase, terenul fiind favorabil construcțiilor, în condițiile în care se acordă o atenție spatiilor funcționale de sub nivelul terenului.

d) clima

Clima Municipiului Lupeni este determinată de altitudinea și poziția acestuia în zona depresionară, fiind încadrat între munți înalți. Munții stopează deplasarea maselor de aer, astfel că Municipiul este adăpostit de influența curenților de aer din depresiune. Temperatura medie anuală este de 8 - 10° C. Vara, temperaturile medii ale lunii iulie în sunt de 17,20 grade Celsius, iar irna, temperaturile medii ale lunii ianuarie sunt de -16 grade Celsius. Cele doua topoclime ale Municipiului Lupeni sunt cel submontan specific zonei depresionare, cu cantități medii anuale de precipitații de 1000-1100 mm și cel montan cu cantități medii anuale de precipitații de 1400 mm. Elementele climatice caracterizează clima Municipiului drept una umedă şi rece.

În aria Municipiului Lupeni au fost remarcate în ultima perioadă fenomene meteorologice/hidrometeorologice extreme care au produs pagube majore atât populației cât și domeniului public (lunile iunie - iulie 2016, mai 2019, iunie 2020).

e) resurse naturale

Solul și subsolul este constituit dintr-un fundament cristalin și depozite sedimentare molasice de cuvertură. Zona este recunoscută pentru zăcăminte de gnaise, calcare cristaline, șisturi și cuarțite și amfibolite.

10.2. Rezervații naturale și arii protejate

a) rezervații și arii naturale protejate

Județul Hunedoara deține în proporție de 70% ecosisteme naturale si seminaturale. Pe teritoriul județului se află:

- parcuri naționale(Retezat și Defileul Jiului);
- 2 parcuri naturale (Grădiștea Muncelului și Geoparcul Dinozaurilor);
- 41 de rezervații și monumente ale naturii;
- 21 de situri de importanță comunitară.

O categorie aparte a resurselor naturale o constituie ariile naturale protejate. Harta de mai jos redă zonele naturale ce se intersectează cu suprafața administrativă a Municipiului Lupeni. Ariile naturale protejate din Municipiul Lupeni sunt surprinse în harta de mai jos:

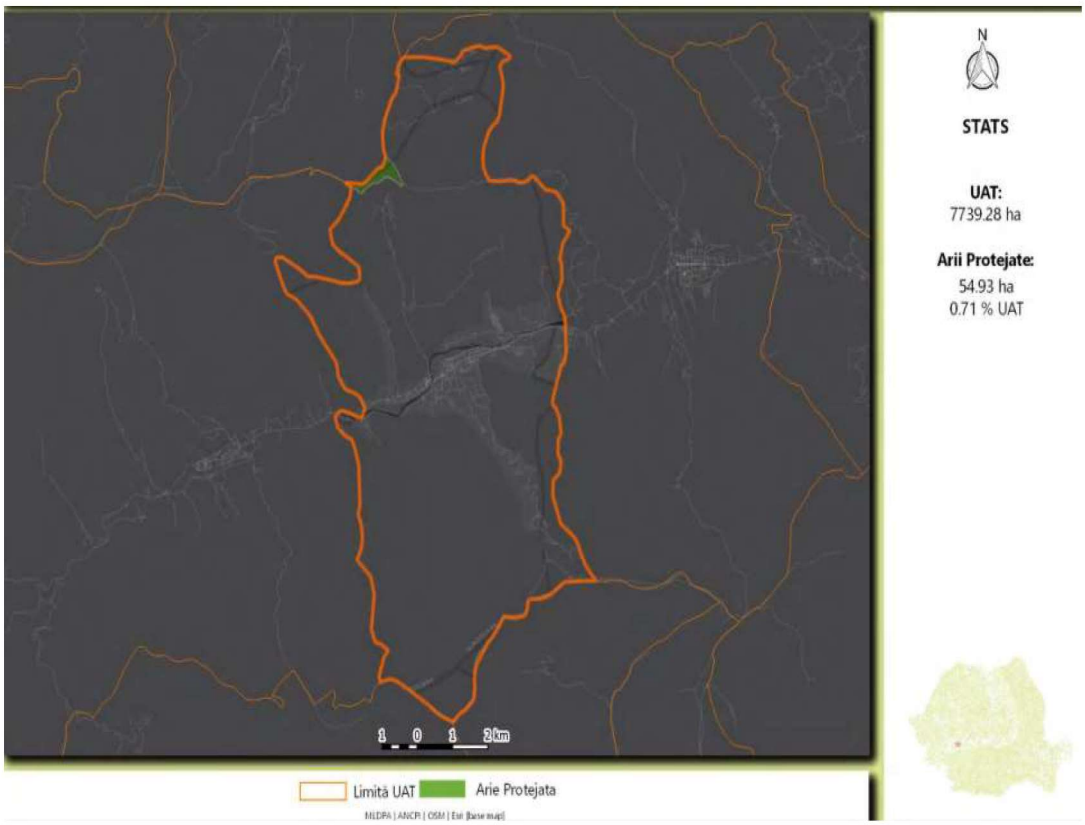

Figura nr. 28: Arii protejate, Harta la nivelul Municipiului Lupeni

Sursa: Bazele de date CITADINI - Hărți urbane - Arii protejate

Suprafața ocupată de ariile naturale protejate desemnate la nivel național sau internațional în cadrul UAT Lupeni este de **0.71%.**

Ariile Speciale de Conservare (SCA) şi Ariile de Protecţie Specială Avifaunistică (SPA) incluse în reţeaua Natura 2000, precum şi cele 41 de rezervaţii protejate conform Uniunii Internaţionale de Protecţie a Naturii se concentrează în 5 zone: Zona Apuseni, Zona Mureş, Zona Cerna, Zona Orăştie — Parâng, Zona Haţeg - Retezat.

Denumirea ariilor regăsite la nivelul Municipiului Lupeni și în proximitatea localității este redată în continuare:

Tabelul nr. 65: Zone naturale protejate de interes național regăsite în apropierea Municipiului Lupeni

Denumirea	Tip zonă	Cat. IUCN	Localizarea	S. (ha)	Obiectivul de protecție	Statut legal
						Interes Național
Parcul Natural Grădiștea Muncelului Cioclovina	Rezervați e naturală de tip botanic	V	Situat în munții Șureanu	38184 ha	Scopul creări parcului este protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice. Cuprinde 6 dintre cele mai spectaculoase rezervații naturale ale județului	Legea nr. 5/2000
Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului	Arie naturală în Rețeaua Globală(Unesco)	V	Se află în partea sud-vestică a județului Hunedoara, pe teritoriul administrativ al orașului Hațeg	23940 HA	Cuprinde elemente de interes ecologic, arheologic, istoric și cultural. Factorul cheie care personalizează acest teritoriu este reprezentat de siturile cu resturi de dinozauri (cuiburi de ouă și embrioni de dinozauri)	HG 2151/200 4
Rezervația Științifică Gemenele	Rezervați e științifică	I	Zona centrală a Parcului Național Retezat	1630 ha	În cadrul ariei se asigură un regik strict de protecție prin care habitatele sunt păstrate în starea lor naturală, fiind permise doar activități științifice, cu acordul forului științific competent.	OUG nr. 236/2000
Complexul Carstic Ponorâci Cioclovina	Arie de interes Național de tip mixt	IV	Localitatea Cioclovina, comuna Boșord	1,50 ha	Una dintre cele mai importante zone carstice din România, care se remarcă prin aspectul peisagistic, valoarea științifică și potențialul turistic.	Legea nr. 5/2000
Peștera Tecuri	Rezervații naturale de tip speologic	IV	Situată pe Valea Pietrosului, comuna Baru Mare	500 m	Este renumită prin frumusețea formațiunilor stalagmitice, coraliene și microcristalelor.	Legea nr. 5/2000
Peștera Șura Mare	Rezervați e natural de tip	IV	Situată pe valea pârâului	3143 m	Adăpostește una dintre cele mai mari colonii de lilieci din sud-vestul Europei	/

Denumirea	Tip zonă	Cat. IUCN	Localizarea	S. (ha)	Obiectivul de protecție	Statut legal
						Interes Național
	speologic		Ponor, satul Ohaba.			
Cheile Crivadiei	Rezervație natural de tip mixt	IV	Se află în imediata apropiere a monumentului feudal Turnul Crivadiei	10 ha	Se remarcă prin frumusețea peisajului, dar și prin flora bogată cu numeroase elemente dacice și daco-balcanice.	*Legea* 5/2000
Dealul și Peștera Bolii	Rezervație natural de tip mixt	IV	Sitată în munții Șureanu, pe DN 66 Deva-Petroșani	10 ha	Aceasta păstrează zidurile de apărare ale cetății Bănița și include numeroase endemisme și specii sudice.	Legea nr. 5/2000
Arboretumul Simeria	Rezervație dendrologică și peisagistică	IV	Situată în intravilanulu orașului Simeria	70 ha	Aici se găsește cea mai veche și valoroasă colecție de plante exotice și autohtone din România, cu peste 200 de taxoni.	Legea nr. 5/2000
Peștera Cizmei	Monument al naturii	III	Situată în Cheile Ribicioarei, pe raza comunei Ribița	1 ha	Este apreciată pentru desenele rupestre și pentru numeroasele fragmente ale ursului de peșteră.	Legea nr. 5/2000
Dealul Colț și Dealul Zănoaga	Rezervație natural, tip botanic	IV	În apropierea Municipiului Deva	78,4 ha	Adăpostește 533 specii de elemente de flora submediteraneanp, balcanică și endemice.	Legea nr. 5/2000
Mlaștina de la Peștana	Rezervași natural, tip botanic	IV	Situată pe teritoriul satului Peștana, comuna Densuș	2 ha	Este una dintre cele mai sudice mlaștini oligotrofe din România	Legea nr. 5/2000
Calcarele de la fața fetii	Rezervație natural, tip botanic	IV	Situată în satul Clopotiva, comuna Râu de Mori, în munții Țarcu	3 ha	Rezervația adapostește specii de plante de interes specific exceptional.	Legea nr. 5/2000
Vârful Poieni	Rezervație natural, tip botanic	IV	Situată în apropierea șoselei naționale DN 66, pe teritoriul comunei Sălașu de Sus.	0,8 ha	Rezervația adapostește o vegetație xerică, cu elemnte floristice de interes exceptional.	Legea nr. 5/2000

Denumirea	Tip zonă	Cat. IUCN	Localizarea	S. (ha)	Obiectivul de protecție	Statut legal
						Interes Național
Pădurea Chizid	Rezervație natural, tip botanic	IV	Situată pe raza Municipiului Hunedoara	50 ha	Reprezintă un valoros document fitogeografic, un vestigiu al diversității ecosistemelor inițiale.	Legea nr. 5/2000
Pădurea Bejan	Rezervație natural, tip forestier	IV	Amplasată în apropierea cartierului Micro 15, din Municipiul Deva	70 ha	Pe suprafața rezervației coabitează 8 din cei 9 reprezentanți indigeni ai genului Quercus.	Legea nr. 5/2000
Pădurea Silvuț	Rezervație natural, tip botanic	IV	Situată în apropierea orașului Hațeg	40 ha	Reprezintă un ecosiste, natural cu quercinee xerterme. Aici s-a creat și o rezervație de zimbrii.	Legea nr. 5/2000
Muntele Vulcan	Rezervație natural, tip mixt	IV	Situat la limita județelor Hunedoara și Alba	5 ha	Stâncăriile masivului adăpostesc 18 specii de plante alpine şi montane de interes ştiinţific deosebit şi specii de pasări de importanţă comunitară.	Legea nr. 5/2000
Podul Natural de la Grohot	Monument al naturii	III	Podul se află în satul Grohor, comuna Bulzeștii de Sus	1 ha	Este protejat pentru conservarea elementelor naturale la care se adaugă vegetația dezvoltată pe substrat calcaros.	Legea nr. 5/2000
Dealul Cetății Deva	Rezervație natural, tip mixt	IV	Situată în Municipiul Deva	30 ha	Are o importanță istorică. Conul volcanic este format din andzite, care adăpostește o vegetație de ineteres fitogeografic.	Legea nr. 5/2000
Calcarele din Dealul Măgura	Rezervație natural, tip mixt	IV	Situată în Munții Metaliferi, comuna Băița	120 ha	Ea prezintă un interes peisagistic, speologic, floristic şi faunistic deosebit, datorat în mare parte formaţiunilor carstice pe care se află.	Legea nr. 5/2000
Cheile Madei	Rezervație natural, tip mixt	IV	Situată la limita judeţului Hunedoara cu judeţul Alba, pe teritoriul comunei Balşa,	10 ha	Flora rezervaţiei este bogată în elemente termofile, sudice si endemic. Este formată pe calcare jurasice.	Legea nr. 5/2000
Fânațele cu Narcise Nucșoara	Rezervație natural, de tip botanic	IV	Situată în localitatea Sălașu de Sus	20 ha	Reprezintă vestigiul unor străvechi asociații hidrofile. Aspectul peisagistic deosebit îl conferă prezenţa populaţiilor de narcise	Legea nr. 5/2000

Denumirea	Tip zonă	Cat. IUCN	Localizarea	S. (ha)	Obiectivul de protecție	Statut legal
						Interes Național
Tufurile Calcaroase din Valea Bobâlna	Rezervați e natural, tip georologic	IV	Situată în comuna Raportu Mare, satul Bobâlna	12,5 ha	În zonă există o intensă activitate de depunere a carbonatului de calciu sub forma tufurilor calcaroase (cascade și praguri în talvegul pârâului, grote săpate în tuful calcaros depus pe versanții abrupți).	Legea nr. 5/2000
Pădurea Pojoga	Rezervați e natural, de tip botanic	IV	Situată în comuna Zam, Hunedoara	20 ha	Pădurea care o adăpostește prezintă o mare diversitate de specii forestiere, având în etajul subarboretului și arbuști xerotermi, calcifil	Legea nr. 5/2000
Calcarele de la Godinești	Rezervați e natural, tip mixt	IV	Situată în Munții Metaliferi, în comuna Zam	6 ha	Relieful format pe calcare prezintă formațiuni carstice tipice cu habitate dominate de floră termofilă și o bogată fauna de păsări și chiroptere (lilieci).	Legea nr. 5/2000
Cheile Jiețului	Rezervați e natural, tip mixt	IV	Situată în orașul Petrila, pe râul Jieț	10 ha	Importanța acestei arii naturale protejate se datorează în bună parte frumuseții peisajului , dar și vegetației forestiere din etajul montan, care formează habitatul natural ideal pentru carnivorele mari (ursul și lupul).	Legea nr. 5/2000
Cheile Ribicioarei și Uibărești lor	Rezervați e natural, tip mixt	IV	Se află pe raza comunelor Ribița și Bulzești i de Sus	20 ha	Se remarcă prezența calcarelor jurasice, pe care s-a dezvoltat o bogată vegetație specifică. În versantul drept al Cheilor Ribicioarei se află *Peștera Cizmei*.	Legea nr. 5/2000
Cheile Cernei	Rezervați e natural, tip mixt	IV	Situată pe Valea Râului Cerna, comuna Lunca Cernii de Jos	2 ha	Ea prezintă un peisaj de o deosebită varietate și frumusețe, nealterat de intervenția antropică.	Legea nr. 5/2000
Cheile Taia	Rezervați e natural, tip mixt	IV	Situată pe valea râului Taia, în orașul Petrila.	2 ha	Sectorul de chei inclus în aria naturală protejată reprezintă un peisaj spectaculos datorat văii înguste cu versanți de calcare albe și	Legea nr. 5/2000

Denumirea	Tip zonă	Cat. IUCN	Localizarea	S. (ha)	Obiectivul de protecție	Statut legal
						Interes Național
					cenușii, înalți și abrupți, acoperiți doar parțial cu vegetație termofilă, cu multe elemente submediteraneene	
Rezervația Boholt	Rezervație natural, tip mixt	IV	Situată în localitatea Boholt, comuna Șoimuș	1 ha	Obiectul protecției s-a restrâns doar la un sector scurt de chei de pe Valea Teiului, cu aspect de canion, mărginit de vegetație forestieră cu asociații vegetale termofile, dezvoltate pe calcare.	Legea nr. 5/2000
Apele mezotermale Geoagiu-Băi	Rezervație natural, tip mixt	IV	Rezervația este situată în nordul stațiunii balneoclimaterice Geoagiu-Băi	8 ha	Reprezintă un comlpex forestier cu valoare de protecție a izvoarelor de apă termală din zonă	Legea nr. 5/2000
Calcarele de la Boiu de Sus	Rezervație natural, tip mixt	IV	Rezervația este situată pe versantul drept al defileului Mureșului inferior, în Munții Metaliferi.	50 ha	Relieful ariei naturale protejate este dezvoltat pe calcare. Endocarstul este reprezentat prin 27 de peșteri, unele dintre ele fiind populate cu specii de lilieci strict protejate.	Legea nr. 5/2000
Odrii Seculari pe Valea Dobrișoarei și Prisloapei	Rezervație natural, tip forestier	IV	Rezervația se află în comunele Bătrâna, Cerbăl și Bunila	139,30 ha	Pe teritoriul rezervației se reunesc arborete naturale cu structuri pluriene, cvasivirgine, cu elemente de arboret în vârstă de pâna la 180-200 ani și cu dimensiuni excepționale.	Legea nr. 5/2000
Paleofauna Reptiliană Tuștea	Rezervație naturală, tip paleontologic	IV	Situată în bazinul Depresiunii Hațeg, pe teritoriul satului Tuștea, comuna	0,5 ha	Rezervația este importantă datorită depozitelor continentale din cretacicul superior care aflorează aici și în care s-au găsit ouă, oase și embrioni de dinozauri.	Legea nr. 5/2000

Denumirea	Tip zonă	Cat. IUCN	Localizarea	S. (ha)	Obiectivul de protecție	Statut legal
						Interes Național
			General Berthelot			
Locul Fosilier Lăpugiu de Sus	Rezervație naturală, tip paleontologic	IV	Situată pe teritoriul satului Lăpugiu de Sus, comuna Lăpugiu de Jos	5 ha	Depozitul fosilifer se află în bazinul superior al râului Lăpugiu, pe valea Coşului, unde în depozitele badeniene au fost identificate peste1400 specii fosile de gasteropode, osteropode si lamelibranhiate.	Legea nr. 5/2000
Locul Fosilier cu Dinozauri Sânpetru	Rezervație naturală, tip paleontologic	IV	Situată în satul Sânpetru, comuna Sântămărie Orlea	5 ha	Paleofauna reptiliană de la Sânpetru este reprezentată de specii de dinozauri, crocodili, broaște țestoase.	Legea nr. 5/2000
Fânațele Pui	Rezervație natural, tip botanic	IV	Este situată în comuna Pui	13 ha	Vegetația acestor fânețe reprezintă fragmentele unor moliniete relictare: Peucedano (rocheliani) - Molinietum, vegetație de la sfârșitul glaciațiunii cuaternare.	Legea nr. 5/2000
Piatra Crinului	Rezervație natural, tip botanic	IV	Se află în apropierea municipiului Petroşani, în imediata vecinătate a zonei montane de agrement Parâng.	0,5 ha	Rezervația se află deasupra limitei superioare a zonei forestiere, fiind unica stațiune sigură din țară în care apare specia balcano-dacică Potentilla	Legea nr. 5/2000
Măgurile Săcărâbului	Rezervație natural, tip mixt	IV	Rezervația se află pe teritoriul satului Săcărâmb, comuna Certeju de Sus	13 ha	Este formată în cea mai mare parte din păduri de fag pur cu vârste cuprinse între 70 şi 90 de ani, alături. La liziera pădurii este prezentă o bogată faună de lepidoptere.	Legea nr. 5/2000
Măgura Uroiului	Rezervație naturală, tip geologic	IV	Amplasată pe teritoriul orașului Simeria și comunei	10 ha	Măgura Uroiului este alcatuită din andezite cuarțifere însoțite de coloane explozive de breccii, fiind rezultatul activității vulcanice	Legea nr. 5/2000

Denumirea	Tip zonă	Cat. IUCN	Localizarea	S. (ha)	Obiectivul de protecție	Statut legal
						Interes Național
			Rapoltu Mare		neogene.	

Sursa: APM Hunedoara

Se poate remarca existența a **numeroase zone naturale** în apropierea Municipiului Lupeni, cea mai vastă regăsindu-se în cadrul Geoparcului Dinozaurilor Țara Hațegului, acoperind o suprafață de 23.940 ha.

Constatăm de asemenea că la nivelul județului Hunedoara, la nivelul următoarelor localități regăsim suprafețe mari acoperite de arii protejate:

- Geoagiu -33.61% din UAT reprezintă arii protejate;
- Hațeg - 97.28% din UAT reprezintă arii protejate;
- Orăștioara de Sus - 69.24% din UAT reprezintă arii protejate;

Alte arii de importanță locală și națională sunt redate în tabelul de mai jos. Din datele consultate pe website-ul Direcției Silvice a Municipiului Lupeni se poate observa existența următoarelor situri de importanță comunitară arii de protecție aviafaunistică (SCI):

Tabelul nr. 66: Situri de importanță comunitară și aviafaunistică

Situri de importanță comunitară		
Denumirea ariei naturale protejate	**Localizare**	**Suprafață totală, ha**
ROSCI0063 Defileul Jiului	Județul Hunedoara și a județului Gorj	10946
ROSCI0217 Retezat	Județul Hunedoara, Caraș-Severin și Gorj	435610
ROSCI0129 Nordul Gorjului de Vest;	Este situat în Carpații Meridionali, ocupând partea sudică a Munților Parâng și partea de vest a munților Căpățânii	86.958
ROSPA0084 Munții Retezat	Se situează pe teritoriul județelor Hunedoara, Gorj și Caraș Severin.	38.140
Parcul Național Retezat;	Situat în vestul Carpaților Meridionali, pe raza județelor Hunedoara, Caraș - Severin și Gorj	38.074
Parcul Național Defileul Jiului;	Situat de-a lungul defileului format de râul Jiu între masivele Parâng și Vâlcan	11127
Rezervația naturală Peștera cu Corali;	Situată în bazinul Jiului de Vest, pe teritoriul administrativ al localității Câmpu lui Neag.	0,5 ha
Rezervația naturală Peștera Zeicului.	Se află pe râul Jiul de Vest, în apropiere de localitatea Câmpu lui Neag, la altitudinea de 1260 m, la confluența Scocului Mare cu Valea Scorotei.	1 ha

Sursa: SEA Lupeni

b) gradul de conectivitate a arealelor naturale/spațiilor cu naturalitate ridicată

Comparativ cu gradul de conectivitate mediu național de 7,27%, Municipiul Lupeni cuprinde un **grad inferior de conectivitate**, reunind zone care sunt situate la o distanță de cel mult 100 m unele față de celelalte, conectate ecologic și peisagistic.

Gradul de conectivitate a conectivitate a arealelor naturale/spațiilor cu naturalitate ridicată din Municipiul Lupeni este surprins în harta de mai jos:

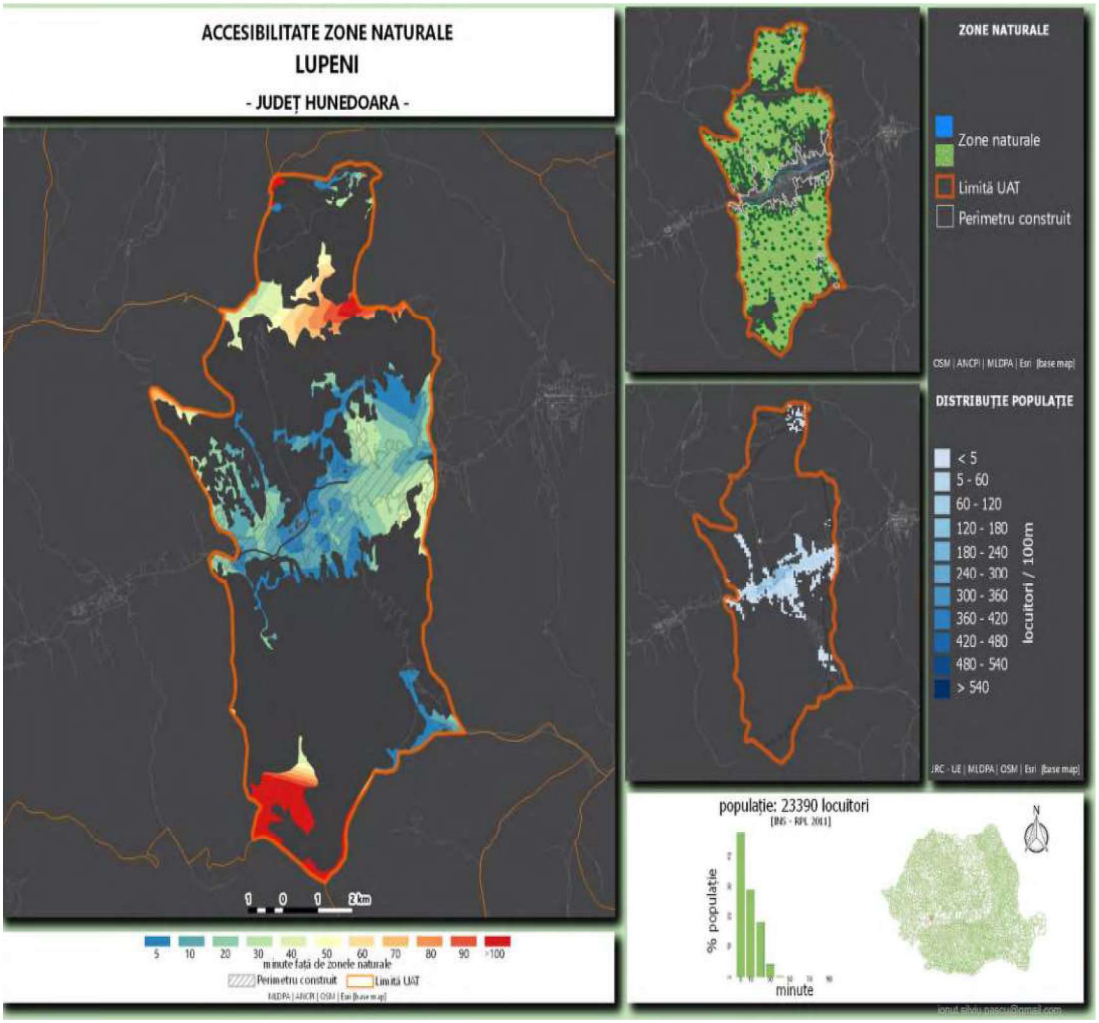

Figura nr. 29: Accesibilitate zone naturale, Harta la nivelul Municipiului Lupeni

Sursa: Bazele de date CITADINI - Hărți urbane - Accesibilitate zone naturale

10.3. Calitatea factorilor de mediu și poluarea (apă, aer, sol). Schimbări climatice și riscuri de mediu

Secțiunea de față este analizată prin prisma următorilor indicatori:

a) principalele surse de poluare existente la nivel municipal

Poluarea survine din:

- **activitățile de colectare și tratare** (marcat cu galben pe harta de mai jos);
- **activități de producție** (marcat cu mov pe harta de mai jos).
- **activități de depozitare și aprovizionare** (marcat cu albastru deschis pe harta de mai jos)

Figura nr. 30: Principalele surse de poluare existente la nivel municipal

Sursa: Bazele de date CITADINI - Hărți urbane - Principalele surse de poluare

b) indicele specific de calitate a aerului (AQI)

La nivelul anului 2018, indicele specific de calitate a aerului la nivelul Municipiului Lupeni înregistra o valoare de **46.18 %**, conform bazelor de date CITADINI, media județeană urbană fiind de 39,08%, iar media națională urbană fiind de 38,56%. *Municipiul Lupeni deține printre cele mai mari valori ale acestui indicator, comparativ cu celelalte localități urbane*, exprimând astfel o calitate bună a aerului

c) zonele potențiale de liniște

Un alt indicator care determină calitatea mediului înconjurător se referă la **zonele potențiale de liniște (%)**[91] - indicator care măsoară **nivelul de zgomot**, valoarea medie națională a zonelor potențiale de liniște este de 2,36%, Municipiul Lupeni surclasează indicele mediu, cu impact favorabil asupra populației, înregistrând o

[91] suprafața din cadrul fiecărui UAT considerată ca având potențial de liniște, exprimat printr-o valoare a indicatorului QSI (Quietness Suitability Index) de peste 0,75 (pe o scară de la 0 - cel mai ridicat potențial de expunere la zgomot - la 1 - cel mai ridicat potențial de liniște); determinat pentru anul 2020

valoare de 3,03%, astfel Municipiul dispune de o suprafață mai întinsă a zonelor potențiale de liniște.

În județ, situația se prezintă astfel:

Municipiul Brad nu dispune de zone de liniște, înregistrând o valoare nulă a acestui indicator; orașele Aninoasa, Călan, Hațeg, Simeria prezintă valori scăzute ale acestui indice, dispunând astfel de suprafețe cu potențial de liniște reduse, aceeași situație fiind valabilă și la nivelul Municipiilor Deva, Hunedoara,Vulcan.

Orașul Geoagiu, Municipiul Orăștie, Municipiul Petroșani înregistrează scoruri ridicate, ceea ce denotă existența zonelor de liniște, iar Orașul Petrila și Orașul Uricani au cele mai mari scoruri, conform clasificării CITADINI, locuitorii beneficiind astfel de numeroase suprafețe cu potențial de liniște.

d) surse majore de poluare

Evidența instalațiilor care intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale, inclusiv unitățile care sunt inventariate în Registrul Poluanților Emiși și Transferați (E-PRTR) - *Municipiul Lupeni deține 2 surse majore de poluare*.

e) riscuri SEVESO

Analiza riscurilor reiese din harta de mai jos

Riscuri SEVESO la nivel de UAT

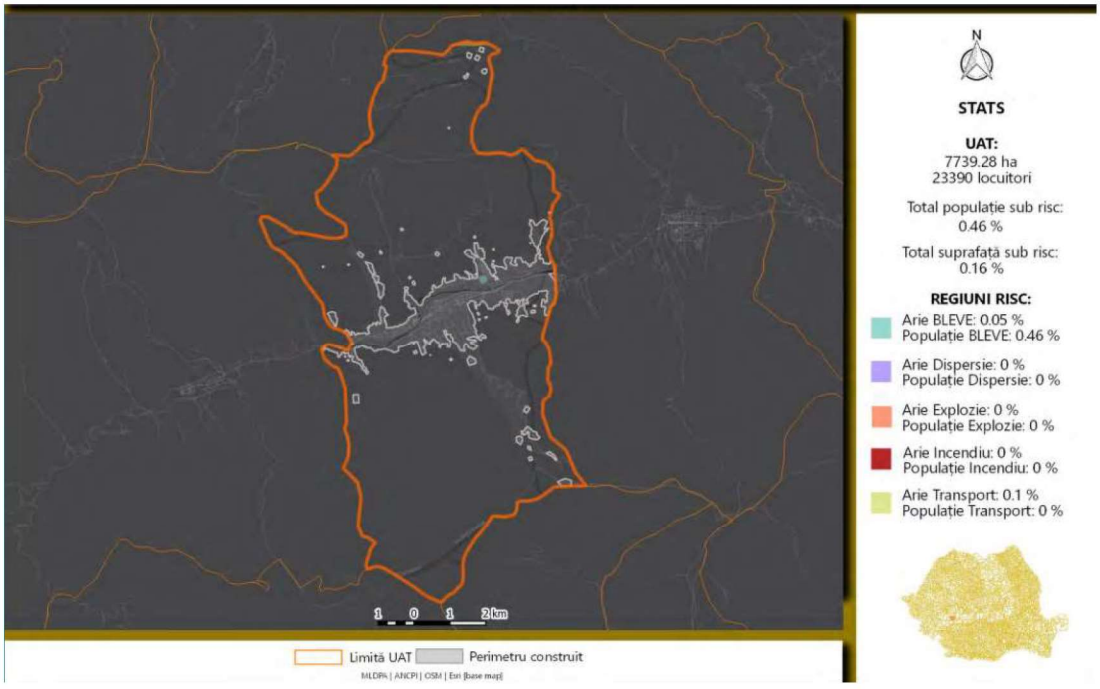

Regiunea de risc este reprezentată de Radiație termică variabilă (Bleve / Fireball)

- la nivel municipal - 0,16% din suprafață este supusă riscurilor SEVESO

Figura nr. 31: Analiza riscurilor SEVESO la nivel municipal

Sursa: Bazele de date CITADINI - Hărți urbane - Riscuri SEVESO

f) fenomene meteorologice periculoase

Topirea bruscă a stratului de zăpadă (depusă din ianuarie şi februarie în cantităţi mari) şi scurgerile de pe versanţi conduc la creşterea bruscă a nivelurilor râurilor cu depăşiri ale cotelor de apărare care au ca rezultat, fenomenul producerii **inundaţiilor** pe suprafeţele zonelor cu aşezări gospodăreşti din apropierea torenţilor, pâraielor şi râurilor mici.

Seceta a fost un fenomen ce a afectat întreagațară în ultimii ani, astfel încât efectele negative ale acesteia pentru Municipiul Lupeni au constat în scăderea debitelor râului Jiu de Vest, ale afluenţilor acestuia şi creşterea numărului incendiilor de vegetaţie uscată. **Incendiile de vegetaţie** s-au manifestat, în general, la liziera pădurilor de foioase, însă riscul major îl reprezintă pădurile de răşinoase întrucât incendiile se pot manifesta la coronamentul arborilor.

g) fenomene distructive de origine geologică

În timp, exploatările de huilă de pe raza Municipiului Lupeni au creat halde de steril, stabilitatea acestora fiind una precară. **Alunecările de teren** se pot manifesta în trei zone ale Municipiului, respectiv Strada Eroilor, Colonia Ştefan şi Strada Victoria. Pe de altă parte, relieful Municipiului Lupeni este predispus la **avalanșe**, deși acest fenomen nu a mai fost observat în ultima perioadă.

Din punct de vedere al **cutremurelor de pământ**, Municipiul Lupeni nu se află într-o zonă cu risc seismic (aflandu-se în zona „F”, corespunzătoare gradului seismic minim 6). De asemenea, pe teritoriul Municipiului nu există construcţii sau clădiri încadrate în clase de risc seismic.

11. Capacitate administrativă

Secțiunea „Capacitate administrativă" cuprinde următoarele componente majore: instituții publice locale, bugete locale, capacitate administrativă.

11.1. Instituții publice locale

Prezenta secțiune este analizată prin prisma următoarelor elemente:

a) prezentarea instituțiilor publice locale

Astfel, Structura Aparatului de Specialitate al Primarului cuprinde Direcții, Servicii, Birouri și Compartimente.

Există un total de 427 de posturi, din care:

- **121 funcții publice**, din care:
  - funcții de conducere - 16;
  - funcții de execuție - 105;
- **personal contractual** - 306.

Aparatul de Specialitate al Primarului este organizat astfel:

- **Secretar General - 1 post;**
  - Serviciul public comunitar local de evidență a persoanei - 6 posturi;
  - Birou cadastru și agricultură - 6 posturi;
  - Compartiment juridic - 3 posturi;
  - Birou administrație publică locală, registratură, arhivă - 6 posturi;
  - Compartiment informare și relații publice - 2 posturi;
- **Director executiv, Direcția Economică- 1 post;**
  - Serviciul buget, contabilitate - 9 posturi;
  - Serviciul venituri, buget local - 9 posturi;
  - Birou resurse umane, salarizare, tehnologia informației, asistență medicală pentru învățământ - 6 posturi;
  - Compartiment asistență medicală în unități de învățământ - 10 posturi;
- **Viceprimar - 1 post, în subordinea căruia regăsim:**
  - Arhitect Șef- 1 post;
    - Biroul Urbanism și mediu - 6 posturi;
    - Compartiment sprijinire asociații proprietari - 1 post;
    - Serviciul achiziții, investiții, lucrări, patrimoniu - 8 posturi;
    - Compartiment administrativ - 9 funcții
  - Director executiv, Direcția tehnică - 1 post;

- Compartiment securitate și sănătatea muncii - 2 posturi;
- Serviciul lucrări edilitar-gospodărești - 60 posturi;
- Compartiment administrate obiective cultural și sportivee - 9 posturi;

Structuri direct subordonate viceprimarului:

- Compartiment comercial - 1 post;
- Serviciul Public Salvamont ;

Structuri direct subordonate primarului

- Compartiment protecție civilă și situații de urgență - 2 posturi;
- Serviciul voluntar situații de urgență ;
- Direcția Poliția Locală - 29 posturi;
- Compartiment audit intern - 1 post;
- Compartiment cabinetul primarului - 2 posturi;
- Serviciul dezvoltare locală, proiecte - 9 posturi;
- Compartiment servicii comunitare de utilități publice și transport local - 4 posturi;
- Compartiment relații cu presa - 1 post;
- Direcția asistență socială - 220 posturi;
  - Compartiment intervenție în situații de urgență, de abuz, neglijare, trafic, prevenire marginalizare socială și autoritate tutelară - 6 posturi;
  - Compartiment protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și a persoanelor vârstnice - 5 posturi;
  - Compartiment evidență și plată beneficii de asistență socială - 4 posturi;
  - Compartiment de monitorizare a asistenților personali - 202 posturi;
  - Compartiment asistență medicală comunitară - 2 posturi.

b) analiza funcțiilor din Structura Aparatului de Specialitate al Primarului Municipiului Lupeni

O analiză a numărului și a tipurilor de funcții/posturi din cadrul Primăriei Municipiului Lupeni este redată în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 67 - Analiza numărului de funcții/posturi din Primăria Municipiului Lupeni

Funcții	Total	Pondere în totalul categoriei
Funcții de demnitate publică	2	-
Nr. total posturi	427	100%
Număr total funcții publice dintre care:	121	28,34%
Nr, total funcții publice de conducere	16	13,22%
Nr. total funcții publice de execuție	105	86,78%
Nr. total funcții contractuale	306	71,66%

Sursa: Anexa nr. 1 la Hotărârea nr. 6/2023

În conformitate cu tabelul de mai sus, se remarcă faptul că numărul total al posturilor din cadrul Primăriei Municipiului Lupeni este de 427, un procent de 71,66% fiind funcții contractuale iar 28,34% funcții publice. În ceea ce privește funcțiile publice, 86,78% sunt funcții publice de execuție iar 13,22% sunt funcții publice de conducere. Având în vedere cele enunțate anterior, se poate concluziona faptul că Primăria nu este în acord cu prevederile Codului Administrativ, articolul 391, prin care se stipulează faptul că procentul funcțiilor de conducere dintr-o instituție poate fi de maximum 12%[92].

Din punct de vedere al tipului funcțiilor publice, conform organigramei Primăriei, 1,65% dintre acestea sunt funcții de demnitate publică (primar și viceprimar), iar 98,35% sunt funcții publice.

c) analiza structurilor din cadrul Aparatului de Specialitate al Primarului Municipiului Lupeni

În continuare este redată situația posturilor/funcțiilor pentru fiecare dintre structurile ce compun aparatul de specialitate al primarului Municipiului Lupeni, precum și relațiile ierarhice dintre acestea.

Tabelul nr. 68 Analiza numărului de funcții/posturi din cadrul Compartimentelor/ Serviciilor/Direcțiilor aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Lupeni

Denumire structură	Nr. total de funcții	Conducere	Execuție	Contractual	Pondere în total posturi
I. Primar	**1**	**1**	-	-	0,23%
1. Viceprimar	**1**	**1**	-	-	0,23%
1.1. Arhitect șef	**1**	**1**			0,23%
1.1.1. Biroul urbanism și mediu	6	1	4	1	1,41%
1.1.1.2. Compartiment	1	0	1	0	0,23%

[92] Se exceptează funcția de administrator public de la încadrarea în procentul de 12% alocat funcțiilor de conducere prevăzut la art. 391.

sprijinire asociații proprietari					
1.1.2. Serviciul achiziții, investiții, lucrări, patrimoniu	8	1	7	0	1,87%
1.1.2.1. Compartiment administrativ	9	0	0	9	2,11%
1.2. Structuri subordonate viceprimarului	-	-	-	-	-
1.2.1. Compartiment Comercial	1	0	1	0	0,23%
1.2.2. Serviciul Public Salvamont	0	0	0	0	0,00%
1.3. Director executiv/Direcția tehnică	1	1	0	0	0,23%
1.3.1. Serviciul lucrări edilitar-gospodărești	60	0	0	60	14,05%
1.3.2. Compartiment securitatea și sănătatea muncii	2	0	2	0	0,47%
1.3.3. Compartiment administrare obiective culturale și sportive	9	0	0	9	2,11%
2. Secretar General	**1**	**1**	**-**	**-**	0,23%
2.1. Serviciul public comunitar local de evidență a persoanei	6	0	5	1	1,41%
2.2. Birou cadastru și agricultură	6	1	2	3	1,41%
2.3. Compartiment juridic	3	0	3	0	0,70%
2.4. Birou administrație publică, registratură, arhivă	6	1	4	1	1,41%
2.5. Compartiment informare și relații publice	2	0	1	1	0,47%
3. Direcția Economică/Director executiv	**35**	**4**	**19**	**12**	**8,20%**
3.1. Serviciul Buget, Contabilitate	9	1	7	1	25,71%
3.2. Serviciul Venituri, Buget Local	9	1	8	0	25,71%
3.3. Birou resurse umane, salarizare, tehnologia informației, asistență medicală pentru învățământ	6	1	4	1	17,14%
3.3.1. Compartiment asistență medicală în unități de învățământ	10	0	0	10	28,57%
4.Structuri subordonate direct primarului	-	-	-	-	-
4.1. Compartiment protecție civilă și situații de urgență	2	0	1	1	0,47%
4.1.1. Serviciul voluntar	0	0	0	0	0,00%

situații de urgență					
4.2. Direcția Poliția Locală	29	1	28	0	6,79%
4.3. Compartiment audit intern	1	0	1	0	0,23%
4.4. Compartiment cabinetul primarului	2	0	0	2	0,47%
4.5. Serviciul dezvoltare locală, proiecte	9	1	7	1	2,11%
4.6. Compartiment servicii comunitare de utilități publice și transport local	4	0	4	0	0,94%
4.7. Compartiment relații cu presa	1	0	1	0	0,23%
4.8. Direcția Asistență Socială	**220**	**1**	**13**	**206**	**51,52%**
4.8.1. Compartiment intervenție în situații de urgență, de abuz, neglijare, trafic, prevenire marginalizare socială și autoritate tutelară	6	0	4	2	2,73%
4.8.2. Compartiment protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și a persoanelor vârstnice	5	0	4	1	2,27%
4.8.3. Compartiment evidență și plată beneficii asistență socială	4	0	3	1	1,82%
4.8.4. Compartiment de monitorizare a asistenților personali	202	0	2	200	91,82%
4.8.5. Compartiment asistență medicală comunitară	2	0	0	2	0,91%
Total posturi	**427**	**16**	**105**	**306**	100,00%

Sursa: Anexa nr. 1 la Hotărârea nr. 6/2023

Analizând tabelul de mai sus se constată existența unui număr total de 18 compartimente, 9 servicii, 4 birouri și 3 direcții.

Se observă un număr ridicat de angajați (51,52% din total), în cadrul Direcției de Asistență Socială, cea mai mare parte a acestora regăsindu-se în Compartimentul de Monitorizare a Asistenților Personali (202 angajați dintre care 200 ocupă funcții contractuale iar 2 funcții publice de execuție). O concentrație mai mare a angajaților se poate observa și în cadrul Serviciului lucrări edilitar-gospodărești (14,05% din numărul total), în cadrul Direcției Economice (8,20% din total) dar și în cadrul Direcției Poliția Locală (6,79% din total). Numărul de angajați din celelalte structuri organizatorice este relativ uniform.

De asemenea, se remarcă faptul că în cadrul Serviciului Public Salvamont și al Serviciului Voluntar Situații de Urgență nu există niciun angajat.

Din punct de vedere al relațiilor ierarhice, conform organigramei Primăriei Municipiului Lupeni, pe cel mai înalt nivel ierarhic se situează primarul, care are în subordine viceprimarul, secretarul general, directorul executiv al Direcției Economice, precum și opt structuri pe care le conduce nemijlocit.

Viceprimarul are în subordine arhitectul șef, directorul executiv al Direcției Tehnice, precum și două structuri pe care le conduce nemijlocit, având o pondere ierarhică de 3.

Secretarul general are în subordine 5 structuri subordonate direct, având o pondere ierarhică de 13.

Directorul executiv al Direcției Economice are în subordine trei structuri, având o pondere ierarhică de 13.

d) Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI)

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Apa Valea Jiului” s-a constituit în anul 2008 prin asocierea Consiliului Județean Hunedoara cu Municipiul Petroșani, Municipiul Vulcan, Municipiul Lupeni, Orașul Aninoasa, Orașul Petrila și orașul Uricani. Scopul asociației este înființarea, organizarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea și gestionarea în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza UAT-urilor membre și realizarea unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional comune privind înființarea, modernizarea/dezvoltarea sistemelor de utilități publice. Asociația este partener al Operatorului Regional - *S.C. APASERV Valea Jiului S.A*, iar din anul 2011a fost demarată implementarea efectivă a proiectului *„Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Hunedoara (Valea Jiului)”*.[93]

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul Integrat de Gestionare a Deșeurilor Hunedoara” s-a constituit în anul 2009, prin asocierea Consiliului Județean Hunedoara cu toate cele 70 de UAT-uri de pe teritoriul județului Hunedoara. Asociației se concentrează asupra dezvoltării comunității județene prin crearea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor (colectare, transport, reciclare și depozitare a deșeurilor municipale) din județul Hunedoara.[94]

Asociația pentru Dezvoltare Teritorială Integrată Valea Jiului s-a constituit în anul 2021 prin asocierea Municipiului Lupeni, Municipiului Petroșani, Municipiului Vulcan, Orașului Aninoasa, Orașului Petrila și Orașului Uricani, împreună cu Consiliul Județean Hunedoara, Universitatea din Petroșani și reprezentanți ai societății civile prin 4 organizații neguvernamentale active, respectiv Valea Jiului Society, Autism Helping Hands, Urban Lab Valea Jiului și Asociația Comitetul de Inițiativă Valea Jiului. Asociația se concentrează pe dezvoltarea integrată a teritoriului în domenii prioritare pentru Valea Jiului, precum dezvoltare urbană durabilă, asistență socială, protecția mediului și antreprenoriat.[95]

e) parteneriate interne/externe/înfrățiri ale Municipiului Lupeni

Conform datelor colectate prin intermediul website-ului Primăriei Municipiului

[93] Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Apa Valea Jiului”, informații disponibile la: http://adiapavj.ro/
[94] Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul Integrat de Gestionare a Deșeurilor Hunedoara”, informații disponibile la: https://www.adideseurihd.ro/2020/
[95] Asociația pentru Dezvoltare Teritorială Integrată Valea Jiului, informații disponibile la: https://www.valeajiuluiimplicata.org/asociatia-pentru-dezvoltare-teritoriala-integrata-valea-jiului-se-inregistreaza-formal/

Lupeni, din data de 16 aprilie 2009, prin HCL 25/2009, Consiliul Local al Municipiului Lupeni este înfrățit cu Consiliul Local al Orașului Kecel din Republica Ungaria.[96]

11.2. Bugete locale

Secțiunea prezentă este analizată prin prisma următorilor indicatori:

a) analiza comparativă a veniturilor totale și a cheltuielilor totale în perioada 2017-2020

Conform informațiilor de mai jos, se observă un excedent bugetar în anii 2020, 2021 și 2022; anul 2022 marchează o valoare a excedentului de 14.230.828 lei; un deficit semnificativ se remarcă în anul 2019, de -3.269.462 lei.

Tabelul nr. 69 - Analiza excedentului/deficitului bugetar înregistrat în perioada 2019-2022, la nivelul Primăriei Municipiului Lupeni

Indicatori	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Total venituri	37.969.355	44.490.267	50.592.613	59.699.145
Total cheltuieli	41.238.817	36.234.307	44.975.493	45.468.317
Excedent/Deficit bugetar	-3.269.462	8.255.960	5.617.120	14.230.828

Sursa: Autorul, pe baza informațiilor primite de la Beneficiar

b) structura veniturilor totale la nivelul anului 2022

La nivelul bugetului, se remarcă ponderea majoritară a veniturilor curente în totalul veniturilor înregistrate la nivelul perioadei analizate. Totodată, se remarcă faptul că deși aceste venituri au o importanță semnficiativă în bugetul Primăriei Municipiuui Lupeni, ponderea acestora în totalul veniturilor a scăzut începând cu anul 2020. În anul 2022 structura veniturilor era următoarea: venituri curente - 70,67% (în scădere), sume primate de UE - 26,31% (în creștere), venituri din capital - 1,80% (în creștere) și subvenții - 1,22% (în scădere).

c) independența bugetară a Municipiului Lupeni

Indicator determinat prin raportul dintre veniturile proprii și veniturile totale și măsoară distribuția existentă a surselor bugetului municipal care au un impact direct asupra sustenabilității financiare a managementului municipal. Se observă o pondere medie anuală de aprox. 70% a veniturilor proprii în totalul veniturilor, reflectând o situație pozitivă a independenței financiare la nivel municipal.

d) cheltuieli pe un pilon durabil, anul 2022

Situația este redată grafic în continuare, observându-se ponderea majoritară a cheltuielilor alocate acțiunilor social-culturale, aprox. 16,8 milioane lei în anul 2022. Cea mai redusă pondere revine cheltuielilor pentru acțiuni economice și apărare, ordine publică și siguranță națională.

[96] Primăria Municipiului Lupeni, website disponibil la: https://www.municipiullupeni.ro/dm_lupeni/portal.nsf

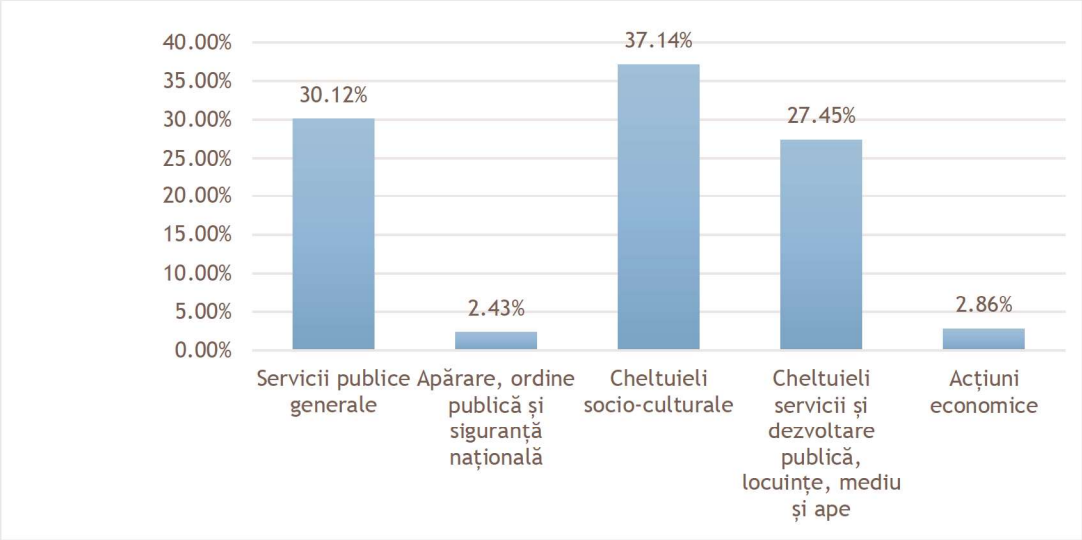

Figura nr. 32: Analiza cheltuielilor înregistrate la nivelul Primăriei pe un pilon durabil

Sursa: Autorul, pe baza analizei Contului anual de execuție al bugetului local al UAT Municipiul Lupeni, pentru intervalul 2019-2022

e) sume atrase de la Uniunea Europeană

Sumele primite de la Uniunea Europeană cuprind sumele aferente Fondului European de Dezvoltare Regională și Fondului Social European. În perioada 2019 - 2022, la nivelul Primăriei Municipiului Lupeni, a existat un trend constant, ascendent în cadrul acestei categorii. Creșterile anuale din cadrul acestei categorii au fost semnificative, cea mai mare parte provenind din sumele încasate prin accesarea programelor din cadrul Fondului European de Dezvoltare Regională. Astfel, în anul 2021 (7665382 lei), sumele primite de la Uniunea Europeană au crescut cu 62,26%, iar în anul 2022 (15.704.883 lei) creșterea a fost de 104,88% comparativ cu anul 2021.

f) rata execuției bugetare

La nivelul aparatului de specialitate al primarului Municipiului Lupeni, rata execuției bugetare anuale este una redusă, generând astfel o lipsă a performanței managementului strategic și a celui financiar. Cauzele care au condus la existența acestei situații sunt numeroase, cele mai importante referindu-se la:

- determinarea de obiective fără a se stabili indicatorii de performanță ce trebuie îndepliniți;
- alocarea deficitară a resurselor umane, tehnice, financiare;
- trasarea incorectă a responsabilităților;
- lipsa unei infrastructuri IT care să faciliteze procesele interne din cadrul instituției;
- lipsa instruirii personalului în utilizarea noilor tehnologii;
- imposibilitatea de a monitoriza în mod centralizat gradul de realizare al investițiilor planificate;
- imposibilitatea de a monitoriza în mod centralizat nivelul de execuție a

contractelor;

- lipsa instruirii în domeniul achizițiilor, etc.

11.3. Capacitate administrativă locală

Capacitatea administrativă a Primăriei Municipiului Lupeni a fost analizată prin prisma următoarelor elemente:

a) prezentarea resurselor umane și materiale

Resursele umane și materiale ale Primăriei Municipiului Lupeni, conform informațiilor primite de la Beneficiar, sunt următoarele:

Resurse umane

Numărul de funcționări publici după nivel de educație:, din care:

- 47 funcționari publici cu studii superioare
- 15 funcționari publici cu studii medii

Defalcarea pe vârste este următoarea:

- grupa de vârstă 18-30 de ani - 0 funcționari publici
- grupa de vârstă 30 - 40 de ani- 12 funcționari publici
- grupa de vârstă 40- 50 de ani - 27 funcționari publici
- grupa de vârstă peste 50 de ani - 26 funcționari publici

Un total de 65 de persoane sunt angajate ca funcționari publici, în timp ce 217 poziții sunt ocupate ca funcții contractuale. O analiză a resurselor umane se regăsește în cadrul Planului Strategic Instituțional al Primăriei Municipiului Lupeni.

Resurse materiale

- Nr. de birouri - 58
- Nr. de săli de ședință - 3
- Nr. săli de conferințe -3
- Nr. de computere și alte dotări tehnice:53

b) lista proiectelor susținute din fonduri nerambursabile (implementate/în curs de implementare/finalizate la momentul elaborării prezentului document strategic)

La momentul elaborării prezentei Strategii, se aflau în etapa de contractare/evaluare/ implementare/finalizate următoarele proiecte (conform informațiilor primite de la Beneficiar):

Tabelul nr. 70: Lista proiectelor de investiții finalizate/în implementare existente la nivel municipal

Nr.crt.	Proiect	Program	Stadiu
1.	Grădinița Viitorului - Reabilitare și echipare grădiniță și reabilitare alei de acces la grădiniță în zona dintre străzile Viitorului și Tineretului	POR 2014 -2020	în implementare

Nr.crt.	Proiect	Program	Stadiu
2.	Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială Nr.3 Lupeni	POR 2014 -2020	în implementare
3.	Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială Nr.2 Lupeni	POR 2014 -2020	în implementare
4.	Școala Gimnazială nr. 1 Lupeni - Reabilitare și echipare școală și reabilitare căi de acces la școală în zona dintre străzile Bisericii și Pădurarilor	POR 2014 -2020	în implementare
5.	Reabilitare, modernizare si dotare Liceul Tehnologic Lupeni	POR 2014 -2020	în implementare
6.	Administrație publică locală eficientă pentru cetățeni Codul proiectului: COD SIPOCA 1224, Cod MySMIS 154637	POCA	în implementare
7.	Sprijin la nivelul Regiunii de Dezvoltare Vest pentru pregătirea de proiecte finanțate din perioada de programare 2021-2027 pe domeniile mobilitate urbană, regenerare urbană, centre de agrement/baze turistice (tabere școlare), infrastructură și servicii publice de turism, inclusiv obiectivele de patrimoniu cu potențial turistic și infrastructură rutieră de interes județean, inclusiv variante ocolitoare și/sau drumuri de legătură	POAT 2014 -2020	în implementare
8.	Extindere rețea de distribuție gaze naturale în Municipiul Lupeni	POR 2014 -2020	în implementare
9.	Creșterea performanței energetice la Liceul Teoretic Mircea Eliade Lupeni;	PNRR	în contractare/ implementare
10.	Eficientizarea termică clădiri publice în Municipiul Lupeni - Școala Generală nr.4;	PNRR	în contractare/ implementare
11.	Renovare energetică moderată pentru Primăria Municipiului Lupeni;	PNRR	în contractare/ implementare
12.	Îmbunătățirea eficienței energetice pentru imobilul situat în Lupeni, str. Aleea Liliacului, nr.8;	PNRR	în contractare/ implementare
13.	Îmbunătățirea eficienței energetice pentru Grădinița ”Lumea Copiilor”	PNRR	în contractare/ implementare
14.	“Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale lot 1 ;	PNRR	în contractare/ implementare
15.	“Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale lot 2;	PNRR	în contractare/ implementare
16.	Sistem automat pentru administrarea parcărilor în Municipiul Lupeni, județul Hunedoara;	PNRR	în contractare/ implementare

Nr.crt.	Proiect	Program	Stadiu
17.	Extinderea și modernizarea sistemului de colectare separată a deșeurilor în Municipiul Lupeni prin achiziția și amplasarea de centre de colectare prin aport voluntar	PNRR	în contractare/ implementare
18.	Extinderea și modernizarea sistemului de colectare separată a deșeurilor în Municipiul Lupeni prin achiziția și amplasarea de insule ecologice digitalizate	PNRR	în contractare/ implementare
19.	Reabilitarea corpului vechi al Spitalului Municipal Lupeni	PNRR	în contractare/ implementare
20.	Proiect tip - Construire creșă mică, str. Tineretului nr. 43, municipiul Lupeni, județul Hunedoara;	PNRR	în contractare/ implementare
21.	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din Municipiul Lupeni - Etapa I;	PNRR	în contractare/ implementare
22.	Construirea de locuințe pentru tineri in Municipiul Lupeni, județul Hunedoara	PNRR	în contractare/ implementare
23.	Îmbunătățirea eficienței energetice pentru sediul Serviciului Public Salvamont Lupeni	PNRR	în contractare/ implementare
24.	Mobilitatea urbană verde - Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete în Municipiul Lupeni	PNRR	în contractare/ implementare
25.	Elaborarea și actualizarea în format digital/GIS a documentațiilor de amenajare a teritoriului - PATZM și Planului Urbanistic Zonal (P.U.Z) în Municipiul Lupeni	PNRR	în contractare/ implementare
26.	Extinderea infrastructurii de alimentare cu apă și a sistemelor de canalizare inclusiv stații de pompare ape uzate, în Municipiul Lupeni, Județul Hunedoara;	*Programul Național de Investiții Anghel Saligny*	în contractare/ implementare
27.	Modernizare rețea rutieră în Municipiul Lupeni - LOT 1	*Programul Național de Investiții Anghel Saligny*	în contractare/ implementare
28.	Modernizarea Spitalului Municipal Lupeni în vederea creșterii siguranței pacienților:	PNRR	în evaluare
29.	Dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a unităților de învățământ preuniversitare din Municipiul Lupeni, județul Hunedoara;	PNRR	în evaluare
30.	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din Municipiul Lupeni - bloc 55, bld Păcii	PNRR	în evaluare

Nr.crt.	Proiect	Program	Stadiu
31.	Mobilitatea urbană verde - Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete în Municipiul Lupeni - componenta 2	PNRR	în evaluare
32.	Construirea de locuințe pentru tineri in Municipiul Lupeni, județul Hunedoara, lot 2	PNRR	în evaluare
33.	Extindere și dotare ATI (Spital suport pacienți COVID 19 pozitiv)	POIM	finalizat
34.	Proceduri administrative simplificate prin eficientizare digitală - la Primăria Municipiului Lupeni	POCA	finalizat
35.	Integritate, etică și transparență - condiție esențială pentru o administrație eficientă	POCA	finalizat
36.	Modernizare strada Tudor Vladimirescu (bulevard)	POR 2014-2020	finalizat
37.	Bahtalo! - Împreună combatem sărăcia și discriminarea	POCU	finalizat
38.	Sprijinirea capacității instituțiilor de învățământ din municipiul Lupeni pentru gestionarea situației de pandemie generată de virusul SARS-COV-2	POIM 2014-2020	finalizat

Sursa: UAT Municipiul Lupeni

c) relația cu cetățenii

Informarea cetățenilor are loc și online, prin intermediul website-ului *https://www.municipiullupeni.ro/dm_lupeni/portal.nsf*, aceștia beneficiind de **serviciul public digital „ghișeul online”** prin intermediul căruia pot fi depuse o serie de solicitări ale cetățenilor.

Referitor la **implicarea cetățenilor** în luarea deciziilor administrative la nivelul Primăriei Lupeni, există o serie de mecanisme clare/instrumente de implicare a cetățenilor, precum: ședințele consiliului locale, dezbateri publice, audiențe etc.

Totodată, în relația cu cetățenii, **etica și integritatea exercitării atribuțiilor funcționarilor publici sunt asigurate și reglementate în conformitate cu standardul ISO 37001:2016**, care stabilește cerințe și oferă îndrumări cu scopul de a preveni, detecta și minimiza amenințările și vulnerabilitățile de corupție la nivelul instituțional. Astfel, în cadrul primăriei Municipiului Lupeni au fost adoptate o serie de proceduri cu respectarea legislației anti-mită, după cum urmează:

- **Proceduri Operaționale:**
  - Codul de conduită;
  - Declararea averii și intereselor;
  - Declararea cadourilor;
  - Conflicte de interese;

- Consilieri de etică;
- Incompatibilități;
- Transparență decizională;
- Acces la informații de interes public;
- Protecția avertizorului în interes public (de integritate);
- Pantouflage;
- Funcții sensibile;
- Riscuri de corupție în administrația publică.

➢ **Proceduri de Sistem:**

- Control, informații documentate;
- Stabilirea si monitorizarea obiectivelor anti-mită;
- Analiza efectuată de management;
- Neconformități și acțiune corectivă.

d) Stadiul implementării documentațiilor existente

Evaluarea Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Lupeni pentru perioada 2014-2020, întrucât reprezintă un pas necesar pentru identificarea și analiza rezultatelor, efectelor și mecanismelor implementării procesului de planificare strategică la nivel municipal, precum și pentru formularea de recomandări și asimilarea lecțiilor învățate din perioada anterioară de planificare.

Evaluarea rezultatelor strategiei anterioare este necesară pentru obținerea de informații cu caracter strategic despre performanțele obținute în perioada 2014 - 2020. Aceste date și informații servesc în îmbunătățirea modului de abordare a procesului de planificare strategică pentru perioada actuală de programare 2022 - 2027. În continuare, este realizată o analiză a proiectelor elaborate în cadrul perioadei anterioare de programare prin raportare la proiectele propuse și implementate în cadrul Strategiei de Dezvoltare anterioară și prin raportare la programele de finanțare existente în perioada 2014-2020, în cadrul cărora au fost implementate proiectele respective.

Mai jos este redată o prezentare a investițiilor implementate sau care se află în curs de implementare în Municipiul Lupeni (aferentă perioadei de programare anterioară), care vizează diferite domenii, printre care sectorul educațional, sectorul cultural, serviciile sociale etc., furnizată de către UAT Municipiul Lupeni. Numărul total al proiectelor care au fost finanțate în perioada precedentă este de 20.

Astfel, din punct de vedere al domeniilor vizate de proiectele elaborate la nivelul Municipiului, **30% dintre acestea au avut menirea de a dezvolta infrastructura educațională** *(Grădinița Viitorului - Reabilitare și echipare grădiniță și reabilitare alei de acces la grădiniță în zona dintre străzile Viitorului și Tineretului; Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială Nr.3 Lupeni; Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială Nr.2 Lupeni; Școala Gimnazială nr. 1 Lupeni - Reabilitare și echipare școală și reabilitare căi de acces la școală în zona dintre străzile Bisericii*

și Pădurarilor; Reabilitare, modernizare și dotare Liceul Tehnologic Lupeni; Proiect tip - Construire creșă mică, str. Tineretului nr. 43, municipiul Lupeni, județul Hunedoara), **25% dintre proiecte s-au adresat obiectivului de îmbunătățire a capacității administrative** (*Administrație publică locală eficientă pentru cetățeni Sprijin la nivelul Regiunii de Dezvoltare Vest pentru pregătirea de proiecte finanțate din perioada de programare 2021-2027 pe domeniile mobilitate urbană, regenerare urbană, centre de agrement/baze turistice (tabere școlare)*, infrastructură și servicii publice de turism, inclusiv obiectivele de patrimoniu cu potențial turistic și infrastructură rutieră de interes județean, inclusiv variante ocolitoare și/sau drumuri de legătură; Proceduri administrative simplificate prin eficientizare digitală - la Primăria Municipiului Lupeni; Integritate, etică și transparență - condiție esențială pentru o administrație eficientă; Sprijinirea capacității instituțiilor de învățământ din municipiul Lupeni pentru gestionarea situației de pandemie generată de virusul SARS-COV-2), **10% au avut contribuții în ceea ce privește asistența socială** *(Construirea de locuințe pentru tineri în Municipiul Lupeni, județul Hunedoara; Bahtalo! - Împreună combatem sărăcia și discriminarea10% au vizat eficiența energetică)*, **10% îmbunătățirea sectorului sanitar** (*Reabilitarea corpului vechi al Spitalului Municipal Lupeni; Extindere și dotare ATI Spital suport pacienți COVID 19 pozitiv), 5% îmbunătățirea infrastructurii rutiere (Modernizare strada Tudor Vladimirescu (bulevard)*, **5% dezvoltarea mobilității urbane verzi** (Mobilitatea urbană verde - Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete în Municipiul Lupeni) și ***5% digitalizarea*** *(Elaborarea și actualizarea în format digital/GIS a documentațiilor de amenajarea teritoriului - Plan de Amenajare a Teritoriului Zonal Metropolitan (P.A.T.Z.M) și Planul Urbanistic zonal(P.U.Z) în Municipiul Lupeni).*

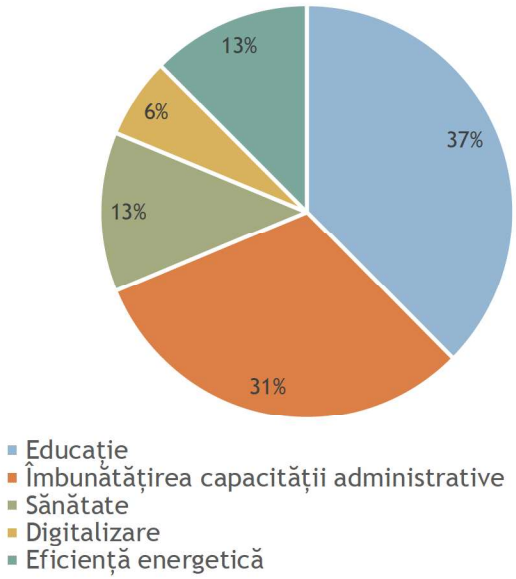

Figura nr. 33: Domeniile în care au fost elaborate proiecte la nivelul Municipiului Lupeni

Sursa: Primăria Muncipiului Lupeni

În ceea ce privește stadiul proiectelor, conform figurii de mai jos, 75% dintre acestea se află în implementare iar 25% au fost finalizate.

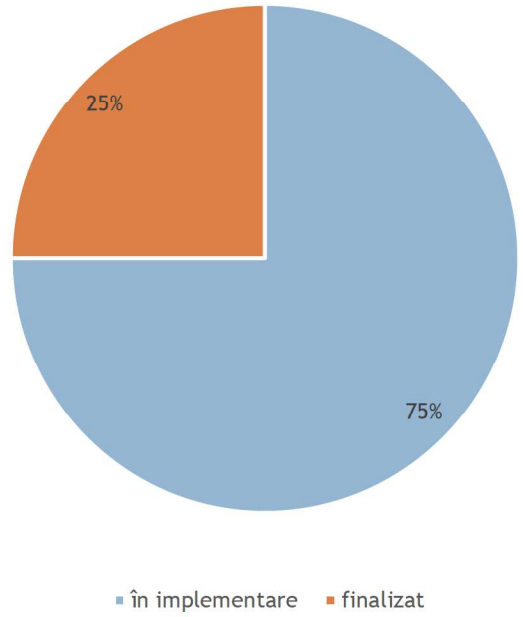

Figura nr. 34: Stadiul proiectelor elaborate la nivelul Municipiului Lupeni

Sursa: Primăria Muncipiului Lupeni

Referitor la sursele de finanțare ale proiectelor, 35% au primit finanțare din PNRR, 30% din POR 2014-2020, 15% din POCA, 10% din POIM, 5% din POCU și 5% din POAT 2014-2020.

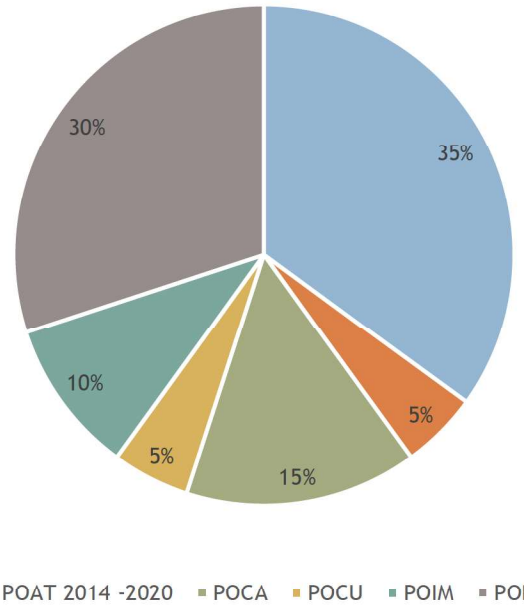

Figura nr. 35: Sursa de finanțare a proiectelor elaborate la nivelul Municipiului Lupeni

Sursa: Primăria Muncipiului Lupeni

12. Rezultatele analizei-diagnostic elaborată la nivel local

12.1. Prezentarea datelor obținute ca urmare a analizelor sectoriale realizate la nivelul Municipiului Lupeni

Pentru fiecare profil analizat anterior, a fost realizată o analiză-diagnostic, care a redat provocările identificate, împreună cu soluțiile propuse pentru reducerea impactului pe termen lung al acestor provocări locale.

Analiza-diagnostic constă astfel în observarea, localizarea, identificarea, analiza problemelor și elaborarea recomandărilor; este un prim-pas pe care îl întreprindem, în vederea identificării punctelor slabe, punctelor forte, oportunităților și amenințărilor de la nivel local, pentru că în completarea acestei analize, se vor contura analizele SWOT și PESTLE realizate, ulterior derulării procesului de consultări publice și de implicare a tuturor factorilor interesați în elaborarea strategiei.

Analiza diagnostic din punct de vedere a **dezvoltării urbane** este redată mai jos:

Tabelul nr. 71: Analiza diagnostic a dezvoltării urbane

Provocări	Soluții propuse
Profil spațial	
☑ suprafață ridicată a pădurilor și a altor vegetații forestiere (reprezentând 81,34% din suprafața fondului funciar, 4.258 ha în cifre absolute), cu impact pozitiv asupra mediului înconjurător, dar cu necesitatea implementării de acțiuni care să protejeze și să valorifice aceste suprafețe	☑ protejarea suprafețelor ocupate de păduri și de alte vegetații forestiere, în vedere conservării acestora și asigurării condițiilor prielnice de dezvoltare
☑ suprafață importantă a terenurilor degradate și neproductive (7,26%), fiind necesare măsuri prin care acestea să fie revitalizate	☑ revitalizarea terenurilor degradate și trannsformarea lor în terenuri productive
Profil funcțional	
☑ existența zonelor urbane marginalizate	☑ demersuri în vederea reducerii ponderii populației marginalizate ☑ asigurarea unei infrastructuri optime pentru populația care aparține comunităților marginalizate, în vederea reducerii disparităților sociale și economice
☑ accesibilitatea redusă la infrastructura majoră de transport	☑ dezvoltarea infrastructurii locale de transport, în vederea creșterii mobilității și a accesibilității urbane

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a **populației și forței de muncă** este redată în cele ce urmează:

Tabelul nr. 72: Analiza diagnostic a populației și forței de muncă

Provocări	Soluții propuse
Profil demografic	
☑ un nivel redus al populației tinere, deci viitoare generații de tineri puțin numeroase (aspect reflectat de piramida vârstelor)	☑ măsuri de îmbătrânire activă a populației ☑ măsuri de îmbunătățire a nivelului de trai, prin prisma infrastructurii și a serviciilor publice oferite ☑ măsuri de creștere a competitivității locale în vederea sporirii atractivității zonei și atragerii tinerilor în zonă
☑ creșterea numărului de locuitori cu vârste de peste 64 de ani	☑ necesitatea elaborării unor măsuri de asistență socială pentru vârstnici
☑ reducerea treptată a numărului de locuitori ai orașului (-2.01% în 2022 față de 2021)	☑ măsuri de îmbunătățire a calității vieții, astfel încât populația să fie încurajată să muncească și să trăiască în Municipiul Lupeni
☑ indicatorul privind determinarea gradului de îmbătrânire a populației reflectă o populație îmbătrânită demografic (pondere de aprox. 15% al populației de peste 65 de ani în totalul populației)	☑ măsuri de îmbătrânire activă și de implicare a vârstnicilor în viața comunității locale ☑ crearea infrastructurii necesare pentru a asigura un nivel ridicat de trai vârstnicilor (centre de îngrijire a bătrânilor), concomitent cu diversificarea activităților culturale pentru acest segment de populație (de exemplu, clubul bătrânilor, activități de socializare etc.)
☑ spor natural negativ regăsit pe plan local	☑ măsuri de îmbunătățire a nivelului de trai, prin prisma infrastructurii și a serviciilor publice oferite
☑ numărul emigranților depășește numărul imigranților (spor migratoriu negativ)	☑ măsuri de atragere a tinerilor prin prisma infrastructurii, a serviciilor publice oferite și a locurilor de muncă echitabile
Profil social	
☑ o pondere de peste 20% a populației ce locuiește în zone dezavantajate pe ocupare	☑ măsuri de îmbunătățire a nivelului de trai, prin prisma infrastructurii și a serviciilor publice oferite ☑ măsuri de creștere a competitivității locale în vederea sporirii atractivității zonei ☑ crearea de noi locuri de muncă, prin dezvoltarea domeniilor cu potențial ridicat
☑ o pondere de aproximativ 17% a populației ce locuiește în zone dezavantajate pe capital uman	☑ măsuri de îmbunătățire a nivelului de trai, prin prisma infrastructurii și a serviciilor publice oferite ☑ măsuri de creștere a competitivității locale în vederea sporirii atractivității zonei

Provocări	Soluții propuse
	☑ crearea de noi locuri de muncă, prin dezvoltarea domeniilor cu potențial ridicat ☑ facilitarea participării populației active la cursuri de formare profesională/perfecționare
☑ o pondere de aproximativ 16% a populației ce locuiește în zone marginalizate	☑ măsuri de îmbunătățire a nivelului de trai, prin prisma infrastructurii și a serviciilor publice oferite ☑ măsuri de creștere a competitivității locale în vederea sporirii atractivității zonei ☑ facilitarea participării populației active la cursuri de formare profesională/perfecționare
☑ locuințele sociale la nivelul anului 2020 sunt utilizate la capacitate maximă (190 de locuri)	☑ înființarea de noi locuințe sociale ☑ modernizarea locuințelor sociale existente
☑ existența unor comunități urbane marginalizate, punând în pericol sănătatea și siguranța populației	☑ asigurarea unei infrastructuri specifice unui trai decent pentru comunitățile urbane marginalizate, cu un nivel de siguranță crescut și condiții de viață calitative
Piața forței de muncă	
☑ o reducere cu 4,19% a numărului mediu de salariați în anul 2021 la nivel județean, respectiv 16.80% la nivel municipal	☑ măsuri de dezvoltare a pieței forței de muncă, cu locuri de muncă atractive pentru populația aptă de muncă, cu creșterea nivelului de calificare a resurselor de muncă, concomitent cu asigurarea unei infrastructuri adecvate
☑ ponderea salariaților în populația totală redusă, de 17,82% la nivel municipal în anul 2021	☑ măsuri de dezvoltare a pieței forței de muncă, cu locuri de muncă atractive pentru populația aptă de muncă, cu creșterea nivelului de calificare a resurselor de muncă, concomitent cu asigurarea unei infrastructuri adecvate
☑ creșterea numărului de șomeri în anul 2021, cu 47,47% comparativ cu anul 2020	☑ măsuri de dezvoltare a pieței forței de muncă, cu locuri de muncă atractive pentru populația aptă de muncă, cu creșterea nivelului de calificare a resurselor de muncă, concomitent cu asigurarea unei infrastructuri adecvate
☑ o pondere majoritară a șomerilor de sex feminin, aceștia constituind 55% din ponderea totală înregistrată în anul 2020	☑ crearea de noi locuri de muncă, în vederea reducerii disparităților de ocupare dintre sexe

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a **dezvoltării economice** și a **turismului** este redată în cele ce urmează:

Tabelul nr. 73: Analiza diagnostic a dezvoltării economice

Provocări	Soluții propuse
Context economic	
☑ necesitatea de redresare a mediului economic ca urmare a consecințelor nefaste ale pandemiei COVID-19	☑ măsuri de redresare și reziliență a mediului economic prin direcționarea de investiții către domeniile grav afectate (din fonduri proprii și/sau din fonduri nerambursabile)
☑ discrepanțe salariale între sexe - la nivel județean, în anul 2021 se înregistrează un venit mai ridicat în cazul bărbaților (salariul bărbaților a rămas în mod constant mai mare decât cel al femeilor, înregistrând în anul 2021 o valoare cu aproximativ 4% mai mare față de cel al femeilor)	☑ acțiuni de combatere a discriminării de gen la locurile de muncă
☑ creșterea numărului de șomeri la nivel județean cu 8,63% în anul 2021 comparativ cu anul 2020	☑ măsuri de redresare și reziliență a mediului economic prin direcționarea de investiții către domeniile grav afectate (din fonduri proprii și/sau din fonduri nerambursabile)
Mediul și dinamica antreprenorială	
☑ număr semnificativ de firme (877 firme) la nivelul anului 2021 care au trecut prin diverse procese de închidere a activității (faliment, dizolvare, lichidare, întrerupere temporară a activității)	☑ sprijin acordat companiilor în vederea susținerii activității acestora din punct de vedere economico-social, pentru a evita evenimentele ce conduc la închiderea activității ☑ atragerea de investiții în vederea asigurării unui mediu antreprenorial propice dezvoltării de microîntreprinderi, de întreprinderi mici și mijlocii
☑ susținerea domeniilor de activitate cu potențial ridicat de competitivitate și a celor afectate de criza pandemică	☑ dezvoltarea domeniilor care au un potențial de creștere semnificativ și care sunt insuficient valorificate în momentul de față prin facilități fiscale, parteneriate, dezvoltarea mediului antreprenorial
☑ necesitatea creșterii competitivității la nivel local, având în vedere poziționarea Municipiului Lupeni la jumătatea clasamentului de competitivitate, valorile indicilor de competitive și de atractivitate aflându-se sub media națională (0,61 indice de competitivitate înregistrat la nivel local comparativ cu 1 - valoarea înregistrată la nivel național; 0,73 indice de atractivitate înregistrat la nivel local comparativ cu 1 - valoarea	☑ dezvoltarea mediului antreprenorial local în vederea creșterii atractivității pe principalele industrii și domenii de competitivitate

Provocări	Soluții propuse
înregistrată la nivel național	
Cercetare-dezvoltare-inovare	
☑ sector necompetitiv și insuficient dezvoltat la nivelul Municipiului Lupeni, precum și la nivel județean	☑ prospectarea pieței serviciilor de cercetare-dezvoltare și inovare, în vederea creării infrastructurii specifice în acest sens ☑ dezvoltarea de parteneriate între companii și institute de cercetare-dezvoltare
☑ necesitatea modernizării și dezvoltării infrastructurii de cercetare-dezvoltare-inovare existentă la nivel local	☑ atragerea de fonduri nerambursabile în vederea modernizării și dotării instituțiilor de cercetare-dezvoltare-inovare

Sursa: Autorul

În tabelul de mai jos este redată analiza diagnostic a turismului din Municipiul Lupeni.

Tabelul nr. 74: Analiza diagnostic a sectorului turistic

Provocări	Soluții propuse
Turism	
☑ o scădere dramatică a numărului de turiști în anul 2020 comparativ cu anul 2019, cu 63,08% la nivel județean și 60,01% la nivel municipal 50% la nivel județean și municipal (situația este justificată de impactul negativ al pandemiei COVID asupra sectorului turistic și, implicit, asupra dezvoltării economice)	☑ măsuri de redresare și sprijin activ în vederea replierii sectorului turistic și combaterii consecințelor negative ale pandemiei
☑ insuficienta valorificare a resurselor turistice antropice (indice cu o valoare de 3 puncte la nivelul resurselor antropice utilizat pentru determinarea nivelului de atractivitate turistică)	☑ valorificarea și reabilitarea resurselor, precum și creșterea vizibilității acestora prin pachete turistice atractive
☑ dezvoltarea insuficientă a infrastructurii de tipul instituțiilor de spectacole, concerte etc., spații de agrement	☑ extinderea infrastructurii de servicii culturale, concomitent cu creșterea atractivității pentru manifestările culturale și/sau repetabile ☑ dezvoltarea infrastructurii turistice în vederea facilitării accesului la o gamă cât mai largă de produse și servicii turistice
☑ indicele de accesibilitate la infrastructura majoră de transport este redus, de 5 puncte (indicator utilizat pentru determinarea nivelului de atractivitate	☑ modernizarea/extinderea infrastructurii de mobilitate urbană

Provocări	Soluții propuse
turistică)	

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a **infrastructurii de transport și mobilitate** este redată în cele ce urmează:

Tabelul nr. 75: Analiza diagnostic a infrastructurii de transport

Provocări	Soluții propuse
Infrastructura rutieră	
☑ necesitatea modernizării tuturor străzilor urbane, la momentul elaborării prezentei Strategii fiind modernizați 64 km	☑ atragerea de investiții în vederea atingerii unui procent de 100% al străzilor urbane modernizate
☑ timpul mediu necesar pentru a ajunge la o stație de transport în zonele recent dezvoltate din Municipiul Lupeni este de aprox. 50 minute	☑ extinderea rețelei de transport public de călători
☑ supraaglomerarea traficului rutier și accesului pietonal, Municipiul fiind străbătut de DN 66A Linia feroviară 214 (Livezeni-Vulcan-Lupeni-Bărbăteni) traversează principala arteră de circulație, B-dul. Păcii (DN66A)	☑ extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate ☑ extinderea rețelei de transport public de călători
☑ lipsa unui sistem de supraveghere a traficului modern, digitalizat	☑ modernizarea/digitalizarea sistemului de supraveghere a traficului urban
☑ existența unui număr mare de străzi neasfaltate (aproximativ 49%)	☑ atragerea de fonduri în vederea îmbunătățirii calității drumurilor din Municipiu
Infrastructura de căi ferate	
☑ Inexistența căilor ferate funcționale în Municipiul Lupeni	☑ extinderea rețelei de transport public de călători
Infrastructura pentru deplasări nemotorizate	
☑ -	☑ -

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a infrastructurii tehnico-edilitare este redată în continuare:

Tabelul nr. 76: Analiza diagnostic a infrastructurii tehnico-edilitare

Provocări	Soluții propuse
Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare	
☑ necesitatea asigurării unui grad de acoperire de 100% a rețelei de alimentare	☑ extinderea rețelei de alimentare cu apă pentru atingerea unui procent de 100% din

Provocări	Soluții propuse
cu apă (la nivelul anului 2021, lungimea conductei de apă era de 66,9 km, această valoare fiind neschimbată încă din 2015)	lungimea totală a străzilor
☑ necesitatea modernizării rețelei de alimentare cu apă	☑ atragerea de fonduri în vederea realizării unor investiții de întreținere și reparații a rețelei de alimentare cu apă
☑ creșterea redusă a lungimii conductelor de canalizare (în ultimii 4 ani a crescut cu aproximativ 1 km)	☑ atragerea de fonduri în vederea realizării unor investiții de extindere a instalației de canalizare
☑ existența unor zone în care populația nu este racordată la rețeaua de canalizare (Ștefan, Zănoaga, Stadionului)	☑ atragerea de fonduri în vederea realizării unor investiții de extindere a instalației de canalizare
Infrastructura de producere, transport și distribuție a energiei electrice	
☑ modernizarea/digitalizarea infrastructurii de producere, transport și distribuție a energiei electrice	☑ accesarea de fonduri nerambursabile în vederea extinderii/modernizării/digitalizării rețelei iluminat public
☑ producerea de energie verde	☑ accesarea de fonduri nerambursabile în vederea generării de energie din surse regenerabile
Infrastructura de alimentare cu gaze naturale	
☑ necesitatea asigurării unui grad de acoperire de 100% a rețelei de alimentare cu gaze naturale (la nivelul anului 2021, lungimea conductei de gaze era de 27,6 km)	☑ extinderea rețelei de alimentare cu gaze naturale pentru atingerea unui procent de 100% din lungimea totală a străzilor
☑ creșterea redusă a lungimii conductei de gaze (în ultimii 4 ani a crescut cu aproximativ 2 km)	☑ accesarea de fonduri nerambursabile pentru extinderea conductelor de gaze
Managementul deșeurilor	
☑ infrastructură deficitară de gestionare a deșeurilor, caracterizată prin: colectare selectivă a deșeurilor în stadiu incipient, dotări insuficiente de colectare selectivă a deșeurilor, activitatea de reciclare/valorificare a deșeurilor este slab conturată	☑ implementarea soluțiilor de colectare selectivă a deșeurilor, atât în mediul urban, cât și în mediul rural, cu asigurarea dotărilor necesare/extinderea la nivelul tuturor gospodăriilor ☑ creșterea ratei de valorificare/reciclare a deșeurilor, prin identificarea unor soluții de sortare, respectiv tratare a deșeurilor ☑ depozitarea deșeurilor în condiții optime, într-un depozit ecologic, cu respectarea parametrilor specifici de depozitare
☑ rate foarte scăzute ale indicatorilor de	☑ măsuri de educare a populației în ceea ce

Provocări	Soluții propuse
performanță ai operatorului de deșeuri din Municipiu	privește colectarea deșeurilor
Infrastructura de telecomunicații și telefonie	
☑ slabă acoperire a rețelei 4G	☑ extinderea rețelei de telecomunicații și telefonie pentru atingerea unui procent de 100% de acoperire
☑ inexistența rețelei 5G în zonă	☑ extinderea rețelei de telecomunicații și telefonie pentru atingerea unui procent de 100% de acoperire

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a **serviciilor de educație și cultură** este redată în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 77: Analiza diagnostic a serviciilor de educație și cultură

Provocări	Soluții propuse
Infrastructura și serviciile de educație	
☑ trend descendent al populației școlare, la nivelul anului 2021 fiind înregistrați 2.980 de elevi înscriși în unitățile de învățământ din Municipiul Lupeni, cu aproximativ 1,23% mai puțini față de anul 2020; scăderea treptată a populației școlare are la bază atât sporul natural negativ cât și migrația elevilor către unitățile școlare din alte orașe;	☑ asigurarea unei infrastructuri de învățământ moderne, cu personal didactic calificat și cu dotări adaptate nevoilor de învățare ale elevilor
☑ **lipsa unităților de învățământ superior**, determinând migrarea elevilor, ulterior absolvirii ciclului de învățământ liceal, către unități de învățământ din localități limitrofe;	☑ **analiza oportunității înființării unei universități la nivel local:** analiza numărului de potențiali candidați, analiza ofertelor educaționale potențiale etc.
☑ **dotarea insuficientă a unităților școlare** din punct de vedere al terenurilor de sport, bazinelor de înot etc.	☑ **accesarea de fonduri nerambursabile** în vederea modernizării/extinderii infrastructurii educaționale ☑ **asigurarea de mobilier modern și materiale de lucru noi** la nivelul atelierelor școlare și al sălilor de clasă
☑ **nivel redus de digitalizare** și instrumente de predare ce necesită upgradare	☑ **investiții în vederea creșterii gradului de digitalizare** în școli, prin achiziția de noi calculatoare, tablete etc.
☑ preocupare redusă pentru dezvoltarea **învățământului dual**, justificată prin lipsa unor astfel de programe la nivelul instituțiilor de învățământ și al principalilor	☑ **dezvoltarea de parteneriate între mediul privat și unitățile de învățământ liceal** pentru a asigura și facilita tranziția elevilor de la sistemul educațional către piața

Provocări	Soluții propuse
agenți economici locali	muncii
☑ **slaba dezvoltare a învățământului special**, din punct de vedere al infrastructurii și al personalului calificat pentru terapii asistive și consiliere	☑ **dezvoltarea de parteneriate între unitățile școlare și organizațiile/asociațiile de profil** pentru a asigura un cadru prielnic elevilor din învățământul special, precum și cadre didactice specializate
☑ **numărul cadrelor didactice aflat în scădere**	☑ sprijinirea cadrelor didactice pentru a participa la programe de formare, schimburi de experiență etc. în vederea creșterii atractivității locului de muncă și oportunităților educaționale
Infrastructura și serviciile culturale, pentru sport și agrement	
☑ lipsa spațiilor de agrement și petrecere a timpului liber, număr redus de parcuri (1)	☑ dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber
☑ metri pătrați de spațiu public de recreere în aer liber pe cap de locuitor (m^2/capita) - la nivelul anului 2018, valoarea acestui indicator era de 9,84 m2/capita; indicatorul reflectă un nivel de trai mai scăzut decât media județeană de 15,78 m^2/capita de spații verzi ce revin unui locuitor	☑ creșterea spațiului public de recreere în aer liber pa cap de locuitor prin dezvoltarea infrastructurii de agrement
☑ infrastructura culturală slab dezvoltată	☑ direcționarea de investiții în vederea dezvoltării sectorului cultural și a infrastructurii specifice, atât din fonduri proprii, cât și din fonduri atrase
☑ necesitatea dezvoltării infrastructurii turistice, în vederea creșterii atractivității zonei urbane	☑ investiții în modernizarea și extinderea infrastructurii turistice existente
☑ o mai bună vizibilitate a evenimentelor culturale desfășurate la nivel local	☑ creșterea vizibilității în mediul online prin promovarea evenimentelor culturale existente
☑ necesitatea creșterii vizibilității sectorului turistic în mediul online	☑ campanii de promovare organizate pe social media ☑ creare de conținut de calitate pentru obiectivele turistice și pentru tipurile de turism ce pot fi practicate ☑ organizarea de tururi virtuale

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a **serviciilor de sănătate și protecție socială** este redată în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 78: Analiza diagnostic a serviciilor de sănătate și protecție socială

Provocări	Soluții propuse
Infrastructura de sănătate și serviciile medicale	
☑ reducerea numărului de cabinete medicale de specialitate și cabinete stomatologice	☑ asigurarea unui număr suficient de cabinete medicale de specialitate și cabinete stomatologice
☑ pe plan local se poate remarca existența unei infrastructuri medicale de bază, ce necesită îmbunătățiri/modernizări, cu atât mai mult cu cât pandemia COVID-19 a condus la o suprasolicitare a infrastructurii și dotărilor medicale	☑ reabilitarea/modernizarea unităților medicale ☑ achiziția de noi echipamente medicale care să conducă la creșterea performanțelor medicale, la reducerea timpului de soluționare a intervențiilor etc.
☑ **lipsa centrelor medicale de permanență** pentru a evita supraaglomerarea ambulatoriului existent în cadrul spitalului	☑ **înființarea unui centru medical de permanență care să asigure** continuitatea asistenței medicale primare, în afara programului normal de lucru al cabinetelor medicale individuale
Infrastructura și serviciile de asistență socială	
☑ infrastructură de servicii sociale nemodernizată, concomitent cu o ofertă redusă de servicii sociale	☑ modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii sociale
☑ **lipsa infrastructurii pentru persoanele cu handicap, bolnavii cronici, persoanele dependente**	☑ modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii sociale
☑ **pondere ridicată a persoanelor vârstnice**, acestea reprezentând aproximativ 16% din totalul populației	☑ necesitatea introducerii de **măsuri de îmbătrânire activă** ☑ **extinderea infrastructurii serviciilor de îngrijire a bătrânilor**
☑ adaptarea la noul context creat de criza COVID-19	☑ adaptarea/reorganizarea serviciilor sociale ținând cont de contextul pandemic creat
☑ **număr redus de furnizori de servicii sociale acreditați** la nivel local (5 furnizori);	☑ identificarea și monitorizarea permanentă a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile ☑ extinderea infrastructurii de furnizare de servicii sociale
☑ inexistența unor servicii destinate persoanelor fără adăpost	☑ modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii sociale
☑ continuarea inițiativelor de integrare a comunităților defavorizate	☑ atragerea de fonduri pentru derularea de proiecte prvind incluziunea socială

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a **serviciilor de ordine și siguranță publică** este redată în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 79: Analiza diagnostic a serviciilor de ordine și siguranță publică

Provocări	Soluții propuse
Serviciile de ordine și siguranță publică	
☑ creșterea numărului de infracțiuni	☑ menținerea vigilenței echipelor Poliției ☑ instalarea de camere de supraveghere la nivelul Municipiului

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a **factorilor de mediu** este redată în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 80: Analiza diagnostic a factorilor de mediu

Provocări	Soluții propuse
Capital natural	
☑ preocupări reduse pentru acțiuni de valorificare și de conservare a capitalului natural	☑ creșterea preocupărilor pentru asigurarea măsurilor de protecție și valorificare a resurselor naturale și de protecție a capitalului natural
Rezervații naturale și arii protejate	
☑ preocupări reduse pentru acțiuni de conservare a rezervațiilor și a ariilor naturale protejate, având în vedere suprafața ridicată ocupată de ariile naturale protejate (27%)	☑ creșterea preocupărilor pentru asigurarea măsurilor de protecție și conservare a rezervațiilor și a ariilor naturale protejate
☑ comparativ cu gradul de conectivitate mediu național de 7,27%, Municipiul Lupeni cuprinde un grad inferior de conectivitate, reunind zone care sunt situate la o distanță de cel mult 100 m unele față de celelalte, conectate ecologic și peisagistic.	☑ creșterea preocupărilor pentru asigurarea măsurilor de protecție și conservare a rezervațiilor și a ariilor naturale protejate ☑ creșterea vizibilității și atractivității turistice a rezervațiilor naturale și a ariilor protejate
Calitatea factorilor de mediu și poluarea; Schimbări climatice și riscuri de mediu	
☑ sursele principale de poluare sunt reprezentate de activitățile de producție derulate la nivel municipal, respectiv de activitățile de colectare și tratare și activități de depozitare și aprovizionare	☑ identificarea de măsuri de reducere/combatere a poluării generată de activitățile de producție, respectiv a celor de colectare/tratare a deșeurilor, depozitare și aprovizionare
☑ riscuri SEVESO - 0,16% din suprafața	☑ identificarea de măsuri de

Provocări	Soluții propuse
Municipiului Lupeni este expusă riscului de radiație	reducere/combatere a acestor riscuri
☑ Municipiul Lupeni nu dispune de o Strategie de reducere a riscurilor și de reziliență, precum nici de strategii de adaptare la schimbările climatice	☑ elaborarea unui document strategic de reducere a riscurilor și de adaptare la schimbările climatice, având ca scop crearea unui plan de măsuri de combatere a riscurilor pe fiecare categorie identificată

Sursa: Autorul

Analiza diagnostic a **profilului și a capacității administrative** la nivel local este redată în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 81: Analiza diagnostic a capacității administrative la nivel local

Provocări	Soluții propuse
Instituții publice locale	
☑ implicarea în parteneriate în vederea dezvoltarii dimensiunii colaborative și cooperarea cu membrii altor comunități	☑ analiza oportunităților de apartenență la un grup de acțiune locală și concluzionarea asupra impactului favorabil pe care un astfel de demers l-ar avea asupra dezvoltării municipale
☑ existența unui număr mai mare de funcții de conducere decât stipulează legea	☑ reorganizarea muncii în interiorul instituției
☑ Municipiul Lupeni nu este implicat într-un grup de acțiune locală/alt tip de parteneriat, reducând șansele dezvoltării de parteneriate cu alte localități și, impactând negativ, dimensiunea colaborativă și cooperarea cu membrii altor comunități	☑ analiza oportunităților de apartenență la un grup de acțiune locală și concluzionarea asupra impactului favorabil pe care un astfel de demers l-ar avea asupra dezvoltării municipale
Bugete locale	
☑ creșterea ratei execuției bugetare ☑ nivelul veniturilor este surclasat, în fiecare an, de nivelul cheltuielilor, aspect care nu manifestă un impact pozitiv asupra bugetului local	☑ instruirea corespunzătoare a personalului din aparatul de specialitate din cadrul Primăriei Municipiului Lupeni ☑ identificarea de soluții de eficientizare/optimizare a cheltuielilor, în vederea reducerii acestora ☑ o mai bună monitorizare a bugetelor de venituri și cheltuieli, cu indicatori și pârghii de control
Capacitate administrativă	
☑ dezvoltarea, încă incipientă, a serviciilor	☑ îmbunătățirea paginii web din punct de

Provocări	Soluții propuse
online oferite cetățenilor	vedere al interacțiunii cu cetățenii - de implementat chat în site, de oferit mai multe servicii online etc.
☑ instrumentele de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor administrative pot fi diversificate, crescând, totodată, și gradul de implicare a cetățenilor	☑ diversificarea instrumentelor de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor administrative
☑ atragerea de fonduri nerambursabile se regăsește într-un stadiu incipient, nefiind încă valorificată la capacitate maximă această oportunitate	☑ creșterea interesului pentru atragerea de fonduri europene nerambursabile în vederea implementării unor proiecte care să vizeze dezvoltarea urbană multilaterală

Sursa: Autorul

12.2. Prezentarea instituției din punct de vedere al performanței în management strategic

În scopul identificării performanței Aparatului de Specialitate al Primarului Municipiului Lupeni în managementul strategic, în cadrul subcapitolului curent se va face o analiză a sistemului de management, precum și a celor patru subsisteme, respectiv metodologico-managerial, decizional, informațional și organizațional. Pe baza acestor analize, se vor elabora recomandări de eficientizare, în subcapitolele următoare.

Analiza sistemului de management al Primăriei Municipiului Lupeni

Analiza sistemului de management al Primăriei Municipiului Lupeni este efectuată prin analiza următoarelor documente interne:

- **organigramă;**
- **regulament de organizare și funcționare;**

Sistemul de management al Primăriei Municipiului Lupeni este similar sistemului de management al unei organizații, cuprinzând următoarele subsisteme:

Subsistemul metodologico-managerial

Subsistemul metodologico-managerial cuprinde totalitatea metodelor, procedurilor și instrumentelor care asigură buna funcționalitate a celorlalte componente de management. Instrumentarul metodologic cuprinde:

- **metode și tehnici de management** - ședința și diagnosticarea;
- **tipurile de management utilizate** – managementul prin obiective, managementul prin bugete, managementul prin proiecte, managementul participativ etc;
- **monitorizarea gradului de îndeplinire a obiectivelor, respectiv a atribuțiilor alocate** - care se efectuează prin controlul intern managerial și prin auditul public.

Subsistemul decizional

Funcționalitatea și performanțele instituției sunt influențate de actul decizional, la nivelul Primăriei Municipiului Lupeni fiind utilizate:

- **Hotărârile Consiliului Local** - asigură comunicarea aprobării/neaprobării solicitărilor în toate problemele de interes local, excepție făcând cele care sunt date prin lege și țin de competența altor autorități publice, locale sau centrale;
- **Dispozițiile Primarului** - reprezintă acte administrative prin intermediul cărora se asigură comunicarea unor date (funcționarilor publici și/sau cetățenilor) sau a necesității realizării unor atribuții suplimentare de către direcțiile/serviciile/birourile organizate la nivelul Municipiului Lupeni.

Subsistemul informațional

Acest sistem cuprinde ansamblul datelor, informațiilor, fluxurilor și circuitelor informaționale, procedurilor informaționale, mijloacelor de tratare a informațiilor, fiind influențat de multitudinea și complexitatea serviciilor oferite cetățenilor. Instituția dispune de tehnica necesară de calcul, aceasta fiind conectată la rețeaua de internet, iar personalul instituției are cunoștințele necesare utilizării acestor resurse. Comunicarea internă este realizată cu respectarea structurii și relațiilor ierarhice. Comunicarea în cadrul Primăriei Municipiul Lupeni este efectuată prin e-mail, telefon, online (pe website-ul instituției), pe suport de hârtie sau fizic, față în față.

Subsistemul organizațional

Subsistemul organizațional creează cadrul funcționării tuturor celorlalte subsisteme manageriale și cuprinde două componente:

- **organizarea formală** - totalitatea actelor normative, a reglementărilor cu caracter intern, stabilite prin Regulamentul de Organizare și Funcționare, fișe de post etc;
- **organizarea informală** - totalitatea grupurilor informale de lucru, a relațiilor dintre acestea, orientate spre realizarea unor interese ale Primăriei; organizarea informală se manifestă în cadrul creat de organizarea formală.

Structura organizatorică a Primăriei este **ierarhic funcțională**. Structura organizatorică este fixă, fiind stabilită conform legii, prin Hotărârea Consiliului Local nr. 6/2023 Raporturile și atribuțiile fiecărui nivel ierarhic sunt clar stabilite. Pentru personalul instituției există fișe de post și structura acestora corespunde standardelor în vigoare.

Organigrama reprezintă redarea grafică a structurii organizatorice a instituției, prin analiza acesteia putând fi identificate compartimentele și tipurile de legături de subordonare care se creează între acestea.

Relațiile de colaborare/coordonare/subordonare identificate sunt:

- *între **Primar** și **Consiliul Local** nu există raporturi de subordonare, cele două paliere ale administrației publice locale fiind în relație de colaborare;*
- **viceprimarul** este subordonat direct Primarului și reprezintă înlocuitorul de drept al primarului pe timpul absenței acestuia, asigurând continuitatea actului de conducere și a bunei funcționări a Primăriei. Îndeplinește atribuțiile delegate de către primar prin dispoziție conform legii;

- **secretarul general** este subordonat direct Primarului și are rolul de a reprezenta interesele instituției în raporturile acesteia cu persoane fizice sau juridice de drept public sau privat, din țară și străinătate, în limita competențelor stabilite de conducătorul instituției, precum și reprezentarea în justiție a acesteia. Atribuțiile acestuia sunt cele prevăzute în OUG 57/2019 privind Codul administrativ.

Primăria Municipiului Lupeni, formată din primar, viceprimar, secretar general împreună cu aparatul de specialitate al Primarului constituie o structură funcțională permanentă.

Personalul care asigură funcționarea administrației publice locale este constituit din **funcționari publici și personal contractual**:

- **Funcționarii publici** din toate compartimentele de muncă ale aparatului de specialitate al primarului și din celelalte servicii publice coordonate prin acest aparat vor respecta în mod riguros exigențele codului de conduită a funcționarilor publici;
- **Personalul contractual** va respecta întocmai prevederile codului de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice

Proceduri operaționale aplicabile în cadrul activităților implementate la nivelul structurilor din cadrul Primăriei Municipiului Lupeni

Suplimentar analizei organigramei și a regulamentului de organizare și funcționare, au fost analizate **procedurile interne aplicabile** în cadrul Primăriei Municipiului Lupeni, fiind constatate următoarele:

- **majoritatea departamentalelor dispun de proceduri operaționale**, elaborate conform reglementărilor în vigoare; există totodată un Registru al Procedurilor existente la nivelul Primăriei Municipiului Lupeni;
- nu toate procedurile existente au fost actualizate recent;
- procedurile sunt elaborate cu respectarea prevederilor privind conținutul unei proceduri operaționale; componentele unei astfel de proceduri sunt: pagina de gardă, lista responsabililor cu elaborarea, verificarea și aprobarea ediției, situația edițiilor și a reviziilor, lista cuprinzând persoanele la care se difuzează ediția (sau revizia din cadrul ediției, după caz), scop, domeniul de aplicare, documente de referință, definiții și abrevieri, descrierea procedurii, responsabilități, formular evidență modificări, formular analiză procedură, formular distribuire procedură, anexe;
- de asemenea, **funcționarea Primăriei Municipiului Lupeni este aliniată la prevederile Strategiei Naționale Anticorupție**, la nivelul primăriei fiind adoptate la nivelul anului 2022 procedurile privind asumarea unei agende de integritate, respectiv elaborarea și adoptarea planului de integritate aferent.

12.3. Elaborarea concluziilor și recomandărilor cu privire la eficientizarea și îmbunătățirea subsistemelor de management

În urma diagnosticării mediului intern al Primăriei Municipiului Lupeni au fost observate următoarele aspecte în ceea ce privește subsistemele managementului:

SUBSISTEMUL ORGANIZATORIC

- instituția deține documente organizatorice actualizate;
- instituția stabilește modalitatea de acțiune în diferite situații prin elaborarea de proceduri specifice;
- la nivelul instituției există un număr mai mare decât prevede legislația în vigoare al personalului care ocupă funcții de conducere;
- la nivelul instituției sunt constituite structuri pentru care nu au fost alocate resurse umane, dar având în vedere faptul că acestea sunt formate pentru situațiile de urgență, acest lucru nu semnalează o deficiență a managementului organizațional;
- relațiile ierarhice sunt trasate corect, respectându-se principiul unității de decizie și acțiune;
- este respectat principiul supremației obiectivelor astfel încât fiecare structură și fiecare substructură organizatorică din cadrul aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Lupeni cunoaște și acționează în scopul atingerii obiectivelor generale și ale celor derivate din acestea;
- este respectat principiul concordanței cerințelor postului de lucru cu caracteristicile titularului (încadrarea posturilor cu personal asigură corespondența dintre volumul, natura și complexitatea sarcinilor, competențele și responsabilitățile postului cu aptitudinile, deprinderile, calitățile și experiența angajaților);
- între primar și Consiliul Local există relații de cooperare, prin care se asigură bunăstarea cetățenilor.

SUBSISTEMUL DECIZIONAL

- deciziile nu sunt aprobate pe baza utilizării unor metode, tehnici și proceduri specifice;
- instituția asigură principiul parteneriatului, încurajând cetățenii să participe activ la luarea deciziilor de interes general.

SUBSISTEMUL INFORMAȚIONAL

- lipsa bazei informaționale necesară pentru desfășurarea proceselor de management și de execuție;
- în cadru instituției sunt stabilite metode standard de tratare a informațiilor pentru fiecare structură;
- personalul instituției necesită sprijin în utilizarea noilor tehnologii.

- în cadrul instituției nu există infrastructura IT necesară, prin care să se faciliteze procesele interne din cadrul instituției;
- angajații instituției nu dispun de cunoștințele necesare operării tehnologiilor noi;
- se constată existența unei instituții aflate în plin proces de modernizare, cu un potențial ridicat de competitivitate la nivel local și regional;

SUBSISTEMUL METODOLOGICO-MANAGERIAL

- în cadrul instituției sunt utilizate două metode și tehnici specifice de management;
- instituția monitorizează gradul de îndeplinire al obiectivelor prin intermediul controlului intern managerial și prin auditul public;
- evaluarea performanței angajaților este realizată prin metode și tehnici în concordanță cu legislația națională.

MANAGEMENT FINANCIAR

- rata de colectare a taxelor este una redusă, observându-se faptul că veniturile prevăzute pentru anii 2019-2022 au fost mai mari decât încasările realizate, astfel încât sumele necolectate au crescut de la un an la altul, sugerând o colectare deficitară a veniturilor.

MANAGEMENT STRATEGIC

- în perioada de programare anterioară instituția a elaborat o strategie, trasând astfel direcțiile de dezvoltare ale municipiului;
- în cadrul instituției sunt determinate obiective fără precizarea indicatorilor de performanță;
- resursele instituției au fost alocate necorespunzător;
- se observă însă o preocupare pentru simplificarea fluxurilor de lucru, justificată de existența procedurilor interne.

12.4. Recomandări de îmbunătățire a aspectelor identificate

În scopul remedierii aspectelor negative, dar și fructificării aspectelor pozitive amintite anterior, sunt recomandate următoarele acțiuni:

utilizarea unui instrumentar diversificat de luate a deciziilor, astfel încât să se stabilească planuri de investiții care să acopere cât mai bine nevoile comunității, inclusiv prin includerea în documentele bugetare a indicatorilor de performanță;

monitorizarea continuității misiunii, viziunii și valorilor și reevaluarea și recomandarea normelor de bună guvernanță/conducere, vizând astfel întărirea încrederii reciproce, fidelității și respectului între conducătorul instituției și angajați;

promovarea unui sistem de conducere care să nu tolereze corupția și comportamentul neetic;

adaptarea programelor și obiectivelor stabilite inițial în funcție de evoluțiile politice, social-culturale și situația economică (a nu se abandona cu ocazia schimbărilor politice);

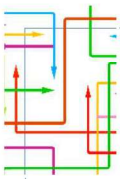

elaborarea unor mecanisme de consultare internă în luarea deciziilor;

actualizarea ROF-ului (ultima variantă disponibilă pe site este din anul 2019, însă structura organizatorică a suferit modificări până în 2022);

actualizarea permanentă a informațiilor referitoare la principalii stakeholderi (identificarea nevoilor, așteptărilor și determinarea gradului de satisfacție al acestora, analiza sistematică a punctelor tari și a punctelor slabe;

Revizuirea Planului Strategic Instituțional al Municipiului Lupeni

formarea/dezvoltarea competențelor digitale ale tuturor salariaților instituției;

prioritizarea, la începutul fiecărui an, a nevoilor de formare ale angajaților, în concordanță cu nevoile instituției și resurselor aferente;

asigurarea transparenței deciziilor prin intermediul rapoartelor anuale, a conferințelor de presă, comunicatelor și a documentelor disponibile pe site-ul instituției;

desfășurarea de cursuri în domeniile managementului riscului, conflictului de interese, managementului diversității, egalității de șanse, a integrității și eticii, achizițiilor publice, managementului investițiilor etc.;

promovarea utilizării instrumentelor de e-guvernare în scopul creșterii eficienței serviciilor furnizate și a creșterii transparenței și interacțiunii dintre instituție și cetățeni/beneficiari.

trasarea unor obiective de performanță, precum și a rezultatelor ce trebuie obținute, pentru activitățile desfășurate în acord cu competențele angajaților;

13. Analiza SWOT

13.1. Analiza SWOT la nivelul dezvoltării urbane

Tabelul nr. 82: Analiza SWOT la nivelul dezvoltării urbane

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ poziție favorabilă a Municipiului Lupeni, localitatea aflându-se în partea de Vest a bazinului carbonifer Valea Jiului, fiind legată la rețeaua de drumuri naționale prin drumul DN 66A; ➔ Municipiul Lupeni se află la 10 km față de stațiunea Straja din Munții Vâlcan, o stațiune de interes internațional pentru pârtiile de ski pe care le pune la dispoziție turiștilor; ➔ existența unor importante resurse de subsol; ➔ existența unui climat propice desfășurării unei palete largi de activități economice și agricole; ➔ existența formelor de relief montane ce favorizează dezvoltarea sectorului turistic montan și ecoturismului.	➔ suprafață ridicată a pădurilor și a altor vegetații forestiere, cu impact pozitiv asupra mediului înconjurător, dar cu necesitatea implementării de acțiuni care să protejeze și să valorifice aceste suprafețe; ➔ suprafață agricolă redusă de 2.538 de hectare, reprezentând 33% din totalul suprafeței Municipiului; ➔ existența zonelor urbane marginalizate; ➔ indice de accesibilitate urbană sub media națională, reflectând o accesibilitate urbană scăzută; ➔ lipsa parcurilor industriale; ➔ existența unei gări nefuncționale, la 180 m de Primăria Municipiului Lupeni.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
➔ protejarea suprafețelor ocupate de păduri și de alte vegetații forestiere, în vedere conservării acestora și asigurării condițiilor prielnice de dezvoltare; ➔ asigurarea unei infrastructuri optime pentru populația care aparține comunităților marginalizate, în vederea reducerii disparităților sociale și economice; ➔ creșterea mobilității și a accesibilității urbane; ➔ creșterea protecției mediului înconjurător și conservarea faunei prin implementarea unor măsuri mai restrictive în ceea ce privește activitățile poluatoare din mediul industrial; ➔ conservarea biodiversității reprezintă o temă de interes la nivel național și european; ➔ cadrul financiar multianual 2021-2027 - Obiectivul de Politică 4 - O Europă mai socială și mai inclusivă și alocări financiare în creștere prin FSE+ pentru educație, ocupare, incluziune, combaterea sărăciei.	➔ depozitarea necontrolată de deșeuri în zona pădurilor și a vegetațiilor forestiere; ➔ factori naturali interni ce pot să împiedice managementul (ex. elemente legate de siguranță, accesibilitate, potențiale catastrofe naturale, cum ar fi alunecări de teren sau viituri); ➔ factori interni induși de om care pot afecta managementul (ex. mine, baraje, drumuri sau alte construcții); ➔ factori externi ce pot afecta managementul și protecția (ex. poluarea cursurilor de râu ce curg prin apropierea UAT-ului).

Sursa: Autorul

13.2. Analiza SWOT la nivelul populației și forței de muncă

Tabelul nr. 83: Analiza SWOT la nivelul populației și forței de muncă

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ populația activă (15-64 de ani) cumulează 17.310 persoane, reprezentând 69,62% din totalul populației Municipiului Lupeni, evidențiind o resursă importantă de muncă; ➔ indicele de nupțialitate este superior indicelui de divorțialitate; ➔ un nivel de trai ridicat al populației din Municipiul Lupeni justificat atât prin prisma unor indicatori economici în creștere, cât și prin indicele spațiului locativ alocat pe cap de locuitor, dar și prin lipsa persoanelor fără adăpost; ➔ creștere a numărului de imigranți în anul 2021, înregistrând un număr de aproape 2 ori mai mare față în anul 2020; ➔ distribuția majoritară a populației în zone nedezavantajate (39,92%); ➔ pondere redusă a populației care locuiește în zone dezavantajate (2,64%); ➔ pondere redusă a populației care locuiește în zone cu instituții sau sub 50 de locuitori (0,92%); ➔ evoluție relativ constantă a valorilor numărului mediu de salariați de la nivelul municipiului, în perioada 2015-2021; ➔ 85,57% din participanții în cadrul anchetei sociologice derulate locuiesc în Municipiul Lupeni de peste 20 de ani, ceea ce indică un nivel redus al plecărilor cu domiciliul din municipiu.	➔ trend descendent al populației, în anul 2022 înregistrându-se un total de 24.864 locuitori, cu 2,01% mai puțin față de anul 2021; ➔ trend de îmbătrânire accelerat, populația de peste 65 de ani cuprinzând în anul 2022 un număr de 3.655 persoane, însumând aproximativ 15% din totalul populației; ➔ un nivel redus al populației tinere, deci viitoare generații de tineri puțin numeroase (aspect reflectat de piramida vârstelor); ➔ indicatorul privind determinarea gradului de îmbătrânire a populației reflectă o populație îmbătrânită demografic (pondere de aprox. 15%); ➔ spor natural negativ regăsit pe plan local; ➔ un spor migratoriu negativ înregistrat de-a lungul perioadei analizate, numărul emigranților depășind numărul imigranților; ➔ reducerea semnificativă a numărului de căsătorii în anul 2020 față de anul 2019; ➔ o pondere de peste 23% a populației ce locuiește în zone dezavantajate pe ocupare; ➔ o pondere de peste 17% a populației ce locuiește în zone dezavantajate pe capital uman; ➔ un număr insuficient de locuințe sociale regăsite la nivelul anului 2020 - 92 de locuințe sociale funcționând la capacitate maximă; ➔ anul 2021 marchează o reducere de 16,80% a numărului mediu de salariați la nivel municipal; ➔ trend descendent al ponderii salariaților în populația totală a Municipiului Lupeni, respectiv în populația ocupată, reflectând o scădere constantă a forței de muncă existentă la nivel local; ➔ în anul 2021 numărul șomerilor a crescut cu 47,47%, indicând o scădere economică puternică.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**

➔ măsuri de îmbunătățire a nivelului de trai, prin prisma infrastructurii și a serviciilor publice oferite; ➔ măsuri de creștere a competitivității locale în vederea sporirii atractivității zonei și atragerii tinerilor în zonă; ➔ crearea infrastructurii necesare pentru a asigura un nivel ridicat de trai vârstnicilor (centre de îngrijire a bătrânilor), concomitent cu diversificarea activităților culturale pentru acest segment de populație (de exemplu, clubul bătrânilor, activități de socializare etc.); ➔ crearea de noi locuri de muncă, prin dezvoltarea domeniilor cu potențial ridicat; ➔ facilitarea participării populației active la cursuri de formare profesională/ perfecționare; ➔ atragerea de fonduri nerambursabile în vederea înființării de noi locuințe sociale și pentru modernizarea locuințelor sociale existente; ➔ asigurarea unei infrastructuri specifice unui trai decent pentru comunitățile urbane marginalizate, cu un nivel de siguranță crescut și condiții de viață calitative.	➔ scăderi ușoare de la an la an înregistrate în cazul unor grupe de vârstă care favorizează dezvoltarea economică și socială a zonei, respectiv: 20-44 de ani, sub 19 ani; ➔ pondere redusă a grupei de vârstă 0-19 în totalul populației (aprox. 17%); ➔ creșterea gradului de dependență a populației vârstnice în lipsa unor măsuri de îmbătrânire activă; ➔ migrația populației tinere către zonele mai dezvoltate din punct de vedere economic și social; ➔ colapsul sistemului de servicii sociale local pe fondul creșterii numărului de persoane vulnerabile.

Sursa: Autorul

13.3. Analiza SWOT la nivelul dezvoltării economice

Tabelul nr. 84: Analiza SWOT la nivelul dezvoltării economice

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ un trend ascendent al PIB-ului județean, reprezentând un punct de plecare important pentru dezvoltarea economică a Municipiului Lupeni; ➔ creștere a veniturilor salariale cu aproximativ 79% în intervalul 2015-2021 înregistrată la nivel județean; ➔ diminuare a discrepanței salariale între sexe la nivel județean (analizând datele din anul 2015, diferența salarială dintre bărbați și femei a cunoscut o ameliorare, reducându-se cu aproximativ 11%, indicând un progres în ceea ce privește acțiunile de combatere a discriminării de gen la locurile de muncă); ➔ un număr considerabil de domenii economice competitive la nivel local, printre care: o CAEN 02 - Silvicultură și exploatare forestieră; o CAEN 10 - Industria alimentară; o CAEN 43 - Lucrări speciale de construcții; o CAEN 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; o CAEN 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete; o CAEN 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor; o CAEN 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte; o CAEN 55 - Hoteluri și alte facilități de cazare; o CAEN 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație; o CAEN 86 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri; o CAEN 96 - Alte activități de servicii. ➔ existența în Municipiul Lupeni a unor	➔ la nivelul anului 2021, 877 firme au trecut prin diverse procese de închidere a activității (faliment, dizolvare, lichidare, întrerupere temporară a activității); ➔ reducerea numărului de companii înființate în anul 2020 comparativ cu anul 2019, ca urmare a crizei pandemice; ➔ necesitatea de redresare a mediului economic ca urmare a consecințelor nefaste ale pandemiei COVID-19; ➔ necesitatea creșterii competitivității la nivel local, având în vedere poziționarea Municipiului Lupeni la jumătatea clasamentului județean de competitivitate (poziția 231 din 319 localități urbane); ➔ în anul 2021 numărul salariaților din județul Hunedoara s-a redus cu 4,19% comparativ cu anul 2015, în valoare absolută înregistrându-se 101.482 de salariați; ➔ criza economică declanșată de pandemie a fost resimțită puternic la nivelul anilor 2020 și 2021, lucru ce se reflectă prin creșterea numărului de șomeri la nivel județean cu 11,23% în anul 2020 comparativ cu anul 2019, respectiv cu 8,63% în anul 2021 comparativ cu anul 2020; ➔ sector CDI necompetitiv și insuficient dezvoltat la nivelul Municipiului Lupeni, precum și la nivel județean; ➔ necesitatea modernizării infrastructurii de cercetare-dezvoltare-inovare existentă la nivel local; ➔ investiții insuficiente la nivel județean în infrastructura CDI; ➔ acces limitat regăsit pe plan local la infrastructura CDI.

importanți jucători pe piața din România, precum: CONFEZIONI ANDREA ROMÂNIA SRL, COMEXIM R SRL, DIACOM PRESTCOM SRL, COOP. STRAJA SOCIETATE COOPERATIVĂ, TUNDRA EXPRES SRL etc.; ➔ o densitate antreprenorială la nivelul anului 2021 de 29,04 firme la 1.000 de locuitori, reflectând un mediu antreprenorial competitiv; ➔ creștere semnificativă înregistrată în anul 2021 la nivelul întreprinderilor înființate; ➔ un indice de atractivitate a mediului economic ridicat (0,73), plasând Municipiul pe poziția 168 din 319 localități urbane; ➔ reducere a numărului de șomeri evidențiată în perioada 2015-2019, marcând o dezvoltare a pieței muncii prin intermediul a 6.182 de persoane care au depășit statutul de șomeri.	
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
➔ măsuri de redresare și reziliență a mediului economic prin direcționarea de investiții către domeniile grav afectate (din fonduri proprii și/sau din fonduri nerambursabile); ➔ sprijin acordat companiilor în vederea susținerii activității acestora din punct de vedere economico-social, pentru a evita evenimentele ce conduc la închiderea activității; ➔ atragerea de investiții în vederea asigurării unui mediu antreprenorial propice dezvoltării de microîntreprinderi, de întreprinderi mici și mijlocii; ➔ dezvoltarea domeniilor care au un potențial de creștere semnificativ și care sunt insuficient valorificate în momentul de față prin facilități fiscale, parteneriate, dezvoltarea mediului antreprenorial; ➔ dezvoltarea mediului antreprenorial local în vederea creșterii atractivității pe principalele industrii și domenii de competitivitate; ➔ măsuri de dezvoltare a pieței forței de muncă, cu locuri de muncă atractive pentru populația aptă de muncă, cu	➔ continuarea efectelor negative economice și sociale cauzate de pandemia COVID 19; ➔ schimbări frecvente ale legislației fiscale cu efecte multiple negative și de durată asupra mediului de afaceri; ➔ destabilizarea mediului economic local prin migrația forței de muncă; ➔ slăbirea mediului economic prin degradarea calității forței de muncă; ➔ creșterea numărului de șomeri; ➔ existența unei infrastructuri de CDI insuficient valorificată.

creșterea nivelului de calificare a resurselor de muncă, concomitent cu asigurarea unei infrastructuri adecvate; ➔ crearea de noi locuri de muncă, în vederea reducerii disparităților de ocupare dintre sexe; ➔ prospectarea pieței serviciilor de cercetare-dezvoltare și inovare, în vederea creării infrastructurii specifice în acest sens; ➔ dezvoltarea de parteneriate între companii și institute de cercetare-dezvoltare; ➔ atragerea de fonduri nerambursabile în vederea modernizării și dotării instituțiilor de cercetare-dezvoltare-inovare.	

Sursa: Autorul

13.4. Analiza SWOT la nivelul turismului

Tabelul nr. 85: Analiza SWOT la nivelul turismului

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ sector al turismului bine dezvoltat, la nivel local activând 53 de unități de primire turistică în anul 2022; ➔ tendințe de creștere înregistrate în perioada 2015-2020 în ceea ce privește numărul unităților de primire turistică (cele mai însemnate creșteri fiind identificate la nivelul anilor 2016, când numărul unităților de primire turistică a fost aproape triplu comparativ cu anul 2015, respectiv 2017 când numărul acestora a fost aproximativ dublu față de anul 2016); ➔ capacitate ridicată de cazare, Municipiul plasându-se pe primul loc în clasamentul județean în anul 2022, urmat de Municipiile Petroșani, Deva și Brad; ➔ în anul 2022, unitățile de cazare din Municipiul Lupeni constituiau aproximativ 14% din capacitatea totală de cazare regăsită la nivel județean, o valoare semnificativă ce reflectă potențialul turistic foarte ridicat al municipiului; ➔ un trend ascendent al numărului de turiști în perioada 2015-2019, atât la nivel județean, cât și la nivel municipal; ➔ existența stațiunii montane Straja la 10 km. de Municipiul Lupeni, inclusă în programele „Superschi Carpați" (din anul 2003) și „Schi în România" (din anul 2006); ➔ valoarea indicatorului de atractivitate a infrastructurii turistice ridicată, Municipiul Lupeni ocupând poziția a 3-a în clasamentul județean, fiind surclasat doar de orașul Geoagiu și de Municipiul Petroșani; ➔ existența unor competiții sportive organizate anual de primăria Municipiului Lupeni în parteneriat cu firmele și asociațiile din turism Cupa Comexim la schi alpin (Cupa Straja la schi alpin, Cupa Tabere Straja la schi alpin și snowboard, Cupa veteranilor la schi, Cupa Baloo la schi); ➔ existența unei serii de evenimente	➔ declanșarea pandemiei COVID-19 a condus la închiderea a 8 unități de primire turistică în anul 2021 (51 de unități de primire turistică înregistrate la nivelul anului 2021, comparativ cu 59 de unități înregistrate la nivelul anului 2020); ➔ o scădere dramatică a numărului de turiști în anul 2020 comparativ cu anul 2019, cu 63,08% la nivel județean și 60,01% la nivel municipal (situația este justificată de impactul negativ al pandemiei COVID asupra sectorului turistic și, implicit asupra dezvoltării economice); ➔ un indicator de atractivitate turistică scăzut, plasând Municipiul Lupeni pe poziția IX în clasamentul localităților urbane din județul Hunedoara, surclasat de Deva, Geoagiu, Petroșani, Hunedoara, Hațeg, Orăștie, Uricani și Brad; ➔ insuficienta valorificare a resurselor turistice antropice (resurse turistice antropice - indicator utilizat pentru determinarea nivelului de atractivitate turistică); ➔ indicele de accesibilitate la infrastructura majoră de transport scăzut (indicator utilizat pentru determinarea nivelului de atractivitate turistică); ➔ inexistența unei infrastructuri de tipul instituțiilor de spectacole, concerte etc., spații de agrement; ➔ insuficienta valorificare a potențialului turistic existent.

organizate constant la nivel municipal (evenimente religioase: Drumul Crucii, Hramurile Bisericii din Straja de Sfinții Constantin și Elena; evenimente cultural-artistice: Nedeia Sânzienelor, Nedeia din a doua săptămână după Paști, Măsuratul oilor, Zilele Municipiului Lupeni, Zilele recoltei, Festivalul oamenilor de zăpadă; evenimente comemorative: Ziua minerului din 6 august).	
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
➔ măsuri de redresare și sprijin activ în vederea replierii sectorului turistic și combaterii consecințelor negative ale pandemiei; ➔ existența numeroaselor puncte de atracție turistică ce favorizează dezvoltarea mai multor ramuri ale turismului, de la turismul cultural până la turismul sportiv; ➔ creșterea vizibilității evenimentelor culturale și sportive prin dezvoltarea unor pachete turistice atractive; ➔ extinderea infrastructurii de servicii culturale, concomitent cu creșterea atractivității pentru manifestările culturale și/sau repetabile; ➔ dezvoltarea infrastructurii turistice în vederea facilitării accesului la o gamă cât mai largă de produse și servicii turistice; ➔ creșterea atractivității produselor turistice, concomitent cu îmbunătățirea/modernizarea; ➔ dezvoltarea unui număr mai mare de brand-uri locale; ➔ modernizarea/extinderea infrastructurii de mobilitate urbană.	➔ continuarea efectelor negative economice și sociale cauzate de pandemia COVID 19; ➔ degradarea sectorului turistic în lipsa unor strategii de conservare a biodiversității locale; ➔ degradarea iremediabilă a clădirilor istorice și culturale în lipsa unui plan de acțiune de reabilitare; ➔ infrastructura culturală slab dezvoltată, cu investiții minime sau inexistente în dezvoltarea acestei categorii de servicii; ➔ infrastructura culturală slab dezvoltată, de unde și necesitatea direcționării investițiilor spre acest sector; ➔ infrastructura și serviciile pentru tineret slab dezvoltate sau inexistente; ➔ necesitatea dezvoltării infrastructurii turistice, în vederea creșterii atractivității zonei urbane; ➔ o mai bună vizibilitate a evenimentelor culturale desfășurate la nivel local; ➔ necesitatea creșterii vizibilității sectorului turistic în mediul online.

Sursa: Autorul

13.5. Analiza SWOT la nivelul infrastructurii și echipării edilitare

Tabelul nr. 86: Analiza SWOT la nivelul infrastructurii și echipării edilitare

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ existența unei infrastructuri rutiere diversificate ce asigură interconectivitatea localității cu rețeaua urbană națională și europeană; ➔ teritoriul Valea Jiului este racordat la rețeaua Trans-Europeană de Transport extinsă (TEN-T Comprehensive); ➔ existența a 1.350 de locuri de parcare de reședință la nivel municipal și 1.050 de locuri de parcare la nivelul Stațiunii Turistice Straja; ➔ existența a 6 stații de taxi, cu o capacitate de 16 autovehicule; ➔ proiectul Linia verde de autobuze electrice între Petrila - Petroșani - Aninoasa - Vulcan - Lupeni - Uricani Green Line Valea Jiului - Componentele 1 și 2, prin care au fost achiziționate 26 autobuze electrice și 112 stații de transport public au fost construite/modernizate, prin finanțare nerambursabilă POR 2014-2020,în valoare de 82.969.632,63 lei; ➔ timp mediu de deplasare de 10-15 minute până la cea mai apropiată stație de transport în comun; ➔ posibilitatea accesării rutelor aeriene prin intermediul Aeroportului din Craiova sau Aeroportului din Sibiu, aflate la 185, respectiv 195 de km distanță față de Municipiul Lupeni; ➔ existența demersurilor și acțiunilor de extindere și modernizare a rețelei de transport rutier. ➔ rețea de distribuție a apei potabile de 66,9 km, care deservește alimentarea locuințelor, având o capacitate a instalațiilor de producere a apei potabile 10.368 mc/zi; ➔ creștere a lungimii rețelei de canalizare din anul 2017 sesizăm extinderea rețelei cu aprox. 11%, reflectând o modernizare/extindere a infrastructurii de canalizare la nivel local; ➔ creștere a cantității de gaze distribuită cu aproximativ 42% în anul 2021 față de anul 2015;	➔ insuficienta dezvoltare a infrastructurii pentru deplasări nemotorizate (piste bicicliști, piste pietoni etc.); ➔ necesitatea modernizării tuturor străzilor urbane, la momentul elaborării prezentei Strategii fiind modernizați 64 km din totalul de 81 km a străzilor orășenești; ➔ insuficienta dezvoltarea a rețelei de transport în comun, cetățenii beneficiind de curse care deservesc transportul public județean; ➔ timpul mediu necesar pentru a ajunge la o stație de transport în zonele recent dezvoltate din Municipiul Lupeni depășește 50 de minute, mult peste media optimă de timp; ➔ inexistența curselor de pasageri pe cale ferată în Municipiul Lupeni, singurele trenuri care circulă sunt cele cu cărbune de la mina Lupeni; ➔ lipsa unui sistem de supraveghere a traficului modern, digitalizat. ➔ necesitatea asigurării unui grad de acoperire de 100% a rețelei de alimentare cu apă (la nivelul anului 2021, lungimea conductei de apă era de 66,9 km din totalul de 81 km ai străzilor urbane); ➔ necesitatea asigurării unui grad de acoperire de 100% a rețelei de canalizare (la nivelul anului 2021, lungimea conductei de gaze era de 61,1 km din totalul de 81 km ai străzilor urbane); ➔ necesitatea asigurării unui grad de acoperire de 100% a rețelei de alimentare cu gaze naturale (la nivelul anului 2021, lungimea conductei de gaze era de 27,6 km din totalul de 81 km ai străzilor urbane); ➔ lipsa creșterii capacității de producție a apei potabile indică inexistența proiectelor de extindere a instalațiilor de producere a apei potabile; ➔ trend constant al lungimii conductelor de distribuție a apei potabile, indicând inexistența unor proiecte de

- demersuri de extindere a rețelelor canalizare și gaze naturale, anul 2021 marcând o creștere a lungimii conductelor comparativ cu anul 2020 pentru fiecare tip de rețea (canalizare, gaze naturale);
- Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul integrat de Gestionare a Deșeurilor Județul Hunedoara"; responsabil de colectarea și transportul separat al deșeurilor municipale, măturatul, spălatul, stropirea și întreținerea căilor publice și curățarea și transportul zăpezii de pe căile publice și menținerea în funcțiune a acestora pe timp de polei sau îngheț
- existența unui operator privat de salubrizare pe raza Municipiului Lupeni: SUPERCOM SA;
- existența unui depozit conform ce deservește toate UAT-urile din județul Hunedoara;
- rata de 100% de acoperire a serviciului de salubrizare;
- existența unui centru de colectare pentru deșeurile de Echipamente Electrice și Electronice, pe raza Municipiului Lupeni, în administrarea Consiliului Local;
- 7 amplasamente de colectare /valorificare a deșeurilor (toate fiind de drept privat);
- demersuri în vederea colectării selective a deșeurilor și extinderii infrastructurii și dotărilor specifice în acest sens;
- derularea unor campanii se educare a locuitorilor Municipiului privind principiile de colectare selectivă.

- extindere/modernizare;
- inexistența unui sistem centralizat de alimentare cu energie termică, conform datelor statistice publice;
- neatingerea indicatorilor de performanță și tehnici de către operatorul de salubritate S.C. SUPERCOM S.A. la nivelul anului 2019;
- neatingerea obiectivul anual de reducere cu 60% a cantităților de deșeuri municipale eliminate prin depozitare la nivelul anului 2020;
- lipsa unor operatorii economici autorizați pentru activități de colectare/depozitare temporară/valorificare/tratare deșeuri periculoase.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➔ atragerea de investiții în vederea atingerii unui procent de 100% al străzilor urbane modernizate; ➔ extinderea rețelei de transport public de călători; ➔ extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate; ➔ modernizarea/digitalizarea sistemului de supraveghere a traficului urban; ➔ extinderea lungimii pistelor pentru	➔ lipsa unor politici de încurajare a transportului pe calea ferată la nivel național; ➔ lipsa de corelare și consens între actorii locali și regionali; ➔ supraaglomerarea traficului rutier; ➔ degradarea rețelei locale de drumuri pe fondul lipsei lucrărilor de modernizare; ➔ riscul neatragerii sau pierderii investitorilor

biciclişti, încurajând astfel mijloacele de transport nemotorizate, cu impact pozitiv asupra mediului înconjurător, fluidizării traficului etc.; ➔ asigurarea infrastructurii pentru mobilitatea nemotorizată, încurajând mijloacele de transport nemotorizat; ➔ posibilitatea extinderii rețelei de drumuri în toate direcțiile dată fiind așezarea favorabilă a localității; ➔ existența Master Planului General de Transport al României pe termen scurt, mediu și lung în care este prevăzut drumul Trans-Regio Țara Hațegului: Filiași- Tg. Jiu-Petroșani- Hațeg- Deva- A1. ➔ extinderea rețelei de alimentare cu apă pentru atingerea unui procent de 100% din lungimea totală a străzilor; ➔ extinderea rețelei de canalizare, pentru atingerea unui procent de 100% din lungimea totală a străzilor; ➔ accesarea de fonduri nerambursabile în vederea extinderii/modernizării/digitalizării rețelei de iluminat public; ➔ extinderea rețelei de alimentare cu gaze naturale pentru atingerea unui procent de 100% din lungimea totală a străzilor; ➔ cadrul european legislativ care încurajează valorificarea soluțiilor verzi și economia circulară; ➔ grad de satisfacție ridicat al cetățenilor cu privire la utilitățile publice existente, rezultat în urma anchetei sociologice derulate.	datorită infrastructurii rutiere deficitare. ➔ degradarea sistemului de utilități în lipsa unor programe de modernizare; ➔ suprasolicitarea sistemului tehnico-edilitar pe fondul creșterii numărului de gospodării racordate la sistem și în lipsa unor lucrări de creștere a capacității de distribuție; ➔ pierderea investitorilor străini sau locali din cauza infrastructurii slab dezvoltate.

Sursa: Autorul

13.6. *Analiza SWOT la nivelul educației și culturii*

Tabelul nr. 87: Analiza SWOT la nivelul educației și culturii

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ o creștere semnificativă de 74,51% a numărului de echipamente IT și PC-uri disponibile în cadrul unităților școlare din Municipiul Lupeni la nivelul anului 2021 comparativ cu anul 2020; ➔ creșteri ale numărului de elevi înscriși în anul 2021 în învățământul postliceal (inclusiv învățământul special), cu 11,22% mai mulți elevi comparativ cu anul 2020, respectiv în învățământul primar (inclusiv învățământul special), cu 3,78% mai mulți față de anul 2020; ➔ învățământul gimnazial prezintă cel mai mare număr de cadre didactice din totalul general (aproximativ 33,14% din totalul cadrelor didactice de la nivelul Municipiului Lupeni); ➔ existența unor obiective turistice precum: Biserica de lemn din Bărbătenii de Sus, Biserica „Pogorârea Sfântului Duh", Biserica cu hramul "Sfintele Femei Mironosițe", Biserica cu hramul "Sf. Ierarh Nicolae", Biserica romano-catolică, Palatul Cultural Lupeni, Monumentul Eroilor "Lupeni 29", Monumentul memorial - funerar, Schitul din Straja, Tunelul sfinților ortodocși, Crucea Eroilor; ➔ posibilitatea practicării sporturilor de iarnă, Stațiunea Straja dispunând de un domeniu schiabil de aproximativ 26 km, valorificat prin intermediul a 12 pârtii de schi, fiecare fiind echipată cu instalație de transport pe cablu și zăpadă artificială; ➔ existența unor trasee de longboard downhill și mountain-bike, fiind un factor important pentru dezvoltarea turismului montan și de recreere; ➔ existența unor evenimentele de tip longboard downhill (competiția internațională de LongBoard din Straja) și mountain-bike (Traseul Lupilor; Traseul Baloo), care se pot practica pe timp de vară.	➔ infrastructură educațională slab dezvoltată, alcătuită din: o unitate de învățământ preșcolar, o unitate de învățământ primar și gimnazial și două unități de învățământ liceal; ➔ reduceri ale numărului de săli de clasă, laboratoare școlare, săli de gimnastică, și terenuri de sport; ➔ trend descendent al populației școlare, la nivelul anului 2021 fiind înregistrați cu 1,23% mai puțini elevi față de anul 2020; ➔ o scădere semnificativă a numărului de cititori activi înregistrați pe plan local (cu 28,87% mai puțini cititori față de anul 2020); ➔ suprafața spațiilor verzi urbane reprezintă mai puțin de 1% din suprafața totală a Municipiului Lupeni; ➔ suprafața parcurilor urbane de 1,55 ha, cu mult sub valoarea similară înregistrată la nivelul reședinței de județ de 8,56 ha; ➔ lipsa unei direcții și a unei strategii culturale care să prevadă dezvoltarea pe termen lung prin armonizarea dintre evenimentele locale și punctele de atracție artificiale; ➔ capacitate redusă de cofinanțare, la nivel local, a proiectelor dedicate protecției activităților culturale; ➔ lipsa mai multor tipuri de aplicații web pentru promovarea obiectivelor turistice și evenimentelor organizate.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➔ dezvoltarea de parteneriate între mediul privat și unitățile de învățământ liceal pentru a asigura și facilita tranziția elevilor de la sistemul educațional către piața muncii; ➔ dezvoltarea de parteneriate între unitățile școlare și organizațiile/asociațiile de profil pentru a asigura un cadru prielnic elevilor din învățământul special, precum și cadre didactice specializate; ➔ sprijinirea cadrelor didactice pentru a participa la programe de formare, schimburi de experiență etc. în vederea îmbunătățirii/diversificării metodelor didactice; ➔ adaptarea proiectelor educaționale la contextul național prin corelarea cu direcțiile regăsite în Strategia privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023; ➔ dezvoltarea și implementarea în parteneriat a planurilor regionale și locale pentru educație; ➔ instrumentele europene pentru stimularea învățării pe parcursul vieții și programele oferite gratuit de diferite centre de formare pentru elevi și studenți; ➔ modernizarea/extinderea unităților școlare prin accesarea de noi fonduri europene; ➔ colaborarea cu societatea civilă în vederea creșterii calității actului educativ; ➔ o serie de măsuri trebuie adoptate în vederea redresării trendului pe care îl înregistrează numărul de cititori, precum și o serie de investiții direcționate în dezvoltarea sectorului cultural, aspecte ce pot fi soluționate prin accesarea de fonduri nerambursabile; ➔ înființarea unor parcuri și spații verzi în vederea creșterii calității vieții cetățenilor; ➔ proiectul „Mobilitatea urbană verde - Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete în Municipiul Lupeni” aflat în curs de implementare pentru extinderea	➔ lipsa investițiilor în infrastructura educațională, în perioada 2015-2021 nefiind înființate unități educaționale noi; ➔ migrația elevilor către unitățile școlare din alte orașe; ➔ scăderea calității sistemului educațional pe fondul lipsei unei infrastructuri adecvate; ➔ scăderea capacității personalului didactic pe fondul lipsei unor programe de dezvoltare a competențelor profesionale; ➔ degradarea mobilierului educațional în condițiile de utilizare intensă de către elevi și a lipsei proiectelor de modernizare; ➔ slaba capacitate de accesare a fondurilor destinate programelor culturale; ➔ conservarea unor elemente de patrimoniul imaterial doar pe plan local/zonal fără nici un impact la nivel regional/național/european; ➔ pierderea elementelor de patrimoniu cultural imaterial prin scăderea interesului generațiilor tinere pentru perpetuarea tradițiilor locale, din lipsa dorinței de implicare dar și de rapida adaptare la culturile moderne, occidentale promovate la scară europeană prin cele mai avansate mijloace de mediatizare.

rețelei de piste pentru biciclete; ➔ posibilitatea dezvoltării mai multor tipuri de turism în zonă, respectiv: turism cultural, turism montan, turism de recreere, turism activ, turism religios; ➔ posibilitatea valorificării turismului activ sau de evenimentele prin prisma Stațiunii Straja din Municipiul Lupeni; ➔ dezvoltarea turismului cultural și înscrierea patrimoniului cultural material în trasee culturale județene, regionale și naționale; ➔ dezvoltarea turismului cultural și agroturismului poate conduce la promovarea patrimoniului cultural imaterial la nivel european; ➔ conștientizarea comunităților și a administrațiilor locale privind importanța salvării patrimoniului cultural local; ➔ crearea infrastructurii de petrecere a timpului liber de către tineret; ➔ organizarea de evenimente care să conducă la atragerea unui număr cât mai mare de tineri; ➔ creșterea vizibilității în mediul online prin promovarea evenimentelor culturale existente; campanii de promovare organizate pe social media, crearea de conținut de calitate pentru obiectivele turistice și pentru tipurile de turism ce pot fi practicate, organizarea de tururi virtuale.	

Sursa: Autorul

13.7. Analiza SWOT la nivelul sănătății și protecției sociale

Tabelul nr. 88: Analiza SWOT la nivelul sănătății și serviciilor sociale

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ existența a 126 de furnizori acreditați de servicii sociale drept public și privat la nivelul județului Hunedoara; ➔ existența unui sistem de servicii sociale de bază ușor diversificat la nivelul Municipiului Lupeni alcătuit din 4 centre, distribuite egal în gestiunea furnizorilor publici și privați; ➔ existența Direcției de Asistență Socială în cadrul aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Lupeni; ➔ existența a 5 furnizori de servicii sociale acreditați ce activează la nivelul Municipiului Lupeni - Asociația Misionar Umanitară "Glasul Penticostarilor", Asociația Umanitară „Casa de Copii" Lupeni, Serviciul Public de Asistență Socială din cadrul aparatului de specialitate al primarului Municipiului Lupeni, Liceul Teoretic Mircea Eliade Lupeni și Societatea Națională de Cruce Roșie din România (SNCRR); ➔ existența serviciului social „Masa pe roți", al cărui scop constă în îmbunătățirea calității vieții beneficiarilor prin ameliorarea situației de criză a persoanelor vulnerabile aflate în risc social crescut; ➔ derularea proiectului „BAHTALO! Împreună combatem sărăcia și discriminarea" de către Primăria Municipiului Lupeni, pentru a reduce numărul de comunități marginalizate în care există populație aparținând minorității rome aflate în risc de sărăcie și excluziune socială (906 beneficiari au primit sprijin în vederea ocupării unui loc de muncă, prin informare și consiliere profesională); ➔ existența unei colaborări între Primăria Municipiului Lupeni și 2 societăți comerciale pentru gestionarea situațiilor de urgență (inundații, cutremure, evacuare, conflict armat etc.), care ar putea afecta populația; ➔ o creștere treptată a farmaciilor în proprietate privată; ➔ o preponderență a medicilor ce	➔ infrastructură de servicii sociale nemodernizată, concomitent cu o ofertă redusă de servicii sociale; ➔ inexistența serviciilor dedicate persoanelor cu handicap, cu boli cronice, persoanelor dependente, persoanele fără adăpost și celor de îngrijire la domiciliu; ➔ capacitate redusă a centrelor, doar 192 de persoane vulnerabile putând beneficia de sprijin din partea furnizorilor ce activează pe plan local; ➔ lipsa centrelor de zi pentru familie cu copii; ➔ pe plan local se poate remarca existența unei infrastructuri medicale de bază, ce necesită îmbunătățiri/modernizări, cu atât mai mult cu cât pandemia COVID-19 a condus la o suprasolicitare a infrastructurii și dotărilor medicale; ➔ reduceri ale numărului de cabinete medicale de specialitate și cabinete stomatologice; ➔ din anul 2019 în structurile publice sanitare se remarcă faptul că nu mai activează niciun medic stomatolog; ➔ anul 2021 marchează o reducere semnificativă a personalului medical din unitățile private; ➔ lipsa centrelor medicale de permanență pentru a evita supraaglomerarea ambulatoriului existent în cadrul spitalului; ➔ pondere redusă a persoanelor care se declară foarte mulțumiți de calitatea și diversitatea serviciilor medicale existente la nivelul Municipiului (10,69% din totalul respondenților).

activează în unitățile publice sanitare, la nivelul anului 2021 fiind înregistrați 161 de medici în unitățile sanitare publice (+59,63%) și 65 în cele private; ➔ numărul cel mai ridicat de cadre se regăsește în rândul personalului sanitar mediu, acesta constituind un total de 127 de angajați, 84,25% dintre aceștia activând în cadrul unităților publice sanitare; ➔ nivel ridicat de satisfacție al cetățenilor în ceea ce privește numărul farmaciilor (56,36% din totalul persoanelor chestionate se declară mulțumite de numărul de farmacii existente); ➔ nivel ridicat de satisfacție al cetățenilor în ceea ce privește numărul medicilor de familie și calitatea serviciilor oferite de aceștia (46,58% din totalul persoanelor chestionate se declară mulțumite de acest aspect); ➔ nivel ridicat de satisfacție al cetățenilor în ceea ce privește serviciul de ambulanță (40,69% din totalul persoanelor chestionate se declară mulțumite de serviciul de ambulanță).	
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
➔ modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii sociale; ➔ necesitatea înființării mai multor cămine pentru persoanele vârstnice, având în vedere ponderea ridicată a vârstnicilor în totalul populației; ➔ necesitatea introducerii de măsuri de îmbătrânire activă; ➔ sprijinirea activitatea derulată de ONG-urile din regiune în domeniul ocupării, incluziunii sociale și combaterii sărăciei; ➔ posibilitatea accesării unor finanțări nerambursabile prin Programe Operaționale precum Programul Sănătate, Programul Incluziune și Demnitate Socială, Planul Național de Redresare și Reziliență; ➔ achiziția de noi echipamente medicale care să conducă la creșterea performanțelor medicale, la reducerea timpului de soluționare a intervențiilor etc.; ➔ reabilitarea/modernizarea unităților medicale, concomitent cu extinderea	➔ incapacitatea sistemului social de a susține toate persoanele aflate în situație de risc sau excluziune socială; ➔ eficiență redusă în implementarea măsurilor de îmbătrânire activă și de creștere a gradului de independentă a persoanelor vârstnice pe fondul reticenței acestora la schimbare; ➔ degradarea infrastructurii sanitare în lipsa proiectelor de modernizare; ➔ degradarea calității serviciilor medicale publice prin migrația medicilor și a personalului medical; ➔ necesitatea creșterii calificării personalului sanitar.

tipurilor de servicii medicale existente (de exemplu, servicii de imagistică, pediatrie, obstetrică-ginecologie etc.); ➔ înființarea unui centru medical de permanență care să asigure continuitatea asistenței medicale primare, în afara programului normal de lucru al cabinetelor medicale individuale; ➔ extinderea capacității unităților sanitare și crearea de noi secții medicale în cadrul spitalului existent; ➔ existența planurilor regionale privind serviciile de sănătate; ➔ asigurarea de programe de formare/calificare a cadrelor medicale în vederea creșterii calității actului medical; ➔ înființarea/dezvoltarea serviciilor de cardiologie, neurologie, RMN și endocrinologie, servicii care au fost adesea indicate de către cetățeni pe parcursul anchetei sociologice.	

Sursa: Autorul

13.8. Analiza SWOT la nivelul serviciilor de ordine și siguranță publică

Tabelul nr. 89: Analiza SWOT la nivelul serviciilor de ordine și siguranță publică

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ existența a 15 zone în care sunt montate camere de supraveghere; ➔ existența unor instituții competente la nivel local, care dispun de resursă umană bine instruită în scopul asigurării ordinii și siguranței publice; ➔ existența unei baze materiale diversificate în cazul producerii unor situații de urgență.	➔ existența unui număr considerabil de fapte penale în perioada 2015-2022 (9.075, ceea ce înseamnă faptul că în medie unui an îi revin aproximativ 1.296 de astfel de fapte, iar unei zile aproximativ 3); ➔ peste 70% dintre faptele penale sesizate sunt de natură judiciară.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
➔ obținerea de finanțare în vederea extinderii zonelor care au montate camere de supraveghere ➔ absorbția fondurilor structurale pentru derularea de proiecte care vizează creșterea calității serviciilor furnizate către cetățeni;	➔ creșterea numărului de fapte penale în viitor; ➔ lipsa încrederii cetățenilor în instituțiile care au scopul de a asigura ordinea și siguranța publică; ➔ lipsa unei predictibilități salariale a personalului, alarizarea fiind reglementată prin hotărâri ale consiliului local, fiind diferită de la o localitate la alta și cu posibilitatea de a fi modificată oricând ➔ componente de buget subdimensionate în raport cu necesitățile reale, care are drept consecință insuficiența mijloacelor de intervenție, de deplasare, deficitul de muniții specifice, deficitul de personal, insuficiența spațiilor adecvate de lucru,a spațiilor de depozitare, echipamentelor IT, biroticii, etc.

Sursa: Autorul

13.9. Analiza SWOT la nivelul mediului

Tabelul nr. 90: Analiza SWOT la nivelul mediului

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ existența trei masive muntoase: Munții Retezat, Munții Vâlcan și Munții Parâng-Șureanu, zona dispunând de importante resurse de subsol, dintre care cea mai importantă fiind cărbunele; ➔ accesul la o rețea hidrologică semnificativă (Municipiul Lupeni este străbătut de Jiul de Vest, care curge paralel cu creasta de sud a Munților Retezat și creasta principală de nord a munților Vâlcan, până la confluența cu Jiul de Est); ➔ floră și faună diverse, precum și numeroase resurse naturale; ➔ importante rezervații (2), parcuri naționale (Parcul Național Retezat), rezervații și monumente ale naturii (41) și situri de importanță comunitară (21) - la nivel municipal (suprafața ocupată de ariile naturale protejate desemnate la nivel național sau internațional în cadrul UAT Lupeni este de 0,71%); ➔ un indice al calității aerului (AQI) din Municipiul Lupeni apreciat ca fiind bun, precum și un index al zonelor potențiale de liniște peste valoarea medie; ➔ o populație foarte redusă (0,46%) este supusă riscului de Radiație termică variabilă (Bleve / Fireball).	➔ preocupări reduse pentru acțiuni de valorificare și de conservare a capitalului natural; ➔ preocupări reduse pentru acțiuni de conservare a rezervațiilor și a ariilor naturale protejate, având în vedere suprafața ocupată de ariile naturale protejate (0,71%); ➔ comparativ cu gradul de conectivitate mediu național de 7,27%, Municipiul Lupeni cuprinde un grad inferior de conectivitate, reunind zone care sunt situate la o distanță de cel mult 100 m unele față de celelalte, conectate ecologic și peisagistic; ➔ sursele principale de poluare sunt reprezentate de activitățile de producție derulate la nivel municipal, activitățile de colectare și tratare și activitățile de depozitare și aprovizionare; ➔ existența a 2 surse majore de poluare - există 2 instalații care intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale, inclusiv unitățile care sunt inventariate în Registrul Poluanților Emiși și Transferați (E-PRTR); ➔ Municipiul Lupeni nu dispune de o Strategie de reducere a riscurilor și de reziliență, precum nici de strategii de adaptare la schimbările climatice.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
➔ creșterea preocupărilor pentru asigurarea măsurilor de protecție și valorificare a resurselor naturale și de protecție a capitalului natural; ➔ creșterea preocupărilor pentru asigurarea măsurilor de protecție și conservare a rezervațiilor și a ariilor naturale protejate; ➔ identificarea de măsuri de reducere/combatere a poluării generată de activitățile de producție, de colectare/tratare a deșeurilor și de depozitare și aprovizionare;	➔ dezinteresul populației în colectarea și depozitarea selectivă a deșeurilor, în protejarea mediului; ➔ apetitul redus al operatorilor economici în a dezvolta investiții specifice valorificării și reciclării deșeurilor; ➔ distrugerea faunei și biodiversității locale pe fondul neaplicării măsurilor de protejare a mediului înconjurător; ➔ accentuarea poluării urbane în lipsa dezvoltării transportului ecologic.

➔ curățarea malurilor râului Jiu; ➔ creșterea preocupărilor pentru reducerea poluării și asigurarea unei calități sporite a aerului; ➔ elaborarea unui document strategic de reducere a riscurilor și de adaptare la schimbările climatice, având ca scop crearea unui plan de măsuri de combatere a riscurilor pe fiecare categorie identificată; ➔ unul dintre cele cinci obiective de politică a perioadei de programare 2021-2027 este dedicat mediului - Obiectivul de politică 2 - O Europă mai ecologică - Tranziția către o energie nepoluantă și echitabilă, investiții verzi și albastre, economia circulară, adaptarea la schimbările climatice și prevenirea riscurilor; ➔ punerea în aplicare integrală și imediată de către Uniunea Europeană a prevederilor Acordului de la Paris privind schimbările climatice și a Pactului Ecologic European; ➔ crearea și utilizarea unor surse de energie regenerabilă; ➔ reîmpădurirea și conservarea pădurilor.	

Sursa: Autorul

13.10. *Analiza SWOT la nivelul capacității administrative*

Tabelul nr. 91: Analiza SWOT la nivelul capacității administrative

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
➔ existența unui potențial ridicat de dezvoltare a Primăriei Municipiului Lupeni, justificat prin resursele umane și materiale existente la nivelul instituției; ➔ un număr ridicat de angajați (51,52% din total), în cadrul Direcției de Asistență Socială, cea mai mare parte a acestora regăsindu-se în Compartimentul de Monitorizare a Asistenților Personali; ➔ Municipiul Lupeni este implicat în 3 grupuri de acțiune locală, maximizând șansele dezvoltării de parteneriate cu alte localități și, impactând pozitiv, dimensiunea colaborativă și cooperarea cu membrii altor comunități; ➔ existența unei înfrățiri a Consiliul Local al Municipiului Lupeni cu Consiliul Local al Orașului Kecel din Republica Ungaria; ➔ demersuri semnificative în vederea atragerii de fonduri externe nerambursabile și dezvoltării urbane (vezi lista proiectelor implementate/în curs de implementare la momentul elaborării prezentului document strategic); ➔ demersuri în vederea facilitării și îmbunătățirii relației cu cetățenii, prin digitalizarea unor servicii publice; ➔ nivelul veniturilor atrase de către Primăria Municipiului Lupeni s-a aflat într-o continuă creștere în perioada 2019-2022, în anul 2022 veniturile primăriei fiind cu 18% mai mari față de 2021; ➔ în anul 2022 sumele obținute din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul Social European (FSE) au fost cu 104,88% mai mari față de anul 2021.	➔ Primăria Municipiului Lupeni nu este în acord cu prevederile Codului Administrativ, articolul 391, prin care se stipulează faptul că procentul funcțiilor de conducere dintr-o instituție poate fi de maximum 12%; ➔ dezvoltarea, încă incipientă, a serviciilor online oferite cetățenilor; ➔ instrumentele de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor administrative pot fi diversificate, crescând, totodată, și gradul de implicare a cetățenilor; ➔ atragerea de fonduri nerambursabile se regăsește într-un stadiu incipient, nefiind încă valorificată la capacitate maximă această oportunitate; ➔ valoarea subvențiilor de la bugetul de stat s-a diminuat treptat, în anul 2022 obținându-se sume cu 47,59% mai mici față de anii anteriori.
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
➔ fructificarea oportunităților de apartenență la un grup de acțiune locală; ➔ identificarea de soluții de eficientizare/optimizare a	➔ scăderea eficienței în muncă pe baza lipsei de motivație; ➔ pierderea interesului în menținerea unei relații de comunicare eficientă cu cetățenii, pe fondul aspectelor mai

cheltuielilor, în vederea reducerii acestora; ➔ creșterea interesului pentru atragerea de fonduri europene nerambursabile în vederea implementării unor proiecte care să vizeze dezvoltarea urbană multilaterală ; ➔ continuarea procesului de digitalizare a instituției prin proiecte de tipul „smart city", facilitând tranziția Municipiului către un oraș mai bine dezvoltat aflat în permanentă conectivitate cu cetățenii; ➔ posibilitatea atragerii de fonduri nerambursabile având drept scop îmbunătățiri ale capacității administrative după criterii europene; ➔ orientarea serviciilor spre cetățean prin reducerea duratei de așteptare, transparență, implementarea de sisteme de management al calității, diversificarea modalităților de prestare a serviciilor publice în funcție de nevoile cetățenilor, inclusiv prin extinderea serviciilor publice furnizate online; ➔ disponibilitatea fondurilor europene pentru realizarea de proiecte de investiții (proiecte de infrastructură de transport, servicii sociale, spații verzi, siguranța cetățeanului etc.).	puțin favorabile de la locul de muncă; ➔ scăderea gradului de satisfacție a populației pe fondul lipsei de digitalizare a sistemului administrativ; ➔ nerezolvarea eficientă a problemelor pe fondul comunicării defectuoase între instituțiile publice și societatea civilă.

Sursa: Autorul

***Analiza SWOT* stă la baza elaborării viziunii de dezvoltare a Municipiului Lupeni în perioada 2023-2027 și a stabilirii obiectivelor strategice și a proiectelor de dezvoltare sustenabilă din punct de vedere economic, social și ecologic în perioada următoare. Prezenta secțiune a fost elaborată pe baza analizei documentelor strategice în domeniu, a bazelor de date statistice și a chestionarelor de percepție aplicate populației din Municipiul Lupeni, astfel încât rezultatele obținute să constituie o bază solidă în fundamentarea cadrului strategic de dezvoltare.**

SECȚIUNEA 3: VIZIUNEA DE DEZVOLTARE A MUNICIPIULUI LUPENI

1. Fundamentarea formulării viziunii și obiectivelor strategice

Strategia de dezvoltare reprezintă un document-cheie al cărui scop, în cadrul perioadei curente de programare 2021-2027, este reprezentat de **asigurarea unei viziuni coerente de dezvoltare** la nivelul municipiilor, orașelor și zonelor metropolitane, transpusă într-un portofoliu de propuneri prioritare, ideal sprijinite de comunitate și finanțabile de către Uniunea Europeană.

Ca instrument de planificare, o Strategie de Dezoltare Locală răspunde nevoilor locale de dezvoltare prin implementarea unui **proces participativ** în care buna guvernanță, colaborarea și implicarea comunității reprezintă piloni de dezvoltare și asigură continuitatea pe termen lung a viziunii de dezvoltare, în contextul în care este propusă o listă de proiecte coerentă, integrată, prioritizată și asumată de către diferiți actori la nivel local, care vor avea **un avantaj în competiția cu alte unități administrativ-teritoriale pentru finanțarea diferitelor categorii de investiții.**

Formularea politicilor sectoriale se bazează pe nevoile identificate în etapele de consultare publică. Au fost avute în vedere o serie de grupuri țintă precum:

- locuitori ai orașului
- reprezentanți ai sectorului privat /ai activităților economice,
- societatea civilă,
- reprezentanți ai autorităților publice locale.

Pe modelul piramidei lui Abraham Maslow, nevoile specifice care au reieșit ca urmare a anchetei sociologice sunt ierarhizate în continuare, fiind susținute și de concluziile întâlnirilor organizate pe parcusul elaborării documentului strategic. Situația este prezentată la nivelul populației ca întreg, regrupândnevoi și aspirații specifice:

Tabelul nr. 92 Piramida nevoilor de la nivelul Municipiului Lupeni

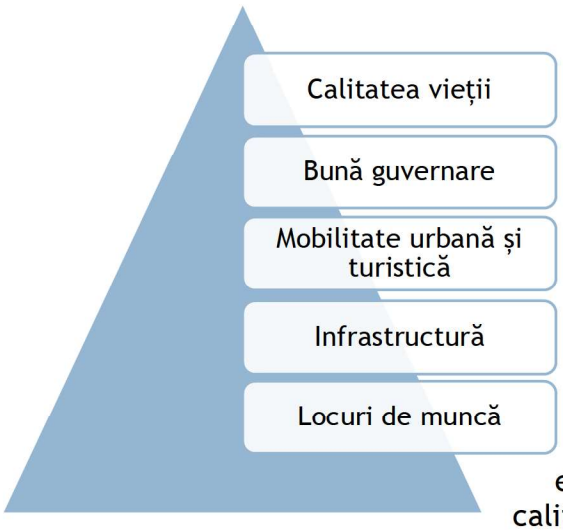

Nevoile sunt grupate în următoarele categorii:

- Oportunități de locuri de muncă,
- Locuințe și infrastructură de bază (utilități publice, drumuri de interes local), susținute de servicii de educație și sănătate de calitate, de servicii sociale eficiente și eficace,
- Conectivitate, accesibilitate și mobilitate în teritoriu pe căi și mijloace de transport diverse,
- Bună guvernare și o administrație eficace și eficientă, care să ofere servicii publice de calitate, care să răspundă eficient nevoilor

cetățenilor, să păstreze canale deschise de comunicare și să implice populația în decizia de interes public;

- Calitatea vieții-mediu curat, spații publice atractive, design urban de calitate, clădiri frumoase, reabilitate și îngrijite, o viață culturală atractivă, oportunități de petrecere a timpului liber.
- Necesitatea implementării unor campanii de promovare a ofertei turistice din Municipiul Lupeni.

2. *Principii de planificare strategică*

Procesul planificării strategice și, implicit, formularea viziunii se bazează pe următoarele principii:

Principiul unei largi participări publice

Viziunea recunoaște puterea implicării și contribuției comunităților, instituțiilor și autorităților publice, ONG-urilor, mediului de afaceri și tuturor persoanelor interesate în dezvoltarea viitoare a Municipiului. De-a lungul procesului elaborării strategiei, au fost create oportunități (de ex. întâlniri de lucru, sondaje online etc) pentru actorii locali sus-menționați de a participa activ la dezbaterea problemelor și exprimarea opiniilor legate de aspectele ce privesc interesul individual și comunitar la nivelul Strategiei de Dezvoltare Locală.

Principiul cooperării instituționale

Dezvoltarea urbană este încorporată integral la nivel regional, contribuind astfel la coeziunea economică, socială și teritorială. De aceea, planificarea dezvoltării solicită coordonarea instituțiilor cu responsabilități în acest sens de la nivel municipal, județean, regional și național, folosind instrumente și metode de informare, proceduri și grupuri de lucru. Efortul de planificare a demarat astfel cu colectarea și analiza tuturor strategiilor relevante de la nivel de municipiu, regiune, de la nivel național și european.

Principiul pragmatismului decizional

Întregul demers de planificare pornește de la realitățile identificate în faza de analiză și se bazează pe capacitatea reală a Municipiului de a susține dezvoltarea. Atât viziunea și obiectivele strategice, cât și pachetul de proiecte iau în considerare opțiuni realizabile și conduc la stabilirea unui portofoliu de proiecte asumat, fezabil, realist, care să permită focalizarea efortului pe un număr limitat de intervenții, cu valoare adăugată și, preferabil, cu atragerea de resurse din fonduri nerambursabile.

Principiul continuității în planificare

Procesul planificării strategice se bazează pe o continuitate în timp a viziunii, cu repoziționări și articulări induse de schimbările din contextul național și european. Documentele de planificare elaborate anterior sau aflate în desfășurare constituie un punct de pornire în acest demers.

3. Viziunea de dezvoltare 2023-2027

Formularea unei viziuni de dezvoltare pentru Municipiul Lupeni reprezintă un demers cu responsabilitate al administrației publice locale. Fiind o expresie sintetică a modului în care comunitatea înțelege sensul dezvoltării, viziunea reunește valori comune, dar și aspirații și interese proprii diferitelor grupuri țintă. În condițiile date, formularea acesteia a pornit de la un set de principii dezbătute și acceptate, care să asigure înțelegerea mecanismelor de organizare a procesului de planificare strategică, dar și de dezvoltare spațială a Municipiului.

Viziunea și obiectivele de dezvoltare la nivel local reflectă cât de bine posibil nevoile reale ale comunității și definesc direcțiile de acțiune pe termen mediu și lung.

Viziunea strategică sintetizează sensul evoluției de dezvoltare a Municipiului și precizează direcția și transformările necesare pentru ca așteptările să devină realitate. Viziunea privind dezvoltarea Municipiului Lupeni reprezintă o stare dorită, proiectată în viitor și care configurează o posibilă și așteptată dezvoltare, raportându-se la resursele necesare pentru a ajunge acolo. Ea presupune o gândire dinamică și capabilă să evalueze pe termen lung șansele de dezvoltare pentru atingerea scopului dorit. Construcția viziunii de dezvoltare ia în considerare faptul că cetățenii, instituțiile, organizațiile, mediul de afaceri, trebuie să își găsească interesul și așteptările în propunerea de dezvoltare strategică.

Astfel, viziunea de dezvoltare durabilă a Municipiului Lupeni este concentrată pe **dezvoltarea economică**, ca rezultat al susținerii mediului de afaceri existent și **dezvoltarea unui sector al IMM-urilor locale** puternic și dinamic, dar și pe folosirea oportunităților pe care Municipiul le are, dezvoltând **sectorul serviciilor** și valorificând **potențialul turistic**, devenind o destinație atractivă pentru turiști dar și pentru cei care muncesc și trăiesc aici. Trebuie să luăm în calcul faptul că Municipiul Lupeni are o istorie îndelungată în industria mineritului, însă odată cu declinul industriei, orașul trebuie să își diversifice economia. Accentul pe turism și dezvoltarea afacerilor mici ar putea fi o soluție viabilă ținând cont de faptul că împrejurimile naturale ale orașului, inclusiv Munții Parâng, oferă oportunități pentru activități în aer liber, cum ar fi drumeții, schi și camping. Dezvoltarea infrastructurii turistice, cum ar fi cazare, restaurante și atracții turistice, ar putea crea noi oportunități de locuri de muncă și de asemenea, ar aduce capital în Municipiul Lupeni.

Dezvoltarea economică este văzută ca fiind strâns legată de **calitatea capitalului uman**, ca principală condiție a performanței economice. **Educația**, **calitatea învățământului**, legătura cu **piața locurilor de muncă**, sunt de asemenea văzute ca factori care influențează direct capitalul uman. Municipiul Lupeni are o populație relativ redusă, iar mulți tineri părăsesc orașul în căutarea unor oportunități, în alte orașe ale țării sau în afara țării. Încurajarea creșterii întreprinderilor mici și crearea de oportunități de muncă ar putea ajuta tinerii să rămână în oraș. În plus, investițiile în educație și programe comunitare ar putea îmbunătăți calitatea generală a vieții rezidenților. Îmbunătățirea facilităților comunitare, cum ar fi centre sportive, centre culturale și parcuri, ar putea, de asemenea, îmbunătăți infrastructura socială a orașului. Un alt aspect important avut în vedere îl reprezintă **calitatea locuirii**, unde includem și proiectele dedicate protecției sociale, alături de **dezvoltarea unei administrații publice prompte, deschise către cetățean și eficiente**.

Viziunea *Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027* se construiește pe viziunea Strategiei de Dezvoltare a Județului Hunedoara pentru perioada 2021-2030,pe care o actualizează și o completează.

Astfel, viziunea de dezvoltare a județului Hunedoara este centrată pe dezvoltarea susținută a economiei locale și pe echilibrarea și modernizarea condițiilor de locuire între toate comunitățile județului, susținute de un efort instituțional eficient și implicat, interesat de dezvoltarea durabilă și sustenabilă a teritoriului.

În 2027, Municipiul Lupeni reprezintă un oraș atractiv, dezvoltat economic, funcțional și competitiv, ce impresionează prin atracții turistice și de agrement, prin intermediul unei administrații publice locale centrate pe starea de bine a cetățenilor și pe legătura strânsă cu mediul de afaceri.

Totodată, Municipiul Lupeni va investi în **dezvoltarea și promovarea identității locale**, în **dezvoltarea capitalului uman** și în **modernizarea infrastructurii și serviciilor publice**, utilizând tehnologii moderne și inteligente, pentru a susține o viziune de tranziție către smart city. Astfel, Lupeniul anului 2027, cu orizont 2030, este un oraș modern, inteligent, ce îmbină calitatea ridicată a spațiului public și farmecul orașului cu dezvoltarea durabilă în domeniul turistic și stabilitatea locurilor de muncă.

Astfel, pe de o parte, investițiile din perioada 2023 - 2027 vor viza consolidarea zonelor competitive ale Municipiului (de exemplu împrejurimile naturale ale orașului reprezintă un atu important, iar conservarea lor ar trebui să fie o prioritate), iar pe de altă parte vor viza echilibrarea dezvoltării și reducerea decalajelor, prin sprijin integrat pentru cartierele și comunitățile dezavantajate. Prin intermediul proiectelor cuprinse în Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni 2023-2027, Municipiului va deveni un oraș competitiv, cu o înțelegere durabilă a dezvoltării urbane, orientată spre utilizarea eficientă și eficace a resurselor locale în vederea asigurării unui nivel ridicat de calitate a vieții pentru locuitorii săi.

Implementarea strategiei se va baza pe respectarea unor valori și principii universal valabile și aplicabile în cazul proceselor publice de planificare și programare, precum:

- *transparența procesului decizional și implicarea comunității locale în etapele intermediare ale acestui proces;*
- *utilizarea eficientă a resurselor financiare publice prin asigurarea unui raport adecvat calitate-preț;*
- *egalitatea de șanse și nediscriminarea;*
- *abordarea integrată a inițiativelor planificate;*
- *sprijinirea și promovarea parteneriatelor locale și a cooperării între actorii implicați în procesele decizionale;*
- *protecția mediului înconjurător.*

4. Obiective şi direcţii strategice de acţiune

Într-o strategie de dezvoltare, un obiectivul general reprezintă ținta globală pe care

administrația publică locală dorește să o atingă, prin punerea în aplicare a unei serii combinate și coerente de politici/ acțiuni/intervenții, pe baza analizei contextului, care reprezintă situația inițială.

Obiectivul general susține și justifică toate politicile prevăzute în strategie, care, împreună, prin satisfacerea obiectivelor imediate și specifice, ar trebui să conducă la realizarea acestuia. Altfel spus, obiectivul general **transpune în termeni operaționali viziunea autorităților responsabile cu procesul de planificare, cu privire la transformările așteptate la nivelul teritoriului până la finalul perioadei de planificare.**

Pentru prezenta strategie, după ce s-au luat în considerare caracteristicile teritoriului județean în diversele sale aspecte, cât și concluziile analizei SWOT, **obiectivul general** este definit ca fiind:

Accelerarea dezvoltării economice a Municipiului Lupeni, urmărind asigurarea unor condiții mai bune la nivelul economiei locale, al pieței forței de muncă locale și la nivelul cetățenilor prin îmbunătățirea numărului și calității locurilor de muncă și a oportunităților de afaceri.

Municipiul Lupeni va urmări dezvoltarea avantajelor sale competitive prin exploatarea durabilă a patrimoniului său natural, concomitent cu îmbunătățirea serviciilor publice pentru cetățeni, cu un turism care valorifică sustenabil resursele existente, cu o calitate a vieții crescută și cu un sistem educațional și de protecție socială performant.

Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 este menită a îngloba toate cele trei aspecte ale unei creșteri tri-dimensionale - -fiind astfel o viziune inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, care se materializează

a în obiective strategice si specifice, respectiv priorități specifice.

Atingerea obiectivelor depinde de colaborarea și implicarea altor actori locali și/sau regionali importanți, între care: administrația publică locală din Municipiu, agenții economici și asociații ale acestora, ONG-uri, instituții ale administrației centrale în teritoriu,etc.

4.1. Obiective strategice

Această secțiune a Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 este corelată cu țintele, obiectivele și prioritățile, direcțiile de acțiune și acțiunile orientative europene, naționale și regionale, în special cu Planul de Dezvoltare Regională Vest 2021-2027, Programul Regional Vest 2021-2027, Planul Național de Redresare și Reziliență etc.

La nivel european există în prezent o preocupare semnificativă și structurată vizând dimensiunile ***green*** (pilonul verde sau ecologic al dezvoltării durabile) și ***digital***.

Aceste două priorități sunt preluate și integrate în actuala Strategie de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 la nivelul obiectivelor strategice de dezvoltare dintr-o perspectivă transversală. Cu alte cuvinte, considerăm că toate obiectivele strategice enumerate mai jos ar trebui să includă componentele *green* și *digital*, cu aplicabilitate specifică în fiecare dintre aceste domenii.

De exemplu, sub obiectivul strategic care vizează creșterea calității vieții, putem discuta despre îmbunătățirea condițiilor de locuire ale populației prin încurajarea unor construcții verzi și/sau creșterea eficienței energetice prin anvelopare. Componenta digitală ar trebui să urmărească integrarea tehnologiei în viața de zi cu zi a cetățenilor și companiilor (de pildă prin transferul a cât mai multor servicii publice în online sau prin crearea și promovarea unor instrumente participative digitale, inclusiv prin implementarea unor soluții smart la nivelul Municipiului).

Prin urmare, **obiectivele transversale** avute în vedere pentru o implementare adecvată și coerentă a Strategiei se dezvăluie după cum urmează:

- Transformarea digitală a Municipiului Lupeni în vederea debirocratizării și eficientizării serviciilor publice, creșterii capacității de a face față situațiilor de criză, dezvoltarea durabilă și creșterea calității vieții;
- Dezvoltarea durabilă a Municipiului în vederea atingerii indicatorilor aferenți celor 17 obiective de dezvoltare durabilă dezvoltați de Organizația Națiunilor Unite (ONU) (Sustainable Development Goals). Implementarea deplină a Agendei 2030 a Organizației Națiunilor Unite este esențială pentru a consolida reziliența și pentru a pregăti lumea să facă față șocurilor viitoare, pe fondul trecerii către dubla tranziție (verde și digitală). Astfel, până în 2027, cu orizont de timp 2030, Municipiul ar trebui să înregistreze progrese cel puțin pentru jumătate din cele 17 obiective, inclusiv pentru obiectivul 11 care vizează orașele și comunitățile durabile (a se vedea pag. 57-61 din documentul strategic Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 pentru consultarea prevederilor Agendei 2030 a Organizației Națiunilor Unite).

Obiectivele strategice de dezvoltare ale Municipiului Lupeni

Conform elementelor expuse anterior, observăm că obiectivele transversale ale dezvoltării sunt obiective ample care traversează diferite sectoare și sunt aplicabile unei game largi de proiecte de dezvoltare. Obiectivele specifice, pe de altă parte, sunt scopuri care sunt specifice unui anumit proiect sau program de dezvoltare. Aceste obiective sunt concepute pentru a aborda o problemă sau o provocare specifică și sunt adesea măsurabile și limitate în timp.

În cele ce urmează, au fost definite obiectivele strategice de dezvoltare ale Municipiului Lupeni, luând în considerare rezultatele analizei situației existente și a analizelor diagnostic din punct de vedere socio-economic, al mediului și nivelului de echipare tehnică și socială, cât și direcțiile și obiectivele fixate de diversele abordări strategice sectoriale, naționale ori europene, care afectează contextul local de dezvoltare

și elaborarea unei direcții de evoluție a dezvoltării Municipiului Lupeni, indicând modalitățile prin care se poate ajunge la realizarea obiectivelor propuse.

În procesul de formulare a obiectivelor strategice, precum și a intervențiilor și măsurilor corespunzătoare au fost luate în considerare mai multe surse. Printre acestea se numără datele și informațiile privind starea actuală a Municipiului din punct de vedere demografic, economic, social și de mediu, dar și alte elemente care contribuie la crearea profilului general al Municipiului, cum ar fi situarea geografică sau conexiunile de infrastructură existente cu alte unități administrativ teritoriale. De asemenea, au fost luate în considerare proiectele aflate deja în derulare la nivelul Municipiului Lupeni.

Nu în ultimul rând, au fost luate în considerare preferințele cetățenilor și ale instituțiilor publice locale, respectiv necesitățile celor potențial afectați de măsurilor inițiate de primărie, prin consultarea directă a acestora, în cadrul unui proces de consultare publică derulat în cadrul comunității Municipiului Lupeni (au fost vizați locuitorii Municipiului, reprezentanți ai mediului de afaceri, reprezentanți ai societății civile sau angajați ai instituțiilor publice care funcționează pe raza Municipiului Lupeni). Schema de coordonare a obiectivelor strategice și specifice este redată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 93: Viziune, obiectiv general, obiective strategice și obiective specifice

Viziune de dezvoltare 2027 cu orizont 2030

În 2027, Municipiul Lupeni reprezintă un oraș atractiv, dezvoltat economic, funcțional și competitiv, ce impresionează prin atracții turistice și de agrement, prin intermediul unei administrații publice locale centrate pe starea de bine a cetățenilor și pe legătura strânsă cu mediul de afaceri.

Totodată, Municipiul Lupeni va investi în dezvoltarea și promovarea identității locale, în dezvoltarea capitalului uman și în modernizarea infrastructurii și serviciilor publice, utilizând tehnologii moderne și inteligente, pentru a susține o viziune de tranziție către smart city. Astfel, Lupeniul anului 2027, cu orizont 2030, este un oraș modern, inteligent, ce îmbină calitatea ridicată a spațiului public și farmecul orașului cu dezvoltarea durabilă în domeniul turistic și stabilitatea locurilor de muncă

Obiectiv general

Accelerarea dezvoltării economice a Municipiului Lupeni, urmărind asigurarea unor condiții mai bune la nivelul economiei locale, al pieței forței de muncă locale și la nivelul cetățenilor prin îmbunătățirea numărului și calității locurilor de muncă și a oportunităților de afaceri.

Municipiul Lupeni va urmări dezvoltarea avantajelor sale competitive prin exploatarea durabilă a patrimoniului său natural, concomitent cu îmbunătățirea serviciilor publice pentru cetățeni, cu un turism care valorifică sustenabil resursele existente, cu o calitate a vieții crescută și cu un sistem educațional și de protecție socială performant.

Obiective Strategice (generale) (OSg)

A. Dezvoltarea durabilă și sustenabilă a teritoriului
B. Creșterea nivelului de trai al comunității
C. Dezvoltarea mediului de afaceri local
D. Modernizarea administrației publice locale

Obiective Specifice (OS)

OS1.1. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare
OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații
OS 1.3.Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului
OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni
OS2.2.Promovarea măsurilor de digitalizare a infrastructurii publice
OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului
0S2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile
OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local
OS 4.1. Consolidarea capacității administrative pentru o dezvoltare integrată

Obiective Transversale (OT)

OT1 Promovarea incluziunii sociale
OT2 Impactul asupra mediului
OT3 Promovarea digitalizării sistemelor

Coordonarea obiectivelor specifice cu prioritățile investiționale ale Comisiei Europene pentru modernizarea politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027 și cu domeniile parteneriatelor tematice ale Agendei Urbane pentru UE este prezentată în tabelul următor.

Tabelul nr. 94: Coordonarea obiectivelor specifice cu obiectivele politicii de coeziune a UE și cu Agenda Urbană pentru UE

Obiectiv specific (OS)	Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027	Domeniile parteneriatelor tematice ale Agendei Urbane pentru UE
OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare	OP 3. Europa conectată, cu rețele strategice de transport și digitale	(7) Tranziția digitală (8) Mobilitatea urbană
OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	OP 3. Europa conectată, cu rețele strategice de transport și digitale	(7) Tranziția digitală (8) Mobilitatea urbană
OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane	(2) Locuirea (12) Utilizarea durabilă a terenului

	durabile în UE	(13) Spațiile publice sigure (14) Cultura/Patrimoniul cultural
OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	OP 2. Europa mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice	(1) Calitatea aerului (6) Economia circulară (9) Adaptarea climatică (10) Tranziția energetică
OS2.2.Promovarea măsurilor de digitalizare a infrastructurii publice	OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE	(7) Tranziția digitală (11) Achizițiile publice inovative și responsabile
OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului	OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE	(7) Tranziția digitală (11) Achizițiile publice inovative și responsabile
OS2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile	OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE	(7) Tranziția digitală (11) Achizițiile publice inovative și responsabile
OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	OP 1. Europa mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii	(5) Locurile de muncă și abilitățile în economia locală (7) Tranziția digitală
OS 4.1 Consolidarea capacității administrative pentru o dezvoltare integrată	OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE	(7) Tranziția digitală (11) Achizițiile publice inovative și responsabile

Sursa: Adaptare a autorului

În cele ce urmează vom detalia obiectivele strategice generale **(OSg)** care au fost dezvoltate ca parte a viziunii de dezvoltare a Municipiul Lupeni:

A.Dezvoltarea durabilă și sustenabilă a teritoriului

Municipiul Lupeni are resursele care îi permit să devină un pol de interes pentru turismul local. Municipiul Lupeni înconjurat de un peisaj natural cu potențial și care poate oferi o gamă largă de activități în aer liber pentru turiști. Trebuie să luăm în considerare potențialul pe care îl creează faptul că Lupeni este situat în apropierea mai multor stațiuni de schi, inclusiv Stațiunea de schi Straja, care este una dintre cele mai populare destinații de schi din România. Stațiunea oferă o varietate de pârtii de schi și facilități, inclusiv teleschiuri, școli de schi și echipamente de închiriat. Totodată, munții din jur oferă numeroase trasee de drumeții, unele dintre cele mai populare destinații de drumeții din zonă incluzând Munții Parâng, Munții Sureanu și Munții Retezat.

Regiunea Văii Jiului este cunoscută totodată pentru rețeaua sa extinsă de peșteri subterane, dintre care multe sunt deschise pentru explorare. Unele dintre cele mai populare peșteri de vizitat includ Pestera Bolii și Pestera Muierilor.

De remarcat că regiunea din jurul Lupeniului este cunoscută pentru bucătăria tradițională românească, ceea ce reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea turismului.

Provocările valorificării acestui potențial sunt legate de: promovarea de o manieră integrată a principalelor areale de interes turistic local; nevoia de investiții în infrastructura majoră; planificarea urbană și îmbunătățirea gestiunii terenurilor; utilizarea sustenabilă a resurselor de apă, atât pentru a debloca zone cu potențial de creștere a activității turistice, cât și pentru a preîntâmpina dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului.

Este nevoie de dezvoltarea unui turism sustenabil, care să valorifice din plin potențialul Municipiului și cadrul natural, să acceseze resursele financiare nerambursabile adresate sectorului turistic, să atragă mai mulți turiști internaționali și interni, dar în același timp să nu pericliteze șansa generațiilor viitoare de a se bucura de aceste resurse.

Municpiul Lupeni are un patrimoniu cultural ce constă în: situri și monumente arheologice, mănăstiri și lăcașuri de cult, iar la acestea se adaugă patrimoniul cultural intangibil bogat, constând în obiceiuri și tradiții, evenimente culturale tradiționale, arhitectură, port popular și meșteșuguri tradiționale.

În acest context, dezvoltarea durabilă și sustenabilă a teritoriului are în vedere creșterea accesibilității și conectivității, pentru că aceasta depinde de elemente care sunt mai greu de controlat precum: poziționare geografică, existența unor rețele pan-europene de transport deja configurate, plasare la nivel național/central a responsabilității pentru dezvoltarea anumitor rețele de transport care influențează semnificativ și pe termen lung dezvoltarea la nivel local.

Municipiul Lupeni este situat pe Coridorul Pan-European IV, care este unul dintre principalele coridoare de transport din Europa, mergând de la Dresda în Germania până la Istanbul în Turcia. Coridorul trece prin mai multe țări din Europa Centrală și de Est, inclusiv România, și este o legătură importantă de transport pentru mărfuri și pasageri. Lupeni este situat pe porțiunea de coridor care străbate regiunea Văii Jiului din România, legând orașul de alte orașe importante și noduri de transport din țară, ceea ce a fost luat în calcul în generarea viziunii de dezvoltare.

B.Creșterea nivelului de trai al comunității

Acest obiectiv strategic general vizează un set complex de dimensiuni ale calității vieții, atât aspecte care țin de dimensiuni tangibile, cât și aspecte care țin de percepția locuitorilor. Creșterea calității vieții implică îmbunătățirea unui set larg de servicii și condiții de trai ce pot fi măsurate obiectiv (existența locurilor de muncă, nivelul veniturilor, situația utilităților publice, oferta de servicii educaționale și de sănătate etc), cât și subiectiv, pe baza percepției locuitorilor privind accesul și calitatea serviciilor publice, siguranța, petrecerea timpului liber etc.

Calitatea ridicată a vieții presupune existența unor servicii de sănătate, educaționale, de asistență socială de calitate, administrație locală eficientă și transparentă, care valorifică avantajele guvernanței participative, viață culturală bogată, sentiment de siguranță al comunității, posibilități diverse de petrecere a timpului liber etc.

Creșterea calității vieții reprezintă condiția de bază în păstrarea resursei umane educate și atragerea de resursă umană calificată și înalt calificată.

Existența unui sistem educațional performant, capabil să prevadă evoluția pieței și să pregătească resursă umană calificată, reprezintă premisa fundamentală a dezvoltării durabile a Municipiului. Trebuie dezvoltate acele specializări pentru care există cerere pe piață, iar cele existente, dar neancorate în cerințele pieței, trebuie reprofilate.

Existența resursei umane calificate reprezintă cel mai important factor pentru atragerea investitorilor și este o condiție de bază pentru dezvoltarea antreprenoriatului. Sistemul educațional preuniversitar necesită investiții semnificative atât în baza materială, cât și în resursa umană. Cadrele didactice trebuie pregătite pentru a utiliza noile metode de predare și învățare, făcând din actul de învățare unul atractiv și util pentru elevi și studenți.

Conform Eurostat, calitatea vieții se măsoară prin: satisfacția generală a vieții, condiții materiale de trai, condiții de locuit, ocuparea forței de muncă, utilizarea timpului, educație, starea de sănătate, relații sociale, siguranță, guvernare, mediu.

C. Dezvoltarea mediului de afaceri local

Orientarea în direcția sprijinirii diversificării profilului agenților economici de la nivel local implică o concentrare a eforturilor înspre dezvoltarea unei economii capabile să genereze valoare adăugată mare, să se conecteze cu trendurile europene și internaționale în ceea ce privește economia viitorului. Eforturile și investițiile trebuie concentrate asupra unui număr limitat de domenii-cheie, respectiv a celor în care Municipiul are avantaje competitive și comparative, precum:

- *CAEN 02 - Silvicultură și exploatare forestieră;*
- *CAEN 10 - Industria alimentară;*
- *CAEN 43 - Lucrări speciale de construcții;*
- *CAEN 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor;*
- *CAEN 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și*

motociclete;

- *CAEN 47 – Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor;*
- *CAEN 49 – Transporturi terestre și transporturi prin conducte;*
- *CAEN 55 - Hoteluri și alte facilități de cazare;*
- *CAEN 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație;*
- *CAEN 86 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri;*
- *CAEN 96 - Alte activități de servicii.*

În acest sens este nevoie de cooperare intra și inter-sectorială Un nivel ridicat de intensitate antreprenorială activă este important pentru viața economică a comunității, fiind asociat în general cu venituri ridicate atât ale salariaților, dar și ale firmelor locale. Dezvoltarea spiritului antreprenorial este un ingredient fundamental al unei creșteri economice endogene și o condiție obligatorie pentru o dezvoltare locală durabilă și pentru coeziune socială. Mediul antreprenorial trebuie consolidat, firmele noi având nevoie de activități de sprijin și suport încă de la înființare, fiind necesară consolidarea prezenței pe piață, creșterea accesului și a oportunităților de finanțare, stabilirea de forme de colaborare la nivelul ecosistemului și investiții pentru dezvoltarea de produse și servicii cu valoare adăugată mare.

D.Modernizarea administrației publice locale

Creșterea capacității administrative și a nivelului de digitalizare în cadrul Municipiului Lupeni și sprijinirea aceluiași proces în cadrul instituțiilor administrației publice locale din Municipiul Lupeni poate diferenția pozitiv Municipiul, cu efecte direct în zone precum dezvoltarea economică, atractivitatea comunității, cooperarea la nivel local și regional și participarea cetățenească. Digitalizarea proceselor și instrumentelor pot eficientiza, simplifica, transparentiza și îmbunătăți activitatea administrației publice locale și relaționarea acesteia cu locuitorii.

Totodată, digitalizarea proceselor și instrumentelor utilizate de administrația locală creează cadrul favorabil atragerii investitorilor, dezvoltării antreprenoriatului, respectiv dezvoltării economiei.

4.2. Direcții strategice de acțiune

Coroborând rezultatele obținute în urma consultărilor publice cu concluziile sectoriale, se creionează o imagine complexă a problematicii fiecărui sector al dezvoltării și a direcțiilor de acțiune necesare **atingerii obiectivelor specifice formulate anterior.**

Aceste direcții de acțiune reprezintă pachetul de politici și programe sectoriale ce vor ghida dezvoltarea Municipiului Lupeni pe orizontul de timp 2023-2027.

Tabelul nr. 95 Politici și programe sectoriale corelate cu obiectivele specifice identificate

Obiective Strategice	Direcții de acțiune
OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare	1.1.1 Creșterea accesibilității rutiere prin: ➔ Modernizarea și reabilitarea rețelei de drumuri locale, inclusiv construirea/ modernizarea/ reabilitarea de pasaje/noduri rutiere, ➔ Reconfigurarea, reabilitarea și modernizarea rețelei de străzi existente, ➔ Realizarea de parcări, sisteme de tip park&ride, ➔ Modernizarea podurilor. 1.1.2. Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă potabilă, canalizare și tratare a apelor uzate prin: ➔ Modernizarea și extinderea rețelei de alimentare cu apă potabilă, ➔ Modernizarea și extinderea rețelei de canalizare, ➔ Dezvoltarea facilităților de epurare a apei uzate. 1.1.3.Extinderea și modernizarea infrastructurii de energie electrică și asigurarea accesului la telecomunicații prin: ➔ Îmbunătățirea sistemului de distribuție a energiei electrice la consumatori
OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.1 Îmbunătățirea transportului public prin: ➔ Extinderea și reabilitarea rețelei de transport public cu mijloace ecologice/electrice, ➔ Modernizarea stațiilor de transport public, ➔ Măsuri de eficientizare a transportului public de călători, ➔ Construirea/modernizarea de stații pentru transport public. 1.2.2 Promovarea mobilității urbane durabile prin: ➔ Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii pentru deplasări pietonale, ➔ Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru deplasări efectuate cu mijloacele nemotorizate, ➔ Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru deplasarea cu vehicule electrice. 1.2.3 Îmbunătățirea managementului de trafic prin: ➔ Implementarea unui sistem inteligent de management al traficului, ➔ Îmbunătățirea sistemului de parcare, ➔ Creșterea accesului persoanelor cu dizabilități la infrastructura și serviciile de mobilitate urbană, ➔ Creșterea siguranței în trafic. 1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private prin: • Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, • Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice. 1.2.5. Modernizarea și creșterea eficienței energetice a sistemului de iluminat public prin:

Obiective Strategice	Direcții de acțiune
	• Modernizarea infrastructurii de iluminat public în vederea reducerii consumului de energie și creșterii calității serviciului. 1.2.6. Asigurarea unei gestionări eficiente a deșeurilor și promovarea tranziției la o economie circulară prin: • Dezvoltarea capacităților de colectare selectivă a tuturor tipurilor de deșeuri; • Managementul integrat al deșeurilor.
OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.1 Reducerea poluării și îmbunătățirea calității aerului, apelor și solului prin: • actualizarea și implementarea planului de îmbunătățire și menținere a calității aerului • măsuri de conservare a calității apelor și solurilor 1.3.2 Conservarea patrimoniului natural și dezvoltarea infrastructurii verzi prin: • Protecția și valorificarea durabilă a ariilor naturale protejate și a ecosistemelor degradate, • Extinderea rețelei de spații verzi, inclusiv prin reconversia unor terenuri degradate / abandonate. 1.3.3 Consolidarea capacității de planificare și control a dezvoltării urbane prin: • Îmbunătățirea cadrului de planificare spațială 1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate prin: • Reconversia și/sau reutilizarea terenurilor degradate/ neutilizate/ abandonate și transformarea lor în spații verzi sau zone de agrement și recreere pentru populație (parcuri, zone special amenajate pentru sport, locuri de joacă pentru copii etc.), • Dotare cu mobilier urban, instalare wi-fi în spații publice,
OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural prin: • Extinderea și modernizarea infrastructurii de turism și de agrement, • Valorificarea economică a potențialului turistic și a resurselor naturale, • Crearea infrastructurii necesare pentru punerea în valoare a patrimoniului natural. • Investiții pentru crearea, reabilitarea, extinderea și modernizarea structurilor de cazare, alimentație și agrement, • Investiții publice locale pentru infrastructura de acces și servicii publice la zonele cu potențial. 2.1.2. Valorificarea avantajelor patrimoniului cultural al Municipiului prin: • Valorificarea patrimoniului cultural, reabilitare monumente, reabilitare obiective turistice

Obiective Strategice	Direcții de acțiune
OS2.2.Promovarea măsurilor de digitalizare a infrastructurii publice	2.2.1. Valorificarea avantajelor digitalizării pentru cetățeni, societăți comerciale și administrație prin: • Sprijin pentru intervenții de tip smart-city (siguranță publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, trafic și transport public, iluminat public, sisteme GIS),
OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului	2.3.1 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație prin: • Îmbunătățirea sistemului de educație timpurie, • Îmbunătățirea sistemului de învățământ primar și secundar/liceal, • Consolidarea învățământului profesional, • Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale pentru copii / tineri cu dizabilități și / sau cu cerințe educaționale speciale (CES), • Prevenirea părăsirii timpurii a școlii, a segregării în rândul elevilor și promovarea educației remediale, • Susținerea înființării centrelor de educație și formare profesională inițială, pentru adaptarea învățământului la noile tehnologii, • Înființare/modernizare cluburi copii, afterschool-uri etc. 2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sportive și de tineret prin: • Dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și activităților pentru tineri și copii, • Amenajare și modernizare de baze sportive și săli de sport, • Amenajarea zonelor de agrement și de petrecere a timpului liber, • Promovarea sportului de masă și a celui de performanță.
OS2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile	2.4.1. Promovarea incluziunii sociale a grupurilor defavorizate și a persoanelor expuse riscului de sărăcie prin: • Îmbunătățirea accesului nediscriminator pe piața muncii pentru locuitorii Municipiului și navetiști, • Promovarea incluziunii sociale a copiilor și a tinerilor, • Promovarea incluziunii sociale a vârstnicilor, • Promovarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități, • Investiții în infrastructura pentru locuințele sociale destinate grupurilor vulnerabile, • Investiții în serviciile și infrastructura de îngrijire la domiciliu. 2.4.2 Îmbunătățirea accesului la infrastructură sanitară modernă și servicii medicale de calitate prin: • Dezvoltarea infrastructurii spitalicești,

Obiective Strategice	Direcții de acțiune
	• Îmbunătățirea serviciilor de prevenție, screening, asistență medicală primară, comunitară și în regim ambulatoriu, • Informatizarea sistemului medical și digitalizarea serviciilor medicale, • Dotarea (echipamente și mobilier) a infrastructurii de servicii medicale și formare profesională.
OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	3.1.1 Încurajarea antreprenoriatului și sprijinirea IMM-urilor active prin: • Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor suport pentru antreprenori, • Stimularea antreprenoriatului prin măsuri locale, • Sprijinirea microîntreprinderilor în vederea creșterii ratei de supraviețuire a acestora, 3.1.2 Asigurarea accesului și a necesarului de competențe pe piața muncii prin: • Adaptarea ofertei de educație și de formare continuă la noile dinamici ale pieței de muncă, • Accesul la angajare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, persoanele inactive etc.
OS 4.1 Consolidarea capacității administrative pentru o dezvoltare integrată	4.1.1 Dezvoltarea capacității de implementare a programelor de investiții și de furnizare a serviciilor publice, inclusiv în mediul digital prin: • Dezvoltarea competențelor și managementul eficient al resurselor umane din administrația locală, • Informatizarea administrației publice locale, digitizarea serviciilor publice și tranziția către viziunea de dezvoltare Smart City

Sursa: Adaptare a autorului

5. Planuri sectoriale de măsuri și acțiuni

Scopul Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 este identificarea principalelor probleme, nevoie, precum și a elementelor de potențial, stabilind totodată viziunea, obiectivele și direcțiile de acțiune pentru orizontul de timp 2023-2027.

Totodată, ca parte a Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027, a fost constituit un portofoliu extins de proiecte prin intermediul cărora se vor atinge obiectivele și a viziunea de dezvoltare, cu praguri de evaluare în anul 2024, anul 2025, 2026 și anul 2027.

Proiectele incluse în Strategie asigură o abordare a tuturor domeniilor prioritare, vizând dezvoltarea durabilă și sustenabilă a teritoriului, creșterea nivelului de trai al comunității, dezvoltarea mediului de afaceri local, modernizarea administrației publice locale.

O parte dintre proiectele incluse în portofoliul din cadrul Strategiei vor fi finanțate din bugetul propriu al Municipiului Lupeni, fiind cuprinse anual în Lista programelor de investiții.

Proiectele care vin în completarea celor deja inițiate vor fi cuprinse în buget și vor fi finanțate cu prioritate.

Proiectele pentru lucrările noi se vor propune a fi cuprinse în buget după ce au fost selecționate și prioritizate în funcție de apartenența la portofoliul de proiecte cuprins în Strategie, complementaritatea cu obiectivele Strategiei și contribuția la atingerea țintelor aferente acestora.

Conform celor menționate anterior, prioritizarea și selecția proiectelor noi, finanțate din bugetul local, se va face de către ordonatorul principal de credite în conformitate cu Legea nr. 273/2006, în baza priorităților și portofoliului Strategiei, și documentelor descrise mai jos:

- Fișă de obiectiv întocmită pentru fiecare proiect pentru care s-au aprobat indicatorii tehnico-economici;
- Bugetul alocat anual pentru cheltuielile de capital;
- Eșalonarea bugetară și a creditelor de angajament pentru fiecare obiectiv pe capitol bugetar, conform duratei de realizare aprobată;
- Contribuția la îndeplinirea obiectivelor și indicatorilor Strategiei.

Evaluarea și monitorizarea Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 constituie procese intercorelate care se efectuează periodic pe toată durata de implementare a proiectelor prevăzute în cadrul Strategiei.

În scopul asigurării unei calități cât mai ridicate a procesului de planificare strategică, Primăria Municipiului Lupeni a elaborat două instrumente de evaluare și monitorizare a Strategiei, care sunt anexate acesteia, respectiv:

- Planul de Acțiuni pentru Aplicarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni;

- Lista criteriilor de prioritizare a investițiilor.

Cele două documente sunt circumscrise ciclului general al managementului de proiect, constituind **instrumente de management public** care conferă decidenților din administrația publică a municipiului o imagine asupra eficienței și eficacității măsurilor propuse, dar și asupra posibilităților reale ale municipiului de a susține din punct de vedere logistic și financiar proiectele de dezvoltare incluse în cadrul Strategiei, cu un accent major acordat proiectelor identificate ca fiind strategice și proiectelor incluse în cadrul portofoliilor de proiecte prevăzute în documentele programatice la nivel regional și/sau național.

Planul de Acțiuni pentru Aplicarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni identifică acțiunile concrete pe care trebuie să le întreprindă factorii decizionali la nivel local, pentru a se asigura în permanență că sunt aplicate principiile din Strategia de Dezvoltare aprobată, că proiectele implementate în teritoriu răspund nevoilor identificate în cadrul Strategiei și că impactul preconizat al proiectelor este cel așteptat asupra comunității locale.

Planul de Acțiuni stabilește termene pentru realizarea proiectelor strategice incluse în cadrul strategiei, precum și puncte intermediare (*milestones*).

Fixarea priorităților în planificarea alocării resurselor și a organizării acțiunilor ține cont de obiectivele strategice stabilite în cadrul strategiei, de obiectivele specifice de dezvoltare și direcțiile de acțiune aferente fiecărui obiectiv strategic în parte.

Pentru prioritizarea proiectelor și integrarea în tabloul general al planului de acțiuni, am avut în vedere lista de proiecte incluse în cadrul strategiei, grupate pe obiective strategice.

Planificarea acțiunilor și monitorizarea trebuie să fie realizate anual, prin prezentarea în cadrul Primăriei Municipiului a progreselor înregistrate și a problemelor întâmpinate. Această monitorizare anuală va avea în vedere cu precădere proiectele strategice implementate sau în implementare, ori care urmează a fi implementate la nivel local și efectele pe care acestea le produc la nivelul Municipiului Lupeni.

Dezvoltarea unui Plan de Acțiuni presupune stabilirea unor obiective, direcții de acțiune, acțiuni și măsuri, corelate cu stabilirea unor termene de realizare, a unor resurse, responsabili și a unor indicatori de evaluare. Funcția de control și evaluare cuprinde astfel activitățile prin care performanțele obținute sunt măsurate și comparate cu obiectivele stabilite inițial în vederea identificării gradului de avansare a programului, în scopul eliminării cauzelor generatoare de întârzieri. În acest sens, se vor determina sursele care determină abateri de la planificare și se stabilesc măsuri pentru corectarea abaterilor și pentru continuarea aplicării obiectivelor asumate și propuse prin Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni.

Planul de acțiune pentru aplicarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 include măsuri grupate în cadrul a cinci categorii principale, după cum urmează:

1. ***Măsuri privind creșterea capacității instituționale;***
2. ***Măsuri privind evidența reviziilor strategiei;***
3. ***Măsuri privind evidența, monitorizarea și evaluarea acțiunilor necesar a fi***

întreprinse pentru urmărirea gradului de îndeplinire a strategiei;

4. ***Măsuri privind evidența, monitorizarea și evaluarea proiectelor strategice incluse în strategie;***
5. ***Măsuri privind evidența demarării/finalizării proiectelor din cadrul strategiei.***

Capacitatea instituțională poate fi definită prin următoarele criterii:

a) *structurile instituționale, administrative şi manageriale;*

b) *baza materială;*

c) *resursele umane.*

În acest context, **capacitatea instituțională** reprezintă ansamblul resurselor materiale, instituționale și umane de care dispune o unitate administrativ-teritorială, precum și acțiunile pe care le desfășoară aceasta pentru exercitarea competențelor stabilite prin lege.

Evaluarea capacității instituționale constă în procesul de stabilire, colectare, analiză și procesare a informațiilor privind capacitatea instituțională, precum și în calculul indicatorilor de evaluare aferenți acestora. Ca instrument de sinteză a informațiilor privind capacitatea instituțională, utilizat pentru cuantificarea acesteia, pe baza datelor de intrare aferente, sunt utilizați indicatorii de evaluare, care au la bază informații colectate de la entitățile deținătoare, cu privire la aspecte relevante pentru capacitatea instituțională (date de intrare). Evaluarea capacității instituționale este structurată pe domenii distincte, corespunzătoare naturii resurselor, respectiv:

a) *documente strategice și de planificare;*

b) *structuri instituționale;*

c) *procese instituționale;*

d) *resurse umane;*

e) *resurse financiare;*

f) *resurse informaționale.*

Referitor la **evidența reviziilor Strategiei**, un proces reprezintă un flux de activități sau operațiuni logic structurate, organizate în scopul atingerii unui obiectiv definit și care utilizează o serie de resurse. Identificarea tuturor activităților, a relațiilor dintre acestea și reprezentarea într-o schemă logică reprezintă Diagrama de proces și este esențială în scopul evidenței reviziilor. Descrierea unui proces, respectiv Diagrama de proces în sine, trebuie să prezinte înțelegerea corectă a procesului și să cuprindă în principal:

- Obiectivul și rezultatele procesului;
- Acțiunile care trebuie îndeplinite;
- Fluxul documentelor;
- Compartimentul și personalul implicat în proces;
- Modalitatea în care se aplică principiul separării atribuțiilor;

- Relația cu procesele anterioare și cu cele ulterioare.

Actualizarea Strategiei implică revizuirea documentului, ce constă în:

- adăugarea unor informații, date, componente ale unei ediții; modificările propuse nu trebuie să depășească 50% din conținutul reviziei curente;
- detalierea unor activități care nu au fost suficient de bine prezentate anterior;
- modificări legislative aferente activității procedurale;
- modificări organizatorice;
- modificări ale documentelor de referință.

La nivelul **măsurilor privind evidența, monitorizarea și evaluarea acțiunilor necesar a fi întreprinse pentru urmărirea gradului de îndeplinire a strategiei**, a fost propus un plan de acțiune, structurat pe trei intervale de timp: pe termen scurt (2024), pe termen mediu (2025) și pe termen lung(2027).

În ceea ce privește **evidența, monitorizarea și evaluarea proiectelor strategice incluse în strategie**, măsura adoptată pentru analiza și menținerea evidenței proiectelor a constat în centralizarea situației generale la nivelul proiectelor strategice; identificarea punctelor intermediare realizate și completarea punctelor adiționale efectuate; analiza situației indicatorilor de realizare prin identificarea elementelor îndeplinite și formularea de puncte de observații cu privire la măsurile constituite în vederea îndeplinirii proiectului.

În ultimul capitol sunt prezentate măsuri privind evidența demarării/finalizării proiectelor din cadrul strategiei, constând în crearea unui centralizator care include toate proiectele constituite la nivelul Municipiului Lupeni pentru perioada următoare de implementare, punându-se la dispoziție un cap de tabel ce urmează a fi completat cu proiectele demarate în municipiu, spre completare, cu stadiul de implementare a acestora pe parcursul perioadei programatice 2023-2027 și urmărirea îndeaproape a evoluției acestora.

Prezenta secțiune s-a constituit ca un rezumat la Planul de Acțiuni pentru aplicarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului lupeni pentru perioada 2023-2027, care se constituie ca un livrabil distinct al proiectului: Administrație publică locală eficientă pentru cetățeni, COD SIPOCA 1224, Cod MySMIS 154637.

6. Portofoliul de proiecte

6.1. Portofoliul de proiecte prioritare orizont strategic 2023-2027

Tabelul nr. 96: Portofoliul de proiecte

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
1.	Turism	Realizarea unui punct de sprijin pentru turism la stația superioară a Telegondolei (sediu Salvamont, sediu Jandarmerie, sediu management domeniul schiabil - echipamente smart) inclusiv dotarea cu echipamente pentru Salvamont Lupeni	1.500.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
2.	Turism	Achiziție utilaje, echipamente pentru întreținerea și buna funcționare a domeniului schiabil	3.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
3.	Turism	Amenajare parcare etajată	3.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
4.	Turism	Amenajare pârtii schi	500.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
5.	Turism	Amenajare pârtie sanie/bob	500.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
6.	Turism	Amenajare trasee turistice, inclusiv amenajare obiective turistice de interes local (peșteri), trasee biciclete	200.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
7.	Turism	Realizarea legăturii între telegondola (stația întoarcere Straja) și telescaunul Straja (telescaun nou)	3.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
8.	Turism	Amenajare complex sportiv Straja	700.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 PNDL II CNI Programul Interreg URBACT IV 2021-2027 Buget local
9.	Turism	Mărirea spațiului de stocare a Lacului de acumulare Straja pentru extinderea sezonului de schi	1.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
10.	Turism	Înființarea/amenajarea în Stațiunea Straja a unui Centru de recuperare pentru copii cu dizabilități, supraponderali, afectați de boli pulmonare, etc.	1.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni OS2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural 2.4.2 Îmbunătățirea accesului la infrastructură sanitară modernă și servicii medicale de calitate	Programul Regional Vest 2021-2027 PNDL II Planul Teritorial pentru o Tranziție Justă în Județul Hunedoara Buget local
11.	Turism	Amenajare pârtie de schi pentru sezonul de vară (iarbă artificială)	1.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
12.	Turism	Realizarea unui studiu pentru amenajarea unui muzeu ACTIV EM Lupeni (după încetarea activității miniere) și obținerea finanțării	2.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Planul Teritorial pentru o Tranziție Justă în Județul Hunedoara Programul Interreg URBACT IV 2021-2027 Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
13.	Turism	Studiu pentru posibilitatea exploatării izvoarelor de ape termale pentru crearea de noi facilități de petrecere a timpului liber	2.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
14.	Turism	Sprijin financiar pentru exproprierea unor terenuri pentru obiective de interes local	conform documentației tehnico-economice	Idee de proiect	2021-2028	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
15.	Turism	Dezvoltarea infrastructurii turistice în statiunea Straja, municipiul Lupeni	6.000.000 euro	Fișă de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
16.	Turism	Extinderea domeniului schibial Straja	15.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
17.	Turism	Introducerea într-un circuit național de evenimente culturale a Palatului Cultural Minerul	conform documentației tehnico-economice	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 Programul Interreg URBACT IV 2021-2027 Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
18.	Turism	Înființare cartier rezidențial/ sau pensiuni turistice la intrare în mun. Lupeni (40 ha)	conform documentației tehnico-economice	Idee de proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNRR Buget local
19.	Mobilitate Urbană	Extindere șosea de centură strada Zănoaga cu ieșire la podul Tusu și crearea coridorului nemotorizat și dedicat transportului public de persoane Strada Bărbăteni - Bulevardul Păcii	10.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare	1.1.1 Creșterea accesibilității rutiere	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II PNI „Anghel Saligny” Buget local
20.	Mobilitate Urbană	Reabilitare străzi, alei, amenajare piste de biciclete, amenajare parcări rezidențiale	4.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.2 Promovarea mobilității urbane durabile	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II PNI „Anghel Saligny” Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
21.	Mobilitate Urbană	Achiziție mijloace de transport electrice + reabilitare căi rulare, crearea unei rețele de stații electrice, extindere traseu transport local inclusiv în stațiunea Straja	4.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.1 Îmbunătățirea transportului public	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II PNI „Anghel Saligny” PNRR Buget local
22.	Mobilitate Urbană	Realizarea legăturii Intrare Lupeni - Telegondola Agrement prin construirea unei telecabine, în vederea evitării aglomerării traficului rutier	10.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.3 Îmbunătățirea managementului de trafic	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
23.	Mobilitate Urbană	Reabilitare DN 66 A proiect integrat la nivelul Văii Jiului (pentru porțiunile care nu au fost reabilitate prin proiectul care se află în implementare SMIS 126946) inclusiv instalare/ reabilitare stații pentru autobuze, reabilitare 2 poduri peste râul Jiu	5.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare	1.1.1 Creșterea accesibilității rutiere	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II PNI „Anghel Saligny” Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
24.	Mobilitate Urbană	Amenajare/reabilitare poduri pietonale peste pârâul Brăița și râul Jiu	1.500.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.2 Promovarea mobilității urbane durabile	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II PNI „Anghel Saligny” Buget local
25.	Mobilitate Urbană	Amenajare parcare de tip park and ride la intrarea în localitate, în zona fostei exploatări miniere EM Lupeni SUD	1.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.3 Consolidarea capacității de planificare și control a dezvoltării urbane	Programul Regional Vest 2021-2027 Program Transport 2021-2027 Buget local
26.	Mobilitate Urbană	Mobilitatea urbană verde - Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete în Municipiul Lupeni - COMPONENTA 2 - TRASEU TUSU - ZĂNOAGA-VIITORULUI-TINERETULUI-ZONA AGREMENT	1.200.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.2 Conservarea patrimoniului natural și dezvoltarea infrastructurii verzi	Programul Regional Vest 2021-2027 Program Transport 2021-2027 Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
27.	Mobilitate Urbană	Înființare și Dezvoltare Sistem de Transport Public Verde în Municipiul Lupeni	12.000.000 euro	în curs de elaborare SF	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.2 Promovarea mobilității urbane durabile	Programul Regional Vest 2021-2027 Program Transport 2021-2027 Buget local
28.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare și dotare clădire pompieri	2.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI Buget local
29.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare Blocul Liliacului 2	800.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI Buget local
30.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare Fosta maternitate (pt. centru de zi, copii/persoane cu dizabilități/persoane vârstnice)	1.500.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
31.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare Piața Cina	500.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local
32.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare Piața Bărbăteni	500.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local
33.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare clădirea Edil	500.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local
34.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare/modernizare fostele puncte termice	2.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI Buget local
35.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare clădire Clubul Sindicatelor	1.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
36.	Infrastructură tehnico-edilitară	Proiect integrat pentru revitalizarea municipiului Lupeni respectiv: amenajare/reabilitare spații verzi și locuri de joacă în cartiere rezidențiale, modernizare/ reabilitare parcuri, reabilitare zona Monument Lupeni 29, reabilitare zona Agrement, reabilitare zona intrare Lupeni; reabilitare căi de rulare , Reabilitarea spațiului public și a infrastructurilor edilitare, instalații de suprafață și subterane prin înlocuiri, extinderi, modernizări, modificări trasee rețele de apă, canalizare, electricitate, pavaje, spații verzi, căi de rulare; Montarea de mobilier urban, realizarea de sisteme de iluminat public și ambiental eficiente energetic și inteligente, montarea de indicatoare și alte elemente de semnalizare și orientare urbană, sisteme de supraveghere și de siguranță, inclusiv sisteme adecvate pentru	5.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare	1.1.3.Extinderea și modernizarea infrastructurii de energie electrică și asigurarea accesului la telecomunicații	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
		persoanele cu deficiență de auz și vedere						
37.	Infrastructură tehnico-edilitară	Extindere rețea gaz	7.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare	1.1.2. Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă potabilă, rețea de gaze, canalizare și tratare a apelor uzate	Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027 Buget local
38.	Infrastructură tehnico-edilitară	Extindere și dotare retea iluminat public, inclusiv sistem de telegestiune	5.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.5. Modernizarea și creșterea eficienței energetice a sistemului de iluminat public	Programul Regional Vest 2021-2027 Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027 Buget local
39.	Infrastructură tehnico-edilitară	Reabilitare albii pâraie	1.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.2 Conservarea patrimoniului natural și dezvoltarea infrastructurii verzi	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local
40.	Infrastructură tehnico-edilitară	Amenajare zona promenadă malul Jiului, Brăița	2.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.2 Promovarea mobilității urbane durabile	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
41.	Infrastructură tehnico-edilitară	Extindere retele de apă potabilă, canalizare cartierele vechi	5.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare	1.1.2. Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă potabilă, rețea de gaze, canalizare și tratare a apelor uzate	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local
42.	Regenerarea teritoriului	Regenerarea ansamblului EM Lupeni Sud și reconversia funcțională a acestuia, creearea unui parc industrial	2.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
43.	Regenerarea teritoriului	Regenerarea ansamblului Preparația Lupeni și reconversia funcțională a acestuia, creearea unui parc de distracții	3.000.000 euro	Idee de proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
44.	Regenerarea teritoriului	Regenerare urbană în Municipiul Lupeni (inclus în proiectul SMIS 146275 - POAT)	5.000.000 euro	în curs de elaborare documentatiile SF+PT	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate	Programul Asistență Tehnică 2021-2027
15.	Educație	Dotare și modernizare Grădinițe Municipiul Lupeni	500.000 euro	idee proiect, analiza nevoilor	2021-2027	OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului	2.3.1 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
46.	Educație	Dotare și modernizare Școli gimnaziale de pe raza Municipiul Lupeni	1.000.000 euro	idee proiect	2021-2027	OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului	2.3.1 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local
47.	Educație	Dotare și modernizare liceele de pe raza Municipiul Lupeni	1,500,000	idee proiect	2021-2027	OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului	2.3.1 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local
48.	Educație	Sustinerea și subvenționarea sportului în Lupeni (reabilitare Stadionul Minerul, reabilitarea teren tenis, pantinoar, susținere sectii de fotbal, schi, handbal, tenis, volei, rugbi, box, patinaj etc.)	5.000.000 euro	idee proiect	2021-2027	OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului	2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sportive și de tineret	Programul Regional Vest 2021-2027 CNI PNDL II Buget local
49.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bloc 5, str. Liliacului	394.950 euro	Expertiza + audit	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
50.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bloc F3, strada Bucura	706.800 euro	Expertiza + audit, în elaborare DALI	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
51.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bloc 2, str. Gorunului	672.720 euro	Expertiza + audit	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
52.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bloc 3, str. Liliacului	394.950 euro	Expertiza + audit	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
53.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bloc 4, str. Liliacului	602.216 euro	Expertiza + audit	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
54.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bloc M4, str. Liliacului	541.860 euro	Expertiza + audit	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport,	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
						energie, comunicații		
55.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bloc 50, b-dul Păcii	520.104 euro	Expertiza + audit, în elaborare DALI	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
56.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bloc 8, b-dul Păcii	1.800.000 euro	Expertiza + audit, în elaborare DALI	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
57.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - bl. 55 str. Bărbăteni	375.000 euro	Expertiza + audit, în elaborare DALI	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
58.	Eficiență energetică	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Lupeni - LOT.3 10 blocuri	12.000.000 euro	Idee proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
59.	Eficiență energetică	Renovarea Energetică Moderată pentru clădirea Remiză Pompieri	239.220 euro	Expertiza + audit	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
60.	Eficiență energetică	Eficientizare energetică - Grădinița Lumea Copiilor, sediul Al. Narciselor nr. 11	773.280 euro	Temă de proiectare, în curs de contractare proiectare DALI+PT	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
61.	Eficiență energetică	Eficientizarea energetică pentru imobilul situat pe strada Stadionului nr. 2 (Centrul de Pedagogie Curativă Hunedoara)	2.391.660 euro	Temă de proiectare, în curs de contractare proiectare DALI+PT	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
62.	Eficiență energetică	Eficientizare energetică - Sala de sport aferentă Liceului Teoretic Micea Eliade	207.900 euro	Temă de proiectare, în curs de contractare proiectare DALI+PT	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
63.	Eficiență energetică	Eficientizare energetică - Liceul Tehnologic Lupeni, corpul 2	3.784.320 euro	Temă de proiectare, în curs de contractare proiectare DALI+PT	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.4 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local
64.	Infrastructură verde	Creearea de spații verzi de recreere prin reconversia ansamblului teren+clădiri fosta Preparație Lupeni	4.000.000 euro	idee proiect	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.2 Conservarea patrimoniului natural și dezvoltarea infrastructurii verzi	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
65.	Infrastructură verde	Regenerare urbană în zona de EST a municipiului Lupeni	5.000.000 euro	în curs de elaborare SF+PT	2021-2027	OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului	1.3.1 Reducerea poluării și îmbunătățirea calității aerului, apelor și solului	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
66.	Digitalizare	Îmbunatatirea serviciilor publice pentru creșterea calității vieții cetățenilor prin digitalizare	2.500.000 euro	idee prolect	2021-2027	OS 4.1 Consolidarea capacității administrative pentru o dezvoltare integrată	4.1.1 Dezvoltarea capacității de implementare a programelor de investiții și de furnizare a serviciilor publice, inclusiv în mediul digital	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
67.	Mediu de afaceri	Sprijinirea imm-urilor pentru construcția de vile, pensiuni, activități de agroturism prin finanțare de 90% rambursabil și maxim 10% contribuția proprie	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	3.1.1 Încurajarea antreprenoriatului și sprijinirea IMM-urilor active	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
68.	Mediu de afaceri	Sprijinirea populației băștinașe pentru dezvoltarea sectorului de creștere a animalelor (subventii inclusiv pentru producție)	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	3.1.1 Încurajarea antreprenoriatului și sprijinirea IMM-urilor active	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
69.	Mediu de afaceri	Sprijinire IMM-uri pentru producție, retehnologizare, digitalizare, reabilitare spații de producție, sprijin fiscal, etc.	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	3.1.1 Încurajarea antreprenoriatului și sprijinirea IMM-urilor active	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
70.	Mediu de afaceri	Sprijin pentru colectare, valorificare, producție, fructe de pădure, ciuperci	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	3.1.1 Încurajarea antreprenoriatului și sprijinirea IMM-urilor active	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
71.	Mediu de afaceri	Dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru învățământ profesional și tehnic la nivelul Municipiului Lupeni	conform documentației tehnico-economice	idee de proiect	2021-2027	OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	3.1.2 Asigurarea accesului și a necesarului de competențe pe piața muncii	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
72.	Mediu de afaceri	Amenajare hale industriale pentru a fi puse la dispoziție mediului privat	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local	3.1.1 Încurajarea antreprenoriatului și sprijinirea IMM-urilor active	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
73.	Energie	Identificare surse alternative de energie	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.2 Promovarea mobilității urbane durabile	Programul Regional Vest 2021-2027 PNRR Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
74.	Cultură	Susținerea bisericilor pentru reabilitare	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS2.1.Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni	2.1.2. Valorificarea avantajelor patrimoniului cultural al Municipiului	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
75.	Asistență socială	Susținerea pentru reabilitare a centrelor sociale	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile	2.4.1. Promovarea incluziunii sociale a grupurilor defavorizate și a persoanelor expuse riscului de sărăcie	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local
76.	Mediu	Înființarea unei stații de sortare/reciclare deșeuri valorificabile (plastic, sticlă, hârtie, carton, metal) și a unei platforme pentru colectarea deșeurilor rezultate din construcții	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.6. Asigurarea unei gestionări eficiente a deșeurilor și promovarea tranziției la o economie circulară	Programul Regional Vest 2021-2027 PNDL II Buget local
77.	Mediu	Înființarea unei statii de compost pentru tratarea deșeurilor organice biodegradabile colectate selectiv din toate UAT - urile	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații	1.2.6. Asigurarea unei gestionări eficiente a deșeurilor și promovarea tranziției la o economie circulară	Programul Regional Vest 2021-2027 PNDL II Buget local
78.	Administrație publică	Proiect integrat de digitalizare a administrației publice locale	conform documentației tehnico-economice	idee de proiect	2021-2027	OS2.2.Promovarea măsurilor de digitalizare a infrastructurii publice	2.2.1. Valorificarea avantajelor digitalizării pentru cetățeni, societăți	Programul Regional Vest 2021-2027 Buget local

Nr. Crt.	Domeniul de intervenție	Titlu proiect	Valoare estimată	Stadiu	Perioada	Corelare cu obiectivele Strategiei	Corelare cu direcțiile Strategiei	Surse de finanțare
							comerciale și administrație	
79.	Sănătate	Construire și dotare corp nou și legătura cu corp vechi în cadrul Spitalului Municipal Lupeni	conform documentației tehnico-economice	idee proiect	2021-2027	OS2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile	2.4.2 Îmbunătățirea accesului la infrastructură sanitară modernă și servicii medicale de calitate	Programul Regional Vest 2021-2027 Programul Sănătate 2021-2027 PNRR Buget local

Sursa: Autorul

6.2. *Surse de finanțare pentru noul orizont strategic 2023-2027*

Autoritățile publice locale dispun de o gamă variată de surse de finanțare în scopul dezvoltării proiectelor de investitii de interes local.

Pentru a alege varianta optimă de finanțare pentru un proiect de investiții, este imperios necesară cunoașterea legislației naționale în vigoare, a legislației europene în materie de fonduri, a programelor aferente fondurilor UE, dar și a nevoilor curente și viitoare ale comunității locale.

Astfel, pentru un obiectiv de investitie local, pot fi luate în considerare una sau mai multe surse de finanțare dintre cele prezentate în continuare:

- bugetul local;
- bugetul de stat;
- programe guvernamentale;
- fonduri europene structurale și de investiții;
- programe de cooperarare teritorială;
- granturi;
- institutii financiare interne și internationale;
- alte surse de finantare (ambasade, fundații, organizații).

În cele ce urmează sunt prezentate sursele de finanțare identificate pentru proiectele propuse de UAT Municipiul Lupeni.

Programul Regional Vest 2021-2027 - are ca obiectiv principal sprijinirea unei dezvoltări economice și sociale echilibrate a Regiunii Vest, în conformitate cu nevoile identificate și cu resursele disponibile.

Obiectivele de investitii care pot fi finantate în cadrul acestui program trebuie să vizeze unul dintre următoarele domenii specifice:

- cercetare-inovare
- utilizarea tehnologiilor avansate;
- eficiență energetică;
- protecția mediului înconjurător;
- mobilitate urbană;
- transport;
- educație;
- turism;
- incluziune și inovare socială;
- patrimoniu natural;
- asistență tehnică;
- cultură;
- digitalizare;
- specializare inteligentă.

Programul Național de Redresare și Reziliență - reprezintă un document strategic, special conceput în scopul recuperării economice și înlăturării efectelor negative produse de criza COVID-19. Programul prevede înființarea unui nou mecanism de

finanțare - Next Generation EU, precum și consolidarea viitorului cadru financiar multianual.

Obiectivele de investitii care pot fi finantate în cadrul acestui program trebuie să vizeze unul dintre următoarele domenii:

- extinderea sistemelor de apă și canalizare în aglomerări mai mari de 2000 de locuitori;
- colectarea apelor uzate în aglomerări mai mici de 2000 de locuitori;
- prima conectare la apă și canalizare;
- reabilitare linii de apărare inundații;
- reabilitare baraje;
- investiții administrații bazinale;
- realizarea cadastrului apelor;
- investiții stații meteorologice;
- împăduriri;
- pepiniere material forestier;
- actualizare planuri de management zone naturale protejate;
- identificare zone naturale pentru protecție strictă;
- refacerea habitatelor ripariene;
- refacerea habitatelor de pajiști;
- modernizarea protecției împotriva inundațiilor;
- centre de colectare cu aport voluntar;
- insule ecologice digitalizate pentru colectarea separată a deșeurilor;
- centre integrate de colectare separată;
- instalații de reciclare a deșeurilor;
- infrastructură management gunoi de grajd și alte deșeuri agricole compostabil;
- infrastructură feroviară;
- material rulant feroviar;
- infrastructură rutieră;
- renovare integrată blocuri;
- renovare energetică blocuri din zone defavorizate;
- renovare energetică clădiri rezidențiale;
- renovare integrată clădiri publice;
- renovare energetică clădiri publice;
- cursuri de formare eficiență energetică;
- economie circulară și creșterea eficienței energetice a clădirilor istorice;
- producție energie electrică - eoliană și solară;
- infrastructura de distribuție a gazelor și capacități de producție hidrogen verde;
- capacități de producție pe gaz pentru cogenerarea de energie electrică și termică în încălzirea centralizată;
- lanț industrial de producție și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice și noi capacități de stocare;
- eficiență energetică în sectorul industrial;
- implementarea infrastructurii de cloud guvernamental;

- investiții pentru dezvoltarea/migrarea în cloud;
- crearea sistemului de eHealth și telemedicină;
- digitalizarea sistemului judiciar;
- digitalizare în domeniul mediului;
- digitalizare în domeniul muncii și protecției sociale;
- digitalizarea sectorului organizațiilor neguvernamentale;
- transformarea digitală în managementul funcției publice;
- conectarea satelor la internet de foarte mare viteză;
- protecție cibernetică;
- sisteme de securitate pentru protecția spectrului guvernamental;
- hub-uri securitate cibernetică;
- noi competențe de securitate cibernetică;
- program de formare de competențe digitale avansate pentru funcționarii publici;
- scheme de finanțare pentru biblioteci pentru a deveni hub-uri de dezvoltare a competențelor digitale;
- transformarea digitală și adoptarea tehnologiei de automatizare a proceselor de lucru robotice în administrația publică;
- competențe digitale în IMM-uri;
- dezvoltarea serviciilor digitale și sistemelor electronice publice;
- îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor;
- platforme digitale privind transparentizarea legislativă, debirocratizarea și simplificarea procedurală destinate mediului de afaceri;
- garanția de portofoliu pentru reziliență;
- garanția de portofoliu pentru acțiune climatică;
- fondul de fonduri de capital de risc pentru redresare;
- fondul pentru digitalizare, acțiune climatică și alte domenii de interes;
- garanția de portofoliu pentru investiții în eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor;
- schemă de ajutor pentru digitalizarea IMM-urilor;
- vehicule nepoluante destinate transportului public;
- sisteme inteligente de management urban/local pentru transportul verde;
- puncte de reîncărcare vehicule electrice transport public local;
- infrastructură pentru biciclete la nivel local/metropolitan;
- construirea de locuințe pentru tineri/pentru personal din sănătate și învățământ;
- reabilitare clădirilor publice din orașe și comune;
- actualizarea în format digital a documentelor de amenajare a teritoriului și de planificare urbană;
- rute turistice/culturale;
- muzee și memoriale;
- piste pentru biciclete;
- programe-pilot acces la cultură pentru localități mici;
- sistem digital pentru finanțarea culturii;
- digitalizarea producție și distribuție filme;
- infrastructură medicală prespitalicească;

- infrastructură spitalicească publică;
- centre de zi pentru copiii;
- infrastructură socială pentru persoanele cu dizabilități;
- tichete de muncă pentru lucrătorii casnici;
- centre de îngrijire pentru persoane vârstnice;
- creșe;
- servicii complementare pentru copii grupuri defavorizate;
- formare profesioniști educație;
- sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar;
- cursuri sisteme informatice dedicate reducerii abandonului școlar;
- campusuri profesionale integrate;
- transformarea liceelor agricole în centre de profesionalizare;
- program de formare la locul de muncă pentru personalul didactic în educație digitală;
- resurse tehnologice pentru unități de învățământ;
- școli verzi și microbuze verzi;
- dotări pentru sălile de clasă și laboratoare școlare;
- consorții școlare rurale;
- laboratoare de informatică din învățământul profesional și tehnic;
- ateliere de practică din untiățile de învățământ profesional și tehnic;
- școala online: Dezvoltarea platformei de evaluare și realizarea de conținut;
- digitalizarea universităților;
- asigurarea infrastructurii universitare (cămine, cantine și spații de recreere);
- formare pentru inspectorii școlari.

Programul Național de Dezvoltare Locală II - reprezintă sursa principală de finanțare pentru infrastructura locală și are la bază principiul conform căruia în fiecare localitate din țară trebuie să fie asigurat un set minim de servicii publice.

Obiectivele de investitii care pot fi finantate în cadrul acestui program trebuie să vizeze unul dintre următoarele domenii:

- sisteme de alimentare cu apă şi staţii de tratare a apei;
- sisteme de canalizare şi staţii de epurare a apelor uzate;
- unităţi de învăţământ preuniversitar, respectiv: grădiniţe, şcoli generale primare şi gimnaziale, licee, grupuri şcolare, colegii naţionale, şcoli profesionale, şcoli postliceale, unităţi de învăţământ special de stat;
- unităţi sanitare;
- drumuri publice clasificate şi încadrate, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, ca drumuri judeţene, drumuri de interes local, drumuri comunale şi/sau drumuri publice din interiorul localităţilor;
- poduri, podeţe sau punţi pietonale;
- obiective culturale de interes local, respectiv biblioteci, muzee, centre culturale multifuncţionale, teatre;

- platforme de gunoi;
- piețe publice, comerciale, târguri, oboare;
- modernizarea bazelor sportive;
- sediile instituţiilor publice ale autorităţilor administraţiei publice locale, precum şi a instituţiilor publice din subordinea acestora;
- infrastructura turistică dezvoltată de autorităţile publice locale ca instrument de punere în valoare a potenţialului turistic local, pentru obiectivele de investiţii aflate în proprietatea publică sau privată a unităţilor administrativ-teritoriale sau în administrarea acestora.

Compania Națională de Investiții (CNI) - este persoană juridică română, care se organizează şi funcţionează ca societate comercială pe acţiuni potrivit Ordonanţei Guvernului nr. 25/2001 privind înfiinţarea Companiei Naţionale de Investiţii, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 117/2002 cu modificările şi completările ulterioare, a actului constitutiv propriu şi a Legii nr. 31/1990 privind societăţile comerciale, republicată, cu modificările şi completările ulterioare.

CNI S.A. are ca principal obiect de activitate executarea programelor de interes public sau social în domeniul construcţiilor, aprobate de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Obiectivele de investitii care pot fi finantate în cadrul acestui program trebuie să vizeze unul dintre următoarele domenii[97]:

- așezăminte culturale;
- bazine de înot;
- complexuri sportive;
- justiție;
- lucrări în primă urgență;
- patinoare artificiale;
- săli de cinema;
- săli de sport;
- sistem integrat.

Programul Național de Investiții „Anghel Saligny” - în cadrul programului se pot realiza obiective de investiții care constau în realizarea de construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare la construcții existente și care se încadrează în cel puțin una din următoarele categorii de investiții:

- alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;
- drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;

[97] Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Programul național de construcții de interes public sau social derulat prin intermediul Companiei Naționale de Investiții "C.N.I."- S.A. disponibil la adresa https://www.mdlpa.ro/pages/programnationalconstructiiinterespublicsausocialcni, accesat în data de 16.05.2023

- poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice;
- sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale[98].

Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027 - contribuie la transformarea economiei UE într-o economie modernă, competitivă și eficientă, disociată de utilizarea resurselor, conform obiectivelor Pactului Verde European (PVE) și Planului de acțiune UE privind reducerea la zero a poluării.

Domeniile de intervenție ale programului sunt:

- energie din surse regenerabile: energie solară;
- alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală);
- furnizarea de apă destinată consumului uman (infrastructuri de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri legate de eficiență, alimentare cu apă potabilă);
- colectarea și epurarea apelor uzate;
- îmbunătățirea capacității autorităților responsabile cu programele și a organismelor implicate în execuția fondurilor;
- gestionarea deșeurilor menajere: măsuri de prevenire, minimizare, sortare, reutilizare, reciclare;
- soluții TIC, servicii electronice și aplicații guvernamentale;
- reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate;
- măsuri privind calitatea aerului și reducerea zgomotului;
- protejarea, restaurarea și utilizarea durabilă a siturilor Natura 2000;
- alte măsuri care vizează reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în domeniul conservării și restaurării zonelor naturale cu potențial ridicat de absorbție și stocare a dioxidului de carbon, de exemplu prin reumidificarea mlaștinilor, captarea gazelor provenite din depozitele de deșeuri;
- soluții TIC, servicii electronice și aplicații guvernamentale care respectă criteriile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră sau criteriile de eficiență energetică;
- măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: inundații și alunecări de teren (inclusiv sensibilizare, sisteme și infrastructuri de protecție civilă și de gestionare a dezastrelor, abordări ecosistemice);
- măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: incendii (inclusiv sensibilizare, sisteme și infrastructuri de protecție civilă și de gestionare a dezastrelor, abordări ecosistemice);
- măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: altele, de exemplu furtuni și secetă (inclusiv sensibilizare, sisteme și infrastructuri de protecție civilă și de gestionare a dezastrelor, abordări ecosistemice);
- gospodărirea apelor și conservarea resurselor de apă (inclusiv managementul

[98] Secretariatul General al Guvernului, Ordonanță de Urgență pentru aprobarea Programului Național de Investiții "Anghel Saligny", disponibil la adresa https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/09/OUG.pdf, accesat în data de 15.05.2023

bazinelor hidrografice, măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice, reutilizare, reducerea scurgerilor);
- eficiență energetică și proiecte demonstrative în IMM-uri și măsuri de sprijin;
- eficiență energetică și proiecte demonstrative în întreprinderi mari și măsuri de sprijin;
- înlocuirea sistemelor de încălzire pe bază de cărbune cu sisteme de încălzire pe bază de gaz, în scopul atenuării schimbărilor climatice;
- energie din surse regenerabile: biomasă;
- sisteme energetice inteligente (inclusiv rețele inteligente și sisteme TIC) și stocarea aferentă;
- distribuția și transportul gazelor naturale care înlocuiesc cărbunele;
- asistență tehnică[99].

Programul Transport 2021-2027 - are drept principal obiectiv realizarea investițiilor ce răspund nevoilor de dezvoltare ale României, identificate în Acordul de Parteneriat 2021-2027, în concordanta cu Recomandările specifice de Țară, dar și cu strategia dezvoltată de România pentru recuperarea în mod sustenabil a decalajelor de dezvoltare a infrastructurii de transport, respectiv Programul investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2021-2030 (PI), ce reprezintă strategia actualizată de implementare a Master Planului General de Transport al României (MPGT).

Domeniile de intervenție ale programului sunt:

- protecția naturii și a biodiversității, patrimoniul natural și resursele naturale, infrastructura verde și cea albastră;
- infrastructuri pentru combustibili alternativi;
- autostrăzi și drumuri nou construite sau reabilitate - rețeaua centrală TEN-T;
- autostrăzi și drumuri nou construite sau reabilitate - rețeaua globală TEN-T;
- digitalizarea transporturilor, atunci când urmărește în parte reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: căile rutiere;
- digitalizarea transporturilor, atunci când urmărește în parte reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: transport urban;
- autostrăzi și drumuri reconstruite sau modernizate - rețeaua centrală TEN-T;
- îmbunătățirea capacității autorităților responsabile cu programele și a organismelor implicate în execuția fondurilor;
- legături rutiere secundare nou construite sau reabilitate către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T;
- alte drumuri reconstruite sau modernizate (autostrăzi, drumuri naționale, regionale sau locale);
- căi ferate nou construite sau reabilitate - rețeaua centrală TEN-T;
- căi ferate reconstruite sau modernizate - rețeaua globală TEN-T;
- alte căi ferate reconstruite sau modernizate;
- sistemul european de management al traficului feroviar (ERTMS);
- infrastructuri de transporturi urbane curate;

[99] Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027, disponibil la adresa https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/11/ccd9ae994ca747e93c52ec9c97fc4c39.pdf, accesat în data de 15.05.2023

- material rulant de transport urban curat;
- transport multimodal (TEN-T);
- porturi maritime (TEN-T), cu excepția instalațiilor dedicate transportului de combustibili fosili;
- căi navigabile interioare și porturi interioare (TEN-T), cu excepția instalațiilor dedicate transportului de combustibili fosili;
- îmbunătățirea capacității autorităților responsabile cu programele și a organismelor implicate în execuția fondurilor;
- informare și comunicare;
- pregătire, implementare, monitorizare și control;
- evaluare și studii, culegere de date;
- consolidarea capacității autorităților din statele membre, beneficiarilor și partenerilor relevanți[100].

Programul Sănătate 2021-2027 - are drept principal scop creșterea capacității sistemului de sănătate de a fi mai inclusiv, cu o capacitate crescută de a oferi acces la servicii de egală calitate și siguranță tuturor cetățenilor.

Domeniile de intervenție ale programului sunt:

- infrastructuri de sănătate;
- echipamente medicale;
- active mobile de sănătate;
- digitalizarea în asistența medicală;
- infrastructuri de sănătate;
- echipamente medicale;
- active mobile de sănătate;
- măsuri de îmbunătățire a accesibilității, eficacității și rezilienței sistemelor; de sănătate (cu excepția infrastructurii);
- sprijinul pentru educația adulților (cu excepția infrastructurilor);
- sprijin pentru dezvoltarea de competențe digitale;
- investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în microîntreprinderi legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în întreprinderi mici și mijlocii (inclusiv centre de cercetare private) legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în centre publice de cercetare și de învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active necorporale în microîntreprinderi legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active necorporale în IMM-uri (inclusiv centre de cercetare private) legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active necorporale în centre publice de cercetare și de învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare;

[100] Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Programul Sănătate 2021-2027, disponibil la adresa https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/12/ab403b1b9b2ed4446c285831c29dc9fe.pdf, accesat în data de 15.05.2023

- activități de cercetare și inovare în microîntreprinderi, inclusiv colaborarea în rețea (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate);
- activități de cercetare și inovare în IMM-uri, inclusiv colaborarea în rețea;
- activități de cercetare și inovare în centre publice de cercetare, centre de învățământ superior și centre de competență, inclusiv colaborarea în rețea (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate);
- transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi, centre de cercetare și sectorul învățământului superior;
- investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în microîntreprinderi legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în întreprinderi mici și mijlocii (inclusiv centre de cercetare private) legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în întreprinderi mari legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în centre publice de cercetare și de învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active necorporale în microîntreprinderi legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active necorporale în IMM-uri (inclusiv centre de cercetare private) legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active necorporale în întreprinderi mari legate direct de activități de cercetare și inovare;
- investiții în active necorporale în centre publice de cercetare și de învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare;
- activități de cercetare și inovare în microîntreprinderi, inclusiv colaborarea în rețea (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate)
- transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi, centre de cercetare și sectorul învățământului superior;
- soluții TIC, servicii electronice și aplicații guvernamentale;
- servicii și aplicații de e-sănătate (inclusiv e-îngrijire, internetul obiectelor dedicat activității fizice și asistenței pentru autonomie la domiciliu);
- soluții TIC, servicii electronice și aplicații guvernamentale;
- servicii și aplicații de e-sănătate (inclusiv e-îngrijire, internetul obiectelor dedicat activității fizice și asistenței pentru autonomie la domiciliu);
- asistență tehnică[101].

Programul Asistență Tehnică 2021-2027 - are drept scop asigurarea sprijinului pentru un proces de implementare eficientă și eficace a fondurilor în România, în conformitate cu principiile orizontale.

Domeniile de intervenție ale programului sunt:

- pregătire, implementare, monitorizare și control;

[101] Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Programul Transport 2021-2027 , disponibil la adresa https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/12/5a5473623a985f032438b450a36c0395.pdf, accesat în data de 15.05.2023

- informare și comunicare;
- evaluare și studii, culegere de date;
- consolidarea capacității autorităților din statele membre, beneficiarilor și partenerilor relevanți[102].

Programul Interreg URBACT IV 2021-2027 - are obiectivul de a promova dezvoltarea urbană durabilă integrată prin cooperare.

Domeniile de intervenție ale programului sunt:

- îmbunătățirea capacității instituțiilor/autorităților publice și a părților interesate să implementeze proiecte și inițiative de cooperare teritorială într-un context transfrontalier, transnațional, maritim și inter-regional[103].

Programul Tranziție Justă 2021-2027 - va contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea țintelor de mediu aferente.

Domeniile de intervenție ale programului sunt:

- infrastructuri comerciale pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)
- dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive;
- incubatoare, sprijin pentru societățile spin off și spin-out și pentru start-up-uri;
- energie din surse regenerabile: energia eoliană;
- energie din surse regenerabile: energie solară;
- alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală);
- reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate;
- material rulant de transport urban curat;
- infrastructuri pentru combustibili alternativi;
- măsuri de modernizare și consolidare a instituțiilor și serviciilor pieței forței de muncă pentru evaluarea și anticiparea nevoilor de competențe și pentru asigurarea unei asistențe prompte și personalizate;
- sprijin pentru adaptarea la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor;
- sprijinirea proceselor de producție ecologice și a utilizării eficiente a resurselor în întreprinderile mari;
- informare și comunicare;
- pregătire, implementare, monitorizare și control;
- evaluare și studii, culegere de date;
- consolidarea capacității autorităților din statele membre, beneficiarilor și partenerilor relevanți[104].

Buget local - constituirea bugetului la nivel local este reglementată de Legea

[102] Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Programul Asistență Tehnică 2021-2027, disponibil la adresa https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/10/39167dfae713550b9c5ffa42555ea816.pdf, accesat în data de 15.05.2023
[103] Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Programul Interreg URBACT IV 2021-2027, disponibil la adresa https://www.mdlpa.ro/pages/interregurbactiv20212027, accesat în data de 15.05.2023
[104] Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Programul Tranziție Justă 2021-2027, disponibil la adresa https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/12/d98632d7357c5862cadee9e19b8392fb.pdf, accesat în data de 15.05.2023

numărul 215/2001 administrației publice locale cu modificările și completările ulterioare în secțiunea a doua „Atribuțiile consiliului local", articolul 36, punctual (4), consiliul local „aproba bugetul local, virările de credite, modul de utilizare a rezervei bugetare și contul de încheiere a exercitiului bugetar, contractarea și/sau garantarea împrumuturilor, precum și contractarea de datorie publică locală prin emisiuni de titluri de valoare, în numele unitatii administrativ-teritoriale, în condițiile legii"[105].

Conform Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, posibilele venituri ale bugetului local, pot fi constituite din:

- venituri proprii, formate din: impozite, taxe, contribuții, alte varsaminte, alte venituri și cote defalcate din impozitul pe venit;
- sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat;
- subvenții primite de la bugetul de stat și de la alte bugete;
- donații și sponsorizări[106].

6.3. Mecanismul de prioritizare a investițiilor

6.3.1. Lista criteriilor de prioritizare a investițiilor la nivel local în sectoarele: educație, sănătate, asistență, socială, infrastructură (mediu și transport) pentru realizarea bugetului aferent anilor 2023 și 2024

Prioritizarea proiectelor constituie o etapă importantă în implementarea cu succes a Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni, asigurând eficientizarea gestionării cheltuielilor publice, astfel încât se recomandă ca elaborarea criteriilor de prioritizare a investițiilor în sectoarele considerate relevante pentru dezvoltarea Municipiului Lupeni, să se realizeze în conformitate cu normele legale aflate în vigoare și cu respectarea principiilor bunei-guvernanțe.

În tabelul următor este prezentată propunerea de fișă privind modalitatea de prioritizare a proiectelor, la nivelul Municipiului Lupeni. În cadrul secțiunii curente sunt prezentate principiile și cerințele/criteriile de prioritizare, întrucât acestea sunt comune pentru toate domeniile considerate relevante pentru dezvoltarea Municipiului Lupeni, respectiv: educație, sănătate, asistență socială, infrastructura de mediu, infrastructura de transport. **Criteriile și modalitatea de punctare a proiectelor sunt redate în secțiunea ANEXE.**

[105] Portal Legislativ, Lege nr. 215 din 23 aprilie 2001 (*republicată*), disponibil la adresa https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/79638, accesat în data de 15.05.2023
[106] Ministerul Finanțelor, Lege Nr. 273 din 29 iunie 2006 privind finanțele publice locale, disponibil la adresa https://mfinante.gov.ro/documents/35673/173369/Legea273_finpublocale.pdf, accesat în data de 16.05.2023

Tabelul nr. 97: Principii și criterii de prioritizare a proiectelor de investiții

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare
Oportunitatea proiectului în contextul strategiilor sectoriale sau naționale (20 puncte)	Relevanța obiectivelor și țintelor proiectului (10 puncte)
	Contribuția proiectului la atingerea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală (10 puncte)
Justificarea economică și socială (40 puncte)	Justificare economică (10 puncte)
	Justificare socială și plus-valoare adusă comunității (20 puncte)
	Respectarea legislației de mediu (10 puncte)
Suportabilitatea și sustenabilitatea financiară (20 puncte)	Estimare realistă a resurselor disponibile (5 puncte)
	Reparabilitatea sursei de finanțare (5 puncte)
	Sustenabilitatea și autosustenabilitatea (10 puncte)
Aranjamentele pentru implementare/ performanța în implementare (20 puncte)	Pregătirea/documentarea proiectului (10 puncte)
	Aspecte concrete de evaluare și monitorizare (5 puncte)
	Existența unei structuri de management care se asigură de implementarea proiectului (5 puncte)

Sursa: Autorul

7. Componenta Smart City în cadrul orizontului strategic 2023-2027

Conceptul de oraș inteligent a apărut pentru prima dată în anii 1960 în Los Angeles, când Biroul de Analiză Comunitară a început să utilizeze baze de date computerizate, să realizeze analize de clustere și fotografii aeriene în infraroșu pentru a colecta date, pentru a emite rapoarte și trimite resurse directe către zonele care aveau cea mai mare nevoie, pentru combaterea potențialelor dezastre și reducerea sărăciei. De atunci, au apărut trei generații diferite de orașe inteligente, respectiv:

- Smart City 1.0 - a fost operat de furnizorii de tehnologie, iar această generație s-a concentrat pe implementarea tehnologiei în orașe, în ciuda incapacității municipalității de a înțelege pe deplin posibilele implicații ale tehnologiei sau efectele pe care le poate avea asupra vieții de zi cu zi;
- Smart City 2.0 a fost operat de orașe iar în această a doua generație, liderii din cadrul municipalității au ajutat la determinarea viitorului orașului și a modului în care tehnologiile inteligente și alte inovații ar putea fi utilizate pentru a crea acest viitor;
- în cea de-a treia generație, Smart City 3.0, nici furnizorii de tehnologie, nici liderii orașelor nu preiau controlul; în schimb, este îmbrățișat un model de co-creare a cetățenilor. Această adaptare recentă pare să fie inspirată de probleme de echitate și de dorința de a crea o comunitate inteligentă având la bază incluziunea socială.

Domeniile de acțiune (verticalele) ale orașelor inteligente sunt:

- **energie inteligentă și mediu** - dezvoltarea ecologică a zonelor urbane (clădiri, spații publice, sisteme de infrastructură), promovarea energiei regenerabile și exploatarea sinergiilor potențiale;
- **economie inteligentă** - dezvoltarea unui sistem de afaceri inovator, favorabil resurselor și deschis, în care accentul se pune pe rețele, cooperare, economia circulară etc.;
- **un stil de viață inteligent** - asigurarea unei vieți colaborative, sigure și sănătoase, bazate pe accesibilitate și egalitate de șanse;
- **mobilitate inteligentă** - introducerea mobilității și logisticii curate, promovarea mijloacelor eficiente de transport, intermodalității și a conceptelor de partajare;
- **oameni inteligenți** - dezvoltarea „învățării pe tot parcursul vieții”, participarea, integrarea în comunitate și deschiderea către creativitate;
- **o guvernare inteligentă** - o direcție inteligentă, orientată spre nevoi și transparență a proceselor administrative municipale și a infrastructurii.

La nivelul Uniunii Europene, Comisia Europeană colaborează cu orașele și comunitățile inteligente pentru a aborda provocările locale, pentru a oferi servicii mai bune cetățenilor și pentru a atinge obiectivele Pactului verde european. Astfel, au fost concepute o serie de programe și inițiative destinate dezvoltării orașelor inteligente, printre are:

- Strategia UE privind finanțele digitale;
- Programul Europa Digitală;

- Misiunea orașe inteligente;
- Inițiativa urbană europeană;
- Acțiuni urbane inovatoare (AUI);
- Agenda urbană a UE;
- URBACT;
- Noua Cartă de la Leipzig – puterea transformatoare a orașelor pentru binele comun;
- Platforma Smart Cities Marketplace;
- Provocarea orașelor inteligente;
- JoinUp;
- Inițiativa WiFi4EU;
- SmartCare.

7.1. Intervenții Smart City

La nivelul Municipiului Lupeni intervențiile smart city implmentate vor fi analizate prin prisma celor 6 verticale, respectiv:

- economie inteligentă;
- mobilitate inteligentă;
- energie inteligentă și mediu;
- oameni inteligenți;
- stil de viață inteligent;
- guvernare inteligentă.

În acest mod se vor identifica pe de-o parte inițiativele care au avut menirea de a transforma Municipiul Lupeni într-un oraș inteligent, iar pe de altă parte vor fi identficate necesitățile municipiului în materie de soluții inteligente.

Economie inteligentă

Tabelul nr. 98: Soluții smart city în sectorul economic

Soluție smart	Implementat	Neimplementat	Observații
Iluminat inteligent+telegestiune	X		Primăria Municipiului Lupeni a depus un proiect la AFM prin care vizează extinderea sistemului de iluminat public, urărind de asemenea atragerea fondurilor UE pentru instalarea unui sistem de iluminat public stradal inteligent, cu lămpi de tip led și cu un program de reglare automatizată a intensității luminii în funcție de necesități
Surse de energie regenerabilă		X	-
Susținerea întreprinderilor (hub-		X	-

uri, centre de inovație)			
Management și dispecerat utilități publice		X	
Stâlpi inteligenți ce pot fie să emită WiFi, fie să alimenteze stații de încărcare mașini electrice, panouri de afișaj digital outdoor sau stații de monitorizare a calității aerului, fie să alimenteze camere video pentru supravegherea diferitelor obiective, ori diferiti senzori IoT, cum ar fi de senzorii de parcare outdoor wireless	X		Prin intermediul programului WiFi4EU au fost montați stâlpi pentru wifi în 18 zone

Sursa: Autorul

Mobilitate inteligentă

Tabelul nr. 99: Soluții smart city în domeniul mobilității

Soluție smart	Implementat	Neimplementat	Observații
Autobuze echipate cu sisteme inteligente (GPS, plată electronică, panou de informare digital etc.)	X		Autobuzele sunt prevăzute cu taxare inteligentă (e-ticketing)
Autobuze electrice	X		Proiectul „Linia verde de autobuze electrice între Petrila - Petroșani - Aninoasa - Vulcan - Lupeni - Uricani - Green Line Valea Jiului”
Managementul traficului		X	-
Stații pentru încărcarea vehiculelor electrice	X		Proiectul „Stații de reîncărcare pentru vehicule electrice - construire 12 stații de încărcare electrice, municipiul Lupeni, județul Hunedoara”
Semafoare inteligente		X	-
Bike sharing/Închiriere biciclete	X		Existența traseului Lupilor și Traseului Baloo

Piste de biciclete	X		Existența traseului Lupilor și Traseului Baloo
Sisteme inteligente de gestionare a parcărilor		X	-
Stații inteligente de autobuz		X	-

Sursa: Autorul

Energie inteligentă și mediu

Tabelul nr. 100: Soluții smart city în domeniul energiei și mediului

Soluție smart	Implementat	Neimplementat	Observații
Monitorizare parametrii de mediu (apă, aer)		X	-
Gestionare deșeuri	X		Proiectul „Extinderea și modernizarea sistemului de colectare separată a deșeurilor în Municipiul Lupeni prin achiziția și amplasarea de insule ecologice digitalizate”
Energie regenerabilă	x		-
Eficiență energetică	X		Reabilitarea energetică tuturor unităților de învățământ de pe teritoriul Municipiului, reabilitarea energetică a sediului primăriei

Sursa: Autorul

Oameni inteligenți

Tabelul nr. 101: Soluții smart city în sectorul oameni inteligenți

Soluție smart	Implementat	Neimplementat	Observații
Bibliotecă digitală		X	-
Catalog electronic		X	-
Mijloace digitale de informare	X		Existența site-ului web al primăriei
Aplicații educaționale		X	-
Echipamente digitale în învățământ	X		Proiectul „Dotarea cu mobiler, materiale didactice si echipamente digitale a unitatilor de învățământ preuniversitar din municipiul Lupeni, județul Hunedoara”
Platforme de învățare		X	-

digitală			
Săli de clasă cu realitate virtuală		X	-
Jocuri educaționale interactive		X	-
Aplicații de turism inteligente		X	-
Internet de mare viteză	X		Internet prin 4G și 5G oferit de Digi Mobile (operatorul cu cea mai mare acoperire) Internet prin 4G oferit de Orange Mobile Internet prin 2G, 3G, 4G, 4G+ oferit de Telekom Mobile

Sursa: Autorul

Stil de viață inteligent

Tabelul nr. 102: Soluții smart city în sectorul condițiilor de locuire

Soluție smart	Implementat	Neimplementat	Observații
Promovare turism		X	-
Aplicații pentru cetățeni (sănătate)		X	-
Wifi public	X		Prin intermediul programului WiFi4EU au fost montați stâlpi pentru wifi în 18 zone
WiFi în transportul în comun		X	-
Supraveghere video inteligentă	X		În anul 2020 au fost montat camere de supraveghere în 18 zone ale Municipiului
Zone de agrement	X		Existența unor proiecte de regenerare urbană prin care se prevede modernizarea zonelor verzi din Municipiul Lupeni
Digitalizare sistem medical (telemedicină)		X	-

Răspuns în situații de urgență		X	-
Aplicații pentru siguranța publică		X	-

Sursa: Autorul

Guvernare inteligentă

Tabelul nr. 103: Soluții smart city în domeniul guvernării inteligente

Soluție smart	Implementat	Neimplementat	Observații
Platforme/aplicații raportare incidente		X	Nu există platforme pentru petiții sau raportări ale unor defecțiuni
Semnătură electronică	X		-
Digitalizare administrație publică	X		Proiectul „Proceduri administrative simplificate prin eficientizare digitală - la primăria municipiului Lupeni„
Taxe și impozite online	X		Primăria Municipiului Lupeni oferă contribuabililor posibilitatea plății online a impozitelor și taxelor locale, folosind platforma ghiseul.ro.
Programări online	X		Programări online la Spitalul Municipal Lupeni Existența portalului e-Portal prin care cetățenii se pot programa online la audiențe
Hărți GIS electronice	X		Proiectul „Elaborarea și actualizarea în format digital/GIS a documentațiilor de amenajarea teritoriului - Planul Urbanistic General (P.U.G) și Planul Urbanistic Zonal (P.U.Z) + 10 stații de încărcare”
Management gestiune documente	X		Proiectul „Proceduri Administrative Simplificate prin Eficientizare Digitală la Primăria Municipiului Lupeni”, rezultat 3 Documente retro-digitalizate din arhivă, care contribuie la livrarea online a serviciilor gestionate exclusiv de Primărie

Sursa: Autorul

7.2. Digitalizare

Transformarea digitală joacă un rol esențial în dezvoltarea economică, soluțiile digitale oferind oportunități importante atât pentru mediul privat, cât și pentru mediul public. Utilizarea tehnologiilor digitale este de asemenea, esențială în atingerea obiectivelor Pactului ecologic european și pentru obținerea neutralității climatice până în 2050. Tehnologiile digitale sunt stimulenți puternici pentru tranziția către o economie verde, inclusiv pentru trecerea la o economie circulară și pentru decarbonizarea energiei, transporturilor, construcțiilor, agriculturii și altor industrii și sectoare.

Digitalizarea reprezintă o oportunitate unică pentru administrația publică de a face față provocărilor prin intermediul transformării digitale.

În contextul sectorului guvernamental transformarea digitală implică utilizarea tehnologiei pentru îmbunătățirea serviciilor publice și crearea unei experiențe generale mai bune pentru cetățenii și întreprinderile care relaționează cu sectorul public.

Scopul transformării digitale este acela de a crea un sector public mai transparent, mai eficient și mai receptiv, care să răspundă nevoilor în evoluție ale cetățenilor. Prin digitalizare se creează o schimbare fundamentală a modului în care funcționează administrația publică, folosind tehnologia pentru a eficientiza procesele, a îmbunătăți gestionarea datelor și a crea o experiență mai bună pentru cetățeni. Transformarea digitală în sectorul public poate lua multe forme, inclusiv înlocuirea sistemelor învechite, dezvoltarea platformelor digitale moderne și adoptarea automatizării și a inteligenței artificiale pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice și a reduce costurile operaționale.

Beneficiile serviciilor publice digitale - deși transformarea digitală în sectorul public prezintă provocări dificile, beneficiile sunt mult mai mari atât penru cetățeni cât și pentru angajați.

Beneficiile includ:

- **automatizarea proceselor și sarcinilor manuale** - procesele lente și dependența excesivă de munca manuală (ex: introducerea datelor, aprobările documentelor, efectuarea programărilor) sunt adesea motivul principal al ineficienței sectorului public, însă aceste procese pot fi gestionate eficient prin intermediul tehnologiei, iar implementarea software-ului modern, permite înlocuirea proceselor manuale învechite cu fluxuri de lucru automatizate, oferind astfel angajaților posibilitatea să se concentreze pe sarcini cu prioritate ridicată;
- **îmbunătățirea moralului intern, satisfacția locului de muncă și productivitatea** - angajații din sectorul public sunt de multe ori suprasolicitați, iar transformarea digitală aduce instrumente de colaborare mai eficiente, îmbunătățind relațiile cu angajații și oferindu-le instrumentele care să le permită să își concentreze atenția pe sarcini mai esențiale care necesită gândire critică, creativitate și inovație;
- **crearea unei mai bune experiențe pentru cetățeni** - înainte de transformarea digitală, cetățenii interacționau cu instituțiile statului prin procese manuale, însă în prezent tot mai mulți oameni se așteaptă ca

organizațiile din sectorul public să furnizeze servicii digitale într-un cadru virtual; prin digitalizarea serviciilor orientate către cetățeni, se va îmbunătăți atât eficiența procesului, cât și reputația în rândul persoanelor care utilizează serviciile;

- **reducerea dependenței de procesele manuale și înregistrările pe suport de hârtie** - sistemele tradiționale de păstrare a înregistrărilor implică utilizarea documentelor fizice, care se întrețin și se gestionează greu, conducând astfel la ineficiențe, erori și dificultate în partajare; implementarea software-ului digital modern va reduce dependența de înregistrările pe hârtie și va face ca datele să fie mai accesibile;
- **oferirea a mai multor date pentru a lua decizii în cunoștință de cauză** - pe măsură ce mai multe servicii și informații devin disponibile online, cetățenii interacționează din ce în ce mai mult cu instituțiile publice prin canale digitale, precum site-uri web, aplicații mobile și social media; transformarea digitală ajută instituțiile statului să obțină mai multe date pentru a înțelege comportamentele și preferințele cetățenilor;
- **reducerea costurilor operaționale** - prin digitalizare instituțiile din sectorul public economisesc bani datorită automatizării proceselor și elimină și greșelile costisitoare cauzate de lipsa datelor și de resursele insuficiente.

Provocările transformării digitale:

- **riscuri de securitate națională** - instituțiile publice gestionează informații sensibile și confidențiale, care trebuie protejate de amenințările cibernetice și de alte forme de atacuri; pe măsură ce digitalizarea se accentuează crește vulnerabilitatea la atacurile hackerilor, motiv pentru care sunt necesare investiții în măsuri de securitate solide pentru a preveni accesul neautorizat la date confidențiale;
- **politică și stigmatizare** - inițiativele de transformare digitală pot fi întâmpinate cu rezistență din partea angajaților și cetățenilor, care pot considera schimbările ca amenințând operațiunile tradiționale; de asemenea, unele grupuri pot ezita să utilizeze servicii digitale din cauza stigmatizării sau a neîncrederii;
- **finanțare și resurse insuficiente** - implementarea inițiativelor de transformare digitală va necesita resurse financiare și umane semnificative;
- **lipsa cunoștințelor angajaților** - instituțiile publice trebuie să investească în formarea abilităților digitale pentru ca angajații să poată utiliza noi instrumente și sisteme digitale; echilibrarea instruirii cu operațiunile în curs poate fi dificilă, însă este esențială pentru o transformarea digitală cu succes.

Exemple de măsuri de digitalizare:

- **portaluri electronice pentru cetățeni și întreprinderi** - implementarea portalurilor electronice pentru cetățeni și întreprinderi este una dintre cele mai simple modalități de a face serviciile publice mai accesibile; acestea permit utilizatorilor să acceseze servicii și informații de interes public online, reducând nevoia de interacțiuni în persoană și eficientizarea proceselor; portalurile electronice includ servicii precum procesarea plăților online, cereri de autorizații și reînnoirea licențelor;
- **managementul electronic al documentelor** - sistemele electronice de

gestionare a documentelor permit instituțiilor să stocheze, să gestioneze și să partajeze documente digital, reducând nevoia de înregistrări pe hârtie și stocare fizică;

- **platforme de date deschise** - o platformă de date deschise este portalul web central unde angajații insituțiilor publice, cetățenii, cercetătorii și alții factori interesați pot căuta, accesa, analiza sau descărca gratuit date; datele deschise promovează transparența și responsabilitatea;
- **sisteme de alertă de siguranță publică și de urgență** - instituțiile statului pot îmbunătăți siguranța publică și răspunsul la situații de urgență prin implementarea tehnologiei digitale pentru alertele în timp real; aceste sisteme pot susține alerte de urgență prin mesaje text, social media sau alte platforme digitale, precum și servicii bazate pe locație;
- **analize predictive** - analiza predictivă folosește date pentru a identifica tiparele și a prezice evenimentele viitoare; organizațiile din sectorul public pot utiliza analize predictive pentru a prognoza bugetul și veniturile, pentru a monitoriza tendințele de sănătate publică și pentru a identifica potențialele fraude sau utilizarea necorespunzătoare a resurselor guvernamentale;
- **platforme de implicare pentru cetățeni și comunitate** - permit instituțiilor să comunice cu cetățenii și să obțină feedback cu privire la politici și inițiative; cetățenii pot utiliza aceste platforme pentru a raporta probleme pe care doresc ca instiuțiile să le adreseze;
- **platforme eLearning pentru formarea, dezvoltarea și sprijinul angajaților din sectorul public** - transformarea digitală nu se limitează la implementarea tehnologiei orientate către cetățeni, organizațiile din sectorul public fiind nevoite să promoveze și digitalizarea internă, iar înlocuirea pregătirii în persoană cu eLearning este una dintre modalitățile de sprijinire a adoptării digitalizării în rândul angajaților; platformele eLearning și sistemele de management al învățării pot include module de instruire la cerere, simulări interactive și săli de clasă virtuale[107].

Din analiza efectuată s-a constatat faptul că la nivelul Municipiului Lupeni au fost realizate demersuri semnificative pentru a susține transformarea digitală a Primăriei. În consecință, a fost demarat și finalizat proiectul „Proceduri administrative simplificate prin eficientizare digitală - la Primăria Municipiului Lupeni", finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă.
Obiectivul general al proiectului a constat în consolidarea capacității Primăriei Municipiului Lupeni de a asigura calitatea și accesul la serviciile publice oferite exclusiv de Primărie prin simplificarea procedurilor administrației locale și reducerea birocrației pentru cetățeni.
Obiectivele specifice ale proiectului au fost:

- îmbunătățirea procesului de planificare strategică și alocare a resurselor în cadrul Primăriei Municipiului Lupeni prin introducerea unui sistem intern managerial certificat;
- implementarea unor măsuri de simplificare pentru cetățeni - în corespondență cu Planul Integrat pentru simplificarea procedurilor administrative aplicabile

[107] Adelina Karpenkova, Transformarea digitală a guvernelor: provocări, exemple (2023), disponibil la adresa https://whatfix.com/blog/digital-transformation-in-government/, accesat în data de 17.05.2023

cetățenilor - atât din perspectivă back-office (adaptarea procedurilor interne de lucru, digitalizarea arhivelor), cât și front-office;

- dezvoltarea cunoștințelor și abilităților personalului din cadrul Primăriei Municipiului Lupeni, în vederea sprijinirii măsurilor vizate de proiect (formarea/instruirea, evaluarea/testarea și certificarea competențelor/cunoștințelor dobândite pentru 70 de persoane din cadrul grupului țintă, în ceea ce privește simplificarea procedurilor.

Rezultatele finale în urma implementării proiectului au constat în:

- rezultat program 2 – Sisteme de management al performanței și calității corelate cu Planul de acțiune în etape implementat în administrația publică locală, atins prin: Rezultat proiect 1 – Sistem de management al performanței și calității implementat în Primăria municipiului Lupeni
- rezultat program 3 – Proceduri simplificate pentru reducerea birocrației pentru cetățeni la nivel local, corelate cu Planul integrat de simplificare a procedurilor administrative pentru cetățeni, implementate, atins prin: Rezultat proiect 2 – Implementarea de instrumente informatice dedicate eficientizării și simplificării procedurilor pentru cetățeni, cu facilități de publicare, colectare, prelucrare și transmitere date în relația lor cu Municipiul Lupeni
- rezultat program 3 – Proceduri simplificate pentru reducerea birocrației pentru cetățeni la nivel local, corelate cu Planul integrat de simplificare a procedurilor administrative pentru cetățeni, implementate, atins prin Rezultat proiect 3 – Documentele retro-digitalizate din arhivă, care contribuie la livrarea online a serviciilor gestionate, exclusiv de primărie
- Rârezultat program 5 – Cunoștințe și abilități ale personalului din autoritățile și instituțiile publice locale îmbunătățite, în vederea sprijinirii măsurilor/acțiunilor vizate de acest obiectiv specific, atins prin Rezultat proiect 4 – Cunoștințe și abilități ale personalului din Primăria Municipiului Lupeni în domeniul exploatării și administrării sistemelor implementate[108].

De asemenea, Primăria are în vedere ca în perioada următoare să continue demersurile de transformare digitală și să obțină o digitalizarea totală a administrației locale.

[108]Primăria Municipiului Lupeni, date disponibile la adresa https://www.municipiullupeni.ro/ dm_lupeni /portal.nsf/AllByUNID/anunt-finalizare-proiect--proceduri-administrative-simplificate-prin-eficientizare-digitala-%E2%80%93-la-primaria-municipiului-lupeni 0000948a?Open Document, accesat în data de 17.05.2023

7.3. Regenerare urbană

Potrivit unei definiții care aparține OCDE, dezvoltarea spațială presupune în primul rând coordonarea politicilor, mai precis „amenajarea teritoriului ia în considerare interacțiunea dintre sectoare diferite în conformitate cu diferitele unități teritoriale naționale, regionale și locale, de-a lungul unei game largi de sectoare care se adresează diverselor tipuri de probleme economice, sociale și de mediu“[109].

În România, în conformitate cu Legea 350/2001 (cu modificările ulterioare), dezvoltarea spațială este o activitate obligatorie ce trebuie realizată prin intermediul amenajării teritoriului și urbanismului.

Urbanismul are ca obiectiv principal dezvoltarea durabilă a localităților prin realizarea de strategii de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung.

Un sistem de regenerare urbană eficient poate conduce spre rezultate economice, sociale și de mediu mai bune. Mai mult decât atât, regenerarea urbană și dezvoltarea spațială pot juca un rol strategic în antrenarea dezvoltării.

La nivel local, regenerarea urbană poate fi folosită pentru îmbunătățirea calității vieții, cât și pentru a încuraja dezvoltarea durabilă. De exemplu, instrumentele de dezvoltare spațială pot ajuta la plasarea în spațiu a proiectelor mari de infrastructură, precum și ordinea în care trebuie să se dezvolte această infrastructură pentru a permite un impact maxim asupra comunităților locale.

La nivel urban, practicile de zonare inteligentă pot antrena elaborarea de practici de dezvoltare urbană densă și compactă, care, la rândul lor, pot îmbunătăți competitivitatea Municipiului.

În esență, orice investiție publică (fie că este un drum nou, o clădire publică nouă sau o nouă conductă de gaze) are o componentă teritorială. Pentru ca aceste instrumente să aibă un impact maxim, este important să fie foarte bine coordonate în teritoriu. De exemplu, realizarea unui nou sistem de gestionarea deșeurilor solide (cu stații de transfer și infrastructură de acces etc) trebuie coordonată în teritoriu cu noile proiecte de infrastructură propuse. Astfel, amplasarea în teritoriu a stațiilor de transfer se va putea face în așa fel încât să beneficieze la maximum de noua infrastructură și anume, să permită colectarea deșeurilor și transportul să se efectueze pe rutele cele mai scurte și mai eficiente, cu cel mai mic consum de combustibil și să beneficieze la maximum de economiile de scară (de exemplu, amplasarea stațiilor de transfer în apropierea locului în care se produc cele mai multe deșeuri).

Corecta coordonare în teritoriu în acest domeniu va permite ca funcționarea unei societăți din domeniul colectării deșeurilor să poată deveni mai profitabilă, serviciile de colectare a deșeurilor să poată fi furnizate populației la prețuri mai mici și poluarea mediului să fie redusă (de exemplu, prin scăderea emisiilor de gaze cu efect de seră de la camioanele care transportă gunoi).

Dezvoltarea compactă, regenerarea urbană și îmbunătățirea conectivității și accesului la servicii sunt principiile coordonatoare ale planificării spațiale durabile. Aceste principii sunt valabile atât în cazul orașelor dinamice, aflate în expansiune, cât și al celor aflate în

[109] OCDE. 2001. Către un nou rol al amenajării teritoriului. Editura OCDE

contracție, care se confruntă cu provocări demografice, socio-culturale, economice sau spațiale.

Regenerarea urbană vizează în principal creșterea atractivității nucleului urban prin revitalizarea spațiului public, creșterea calității vieții și valorificarea activelor urbane pentru investiții strategice (inclusiv a zonelor industriale dezafectate) și aceasta trebuie să fie privită și prin prisma îmbunătățirii *conectivității și accesului la servicii* în interiorul zonelor de dezvoltare și între zonele urbane și peri-urbane.

Regenerarea urbană vizează totodată reducerea dependenței față de autoturism, facilitarea mobilității nemotorizate, creșterea accesibilității la servicii în interiorul cartierelor (utilizând principiul accesibilității pietonale de 15-20 de minute) și accesul echitabil la servicii publice.

La nivelul Municipiului Lupeni trebuie avută în vedere și integrarea zonelor urbane marginalizate în rețeaua urbană, pornind de la cei 4 piloni ai Politicii Urbane a României: Orașe Verzi și Reziliente, Orașe Competitive și Productive, Orașe Juste și Incluzive, Orașe Bine Guvernate.

Figura nr. 36: Beneficiile dezvoltării spațiale și regenerării urbane

Sursa: Adaptare a autorului

7.4. Conectivitate și acces la servicii

Una dintre componentele de bază ale unui oraș inteligent este infrastructura tehnologică și conectivitatea. Acestea includ rețelele de comunicații avansate, infrastructura de internet, senzorii urbani și dispozitivele inteligente. Prin conectarea diferitelor aspecte ale orașului, precum iluminatul public, sistemul de transport, energia sau gestionarea deșeurilor, orașele inteligente pot obține date în timp real și pot acționa în mod eficient pentru a răspunde nevoilor locuitorilor[110].

Într-un oraș inteligent, există o legătură puternică între infrastructură, date și servicii bazate pe tehnologia digitală. Infrastructura se referă la implicații fizice și tehnice, inlcusiv tehnologii TIC. Datele provin din toate infrastructurile și lucrurile din oraș bazate pe tehnologia IoT. Serviciile sunt dezvoltate pentru utilizare de către cetățeni pe baza datelor colectate.

Digitalizarea serviciilor administrative din cadrul autorităților locale, forțelor de ordine și siguranță publică, primăriilor, școlilor, furnizorilor de apă și energie oferă cetățenilor acces facil la servicii și procese simplificate. Digitalizarea permite, de asemenea, posibilitatea de a crea orașe conectate care sunt mai eficiente și reduc consumul de resurse prin automatizarea reciclării deșeurilor, a iluminatului, a apei și a rețelelor de gaze. Alte domenii în care tehnologia inteligentă este utilizată în beneficiul cetățenilor este transportul, unde este utilizată pentru gestionarea drumurilor în scopul asigurării unui flux lin al traficului și siguranța publică (protecție video în zonele publice). Inovația digitală este un mijloc de a eficientiza fundamental serviciile urbane. Inovația bazată pe date poate crește eficiența și poate promova integrarea sistemelor urbane. Serviciile publice împreună cu noile tehnologii sunt o parte fundamentală a dezvoltării orașelor. Datorită TIC, multe servicii din domenii precum energie, transport și informații se pot dezvolta foarte mult.

Conectivitatea îmbunătățită este coloana vertebrală a comunicațiilor și aplicațiilor inteligente ale unui oraș, permițând rețelelor să transporte informații în timp real.

Furnizarea de servicii de bază accesibile și de bună calitate este considerată o funcție de bază a orașelor. Furnizarea serviciilor (apă, canalizare, gestionarea deșeurilor și locuințe etc.) se corelează strâns cu sănătatea și bunăstarea rezidenților din oraș[111].

Există două mari categorii de conectivitate urbană - conectivitate socio-economică și conectivitate ecologică - care pot funcționa într-un oraș drept catalizatori pentru a nu lăsa pe nimeni în urmă.

Conectivitatea socio-economică se concentrează pe caracteristicile serviciilor de sistem urban (transport, canalizare, apă etc.) și modul în care acestea se desfășoară în diferite grupări socio-economice pentru a depăși inegalitatea și marginalizarea.

Conectivitatea ecologică, pe de altă parte, se concentrează pe habitate naturale și semi-naturale din orașe (parcuri verzi, păduri urbane, grădini etc.), și modul în care acestea susțin serviciile ecologice necesare locuitorilor din oraș pentru a trăi și a

[110] Smartcity Blog, Orașele inteligente: unde tehnologia întâlnește viața urbană, diponibil la adresa https://smartcityblog.ro/orasele-inteligente-unde-tehnologia-intalneste-viata-urbana/, accesat în data de 17.05.2023

[111] Guvernare urbană, dispponibil la adresa https://gsdrc.org/topic-guides/urban-governance/key-policy-challenges/access-to-services/, accesat în data de 17.05.2023

lucra în oraș[112].

La nivelul Municipiului Lupeni există demersuri în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii pentru mijloace de transport nemotorizate, însă acestea trebuie continuate prin accesarea de fonduri nerambursabile în vederea extinderii mobilității nemotorizate întrucât lungimea pistelor pentru bicicliști înregistra o valoare de 0 km la nivelul anului 2019, iar ponderea aleilor pietonale și a pasarelelor era de 24,69%.

De asemenea, Municipiul Lupeni dispune de o accesibilitate ridicată a centrului urban, respectiv a sediului Primăriei, în sensul în care, durata parcursului pietonal până la centrul localității este cuprinsă între 10 și 35 de minute, conform studiilor Citadini efectuate la nivelul anului 2020.

7.5. Eficientizare energetică

Eficiența energetică reprezintă măsura cantității de energie utilizată pentru a îndeplini o sarcină specifică. Prin urmare, îmbunătățirea eficienței energetice înseamnă utilizarea unei cantătăți mai mici de energie pentru a obține același rezultat sau reducerea cantității de energie necesară pentru a furniza un produs sau serviciu. În același timp, oferă o serie de alte beneficii, inclusiv performanțe economice îmbunătățite și competitivitate, creșterea numărului de locuri de muncă, securitatea energetică și o sănătate mai bună. De asemenea, reprezintă o măsură critică pentru atenuarea schimbărilor climatice.

Pentru orașe, eficiența energetică este atât o necesitate pe termen lung, cât și o oportunitate. Orașele sunt nevoite să implementeze măsuri de eficiență energetică, având în vedere natura lor polivalentă în calitate de consumatori de energie, manageri de rețele de energie și potențiali producători de energie[113].

Pentru a implementa soluții de eficientizare energetică autoritățile publice trebuie să:

- dezvolte cadrul politic adecvat pentru implementare - ceea ce înseamnă integrarea eficienței energetice în prioritățile și strategiile locale, inclusiv punerea în aplicare a politicilor și programelor naționale de eficiență energetică la nivel local și asigurarea faptului că aceste măsuri fac parte din planul de dezvoltare urbană pe termen lung. Eficiența energetică este transversală și implică o serie de actori, de la factorii de decizie și investitori până la furnizorii de servicii și consumatori. Aceste interese diverse trebuie luate în considerare;
- realizeze investiții - sume din bugetele locale trebuie rezervate sau realocate către proiecte de eficiență energetică.

În orașe, eficientizarea energetică poate fi realizată prin implementarea tehnologiilor și soluțiilor care permit reducerea consumului de energie fără a compromite calitatea vieții cetățenilor.

[112] Natura orașelor, Conectivitatea urbană este un catalizator pentru a nu lăsa pe nimeni în urmă, disponibil la adresa https://www.reverso.net/traducere-text#sl=eng&tl=rum&text=Urban%2520Connectivity%2520is%2520a%2520Catalyst%2520for%2520Leaving%2520No%2520One%2520Behind, accesat în data de 17.05.2023

[113] Smart Energy, Ce este energia inteligentă?, disponibil la adresa https://smartenergyusa.com/what-is-smart-energy/, accesat în data de 17.05.2023

Soluțile de eficiență energetică care pot fi implementate în orașe sunt:

- utilizarea materialelor de construcție eficiente din punct de vedere energetic;
- instalarea unor lumini inteligente de stradă;
- instalarea unor sisteme de iluminare cu LED;
- utilizara sistemelor eficiente de climatizare;
- implementarea unor sisteme de gestionare a energiei;
- utilizarea surselor de energie regenerabilă.

Toate aceste soluții pot contribui la reducerea consumului de energie și, prin urmare, la reducerea impactului asupra mediului al orașelor.
Avantajele îmbunătățirii eficienței energetice în orașe:

- reducerea poluării mediului;
- îmbunătățirea calității aerului;
- reducerea costurilor energetice;
- îmbunătățirea eficienței economice a orașelor;
- reducerea sărăciei: accesibilitate energetică;
- reducerea sărăciei: acces la servicii energetice;
- creșterea securității energetice;
- îmbunătățirea calității vieții cetățenilor prin reducerea cantității de energie necesară pentru menținerea clădirilor și a sistemelor urbane.

În prezent, multe orașe din întreaga lume implementează cu succes soluții de eficiență energetică, ceea ce le permite reducerea consumului de energie și reducerea emisiilor de CO_2[114].

La nivelul Municipiului Lupeni au fost realizate demersuri importante pentru asigurarea eficienței energetice. În acest sens au fost implementate următoarele proiecte:

- „Reabilitare, modernizare și dotare Grădinița “Lumea Copiilor” Lupeni;
- „Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială nr.3 Lupeni”;
- „Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială nr.2 Lupeni”;
- „Reabilitare, modernizare și dotare Liceul Tehnologic Lupeni”;
- „Grădinița Viitorului – Reabilitare și echipare Grădiniță și reabilitare alei de acces la grădiniță;
- „Școala Gimnazială nr. 1 Lupeni – „Reabilitare și echipare școală și reabilitare căi de acces la școală în zona dintre străzile Bisericii și Pădurarilor”.

[114] Juan Pablo Agudelo Silva, Eficiența energetică în orașele inteligente, disponibil la adresa https://www.reverso.net/traducere-text#sl=eng&tl=rum&text=Energy%2520Efficiency%2520in%2520Smart%2520Cities, accesat în data de 17.05.2023

7.6. Analiza diagnostic a intervențiilor Smart City

Conform celor menționate în subcapitolul 7.1. Intervenții Smart City, în continuare se va realiza o analiză de ansamblu a măsurii în care soluțiile smart city au fost implementate pentru toate cele 6 verticale la nivelul Municipiului Lupeni.

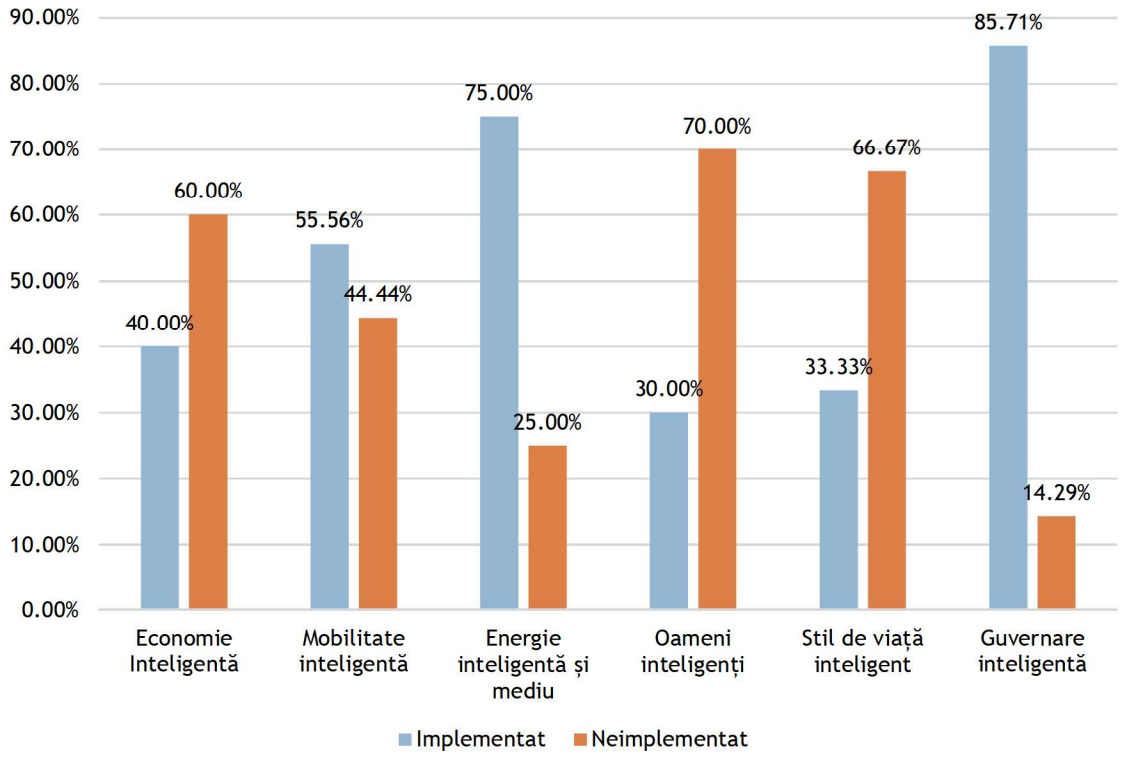

Tabelul nr. 104: Gradul de implementare a soluțiilor smart city la nivelul Municipiului Lupeni

Pe baza figurii de mai sus putem observa faptul că:

- gradul de implemetare a soluțiilor smart city la nivel general este de 53,27%;
- verticala pentru care au fost realizate cele mai multe demersuri în sensul implementării soluțiilor smart este cea a guvernării inteligente (85,71% grad de implementare), urmată de verticala energie inteligentă și mediu (75%) și verticala mobilitate inteligentă (55,56%) și economie inteligentă (40%);
- verticala pentru care au fost realizate cele mai puține demersuri în sensul implementării soluțiilor smart este oameni inteligenți (30% grad de implementare), urmată de verticala stil de viață inteligent (33,33%);
- se constată existența unor verticale care au un nivel ridicat de implementare a soluțiilor smart city - peste 80% (guvernare inteligentă), un nivel mediu - între 50% și 70% (energie inteligentă și mediu, mobilitate inteligentă) și un nivel redus - sub 50% (economie inteligentă, stil de viață inteligent, oameni inteligenți).

7.7. Analiza SWOT a intervențiilor Smarty City

Tabelul nr. 105: Analiza SWOTa intervențiilor Smart City

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➔ Primăria Municipiului Lupeni a depus eforturi pentru a eficientiza energetic toate unitățile de învățământ din municipiu ➔ Primăria dispune de un site propriu unde pune la dispoziția cetățenilor toate informațiile de interes public ➔ existența internetului de mare viteză în Municipiu ➔ existența a 18 zone în care sunt montați stâlpi pentru WiFi ➔ existența camerelor de supraveghere în 18 zone ale Municipiului ➔ utilizarea semnăturii electronice în cadrul Primăriei Municipiului Lupeni ➔ existența unor proiecte prin care s-a prevăzut digitalizarea Primăriei Municipiului Lupeni (Proceduri administrative simplificate prin eficientizare digitală - la primăria municipiului Lupeni) ➔ posibilitatea plății online a impozitelor şi taxelor locale, folosind platforma ghiseul.ro. ➔ existența posibilității de a face o programare online la Spitalul Municipal Lupeni ➔ existența portalului e-Portal prin care cetățenii se pot programa online la audiențe ➔ existența unei arhive digitalizate a primăriei (realizată prin proiectul „Proceduri Administrative Simplificate prin Eficientizare Digitală la Primăria Municipiului Lupeni") ➔ autobuzele sunt prevăzute cu taxare inteligentă (e-ticketing)	➔ inexistența unor platforme pentru petiții sau raportări ale unor defecțiuni ➔ inexistența energiei produse din surse regenerabile ➔ lipsa susținerii mediului de afaceri ➔ inexistența unor sisteme centralizate de dispecerat pentru utilitățile publice ➔ inexistența unui sistem de management al traficului ➔ inexistența semafoarelor inteligente ➔ inexistența unui sistem inteligent de gestionare a parcărilor ➔ nexistența stațiilor de autobuz inteligente ➔ inexistența unor stații de monitorizare a factorilor de mediu ➔ inexistența unei bibilioteci digitale ➔ inexistența catalogului electronic ➔ inexistența unor aplicații educaționale ➔ inexistența unor platforme de învățare digitală, a sălilor de clasă cu realitate virtuală și a jocurilor educaționale ➔ inexistența unei aplicații de turism ➔ inexistența aplicațiilor pentru cetățeni (pentru siguranță publică, sănătate, informare etc.) ➔ inexistența WiFi în mijloacele de transport în comun ➔ lipsa de digitalizare a sistemului medical

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➔ pentru perioada de programare 2021-2027 Primăria Municipiului Lupeni vizează atragerea de noi fonduri pentru extinderea și modernizarea rețelei de iluminat public ➔ Primăria Municipiului Lupeni a depus un proiect prin care vizează modernizarea sistemului de iluminat public ➔ Primăria Municipiului Lupeni a depus un proiect prin care vizează gestionarea inteligentă a deșeurilor ➔ Primăria Municipiului Lupeni a inițiat proiectul „Dotarea cu mobiler, materiale didactice si echipamente digitale a unitatilor de învățământ preuniversitar din municipiul Lupeni, județul Hunedoara ➔ Inițierea de proiecte de regenerare urbană prin care se prevede modernizarea zonelor verzi din Municipiul Lupeni ➔ Primăria Municipiului Lupeni a inițiat proiectul „Elaborarea și actualizarea în format digital/GIS a documentațiilor de amenajarea teritoriului - Planul Urbanistic General (P.U.G) și Planul Urbanistic Zonal (P.U.Z) + 10 stații de încărcare ➔ Implementarea proiectului „Linia verde de autobuze electrice între Petrila - Petroșani - Aninoasa - Vulcan - Lupeni - Uricani - Green Line Valea Jiului” ➔ existența traseului Lupilor și Traseului Baloo care atrage turiștii ➔ promovarea turismului prin dezvoltarea unei aplicații specifice	➔ trend de îmbătrânire accelerat, care poate îngreuna tranziția Municipiului spre o dezvoltare inteligentă ➔ în perioada următoare trebuie realizate eforturi investiționale semnificative astfel încât să crească gradului de digitalizare a învățământului și tranziția către un sistem educațional inteligent ➔ pregătirea și implementarea proiectelor viitoare trebuie să urmeze un set de reguli și ghiduri, în vederea finalizării cu succes a acestora; ➔ lipsa unui sistem informațional integrat între instituțiile publice locale.

SECȚIUNEA 4: MECANISMUL DE MONITORIZARE ŞI EVALUARE

Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni reprezintă un instrument util în cadrul procesului de luare a deciziilor, fară a avea caracter restrictiv, având în special rolul de a ghida dezvoltarea pe termen mediu și lung.

Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni are în componență o viziune și un set de direcții strategice de acțiune, prin intermediul cărora se asigură o dezvoltare integrată, acțiunile fiind realizate în timp și fară depășirea resurselor disponibile.

Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni este compusă dintr-o listă de proiecte prioritare, facilitând planificarea modului de alocare a resurselor materiale.

Pentru ca o Strategie de Dezvoltare Locală să poată genera o dezvoltare sustenabilă este necesar să se construiască un cadru de asigurare a atingerii rezultatelor dorite și de asumare a răspunderii pentru rezultatele obținute, procese ce implică monitorizarea și evaluarea implementării strategiei, dar și raportarea cu privire la stadiul implementării acesteia.

Monitorizarea este un instrument al planificării strategice și constă în evaluarea modalității și a modului în care sunt aplicate prioritățile de dezvoltare de la nivelul Strategiei prin intermediul proiectelor planificate, rezultatelor intermediare și finale obținute ca urmare a implementării acesteia, precum si identificarea riscurilor care apar în implementarea Strategiei. Scopul este de îmbunătățire a eficienței si ajustare a Strategiei, în cazul în care nu se ating obiectivele, prioritățile de dezvoltare și direcțiile de acțiune stabilite.

Evaluarea este un alt instrument de planificare strategică prin care se apreciază dacă obiectivul/scopul inițial a fost atins în perioada de implementare, în intervalul de timp și de buget alocat. Evaluarea se va efectua pe parcusul a 3 momente cheie în implementarea Strategiei, în vederea îmbunătățirii deciziilor pentru procesul investițional. Monitorizarea are finalitate în condițiile în care propunerile de proiecte cuprinse în Strategie sunt bine formulate, indicatorii de performanță sunt corect dimensionați, iar sursele de culegere a informațiilor pentru verificare sunt credibile.

1. Responsabilitățile și planul de acțiune pentru implementarea strategiei

Pentru a asigura o îmbunătățire continuă a dezvoltării Municipiului Lupeni se recomandă utilizarea abordării Plan-Do-Check-Act (PDCA) a lui William Deming, iar adaptarea acesteia în contextul prezentei strategii este prezentată în continuare:

- Plan (planificarea) - are drept obiectiv elaborarea strategiei de dezvoltare locală, începând cu determinarea viziunii, a obiectivelor strategice ce trebuie atinse, a direcțiilor strategice, a planurilor sectoriale de măsuri și acțiuni și terminând cu elaborarea listei de proiecte prin intermediul cărora se vor îndeplini misiunea și obiectivele setate;
- Do (implementarea) - presupune punerea în practică a acțiunilor prevăzute în strategie, inclusiv demararea proiectelor propuse;

- Check (verificarea) - presupune monitorizarea cu regularitate a stadiului de implementare a strategiei și măsurarea rezultatelor obținute și compararea acestora cu țintele stabilite inițial;
- Act (îmbunătățirea) - presupune adoptarea unor acțiuni prin care să se rectifice planul de acțiune initial în funcție de rezultatele etapei de verificare / analiză.

În scopul asigurării unei transparențe sporite în ceea ce privește informarea cetățenilor și a părților interesate, referitor la implementarea strategiei și a rezultatelor obținute, pe parcursul elaborării și implementării strategiei se vor utiliza instrumentele următoare:

- evaluare ad-hoc bazată pe analiza impactului unui set de măsuri aplicate;
- activitățile curente de evaluare ale fiecărei instituții implicate în implementarea strategiei;
- derularea unui sondaj pentru consultarea opiniei cetățenilor și altor părți interesate (ex. consultarea cetățenilor în identificarea nevoilor și priorităților locale, realizată în momentul demarării procesului de planificare strategică);
- derularea unui sondaj în rândul instituțiilor publice;
- studii derulate de administrația publică sau instituțiile subordonate privind impactul inițiativelor publice pe domenii specifice;
- evaluări independente realizate de ONG-uri sau de mediul de afaceri.
- publicarea documentului strategic pe site-ul instituției;
- publicarea anuală a unui raport de progres privind stadiul implementării strategiei.

Monitorizarea și evaluarea prezentei strategii se va realiza atât pe baza Planului de acțiuni întocmit și prezentat detaliat în secțiunea Anexe, cât și pe baza unei metodologiii de monitorizare și evaluare formulată în cadrul acestui capitol, precum și pe baza surselor de culegere a datelor relevante, care permit aprecierea gradului de implementare a strategiei. Ambele documente sunt circumscrise ciclului general la managementului de proiect, constituind instrumente de management public care conferă decidenților o imagine asupra eficienței și eficacității măsurilor propuse, dar și asupra posibilităților reale ale municipiului de a susține din punct de vedere logistic și financiar proiectele de dezvoltare incluse în cadrul strategiei, cu un accent major acordat proiectelor identificate ca fiind strategice și proiectelor incluse în cadrul portofoliilor de proiecte prevăzute în documentele programatice la nivel județean.

2. *Plan de acțiuni*

Planul de Acțiune pentru implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni constă într-un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, respectiv: grad de civilizație, bunăstare, stare de sănătate, predictibilitate etc.

Necesitatea unui plan de acțiune se justifică având în vedere amploarea și complexitatea acțiunilor care trebuie executate pentru atingerea obiectivelor

strategice definite.

Planul de acțiune reprezintă **un instrument de management public** care conferă decidenților din administrația publică o imagine asupra eficienței și eficacității măsurilor propuse, dar și asupra posibilităților reale ale municipiului de a susține din punct de vedere logistic și financiar proiectele de dezvoltare incluse în cadrul Strategiei, cu un accent major acordat proiectelor identificate ca fiind strategice și proiectelor incluse în cadrul portofoliilor de proiecte prevăzute în documentele programatice la nivel regional și/sau național.

Planul de Acțiuni pentru Aplicarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni identifică acțiunile concrete pe care trebuie să le întreprindă factorii decizionali la nivel local, pentru a se asigura în permanență că sunt aplicate principiile din Strategia de Dezvoltare aprobată, că proiectele implementate în teritoriu răspund nevoilor identificate în cadrul Strategiei și că impactul preconizat al proiectelor este cel așteptat asupra comunității locale.

Planul de Acțuni pentru Aplicarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni în varianta extinsă se regăsește în secțiunea Anexe. În cadrul acestuia sunt prevăzute următoarele măsuri:

- măsuri privind creșterea capacității instituționale;
- măsuri privind evidența reviziilor strategiei;
- măsuri privind evidența, monitorizarea și evaluarea acțiunilor necesar a fi întreprinse pentru urmărirea gradului de îndeplinire a strategiei (prezentate în subpunctele de mai jos);
- măsuri privind evidența, monitorizarea și evaluarea proiectelor strategice incluse în strategie;
- măsuri privind evidența demarării/finalizării proiectelor din cadrul strategiei.

În scopul asigurării implementării Strategiei, s-a propus un plan de acțiune pentru măsurile privind evidența, monitorizarea și evaluarea acțiunilor necesar a fi întreprinse pentru urmărirea gradului de îndeplinire a strategiei, structurat pe trei intervale de timp, respectiv scurt, mediu și lung, prezentate în continuare.

2.1. Plan de acțiuni pe termen lung, cu orizont 2030

Tabelul nr. 106: Acțiuni de monitorizare pe termen lung

Acțiuni	Responsabili
Monitorizarea stadiului de realizare și condițiilor de finalizare a proiectelor în coordonare cu atingerea obiectivelor din Strategie și a indicatorilor specifici conținuți în documentațiile tehnice aprobate în contractul de finanțare	Primăria Municipiului Lupeni, conform metodologiei de monitorizare Beneficiarii proiectelor aflate în derulare
Susținerea beneficiarilor cu informații pe perioada realizării lucrărilor și/sau a serviciilor contractate	Primăria Municipiului Lupeni
Revizuirea Strategiei prin care să se analizeze	Primăria Municipiului Lupeni

proiectele pe termen lung, să se adapteze Strategia la noile cerințe (acolo unde și dacă va fi cazul) și să se continue portofoliul de proiecte (inclusiv se pot propune noi direcții de dezvoltare adaptate altor nevoi ce se vor identifica pe parcurs și un plan de acțiuni actualizat)	
Evaluarea gradului de îndeplinire a indicatorilor propuși pentru orizontul de timp 2030, iar pe baza informațiilor disponibile privind următorul ciclu financiar multianual al UE se vor propune eventuale modificări ale strategiei, țintelor și/ sau portofoliului de proiecte	Primăria Municipiului Lupeni
Raportare periodică: • Rapoarte de monitorizare anuală, • Raportul de verificare final.	Primăria Municipiului Lupeni
Evaluarea ex-post, cu scopul de a analiza, care a fost impactul implementării strategiei - post 2027. Această evaluare poate servi ca justificare pentru noi proiecte, care să consolideze sau să corecteze rezultatele realizate.	

2.2. *Plan de acțiuni pe termen mediu (2025)*

Tabelul nr. 107: Acțiuni de monitorizare pe termen scurt

Acțiuni	Responsabili
Finalizarea și aprobarea Strategiei de Dezvoltare a Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 în cadrul Consiliului Local, prin adoptarea de hotărâri în acest sens: ***Organizarea structurii de management și implementare a Strategiei;*** ***Organizarea structurii de monitorizare și evaluare a Strategiei.***	Primăria Municipiului Lupeni
Susținerea și finalizarea proiectelor aflate în implementare în perioada de programare anterioară (2014-2020)	Primăria Municipiului Lupeni Beneficiarii proiectelor aflate în derulare
Elaborarea documentațiilor tehnico-economice aferente proiectelor prioritare din actuala strategie (identificare terenuri/clădiri, pregătire documente care să ateste regimul juridic al terenurilor, studii de prefezabilitate-fezabilitate, studii de impact, planuri de afaceri, documentații urbanistice etc.)	Primăria Municipiului Lupeni Beneficiarii proiectelor Alte categorii de beneficiari din municipiu Firme de consultanță Parteneri din alte localități sau județe din România sau din alte țări
Monitorizarea proiectelor	Primăria Municipiului Lupeni, conform Metodologiei de Monitorizare Beneficiarii proiectelor aflate în derulare
Evaluarea intermediară (1), cu scopul de a afla dacă strategia își atinge obiectivele, dacă poate fi îmbunătățit managementul acesteia	Primăria Municipiului Lupeni
Monitorizarea implementării Strategiei se	Primăria Municipiului Lupeni

materializează prin centralizarea următoarelor informații: • îndeplinirea indicatorilor de monitorizare specifici domeniilor de intervenție • numărul și valoarea proiectelor selectate, contractate, plătite și reziliate, finalizate.	
Raportare periodică: • îndeplinirea indicatorilor de monitorizare specifici domeniilor de intervenție; • numărul și valoarea proiectelor selectate, contractate, plătite și reziliate, finalizate.	Primăria Municipiului Lupeni

2.3. *Plan de acțiuni pe termen scurt (2023-2024)*

Tabelul nr. 108: Acțiuni de monitorizare pe termen scurt

Acțiuni	Responsabili
Finalizarea și aprobarea Strategiei de Dezvoltare a Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 în cadrul Consiliului Local, prin adoptarea de hotărâri în acest sens: ***Organizarea structurii de management și implementare a Strategiei; Organizarea structurii de monitorizare și evaluare a Strategiei.***	Primăria Municipiului Lupeni
Susținerea și finalizarea proiectelor aflate în implementare în perioada de programare anterioară (2014-2020)	Primăria Municipiului Lupeni Beneficiarii proiectelor aflate în derulare
Elaborarea documentațiilor tehnico-economice aferente proiectelor prioritare din actuala strategie (identificare terenuri/clădiri, pregătire documente care să ateste regimul juridic al terenurilor, studii de prefezabilitate-fezabilitate, studii de impact, planuri de afaceri, documentații urbanistice etc.)	Primăria Municipiului Lupeni Beneficiarii proiectelor Alte categorii de beneficiari din municipiu Firme de consultanță Parteneri din alte localități sau județe din România sau din alte țări
Monitorizarea proiectelor	Primăria Municipiului Lupeni, conform Metodologiei de Monitorizare Beneficiarii proiectelor aflate în derulare
Evaluarea intermediară (1), cu scopul de a afla dacă strategia își atinge obiectivele, dacă poate fi îmbunătățit managementul acesteia	Primăria Municipiului Lupeni
Monitorizarea implementării Strategiei se materializează prin centralizarea următoarelor informații: • îndeplinirea indicatorilor de monitorizare specifici domeniilor de intervenție • numărul și valoarea proiectelor selectate, contractate, plătite și reziliate, finalizate.	Primăria Municipiului Lupeni
Raportare periodică: • îndeplinirea indicatorilor de monitorizare specifici domeniilor de intervenție; • numărul și valoarea proiectelor selectate, contractate, plătite și reziliate, finalizate.	Primăria Municipiului Lupeni

3. Scop și aplicabilitate

Scopul metodologiei de monitorizare și evaluare a strategiei este acela de a determina indicatorii și etapele de monitorizare, evaluare, analiză și control, de a colecta și analiza date și de a raporta rezultatele privind implementarea strategiei, dar și a mijloacelor necesare pentru verificarea implementării strategiei, conform cerințelor specifice care reies din obiectivele Strategiei de Dezvoltare o Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 și conform reglementărilor europene. Metodologia include o serie de instrumente și de metode a căror aplicare furnizează date cu privire la modul în care Strategia a fost implementată.

Scopul Planului de Acțiune rezidă în prezentarea principalelor măsuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a Strategiei de Dezvoltare Locală, astfel încât procesul să poată fi evaluat continuu și sistematic prin indicatorii identificați ca fiind relevanți pentru dezvoltarea Municipiului Lupeni.

Un proces de monitorizare și evaluare eficient și corect desfășurat va conduce la implementarea cu succes a strategiei.

Procesul de monitorizare și de evaluare va fi realizat prin respectarea următoarelor principii:

- **principiul responsabilității**, care presupune atât responsabilitatea membrilor Comitetului, în desfășurarea activității, cât și responsabilitatea subiecților Strategiei de prezentare a unor informații calitative, conform criteriilor solicitate de raportare;
- **principiul transparenței**, care impune asigurarea transparenței activităților;
- **principiul cooperării**, care impune cooperarea prin antrenarea reprezentanților societății civile, ai mediului de afaceri și ai mass-mediei în activitățile de monitorizare și de evaluare;
- **principiul eficienței**, care implică utilizarea multiplelor surse de informare și metode de estimare în scopul evidențierii rezultatelor pozitive și negative, al asigurării unei evaluări imparțiale a impactului acțiunilor întreprinse.

4. Definiții

Tabelul nr. 109: Listă a definițiilor utilizate

Nr. crt.	Termen	Definiția și/sau, dacă este cazul, actul care definește termenul
1.	**Scopul metodologiei de monitorizare și evaluare**	Scopul metodologiei de monitorizare și evaluare este de a structura și programa o serie de activități menite să evalueze contribuția adusă de Strategie la atingerea obiectivelor locale. Este un instrument de măsurare a contribuției şi impactului SDL în dezvoltarea municipiului din toate punctele de vedere tratate în cadrul Strategiei

2.	**Animare**	Presupune acțiuni de diseminare cu privire la implementarea Strategiei, informări privind lansările de sesiuni de proiecte și a condițiilor de accesare, comunicări cu privire la acțiunile implementate de Primăria Municipiului Lupeni, acțiuni de consultare a publicului interesat privind modificările Strategiei, ghiduri, proceduri etc.
3.	**UAT**	Unitate administrativ-teritorială; reprezentată de comune, orașe și județe.
4.	**Proiect**	O serie de activități economice indivizibile cu obiective stabilite pentru producerea unui anumit rezultat, într-o anumită perioadă de timp, realizate în scopul dezvoltării durabile, finanțabile prin fonduri proprii sau fonduri nerambursabile externe
5.	**Fișa de monitorizare a proiectelor (adresată atât mediului public, cât și mediului privat, la nivelul tuturor proiectelor propuse în cadrul Strategiei)**	Fișa de monitorizare a proiectelor este adresată Municipiului Lupeni, se completează pentru fiecare proiect, având ca scop stabilirea informațiilor cu privire la stadiul proiectului, grad de realizare, motivele întârzierii, dacă este cazul, informații despre desfășurarea activităților, inclusiv gradul de externalizare a acestora. Fișa de monitorizare reprezintă astfel instrumentul prin care se realizează procesele de monitorizare, evaluare, analiză și control.
6.	**Fișa de monitorizare a indicatorilor de impact**	Fișa de monitorizare a indicatorilor de impact se adresează Primăriei, spre completare anuală, având ca scop măsurarea indicatorilor de impact din toate domeniile prioritare stabilite: infrastructură, sectorul cultural și economie, sectorul turistic, sectorul sanitar, domeniul asistenței sociale, protecția mediului înconjurător, sectorul antreprenorial, administrație publică.
7.	**Raport de monitorizare**	Raportul de monitorizare este un instrument de monitorizare, evaluare, analiză și control în ceea ce privește atingerea obiectivelor propuse în privința implementării Strategiei. Raportul se adresează primăriei, spre completare anuală, fiind organizat pe secțiuni
8.	**Indicator specific**	Rezultatul la care contribuie o prioritate de investiții sau o prioritate a Uniunii Europene într-un context local specific prin acțiuni sau măsuri luate în cadrul unei astfel de priorități
9.	**Măsură**	Set de operațiuni care contribuie la realizarea uneia sau mai multora dintre prioritățile în materie de dezvoltare, în conformitate cu obiectivele propuse în cadrul Strategiei
10	**Indicatori de impact**	Indicatorii de impact cuantifică consecințele directe ale programului și interacțiunea sa directă, imediată, cu obiectivele propuse

11.	**Indicatori de monitorizare**	Indicatorii de monitorizare pot fi clasificați în funcție de de modul de cuantificare și de domeniul de utilizare. Astfel, indicatorii de monitorizare regrupează indicatorii de impact și de rezultat. Scopul indicatorilor de monitorizare este acela de a urmări progresul realizat în atingerea impactului și rezultatului pe care implementarea Strategiei o are și presupune monitorizarea progresului spre atingerea obiectivelor, care este măsurat continuu, identificarea nevoii de a schimba unele obiective, verificarea anumitor presupuneri/supoziții de implementare stabilite inițial.
12.	**Indicatori de rezultat**	Indicatorii de rezultat se referă la beneficiile imediate care sunt resimțite ca urmare a implementării proiectului de către beneficiarii direcți sau indirecți. Spre exemplu: timpul economisit de către utilizatorii unei autostrăzi nou construite. Rezultatele pot fi cuantificate în momentul în care serviciile sunt furnizate către beneficiari.

3. Documente de referință

LEGISLAȚIE INTERNAȚIONALĂ
Pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2012-2027, care cuprinde:
Regulamentul privind prevederile comune (CPR)
Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC)
Regulamentul privind cooperarea teritorială;
Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră;
Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+).
Regulamentul privind noul Cadru Financiar Multianual (CFM) 2021-2027
Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului
Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul european de dezvoltare regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului

referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006
Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice
Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 al Comisiei din 7 martie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, în ceea ce privește metodologiile privind sprijinul pentru obiectivele legate de schimbările climatice, stabilirea obiectivelor de etapă și a țintelor în cadrul de performanță și nomenclatura categoriilor de intervenție pentru fondurile structurale și de investiții europene
Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 288/2014 al Comisiei din 25 februarie 2014 de stabilire a normelor în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime cu privire la modelul pentru programele operaționale în cadrul obiectivului privind investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1299/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană cu privire la modelul pentru programele de cooperare în cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană.

LEGISLAȚIE PRIMARĂ
Legea nr. 184/2016 privind instituirea unui mecanism de prevenire a conflictului de interese în procedura de atribuire a contractelor de achiziție publică
Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea şi sancţionarea neregulilor apărute în obţinerea şi utilizarea fondurilor europene şi/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările şi completările ulterioare
Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 49/2015 privind gestionarea financiară a fondurilor europene nerambursabile aferente politicii agricole comune, politicii comune de pescuit și politicii maritime integrate la nivelul Uniunii Europene, precum şi a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru perioada de programare 2014-2020 şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative din domeniul garantării, cu modificările și completările ulterioare
Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociaţii şi fundaţii, cu modificările şi completările ulterioare
Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu completările ulterioare
Hotărâre nr. 43 din 13 februarie 2013 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Fondurilor Europene

Hotărâre nr. 27 din 14 ianuarie 2015 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică și Inovare
Hotărâre nr. 45 din 3 februarie 2016 (*actualizată*) privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică și Inovare
REGLEMENTĂRI INTERNE ALE ENTITĂȚII PUBLICE
Regulamentul de organizare și funcționare al aparatului de specialitate al primarului Municipiului Lupeni
Regulamentul de organizare și funcționare al Primăriei Municipiului Lupeni
Organigrama Primăriei Municipiului Lupeni
Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ

4. Flux procedural de monitorizare și evaluare

Monitorizarea și evaluarea reprezintă două componente cheie în procesul de planificare strategică, astfel încât în timp ce procesul de planificare contribuie la identificarea obiectivelor ce se doresc a fi atine și a activităților necesare a fi realizate, procesul de monitorizare și evaluare are rolul de a identifica dacă implementarea este corespunzătoare și rezultatele sunt satisfăcătoare pentru atingerea obiectivelor stabilite prin planificare. În consecință, monitorizarea și evaluarea trebuie să fie procese de măsurare a performanțelor și o sursă importantă de informare pentru procesul de actualizare/revizuire din activitatea de planificare.

Modalitatea de aplicare a unei strategii trebuie să fie formulată într-un mod aplicabil, adică, transpusă în Obiective strategice, respectiv Indicatori. În scopul estimării măsurii în care obiectivele strategice au fost îndeplinite, a fost conceput un sistem integrat de indicatori, pe baza cărora se poate proceda la autoevaluarea continuă a acțiunilor și la creșterea eficienței.

Fluxul procedural de monitorizare are scopul de a descrie activitățile ce trebuie efectuate de către personalul responsabil, așa cum a fost el stabilit în cadrul prezentei strategii, în procesul de implementare a proiectelor aferente Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni, astfel încât să se asigure atingerea obiectivelor proiectelor la termenele stabilite și preferabil, cu respectarea bugetelor previzionate.

Fluxul procedural este unul cu frecvență continuă, prin acțiuni de colectare de date și informații, întocmire, analiză și transmitere de rapoarte, fiind reprezentat în figura de mai jos.

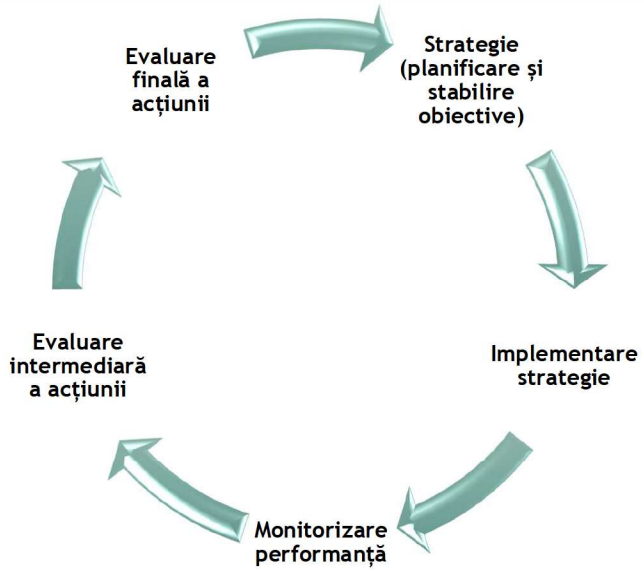

Figura nr. 37: Flux procedural de monitorizare și evaluare

Sursa: Autorul

În conformitate cu figura de mai sus:

- **monitorizarea performanței** constă într-o analiză aprofundată, cu caracter socio-economic, menită să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi ceea ce s-a realizat, rezultatele obținute și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate; monitorizarea colectează date și totodată semnalează, propune măsuri de corecție, acolo unde este cazul;
- **evaluarea intermediară a acțiunii** - se efectuează la jumătatea perioadei de implementare, analizând cursul corect al acțiunii și rezultatele intermediare. Evaluarea utilizează toate informațiile puse la dispoziție de monitorizare și analizează diferite aspecte la diferite niveluri ale strategiei. Totodată, având ocazia de a sesiza anumite deficiențe informaționale necesare diverselor analize, evaluarea poate propune măsuri în acest sens și astfel poate contribui la dezvoltarea sistemului de monitorizare;
- **evaluarea finală** - se realizează după finalizarea proiectului, imediat sau/și după anumite perioade, pentru a analiza atingerea rezultatelor prevăzute de proiect. Această evaluare poate servi ca justificare pentru noi proiecte, care să consolideze sau să corecteze rezultatele realizate;
- **analiza rezultatelor obținute** și a motivelor atingerii/neatingerii rezultatelor;
- **formularea de recomandări.**

În scopul realizării monitorizării și evaluării vor fi utilizați indicatori de impact, la nivel de strategie și indicatori de rezultat, la nivel de acțiuni concrete.

Fișele de monitorizare se întocmesc conform definițiilor prezentate în documentul de față, fiind parte din procesul de monitorizare și evaluare.

5. *Roluri și responsabilități*

Întrucât Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027 propune un portofoliu de proiecte, setând ambițiile Municipiului pentru perioada 2023-2027, evaluarea și monitorizarea demersului de realizare a Strategiei sunt extrem de importante în economia Strategiei.

Pentru realizarea acestui demers se propune înființarea unei Comisii/a unui Comitet de Monitorizare și Evaluare, la nivelul Primăriei Municipiului Lupeni. Astfel, rolul și responsabilitățile de evaluare și monitorizare ar reveni unei structuri specifice, diferită de cea care este responsabilă cu implementarea Strategiei, organizată la nivelul Primăriei Municipiului Lupeni.

Comitetul de Monitorizare și Evaluare este propus a fi dimensionat pentru un număr de maximum 3 - 5 persoane. Componența Comitetului se stabilește cu respectarea principiilor parteneriatului și reprezentativității.

Propunerea este ca acest Comitet de Monitorizare și Evaluare să fie alcătuit din președinte, membri și observatori, pentru asigurarea transparenței decizionale și să funcționeze în baza unui Regulament de Funcționare al Comitetului de Monitorizare și Evaluare a implementării Strategiei. Comitetul aprobă și amendează propriul Regulament de organizare și funcționare.

Componența instituțională a Comitetului, precum și orice modificare adusă acesteia, se stabilește prin ordin al conducătorului instituției în care funcționează Comitetul.

La invitația Președintelui Comitetului, pot participa în calitate de invitați la reuniunile Comitetului, reprezentanți ai instituțiilor europene, ai instituțiilor administrației publice centrale și locale precum și ai altor organizații. Aceștia pot lua cuvântul și pot face recomandări numai în legătură cu aspectele specifice pentru care au fost invitați să participe la reuniune.

Se propune ca sarcinile generale ale Comitetului să se refere la:

- analiza periodică a progresului înregistrat privind atingerea obiectivelor generale/specifice ale Strategiei;
- formularea de propuneri pentru revizuirea Strategiei (ex: înlocuire de proiecte în lista prioritară/în lista proiectelor strategice, modificări de direcții de acțiune etc);
- întocmirea periodică (anuală) de rapoarte de monitorizare ale Strategiei;
- evaluarea periodică a implementării Strategiei, pe baza indicatorilor propuși în strategie și a criteriilor de prioritizare a proiectelor, precum și monitorizarea activităților curente de implementare a proiectelor.

Președintele Comitetului conduce activitatea prin exercitarea următoarelor atribuții:

- convoacă reuniunile Comitetului și conduce lucrările acestora în condițiile realizării cvorumului;
- Ia toate măsurile necesare pentru realizarea consensului în adoptarea deciziilor;
- semnează deciziile Comitetului și minutele reuniunilor;
- din proprie inițiativă sau la inițiativa membrilor, în funcție de agenda reuniunii, președintele poate invita orice persoană, având competență în

problematica abordată, să participe la lucrările Comitetului;
- analizează propunerile de convocare a reuniunilor extraordinare și decide convocarea acestora;
- reprezintă Comitetul în relațiile cu terții;
- în cazul în care nu poate participa la o reuniune, președintele deleagă atribuțiile sale unui membru al Comitetului, la alegerea sa.

Membrii Comitetului au următoarele atribuții și obligații:

- studiază și formulează observații și propuneri cu privire la documentele puse la dispoziție înaintea reuniunii Comitetului;
- participă la reuniuni și la procesul de adoptare a deciziilor;
- aduc în discuție aspecte legate de implementarea Strategiei;
- urmăresc aducerea la îndeplinire a deciziilor Comitetului.
- informează Comitetul în legătură cu activitatea desfășurată între reuniuni, legată de implementarea Strategiei, în domeniul de competență.

6. Sistemul de monitorizare și evaluare

Managementul strategic implică formularea și implementarea obiectivelor și inițiativelor majore preconizate, bazându-se pe luarea în considerare a tuturor resurselor și a evaluării mediului intern și extern. Implementarea, monitorizarea ;i evaluarea strategiei include, printre altele, dezvoltarea unei structuri organizaționale eficiente, pregătirea bugetului și a programelor care să sprijine execuția strategiei, etapa de implementare fiind deseori numită etapa de acțiune în managementul strategic, uneori fiind si cel mai dificil de realizat.

Etapa de implementare, monitorizare și evaluare reprezintă sistemul complex de realizare a proiectelor, programelor și politicilor prevăzute în strategie și de colectare și raportare a informațiilor referitoare la desfășurarea proiectelor și asupra succesului și impactului acestora asupra dezvoltării comunității. Scopul monitorizării și evaluării implementării strategiei constă în evaluarea atingerii obiectivelor în timp util și în bugetul alocat, precum și în constatarea durabilității proiectelor implementate.

Monitorizarea și evaluarea Strategiei se bazează pe elemente structurale riguroase, ținând cont de caracteristicile comunității. Monitorizarea este procesul de colectare periodică și analiză a informațiilor, cu scopul de a fundamenta procesul de luare a deciziei de către Municipiul Lupeni, asigurând transparență în luarea deciziei și furnizând o bază pentru viitoarele acțiuni de evaluare, presupunând resurse considerabile alocate (sisteme de colectare, prelucrare și raportare).

Astfel, evaluarea va aprecia atât performanța în realizarea obiectivelor propuse, cât și procentul în care au fost atinse obiectivele strategice.

Monitorizarea și evaluarea sunt procese corelate și interdependente, ce depind de etapele de identificare și de formulare a strategiei. Monitorizarea furnizează informația necesară evaluării, astfel că, pentru a putea monitoriza implementarea strategiei și pentru a aprecia performanțele ei în raport cu obiectivele stabilite, este

necesară stabilirea unui set de indicatori (așa cum au fost aceștia formulați în capitolele de mai jos).

7. Indicatori de monitorizare

În cadrul secțiunii curente sunt redați indicatorii de monitorizare propuși pentru monitorizarea proiectelor cuprinse în cadrul Strategiei. Indicatorii au fost grupați pe, conform domeniilor de interes identificate în cadrul Strategiei, fiecărui sector revenindu-i o serie de indicatori de rezultat. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei se va efectua folosind un sistem unic bazat pe indicatori calitativi și cantitativi. Sistemul propus apropie indicatorii destinați unui proces de evaluare și monitorizare a dezvoltării la nivel global, de situația concretă a Municipiului Lupeni, precum și de potențialul și aspirațiile de dezvoltare ale actorilor locali.

Indicatorii globali de realizare a obiectivelor strategiei, sunt următorii:

- consolidarea infrastructurii și aducerea acesteia la standarde europene;
- dezvoltarea resurselor umane;
- dezvoltarea mediului de afaceri;
- dezvoltarea turismului și promovarea antreprenoriatului;
- crearea, îmbunătățirea și diversificarea infrastructurii turistice, a facilităților și atracțiilor turistice;
- dinamica creșterii populației;
- gradul de educație superioară;
- crearea de locuri de muncă;
- creșterea cifrei de afaceri în sectoarele economice;
- crearea de servicii pentru populație;
- dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice.

În continuare, sunt redați indicatorii de monitorizare, structurați pe obiectivele strategice de acțiune stabilite la nivelul Strategiei.

Dezvoltarea durabilă și sustenabilă a teritoriului

Tabelul nr. 110: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și edilitare

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Infrastructură rutieră	1.1.1 Creșterea accesibilității rutiere	Reabilitare și modernizare urbană	Străzi modernizate/reabilitate (km)
			Lungimea străzilor monitorizate din total străzi urbane (%)
			Intersecții reconfigurate

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
			(nr.)
			Suprafața parcări auto amenajate (mp.)
			Noduri construite/modernizate (nr.)
			Puncte de informare a călătorilor (nr.)
Infrastructură edilitară	1.1.2. Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă potabilă, canalizare și tratare a apelor uzate	Extindere, modernizare și reabilitare sistem de utilități publice	Stații de epurare (nr.)
			Rețea de alimentare apa construita/ modernizata (km)
			Populație conectată la rețeaua de apă (nr. persoane)
			Rețea de canalizare construită/ modernizata (km)
			Populație conectată la rețeaua de canalizare (nr. persoane)
			Grad de acoperire cu rețele de apă și canalizare (%)
	1.1.3.Extinderea și modernizarea infrastructurii de energie electrică și asigurarea accesului la telecomunicații	Extindere, modernizare și reabilitare sistem de utilități publice	Lungimea rețelei de energie electrică (km)
			Lungimea rețelei de telecomunicații (km)
			Număr de străzi cu sistem de iluminat nou/modernizat
			Populație conectată la rețeaua energie electrică (nr. persoane)

Sursa: Autorul

Tabelul nr. 111: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS1.2 Promovarea mobilității urbane durabile și creșterea accesibilității la rețele de transport, energie, comunicații

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Mobilitate urbană	1.2.1 Îmbunătățirea transportului public	Modernizarea transportului public	Gradul de creștere a utilizării transportului în comun (nr. mediu zilnic calatori)
			Autovehicule noi transport public achiziționate (nr.)

			Stații de autobuz nou înființate (nr.)
			Populație deservită de transportul public raportat la întreaga populație (%)
			Stații de autobuz modernizate (nr.)
	1.2.2 Promovarea mobilității urbane durabile	Creșterea mobilității urbane	Piste de biciclete construite (km)
			Stații de încărcare autovehicule electrice (nr.)
			Alei pietonale construite (km)
			Proiecte smart mobility realizate (nr.)
	1.2.3 Îmbunătățirea managementului de trafic	Decongestionarea traficului	Durata medie de călătorie în ora de vârf (minute)
			Parcursul mediu al autoturismelor în ora de vârf (km)
		Creșterea siguranței rutiere	Viteza medie de parcurs a autoturismelor brut în ora de vârf (km/h)
			Reducerea numărului de accidente (%)
			Panouri de informare montate (nr.)
			Limitatoare de viteză montate (nr.)
	1.2.4. Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și private	Reabilitare și modernizare urbană	Clădiri instituții publice reabilitate termic sau eficientizate energetic (nr)
			Blocuri de locuințe reabilitate termic sau eficientizate energetic (nr)
	1.2.5. Modernizarea și creșterea eficienței energetice a sistemului de iluminat public	Creșterea eficienței energetice a sistemului de iluminat public	Lămpi ecologice introduse în rețea (nr.)
			Rețea de iluminat public nou construită (km)
			Rețea de iluminat public introdusă în subteran (km)
Gestionarea	1.2.6. Asigurarea	Reabilitarea și	Spații de colectare deșeuri

deșeurilor și economie circulară	unei gestionări eficiente a deșeurilor și promovarea tranziției la o economie circulară	modernizarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor	modernizate (nr.)
			Cantitate de deșeuri colectată (t/an)
			Rata de acoperire a serviciului de salubrizare (%)
			Deșeuri menajere și similare colectate separat, inclusiv deșeuri de ambalaje (%)
			Deșeuri menajere periculoase colectate separat (%)
			Cantitatea de deșeuri menajere periculoase colectate separat trimise la tratare/ eliminare (%)
			Deșeuri voluminoase colectate separat (%)
			Deșeuri voluminoase colectate separat trimise la tratare/ valorificare/eliminare (%)
			Puncte de colectare selectivă (nr.)
			Platforme ecologice pentru depozitare (nr.)
			Perdele vegetale modernizate/ extinse (nr.)
			Spații afectate de activitățile industriale decontaminate (nr.)
			Vehicule de colectate și sortare (nr.)
			Valoarea investițiilor pentru protejarea și conservarea mediului înconjurător (lei)

Sursa: Autorul

Tabelul nr. 112: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS1.3 Promovarea măsurilor de regenerare a teritoriului

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Mediu	1.3.1 Reducerea poluării și îmbunătățirea	Îmbunătățirea factorilor de mediu	Suprafața reîmpădurită (km^2)
			Stații de monitorizare a aerului

	calității aerului, apelor și solului		(nr.)
			Stații de monitorizare a calității apei (nr.)
			Stații de monitorizare a calității solului (nr.)
			Reducerea gazelor cu efect de seră CO2 (tone/an)
			Reducerea emisiilor poluante (tone/an)
	1.3.2 Conservarea patrimoniului natural și dezvoltarea infrastructurii verzi	Protejarea și conservarea mediului	Spațiil verzi amenajate (nr.)
			Suprafața parcurilor și arilor naturale protejate (km^2)
			Proiecte dedicate ariilor protejate (nr.)
			Specii protejate regăsite pe teritoriul municipiului (nr.)
	1.3.3 Consolidarea capacității de planificare și control a dezvoltării urbane	Îmbunătățirea capacității de planificare și control	Studii de amenajare urbană sau periurbană (nr.)
	1.3.4 Reabilitarea zonelor urbane degradate	Reconversia zonelor degradate	Terenuri degradate/ neutilizate/ abandonate transformat în spații verzi (nr.)
			Terenuri degradate/ neutilizate/ abandonate transformate în zone de agrement și recreere (nr.)
			Zone dotate cu wi-fi public (nr.)

Sursa: Autorul

Creșterea nivelului de trai al comunității

Tabelul nr. 113: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS2.1. Încurajarea dezvoltării infrastructurii turistice în statiunea Straja și municipiul Lupeni

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Turism	2.1.1. Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural	Extinderea sectorului turistic	Parteneriate public-private create cu scopul promovării punctelor/atracțiilor turistice (nr.)
			Parteneriate între unități locale în

			scopul dezvoltării turistice (nr.)
		Dezvoltarea infrastructurii turistice	Circuite/trasee turistice amenajate (nr.)
			Produse/pachete turistice inovative create (nr.)
			Campanii de promovare turistică a Municipiului Lupeni (nr.)
			Total turiști (nr.)
			Total turiști străini (nr.)
			Unități de cazare (nr.)
			Trasee turistice concepute (nr.)
			Unități de cazare de lux (nr.)
			Spații de agrement construite (nr.)
			Spații de agrement modernizate (nr.)
			Lucrători din sectorul turistic (nr.)
			Grad de ocupare a structurilor de cazare turistică (%)
			Centre de informare turistică (nr.)
			Strategie de marketing turistic realizată
		Reabilitarea și conservarea elementelor de patrimoniu	Monumente istorice recondiționate (nr.)
			Obiective turistice reabilitate (nr.)

Sursa: Autorul

Tabelul nr. 114: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS2.2.Promovarea măsurilor de digitalizare a infrastructurii publice

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Digitalizare	2.2.1. Valorificarea avantajelor digitalizării pentru cetățeni, societăți comerciale și administrație	Adoptarea soluțiilor digitale	Soluții de digitalizare în sectorul de mediu (nr.)
			Proiecte de digitalizare a lanțului valoric în turism (aplicații, marketing) (nr.)
			Soluții de digitalizare în domeniul educației (nr.)
			Soluții de digitalizare în domeniul sănătății (nr.)
			Soluții de digitalizare pentru managementul traficului (nr.)
			Soluții de digitalizare în domeniul gestionării deșeurilor (nr.)
			Soluții de digitalizare în domeniul asistenței sociale (nr.)
			Soluții de digitalizare în domeniul protecției mediului (nr.)

Sursa: Autorul

Tabelul nr. 115: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS2.3.Promovarea măsurilor de dezvoltare a educației, prin investiții în infrastructura educațională și în infrastructura sportivă de la nivelul Municipiului

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Educație	2.3.1 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație	Consolidarea infrastructurii educaționale	Unități de învățământ reabilitate (nr.)
			Săli de sport construite/ reabilitate (nr.)
			Unități de învățământ dotate cu echipamente IT (nr.)
			Laboratoare școlare (nr.)
		Creșterea calității	Personalul didactic participant la

		actului de predare	cursuri de formare/specializare (nr.)
			Cazuri de abandon școlar (nr.)
			Stagii de practică a elevilor în industrie (nr.)
			Activități extrașcolare dedicate creativității și atitudinii inovative (nr.)
			Cadre didactice cu competențe pedagogice îmbunătățite (nr.)
			Competențe IT și tehnice crescute la nivelul personalului didactic
			Rata medie de promovabilitate a examenului de bacalaureat în mediul urban
			Rata medie de promovabilitate a examenului de bacalaureat în mediul rural
Sport și tineret	2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sportive și de tineret	Consolidarea infrastructurii sportive și de tineret	Spații amenajate expoziții culturale (nr.)
			Evenimente culturale (nr.)
			Biblioteci modernizate (nr.)
			Locuri de joaca pentru copii construite (nr.)
			Spatii cultural-artistice construite/amenajate (nr.)
			Cămine culturale construite/modernizate (nr.)
			Evenimente culturale și artistice derulate în cursul anului (nr.)
			Săli de sport nou construite (nr.)
			Săli de sport reabilitate (nr.)

			Baze sportive nou construite (nr.)
			Baze sportive reabilitate (nr.)
			Evenimente de promovare a sportului de masă (nr.)
			Evenimente cu mesaj sau caracter sportiv organizate/la care s-a participat (nr.)
			Facilități sportive puse la dispoziția cetățenilor (nr.)
			Nr. locuințe pentru tineri

Sursa: Autorul

Tabelul nr. 116: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS2.4. Promovarea incluziunii sociale prin măsuri dedicate grupurilor vulnerabile

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Asistență socială	2.4.1. Promovarea incluziunii sociale a grupurilor defavorizate și a persoanelor expuse riscului de sărăcie	Consolidarea infrastructurii de asistență socială	Servicii sociale oferite (nr.)
			Centre rezidențiale publice (nr.)
			Centre rezidențiale private (nr.)
			Centre de zi publice (nr.)
			Centre de zi private (nr.)
			Servicii de asistență comunitară (nr.)
			Cantine sociale construite/ modernizate (nr.)
			Centre multifuncționale construite/ modernizate (nr.)
		Dinamica beneficiarilor de asistență socială	Tineri sub 18 ani (nr.)
			Tineri NEETS (nr.)
			Minori cu dizabilități (nr.)

			Adulți cu dizabilități (nr.)
			Persoane vârstnice (nr.)
			Persoane cu diferite adicții (nr.)
			Persoane victime ale violenței domestice sau a traficului de persoane (nr.)
		Integrarea socială	Persoane peste 65 de ani active pe piața muncii (nr.)
			Persoane cu dizabilități active pe piața muncii (nr.)
			Acțiuni de voluntariat în domeniul asistenței sociale (nr.)
			Măsuri de îmbătrânire activă implementate (nr.)
			Campanii de informare privind asistența socială (nr.)
			Acoperirea cererii de servicii sociale pentru grupuri vulnerabile - copii (%)
			Acoperirea cererii de servicii sociale pentru grupuri vulnerabile - vârstnici (%)
			Acoperirea cererii de servicii sociale pentru grupuri vulnerabile - persoane abuzate (%)
Sănătate	2.4.2 Îmbunătățirea accesului la infrastructură sanitară modernă și servicii medicale de calitate	Consolidarea infrastructurii sanitare	Secții medicale nou înființate (nr)
			Capacitatea Spitalului Municipal Lupeni (persoane/paturi)
			Echipamente medicale nou achiziționate (nr)
			Echipamente medicale existente (nr.)
		Creșterea calității sistemului sanitar	Campanii de informare privind sănătatea publică (nr.)

			Urgențe rezolvate (nr.)
			Medici activi (nr.)
			Personal medical auxiliar (nr.)
			Programe de formare a personalului medical (nr.)
			Decese (nr.)
			Nașteri (nr.)
			Decesel premature (nr.)
			Infecții nosocomiale (%/nr.)

Sursa: Autorul

Dezvoltarea mediului de afaceri local

Tabelul nr. 117: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS 3.1. Sprijinirea diversificării profilului agenților economici de la nivel local

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Mediu de afaceri	3.1.1 Încurajarea antreprenoriatului și sprijinirea IMM-urilor active	Sprijinirea creării IMM-urilor și dezvoltarea celor existente	Firme nou înființate (nr.)
			Proiecte de inovație contractate și implementate (nr.)
			IMM care introduc inovație de produs sau proces (nr.)
			Parteneriate între mediul universitar și cel economic (nr.)
			Autorizații/ certificate eliberate pentru micii producători (nr.)
			Planuri de marketing (nr.)
			Locuri de muncă nou create prin sprijinirea mediului antreprenorial
		Dezvoltarea serviciilor de asistență și consultanță pentru afaceri	Evenimente cu participare colectivă (nr.)
			Sesiuni de informare (nr.)
			Aplicații de finanțare (nr.)

			Sesiuni de instruire (nr.)
			Misiuni de informare/consultanță pentru oamenii de afaceri (nr.)
Mediu de afaceri	3.1.2 Asigurarea accesului și a necesarului de competențe pe piața muncii	Formarea și creșterea accesului pe piața muncii	Cursuri de calificare și recalificare (nr.)
			Acțiuni de consiliere formală și informală (nr.)

Sursa: Autorul

Modernizarea administrației publice locale

Tabelul nr. 118: Indicatorii de monitorizare cuprinși în cadrul OS 4.1 Consolidarea capacității administrative pentru o dezvoltare integrată

Domeniu	Direcție de acțiune	Indicator de impact	Indicator de rezultat
Administrație publică	4.1.1 Dezvoltarea capacității de implementare a programelor de investiții și de furnizare a serviciilor publice, inclusiv în mediul digital	Îmbunătățirea sistemului administrativ	Unități administrative modernizate (nr.)
			Proiecte de formare a funcționarilor publici (nr.)
			Funcționari publici implicați în programe de formare (nr.)
			Proiecte de digitalizare (nr.)
			Proiecte smart city implementate (nr.)

Sursa: Autorul

8. Documente de monitorizare

În scopul menținerii unei evidențe a procesului de monitorizare, în continuare sunt prezentate propunerile de documentele pot fi utilizate.

a. Fișa de monitorizare a proiectelor

FIȘĂ DE MONITORIZARE A PROIECTELOR

1. Prezentare generală
Titlu proiect:
Beneficiar:
Nr. Contract de Finanțare:
Perioada de raportare:
2. Detalii raportare
Data semnării contractului:
Data de începere a perioadei de implementare a contractului de finanțare:
Data de finalizare a perioadei de implementare a contractului de finanțare:
3. Detalii despre beneficiar
Beneficiar:
Adresa/sediu:
Tel.:
Fax:
E-mail:
Manager Proiect (nume):
Reprezentant legal (nume) (altul decât Administratorul Proiectului, daca este cazul):

4. Obiectivele generale/specifice ale proiectului

Se vor descrie atât rezultatele propuse prin proiect (atât cele descrise în cererea de finanțare cât și cele trecute în studiul de fezabilitate/plan de afaceri)

5. Activităţi derulate în perioada de raportare

Activitatea/sub-activitatea[115] implementate/ efectuate in perioada de raportare	Graficul execuţiei activităţilor, conform planificării	Stadiul activităţilor la data de raportare (realizate, in curs de executie, neefectuate	Stadiul implementării (in avans/in termen/ întârziată)	Explicaţii si solutiiii propuse in vederea reducerii întârzierilor (daca este necesar)
Progresul fizic al proiectului estimat de Beneficiar (%):				.....

Implementarea proiectului progresează conform prevederilor contractului aprobat?

DA ☐ NU ☐

Dacă răspunsul este **DA**, vă rugăm prezentați stadiul implementării proiectului în tabelul de mai jos:

Obiect	Da	Nu	Observaţii
Există posibilitatea nefinalizării proiectului în graficul de implementare și este necesară solicitarea unui act adițional de prelungire a perioadei?			
Au existat riscuri, probleme în implementarea proiectului, dar situația a fost remediata?			
Exista riscuri, probleme în implementarea proiectului care încă persista?			

Dacă răspunsul este **NU**, vă rugăm selectați din lista de mai jos principalele motive care au determinat aceasta situație și detaliați în rubrica de explicații.

Motivele întârzierilor?	Explicaţii
☐ Cauze naturale (ex: inundații în regiune, vijelii (furtuni puternice), condiţii de lucru periculoase, etc.	
☐ Dificultăți cu antreprenorii	
☐ Probleme financiare	
☐ Cereri care nu au corespuns aşteptărilor	
☐ Probleme juridice și reglementări aplicabile	
☐ Factori economici locali	
☐ Probleme determinate de lipsa personalului calificat	
☐ Subestimarea în momentul întocmirii graficului de execuţie al proiectului (ex.: implementarea unor etape succesive ale contractelor	

[115] Enumerati de asemenea toate contractele încheiate pentru servicii, achiziții și lucrări, numărul și valoarea contractului și procedura folosită

☐ Factori neprevăzuți care afectează progresul lucrărilor (ex.: condițiile de pe amplasament, probleme de protecția mediului)	
☐ Altele	

6. Variații intervenite în execuția efectivă, față de execuția anticipată în cererea de finanțare

Aprobate		
Act adițional	Nr. și data AAD	Obiect act adițional
Notificare	Nr. și data notificare	Obiect notificare
Previzionate		
Act adițional	Data estimată de depunere	Obiect act adițional
Notificare	Data estimată de depunere	Obiect notificare

7. Stadiul derulării procedurilor de achiziții

Tipul achiziției	Procedura aplicată	Valoarea estimată Conform Cererii de Finanțare	Valoarea contractată	Diferența	Data publicării in SEAP	Data estimată de finalizare a procedurii	Data semnării contractului	Stadiul aplicării procedurii 1.Finalizată (Nr. contract+ Sc câștigătoare) 2. În grafic 3.Întarziată (se vor bifa motivele în tabelul următor)

Motive care au determinat întârzieri în realizarea achiziției

Motive	Explicații

☐ Nu s-au primit oferte ☐ Beneficiarul de finanțare nerambursabilă nu are disponibile fonduri necesare cofinanțării ☐ Beneficiarul de finanțare nerambursabilă nu a avut timp să pregătească dosarul de licitație ☐ Beneficiarul de finanțare nerambursabilă nu a reușit să identifice furnizorii adecvați ☐ Furnizorii de bunuri/prestatorii de servicii necâștigători au contestat rezultatele procedurii de atribuire ☐ Altele	

8. Stadiul respectării graficelor cererilor de plată

Obiect	Da	Nu	Luna
A fost depusă o Cerere de plată în ultima perioadă raportată?			.....
			Valoare
Care este valoarea solicitată la ultima cerere de plată?			.....
Următoarea Cerere de plată este planificată pentru luna:			

9. Probleme întâmpinate de beneficiarul de finanțare nerambursabilă în timpul implementării proiectului

În cazul în care au existat probleme în implementarea proiectului, beneficiarul le va descrie pe larg în această secțiune.

Semnătura Reprezentantului Legal:.....
Numele în clar:.....
Data:.....

b. Fișa de monitorizare a indicatorilor de impact

Indicatori în domeniul infrastructurii

Tabelul nr. 119: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul infrastructurii

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Reabilitare și modernizare urbană	Străzi modernizate/reabilitate (km)					
	Lungimea străzilor monitorizate din total străzi urbane (%)					
	Intersecții reconfigurate (nr.)					
	Suprafața parcări auto amenajate (mp.)					
	Noduri construite/modernizate (nr.)					
	Puncte de informare a călătorilor (nr.)					
Extindere, modernizare și reabilitare sistem de utilități publice	Stații de epurare (nr.)					
	Rețea de alimentare apa construita/ modernizata (km)					
	Populație conectată la rețeaua de apă (nr. persoane)					
	Rețea de canalizare construită/ modernizata (km)					
	Populație conectată la					

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
	rețeaua de canalizare (nr. persoane)					
	Grad de acoperire cu rețele de apă și canalizare (%)					
Extindere, modernizare și reabilitare sistem de utilități publice	Lungimea rețelei de energie electrică (km)					
	Lungimea rețelei de telecomunicații (km)					
	Număr de străzi cu sistem de iluminat nou/modernizat					
	Populație conectată la rețeaua energie electrică (nr. persoane)					

Sursa: Autorul

Indicatorii în domeniul mobilității urbane și gestionarea deșeurilor

Tabelul nr. 120: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul mobilității urbane și gestionarea deșeurilor

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Modernizare a transportului public	Gradul de creștere a utilizării transportului în comun (nr. mediu zilnic calatori)					
	Autovehicule noi transport public achiziționate (nr.)					
	Stații de autobuz nou înființate (nr.)					
	Populație deservită de transportul public					

	raportat la întreaga populație (%)					
	Stații de autobuz modernizate (nr.)					
Creșterea mobilității urbane	Piste de biciclete construite (km)					
	Stații de încărcare autovehicule electrice (nr.)					
	Alei pietonale construite (km)					
	Proiecte smart mobility realizate (nr.)					
Decongestionarea traficului	Durata medie de călătorie în ora de vârf (minute)					
	Parcursul mediu al autoturismelor în ora de vârf (km)					
Creșterea siguranței rutiere	Viteza medie de parcurs a autoturismelor brut în ora de vârf (km/h)					
	Reducerea numărului de accidente (%)					
	Panouri de informare montate (nr.)					
	Limitatoare de viteză montate (nr.)					
Reabilitare și modernizare urbană	Clădiri instituții publice reabilitate termic sau eficientizate energetic (nr)					
	Blocuri de locuințe					

	reabilitate termic sau eficientizate energetic (nr)					
Creșterea eficienței energetice a sistemului de iluminat public	Lămpi ecologice introduse în rețea (nr.)					
	Rețea de iluminat public nou construită (km)					
	Rețea de iluminat public introdusă în subteran (km)					
Reabilitarea și modernizare a infrastructuri i de gestionare a deșeurilor	Spații de colectare deșeuri modernizate (nr.)					
	Cantitate de deșeuri colectată (t/an)					
	Rata de acoperire a serviciului de salubrizare (%)					
	Deșeuri menajere și similare colectate separat, inclusiv deșeuri de ambalaje (%)					
	Deșeuri menajere periculoase colectate separat (%)					
	Cantitatea de deșeuri menajere periculoase colectate separat trimise la tratare/ eliminare (%)					
	Deșeuri voluminoase colectate separat (%)					
	Deșeuri voluminoase colectate separat trimise la tratare/ valorificare/eliminare					

	(%)					
	Puncte de colectare selectivă (nr.)					
	Platforme ecologice pentru depozitare (nr.)					
	Perdele vegetale modernizate/ extinse (nr.)					
	Spații afectate de activitățile industriale decontaminate (nr.)					
	Vehicule de colectate și sortare (nr.)					
	Valoarea investițiilor pentru protejarea și conservarea mediului înconjurător (lei)					

Sursa: Autorul

Indicatori în domeniul mediului înconjurător

Tabelul nr. 121: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul mediului

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Îmbunătățirea factorilor de mediu	Suprafața reîmpădurită (km^2)					
	Stații de monitorizare a aerului (nr.)					
	Stații de monitorizare a calității apei (nr.)					
	Stații de monitorizare a calității solului (nr.)					

	Reducerea gazelor cu efect de seră CO2 (tone/an)					
	Reducerea emisiilor poluante (tone/an)					
Protejarea și conservarea mediului	Spațiil verzi amenajate (nr.)					
	Suprafața parcurilor și arilor naturale protejate (km^2)					
	Proiecte dedicate ariilor protejate (nr.)					
	Specii protejate regăsite pe teritoriul municipiului (nr.)					
Îmbunătățirea capacității de planificare și control	Studii de amenajare urbană sau periurbană (nr.)					
Reconversia zonelor degradate	Terenuri degradate/ neutilizate/ abandonate transformat în spații verzi (nr.)					
	Terenuri degradate/ neutilizate/ abandonate transformate în zone de agrement și recreere (nr.)					
	Zone dotate cu wi-fi public (nr.)					

Sursa: Autorul

Indicatori în domeniul turismului

Tabelul nr. 122: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul turismului

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Extinderea sectorului turistic	Parteneriate public-private create cu scopul promovării punctelor/atracțiilor turistice (nr.)					
	Parteneriate între unități locale în scopul dezvoltării turistice (nr.)					
Dezvoltarea infrastructurii turistice	Circuite/trasee turistice amenajate (nr.)					
	Produse/pachete turistice inovative create (nr.)					
	Campanii de promovare turistică a Municipiului Lupeni (nr.)					
	Total turiști (nr.)					
	Total turiști străini (nr.)					
	Unități de cazare (nr.)					
	Trasee turistice concepute (nr.)					
	Unități de cazare de lux (nr.)					
	Spații de agrement construite (nr.)					
	Spații de agrement modernizate					

	(nr.)					
	Lucrători din sectorul turistic (nr.)					
	Grad de ocupare a structurilor de cazare turistică (%)					
	Centre de informare turistică (nr.)					
	Strategie de marketing turistic realizată					
Reabilitarea și conservarea elementelor de patrimoniu	Monumente istorice recondiționate (nr.)					
	Obiective turistice reabilitate (nr.)					

Sursa: Autorul

Indicatori în domeniul digitalizării

Tabelul nr. 123: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul digitalizării

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Adoptarea soluțiilor digitale	Soluții de digitalizare în sectorul de mediu (nr.)					
	Proiecte de digitalizare a lanțului valoric în turism (aplicații, marketing) (nr.)					
	Soluții de digitalizare în domeniul educației (nr.)					
	Soluții de digitalizare în domeniul sănătății (nr.)					
	Soluții de digitalizare pentru managementul					

	traficului (nr.)					
	Soluții de digitalizare în domeniul gestionării deșeurilor (nr.)					
	Soluții de digitalizare în domeniul asistenței sociale (nr.)					
	Soluții de digitalizare în domeniul protecției mediului (nr.)					

Sursa: Autorul

Indicatori în domeniul educației și tineretului

Tabelul nr. 124: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul educației și tineretului

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Consolidarea infrastructurii educaționale	Unități de învățământ reabilitate (nr.)					
	Săli de sport construite/ reabilitate (nr.)					
	Unități de învățământ dotate cu echipamente IT (nr.)					
	Laboratoare școlare (nr.)					
Creșterea calității actului de predare	Personalul didactic participant la cursuri de formare/specializare (nr.)					
	Cazuri de abandon școlar (nr.)					
	Stagii de practică a elevilor în industrie					

	(nr.)					
	Activități extrașcolare dedicate creativității și atitudinii inovative (nr.)					
	Cadre didactice cu competențe pedagogice îmbunătățite (nr.)					
	Competențe IT și tehnice crescute la nivelul personalului didactic					
	Rata medie de promovabilitate a examenului de bacalaureat în mediul urban					
	Rata medie de promovabilitate a examenului de bacalaureat în mediul rural					
Consolidarea infrastructurii sportive și de tineret	Spații amenajate expoziții culturale (nr.)					
	Evenimente culturale (nr.)					
	Biblioteci modernizate (nr.)					
	Locuri de joaca pentru copii construite (nr.)					
	Spatii cultural-artistice construite/amenajate (nr.)					
	Cămine culturale construite/modernizate (nr.)					
	Evenimente culturale și artistice derulate în cursul anului					

	(nr.)					
	Săli de sport nou construite (nr.)					
	Săli de sport reabilitate (nr.)					
	Baze sportive nou construite (nr.)					
	Baze sportive reabilitate (nr.)					
	Evenimente de promovare a sportului de masă (nr.)					
	Evenimente cu mesaj sau caracter sportiv organizate/la care s-a participat (nr.)					
	Facilități sportive puse la dispoziția cetățenilor (nr.)					
	Nr. locuințe pentru tineri					

Sursa: Autorul

Indicatori în domeniul asistenței sociale și sănătății

Tabelul nr. 125: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul asistenței sociale și sănătății

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Consolidarea infrastructurii de asistență socială	Servicii sociale oferite (nr.)					
	Centre rezidențiale publice (nr.)					
	Centre rezidențiale private (nr.)					

	Centre de zi publice (nr.)					
	Centre de zi private (nr.)					
	Servicii de asistență comunitară (nr.)					
	Cantine sociale construite/ modernizate (nr.)					
	Centre multifuncționale construite/ modernizate (nr.)					
Dinamica beneficiarilor de asistență socială	Tineri sub 18 ani (nr.)					
	Tineri NEETS (nr.)					
	Minori cu dizabilități (nr.)					
	Adulți cu dizabilități (nr.)					
	Persoane vârstnice (nr.)					
	Persoane cu diferite adicții (nr.)					
	Persoane victime ale violenței domestice sau a traficului de persoane (nr.)					
Integrarea socială	Persoane peste 65 de ani active pe piața muncii (nr.)					
	Persoane cu dizabilități active pe piața muncii (nr.)					
	Acțiuni de voluntariat în domeniul asistenței					

	sociale (nr.)					
	Măsuri de îmbătrânire activă implementate (nr.)					
	Campanii de informare privind asistența socială (nr.)					
	Acoperirea cererii de servicii sociale pentru grupuri vulnerabile - copii (%)					
	Acoperirea cererii de servicii sociale pentru grupuri vulnerabile - vârstnici (%)					
	Acoperirea cererii de servicii sociale pentru grupuri vulnerabile - persoane abuzate (%)					
Consolidarea infrastructurii sanitare	Secții medicale nou înființate (nr)					
	Capacitatea Spitalului Municipal Lupeni (persoane/paturi)					
	Echipamente medicale nou achiziționate (nr)					
	Echipamente medicale existente (nr.)					
Creșterea calității sistemului sanitar	Campanii de informare privind sănătatea publică (nr.)					
	Urgențe rezolvate (nr.)					
	Medici activi (nr.)					

	Personal medical auxiliar (nr.)					
	Programe de formare a personalului medical (nr.)					
	Decese (nr.)					
	Nașteri (nr.)					
	Decesel premature (nr.)					
	Infecții nosocomiale (%/nr.)					

Sursa: Autorul

Indicatori în sectorul antreprenorial

Tabelul nr. 126: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în sectorul antreprenorial

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Sprijinirea creării IMM-urilor și dezvoltarea celor existente	Firme nou înființate (nr.)					
	Proiecte de inovație contractate și implementate (nr.)					
	IMM care introduc inovație de produs sau proces (nr.)					
	Parteneriate între mediul universitar și cel economic (nr.)					
	Autorizații/ certificate eliberate pentru micii producători (nr.)					
	Planuri de marketing (nr.)					

	Locuri de muncă nou create prin sprijinirea mediului antreprenorial					
Dezvoltarea serviciilor de asistență și consultanță pentru afaceri	Evenimente cu participare colectivă (nr.)					
	Sesiuni de informare (nr.)					
	Aplicații de finanțare (nr.)					
	Sesiuni de instruire (nr.)					
	Misiuni de informare/consultanță pentru oamenii de afaceri (nr.)					
Formarea și creșterea accesului pe piața muncii	Cursuri de calificare și recalificare (nr.)					
	Acțiuni de consiliere formală și informală (nr.)					

Sursa: Autorul

Indicatori în domeniul administrației publice

Tabelul nr. 127: Indicatorii de impact și reperele măsurabile în domeniul administrației publice

Indicator de impact	Denumire indicator măsurabil	Situație				
		2023	2024	2025	2026	2027
Îmbunătățirea sistemului administrativ	Unități administrative modernizate (nr.)					
	Proiecte de formare a funcționarilor publici (nr.)					
	Funcționari publici implicați în programe de formare (nr.)					
	Proiecte de					

	digitalizare (nr.)					
	Proiecte smart city implementate (nr.)					

Sursa: Autorul

c. Raportul de monitorizare

În cadrul subcapitolului prezent este redată propunerea de structură a raportului de monitorizare care urmează să fie elaborat de către Primăria Municipiului Lupeni cu scopul de a analiza progresul obiectivelor strategice, direcțiilor strategice și a proiectelor incluse în cadrul Strategiei pentru perioada 2023-2027.

Structura raportului de monitorizare va fi grupată în patru secțiuni și va cuprinde următoarele elemente:

Secțiunea 1 - Introducere

Prima secțiune a raportului de monitorizare va cuprinde elemente ale contextului general de desfășurare a proiectelor implementate.

Introducerea va avea următoarele componente:

- particularitățile situației socio-economice regăsite la nivel municipal ce au un impact semnificativ asupra rezultatelor implementării Strategiei și a proiectelor propuse de către aceasta;
- evenimente din sfera relațiilor internaționale, cooperări și directive europene ce constituie puncte favorabile sau obstacole pentru dezvoltarea Municipiului Lupeni.

Secțiunea 2

Tendințe de dezvoltare ale Municipiului Lupeni - vor fi determinate în urma colectării datelor din toate domeniile de activitate.

Având drept punct de plecare aceste date, se va realiza diagnosticarea socio-economică și de potențial a Municipiului Lupeni, diagnosticare ce constituie o privire de ansamblu și relevă o serie de trăsături care dau o imagine asupra tendințelor și oportunităților de dezvoltare.

Este recomandat ca în această secțiune să fie efectuată o scurtă prezentare referitoare la:

- situația infrastructurii;
- situația sistemului sanitar;
- situația sistemului de educație;
- mediul antreprenorial și economic;
- turismul.

Viziune și obiective strategice - vor fi redate obiectivele și viziunea asupra dezvoltării Municipiului Lupeni alături de eventualele modificări aduse direcțiilor propuse în cadrul Strategiei.

Secțiunea 3

Situația Municipiului prin raportare la indicatorii de impact și rezultat - Situația generală va fi analizată pe baza datelor colectate în cadrul Fișei de monitorizare a indicatorilor de impact.

Analiza succintă va cuprinde:

- indicarea sectoarelor cu creșterea cea mai accentuată a indicatorilor de rezultat;
- indicatorii ce prezintă o stagnare în evoluție.

În evaluarea progresului indicatorilor se va completa următorul tabel

Tabelul nr. 128: Situația indicatorilor de rezultat raportat la domeniile de dezvoltare

Sector	Nr. indicatori ce prezintă o creștere	Nr. indicatori ce nu indică o evoluție	Nr. total
Infrastructură			
Mobilitate urbană			
Educație și tineret			
Turism			
Digitalizare			
Asitență socială și sănătate			
Mediu înconjurător			
Mediu antreprenorial			
Administrație publică			

Sursa: Autorul

Raportarea la obiectivele indicate în cadrul strategiei - ulterior analizei indicatorilor redați în tabelul de mai sus, vor fi analizați **indicatorii rezultați din obiectivele strategice** regăsite în cadrul Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni pentru perioada 2023-2027.

Pe baza datelor structurate în tabele se vor indica direcțiile de acțiune cu cele mai bune rezultate la nivelul fiecărui obiectiv în parte alături de obiectivele cu situația cea mai favorabilă. Totodată vor fi indicate direcțiile ce prezintă cele mai mici rezultate pentru fiecare obiectiv în parte și vor fi propuse măsuri de remediere/îmbunătățire.

Stadiul realizării proiectelor - situația proiectelor va fi analizată prin utilizarea următoarelor fișe:

- fișa de monitorizare a proiectelor (adresată atât mediului public, cât și mediului privat, la nivelul tuturor proiectelor propuse în cadrul Strategiei);
- fișă generală de monitorizare a proiectelor.

Pe baza fișelor de monitorizare a situației regăsită la nivelul tuturor proiectelor

propuse în cadrul Strategiei va fi întocmită situația statistică a proiectelor în vederea completării fișei generale. Datele cuprinse în fișa generală vor servi drept punct de pornire pentru analiza gradului de implementare. Se vor urmări:

- distribuția proiectelor în funcție de gradul de implementare;
- se va reda o situație a proiectelor în funcție de sectorul de implementare a acestora.

Secțiunea de față va cuprinde și situația proiectelor neinițiate prin prezentarea motivelor și a dificultăților întâmpinate în mod general.

Secțiunea 4

Plan de acțiuni pentru anul următor - redă direcțiile ulterioare de acțiune.

Planul poate să redea:

- sectoarele ce necesită o atenție mai sporită din partea autorităților locale;
- sugestii și direcții privind finalizarea proiectelor aflate în execuție.

Concluzii și recomandări

O propunere a unui model de raport de monitorizare se regăsește în secțiunea ANEXE.

9. *Transferabilitatea rezultatelor și valorificarea acestora*

Elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Lupeni se bazează pe o abordare sistematizată a activităților care conduc la obținerea unor rezultate cu efecte directe asupra creșterii calității vieții locuitorilor din municipiu.

Astfel, transferabilitatea rezultatelor proiectelor adresate de Strategie este importantă și posibilă și se va realiza încă din timpul implementării sale prin intermediul legăturilor care se vor stabili cu proiectele complementare. În consecință, schimbul de bune practici în care partenerii se vor implica va avea un efect de levier pentru dezvoltarea lor în vederea abordării unor proiecte viitoare.

Sunt avute în vedere metode de transfer ale rezultatelor proiectelor pe plan orizontal, vertical și instituțional. Pe plan orizontal, experiența dobandită va fi transferată prin intermediul rețelelor din care fac parte partenerii. Pe plan vertical, transferul se va realiza prin implicarea autorităților importante pentru dezvoltarea comunității la nivel local precum și prin transferul de bune practici către și dinspre acestea, asigurând condiții pentru multiplicarea rezultatelor prin alte proiecte în zone diferite pentru grupuri țintă diferit dimensionate.

În plan instituțional rezultatele vor fi transferate către membrii organizațiilor făcând ca aceste entități să devină mai puternice și mai calificate pentru noi abordări integrate.

În scopul asigurării transferului rezultatelor proiectelor implementate, metodologia propusă este ca Primarul Municipiului Lupeni să participe la o ședință de informare la începutul fiecărui an, în cadrul căreia să susțină o prezentare privind rezultatele proiectelor.

De principiu, este de dorit ca în cadrul prezentării să se urmărească diseminarea de bune practici, prezentarea provocărilor de pe durata proiectului, lecţiile învăţate, inclusiv instrumentele dezvoltate prin proiect pentru a fi multiplicate/utilizate de către alţi potenţiali beneficiari.

De asemenea, Primăria Municipiului Lupeni poate propune acțiuni similare și la nivelul altor localități cu o situație asemănătoare de la nivel județean.

Primăria Municipiului Lupeni va depune toate eforturile necesare pentru diseminarea rezultatelor proiectelor din cadrul Strategiei de Dezvoltare Locală, acest lucru acest contribuind la creșterea impactului proiectelor pe teren.

Rezultatele proiectelor pot fi diseminate de principiu prin intermediul site-ului web al Primăriei Muunicipiului Lupeni, ceea ce poate conduce la îmbunătățirea vizibilității Strategiei. Totodată, la nivel de proiect, dacă managerii de proiect planifică și utilizează o serie de instrumente de diseminare, inclusiv organizarea de evenimente și publicarea de materiale tipărite și audiovizuale, pentru a face cunoscute rezultatele proiectelor, acest aspect va contribui la transferabilitatea rezultatelor și valorificarea acestora.

BIBLIOGRAFIE

SURSE PRIMARE

1. Institutul Național de Statistică, *TEMPO ONLINE*, date disponibile la adresa: http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table
2. Citadini, *Baze de date urbane-hărți*, date disponibile la adresa: https://citadini.ro/baza-de-date-urbane-harti/
3. Primăria Municipiului Lupeni, date disponibile la adresa: https://www.municipiullupeni.ro/
4. Consiliul Județean Hunedoara, date disponibile la adresa: https://www.cjhunedoara.ro/

SURSE SECUNDARE

1. Banca Mondială, *Romania chatching up regions - Raport final, 2019,* date disponibile la adresa: https://documents1.worldbank.org/curated/en/784601580298213740/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Final-Report.pdf
2. *Comisia Europeană.*, date disponibile la adresa: https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/available-budget_en
3. Comisia Națională de Strategie și Prognoză, *Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în PROFIL TERITORIAL 2020 - 2024 (aferentă prognozei macroeconomice de iarnă 2021, 2021* date disponibile la adresa: https://cnp.ro/wpcontent/uploads/2021/07/PROGNOZA_2020_2024_in_profil_teritorial.pdf
4. Comisia Națională de Strategie și Prognoză, *Prognoza pe termen mediu 2022-2026, varianta de iarnă,* 2023 date disponibile la adresa: https://cnp.ro/wp-content/uploads/2023/01/Prognoza-2022-2026-varianta-de-iarna-2023.pdf
5. Consiliul European *Răspunsul UE la invadarea Ucrainei de către Rusia*, 2022, date disponibile la adresa: https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/
6. Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030,* date disponibile la adresa: https://dezvoltaredurabila.gov.ro/strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-romaniei-2030-i
7. Guvernul României, *Programul de Guvernare 2021-2024*, date disponibile la adresa: https://gov.ro/obiective/programul-de-guvernare-2021-2024
8. Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Banca Mondială. *Politica Urbană a României, Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană*, 2021, date disponibile la adresa: https://citadini.ro/ghid-sidu/
9. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, date disponibile la adresa: https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/

10. 10.Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, date disponibile la adresa: http://www.mmediu.ro/categorie/programul-pentru-acvacultura-si-pescuit/339
11. Oficiul Național al Registrului Comerțului, date date disponibile la adresa: https://www.onrc.ro/index.php/ro/
12. Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, *Strategia Națională de Dezvoltare Urbană Integrată pentru orașe reziliente, verzi, incluzive și competitive 2022-2025 (Politica Urbană a României)*, 2022 date disponibile la adresa:https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/12/ANEXA-STRATEGIA.pdf
13. Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, *Programul național de construcții de interes public sau social derulat prin intermediul Companiei Naționale de Investiții "C.N.I."- S.A.* date disponibile la adresa: https://www.mdlpa.ro/pages/programnationalconstructiiinterespublicsausocialcni
14. Portal Legislativ, *Lege nr. 215 din 23 aprilie 2001 (*republicată*)*, date disponibile la adresa: https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/79638 , accesat în data de 15.05.2023
15. Secretariatul General al Guvernului, *Ordonanță de Urgență pentru aprobarea Programului Național de Investiții "Anghel Saligny"*, date disponibile la adresa: https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/09/OUG.pdf
16. *UNCTAD, Criza energetică: Grupul ONU de răspuns la criză global solicită sprijin celor mai vulnerabili și tranziția către sursele regenerabile*, date disponibile la adresa: https://unctad.org/: https://unctad.org/news/energy-crisis-un-global-crisis-response-group-urges-support-most-vulnerable-and-transition
17. UNICEF, *Protecția copiilor în perioada pandemiei. Copiii și îngrijirea alternativă. Măsuri de răspuns imediat*, date disponibile la adresa: https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/covid-19dat_tn_romanian.pdf/

ARTICOLE

1. Adelina Karpenkova, *Transformarea digitală a guvernelor: provocări, exemple (2023)*, date disponibile la adresa: https://whatfix.com/blog/digital-transformation-in-government/
2. Ghiță, A. F., *România are nevoie de zone urbane funcționale. Oportunitatea includerii acestora în Strategia de Dezvoltare Teritorială a României*, ResearchGate, date disponibile la adresa: https://www.researchgate.net/publication/275828814_Romania_are_nevoie_de_zone_urban_functionale_Oportunitatea_includerii_acestora_in_Strategia_de_Dezvoltare_Teritoriala_a_Romaniei
3. Kubinschi, R. (2020, 11 27). *Economia românească la răscruce - Între contracția economică provocată de pandemie și oportunitățile oferite de*

sprijinul financiar al Uniunii Europene, date disponibile la adresa: https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/business-continuity/articles/economia-romaneasca-la-rascruce-intre-contractia-economica-provocata-de-pandemie-si-oportunitatile-oferite-de-sprijinul-financiar-al-uniunii-europene.html

4. Kammer, A., Azour, J., Selassie, A., Goldfajn, I., & Rhee, C. (2022, 03 15). *IMF BLOG*, date disponibile la adresa: https://www.imf.org/: https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2022/03/15/blog-how-war-in-ukraine-is-reverberating-across-worlds-regions-031522
5. Șaptefrați, T. (2015), *Buna guvernare: caracteristici, dimensiuni. Administrarea publică: teorie și practică*, p. 21-27, date disponibile la adresa: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Buna%20guvernare%20caracteristici%2C%20dimensiuni%20si%20metode%20de%20evaluare.pdf
6. Vladimir Trebici, *Demografia*, date disponibile la adresa: https://sas.unibuc.ro/storage/downloads/demografie67/CeEsteDemografia.PDF

SURSE WEB

1. Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, date disponibile la adresa: http://apmhd.anpm.ro/
2. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Apa Valea Jiului", date disponibile la adresa: http://adiapavj.ro/
3. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul Integrat de Gestionare a Deșeurilor Hunedoara, date disponibile la adresa: https://www.adideseurihd.ro/2020/
4. Asociația pentru Dezvoltare Teritorială Integrată Valea Jiului, date disponibile la adresa: https://www.valeajiului.eu/
5. Google Images
6. I.P.J. Hunedoara, date disponibile la adresa: https://hd.politiaromana.ro/ro/utile/statistici-evaluari
7. Oficiul Național al Registrului Comerțului, date disponibile la adresa: https://www.onrc.ro/index.php/ro/
8. S.C SUPERCOM S.A, date disponibile la adresa: https://www.supercom.ro/

ANEXE

ANEXA NR. 1 - ORGANIRAMA APARATULUI DE SPECIALITATE AL PRIMARULUI MUNICIPIULUI LUPENI

Organigrama aparatului de specialitate al primarului

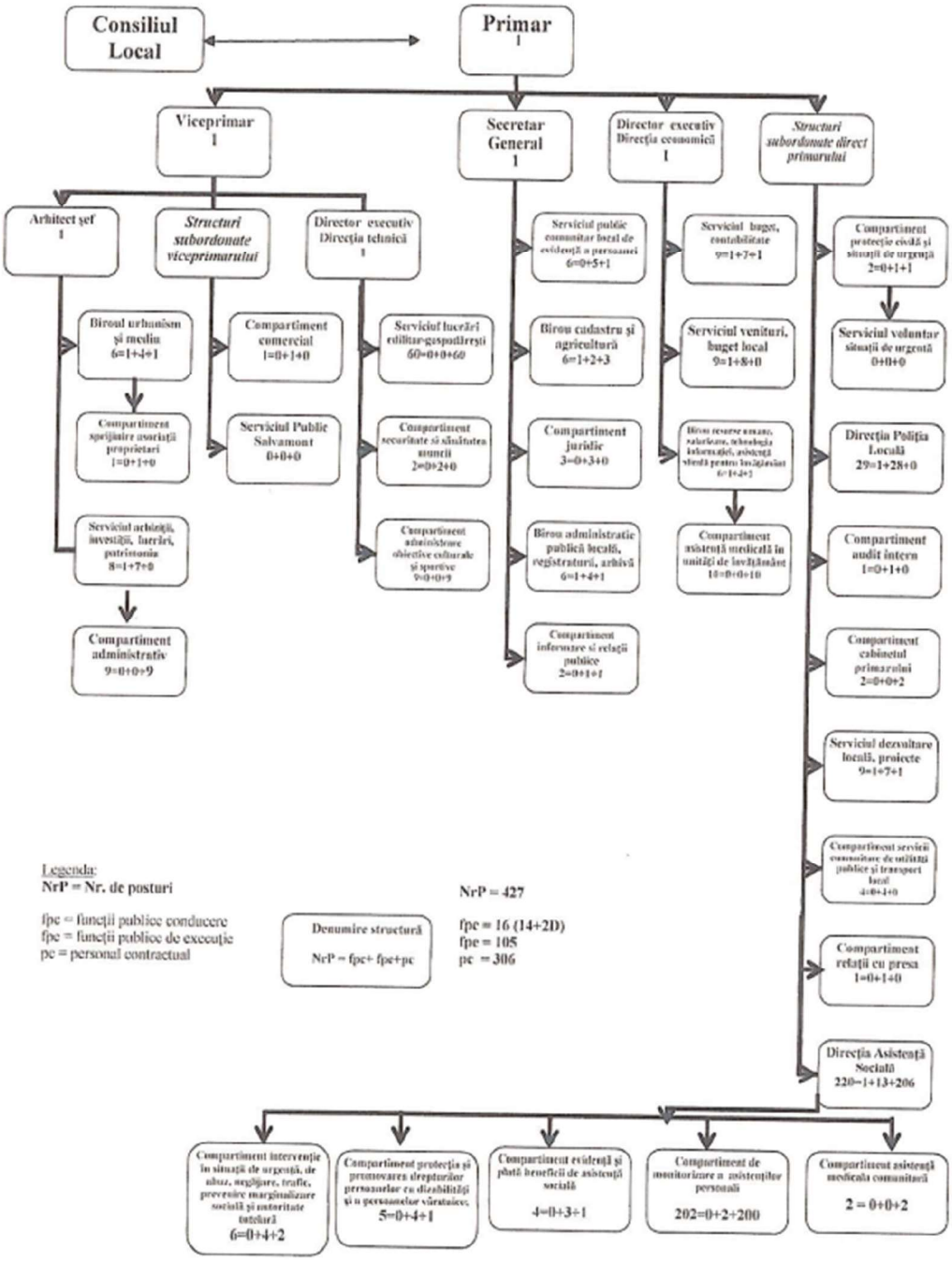

Lupeni,
31 ianuarie 2023

ANEXA NR. 2 – CHESTIONAR PRIVIND IDENTIFICAREA PERCEPȚIEI ASUPRA NEVOILOR ȘI POSIBILITĂȚILOR DE DEZVOLTARE A MUNICIPIULUI LUPENI ÎN PERIOADA 2023-2027

Prezentul chestionar a fost întocmit în cadrul procesului de elaborare a ***Strategiei Dezvoltare Locală 2023-2027 a Municipiului Lupeni*** și are ca scop evaluarea percepției cetățenilor, mediului de afaceri și angajaților din instituțiile publice cu privire la nevoile de dezvoltare existente la nivelul Municipiului, precum și la oportunitățile de dezvoltare, în următoarea perioadă de programare.

Pentru ca rezultatele prezentului chestionar să reflecte o variantă cât mai obiectivă a situației actuale, vă rugăm ca la toate întrebările cu variante unice de răspuns să bifați **o singură** căsuță de răspuns (☐).

În cazul în care considerați că niciuna dintre variantele de răspuns nu se aplică sau considerați ca fiind relevant un alt răspuns, îl puteți înscrie în caseta marcată cu sintagma *Alta/Altele*.

În acest scop, vă rugăm să aveți amabilitatea de a răspunde întrebărilor de mai jos, a căror analiză va servi echipei de elaborare a strategiei. Chestionarele se completează în mod anonim.

Vă mulțumim pentru participare!

1. Vârsta dumneavoastră este:

   ☐ sub 20 de ani ☐ 20 - 29 de ani ☐ 30 - 39 de ani ☐ 40 - 50 de ani ☐ peste 50 de ani

2. Sexul:

   ☐ masculin ☐ feminin

3. Ultimul nivel de educație absolvit:

   ☐ fără școală
   ☐ școală primară
   ☐ școală profesională
   ☐ liceu
   ☐ școală postliceală
   ☐ studii universitare (facultate)
   ☐ studii postuniversitare

4. De cât timp locuiți în Municipiul Lupeni?

   ☐ mai puțin de 3 de ani ☐ între 3 - 10 ani ☐ între 10- 20 ani ☐ peste 20 de ani

5. Pe o scară de la 1 la 5 unde 1 reprezintă *Foarte puțin mulțumit(ă)*, iar 5 reprezintă *Foarte mulțumit(ă),* cât de mulțumit(ă) sunteți de calitatea și diversitatea serviciilor medicale la nivelul Municipiului Lupeni?

   ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

6. Cât de mulțumit(ă) sunteți de următoarele servicii medicale ?

	Foarte mulțumit(ă)	Mulțumit(ă)	Neutru	Nemulțumit(ă)	Foarte nemulțumit(ă)	Nu știu/ nu răspund
Medicii de familie						
Laborator de analize medicale						

Recuperare/ balneologie/ kinetoterapie						
Spitalul Municipal Lupeni						
Serviciul de Ambulanță						
Medici stomatologi						
Farmacii						
Asistență medicală comunitară						
Asistență medico - socială la domiciliu						

7. Care sunt serviciile medicale de care ați avea nevoie în Municipiul Lupeni și care nu există la momentul actual?

8. Raportat la nivelul Municipiului, care sunt principalele 3 probleme întâlnite:

Problemă identificată	Răspuns
Promovarea deficitară a obiectivelor turistice	
Promovarea deficitară și insuficientă a oportunităților oferite de Municipiul Lupeni	
Transportul public deficitar	
Infrastructura rutieră necorespunzătoare	
Lipsa locurilor de muncă	
Traficul intens	
Infrastructură sanitară deficitară	
Lipsa/ insuficiența oportunităților pentru activități culturale și de petrecere a timpului liber	
Delincvența/ Infracționalitatea	
Îmbătrânirea populației	
Sistemul de salubrizare	
Lipsa de implicare a autorităților publice locale în problemele comunității	
Starea/ insuficiența spațiilor verzi	

Starea/ insuficiența unităților de învățământ	
Lipsa fondurilor necesare realizării de investiții	
Capitalul antreprenorial nevalorificat	
Corupția și birocrația	
Sărăcia	
Altele	

9. Raportat la Municipiul Lupeni, cât de mulțumit(ă) sunteți de următoarele aspecte:

	Foarte mulțumit(ă)	Mulțumit(ă)	Neutru	Nemulțumit(ă)	Foarte nemulțumit(ă)	Nu știu/ nu răspund
Alimentare cu apă și canalizare						
Administrarea parcurilor/ spațiilor verzi						
Curățenie și gestiunea deșeurilor						
Iluminat public						
Întreținere infrastructură rutieră și pietonală						
Infrastructura educațională (grădinițe, creșe, școli, licee)						
Locuri de joacă pentru copii						
Petrecerea timpului liber						
Piețe agroalimentare						
Siguranța și ordinea publică						
Transportul public						

10. Pe o scară de la 1 la 5, unde 1 reprezintă foarte puțin important, iar 5 foarte important, cât de importante considerați că sunt următoarele priorități de investiții:

Priorități	Răspuns
Modernizare infrastructură rutieră și pietonală	
Modernizare flotă transport public	
Reabilitare/modernizare sistem de alimentare cu apă și canalizare	
Amenajarea de noi spații verzi	
Dezvoltare infrastructură pentru susținerea afacerilor locale	
Modernizare/dotare infrastructură educațională	
Amenajare spații de agrement și petrecere a timpului liber, inclusiv pentru activități de sport în masă	
Amenajare de centre medicale de permanență sau centre de tratament	
Înființare infrastructură pentru autovehicule electrice	
Dezvoltare infrastructură de gestionare a deșeurilor	
Reabilitarea clădirilor	
Digitalizarea serviciilor administrative	
Îmbunătățirea infrastructurii de siguranță publică	
Altele(vă rugăm specificați):.....	

11. Care considerați că sunt principalele trei elemente reprezentative pentru Municipiul Lupeni?

12. Ce îmbunătățiri ați aduce la nivelul Municipiului Lupeni?

ANEXA NR. 3 - SITUAȚIA CENTRALIZATOARE A CHESTIONARULUI PRIVIND IDENTIFICAREA PERCEPȚIEI ASUPRA NEVOILOR ȘI POSIBILITĂȚILOR DE DEZVOLTARE A MUNICIPIULUI LUPENI ÎN PERIOADA 2023-2027

SITUAȚIA CENTRALIZATOARE A CHESTIONARULUI APLICAT CETĂȚENILOR MUNICIPIULUI LUPENI	
Nr. total de întrebări aplicate:	**12**
INTERPRETAREA STATISTICĂ A CHESTIONARULUI APLICAT CETĂȚENILOR MUNICIPIULUI LUPENI	
Întrebarea nr. 1	**Vârsta dumneavoastră este:**
Reprezentare grafică:	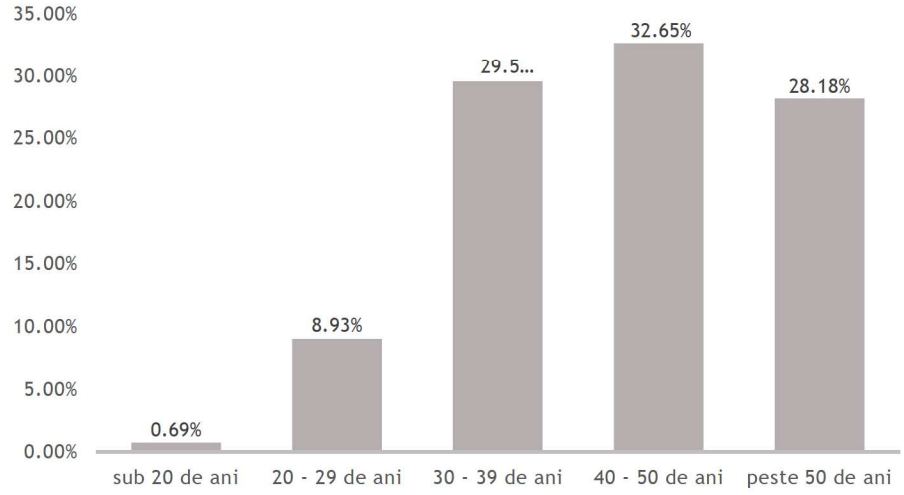
Interpretare statistică:	Conform analizei cantitative, la nivelul Municipiului Lupeni, ponderea majoritară revine grupei de vârstă 40-50 de ani, reprezentând 32,65% din totalul respondenților, urmată de grupa de vârstă 30-39 de ani reprezentată de un procent de aproape 30% și de persoanele cu vârstă peste 50 de ani cu o pondere de 28%. Cea mai mică pondere revine populației cu vârsta sub 20 de ani cu doar 0,69%, ceea ce înseamnă o generație viitoare de tineri puțin numeroasă.
Întrebarea nr. 2	**Sexul:**
Reprezentare grafică:	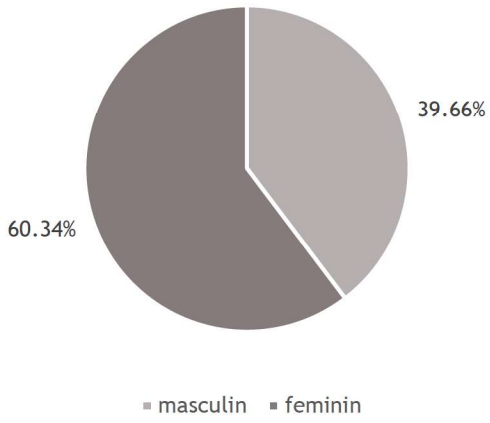
Interpretare	În ceea ce privește sexul respondenților, observăm o pondere semnificativ ridicată

statistică:	în rândul populației de sex feminin (60,34%), comparativ cu ponderea înregistrată în rândul populației de sex masculin (39,66%).
Întrebarea nr. 3	**Ultimul nivel de educație absolvit:**
Reprezentare grafică:	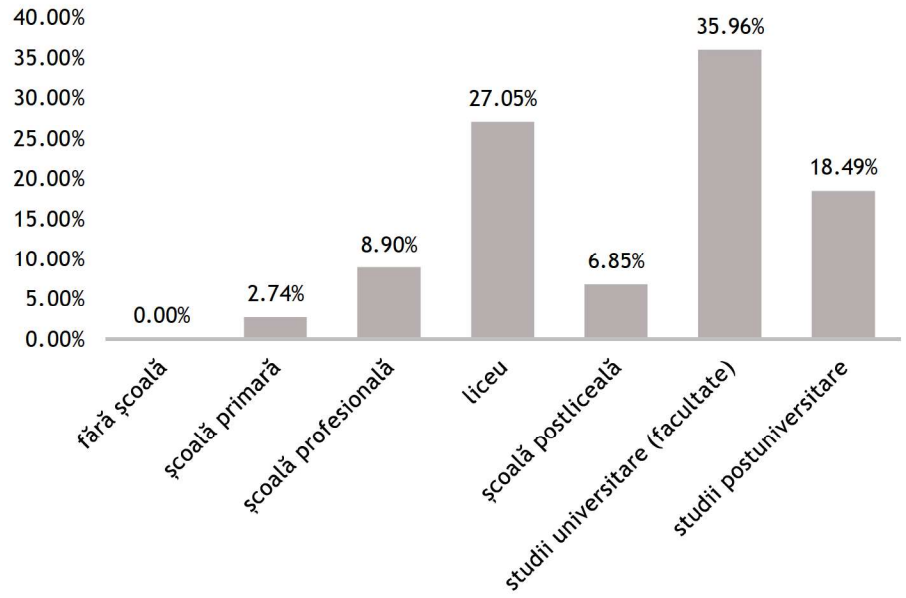
Interpretare statistică:	În ceea ce privește educația, remarcăm faptul că 35,96% dintre cetățenii Municipiului Lupeni sunt absolvenți de studii universitare, 27% absolvenți de liceu și 18,49% absolvenți de studii postuniversitare. Cele mai mici pondere se regăsesc în rândul respondenților care au absolvit școala primară (2,74%), respectiv școala postliceală (6,85%).
Întrebarea nr. 4	**De cât timp locuiți în Municipiul Lupeni?**
Reprezentare grafică:	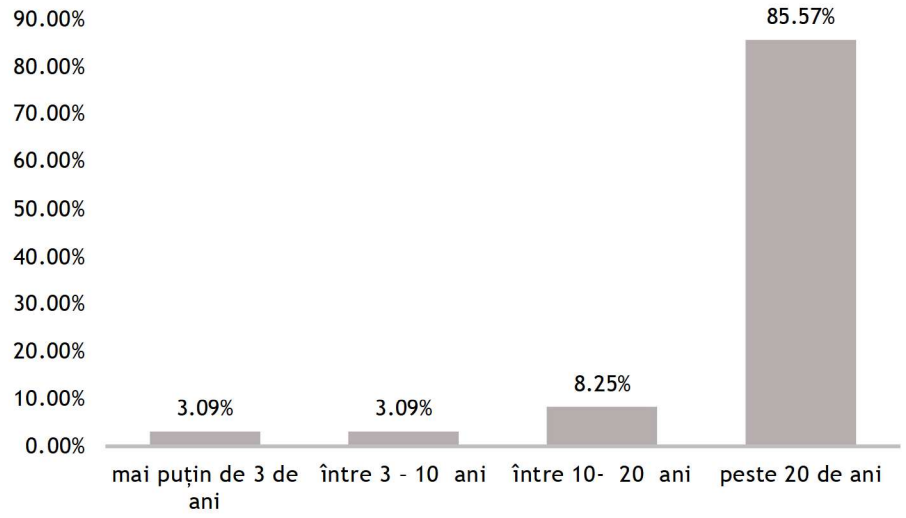
Interpretare statistică:	Observăm faptul că 85,57% dintre respondenți locuiesc în Municipiul Lupeni de peste 20 de ani, ceea ce indică un nivel redus al plecărilor cu domiciliul din municipiu. Un procent de 8,25% este reprezentat de persoanele care locuiesc în

	Municipiu de 10-20 de ani, în timp ce doar 3,09% dintre cetățenii chestionați locuiesc în Municipiul Lupeni de mai puțin de 3 ani și tot 3,09% dintre ei locuiesc de 3-10 ani.
Întrebarea nr. 5	**Pe o scară de la 1 la 5 unde 1 reprezintă Foarte puțin mulțumit(ă), iar 5 reprezintă Foarte mulțumit(ă), cât de mulțumit(ă) sunteți de calitatea și diversitatea serviciilor medicale la nivelul Municipiului Lupeni?**
Reprezentare grafică:	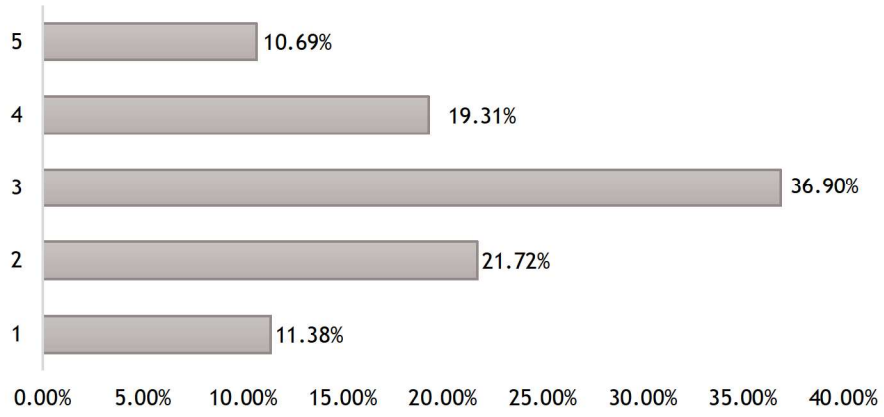
Interpretare statistică:	Folosind sistemul de notare: • 1 - Foarte puțin mulțumit(ă); • 2 - Ușor mulțumit(ă); • 3 - Neutru; • 4 - Mulțumit(ă); • 5 - Foarte mulțumit(ă). au fost determinate următoarele aspecte cu privire la nivelul de satisfacție al respondenților față de calitatea și diversitatea serviciilor medicale: • 10,69% din respondenți au declarat că sunt foarte mulțumiți de serviciile medicale de la nivelul Municipiului; • 36,90% din respondenți, reprezentând ponderea majoritară din cadrul eșantionului analizat, prezintă o atitudine neutră față de calitatea și de diversitatea serviciilor medicale existente; • 21,72% din cetățeni declară faptul că sunt ușor mulțumiți de calitatea și de diversitatea serviciilor medicale existente; • 19,31% din respondenți sunt mulțumiți de calitatea și de diversitatea serviciilor medicale existente; • 11,38% din respondenți sunt foarte puțin mulțumiți de calitatea și de diversitatea serviciilor medicale existente.
Întrebarea nr. 6	**Cât de mulțumit(ă) sunteți de următoarele servicii medicale?**

Reprezentare grafică:	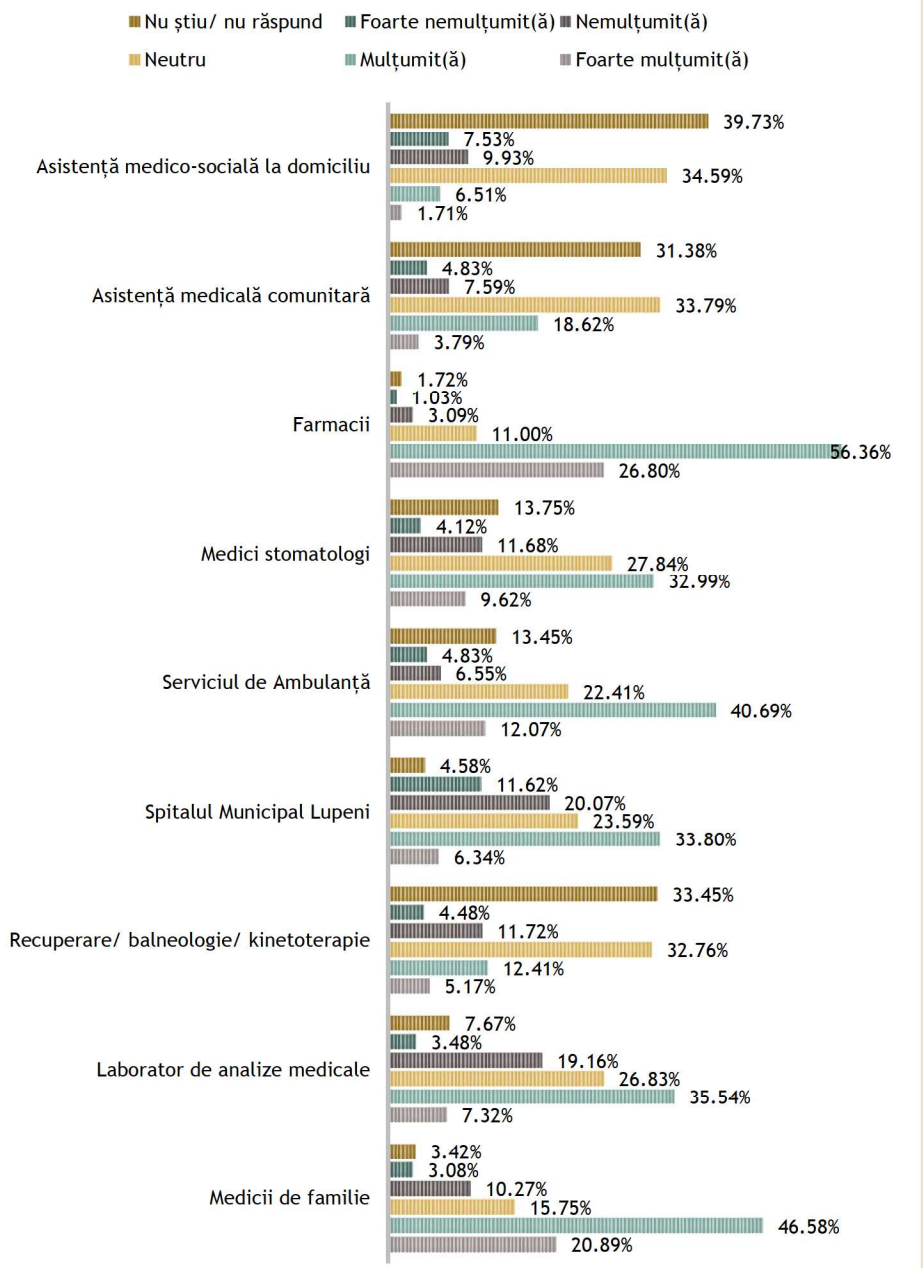
Interpretare statistică:	În ceea ce privește gradul de mulțumire față de serviciile medicale, respondenții au răspuns astfel: • 46,58% dintre cetățeni au declarat ca sunt mulțumiți de medicii de familie și 20,89% foarte mulțumiți în timp ce doar 10,27% se declară nemulțumiți și 3% foarte nemulțumiți; • În ceea ce privește laboratoarele de analize medicale, cei mai mulți dintre respondenți au declarat că sunt mulțumiți, aceștia reprezentând un procent de 35,54% dintre toți cei care au răspuns la chestionar, 19,16% sunt nemulțumiți, iar 7,67% au preferat să nu răspundă; • Serviciul de recuperare/balneologie/kinetoterapie a adunat cel mai mare procent, de 32,76% pentru răspunsurile neutre, 12,41% în cazul cetățenilor

	care se declară mulțumiți de aceste servicii și 11,72% care se declară nemulțumiți; • În cazul Spitalului Municipal Lupeni, gradul de mulțumire prezintă următoarele rezultate: 33,80% dintre cetățeni sunt mulțumiți, 23,59% dintre răspunsuri sunt neutre, 20% se declară nemulțumiți iar 11,62% foarte nemulțumiți; • Referitor la Serviciul de Ambulanță, cea mai mare pondere de 40,69% reprezintă cetățenii mulțumiți, 6,55% nemulțumiți iar 13,45% este ponderea cetățenilor care au preferat să nu răspundă; • Un procent de 33,99% din totalul de respondenți, se declară mulțumiți de serviciile medicilor stomatologi, 11,68% nemulțumiți în timp ce 13,75% au refuzat să ofere un răspuns; • În ceea ce privește serviciile farmaceutice, 56,36% dintre respondenți se declară mulțumiți, 26,80% foarte mulțumiți, 3,09% nemulțumiți și doar 1,03% foarte nemulțumiți; • 18,62% spun că sunt mulțumiți de asistența medicală comunitară, 33,79% au răspuns neutru iar 31,38% au refuzat să răspundă; • De asistența medico-sanitară la domiciliu sunt mulțumiți doar 6,51% dintre respondenți, procentele cele mai mari fiind de 34,59% pentru persoanele care au răspuns neutru și 39,73% care nu au dorit să ofere un răspuns.
Întrebarea nr. 7	**Care sunt serviciile medicale de care ați avea nevoie în Municipiul Lupeni și care nu există la momentul actual?**
Reprezentare grafică:	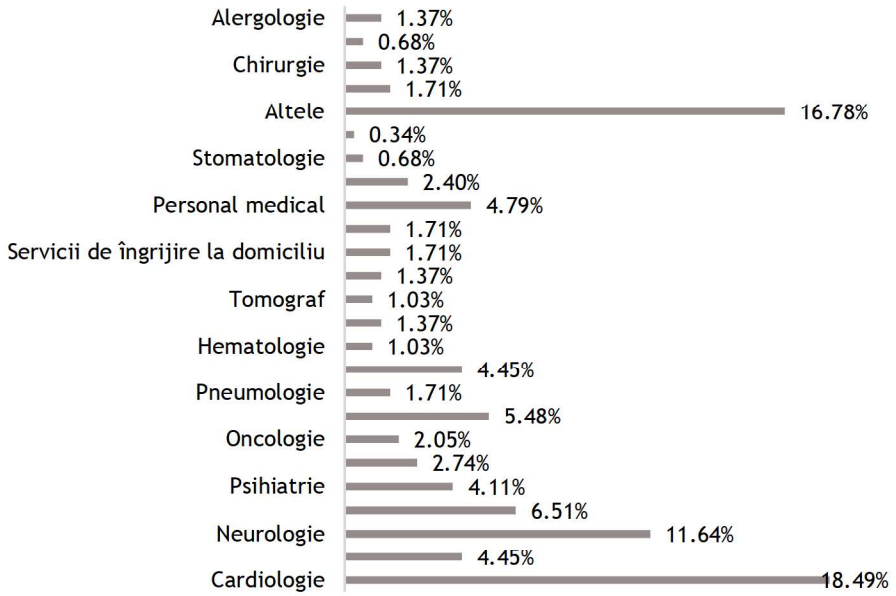
Interpretare statistică:	Conform datelor colectate, cea mai mare nevoie în ceea ce privește sectorul medical, este reprezentată de înființarea/dezvoltarea serviciilor de cardiologie, indicată de către respondenți în procent de 18,49%. De asemenea, respondenții au mai menționat următoarele servicii medicale care trebuie înființate/dezvoltate la nivelul Municipiului: neurologie (11,64%), RMN (6,51%), endocrinologie (5,48%). Cele mai mici ponderi înregistrate în urma analizei, revin cabinetelor stomatologice și serviciilor de tip ORL (0,68%) și farmaciilor (0,34%).
Întrebarea nr. 8	**Raportat la nivelul Municipiului, care sunt principalele 3 probleme întâlnite:**

Reprezentare grafică:	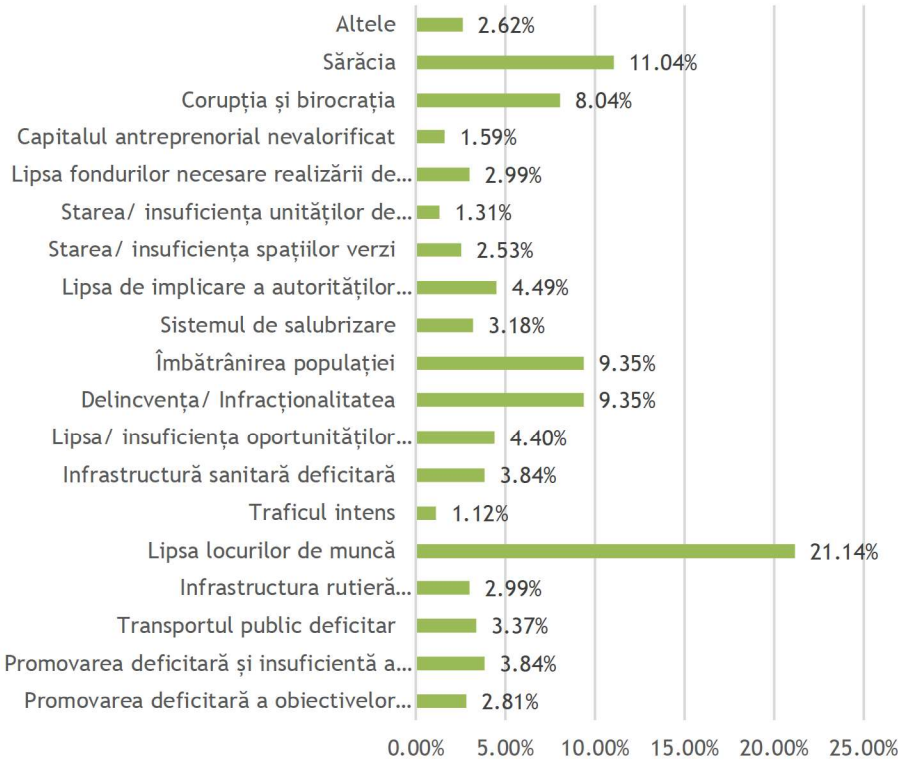
Interpretare statistică:	Conform răspunsurilor primite, principalele probleme întâlnite la nivelul Municipiului sunt: lipsa locurilor de muncă, aspect indicat de 21,14% de respondenți, sărăcia (11,04%) și îmbătrânirea populației alături de delicvență/infracționalitate (fiecare dintre acestea adunând o pondere de 9,35% din totalul răspunsurilor acordate de către respondenți). Printre problemele care au înregistrat o pondere redusă (sub 9%) în cadrul analizei se numără: corupția și birocrația (8,04%), lipsa de implicare a autorităților publice locale în problemele comunității (4,49%), lipsa/ insuficiența oportunităților pentru activități culturale și de petrecere a timpului liber (4,40%), infrastructură sanitară deficitară și promovarea deficitară și insuficientă a oportunităților oferite de Municipiul Lupeni (fiecare dintre acestea - 3,84%), transportul public deficitar (3,37%), sistemul de salubrizare (3,18%), Infrastructura rutieră necorespunzătoare și lipsa fondurilor necesare realizării de investiții (fiecare dintre acestea - 2,99%), promovarea deficitară a obiectivelor turistice (2,81%), starea/insuficiența spațiilor verzi (2,53%), capitalul antreprenorial nevalorificat (1,59%), starea/insuficiența unităților de învățământ (1,31%), și traficul intens (1,12%).
Întrebarea nr. 9	**Raportat la Municipiul Lupeni, cât de mulțumit(ă) sunteți de următoarele aspecte:**

Reprezentare grafică:	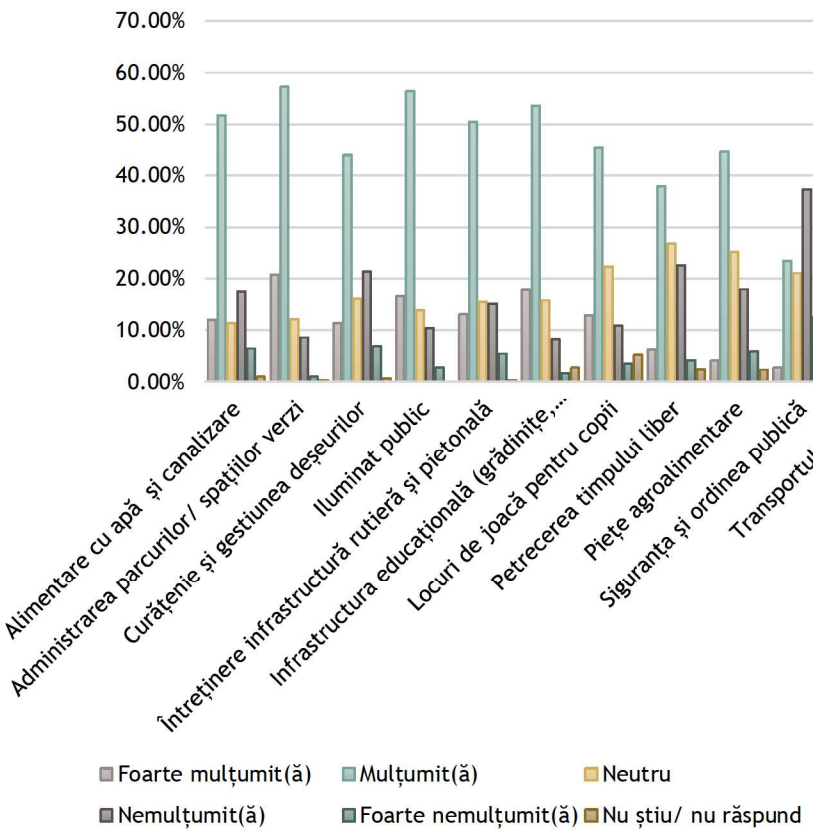
Interpretare statistică:	Gradul de mulțumire al respondenților reflectă următoarele aspecte: • În ceea ce privește alimentarea cu apă și gaz, 51,71% se declară mulțumiți de aceste servicii, 17,47% sunt nemulțumiți iar 11,30% au răspuns neutru. • 57,24% dintre respondenți sunt mulțumiți de serviciu de administrare a parcurilor și a spațiilor verzi, 8,62% se declară nemulțumiți în timp ce 0,34% refuză să răspundă. • De serviciile de curățenie și gestiune a deșeurilor se declară mulțumiți 43,84% dintre respondenți, 11,30% foarte mulțumiți în timp ce 21,23% sunt nemulțumiți. • Serviciul de iluminat public satisface gradul de mulțumire pentru 56,40% dintre cetățenii care au răspuns chestionarului, declarându-se mulțumiți în timp ce doar 2,77% sunt foarte nemulțumiți. • Întreținerea infrastructurii rutiere și pietonale este reprezentată de o pondere de 50,52% a răspunsurilor cetățenilor mulțumiți și 15,12% a cetățenilor nemulțumiți. • Un procent de 53,61% este reprezentat de respondenții mulțumiți de infrastructura educațională în timp ce doar 8,25% sunt nemulțumiți • În ceea ce privește locurile de joacă pentru copii, 45,30% dintre respondenți se declară mulțumiți, 12,89% foarte mulțumiți, 10,80% nemulțumiți iar 22,30% au răspuns neutru. • De modul de petrecere a timpului liber sunt mulțumiți 37,85% , 22,57% sunt nemulțumiți iar pentru 26,74% s-a înregistrat un răspuns neutru.

	• Piețele agroalimentare din Municipiu satisfac gradul de mulțumire pentru 44,48% dintre respondenți, 17,93% fiind nemulțumiți și 2,41% refuzând să ofere un răspuns. • 23,45% sunt mulțumiți de serviciul de siguranță și ordine publică din Municipiul Lupeni în timp ce 37,24% sunt nemulțumiți. • În ceea ce privește transportul public, aproape 42% dintre respondenți se declară mulțumiți, doar 3,78% foarte mulțumiți iar 16,15% dintre ei sunt nemulțumiți, 5,5% refuzând să răspundă.
Întrebarea nr. 10	**Pe o scară de la 1 la 5, unde 1 reprezintă foarte puțin important, iar 5 foarte important, cât de importante considerați că sunt următoarele priorități de investiții:**
Reprezentare grafică:	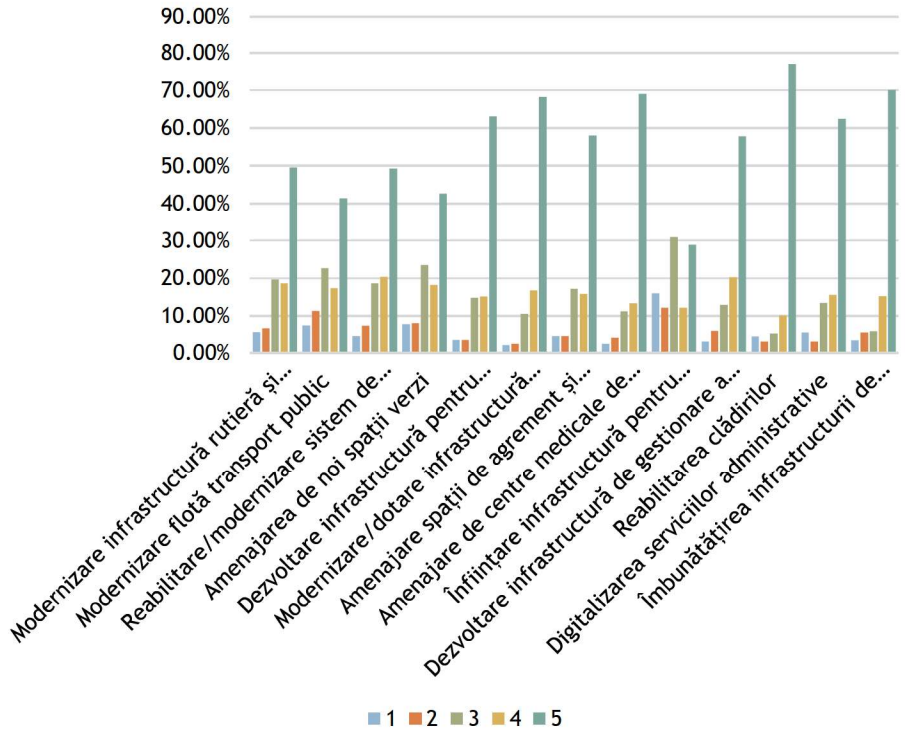
Interpretare statistică:	În ceea ce privește percepția locuitorilor asupra gradului de importanță pentru prioritățile de investiții, datele colectate indică următoarele aspecte: • Reabilitarea clădirilor reprezintă prioritatea cu cel mai ridicat nivel de interes pentru respondenți, cu o pondere de 77% dintre răspunsuri. De asemenea, foarte importantă este și îmbunătățirea infrastructurii de siguranță publică cu un procent de 70% dintre răspunsuri, urmată de amenajarea de centre medicale de permanență sau centre de tratament cu aproximativ 69% și modernizarea/dotarea infrastructurii educaționale cu 68% dintre cetățeni considerând foarte importante aceste priorități. • Prioritatea de investiții ce privește înființarea infrastructurii pentru autovehicule electrice nu prezintă un interes atât de mare, fiind considerată foarte importantă de doar 28,82% dintre respondenți în timp ce aproximativ 16% consideră foarte puțin importantă. • În ceea ce privește modernizarea infrastructurii rutiere și pietonale, 49,65% dintre respondenți consideră că este o prioritate foarte importantă iar 5,59% consideră că este foarte puțin importantă.

	• Reabilitarea/modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare a înregistrat o pondere de 49% a respondenților care consideră că aceasta este de maximă importanță în timp ce 4,55% consideră foarte puțin importantă această prioritate. • Transportul public prezintă interes maxim pentru 41,55% dintre cetățeni și doar 7,39% consideră foarte puțin importantă modernizarea acestuia. • Pentru 42,66% dintre respondenți, amenajarea de noi spații verzi reprezintă o prioritate de investiții foarte importantă în timp ce pentru 7,69% acest fapt este foarte puțin important. De asemenea, amenajarea de spații de agrement și petrecere a timpului liber reprezintă o prioritate de maxim interes pentru cetățeni înregistrând o pondere de 58%. • Dezvoltarea infrastructurii pentru susținerea afacerilor locale înregistrează 63,16% dintre răspunsuri pentru importanța maximă, în timp ce doar 3,5% dintre respondenți au ales varianta foarte puțin important. • În ceea ce privește digitalizarea serviciilor administrative, 62,64% dintre respondenți s-au declarat foarte interesați de această prioritate de investiții în timp ce 5,5% au considerat că este foarte puțin importantă realizarea unei astfel de investiții. • Pentru 57,84% dintre respondenți, dezvoltarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor reprezintă o prioritate foarte importantă de investiții în timp ce 3,14% consideră foarte puțin importantă această investiție.
Întrebarea nr. 11	**Care considerați că sunt principalele trei elemente reprezentative pentru Municipiul Lupeni?**
Reprezentare grafică:	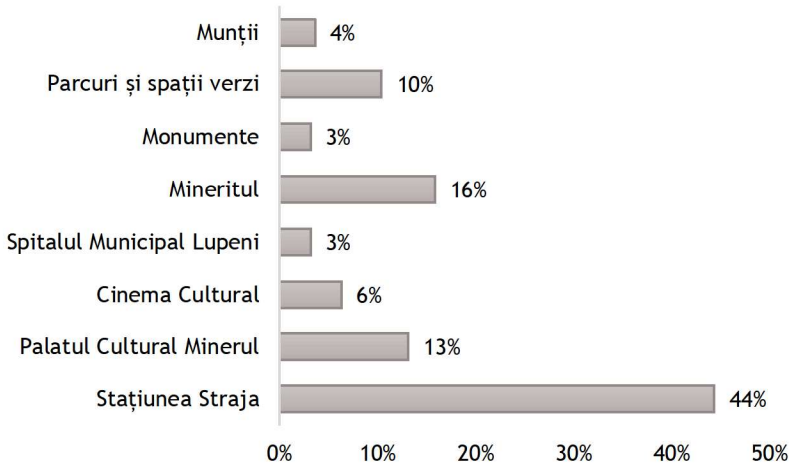
Interpretare statistică:	Așa cum reiese din figura de mai sus, cel mai reprezentativ element pentru Municipiul Lupeni este Stațiunea Straja cu o pondere înregistrată de 44% dintre răspunsuri. De asemenea, mineritul este varianta aleasă de 16% dintre respondenți urmată de Palatul Cultural Minerul cu 13% dintre răspunsuri. Cele mai mici ponderi se înregistrează pentru monumentele din zonă și pentru Spitalul Municipal Lupeni, variante alese de doar 3% dintre respondenți.
Întrebarea nr. 12	**Ce îmbunătățiri ați aduce la nivelul Municipiului Lupeni?**

Reprezentare grafică:	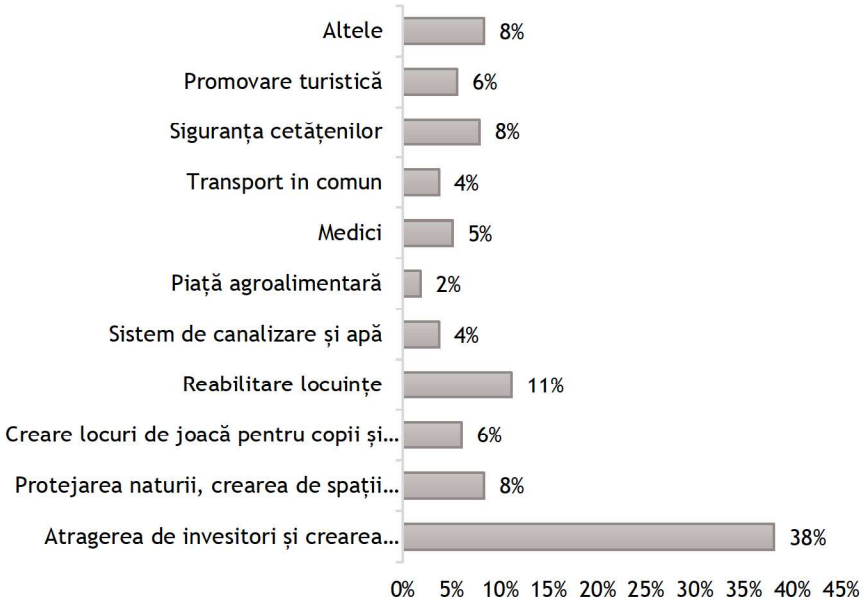
Interpretare statistică:	În urma răspunsurilor colectate, atragerea de investitori și crearea locurilor de muncă reprezintă domeniul cu cel mai ridicat grad de interes în rândul cetățenilor, cu un procent de 38%. Reabilitarea locuințelor a înregistrat un procent de 11% din totalitatea răspunsurilor oferite. Printre răspunsurile cu cea mai mică pondere înregistrată se numără transportul în comun cu 4%, sistemul de canalizare și apă cu 4% și înființarea piețelor agroalimentare cu doar 2% dintre răspunsuri.

ANEXA NR. 4 - PROPUNERE MODEL RAPORT DE MONITORIZARE

RAPORT DE MONITORIZARE AL „STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ A MUNICIPIULUI LUPENI ELABORATĂ PENTRU PERIOADA 2023-2027”

Secțiunea 1

Introducere

Secțiunea 2

2.1 Tendințe de dezvoltare ale Municipiului Lupeni

2.1.1. Mediul economic

2.1.2. Turismul și patrimoniul cultural

2.1.3. Amenajarea teritoriului și urbanism

2.1.4. Infrastructura

2.1.5. Sănătate și asistență socială

2.1.6. Educație și învățământ

2.1.7. Cultură, culte, sport și agrement

2.1.8. Mediu și protecția mediului

2.1.9. Capacitate administrativă și cooperare interinstituțională

2.2 Viziune

2.3 Obiective strategice

Secțiunea 3

3.1. Situația Municipiului prin raportare la indicatorii de impact și rezultat

3.2. Raportarea la obiectivele indicate în cadrul strategiei

3.3. Stadiul realizării proiectelor

Secțiunea 4

4.1. Plan de acțiuni pentru anul următor

4.2. Concluzii și recomandări

ANEXA NR. 5.- CRITERII DE PRIORITIZARE A INVESTIȚIILOR

a.ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
Oportunitatea proiectului în contextul strategiilor sectoriale sau naționale (20 puncte)	Relevanța obiectivelor și țintelor proiectului (10 puncte)	Corelarea cu strategiile naționale/regionale/ conform Strategiei pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2018 - 2023, asumată de România (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu este corelat cu strategiile naționale/regionale/ conform Strategiei pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2018 - 2023, asumată de România **3 puncte** - proiectul de investiții este corelat parțial cu strategiile naționale/regionale/conform Strategiei pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2018 - 2023, asumată de România **5 puncte** - proiectul de investiții este corelat complet cu strategiile naționale/regionale/ conform Strategiei pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2018 - 2023, asumată de România
		Asigurarea unei educații de calitate, la standarde UE, pentru toți copiii municipiului Lupeni (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la asigurarea unei educații de calitate, la standarde UE, pentru toți copiii municipiului Lupeni **5 puncte** - proiectul de investiții contribuie la asigurarea unei educații de calitate, la standarde UE, pentru toți copiii municipiului Lupeni
	Contribuția proiectului la atingerea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală (10 puncte)	Proiectul de investiții urmărește dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație **5 puncte** - proiectul de investiții urmărește dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
Justificarea economică și socială (40 puncte)	Justificare economică (10 puncte)	Proiectul de investiții urmărește dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sportive și de tineret (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sportive și de tineret **5 puncte** - proiectul de investiții urmărește dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sportive și de tineret
		Proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e) (4 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e) **2 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare parțial actualizat(e) **4 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e)
		Obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate (3 puncte)	**0 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții nu sunt cuantificate **3 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate
		Proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are estimate costurile și beneficiile și nici viabilitatea economică **3 puncte** - proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică
	Justificare socială și plus-valoare adusă comunității (20 puncte)	Proiectul de investiții generează locuri de muncă (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu generează locuri de muncă **5 puncte** - proiectul de investiții generează locuri de

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			muncă
		Proiectul de investiții contribuie la asigurarea unui start echitabil în viață pentru copiii din cartierele sărace (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la asigurarea unui start echitabil în viață pentru copiii din cartierele sărace **5 puncte** - proiectul de investiții contribuie la asigurarea unui start echitabil în viață pentru copiii din cartierele sărace
		Proiectul de investiții susține programe de educare și conștientizare a copiilor și comunităților pentru reducerea abandonului școlar (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu susține programe de educare și conștientizare a copiilor și comunităților pentru reducerea abandonului școlar **5 puncte** - proiectul de investiții susține programe de educare și conștientizare a copiilor și comunităților pentru reducerea abandonului școlar
		Proiectul de investiții asigură dezvoltarea/ modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ public cu accent pe latura practică a educației elevilor (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu asigură dezvoltarea/ modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ public cu accent pe latura practică a educației elevilor **5 puncte** - proiectul de investiții asigură dezvoltarea/ modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ public cu accent pe latura practică a educației elevilor
	Respectarea legislației de mediu (10 puncte)	Proiectul de investiții asigură respectarea legislației referitoare la asigurarea condițiilor de bază în creșe/ grădinițe/școli (există autorizație de mediu)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu asigură respectarea legislației referitoare la asigurarea condițiilor de bază în creșe/ grădinițe/școli (există autorizație de mediu) **5 puncte** - proiectul de investiții nu necesită evaluarea impactului asupra

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			mediului **10 puncte** - proiectul de investiții asigură respectarea legislației referitoare la asigurarea condițiilor de bază în creșe/ grădinițe/școli (există autorizație de mediu)
	Estimare realistă a resurselor disponibile (5 puncte)	Proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local	**0 puncte** - proiectul de investiții nu respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local **5 puncte** - proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local
Suportabilitatea și sustenabilitatea financiară (20 puncte)	Reparabilitatea sursei de finanțare (5 puncte)	Proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme de educație, cum ar fi: prevenirea abandonului școlar, înscrierea la grădiniță, îmbunătățirea condițiilor din creșe/ grădinițe/ școli, construirea de noi astfel de unități, crearea de forme de școlarizare de tip before/after school (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu presupune cofinanțare nerambursabilă **3 puncte** - proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme de educație
		Investiția este realizată în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP), proiectul respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea” (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea” **2 puncte** - proiectul este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea”
	Sustenabilitatea și autosustenabilitatea (10 puncte)	Evaluarea implementării	**0 puncte** - nu este evaluată implementarea proiectului, și nu se urmărește respectarea consecvenței cu

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare (5 puncte)	specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare **5 puncte** - este evaluată implementarea proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare
		Suficiența resurselor umane și financiare (5 puncte)	**0 puncte** - resursele umane și financiare nu sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate **3 puncte** - resursele umane și financiare sunt parțial adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate **5 puncte** - resursele umane și financiare sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate
Aranjamentele pentru implementare/ performanța în implementare (20 puncte)	Pregătirea/documentarea proiectului (10 puncte)	Documentația și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului (4 puncte)	**0 puncte** - inexistenta unei documentații detaliate și neinformarea factorilor interesați în implementarea proiectului **2 puncte** - existenta unei documentații parțiale și informarea parțială factorilor interesați în implementarea proiectului **4 puncte** - existenta unei documentații detaliate și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		Includerea în cadrul studiului de fezabilitate a unei evaluări a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale (2 puncte)	**0 puncte** - studiul de fezabilitate nu include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale **2 puncte** - studiul de fezabilitate include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale
		Identificarea și evaluarea riscurilor și incertitudinilor, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului (2 puncte)	**0 puncte** - nu au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru nicio fază a proiectului **1 punct** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru câteva faze ale proiectului **2 puncte** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului
		Calcularea bugetului proiectului de investiții, a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice (2 puncte)	**0 puncte** - Bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției nu au la bază previziuni ale evoluției prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice **2 puncte** - bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției au la bază previziuni ale evoluției prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice
	Aspecte concrete de evaluare și monitorizare (5 puncte)	Existența metodelor și instrumentelor pentru evaluarea progresului	**0 puncte** - nu există metode și instrumente pentru evaluarea progresului **1 punct** - există metode și

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		(1 punct)	instrumente pentru evaluarea progresului
		Definirea indicatorilor necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției (1 punct)	**0 puncte** - nu sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției **1 punct** - sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției
		Existența indicatorilor calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului (1 punct)	**0 puncte** - nu există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului **1 punct** - există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului
		Existența unui plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției (2 puncte)	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
		Desemnarea unui manager/director de proiect care va asigura livrarea la timp a proiectului	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
	Existența unei structuri de management care se asigură de implementarea proiectului (5 puncte)	Experiența similară a persoanelor desemnate (1 punct)	**0 puncte** - persoanele desemnate nu au experiență în implementarea unor proiecte similare **1 punct** - persoanele desemnate au experiență în implementarea unor proiecte similare
		Evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat (1 punct)	**0 puncte** - evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată **1 punct** -este prevăzută evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată
		Întocmirea Raportului de finalizare a	**0 puncte** - nu se va întocmi Raportul de finalizare a

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari (1 punct)	proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari **1 punct** - este prevăzută întocmirea Raportului de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari
		Capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului a responsabililor cu implementarea (1 punct)	**0 puncte** - responsabilii cu implementarea nu au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului **1 punct** - responsabilii cu implementarea au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului

b. ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
Oportunitatea proiectului în contextul strategiilor sectoriale sau naționale (20 puncte)	Relevanța obiectivelor și țintelor proiectului (10 puncte)	Proiectul de investiții supus analizei este inclus în strategiile naționale/regionale, conform Strategiei Naționale de sănătate, angajamentelor asumate de România față de UE și OMS (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu este corelat cu strategiile naționale/regionale, conform Strategiei Naționale de sănătate, angajamentelor asumate de România față de UE și OMS **3 puncte** - proiectul de investiții este corelat parțial cu strategiile naționale/regionale, conform Strategiei Naționale de sănătate, angajamentelor asumate de România față de UE și OMS **5 puncte** - proiectul de investiții este corelat complet cu strategiile naționale/regionale, conform Strategiei Naționale de sănătate, angajamentelor asumate de România față de UE și OMS
		Proiectul de investiții contribuie la obținerea unei mai bune calități a vieții, a bunăstării cetățenilor din punct de vedere al sănătății locuitorilor Municipiului Lupeni (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu la obținerea unei mai bune calități a vieții, a bunăstării cetățenilor din punct de vedere al sănătății locuitorilor Municipiului Lupeni **5 puncte** - proiectul de investiții contribuie la obținerea unei mai bune calități a vieții, a bunăstării cetățenilor din punct de vedere al sănătății locuitorilor Municipiului Lupeni
	Contribuția proiectului la atingerea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală (10 puncte)	Proiectul de investiții vizează eficientizarea sistemului de sănătate prin accelerarea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor	**0 puncte** - proiectul de investiții nu vizează eficientizarea sistemului de sănătate prin accelerarea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor moderne (E-sănătate) **4 puncte** - proiectul de investiții vizează

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		moderne (E-sănătate) (4 puncte)	eficientizarea sistemului de sănătate prin accelerarea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor moderne (E-sănătate)
		Proiectul de investiții urmărește creșterea accesibilității, calității și eficacității serviciilor de sănătate cu caracter preventiv (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește creșterea accesibilității, calității și eficacității serviciilor de sănătate cu caracter preventiv **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește creșterea accesibilității, calității și eficacității serviciilor de sănătate cu caracter preventiv
		Proiectul de investiții urmărește dezvoltarea/ îmbunătățirea infrastructurii de sănătate la nivel municipiului în vederea reducerii inechității în accesul la serviciile de sănătate (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește dezvoltarea/ îmbunătățirea infrastructurii de sănătate la nivel municipiului în vederea reducerii inechității în accesul la serviciile de sănătate **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește dezvoltarea/ îmbunătățirea infrastructurii de sănătate la nivel municipiului în vederea reducerii inechității în accesul la serviciile de sănătate
		Proiectul de investiții contribuie la consolidarea sistemelor de sănătate centrate pe persoană, capacitatea sănătății publice și a pregătirii în situații de urgență (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la consolidarea sistemelor de sănătate centrate pe persoană, capacitatea sănătății publice și a pregătirii în situații de urgență **2 puncte** - proiectul de investiții contribuie la consolidarea sistemelor de sănătate centrate pe persoană, capacitatea sănătății publice și a pregătirii în situații de urgență
Justificarea economică și	Justificare economică (10 puncte)	Proiectul de investiții are întocmit un studiu	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are întocmit un studiu de fezabilitate/

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
socială (40 puncte)		de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e) (4 puncte)	memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e) **2 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare parțial actualizat(e) **4 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e)
		Obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate (3 puncte)	**0 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții nu sunt cuantificate **3 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate
		Proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are estimate costurile și beneficiile și nici viabilitatea economică **3 puncte** - proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică
	Justificare socială și plus-valoare adusă comunității (20 puncte)	Proiectul de investiții promovează programe de conștientizarea și educarea populației privind soluțiile eficace cu caracter preventiv (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu promovează programe de conștientizarea și educarea populației privind soluțiile eficace cu caracter preventiv **5 puncte** - proiectul de investiții promovează programe de conștientizarea și educarea populației privind soluțiile eficace cu caracter preventiv
		Proiectul de investiții contribuie la asigurarea unui un sistem eficace de suport social, psihologic și de	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la asigurarea unui un sistem eficace de suport social, psihologic și de informare a pacienților și comunităților

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		informare a pacienților și comunităților din care fac parte (5 puncte)	din care fac parte **5 puncte** - proiectul de investiții contribuie la asigurarea unui un sistem eficace de suport social, psihologic și de informare a pacienților și comunităților din care fac parte
		Proiectul de investiții prevede acțiuni orientate pe problemele de sănătate mintală, diagnosticul timpuriu al depresiei și prevenția sinuciderii (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu prevede acțiuni orientate pe problemele de sănătate mintală, diagnosticul timpuriu al depresiei și prevenția sinuciderii **5 puncte** - proiectul de investiții prevede acțiuni orientate pe problemele de sănătate mintală, diagnosticul timpuriu al depresiei și prevenția sinuciderii
		Proiectul de investiții prevede vizează organizarea unui sistem de servicii de asistență comunitară de bază medico-sociale integrate și comprehensive, destinate în principal grupurilor vulnerabile (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu vizează organizarea unui sistem de servicii de asistență comunitară de bază medico-sociale integrate și comprehensive, destinate în principal grupurilor vulnerabile **5 puncte** - proiectul de investiții vizează organizarea unui sistem de servicii de asistență comunitară de bază medico-sociale integrate și comprehensive, destinate în principal grupurilor vulnerabile
	Respectarea legislației de mediu (10 puncte)	Proiectul de investiții asigură respectarea legislației referitoare la asigurarea condițiilor de bază în unitățile sanitare (există autorizație de mediu) (10 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu asigură respectarea legislației referitoare la asigurarea condițiilor de bază în unitățile sanitare **5 puncte** - proiectul de investiții nu necesită evaluarea impactului asupra mediului **10 puncte** - proiectul de investiții asigură respectarea

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			legislației referitoare la asigurarea condițiilor de bază în unitățile sanitare
	Estimare realistă a resurselor disponibile (5 puncte)	Proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local	**0 puncte** - proiectul de investiții nu respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local **5 puncte** - proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local
Suportabilitatea și sustenabilitatea financiară (20 puncte)	Reparabilitatea sursei de finanțare (5 puncte)	Proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme de sănătate precum: prevenirea epidemiilor, încurajarea programelor de vaccinare, reducere a obezității (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu presupune cofinanțare nerambursabilă **3 puncte** - proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme de educație
		Investiția este realizată în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP), proiectul respectă cerința „condiții egale pentru toată lumea” (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea” **2 puncte** - proiectul este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea”
	Sustenabilitatea și autosustenabilitatea (10 puncte)	Evaluarea implementării proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare (5 puncte)	**0 puncte** - nu este evaluată implementarea proiectului, și nu se urmărește respectarea consecvenței cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare **5 puncte** - Este evaluată implementarea proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			limită de finalizare
		Suficiența resurselor umane și financiare (5 puncte)	**0 puncte** - resursele umane și financiare nu sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate **3 puncte** - resursele umane și financiare sunt parțial adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate **5 puncte** - resursele umane și financiare sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate
Aranjamentele pentru implementare/ performanța în implementare (20 puncte)	Pregătirea/documentarea proiectului (10 puncte)	Documentația și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului (4 puncte)	**0 puncte** - inexistenta unei documentații detaliate și neinformarea factorilor interesați în implementarea proiectului **2 puncte** - existenta unei documentații parțiale și informarea parțială factorilor interesați în implementarea proiectului **4 puncte** - existenta unei documentații detaliate și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului
		Includerea în cadrul studiului de fezabilitate a unei evaluări a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale (2 puncte)	**0 puncte** - studiul de fezabilitate nu include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale **2 puncte** - studiul de fezabilitate include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale
		Identificarea și	**0 puncte** - nu au fost

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		evaluarea riscurilor și incertitudinilor, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului (2 puncte)	identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru nicio fază a proiectului **1 punct** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru câteva faze ale proiectului **2 puncte** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului
		Calcularea bugetului proiectului de investiții, a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice (2 puncte)	**0 puncte** - Bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției nu au la bază previziuni ale evoluției prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice **2 puncte** - bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției au la bază previziuni ale evoluției prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice
	Aspecte concrete de evaluare și monitorizare (5 puncte)	Existența metodelor și instrumentelor pentru evaluarea progresului (1 punct)	**0 puncte** - nu există metode și instrumente pentru evaluarea progresului **1 punct** - există metode și instrumente pentru evaluarea progresului
		Definirea indicatorilor necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției (1 punct)	**0 puncte** - nu sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției **1 punct** - sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției
		Existența indicatorilor calculați pentru fiecare	**0 puncte** - nu există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		etapă/activitate intermediară a proiectului (1 punct)	**1 punct** - există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului
		Existența unui plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției (2 puncte)	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
		Desemnarea unui manager/director de proiect care va asigura livrarea la timp a proiectului	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
		Experiența similară a persoanelor desemnate (1 punct)	**0 puncte** - persoanele desemnate nu au experiență în implementarea unor proiecte similare **1 punct** - persoanele desemnate au experiență în implementarea unor proiecte similare
	Existența unei structuri de management care se asigură de implementarea proiectului (5 puncte)	Evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat (1 punct)	**0 puncte** - evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată **1 punct** - este prevăzută evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată
		Capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului a responsabililor cu implementarea (1 punct)	**0 puncte** - nu se va întocmi Raportul de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari **1 punct** - este prevăzută întocmirea Raportului de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari
		Responsabilii cu implementarea au	**0 puncte** - responsabilii cu implementarea nu au

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului (1 punct)	capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului **1 punct** - responsabilii cu implementarea au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului

c. ÎN DOMENIUL ASISTENȚEI SOCIALE

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
Oportunitatea proiectului în contextul strategiilor sectoriale sau naționale (20 puncte)	Relevanța obiectivelor și țintelor proiectului (10 puncte)	Proiectul de investiții supus analizei este corelat cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu este corelat cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România **3 puncte** - proiectul de investiții este corelat parțial cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România **5 puncte** - proiectul de investiții este corelat complet cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România
		Proiectul contribuie la asigurarea unei mai bune calități a serviciilor sociale aferente unor categorii de cetățeni ai Municipiului Lupeni (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la asigurarea unei mai bune calități a serviciilor sociale aferente unor categorii de cetățeni ai Municipiului Lupeni **5 puncte** - proiectul de investiții contribuie la asigurarea unei mai bune calități a serviciilor sociale aferente unor categorii de cetățeni ai Municipiului Lupeni

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
	Contribuția proiectului la atingerea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală (10 puncte)	Proiectul de investiții prevede îmbunătățirea accesului nediscriminator pe piața muncii pentru locuitorii Municipiului și navetiști (4 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu prevede îmbunătățirea accesului nediscriminator pe piața muncii pentru locuitorii Municipiului și navetiști **4 puncte** - proiectul de investiții prevede îmbunătățirea accesului nediscriminator pe piața muncii pentru locuitorii Municipiului și navetiști
		Proiectul de investiții urmărește promovarea incluziunii sociale a copiilor/ a tinerilor/ a vârstnicilor/ a persoanelor cu dizabilități (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește promovarea incluziunii sociale a copiilor/ a tinerilor/ a vârstnicilor/ a persoanelor cu dizabilități **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește promovarea incluziunii sociale a copiilor/a tinerilor/a vârstnicilor/a persoanelor cu dizabilități
		Proiectul urmărește efectuarea unor investiții în infrastructura pentru locuințele sociale destinate grupurilor vulnerabile (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește efectuarea unor investiții în infrastructura pentru locuințele sociale destinate grupurilor vulnerabile **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește efectuarea unor investiții în infrastructura pentru locuințele sociale destinate grupurilor vulnerabile
		Proiectul urmărește efectuarea investiții în serviciile și infrastructura de îngrijire la domiciliu (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește efectuarea investiții în serviciile și infrastructura de îngrijire la domiciliu **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește efectuarea investiții în serviciile și infrastructura de îngrijire la domiciliu
Justificarea economică și socială (40 puncte)	Justificare economică (10 puncte)	Proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		fundamentare actualizat(e) (4 puncte)	fundamentare actualizat(e) **2 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare parțial actualizat(e) **4 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e)
		Obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate (3 puncte)	**0 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții nu sunt cuantificate **3 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate
		Proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are estimate costurile și beneficiile și nici viabilitatea economică **3 puncte** - proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică
	Justificare socială și plus-valoare adusă comunității (20 puncte)	Proiectul de investiții prevede sprijinirea persoanele cu venituri reduse (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu promovează programe de conștientizarea și educarea populației privind soluțiile eficace cu caracter preventiv **5 puncte** - proiectul de investiții promovează programe de conștientizarea și educarea populației privind soluțiile eficace cu caracter preventiv
		Proiectul de investiții susține programe de educare, protecție a copiilor aflați în situații de abandon sau provin din familii cu venituri reduse (5	**0 puncte** - proiectul de investiții nu susține programe de educare, protecție a copiilor aflați în situații de abandon sau provin din familii cu venituri reduse **5 puncte** - proiectul de

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		puncte)	investiții susține programe de educare, protecție a copiilor aflați în situații de abandon sau provin din familii cu venituri reduse
		Proiectul de investiții susține programe de protecție a persoanelor adulte aflate în situații de risc (părăsire domiciliu, victime ale violenței domestice, persoane vârstnice, persoane cu handicap etc.) (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu susține programe de protecție a persoanelor adulte aflate în situații de risc (părăsire domiciliu, victime ale violenței domestice, persoane vârstnice, persoane cu handicap etc.) **5 puncte** - proiectul de investiții susține programe de protecție a persoanelor adulte aflate în situații de risc (părăsire domiciliu, victime ale violenței domestice, persoane vârstnice, persoane cu handicap etc.)
		Proiectul de investiții promovează acțiuni pentru protecția, prevenirea și combaterea marginalizării sociale a categoriilor defavorizate (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu promovează acțiuni pentru protecția, prevenirea și combaterea marginalizării sociale a categoriilor defavorizate **5 puncte** - proiectul de investiții promovează acțiuni pentru protecția, prevenirea și combaterea marginalizării sociale a categoriilor defavorizate
	Respectarea legislației de mediu (10 puncte)	Proiectul de investiții asigură respectarea legislației referitoare la asigurarea condițiilor de bază în unitățile destinate beneficiarilor de servicii de asistență socială (există autorizație de mediu) (10 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu asigură respectarea legislației referitoare la asigurarea condițiilor de bază în unitățile destinate beneficiarilor de servicii de asistență socială (nu există autorizație de mediu) **5 puncte** - proiectul de investiții nu necesită evaluarea impactului asupra mediului **10 puncte** - proiectul de investiții asigură respectarea legislației referitoare la asigurarea condițiilor de

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			bază în unitățile destinate beneficiarilor de servicii de asistență socială (există autorizație de mediu)
	Estimare realistă a resurselor disponibile (5 puncte)	Proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local	**0 puncte** - proiectul de investiții nu respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local **5 puncte** - proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local
Suportabilitatea și sustenabilitatea financiară (20 puncte)	Reparabilitatea sursei de finanțare (5 puncte)	Proiectul de investiții prevede posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile: fonduri structurale, fonduri ale Băncii Mondiale, fonduri din mecanismele financiare bilaterale etc. și susține implicarea ONG-urilor din domeniul asistentei sociale in parteneriate cu DGASPC. (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu presupune cofinanțare nerambursabilă **3 puncte** - proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme de educație
		Investiția este realizată în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP), proiectul respectă cerința „condiții egale pentru toată lumea” (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea” **2 puncte** - proiectul este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea”
	Sustenabilitatea și autosustenabilitatea (10 puncte)	Evaluarea implementării proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul	**0 puncte** - nu este evaluată implementarea proiectului, și nu se urmărește respectarea consecvenței cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare **5 puncte** - este evaluată implementarea proiectului, urmărindu-se să se respecte

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		limită de finalizare (5 puncte)	consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare
		Suficiența resurselor umane și financiare (5 puncte)	**0 puncte** - resursele umane și financiare nu sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate **3 puncte** - resursele umane și financiare sunt parțial adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate **5 puncte** - resursele umane și financiare sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate
Aranjamentele pentru implementare/ performanța în implementare (20 puncte)	Pregătirea/documentarea proiectului (10 puncte)	Documentația și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului (4 puncte)	**0 puncte** - inexistenta unei documentații detaliate și neinformarea factorilor interesați în implementarea proiectului **2 puncte** - existenta unei documentații parțiale și informarea parțială factorilor interesați în implementarea proiectului **4 puncte** - existenta unei documentații detaliate și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului
		Includerea în cadrul studiului de fezabilitate a unei evaluări a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale (2 puncte)	**0 puncte** - studiul de fezabilitate nu include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale **2 puncte** - studiul de fezabilitate include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			elaborării sale
		Identificarea și evaluarea riscurilor și incertitudinilor, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului (2 puncte)	**0 puncte** - nu au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru nicio fază a proiectului **1 punct** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru câteva faze ale proiectului **2 puncte** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului
		Calcularea bugetului proiectului de investiții, a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice (2 puncte)	**0 puncte** - Bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției nu au la bază previziuni ale evoluției prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice **2 puncte** - bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției au la bază previziuni ale evoluției prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice
		Existența metodelor și instrumentelor pentru evaluarea progresului (1 punct)	**0 puncte** - nu există metode și instrumente pentru evaluarea progresului **1 punct** - există metode și instrumente pentru evaluarea progresului
	Aspecte concrete de evaluare și monitorizare (5 puncte)	Definirea indicatorilor necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției (1 punct)	**0 puncte** - nu sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției **1 punct** - sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției
		Existența indicatorilor	**0 puncte** - nu există indicatori calculați pentru

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului (1 punct)	fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului **1 punct** - există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului
		Existența unui plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției (2 puncte)	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
		Desemnarea unui manager/director de proiect care va asigura livrarea la timp a proiectului	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
		Experiența similară a persoanelor desemnate (1 punct)	**0 puncte** - persoanele desemnate nu au experiență în implementarea unor proiecte similare **1 punct** - persoanele desemnate au experiență în implementarea unor proiecte similare
	Existența unei structuri de management care se asigură de implementarea proiectului (5 puncte)	Evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat (1 punct)	**0 puncte** - evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată **1 punct** -este prevăzută evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată
		Întocmirea Raportului de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari (1 punct)	**0 puncte** - nu se va întocmi Raportul de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari **1 punct** - este prevăzută întocmirea Raportului de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		Capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului a responsabililor cu implementarea (1 punct)	**0 puncte** - responsabilii cu implementarea nu au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului **1 punct** - responsabilii cu implementarea au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului

d. ÎN DOMENIUL MEDIU

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
Oportunitatea proiectului în contextul strategiilor sectoriale sau naționale (20 puncte)	Relevanța obiectivelor și țintelor proiectului (10 puncte)	Proiectul de investiții supus analizei este corelat cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu este corelat cu cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România **3 puncte** - proiectul de investiții este corelat parțial cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România **5 puncte** - proiectul de investiții este corelat complet cu strategiile naționale/regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România
		Proiectul contribuie la asigurarea unei mai bune calități a vieții cetățenilor Municipiului Lupeni din punct de vedere al condițiilor de mediu (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la asigurarea mai bune calități a vieții cetățenilor Municipiului Lupeni din punct de vedere al condițiilor de mediu **5 puncte** - proiectul de investiții contribuie la asigurarea unei mai bune calități a vieții cetățenilor Municipiului Lupeni din punct de vedere al

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			condițiilor de mediu
		Proiectul de investiții contribuie la reducerea poluării și îmbunătățirea calității aerului, apelor și solului (4 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la reducerea poluării și îmbunătățirea calității aerului, apelor și solului **4 puncte** - proiectul de investiții contribuie la reducerea poluării și îmbunătățirea calității aerului, apelor și solului
	Contribuția proiectului la atingerea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală (10 puncte)	Proiectul de investiții urmărește conservarea patrimoniului natural și dezvoltarea infrastructurii verzi (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește conservarea patrimoniului natural și dezvoltarea infrastructurii verzi **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește conservarea patrimoniului natural și dezvoltarea infrastructurii verzi
		Proiectul urmărește efectuarea consolidarea capacității de planificare și control a dezvoltării urbane (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește efectuarea consolidarea capacității de planificare și control a dezvoltării urbane **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește efectuarea consolidarea capacității de planificare și control a dezvoltării urbane
		Proiectul urmărește reabilitarea zonelor urbane degradate (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește reabilitarea zonelor urbane degradate **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește reabilitarea zonelor urbane degradate
Justificarea economică și socială (40 puncte)	Justificare economică (10 puncte)	Proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e) (4 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e) **2 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			economic/nota de fundamentare parțial actualizat(e) **4 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e)
		Obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate (3 puncte)	**0 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții nu sunt cuantificate **3 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate
		Proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are estimate costurile și beneficiile și nici viabilitatea economică **3 puncte** - proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică
		Proiectul de investiții generează locuri de muncă „verzi” (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu generează locuri de muncă „verzi” **5 puncte** - proiectul de investiții generează locuri de muncă „verzi”
	Justificare socială și plus-valoare adusă comunității (20 puncte)	Proiectul de investiții contribuie la crearea unei comunități durabile, bazate pe principii ecologice (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la crearea unei comunități durabile, bazate pe principii ecologice **5 puncte** - proiectul de investiții contribuie la crearea unei comunități durabile, bazate pe principii ecologice
		Proiectul de investiții prevede acțiuni de sprijin pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu (apă/ canal/ aer/colectare deșeuri) în zonele locuite de persoanele cu venituri	**0 puncte** - proiectul de investiții nu prevede acțiuni de sprijin pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu (apă/ canal/ aer/colectare deșeuri) în zonele locuite de persoanele cu venituri reduse

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		reduse (5 puncte)	**5 puncte** - proiectul de investiții prevede acțiuni de sprijin pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu (apă/ canal/ aer/colectare deșeuri) în zonele locuite de persoanele cu venituri reduse
		Proiectul de investiții susține programe de educare și conștientizare a populației/societăților comerciale în privința acțiunilor de mediu (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu susține programe de educare și conștientizare a populației/societăților comerciale în privința acțiunilor de mediu **5 puncte** - proiectul de investiții susține programe de educare și conștientizare a populației/societăților comerciale în privința acțiunilor de mediu
	Respectarea legislației de mediu (10 puncte)	Proiectul de investiții respectă legislația conform Planului National de Gestionare a Deșeurilor, Planurilor regionale și județene de gestionare a deșeurilor, conform Evaluării din 2019 a punerii în aplicare a politicilor de mediu ale UE, Raport de țară - ROMÂNIA (10 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu respectă legislația conform Planului National de Gestionare a Deșeurilor, Planurilor regionale și județene de gestionare a deșeurilor, conform Evaluării din 2019 a punerii în aplicare a politicilor de mediu ale UE, Raport de țară - ROMÂNIA **10 puncte** - proiectul de investiții respectă legislația conform Planului National de Gestionare a Deșeurilor, Planurilor regionale și județene de gestionare a deșeurilor, conform Evaluării din 2019 a punerii în aplicare a politicilor de mediu ale UE, Raport de țară - România
Suportabilitatea și sustenabilitatea financiară (20 puncte)	Estimare realistă a resurselor disponibile (5 puncte)	Proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local	**0 puncte** - proiectul de investiții nu respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local **5 puncte** - proiectul de investiții respectă valoarea

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local
	Reparabilitatea sursei de finanțare (5 puncte)	Proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme de mediu precum: prevenirea deșeurilor, încurajarea colectării selective și a reciclării, reducerea poluării aerului, gestiunea durabilă a resurselor de apă, extinderea infrastructurii verzi (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu presupune cofinanțare nerambursabilă **3 puncte** - proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme de mediu
		Investiția este realizată în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP), proiectul respectă cerința „condiții egale pentru toată lumea” (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea” **2 puncte** - proiectul este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea”
	Sustenabilitatea și autosustenabilitatea (10 puncte)	Evaluarea implementării proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare (5 puncte)	**0 puncte** - nu este evaluată implementarea proiectului, și nu se urmărește respectarea consecvenței cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare **5 puncte** - este evaluată implementarea proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			0 puncte - resursele umane și financiare nu sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate
		Suficiența resurselor umane și financiare (5 puncte)	**3 puncte** - resursele umane și financiare sunt parțial adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate
			5 puncte - resursele umane și financiare sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate
			0 puncte - inexistenta unei documentații detaliate și neinformarea factorilor interesați în implementarea proiectului
		Documentația și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului (4 puncte)	**2 puncte** - existenta unei documentații parțiale și informarea parțială factorilor interesați în implementarea proiectului
			4 puncte - existenta unei documentații detaliate și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului
Aranjamentele pentru implementare/ performanța în implementare (20 puncte)	Pregătirea/documentarea proiectului (10 puncte)		**0 puncte** - studiul de fezabilitate nu include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale
		Includerea în cadrul studiului de fezabilitate a unei evaluări a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale (2 puncte)	**2 puncte** - studiul de fezabilitate include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale
		Identificarea și evaluarea riscurilor și incertitudinilor,	**0 puncte** - nu au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile,

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului (2 puncte)	calitativ sau cantitativ, pentru nicio fază a proiectului **1 punct** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru câteva faze ale proiectului **2 puncte** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului
		Calcularea bugetului proiectului de investiții, a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice (2 puncte)	**0 puncte** - Bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției nu au la bază previziuni ale evoluției prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice **2 puncte** - bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției au la bază previziuni ale evoluției prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice
	Aspecte concrete de evaluare și monitorizare (5 puncte)	Existența metodelor și instrumentelor pentru evaluarea progresului (1 punct)	**0 puncte** - nu există metode și instrumente pentru evaluarea progresului **1 punct** - există metode și instrumente pentru evaluarea progresului
		Definirea indicatorilor necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției (1 punct)	**0 puncte** - nu sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției **1 punct** - sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției
		Existența indicatorilor calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a	**0 puncte** - nu există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului **1 punct** - există indicatori

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		proiectului (1 punct)	calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului
		Existența unui plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției (2 puncte)	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
		Desemnarea unui manager/director de proiect care va asigura livrarea la timp a proiectului	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
		Experiența similară a persoanelor desemnate (1 punct)	**0 puncte** - persoanele desemnate nu au experiență în implementarea unor proiecte similare **1 punct** - persoanele desemnate au experiență în implementarea unor proiecte similare
	Existența unei structuri de management care se asigură de implementarea proiectului (5 puncte)	Evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat (1 punct)	**0 puncte** - evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată **1 punct** - este prevăzută evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată
		Întocmirea Raportului de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari (1 punct)	**0 puncte** - nu se va întocmi Raportul de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari **1 punct** - este prevăzută întocmirea Raportului de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			așteptate către beneficiari **0 puncte** - responsabilii cu implementarea nu au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului **1 punct** - responsabilii cu implementarea au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului
		Capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului a responsabililor cu implementarea (1 punct)	

e. ÎN DOMENIUL INFRASTRUCTURII DE TRANSPORT

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
Oportunitatea proiectului în contextul strategiilor sectoriale sau naționale (20 puncte)	Relevanța obiectivelor și țintelor proiectului (10 puncte)	Proiectul de investiții supus analizei este corelat cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu este corelat cu cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România **3 puncte** - proiectul de investiții este corelat parțial cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România **5 puncte** - proiectul de investiții este corelat complet cu strategiile naționale/ regionale, conform Master - Planurilor regionale și angajamentelor asumate de România
		Proiectul contribuie la asigurarea unei mai bune calități a vieții cetățenilor Municipiului Lupeni din punct de vedere al aspectelor legate de activitatea de transport	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la asigurarea unei mai bune calități a vieții cetățenilor Municipiului Lupeni din punct de vedere al aspectelor legate de activitatea de transport **5 puncte** - proiectul de

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		(5 puncte)	investiții contribuie la asigurarea unei mai bune calități a vieții cetățenilor Municipiului Lupeni din punct de vedere al aspectelor legate de activitatea de transport
		Proiectul de investiții urmărește creșterea accesibilității rutiere (4 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește creșterea accesibilității rutiere **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește creșterea accesibilității rutiere
	Contribuția proiectului la atingerea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală (10 puncte)	Proiectul urmărește îmbunătățirea transportului public (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește îmbunătățirea transportului public **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește îmbunătățirea transportului public
		Proiectul urmărește promovarea mobilității urbane durabile (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu urmărește promovarea mobilității urbane durabile **2 puncte** - proiectul de investiții urmărește promovarea mobilității urbane durabile
		Proiectul urmărește îmbunătățirea managementului de trafic (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu îmbunătățirea managementului de trafic **2 puncte** - proiectul de investiții îmbunătățirea managementului de trafic
Justificarea economică și socială (40 puncte)	Justificare economică (10 puncte)	Proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e) (4 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e) **2 puncte** - proiectul de investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare parțial actualizat(e) **4 puncte** - proiectul de

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			investiții are întocmit un studiu de fezabilitate/ memoriul tehnico-economic/nota de fundamentare actualizat(e)
		Obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate (3 puncte)	**0 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții nu sunt cuantificate **3 puncte** - obiectivele specifice ale proiectului de investiții sunt precis cuantificate
		Proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică (3 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are estimate costurile și beneficiile și nici viabilitatea economică **3 puncte** - proiectul de investiții are estimate costurile și beneficiile precum și viabilitatea economică
	Justificare socială și plus-valoare adusă comunității (20 puncte)	Proiectul de investiții contribuie la asigurarea mobilității sociale, securității transportului și abordarea problemelor referitoare la accidente (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu promovează programe de conștientizarea și educarea populației privind soluțiile eficace cu caracter preventiv **5 puncte** - proiectul de investiții promovează programe de conștientizarea și educarea populației privind soluțiile eficace cu caracter preventiv
		Proiectul prevede tarife flexibile pentru servicii de transport public/parcare pentru categorii vulnerabile (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu susține programe de educare, protecție a copiilor aflați în situații de abandon sau provin din familii cu venituri reduse **5 puncte** - proiectul de investiții susține programe de educare, protecție a copiilor aflați în situații de abandon sau provin din familii cu venituri reduse
		Proiectul contribuie la diminuarea efectelor negative ale utilizării	**0 puncte** - proiectul de investiții nu contribuie la diminuarea efectelor

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		autovehiculelor precum: congestionarea traficului, necesitatea de a se construi șosele, locuri de parcare și garaje, poluarea fonică, monopolizarea spațiului public și modificarea arhitecturii urbane (5 puncte)	negative ale utilizării autovehiculelor **5 puncte** - proiectul de investiții contribuie la diminuarea efectelor negative ale utilizării autovehiculelor
		Proiectul de investiții prevede promovarea și crearea rețelelor de infrastructuri și servicii pentru bicicliști și pentru trafic nemotorizat (5 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu prevede promovarea și crearea rețelelor de infrastructuri și servicii pentru bicicliști și pentru trafic nemotorizat **5 puncte** - proiectul de investiții prevede promovarea și crearea rețelelor de infrastructuri și servicii pentru bicicliști și pentru trafic nemotorizat
	Respectarea legislației de mediu (10 puncte)	Proiectul de investiții are aviz de la Autoritatea competentă de mediu care atestă că impactul respectivei investiții corespunde legislației în vigoare (4 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu are aviz de la Autoritatea competentă de mediu care atestă că impactul respectivei investiții corespunde legislației în vigoare **4 puncte** - proiectul de investiții are aviz de la Autoritatea competentă de mediu care atestă că impactul respectivei investiții corespunde legislației în vigoare
		Proiectul de investiții respectă nivelul emisiilor de gaze cu efect de seră/emisiile de CO2/particule de funingine/concentrația de praffin/oxizi de azot prevăzute de legislația în vigoare (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu respectă nivelul emisiilor de gaze cu efect de seră/emisiile de CO2/particule de funingine/concentrația de praffin/oxizi de azot prevăzute de legislația în vigoare **2 puncte** - proiectul de investiții respectă nivelul emisiilor de gaze cu efect

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			de seră/emisiile de CO2/particule de funingine/concentrația de praffin/oxizi de azot prevăzute de legislația în vigoare
		Proiectul de investiții prevede aplicarea reglementărilor Euro 3 - 6, precum și a regulamentelor de inspecție tehnică (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu prevede aplicarea reglementărilor Euro 3 - 6, precum și a regulamentelor de inspecție tehnică **2 puncte** - proiectul de investiții prevede aplicarea reglementărilor Euro 3 - 6, precum și a regulamentelor de inspecție tehnică
		Proiectul de investiții permite implementarea transporturilor alternative cu impact cât mai redus asupra mediului (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul de investiții nu permite implementarea transporturilor alternative cu impact cât mai redus asupra mediului **2 puncte** - proiectul de investiții permite implementarea transporturilor alternative cu impact cât mai redus asupra mediului
Suportabilitatea și sustenabilitatea financiară (20 puncte)	Estimare realistă a resurselor disponibile (5 puncte)	Proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local	**0 puncte** - proiectul de investiții nu respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local **5 puncte** - proiectul de investiții respectă valoarea Indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local
	Reparabilitatea sursei de finanțare (5 puncte)	Proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme din sectorul de infrastructură de transport, precum: susținerea categoriilor defavorizate, includerea de noi rute, stimularea transportului nemotorizat,	**0 puncte** - proiectul nu presupune cofinanțare nerambursabilă **3 puncte** - proiectul de investiții are cofinanțare din fonduri europene pentru diverse probleme din sectorul de infrastructură de transport, precum: susținerea categoriilor defavorizate, includerea de noi rute, stimularea

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		includerea autobuzelor verzi (3 puncte)	transportului nemotorizat, includerea autobuzelor verzi
		Investiția este realizată în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP), proiectul respectă cerința „condiții egale pentru toată lumea” (2 puncte)	**0 puncte** - proiectul nu este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea” **2 puncte** - proiectul este realizat în baza unui Parteneriat Public-Privat (PPP) și nu respectă cerința ,,condiții egale pentru toată lumea”
	Sustenabilitatea și autosustenabilitatea (10 puncte)	Evaluarea implementării proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare (5 puncte)	**0 puncte** - nu este evaluată implementarea proiectului, și nu se urmărește respectarea consecvenței cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare **5 puncte** - Este evaluată implementarea proiectului, urmărindu-se să se respecte consecvența cu specificația, conformitatea cu estimarea de cost aprobată și termenul limită de finalizare
		Suficiența resurselor umane și financiare (5 puncte)	**0 puncte** - resursele umane și financiare nu sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate **3 puncte** - resursele umane și financiare sunt parțial adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor planificate **5 puncte** - resursele umane și financiare sunt adecvate pentru a asigura realizarea proiectului și, ulterior, pentru a asigura prestarea serviciilor

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
			planificate
		Documentația și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului (4 puncte)	**0 puncte** - inexistenta unei documentații detaliate și neinformarea factorilor interesați în implementarea proiectului **2 puncte** - existenta unei documentații parțiale și informarea parțială factorilor interesați în implementarea proiectului **4 puncte** - existenta unei documentații detaliate și informarea factorilor interesați în implementarea proiectului
Aranjamentele pentru implementare/ performanța în implementare (20 puncte)	Pregătirea/documentarea proiectului (10 puncte)	Includerea în cadrul studiului de fezabilitate a unei evaluări a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale (2 puncte)	**0 puncte** - studiul de fezabilitate nu include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale **2 puncte** - studiul de fezabilitate include o evaluare a costurilor de funcționare și mentenanță ale investiției, calculate la preturile de la momentul elaborării sale
		Identificarea și evaluarea riscurilor și incertitudinilor, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului (2 puncte)	**0 puncte** - nu au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru nicio fază a proiectului **1 punct** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru câteva faze ale proiectului **2 puncte** - au fost identificate și evaluate riscurile și incertitudinile, calitativ sau cantitativ, pentru fiecare fază a proiectului
		Calcularea bugetului proiectului de investiții, a costurilor de funcționare și mentenanță ale	**0 puncte** - Bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției nu au la bază previziuni

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		investiției conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice (2 puncte)	ale evoluții prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice **2 puncte** - bugetul proiectului de investiții, costurile de funcționare și mentenanță ale investiției au la bază previziuni ale evoluții prețurilor conform estimărilor Ministerului Finanțelor Publice
	Aspecte concrete de evaluare și monitorizare (5 puncte)	Existența metodelor și instrumentelor pentru evaluarea progresului (1 punct)	**0 puncte** - nu există metode și instrumente pentru evaluarea progresului **1 punct** - există metode și instrumente pentru evaluarea progresului
		Definirea indicatorilor necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției (1 punct)	**0 puncte** - nu sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției **1 punct** - sunt definiți indicatorii necesari pentru evaluarea progresului și a performanței investiției
		Există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului (1 punct)	**0 puncte** - nu există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului **1 punct** - există indicatori calculați pentru fiecare etapă/activitate intermediară a proiectului
		Existența unui plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției (2 puncte)	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
	Existența unei structuri de management care se asigură de implementarea proiectului (5 puncte)	Desemnarea unui manager/director de proiect care va asigura livrarea la timp a proiectului	**0 puncte** - nu există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției **1 punct** - există un plan etapizat cu termene ferme pentru realizarea investiției
		Experiența similară a	**0 puncte** - persoanele

Principiu	Cerințe/criterii de prioritizare	Sub-criterii	Modalitatea de punctare a proiectelor
		persoanelor desemnate (1 punct)	desemnate nu au experiență în implementarea unor proiecte similare **1 punct** - persoanele desemnate au experiență în implementarea unor proiecte similare
		Evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat (1 punct)	**0 puncte** - evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată **1 punct** -este prevăzută evaluarea performanței proiectului de investiții, după ce acesta este realizat nu este realizată
		Întocmirea Raportului de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari (1 punct)	**0 puncte** - nu se va întocmi Raportul de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari **1 punct** - este prevăzută întocmirea Raportului de finalizare a proiectului care va evalua dacă și în ce măsură investiția a început să livreze serviciile așteptate către beneficiari
		Capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului a responsabililor cu implementarea (1 punct)	**0 puncte** - responsabilii cu implementarea nu au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului **1 punct** - responsabilii cu implementarea au capacitatea de a dezvolta și realiza obiectivele proiectului

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Titlul proiectului: Administrație publică locală eficientă pentru cetățeni
Codul proiectului: COD SIPOCA 1224, Cod MySMIS 154637
Denumirea beneficiarului: UAT Municipiul Lupeni
Data publicării: Mai 2023

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României

---